

دانشگاه علوم پزشکی مشهد - معاونت آموزشی
دو فصلنامه مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی
بهار ۱۳۹۴

آموزش

توسعه آموزش علوم پزشکی

ویژه نامه خلاصه مقالات

✓ اولین همایش کشوری آموزش مبتنی بر شواهد

✓ دومین همایش کشوری توسعه مشارکت دانشجو در نظام آموزشی: جشنواره فیلمهای آموزشی

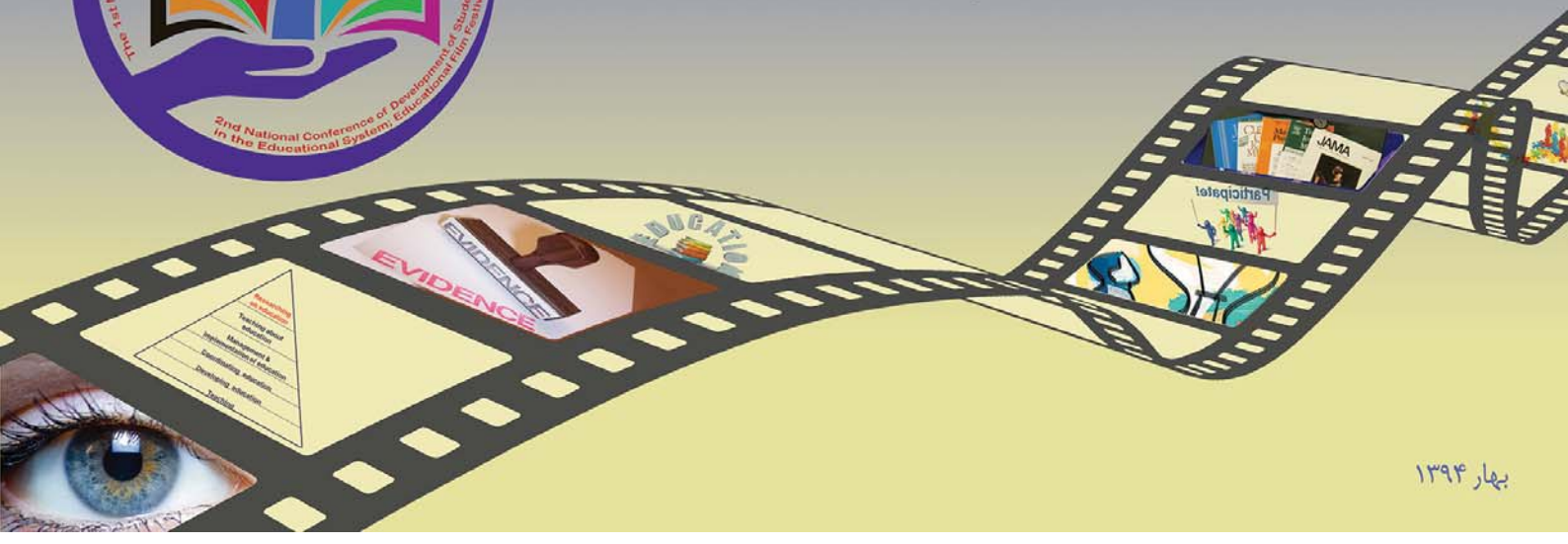
دانشگاه علوم پزشکی مشهد ۷-۵ خرداد ۱۳۹۴

اولین همایش کشوری آموزش مبتنی بر شواهد

- ۱- عملکرد مبتنی بر شواهد در آموزش علوم پزشکی و آموزش عالی
- ۲- عملکرد مبتنی بر شواهد در برنامه ریزی، تدریس، یادگیری و سنجش و ارزشیابی
- ۳- عملکرد مبتنی بر شواهد در آموزش جامعه
- ۴- عملکرد مبتنی بر شواهد در بومی سازی محتوای آموزش
- ۵- عملکرد مبتنی بر شواهد در تطابق آموزش تئوری با آموزش بالینی
- ۶- عملکرد مبتنی بر شواهد در انتخاب کتب و محتوای آموزشی رشته های علوم پزشکی
- ۷- عملکرد مبتنی بر شواهد در تعیین صلاحیت آموزشی استادان

دومین همایش کشوری توسعه مشارکت دانشجو در نظام آموزشی: جشنواره فیلمهای آموزشی

- ۱- اخلاق حرفه ای و تعامل استاد و دانشجو در فرهنگ اسلامی
- ۲- عملکرد مبتنی بر شواهد در ارزشیابی آموزشی و فرایندهای یاددهی-یادگیری
- ۳- عملکرد مبتنی بر شواهد در آموزش بالینی به دانشجو (موضوع آزاد)
- ۴- عملکرد مبتنی بر شواهد در آموزش به مردم (موضوع آزاد)

مقام معظم رهبري

نخبه کسی است که برای مردم و کشورش بیشترین داشته‌های خود را هزینه کند.

به نام خدا

مجله افق توسعه آموزش علوم پزشکی

صاحب امتیاز: دانشگاه علوم پزشکی مشهد

پشتیبانی و نشر: معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

مدیر مسوول: دکتر محمد اعتضاد رضوی

سر دبیر: دکتر کیارش قزوینی

مدیر اجرایی: دکتر رضا پروانه

ویراستار علمی: دکتر حسین کریمی مونتقی، دکتر کیارش قزوینی - دکتر امیرحسین میرحقی

شورای سر دبیری: دکتر کیارش قزوینی - دکتر مسعود حسینی - دکتر جواد سرآبادانی - دکتر یلدا روانشاد - دکتر مریم خالصی - دکتر مسعود یوسفی - دکتر مجید اکبری - دکتر فریبا رضایی طلب - دکتر علی شعبی - دکتر مریم امیرچقماقی - دکتر شیوا گل محمد زاده - امیرحسین ضیایی - دکتر حسین کریمی مونتقی - دکتر ملیحه متوسلیان - دکتر مهدی یوسفی - دکتر کبری اطمینانی - دکتر عباس مکارم - دکتر علی عمادزاده - دکتر مهری یآوری - دکتر رضا افشاری

نشانی: مشهد - خیابان دانشگاه، سازمان مرکزی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

تلفن: ۰۵۱۳۸۴۲۰۳۰۵

دورنگار: ۰۵۱۳۸۴۲۰۳۰۵

پست الکترونیک: edc.ofoq@mums.ac.ir

تاریخ انتشار: اردیبهشت ۱۳۹۴

هر گونه استفاده از مطالب نشریه بدون ذکر منبع غیر مجاز است.

دانشکده پرستاری و مامایی

کمیته تحقیقات دانشجویی
دانشکده پرستاری و مامایی مشهد

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
دفتر مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

اولین همایش کشوری

آموزش مبتنی بر شواهد

و دومین همایش کشوری

توسعه مشارکت دانشجو در نظام آموزشی: جشنواره فیلم های آموزشی

دانشگاه پرستاری و مامائی - مشهد مقدس

۵ لغایت ۷ خرداد ۱۳۹۴

پند بزرگان: بیانات مقام معظم رهبری

نخبگی مجموعه‌ای از سه ویژگی «هوش و استعداد»، «همت برجسته برای مطالعه و کار و تلاش»، و «حوصله تحسین برانگیز برای پیگیری و مداومت» است و نگاه عالمانه و حکیمانه به این ویژگی‌ها، روشن می‌کند که همه آنها نعمت و رزق الهی است. رزق دانش و نخبگی را باید در راه خدا و برای خیر بندگان خدا، انفاق کرد و آن را در خدمت حال و آینده «جامعه، ملت و کشور» قرار داد. نعمت الهی نخبگی را انفاق کنید، هدایت پروردگار نیز شامل حالتان می‌شود یعنی هم ویژگی‌های نخبگی در شما بیشتر خواهد شد و هم خداوند شما را به عرصه‌هایی هدایت می‌کند که به علم و دانش شما نیاز حقیقی وجود دارد. نخبگان به میهنی که برایشان هزینه داده، مدیون هستند و نخبه کسی است برای مردم و کشورش بیشترین داشته‌های خود را هزینه کند.

سخنان مقام معظم رهبری در دیدار نخبگان جوان دانشگاهها و برگزیدگان المپیادها و جشنواره‌های جهانی و داخلی (۱۳۹۳/۰۷/۳۰)

آنچه من به برادران و خواهران عزیز، اساتید محترم عرض میکنم این است که - قبلاً هم البته مکرر در همین جلسه و جلسات دیگر این را گفتیم - استاد، محیط دانشگاه را کار اصلی خود و دلبستگی اصلی خود بدانند؛ نه کار دوم؛ نه کار فرعی و تبعی. استاد در دانشگاه مکث داشته باشد، توقف داشته باشد، حضور داشته باشد، نیازهای علمی دانشجویان را برطرف کند، با دانشجویان ارتباط برقرار بکند، صرف رفتن و یک ادای تکلیفی به نحو اجمالی انجام دادن و آمدن نباشد؛ این هم نکته‌ی دیگری است که عرض کردیم. وقت بگذارند اساتید؛ دلسوزانه با دانشجویان برخورد کنند؛ این کار، دانشجویان را هم به تلاش علمی وادار خواهد کرد، یعنی این موجب میشود که دانشجویان رفتار استاد را در زمینه‌ی پیگیری کار علمی برای خودش الگو قرار بدهد و به‌طور طبیعی تحت تأثیر قرار می‌گیرد.

بیانات مقام معظم رهبری در دیدار اساتید دانشگاهها در چهارمین روز ماه مبارک رمضان ۱۴۳۵ در حسینیه امام خمینی رحمه‌الله (۱۳۹۳/۰۴/۱۱)

دکتر عباس حیدری

رئیس همایش و رئیس دانشکده پرستاری و مامائی مشهد

با سلام و درود بر امام راحل و شهدای گرانقدر که رشد و اعتلای میهن اسلامی مدیون ایثار این عزیزان می باشد. در این فرصت مغتنم، خداوند را سپاس می گوئیم که آموزش مبتنی بر شواهد با استقبال گسترده جامعه علمی مواجه شد و امید اینکه این بستر بتواند گامی در جهت افزایش کارائی نظام آموزشی باشد. از این رو به تمامی فرهیختگان گرامی خیر مقدم عرض می کنم و آرزو دارم هر چه بیشتر همایش مفید فایده قرار گیرد و طاعات شما در بارگاه حضرت ثامن الائمه (ع) مورد قبول حضرت حق قرار گیرد.

آموزش مبتنی بر شواهد رویکردی به تمام جنبه های آموزش نظام عالی است. هر تصمیم در نظام آموزشی از کلاس درس تا سطوح عالی وزارت برای موفقیت در دستیابی به اهداف، به این رویکرد نیازمند می باشد. این نکته وقتی حائز اهمیت است که بدانیم تصمیم گیری ها حتی اگر در شورا یا کمیته بر اساس نظر خبرگان اخذ شود، تنها پائین ترین سطح شواهد را شکل می دهد و برای اثربخشی بیشتر نیاز به شواهد معتبرتر می باشد. در واقع تجمیع خرد حرفه ای با بهترین شواهد تحقیقاتی است که آموزش مبتنی بر شواهد را می سازد. امید است که با این تلاشها، آموزش مبتنی بر شواهد تبدیل به گفتمان محوری در آموزش عالی گردد.

همچنین جشنواره فیلم های آموزشی، با موضوعی خلاقانه و نوپدید در صدد است رسانه آموزشی را در پاسخ به نیاز دانشجویان هزاره سوم، روزآمد نماید و بدین وسیله بستری برای بروز استعدادهای دانشجویان پدید آید و زمینه توسعه مشارکت آنها در نظام آموزشی فراهم آید. مشارکت بهینه دانشجویان سبب افزایش علاقه مندی آنها به نظام آموزشی و افزایش مشغولیت آنها در دانشگاه می شود. افزایش مشغولیت دانشجویان، پیش نیاز حرفه ای شدن آنها در رشته و خدمت آنها به جامعه می باشد.

در خاتمه از همه دست اندرکاران همایش بویژه دبیران محترم سرکار خانم حسن زاده، جناب آقای دکتر کریمی، جناب آقای صالح مقدم و جناب آقای میرحقی نهایت سپاسگزاری و تشکر را دارم و آرزوی قبولی خدمت صادقانه همه عزیزان را در پیشگاه خداوند متعال دارم. همچنین از دانشجویان گرامی که در برگزاری همایش همکاری صمیمانه داشتند بسیار سپاسگزارم و آرزوی آینده ای روشن و پرفروغ برایشان دارم. توفیق از آن خداوند است.

دکتر حسین کریمی موقی

دبیر علمی همایش و مسئول دفتر توسعه آموزش دانشکده پرستاری و مامائی مشهد

آموزش فرآیند پیچیده ای است که تحت تاثیر عوامل متعددی قرار می گیرد و هر گونه ساده نگری و اعمال سلايق شخصی در مورد آن می تواند باعث ائتلاف منابع انسانی، مالی و تربیت نیروهای نالایق شود. به همین دلیل اخیراً آموزش مبتنی بر شواهد به عنوان راه حل اساسی برای شناسایی مشکلات و ارائه آموزش استاندارد معرفی شده است. ولی استادان و دانشجویان با مفاهیم، اصول و کاربردهای آموزش مبتنی بر شواهد آشنایی لازم ندارند. به این منظور این همایش با هدف معرفی آموزش مبتنی بر شواهد بر گزار خواهد.

در سال ۱۹۹۶ در سخنرانی ارایه (Hargreaves) اصطلاح آموزش مبتنی بر شواهد برای اولین بار توسط هارگریوز شده در یک مرکز تربیت معلم بکار برده شد. آموزش مبتنی بر شواهد پارادایمی است که در آن مشارکت کنندگان در آموزش از شواهد تجربی در جهت تصمیم گیری آگاهانه در باره مداخلات آموزشی استفاده نموده و تصمیم گیری بر اساس شواهد بر تصمیم گیری بر اساس عقیده شخصی ترجیح داده می شود. پیوستگی عقلانیت حرفه ای، بهترین شواهد تجربی قابل دسترس و با در نظر گرفتن ارزش ها و الویت های فراگیران در تصمیم گیری جهت چگونگی ارائه آموزش، اساس آموزش مبتنی بر شواهد است. در ادامه مقاله ضرورت، اجزا و عناصر آموزش مبتنی بر شواهد و فواید آن، عقلانیت حرفه ای، شواهد و انواع آن، استفاده صحیح از شواهد موجود و سایر مفاهیم مرتبط بحث خواهد شد.

برای ارتقاء کیفیت آموزش و ارائه آموزش استاندارد، رویکرد آموزش مبتنی بر شواهد بهترین و موثرترین انتخاب در حال و آینده است. لذا به استادان، دانشجویان و سایر افراد در گیر در فرآیند آموزش توصیه می شود برای کسب دانش، نگرش و مهارت لازم در مورد رویکرد آموزش مبتنی بر شواهد همت گمارند.

امیر رضا صالح مقدم

دبیر اجرائی همایش

با استعانت از درگاه باری تعالی، اولین همایش آموزش مبتنی بر شواهد و دومین همایش توسعه مشارکت دانشجوی در نظام آموزشی برگزار خواهد شد. از این رو خرسند و مفتخریم میزبان اساتید دانش پژوه، دانشجویان فرهیخته، مدیران و سیاستگذاران محترم در امر آموزش پزشکی، در جوار بارگاه امام رضا (ع) باشیم.

برگزاری همایش با هدف ارتقا فرهنگ استفاده از شواهد در تصمیم گیری ها و افزایش مشارکت دانشجویان در نظام آموزشی در دستور کار قرار گرفته است که می تواند با افزایش اثربخشی تصمیم ها در نظام آموزشی و افزایش علاقه مندی دانشجویان گام بلندی در جهت پیشبرد اهداف علمی و فرهنگی نظام آموزش عالی کشور باشد. خوشبختانه استقبال گسترده و شرکت سراسری از تمامی استان ها بیانگر این اقبال عمومی می باشد که وظیفه ما را در پاسخگویی شایسته دوچندان می کند.

در پایان حضور محترم میهمانان گرامی خوش آمد عرض می نمایم و همچنین از دانشجویان گرامی که همکاری صمیمانه ای در همایش داشتند بسیار سپاسگزارم.

امیر حسین میرحقی

دبیر دانشجویی همایش و دبیر کمیته مشورتی دانشجویی دانشکده پرستاری و مامائی مشهد

کمیته مشورتی دانشجویی بعنوان کمیته دانشجویی معاونت آموزشی بستر ساز مشارکت نظام مند دانشجویان در نظام آموزشی است. مشارکت دانشجویان در حوزه آموزش سبب افزایش مشغولیت دانشگاهی و علاقه مندی آنها به تحصیل می شود. از این رو کمیته مشورتی دانشجویی دانشکده پرستاری و مامائی با مشارکت در برگزاری همایش سعی نموده است تمرینی برای دانشجویان فراهم آورد تا از طریق آن بتوانند قابلیت های خود را توسعه دهند و برای فعالیت های گسترده تر در حوزه آموزش آماده شوند. امید است که توجه بیشتر به کمیته های مشورتی دانشجویی در حوزه آموزش بتواند زمینه ساز تربیت نسل توانمندی از خادمین آموزشی باشد.

امید است در فرصت مغتنم پدید آمده در این همایش، فاصله های میان آموزش دهندگان و آموزش گیرندگان در اجرای فرآیند آموزش کمتر شده و با انتقال مفاهیم جدید و مشارکت دانشجویان در آموزش علوم پزشکی، شرایط بسط آموزه ها و سیستم های نوین آموزشی در سایه ی تعامل بالنده ی شرکت کنندگان محترم فراهم گردد و به نوعی فرهنگ حاکم بر آموزش سنتی، که استاد محوری بوده است، تبدیل به فرهنگ نوین توازن با محوریت استاد، دانشجو، آموزه ها و سیستم های آموزشی به عنوان چهار رکن اساسی آموزش گردد، و تحقق این مهم در گرو مشارکت فعال دانشجویان در امر برنامه ریزی، آموزش و نظارت خواهد بود.

خوش بود گر محک تجربه آید به میان/ تا سیه روی شود هر که در او غش باشد

دیران بخش دانشجویی

ریحانه مهدیزاده: دیر علمی دانشجویی همایش آموزش مبتنی بر شواهد

ساناز کارگزار: دیر علمی دانشجویی همایش توسعه مشارکت دانشجو در نظام آموزشی و دیر کمیته مشورتی

دانشجویی دانشکده دندانپزشکی

عصمت گرگانی: دیر اجرایی دانشجویی همایش

آموزش مبتنی بر شواهد به دانشجویان چگونه آموختن را می آموزند و آنها را قادر می سازد که به شیوه ای علمی دانش خود را توسعه بخشند. توسعه و رشد علم و دانش در گرو پژوهش است و کمیت و کیفیت تحقیقات علمی و پژوهشی در هر جامعه ای زمینه ساز توسعه و پیشرفت آن مملکت است. از این رو اینگونه همایش ها می تواند بسترساز توسعه علمی کشور باشد.

اینک که با استعانت از پروردگار متعال افتخار یافته ایم "اولین همایش آموزش مبتنی بر شواهد و دومین همایش کشوری توسعه مشارکت دانشجویی در نظام آموزشی: جشنواره فیلم های آموزشی" را در جوار آستان مقدس امام رضا(ع) برگزار نماییم، بر خود لازم می دانیم از تمامی عزیزانی که زمینه برگزاری این همایشها را فراهم نمودند سپاسگزاری نماییم. از اساتید گرامی و مسئولین محترم دانشگاه علوم پزشکی مشهد که مقام دانشجو را ارج نهاده و به ایده ها و توانمندی های دانشجویان اعتماد کرده اند و فرصتی را برای تفکر درباره ی جایگاه دانشجویان در نظام آموزشی و توجه به نقش ارزشمند آنان در دستیابی به اهداف آموزشی در دانشگاه، فراهم آوردند، صمیمانه سپاسگزاریم. همچنین از تمامی دانشجویان گرامی دانشگاه علوم پزشکی مشهد به خصوص اعضای دانشجویی محترم عضو کمیته مشورتی دانشجویی دانشگاه و دانشکده پرستاری و مامائی که در مسیر برنامه ریزی و برگزاری همایش در بخش های مختلف علمی و اجرایی همکاری نمودند، کمال تشکر را داریم.

امید است در پرتوی عنایات حق تعالی و توجه مسئولین شایسته دانشگاه، مادامی که افتخار دانشجو بودن را داریم، بتوانیم در مسیر اهداف متعالی دانشگاه در نظام جمهوری اسلامی ایران، گامی مثبت هر چند کوچک برداریم.

مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد

مرکز تحقیقات "مراقبت مبتنی بر شواهد" دانشگاه علوم پزشکی مشهد با همکاری گروههای مراقبتی در رشته های مختلف علوم پزشکی بر آن است که با تلفیق مهارتهای فنی و دانش حرفه ای خود و بر اساس شواهد علمی به طراحی، اجرا و ارزیابی برنامه های مراقبتی پرداخته، ضمن انجام تحقیقات زیر بنایی کمی اصیل، کیفی، روشهای ترکیبی و مروری به ارتقای دانش علمی و عملی کلیه اعضاء این واحد در راستای ارائه بهترین خدمات مرتبط با سلامت به مددجویان اقدام نماید و راهکارهای کاربرد یافته ها در عملکرد بالینی مددجویان در دوره های مختلف زندگی را بهبود بخشد. این مرکز در سال ۱۳۹۲ با تایید شورای پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، تاسیس گردیده است. اهداف کلی شامل حفظ و تقویت جایگاه مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد در عرصه استانی، کشوری و بین المللی، هدایت، تسهیل، نظام مند نمودن و اجرای طرح های تحقیقاتی مرتبط با مرکز، توسعه بخش های مختلف مرکز از جمله مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، تدوین برنامه های توانمندسازی آموزشی و پژوهشی، ترغیب و تشویق و به کارگیری محققین، تقویت بنیه مالی مرکز از طریق جلب همکاری بخش صنعت و خصوصی، ارزشیابی ادواری عملکرد مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد می باشد. خلاصه فعالیتها شامل مشارکت در برگزاری همایش بین المللی بهداشت باروری: زمستان ۱۳۹۳، مشارکت در برگزاری همایش ملی آموزش مبتنی بر شواهد: بهار ۱۳۹۴، انتشار بیش از ۴۰ مقاله توسط اعضای مرکز در نمایه های بین المللی و داخلی، ارائه بیش از ۲۰ خلاصه مقاله در همایشهای بین المللی و ملی توسط اعضای مرکز، کارگاه آموزشی تحقیقات دلفی، کارگاه آموزشی توسعه نظریه، کارگاه آموزشی آمار و نرم افزار SPSS، کارگاه آموزشی روشهای جمع آوری داده در مطالعات کیفی، کارگاه آموزشی فراتحلیل می باشد. طرح های پژوهشی شامل مشارکت در تامین مالی ده طرح پژوهشی و فراخوان دریافت و تصویب طرح پژوهشی می باشد.

شناسه همایش

ریس همایش

دکتر عباس حیدری

دیر همایش

فرزانه حسن زاده

دیر علمی

دکتر حسین کریمی مونقی

دیر اجرایی

امیررضا صالح مقدم

دیر دانشجویی

امیرحسین میرحقی

ویراستار کتابچه

امیرحسین میرحقی، فریبا فرزاد

موضوعات سمینار

اولین همایش کشوری آموزش مبتنی بر شواهد: عملکرد مبتنی بر شواهد در آموزش علوم پزشکی و آموزش عالی، عملکرد مبتنی بر شواهد در برنامه ریزی، تدریس، یادگیری و سنجش و ارزشیابی، عملکرد مبتنی بر شواهد در آموزش جامعه، عملکرد مبتنی بر شواهد در بومی سازی محتوای آموزش، عملکرد مبتنی بر شواهد در تطابق آموزش تئوری با آموزش بالینی، عملکرد مبتنی بر شواهد در انتخاب کتب و محتوای آموزشی رشته های علوم پزشکی، عملکرد مبتنی بر شواهد در تعیین صلاحیت آموزشی استادان دومین همایش کشوری توسعه مشارکت دانشجو در نظام آموزشی: جشنواره فیلم های آموزشی: اخلاق حرفه ای و تعامل استاد و دانشجو در فرهنگ اسلامی، عملکرد مبتنی بر شواهد در ارزشیابی آموزشی و فرایندهای یاددهی-یادگیری، عملکرد مبتنی بر شواهد در آموزش بالینی به دانشجو، عملکرد مبتنی بر شواهد در آموزش به مردم.

سازمان ها و موسسات

برگزارکننده در همایش

دانشگاه علوم پزشکی مشهد، دانشکده پرستاری و مامائی مشهد، گروه داخلی-جراحی دانشکده پرستاری و مامائی مشهد، دفتر توسعه آموزش دانشکده پرستاری و مامائی مشهد، مرکز مطالعات و توسعه ی آموزش پزشکی مشهد، مرکز مطالعات و توسعه ی آموزش پزشکی گلستان، کمیته مشورتی دانشجویی دانشکده پرستاری و مامائی مشهد، کمیته ی مشورتی دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر

شواهد دانشکده پرستاری و مامائی مشهد، گروه آموزش پزشکی دانشکده پزشکی مشهد، کمیته تحقیقات دانشجویی دانشکده پرستاری و مامائی مشهد

اساتید و دانشجویان دانشگاه های سراسر کشور

گروه هدف

مشهد - خ دانشگاه - تالار ابن سینا

مکان برگزاری

پنجم تا هفتم خردادماه ۱۳۹۴

زمان برگزاری

مشهد - خیابان دانشگاه - چهارراه دکترا - دانشکده پرستاری و مامائی - مرکز توسعه آموزش - دبیرخانه ی همایش

نشانی دبیرخانه

<http://cong-ebc2.mums.ac.ir>

وبسایت همایش

اعضای کمیته علمی همایش

دکتر عباس حیدری، آموزش پرستاری، دانشیار، دانشگاه علوم پزشکی مشهد	دکتر مصطفی مهربانی، جراحی عمومی، استاد، دانشگاه علوم پزشکی مشهد
دکتر عباس مکارم، دندانپزشکی اطفال، استاد، دانشگاه علوم پزشکی مشهد	دکتر محمدرضا دارابی، ارولوژی، دانشیار، دانشگاه علوم پزشکی مشهد
دکتر اکبر درخشان، چشم پزشکی، دانشیار، دانشگاه علوم پزشکی	دکتر محمد اعتضاد رضوی، چشم پزشکی، دانشیار، دانشگاه علوم پزشکی مشهد
دکتر بهروز مهرازم، مطالعات برنامه درسی، دانشیار، دانشگاه فردوسی مشهد	دکتر رباب لطیف نژاد رودسری، بهداشت باروری، دانشیار، دانشگاه علوم پزشکی مشهد
دکتر مجید اکبری، دندانپزشکی ترمیمی، دانشیار، دانشگاه علوم پزشکی مشهد	دکتر طلعت خدیو زاده، بهداشت باروری، استادیار، دانشگاه علوم پزشکی مشهد
دکتر مجتبی موسوی بزاز، پزشکی اجتماعی، استادیار، دانشگاه علوم پزشکی مشهد	سید رضا مظلوم، آموزش پرستاری، مربی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد
دکتر محمد رضا آهنچیان، مدیریت آموزشی، دانشیار، دانشگاه فردوسی مشهد	دکتر لیلا جویباری، آموزش پرستاری و پزشکی، دانشیار، دانشگاه علوم پزشکی گلستان
دکتر ابوالفضل غفاری، علوم تربیتی، دانشیار، دانشگاه فردوسی مشهد	علی عماد زاده، آموزش بهداشت، مربی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد
دکتر علی شعبی، مغز و اعصاب، دانشیار، دانشگاه علوم پزشکی مشهد	مهری یآوری، مطالعات برنامه درسی، مربی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد
دکتر ناصر شعبی، چشم پزشکی و آموزش پزشکی، دانشیار، دانشگاه علوم پزشکی مشهد	حسن غلامی، سنجش و اندازه گیری، مربی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد
امیر حسین میرحقی، آموزش پرستاری، مربی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد	سیدمسعود حسینی، آموزش پزشکی، مربی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد
دکتر شیوا گل محمد زاده، داروسازی، دانشیار، دانشگاه علوم پزشکی مشهد	دکتر فاطمه حشمتی نبوی، آموزش پرستاری، استادیار، دانشگاه علوم پزشکی مشهد

دکتر زهرا السادات منطری، آموزش پرستاری، استادیار، دانشگاه علوم پزشکی مشهد	دکتر مریم امیر چقماقی، آموزش پزشکی و دندانپزشکی، دانشیار، دانشگاه علوم پزشکی مشهد
دکتر جواد سرآبادانی، بیماریهای دهان، دانشیار، دانشگاه علوم پزشکی مشهد	دکتر سیده مریم امیدخدا، ارتودنسی، استادیار، دانشگاه علوم پزشکی مشهد
دکتر اکرم ثناگو، آموزش پرستاری، دانشیار، دانشگاه علوم پزشکی گلستان	امیر حسین ضیائی، آموزش پزشکی، مربی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد
مسعود زارع، آموزش پرستاری، مربی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد	دکتر سلیمان احمدی، آموزش پزشکی، استادیار، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
دکتر منور افضل آقایی، پزشکی اجتماعی، استادیار، دانشگاه علوم پزشکی مشهد	دکتر یدالله زارع زاده، آموزش پزشکی، دانشیار، دانشگاه علوم پزشکی یاسوج
دکتر ناهید عاقبتی، آموزش پرستاری، استادیار، دانشگاه علوم پزشکی مشهد	دکتر اسحاق ایلدرآبادی، آموزش پرستاری، استادیار، دانشگاه علوم پزشکی مشهد
دکتر آسیه سادات فتاحی معصوم، جراح، دانشیار، دانشگاه علوم پزشکی مشهد	دکتر کیارش قزوینی، میکروبیولوژی، دانشیار، دانشگاه علوم پزشکی مشهد
دکتر علیرضا منصوریان، آموزش پزشکی، هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی گناباد	دکتر هدی عزیزی، طب چینی، استادیار، دانشگاه علوم پزشکی مشهد
دکتر رضا پروانه، دانشگاه علوم پزشکی مشهد	دکتر هادی کوشیار، استادیار، دانشگاه علوم پزشکی مشهد

اعضای اجرایی همایش

محمد باقر کشافی	مسعود زارع
مجید رهبان	مهتری یاوری
رضا خراشادیزاده	امیرحسین میرحقی
مهدی فرهنگد	فاطمه رجب دیزاوندی
محدثه یوسفی	عصمت گرگانی
مهین ابراهیمی	زهرا خدابنده لو
اعظم حبشی زاده	محسن نقوی
محبوبه پزهان	آرزو پاکدل
حسنعلی زاهد مقدم	عباس صدوقیان
معصومه محمد حسین زاده	محمدحسین پوزشی
رویا وطن خواه	فریبا فرزاد
الهام سالاری نسب	دکتر رضا پروانه
	تکنم عرفانی

کمیته دانشجویی همایش

نادیا ساکن	سمیرا دهقان نیری
سیده تکتم معصومیان حسینی	مجید خادم رضائیان
سیمین شرفی	محمد رجب پور
شادی حسینی طوسی	علی بزی
آرزو شعبانی فر	مهدی حقانی
سولماز هلاکو	رضا پارسا
الهه غایبی	بهرروز مشتاقی هنرووران
مریم احمدی	پروانه تشکری
علی عودتی	رضا رضایی
مصطفی عودتی	رضا قاصدیان
فاطمه وافی ثانی	عباس عمرانی
طاهره حسین زاده	فاطمه مرتضایی
مجتبی قربانی	محمد حاجی زاده
وحید قربانی	احمد زیرکی
ام البنین بردبار	مسعود ممشلی
زهرا سالاری	ناصر وزیر
مونا بهادری مقدم	دلارام کمالی
مهدیه خمودگان	بیبا موحدی
هانیه رضایی امیرکیاسر	زهرة معنوی
	امین شمس آبادی
	محمد دانش دوست
	محمد قادری
	سیده فرزانه حداد

برنامه روز اول: پنجم خرداد

سخنران	برنامه همایش	زمان
	تلاوت قرآن - سرود ملی	۸:۰۰-۸:۱۰
دکتر عباس حیدری	خوش آمدگویی: رئیس همایش	۸:۱۰-۸:۱۵
دکتر حسین کریمی موقنی	معرفی همایش: دبیر علمی همایش	۸:۱۵-۸:۲۰
دکتر محمدرضا دارابی	سخنرانی معاونت آموزشی دانشگاه	۸:۲۰-۸:۳۵
دکتر عظیم میرزازاده	سخنرانی ویژه آشنایی با ساختار و فرایندهای BEME collaboration و فرصت‌های پیش رو در کشور	۸:۳۵-۹:۰۰

بخش (الف) عملکرد مبتنی بر شواهد در برنامه ریزی، تدریس، یادگیری

هیات رئیسه	دکتر محمد اعتضاد رضوی*، دکتر عباس حیدری، دکتر عباس مکارم، دکتر ربابه لطیف نژاد و دکتر علی عمادزاده
۹:۰۰-۹:۱۰	تدوین استانداردهای آموزشی پایه در حوزه ارزشیابی برنامه برای دوره کارشناسی ارشد پرستاری مراقبت ویژه نوزادان: گزارش یک مطالعه دلفی
۹:۱۰-۹:۲۰	مقایسه اثر استفاده از فیلم های آموزشی بالینی و نمایش های بالینی (Demonstration) در میزان نیل به اهداف آموزشی ترمیم دندان با پست برای دانشجویان دندانپزشکی
۹:۲۰-۹:۳۰	آموزش مبتنی بر سیستم در علوم پزشکی: ضروری اما فراموش شده
۹:۳۰-۹:۴۰	رویکرد یادگیری مشارکتی؛ عملکرد مبتنی بر شواهد در آموزش دانشجویان علوم پزشکی
۹:۴۰-۹:۵۰	بررسی دیدگاه دانشجویان پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مازندران نسبت به شرایط یاددهی و یادگیری با استفاده از الگوی DREEM در سال ۱۳۹۳.
رزرو سخنرانی	جایگاه تفکر انتقادی در برنامه ی درسی پزشکی عمومی
۹:۵۰-۱۰:۰۰	جمع بندی و بحث هیات رئیسه
۱۰:۰۰-۱۰:۳۰	بازدید پوسترها و پذیرائی

بخش (ب) پنل: چالشها و راهکارها در سنجش دانشجویان و ارزشیابی اساتید

هیات رئیسه	دکتر زهرا سادات منطری*، دکتر لیلای جویباری، دکتر علی مراد حیدری گرجی و دکتر حسین کریمی موقنی
۱۰:۳۰-۱۲:۳۰	چالشها و راهکارها در سنجش دانشجویان و ارزشیابی اساتید
۱۲:۳۰-۱۴:۰۰	نماز و ناهار

بخش (ج) عملکرد مبتنی بر شواهد در آموزش بالینی به دانشجو (فیلم)

هیات رئیسه	دکتر مهری یآوری*، خانم زهرا امامی مقدم، خانم فرزانه حسن زاده، و خانم ساناز کارگزار
۱۴:۰۰-۱۴:۱۰	TBL، گامی به سوی ارتقا کاربرد دانش و مهارت یادگیری تیمی دانشجویان پزشکی گروه انکولوژی کودکان
۱۴:۱۰-۱۴:۲۰	آموزش تلفیقی تفکر انتقادی و تفکر خلاق
۱۴:۲۰-۱۴:۳۰	گام اول، انتخاب عنوان پایان نامه : چالشها و راهکارها
۱۴:۳۰-۱۴:۴۰	آموزش سونوگرافی برای دانشجویان

دانشگاه علوم پزشکی مشهد		
خانم محبوبه فیروز (۲۰۳۰)، کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی مشهد	آزمون های تشخیصی آپاندیسیت	۱۴:۴۰-۱۴:۵۰
خانم فاطمه توانایی (۲۰۶۳) کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی مشهد	تمرینات ورزشی برای بیماران تنفسی	۱۴:۵۰-۱۵:۰۰
خانم صدیقه مانده کهنکی (۲۰۳۵) کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی مشهد	استفاده صحیح از اسپری استنشاقی با دمپارانگیزی	رزرو نمایش
	جمع بندی و بحث هیات رئیسه	۱۵:۰۰-۱۵:۲۰
بخش (د) عملکرد مبتنی بر شواهد در سنجش و ارزشیابی		
دکتر سید موسی مهدیزاده؛، آقای امیررضا صالح مقدم، دکتر عبدالقادر عصار رودی و خانم دکتر بلدا روانشاد		هیات رئیسه
دکتر فاطمه ویزش فر (۲۷) دانشگاه علوم پزشکی شیراز	استفاده از الگوی ارزشیابی CIPP برای عملکرد مبتنی بر شواهد در برنامه ریزی های آموزشی	۱۵:۲۰-۱۵:۳۰
دکتر جواد کجوری (۷۸) مدیر مرکز توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز	بررسی دیدگاه دستیاران در مورد پیش نیازها و نیازهای آموزشی دوره پزشکی مبتنی بر شواهد	۱۵:۳۰-۱۵:۴۰
دکتر ندا چوبدار (۳۴۱)، دانشگاه علوم پزشکی مشهد	کاربرد آزمون آسکی (OSCE) پایان مرحله کارآموزی در ارزیابی صلاحیت بالینی دانشجویان پزشکی عمومی و رابطه آن با عملکرد آنان در امتحان جامع پیش کارورزی	۱۵:۴۰-۱۵:۵۰
خانم اکرم کرمی دهکردی (۳۳۴) عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد	بررسی مقایسه ایی دو روش ارزشیابی Think Pair Share و بالینی بر رضایت و عملکرد دانشجویان مامایی: مطالعه مبتنی بر شواهد در ارزشیابی	۱۵:۵۰-۱۶:۰۰
خانم شیرین قاضی (۱۶۰) کارشناس ارشد، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی لرستان	بررسی واحدهای درسی پایه دوره کارشناسی رشته علوم تغذیه از دیدگاه دانشجویان این رشته	۱۶:۰۰-۱۶:۱۰
آقای محمد رجب پور (۱۹۱) کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی مشهد	مقایسه تاثیر ارزشیابی بالینی به روش بحث در مورد بیمار و دفترچه ثبت مهارتهای کارورزی بر رضایتمندی دانشجویان پرستاری	رزرو سخنرانی
	جمع بندی و بحث هیات رئیسه	۱۶:۱۰-۱۶:۲۰

برنامه روز دوم: ششم خرداد

زمان	برنامه همایش	سخنران
بخش (ه)		
عملکرد مبتنی بر شواهد تطابق آموزش تئوری با آموزش بالینی		
هیات رئیسه	دکتر مجید اکبری*، دکتر آسیه سادات فتاحی معصوم، دکتر مسعود حسینی، دکتر فاطمه حشمتی نبوی و دکتر ناهید عاقبتی	
۸:۰۰-۸:۳۰	سخنرانی (آموزش مبتنی بر شواهد)	دکتر حسین کریمی مونقی
۸:۳۰-۸:۴۰	طراحی و اجرای مولتی مدیای آموزشی " مهارت های ارتباطی بالینی با رویکرد دندانپزشکی " برای آموزش تکنیک های پایه ارتباطی به دانشجویان سال سوم دندانپزشکی	دکتر پگاه مسنن مظفری (۲۲۴)، عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد
۸:۴۰-۸:۵۰	بررسی تاثیر آموزش پرستاری مبتنی بر شواهد بر گرایش به تفکر انتقادی در بین دانشجویان پرستاری	خانم نسرين خواجه علی (۳۱۰) کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز
۸:۵۰-۹:۰۰	بررسی ارتباط بین سطوح انگیزه یادگیری بالینی و تامین نیازهای اساسی روانی در دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی گیلان سال ۹۲	خانم لیلا جانثار حسینی (۱۹۳) کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی گیلان
۹:۰۰-۹:۱۰	تأثیر آموزش مبتنی بر شواهد حمایت تصمیم بر مهارت مربی گری تصمیم پرستاران شاغل در بخش های مراقبت ویژه	خانم الهام شهرکی مقدم (۲۲۳) کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی مشهد
۹:۱۰-۹:۲۰	گزارش یک مورد تجربه آموزش به بیمار انتهایی: کاربرد نظریه خود مراقبتی اورم	خانم عاطفه گله داری فرد (۲۰) دانشگاه علوم پزشکی لرستان
۹:۲۰-۹:۳۰	بررسی تاثیر آموزش به روش بحث گروهی بر روی خود کارآمدی بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس	آقای مهدی حارث آبادی (۱۶۳) عضو هیئت علمی، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی
رزرو سخنرانی	برگزاری ژورنال کلاب مبتنی بر شواهد پرستاری: راهی برای ارتقاء دانش، نگرش و عملکرد مبتنی بر شواهد در محیط های بالینی	خانم سیده تکتم معصومیان حسینی (۹۳) کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی مشهد
۹:۳۰-۱۰:۰۰	جمع بندی و بحث	هیات رئیسه
۱۰:۰۰-۱۰:۳۰	بازدید پوسترها و پذیرائی	
بخش (و)		
عملکرد مبتنی بر شواهد در تطابق آموزش تئوری با آموزش بالینی		
هیات رئیسه		
دکتر سید رضا مظلوم*، دکتر نناگو، خانم زهرا عابدیان، دکتر محمد رضا آرمات و خانم ریحانه مهدیزاده		
۱۰:۳۰-۱۰:۴۰	تاثیر آموزش توسط گروه همتا بر یادگیری مهارت احیای قلبی-ریوی	خانم حکیمه سابی (۳۳۹) عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند
۱۰:۴۰-۱۰:۵۰	بررسی عوامل موثر در کسب مهارت های حرفه ای از دیدگاه اساتید و دانشجویان پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی قزوین	دکتر لیلی یکه فلاح (۳۳) عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی قزوین
۱۰:۵۰-۱۱:۰۰	مشارکت دانشجویان پرستاری در ترویج برنامه های آموزش خود مراقبتی به بیماران بستری: راهکاری در جهت تقویت و تحکیم آموزش های پزشکی	آقای وحید قربانی (۳۶۰)، کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی مشهد
۱۱:۰۰-۱۱:۱۰	تاثیر مشاوره گروهی خودمراقبتی بر هموگلوبین گلیکوزیله بیماران مبتلا به دیابت نوع دو	خانم محبوبه فیروزه (۲۹۵) کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی مشهد
۱۱:۱۰-۱۱:۲۰	تاثیر دوره آموزشی تصمیم گیری مبتنی بر شواهد بر ارتقای دانش مهارت تصمیم گیری مبتنی بر شواهد مدیران حوزه بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تبریز براساس مدل کرک پاتریک	آقای محسن فرج الله بیگ نوری (۳) کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی تبریز
رزرو سخنرانی	ارزشیابی تاثیر مداخله آموزشی مبتنی بر نظریه توسعه یافته رفتار برنامه ریزی شده بر رفتار ورزشی همسران کارکنان سازمانی	دکتر زینب غلام نیا شیروانی (۲۵۹)، دانشگاه تربیت مدرس تهران
۱۱:۲۰-۱۱:۳۰	جمع بندی و بحث هیات رئیسه	
بخش (ز)		
پنل: قوانین و مقررات آموزشی در رویکرد آموزش مبتنی بر شواهد		
هیات رئیسه		
دکتر مجید صنعت خانی*، دکتر طلعت خدیو زاده، دکتر مریم امیر جقمقی، دکتر سید مسعود حسینی و دکتر مرضیه معراجی		
۱۱:۳۰-۱۲:۳۰	قوانین و مقررات آموزشی در رویکرد آموزش مبتنی بر شواهد	
۱۲:۳۰-۱۴:۰۰	نماز و ناهار	

بخش (ح) عملکرد مبتنی بر شواهد در آموزش بالینی به دانشجوی (فیلم)		هیات رئیسه
دکتر محسن ابراهیمی*، دکتر مصطفی راد، دکتر امیرحسین میرحقی، دکتر محمود بخشی و آقای محمد رضا شاره		
وضعیت ریکاوری در مصدومین	آقای محمد رضا شاره (۲۰۲۰) کارشناسی دانشگاه علوم پزشکی مشهد	۱۴:۰۰-۱۴:۱۰
ارزیابی و معاینه مصدوم ترومایی	آقای علیرضا متقی (۲۰۳۷) کارشناسی دانشگاه علوم پزشکی مشهد	۱۴:۱۰-۱۴:۲۰
رگ گیری از ورید ژیگولار	آقای حسینعلی بزی (۲۰۰۷) کارشناسی دانشکده علوم پزشکی اسفراین	۱۴:۲۰-۱۴:۳۰
جابجایی و حمل در فوریت پزشکی: سیکس پلاس	گروه فوریت پزشکی دانشکده پرستاری و مامائی مشهد (۲۰۵۶)	۱۴:۳۰-۱۴:۴۰
سنجش علائم حیاتی	دکتر خدیجه نصیریانی (۲۰۵۹) عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد	۱۴:۴۰-۱۴:۵۰
رایحه درمانی ماساژی	خانم زهرا سیدی (۲۰۱۳) کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی تبریز	رزرو نمایش
جمع بندی و بحث هیات رئیسه		۱۴:۵۰-۱۵:۱۰
بخش (ط) عملکرد مبتنی بر شواهد در بومی سازی محتوای آموزش		هیات رئیسه
خانم ناهید گلکانی*، دکتر خلیل کیمیا فر، دکتر سید رضا مظلوم، آقای سعید زارع، خانم اعظم فاضل		
عملکرد مبتنی بر شواهد در برنامه ریزی، تدریس، یادگیری و سنجش و ارزشیابی دوره آموزشی سیستم اطلاعات بیمارستانی: بررسی دیدگاه فراگیران	دکتر خلیل کیمیا فر (۳۰) دانشگاه علوم پزشکی مشهد	۱۵:۱۰-۱۵:۲۰
آموزش همکاری تیم محور: حرکت به سمت عملکرد مبتنی بر شواهد	دکتر فاطمه کشمیری (۱۲۴) دکترای تخصصی آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران	۱۵:۲۰-۱۵:۳۰
بررسی تأثیر بومی سازی بازی های ایرانی در کاهش اضطراب یادگیری سواد انگلیسی دانشجویان پرستاری	دکتر سعید خزایی (۳۵۰) دانشگاه شهید چمران اهواز	۱۵:۳۰-۱۵:۴۰
فرایند بومی سازی و روزآمد نمودن محتوای آموزشی (آموزش به بیمار) در بیمارستان دکتر شیخ: یک تحقیق عملکردی	خانم حوا عبداللهی (۳۶۳) دانشگاه علوم پزشکی مشهد	۱۵:۴۰-۱۵:۵۰
ارتقا آموزش واحد کارآموزی داروخانه شهری با استفاده از شیوه های نوین آموزش و ارزیابی دانشجویان	دکتر سپیده الیاسی (۱۵۱)، دانشگاه علوم پزشکی مشهد	۱۵:۵۰-۱۶:۰۰
نقش همدلی و درایت در طبابت و جایگاه آن در برنامه درسی دانشجویان پزشکی	خانم محبوبه غفارزاده (۲۳۹) کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم پزشکی مشهد	رزرو سخنرانی
جمع بندی و بحث هیات رئیسه		۱۶:۰۰-۱۶:۱۰

برنامه روز سوم: هفتم خرداد

زمان	برنامه همایش	سخنران
بخش (ی)		
عملکرد مبتنی بر شواهد در تعیین صلاحیت آموزشی استادان		
هیات رئیسه	دکتر علی تقی پور*، دکتر محمدجعفر مدبر عزیزی، دکتر ابوالفضل غفاری، دکتر محمد رضا قاسمی و خانم طیبه ریحانی	
۸:۰۰-۸:۱۰	آنچه که دانشجویان انتظار دارند: معلمی با اخلاق حرفه ای و با توان علمی: نتایج یک فرا ارزیابی	دکتر لیلا جویباری (۱۷۴) مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان
۸:۱۰-۸:۲۰	بررسی نظرات اساتید دانشگاه علوم پزشکی مشهد در مورد معیارهای یک استاد خوب دانشگاهی	خانم معصومه سعیدی (۳۴۹) دانشگاه علوم پزشکی مشهد
۸:۲۰-۸:۳۰	بررسی عوامل تاثیر گذار بر تدریس اخلاقی و حرفه ای استاد از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۹۳	خانم ملیحه هنرور (۱۹۵) دانشگاه علوم پزشکی مشهد
۸:۳۰-۸:۴۰	الگومداری در آموزش عالی: میراث گرانبها	دکتر امیرحسین میرحقی (۳۵۱) دانشگاه علوم پزشکی مشهد
۸:۴۰-۸:۵۰	نقش و تاثیر ارتباط اخلاقی استاد از دیدگاه اسلام در ارتقاء سطح آموزش فراگیران	آقای بهروز مهین جعفر آبادی (۲۹۹) کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد
۸:۵۰-۹:۰۰	بررسی پذیرش آموزش الکترونیک از نظر اساتید دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی مشهد، سال تحصیلی ۹۴-۹۳	دکتر شهین سعیدی نجات (۱۰۹) عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد
رزرو سخنرانی	موانع استفاده از بهترین شواهد در آموزش علوم پزشکی از دیدگاه اساتید دانشگاه علوم پزشکی سمنان	خانم لیلا فتاحی زاده (۱۸۲) کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم پزشکی سمنان
۹:۰۰-۹:۱۰	جمع بندی و بحث هیات رئیسه	
بخش (ک)		
عملکرد مبتنی بر شواهد در آموزش جامعه		
هیات رئیسه	دکتر ویدا وکیلی*، دکتر لیلا جراحی، دکتر شهین سعیدی نجات، و دکتر کبری اطمینانی	
۹:۱۰-۹:۲۰	طراحی نرم افزار آموزشی تلفن همراه با رویکرد آموزش به جامعه (بیماران همودیایزی)	آقای سید جواد میری (۱۱۴) کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی مشهد
۹:۲۰-۹:۳۰	بررسی تأثیر آموزش مبتنی بر تئوری رفتار برنامه ریزی شده بر استرس ادراک شده زنان مبتلا به دیابت بارداری تحت درمان با انسولین	خانم مریم حسین زاده (۲۰۵) کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی مشهد
۹:۳۰-۹:۴۰	ارزیابی یک برنامه آموزشی برای خانواده بیماران مبتلا به نارسایی قلب، گامی در جهت توانمندسازی جامعه	خانم منصوره فتحانی (۱۹۸)، کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی سبزوار
۹:۴۰-۹:۵۰	بررسی اثر آموزش در سطح جامعه بر تغییر عملکرد مردم جهت کاهش عوامل خطر بیماری قلبی عروقی در استان کرمانشاه	خانم اعظم گراوندی (۲۲۹) کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه
۹:۵۰-۱۰:۰۰	شناسایی و اولویت بندی عوامل موثر بر برند سازی آموزش مجازی دانشگاه اصفهان	دکتر بی بی عشرت زمانی (۸۵) دانشیار گروه علوم تربیتی دانشگاه اصفهان
رزرو سخنرانی	نقش رسانه در فرآیند آموزش به بیمار	دکتر فاطمه حشمتی نبوی (۸)، عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد
۱۰:۰۰-۱۰:۱۰	جمع بندی و بحث هیات رئیسه	
۱۰:۱۰-۱۰:۴۰	بازدید پوسترها و پذیرائی	
بخش (ل)		
عملکرد مبتنی بر شواهد در آموزش جامعه (فیلم)		
هیات رئیسه	دکتر شیوا کلم محمدزاده*، دکتر سید محمود نارا، دکتر مسعود یوسفی، دکتر مجید خادم رضائیان و دکتر امیر امامی زیدی	
۱۰:۴۰-۱۰:۵۰	دست های توانمند	آقای نیما ملاکی (۲۰۱۰) کارشناسی دانشگاه علوم پزشکی مازندران
۱۰:۵۰-۱۱:۰۰	آموزش اختلالات بینایی	خانم فریبا محامد (۲۰۳۸) کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی یاسوج
۱۱:۰۰-۱۱:۱۰	دیابت چیست؟ چگونه کنترل کنیم؟	آقای هادی ملازاده (۲۰۵۲) کارشناسی دانشکده علوم پزشکی اسفراین
۱۱:۱۰-۱۱:۲۰	روشهای مراقبت از نوزاد نارس	خانم زهرا عسگری حسینی (۲۰۶۴) کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی مشهد

نخبه کسی است که برای مردم و کشورش بیشترین داشته های خود را هزینه کند

خانم معصومه مانده کهنکی (۲۰۳۴) کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی تبریز	ماییت (هیولای میکروسکوپی خانه‌ها)	۱۱:۳۰-۱۱:۳۰
خانم حمیده الهی عسگر آباد (۲۰۶۱) کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی مشهد	آموزش به مادران در خصوص مراقبت از کودک درمانی در منزل به منظور تزریق آمپول (GCSF)	۱۱:۳۰-۱۱:۴۰
آقای سیدجواد میری (۲۰۵۸) کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی مشهد	آموزش مصرف مایعات در همودیالیز	۱۱:۴۰-۱۱:۵۰
آقای علی جهانی راد (۲۰۰۸) کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی مشهد	آموزش بیماری گلوکوم به بیمار	رزرو نمایش
	جمع بندی و بحث هیات رئیسه	۱۱:۵۰-۱۲:۰۰
اختتامیه (قطعنامه، توزیع جوایز)		۱۲:۰۰-۱۲:۳۰
نماز و ناهار		۱۲:۳۰-۱۴:۰۰

بخش مقالات سخنرانی همایش آموزش مبتنی بر شواهد		
نام و نام خانوادگی	کد مقاله	عنوان مقاله
اکبری مجید	۳۲	مقایسه اثر استفاده از فیلم های آموزشی بالینی و نمایش های بالینی (Demonstration) در میزان نیل به اهداف آموزشی ترمیم دندان با پست برای دانشجویان دندانپزشکی
الیاسی سپیده	۱۵۱	ارتقا آموزش واحد کارآموزی داروخانه شهری با استفاده از شیوه های نوین آموزش و ارزیابی دانشجویان
پورغزین طیبه	۲۴۰	آموزش مبتنی بر سیستم در علوم پزشکی: ضروری اما فراموش شده
جانثار حسینی لیلا	۱۹۳	بررسی ارتباط بین سطوح انگیزه یادگیری بالینی و تامین نیازهای اساسی روانی در دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی گیلان سال ۹۲
جراحی لیدا	۲۵۴	رویکرد یادگیری مشارکتی؛ عملکرد مبتنی بر شواهد در آموزش دانشجویان علوم پزشکی
جوباری لیلا	۱۷۴	آنچه که دانشجویان انتظار دارند: معلمی با اخلاق حرفه ای و با توان علمی: نتایج یک فرا ارزیابی
جوباری لیلا	۱۷۶	بررسی کارایی طرح درس دوره از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی گلستان بر اساس مدل بزنف
چوبدار ندا	۳۴۱	کاربرد آزمون آسکی (OSCE) پایان مرحله کارآموزی در ارزیابی صلاحیت بالینی دانشجویان پزشکی عمومی و رابطه آن با عملکرد آنان در امتحان جامع پیش کارورزی
حارث ابادی مهدی	۱۶۳	بررسی تاثیر آموزش به روش بحث گروهی بر روی خود کارآمدی بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس
حسین زاده مریم	۲۰۵	بررسی تأثیر آموزش مبتنی بر تئوری رفتار برنامه ریزی شده بر استرس ادراک شده زنان مبتلا به دیابت بارداری تحت درمان با انسولین
حشمتی نبوی فاطمه	۸	نقش رسانه در فرآیند آموزش به بیمار
حیدری گرجی علی مراد	۲۱۲	بررسی دیدگاه دانشجویان پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مازندران نسبت به شرایط یاددهی و یادگیری با استفاده از الگوی DREEM در سال ۱۳۹۳
خزایی سعید	۳۵۰	بررسی تأثیر بومی سازی بازی های ایرانی در کاهش اضطراب یادگیری سواد انگلیسی دانشجویان پرستاری
خواجه علی نسرین	۳۱۰	بررسی تاثیر آموزش پرستاری مبتنی بر شواهد بر گرایش به تفکر انتقادی در بین دانشجویان پرستاری
رجب پور محمد	۱۹۱	مقایسه تاثیر ارزشیابی بالینی به روش بحث در مورد بیمار و دفترچه ثبت مهارت های کارورزی بر رضایتمندی دانشجویان پرستاری
زمانی بی بی عشرت	۸۵	شناسایی و اولویت بندی عوامل موثر بر برند سازی آموزش مجازی دانشگاه اصفهان
سابقی حکیمه	۳۳۹	تاثیر آموزش توسط گروه همتا بر یادگیری مهارت احیای قلبی- ریوی
سعیدی معصومه	۳۴۹	بررسی نظرات اساتید دانشگاه علوم پزشکی مشهد در مورد معیارهای یک استاد خوب دانشگاهی
سعیدی نجات شهین	۱۰۹	بررسی پذیرش آموزش الکترونیک از نظر اساتید دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی مشهد، سال تحصیلی ۹۴-۹۳
شهرکی مقدم الهام	۲۲۳	تأثیر آموزش مبتنی بر شواهد حمایت تصمیم بر مهارت مربی گری تصمیم پرستاران شاغل در بخش های مراقبت ویژه
عبداللهی حوا	۲۶۳	فرآیند بومی سازی و روزآمد نمودن محتوای آموزشی (آموزش به بیمار) در بیمارستان دکتر شیخ: یک تحقیق عملکردی
غفارزاده محبوبه	۲۳۹	نقش همدلی و درایت در طبابت و جایگاه آن در برنامه درسی دانشجویان پزشکی
غلام نیا شیروانی زینب	۲۵۹	ارزشیابی تاثیر مداخله آموزشی مبتنی بر نظریه توسعه یافته رفتار برنامه ریزی شده بر رفتار ورزشی همسران کارکنان سازمانی
فتاحی زاده لیدا	۱۰۹	موانع استفاده از بهترین شواهد در آموزش علوم پزشکی از دیدگاه اساتید دانشگاه علوم پزشکی سمنان
فتحانی منصوره	۱۹۸	ارزیابی یک برنامه آموزشی برای خانواده بیماران مبتلا به نارسایی قلب. گامی در جهت توانمندسازی جامعه
فرج الله بیک نوری محسن	۳	تاثیر دوره آموزشی تصمیم گیری مبتنی بر شواهد بر ارتقای دانش مهارت تصمیم گیری مبتنی بر شواهد مدیران حوزه بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تبریز براساس مدل کرک پاتریک
فیروزه محبوبه	۲۹۵	تاثیرمشاوره گروهی خودمراقبتی برهموگلوبین گلیکوزیله بیماران مبتلا به دیابت نوع دو
قاضی شیرین	۱۶۰	بررسی واحدهای درسی پایه دوره کارشناسی رشته علوم تغذیه از دیدگاه دانشجویان این رشته
قربانی وحید	۳۶۰	مشارکت دانشجویان پرستاری در ترویج برنامه های آموزش خود مراقبتی به بیماران بستری: راهکاری در جهت تقویت و تحکیم آموزش های پزشکی
کرمی دهکردی اکرم	۳۳۴	بررسی مقایسه ایی دو روش ارزشیابی Think Pair Share و بالینی بر رضایت و عملکرد دانشجویان مامایی: مطالعه مبتنی بر شواهد در ارزشیابی
کجوری جواد	۷۸	بررسی دیدگاه دستیاران در مورد پیش نیازها و نیازهای آموزشی دوره پزشکی مبتنی بر شواهد
کشمیری فاطمه	۵۷	آموزش همکاری تیم محور: حرکت به سمت عملکرد مبتنی بر شواهد
کیمیافر خلیل	۳۰	عملکرد مبتنی بر شواهد در برنامه ریزی، تدریس، یادگیری و سنجش و ارزشیابی دوره آموزشی سیستم اطلاعات بیمارستانی: بررسی دیدگاه فراگیران
گراوندی اعظم	۲۲۹	بررسی اثر آموزش در سطح جامعه بر تغییر عملکرد مردم جهت کاهش عوامل خطر بیماری قلبی عروقی در استان

کرمانشاه		
گزارش یک مورد تجربه آموزش به بیمار انتهایی: کاربرد نظریه خود مراقبتی اورم	۲۰	گله داری عاطفه
طراحی و اجرای مولتی مدیای آموزشی " مهارت های ارتباطی بالینی با رویکرد دندانپزشکی " برای آموزش تکنیک های پایه ارتباطی به دانشجویان سال سوم دندانپزشکی	۲۲۴	مسمن مظفری پگاه
برگزاری ژورنال کلاب مبتنی بر شواهد پرستاری: راهی برای ارتقاء دانش، نگرش و عملکرد مبتنی بر شواهد در محیط های بالینی	۹۳	معصومیان حسینی سیده تکتیم
تدوین استانداردهای آموزشی پایه در حوزه ارزشیابی برنامه برای دوره کارشناسی ارشد پرستاری مراقبت ویژه نوزادان: گزارش یک مطالعه دلفی	۳۱	مظلوم سیدرضا
نقش و تاثیر ارتباط اخلاقی استاد از دیدگاه اسلام در ارتقاء سطح آموزش فراگیران	۲۹۹	مهین جعفرآبادی بهروز
الگومداری در آموزش عالی: میراث گرانبها	۳۵۱	میرحقی امیرحسین
طراحی نرم افزار آموزشی تلفن همراه با رویکرد آموزش به جامعه (بیماران همودیالیزی)	۱۱۴	میری سیدجواد
استفاده از الگوی ارزشیابی CIPP برای عملکرد مبتنی بر شواهد در برنامه ریزی های آموزشی	۲۷	ویزش فر فاطمه
بررسی عوامل تاثیر گذار بر تدریس اخلاقی و حرفه ای استاد از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۹۳	۱۹۵	هنرور ملیحه
جایگاه تفکر انتقادی در برنامه ی درسی پزشکی عمومی	۳۳۰	یاوری مهری
بررسی عوامل موثر در کسب مهارت های حرفه ای از دیدگاه اساتید و دانشجویان پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی قزوین	۳۳	یکه فلاح لیلی
بخش مقالات سخنرانی همایش توسعه مشارکت دانشجویان در نظام آموزشی		
آموزش به مادران در خصوص مراقبت از کودک درمانی در منزل به منظور تزریق آمپول (GCSF)	۲۰۶۱	الهی عسگرآباد حمیده
رگ گیری از ورید ژیگولار	۲۰۰۷	بزی حسینی
گام اول، انتخاب عنوان پایان نامه : چالش ها و راهکارها	۲۰۶۸	بزی علی
تمرینات ورزشی برای بیماران تنفسی	۲۰۶۳	توانائی فاطمه
آموزش بیماری گلوکوم به بیمار	۲۰۰۸	جهانی راد علی
آموزش تلفیقی تفکر انتقادی و تفکر خلاق	۲۰۰۹	حسینی فهیمه
بسته آموزشی نحوه انتقال خبر بد در مامایی با استراتژی SPIKES	۲۰۹۰	راد مصطفی
آموزش سونوگرافی برای دانشجویان	۲۰۲۲	زالی منصوره
رایحه درمانی ماساژی	۲۰۱۳	سیدی زهرا
وضعیت ریکآوری در مصدومین	۲۰۲۰	شاره محمدرضا
روشهای مراقبت از نوزاد نارس	۲۰۶۴	عسگری حسینی زهرا
آزمون های تشخیصی آپاندیسیت	۲۰۲۰	فیروز محبوبه
آموزش مبتنی بر تیم، گامی به سوی ارتقا کاربرد دانش و مهارت یادگیری تیمی دانشجویان پزشکی گروه انکولوژی کودکان	۲۰۲۳	کلانتری سهیلا
استفاده صحیح از اسپری استنشاقی با دمپارانگیزی	۲۰۳۵	مانده کهنکی صدیقه
مایت (هیولای میکروسکوپی خانه ها)	۲۰۲۴	مانده کهنکی معصومه
ارزیابی و معاینه مصدوم ترومایی	۲۰۲۷	متقی علیرضا
آموزش اختلالات بینایی	۲۰۲۸	محامد فریبا
دیابت چیست؟ چگونه کنترل کنیم؟	۲۰۵۲	ملازاده هادی
دست های توانمند	۲۰۱۰	ملاکی نیما
جابجایی و حمل در فوریت پزشکی: سیکس پلاس	۲۰۵۶	میرحقی امیرحسین
آموزش مصرف مایعات در همودیالیز	۲۰۵۸	میری سیدجواد
سنجش علائم حیاتی	۲۰۵۹	نصیریانی خدیجه

برنامه روز اول پوسترهای کاغذی (پنج خرداد: ۱۰:۳۰-۱۰:۰۰)

ارتقای همزمان یادگیری و رضایتمندی با آموزش مشارکتی	آگاه ژبلا	۲۴۲
معرفی آموزش مبتنی بر شواهد برای رشته های علوم بهداشتی	اسعدی سیده نگار	۲۴۴
مقایسه تأثیر دو روش آموزش مبتنی بر بیمار استاندارد شده و کارگاه آموزشی بر مهارت بالینی دانشجویان مامایی در اخذ شرح حال جنسی	ارداغی مینا	۱۹۶
اثر بخشی آموزش روش های آرام بخشی بر اضطراب بیماران مبتلا به سرطان: یک مطالعه مروری	اسدی سمیه	۱۳۱
تأثیر آموزش بالینی به روش مبتنی بر شواهد بر کیفیت مراقبت از بیماران بخش های مراقبت ویژه	اسدی سیداحسان	۷
بررسی روایی و پایایی مقیاس سنجش عملکرد انفرادی دانشجویان در گروه های کوچک آموزشی در درس روش تحقیق در پرستاری در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی	اشرافی حوریه	۲۶۷
بررسی روایی و پایایی نسخه فارسی پرسشنامه ACLEEM، ابزاری برای ارزیابی محیط درمانگاه های آموزشی درمانی تخصصی	پرویزی محمد مهدی	۷۷
عملکرد تدریس فعال مبتنی بر جستجوی شواهد در دانشجویان هزاره نوین	جراحی لیدا	۲۵۵
تأثیر آموزش به روش نرم افزار چند رسانه ای بر آگاهی دانشجویان پرستاری در زمینه اخلاق حرفه ای	جهانپور فائزه	۲۶۶
بررسی تأثیر آموزش از طریق همیاری (بر گرفته شده از روش تدریس حوزه) بر یادگیری مبحث واکسیناسیون درس بهداشت عمومی دانشجویان اتاق عمل دانشگاه	حارث آبادی مهدی	۱۶۴
تأثیر اجرای برنامه اصلاح شده "آموزش جایگزین پرخاشگری" بر بُعد تهاجم پرخاشگری نوجوانان مبتلا به دیابت وابسته به انسولین	حسینی سیدجواد	۲۳۰
ارزشیابی امتحانات پایان ترم دروس تخصصی نظری پرستاری	حسینی حبیب اله	۲۴۱
بررسی و مقایسه اعتماد حرفه ای دانشجویان پرستاری با دانشجویان هوشبری و اتاق عمل	حسین پور زهره	۲۶۱
بررسی میزان رضایت دستیاران فوق تخصصی دانشگاه علوم پزشکی شیراز از برگزاری کارگاه آموزشی CPG(Clinical Practice Guideline)	خلیلی رویا	۳۲۲
ایفای نقش در مقابل پاورپوینت: یک مطالعه نیمه تجربی	دادگر مقدم ملیحه	۱۹۴
پیش بینی سوء مصرف مواد در نوجوانان با استفاده از تئوری رفتار برنامه ریزی شده	دلشاد محمد حسین	۲۸۵
رفتارهای نامحترمانه در نظام آموزش پرستاری ایران بر اساس تجارب استادان و دانشجویان پرستاری: یک مطالعه تحلیل محتوای کمی	راد مصطفی	۳۶۵
بررسی ارتباط بین سبک های یادگیری و عادت های مطالعه دانشجویان پزشکی کرمان	رفیع زاده فرخنده	۱۲۷

۳۱	روستا سجاد	بررسی واحدهای درسی اصلی دوره کارشناسی رشته علوم تغذیه از دیدگاه دانشجویان این رشته
۵۲	زوبین فاطمه	بررسی تاثیر آموزش الکترونیکی بر یادگیری دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد
۱۵۵	سعیدی عصمت	پرستار بودن: شواهدی برگرفته شده از تجارب پرستاران بخش مراقبت های ویژه
۱۶۸	شارعی نیا حبیب	تجویز در پرستاری
۲۸۰	صادق نژاد ملیحه	برون دادهای پژوهشی پایان نامه های کارشناسی ارشد پرستاری و سطوح شاهد محوری آنها
۳۶۷	فرزاد فریبا	بررسی میزان آگاهی و نگرش اعضای هیئت علمی گروه های علوم پایه از آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد. دانشکده پزشکی مشهد
۱۶۷	فلاحی ابراهیم	بررسی واحدهای درسی اختصاصی و کارآموزی دوره کارشناسی رشته علوم تغذیه از دیدگاه دانشجویان این رشته
۲۷۸	فیروز محبوبه	تاثیرمشاوره گروهی بر خودمراقبتی در زمینه فعالیت بدنی در بیماران مبتلا به دیابت نوع دو
۱۵۷	گل محمدی ر حیم	تاثیر آموزش نوین آناتومی سطحی کاربردی در زمان و مکان یابی کانون های سمع صدای قلبی دردانشجویان پزشکی مبتنی بر شواهد دانشگاه علوم پزشکی
۱۴۳	محمدپور وحیده	خودارزیابی دانشجویان پرستاری از میزان صلاحیت بالینی خود در کارورزی بخش های کودکان
۹۸	مستور هانیه	بررسی تاثیر استفاده از کارپوشه الکترونیکی بر انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی
۱۰۳	مسرت الهام	مروری بر ملزومات سامانه های بالینی الکترونیکی مبتنی بر شواهد: گامی موثر در راستای بهبود کیفیت سیاستگذاری آموزشی در حیطه علوم پزشکی
۳۶	مسعودی شکوفه	بررسی نیازهای آموزشی دستیاران داخلی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در زمینه مراقبتهای تسکین دهنده
۲۲۲	منظری زهرا سادات	مقایسه دو رویکرد آموزشی کارگاه تعاملی با و بدون بیمار استاندارد شده بر تصمیم گیری بالینی پرستاران بخش مراقبت ویژه
۲۱۷	میرزائی کامران	آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد، مهارتی ضروری در تقویت مهارت ارزیابی نقادانه
۲۸	نجفی زهره	تاثیر آموزش ورزش مفرح بر بهبود وضعیت تعادل و کاهش میزان سقوط در سالمندان ساکن خانه های سالمندان شهر مشهد
۲۹۰	نصیریانی خدیجه	مقایسه تاثیر بکارگیری لوح فشرده و نمایش عملی بر مهارت اندازه گیری علائم حیاتی در دانشجویان پرستاری
۲۷۲	نوریان فر صیدکرم	بررسی تاثیر آموزش به شیوه مشارکتی بر پیشرفت تحصیلی درس علوم زیستی دانش آموزان دوره متوسطه اول.
۲۱۵	یار محمدی جامی شیوا	بررسی نقش آموزش به مادران در ارتقا سطح سلامت جامعه مبتنی بر شواهد

برنامه روز دوم پوسترهای کاغذی (ششم خرداد: ۱۰:۳۰-۱۰:۰۰)

۳۹	آقاجانی اینچه کیکانلو آفاق	بررسی نیازهای آموزشی بهداشت دوران بلوغ دختران دانش آموز راهنمایی شهرستان قوچان
۲۲۱	ایمانی بهاره	بررسی تاثیر آموزش غیر مستقیم در بهبود رفتارهای تغذیه ای کودکان پیش دبستانی
۲۸۱	آزرم نژاد الهام	نیازهای آموزشی خانواده های دارای کودک عقب افتاده ذهنی: مروری نظام مند
۵۰	آل طه آزاده	بررسی نقش کتابدار بالینی از راه دور در ارائه خدمات پزشکی مبتنی بر شواهد برای پاسخگویی به پرسش های بالینی پزشکان مناطق محروم در خدمات سرپائی
۱۶۲	ثناگو اکرم	فرایند آموزش یادگیری اکتشافی از طریق تلفیق (اصول علمی، مبتنی بر شواهد علمی و گزارش مورد) در درس پرستاری بهداشت خانواده
۳۱۸	جلالی نژاد ماریا	بررسی وضعیت محیط آموزشی دوره دستیار به عنوان الگو، معلم و پژوهشگر از دیدگاه دستیاران دانشگاه علوم پزشکی شیراز
۱۸	حسنوند شیرین	ترجمه ، تطابق فرهنگی و روان سنجی مقیاس تجربه تعلق پذیری بالینی دانشجویان پرستاری
۶۹	دربازاده سعیده	بررسی تاثیر دوره ی کارورزی بخش اورژانس بر عملکرد بالینی کارورزان پزشکی با آزمون DOPS
۱۴۵	رضا پور اصفهانی مونا	تبیین تجربه زیسته دانشجوی پزشکی از عضویت در کمیته تحقیقات دانشجویی: درس را برای نمره نخواندن بلکه برای نجات جان یک انسان
۳۸۱	سردارآبادی فاطمه	تاثیر آموزش بر اساس الگوی اعتقاد بهداشتی بر کیفیت مراقبت از دهان و دندان در زنان باردار
۶۰	شاهسوند شبنم	به کارگیری روش تقلید از نسخه با نام ابداعی Prescomime برای افزایش یادگیری و رشد مهارت های بالینی دانشجویان پزشکی در درس داروشناسی
۳۵۴	شرفی سیمین	بررسی هماهنگی آموزش نظری با آموزش بالینی دانشجویان پرستاری از دیدگاه مدرسین دانشکده پرستاری و مامایی مشهد
۲۰۱	شکوری افشین	درک دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان از دندانپزشکی مبتنی بر شواهد
۳۵۲	شهیدی فر سمانه	بررسی میزان آگاهی پرستاران از مراقبت مبتنی بر شواهد در پیشگیری از پنومونی ناشی از ونتیلاتور
۱۴۱	صحافی فرزانه	تاثیر آموزش بر آگاهی زنان ۴۵-۵۵ ساله مراجعه کننده به مراکز بهداشتی درمانی شهر مشهد در خصوص یائسگی در سال ۱۳۹۲
۲۶۳	عضدی پرویز	تاثیر استفاده از مولتی مدیای آموزشی قبل از عمل جراحی بر میزان اضطراب بیماران
۲۴۴	غفارزاده محبوبه	کوریکولوم پنهان چیست و چگونه منتقل می شود؟
۲۳	فهامی فریبا	بررسی تاثیر آموزش برنامه مهارت های ارتباطی بر عملکرد جنسی زنان در زوجین ناباور مراجعه کننده به مراکز ناباروری شهر اصفهان در سال ۱۳۹۱
۱۱۰	قاسمی سیده فاطمه	تاثیر آموزش هوش هیجانی به شیوه سخنرانی بر افزایش هوش هیجانی بیماران همودیالیزی
۲۱۰	قاسمی مرضیه	تاثیر استرس بر پیامد درمان های کمک باروری ولزوم آموزش مدیریت استرس به زنان تحت درمان

سواد اطلاعاتی پرستاران ایرانی و چالش های پرستاری مبتنی بر شواهد	عراقیان مجرد فرشته	۳۳۸
پلی بین تئوری و عمل: رویکردی نو در آموزش بالینی	کرمانشاهی سیما	۲۶۲
بررسی دیدگاه دستیاران بالینی دانشگاه علوم پزشکی شیراز در مورد تاثیر دوره پزشکی مبتنی بر شواهد بر دانش نظری و توانایی های عملی آنها	کریمیان زهرا	۸۱
تاثیر تدریس مبتنی بر شواهد پیشگیری از ایدز/هپاتیت در کارکنان بهداشتی درمانی بر شناخت، نگرش، عملکرد و رضایت از تدریس	مادرشاهیان فرح	۵۳
تاثیر روش تدریس نمایشی(رویکرد چهارمرحله ای) بر عملکرد دانشجویان مامایی درباره اداره مرحله زایمان	محمدی ریزی سهیلا	۳۶۶
طراحی و تهیه یک برنامه آموزشی چند رسانه ای و مبتنی بر موبایل مربوط به پرتو درمانی : گامی به سوی ارتقاء و تسهیل یادگیری	محمدی ریزی شهلا	۱۱۵
میزان آگاهی و نگرش پرستاران در زمینه پرستاری مبتنی بر شواهد	مشکین یزد علی	۱۱۸
بررسی تاثیر آموزش مهارت جرأت ورزی بر سبک مدیریت تعارضات بین فردی پرستاران در محیط کار	مطهری مرضیه	۹۵
بررسی میزان آگاهی پرتوکاران و دانشجویان کارشناسی رادیولوژی دانشگاه علوم پزشکی کاشان از مقادیر دوز دریافتی بیماران	معصوم بیگی محبوبه	۳۵۵
بررسی نگرش پرستاران شاغل در بخش های مراقبت ویژه بیمارستان های آموزشی شهر مشهد از موانع بکارگیری نتایج پژوهش در بالین	معصومیان حسینی سیده نکتتم	۹۴
بررسی ارتباط خودتعالی و سلامت روانی بیماران تحت همودیالیز شرکت کننده در گروه همتایان	ملک خواهی اکرم	۵
بررسی مقایسه ای تاثیر آموزش به دو روش یادگیری مبتنی بر مورد و سنتی بر تصمیم گیری بالینی پرستاران شاغل در بخش های مراقبت ویژه	منظری زهرا سادات	۲۳۲
روشهای نوین مبتنی بر شواهد در آموزش احیای نوزاد	موسوی اکرم	۱۰
زندگی با مولتیپل اسکلروزیس: آموزش بیمار مبتنی بر شواهد	نسترن مجید	۸۴
خودارزیابی دستیاران گروه بیهوشی از توانمندی ارتباطی، مراقبت بالینی و حرفه ای گری خویش در مقایسه با ارزیابی اعضای هیات علمی	نشاط آور راضیه	۲۲۷
طراحی اجرا و ارزیابی کارت واکسن مشاوره دانشجویی گروه مامایی نوآوری از EDO دانشکده پرستاری و مامایی زاهدان	نوابی ریگی شهین دخت	۳۰۲
آموزش، ایجاد فرصتی برای عملکرد مبتنی بر شواهد	وطن خواه رویا	۴۳
توسعه مشارکت دانشجویان در آموزش دروس تئوری با توجه به سبک یادگیری آنان	ویزش فر فاطمه	۲۵
فرهنگ سازمانی، اجرا و عقاید پرستاران پیرامون عملکرد مبتنی بر شواهد	هلاکو سولماز	۲۲۵

برنامه روز سوم پوسترهای کاغذی (هفتم خرداد: ۱۰:۳۰-۱۰:۰۰)		
تاثیر بکارگیری پورت فولیو بر میزان یادگیری و رضایتمندی دانشجویان پرستاری در کارآموزی بخش روان بیمارستان ابن سینا مشهدسال ۹۳	بانژاد آزاده	۱
استفاده از وبلاگ ها برای آموزش به بیماران: تجربه موفقی از وبلاگ زندگی با نوروفیبروماتوز	جویباری لیلا	۱۷۲
نظارت اصولی سوپروایزران بالینی به عنوان راهکاری نوین در آموزش مراقبت مبتنی بر شواهد در پرستاران بالینی	حبشی زاده اعظم	۳۸۲
روند اجرا PBL در ایران بر اساس شواهد موجود	حضرتی حکیمه	۱۵
شرایط بکارگیری آموزش مجازی در آموزش ضمن خدمت پرستاران: مروری نظام مند	خاقانی زاده مرتضی	۳۱۱
بررسی میزان دانش و مهارت پرستاران و دانشجویان کارورزی از اصول گزارش نویسی	درود سمیه	۱۶۶
تجارب و درک اساتید پزشکی از آموزش مبتنی بر شواهد: پژوهش کیفی	دهقانی غلامعلی	۳۶۴
بیمار مجازی	ذوالفقاری وحیده	۱۵۹
تفکر انتقادی و اهمیت آن در آموزش مبتنی بر شواهد در پرستاری	رجب دیزاوندی فاطمه	۳۸۳
مقایسه دیدگاه اعضای هیئت علمی پرستاری و پرستاران در ارتباط با عوامل تسهیل کننده و بازدارنده به کارگیری مراقبت مبتنی بر شواهد	رحمت پور پردیس	۳۱۲
بررسی توقعات قابل انتظار بیماران از پرستاران در مرکز آموزشی درمانی شهرستان ساری در سال ۱۳۹۳	رستمی سمیه	۷۵
آموزش مبتنی بر شواهد خدمات بهداشتی اولیه (PHC) به دانشجویان پزشکی در پزشکی اجتماعی	رضاپور قهرمانلو براتعلی	۷۴
اثربخشی گزارش صبحگاهی برای دانشجویان پرستاری	سابقی حکیمه	۳۳۲
محدودیت های آموزش مبتنی بر شواهد بر عملکرد آموزش گیرندگان: یک مطالعه کتابخانه ای	سپاهی شیدا	۲۶۰
طراحی و اجرای برنامه آموزشی اصول صحیح نسخه نویسی و تجویز منطقی داروها در مامایی	سرافراز ناهید	۱۸۰
بازاندیشی بر اولین تجربه مربیگری یک دانشجوی کارشناسی ارشد در دوران دانشجویی	سعیدی عصمت	۳۳۷
بررسی دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد در مورد معیارهای یک استاد خوب	سعیدی معصومه	۳۴۲
بررسی دانش و نگرش دستیاران پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد نسبت به پزشکی مبتنی بر شواهد	صالحی مریم	۲۳۸
عوامل تسهیل کننده وموانع اجرایی نمودن رویکرد منتورشیپ در آموزش بالینی پرستاری	صفوی بیات زهرا	۱۴۷
بررسی وضعیت تصمیم گیری بالینی پرستاران بیمارستان های دانشگاه علوم پزشکی کرمان پس از آموزش پرستاری مبتنی بر شواهد و مقایسه با گروه شاهد	عبداله یار اسماء	۱۸۳
بررسی وضعیت حساسیت اخلاقی در دانشجویان پزشکی	عضدی فرزانه	۲۵۶

موانع عملکرد مبتنی بر شواهد از دیدگاه پرستاران	غایبی الهه	۲۲۰
اهمیت هر یک از ابعاد غیر بالینی کیفیت خدمات از دیدگاه خانوارهای دارای تجربه بستری در بیمارستان های آموزشی	فضائلی سمیه	۱۸۹
مروری بر شیوه های آموزش دوره های پزشکی مبتنی بر شواهد در دانشگاههای داخل و خارج از کشور	کریمیان زهرا	۷۹
آموزش دندانپزشکی مبتنی بر شواهد در ایران: از برنامه ریزی تا نتیجه گیری	کشاوری هومن	۱۵۸
پزشکی مبتنی بر شواهد، رویکردها و چالش های جدید	گودینی ازاده	۱۱
بررسی تاثیر نقشه های مفهومی در آموزش: مروری نظامند در ایران	محمودیان ساناز سادات	۱۱۱
بررسی تاثیر برگزاری کارگاه های آموزشی المپیاد بر دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز	مرادی ارسلان	۳۱۳
وبلاگ نویسی ابزاری برای یادگیری خود راهبر: تجربه ی دانشجویی کاردرمانی	موسوی دلارام	۱۷۸
تاب آوری: شکوفائی رشد: مرور نظام مند	میرحقی مریم	۲۸۶
ارزیابی میزان توانایی دانشجویان پزشکی در ارزیابی نقادانه یک مطالعه درمان	نبیئی پریسا	۳۲۰
عوامل موثر بر کیفیت آموزش بالینی از دیدگاه دانشجویان و مدرسین دانشکده پرستاری و مامایی گناباد و راهکارهای بهبود آن	نجفی سمانه	۶۴
بررسی میزان شادی و ارتباط آن با برخی از عوامل آموزشی و فردی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان در سال ۱۳۹۳	نوده شریفی اکرم	۳۳۶
بیان دیدگاههای دانشجویان کارشناسی پرستاری در ارتباط با تاثیر روش بحث گروهی در یادگیری موضوعات کارآموزی	نوغان نسا	۳۴۰
یک تجربه موفق آموزشی: استفاده از تلفن همراه و فضای مجازی برای آموزش به دانشجویان	هاشم پور محمد رضا	۳۳۵
چالش های آشکار و پنهان یادگیری الکترونیکی در رشته های علوم پزشکی	هدایتی نسیم	۸۶

فهرست مقالات بخش پوستر الکترونیکی

برنامه روز اول پوسترهای الکترونیکی (بنجم خرداد: ۱۰:۳۰-۱۰:۰۰)		
آموزش مبتنی بر شواهد: انتخاب شیوه تدریس در کلاس / آموزش تصمیم سازی بالینی مبتنی بر شواهد	اجلی امین	۱۶۱
بررسی عملکرد کارکنان مراکز بهداشت در مورد مشاوره تغیه دوران بارداری	احمدی مریم	۱۸۴
پزشکی مبتنی بر شواهد: تفکر نقادانه در محیط بالینی	ارجی گلی	۲۲
بومی سازی محتوای آموزش HIS جهت آموزش کارکنان و دانشجویان علوم پزشکی	ارشادنیآ زهراسادات	۱۳۸
بررسی نقش و ویژگی های کتابدار بالینی در راستای اجرای رویکرد پزشکی مبتنی بر شواهد	اسعدی عادل	۴۷
آگاهی پرستاران نسبت به پتانسیل های سازمانی پرستاری مبتنی بر شواهد	اسمعیل نژاد مهدیه	۲۰۴
آگاهی ، نگرش و عملکرد پرستاران نسبت به پتانسیل های فردی از پرستاری مبتنی بر شواهد	اسمعیل نژاد مهدیه	۱۹۹
ارزشها در آموزش پزشکی	اصغرزاده یزدی فریده	۳۱۷
بررسی تاثیر استفاده از مشاوره غیر حضوری بر کیفیت مشاوره دانشجویی در عرصه های بالینی	اکبری مجید	۲۱۳
کاربرد روش DOPS در مهارت بالینی دانشجویان پرستاری	اللهوردی نسیم	۹۲
تدوین راهبردهای مطلوب ترویج آموزش مبتنی بر شواهد برای شبکه سلامت سیمای جمهوری اسلامی ایران	امین فرد احمد	۲۳۵
طراحی پوستر آموزشی جدید در تفسیر گاز های خونی	ایمانی بهاره	۶۲
کاربرد لاگ بوک در آموزش پزشکی	بهبودی فر عاطفه	۹
مراقبت لازم در پرتودرمانی چیست؟	بهبودی فر عاطفه	۲۰۶۶
هوش اخلاقی و مهارت های ارتباطی	پردلی سعید	۳۰۱
بررسی نگرش پرستاران بخش های ویژه نسبت به مراقبت های مبتنی بر شواهد در بیمارستانهای آموزشی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل سال ۹۱	پروین درآباد فرح وش	۳۰۰
بررسی دیدگاه مدرسین پرستاری در رابطه با تاثیر امکانات آموزشی بیمارستان ها بر تطابق تئوری و بالین	پوراسماعیل زهره	۳۵۳
چگونه کیسه کلوستومی خود را تعویض کنیم؟	پوراسماعیل زهره	۲۰۶۵
طراحی و اجرای ماجول خودیادگیری توانمندی تدریس	توحیدی شهین	۱۲
عنوان: نا دیده گرفتن نکات اخلاقی در معاینه کودک بیمار در محیط آموزشی : تجربیات یک دانشجوی پرستاری از دوران کودکی خود	ثناگو اکرم	۱۴۶

۱۲۲	جهانگیری سارا	شناخت عوامل بازدارنده و تسهیل کننده در آموزش به بیماران دیدگاه پرستاران
۱۷۹	حاجی قاسمی فاطمه	نگرش دانشجویان دندانپزشکی راجع به روش ارزیابی عملکرد برای ارزشیابی درس ایمونولوژی عملی
۲۳۴	حبیب نیا مینا	کاربرد روش MINI- CEX در مهارت قضاوت بالینی دانشجویان پرستاری
۳۰۴	حجازی زهرا	بررسی تأثیر اجرای برنامه ورزشی با توپ زایمانی در بارداری بر طول فاز فعال مرحله اول زایمان در زنان نخست زا
۳۸۵	حسین زاده طیبه	بررسی تأثیر آموزش مراقبت بر اساس شناخت رفتار نوزاد به مادر بر میزان بروز خونریزی مغزی در نوزادان نارس
۲۰۲	خاقانی زاده مرتضی	نقش فن آوری های نوین آموزشی در خودمراقبتی سالمندان
۳۲۳	خلیلی رویا	بررسی رضایتمندی اساتید بالینی از برگزاری کارگاههای پزشکی مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم پزشکی شیراز
۳۰۷	خواجه علی نسرين	آنالیز تاثیر آموزش پرستاری مبتنی بر شواهد بر مراحل پنجگانه فرآیند پرستاری
۶۷	دریازاده سعیده	دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی نسبت به خودکارآمدی پژوهشی
۲۸۳	دلشاد محمد حسین	تاثیر آموزش در رفتارهای پیشگیری کننده از عفونت هپاتیت ب در کارکنان سلامت
۲۹۲	دلشاد محمد حسین	معیار سازه های سنجش رفتارهای پیشگیرانه از عفونت ناشی از ویروس هپاتیت ب در کارکنان تیم سلامت
۳۵۹	راضی مهدیه	بررسی وضعیت ارتباط پرستار با کودک در بخش های اطفال
۱۹۰	رجب پور محمد	مقایسه نظریه های کلاسیک و سوال - پاسخ اندازه گیری در علوم رفتاری و پزشکی: مروری بر مفروضه ها، مزایا و محدودیتها
۴۰۰	رجب دیزاوندی فاطمه	ارتقا حرفه پرستاری با ایجاد محیط آموزشی اثربخش در بالین
۲۸۶	رستم زاده زکیه	میزان رضایت دانشجویان دوره کارشناسی دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه از دوره رشته تحصیلی
۷۶	رستمی سمیه	الگوریتم مسیریابی سلامت در نظام سلامت
۲۰۹۱	رضائی رضا	آموزش راه رفتن پس از عمل جراحی
۲۱۱	رضایی دهقانی عبدالله	اخلاق حرفه ای
۳۸۴	ریحانی زکیه	تاثیر آموزش به روش بازخوردمحور (teach back) بر خودمراقبتی بیماران مبتلا به نارسایی قلبی

برنامه روز دوم پوسترهای الکترونیکی (ششم خرداد: ۱۰:۳۰-۱۰:۰۰)

۲۷۱	زارعی شرق پریسا	بررسی تاثیر آموزش تئوری و عملی بر ارتقای دانش پرسنل پزشکی در زمینه ی احیاء قلبی - ریوی اطفال
۴۶	زارعی محمدحسین	اقدام پژوهی و نقش آن در آموزش
۴۰۰	زارع بیدکی مجید	مدیریت محتوای چند رسانه‌ای علوم پزشکی با راه اندازی و توسعه یک سامانه تیوب چند رسانه‌ای فرا دانشگاهی
۱۹۷	زارعیان مهدی	توانمندی دستیاران گروه پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان در زمینه پزشکی مبتنی بر شواهد
۲۶۹	زمانی رویا	آموزش مبتنی بر شواهد برآمده از مطالعات عصب شناختی
۵۶	سابقی حکیمه	بررسی مقایسه ای تاثیر آموزش به روش الکترونیک، سخنرانی و ایفای نقش بر یادگیری، یادداری و رضایت دانشجویان پرستاری
۲۶۱	سپاهی شیدا	مزایای آموزش پرستار مبتنی بر شواهد بر عملکرد آنان: یک مطالعه کتابخانه ای
۸۳	سپهوند محمد جعفر	شکاف بین تئوری و عمل در پرستاری: بودن یا نبودن
۱۳	سرگلزایی خدیجه	ژورنال کلاب پرستاری و نقش آن در مراقبت مبتنی بر شواهد
۵۷	سعیدی فاطمه	آموزش جامعه مبتنی بر شواهد
۱۴۰	سعیدی سمیرا	مورد از تجربه عضویت در کمیته تحقیقات دانشجویی: "جایی که دبیر شدم" مسئولیت آموزشی، پژوهشی، اجتماعی و حرفه ای را یاد گرفتم
۱۷۱	سعیدی عصمت	بازاندیشی و حکایت نویسی و اثر آن بر تنش اخلاقی پرستاران: بررسی متون تحقیقی
۳۳۱	سلحشوری فریدخت	مروری بر نقش کتابداران پزشکی در آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد
۳۲۸	سلطانی تینوش	بررسی نقش جنس و سن دانشجویان بر میزان پیشرفت تحصیلی آنان در دانشگاه علوم پزشکی گناباد
۱۳۹	شایسته شیران وجیهه	بررسی تاثیر آموزش بر عملکرد خودآزمایی پستان در زنان متاهل ۴۹-۱۵ ساله مراکز بهداشتی درمانی دانشگاه علوم پزشکی مشهد سال ۱۳۸۰-۱۳۷۹
۲۰۶۷	شجاعی ملیحه	همودیالیز و تغذیه
۱۰۰	شریفی سعید	نقش درس آناتومی دردستیابی به اهداف بالینی ازدیدگاه دانشجویان پزشکی مقطع بالینی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر
۱۰۲	شریفی سعید	بررسی مدیریت زمان مطالعه موثر در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بوشهر در سال ۱۳۹۲
۱۹۲	شفاعی هومان	بررسی میزان رضایت مندی بیماران مراجعه کننده به بخش ارتودنسی دانشکده دندان پزشکی مشهد
۱۰۶	صابر محمد آلا	بررسی عوامل تاثیر گذار بر وضعیت سلامت روانی زنان باردار:مقاله مروری
۵۱	صادقیان اکرم	آموزش کارکنان واحد مدارک پزشکی بیمارستان کاشانی اصفهان جهت بهبود فرایندهای انجام کار با استفاده از "مدیریت

ناب"		
تاثیر آموزش مبتنی بر بهترین شواهد در ارتقای نظام آموزشی پزشکی	صبوری سارا	۱۱۷
جایگاه آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد در دانشجویان دوره کارورزی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کاشان	صحت مجتبی	۴
جایگاه پرستاری مبتنی بر شواهد در آموزش بالینی پرستاری داخلی - جراحی	صفوی بیات زهرا	۱۴۸
آشنایی دانشجویان کارشناسی ارشد روانشناسی با آموزش مبتنی بر شواهد در غالب کارگاه آموزشی شناخت بیماری در دانشگاه آزاد اسلامی واحد نیشابور	صمدی حمیده	۲۸۲
بهداشت دهان و دندان کودک	صیادی فاطمه	۲۰۱۵
فرایند ارزشیابی و اصلاح گزارش نویسی پرستاران: گامی به سوی اجرای عملکرد مبتنی بر شواهد در بیمارستان	عبداللهی حوا	۳۶۲
مفهوم آموزش مبتنی بر بهترین شواهد، چالشها و راهکارها، یک مطالعه کیفی	عسگری فریبا	۹۹
بالا بردن انگیزه تحصیل به کمک هنر با استفاده از شواهد	عظیمی سارا	۳۲۶
بازاندیشی بر اولین تجربه مربیگری مامایی: با یک صحبت ساده نیز می توان بر دانشجو تاثیر گذاشت	غنا سامیه	۱۲۹
کاربرد ارزشیابی ۳۶۰ درجه در مهارت های ارتباطی و تصمیم گیری دانشجویان پرستاری	فلاح تفتی بهاره	۹۷
کاربرد روش تدریس ایفای نقش در آموزش دانشجویان	قاسمی مرضیه	۲۰۷
رویکرد دانشگاههای علوم پزشکی کشور به جنبه های مختلف پزشکی مبتنی بر شواهد	قائمی امیری مریم	۶۵
آموزش سیستم های اطلاعات پشتیبان تصمیم رهنمایی جهت عملکرد مبتنی بر شواهد	قضوی شریعت پناهی سهیلاسادات	۲۴
ارزیابی برنامه آموزشی کارآموزی داخلی و جراحی از دیدگاه دانشجویان دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی آجا	کریمی معصومه	۳۹۲
سنجش وضعیت تصمیم گیری مبتنی بر شواهد مدیران بهداشتی در دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه در سال ۹۳-۹۲	کریمی حشمت	۲۷۶
فناوری اطلاعات و جایگاه آن در آموزش مبتنی بر شواهد	کمال گل پاشا یلدا	۱۸۶
رویکرد آموزش مبتنی بر شواهد در علوم پزشکی	کمال گلپاشا یلدا	۱۷
تعیین پیش نیازهای آموزش پزشکی سنتی از دیدگاه حکما	کمالی سیدحمید	۳۵۸

برنامه روز سوم پوسترهای الکترونیکی (هفتم خرداد: ۱۰:۳۰-۱۰:۰۰)

۱۵۴	گرشاسی احیاء	اخلاق پزشکی مبتنی بر شواهد
۳۳۳	گلمکانی رضا	بررسی آگاهی، نگرش و عملکرد دستیاران طب اورژانس در رابطه با پزشکی مبتنی بر شواهد
۴۸	مادرشاهیان فرح	پیامد تدریس مبتنی بر کاربرد روش تحقیق در مراقبت ها و طراحی پژوهش بر شناخت، نگرش و رضایت از تدریس
۳۹۹	مجیدی فیروزه	ادغام آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد در دوره کارورزی پزشکی اجتماعی
۲۰۳۹	محامد فریبا	آموزش بیماری واژینیت به زنان روستای تل خسرو از توابع استان کهگیلویه و بویر احمد - شهرستان یاسوج
۲۰۴۰	محامد فریبا	پیشگیری از کم خونی فقر آهن
۲۴۳	محسنی زاده سیدمصطفی	طراحی نرم افزار چیدمان تصادفی سوالات (Quiz Randomizer): گامی در جهت افزایش ضریب اطمینان برگزاری آزمون ها
۵۹	محمدی ریزی سهیلا	آموزش چند رسانه ای به مادران در دوره بارداری و پس از زایمان: عملکردی مبتنی بر شواهد موجود
۳۰۵	مختاری مجید رضا	بررسی میزان آگاهی و استفاده از دندانپزشکی مبتنی بر شواهد در بین دستیاران تخصصی دانشکده دندانپزشکی مشهد در سال ۹۲-۱۳۹۱
۱۴۹	مرادی رضاعلی	تعیین نقش استفاده از تمثیل سازی محتوای آموزشی توسط دانشجویان در بهبود یادگیری آنها
۲۶۸	مطیع محمدرضا	بررسی چالش های موجود در دروس نظری از دیدگاه کارآموزان بخش جراحی عمومی
۸۹	معصومیان حسینی سیده تکتم	مقایسه نقادانه ۲ روش آموزشی فراگیر محور Problem Base Learning و Context Base Learning در راستای آموزش مبتنی بر شواهد
۵۴	ممتازان محبوبه	نقش آموزش مبتنی بر شواهد در یادگیری
۲۴۵	منفرد آرزو	بررسی فرآیند ارزشیابی بالینی مبتنی بر Log Book و میزان یادگیری شناختی و روانی حرکتی دانشجویان پرستاری
۱۵۶	مهدوی فرد حمید	پزشکی مبتنی بر شواهد (تاریخچه، کاربرد، مراحل)
۱۲۳	مهدی زاده مهرالسادات	تأثیر مداخله آموزشی مبتنی بر تئوری خودتنظیمی در خودمراقبتی و کنترل قند خون در زنان دیابتی مشهد
۱۰۸	مهرادیان پریسا	میزان دسترسی مراجعین به مطب دندانپزشکان عمومی شهر سبزوار در سال ۱۳۹۲
۲۰۲	موحدی محمود	نقش فن آوری های نوین آموزشی در خودمراقبتی سالمندان
۲۵۱	مولائی فرزانه	مقایسه عملکرد مبتنی بر شواهد آموزش دانش آموزان مقطع ابتدایی توسط بهورزان مراکز بهداشت شهرستان مشهد ۱ و ۲ و ۳ در فاصله سال های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۹
۲۴۹	مولائی فرزانه	یادگیری ترکیبی مدل نوین آموزش ضمن خدمت کارکنان
۳۱۹	نیثی پریسا	ارزیابی میزان رضایتمندی دانشجویان نخبه دانشگاه از اجرای دوره آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد

۲۸۹	نجفی کاظم	بررسی تاثیر آموزش نحوه ی اجرای فعاليت های پرستاری مبتنی بر شواهد بر میزان نگرش پرستاران
۶۳	نضال آژ	بررسی موانع استفاده از شواهد در سیاستگذاری برای بهداشت باروری
۲۰۹۱	نمازی محمد	تاثیر دانشجویان: شیوه نوین آموزش به بیماران همودیالیز
۳۲۷	نوحی عصمت	بررسی تسهیلات و موانع انجام پرستاری مبتنی بر شواهد (EBN) از دید پرستاران آموزشی و بالینی دانشگاه علوم پزشکی شهر کرمان
۲۶۵	نوری فرد ناهید	مطالعه تاریخچه عملکرد مبتنی بر شواهد در آموزش دانشجویان پزشکی: یک مطالعه کتابخانه ای
۲۹۳	نوریان فر صیدکرم	تاثیر علم تکنولوژی در کیفیت بخشی به برنامه درسی آموزش عالی
۱۵۳	نوریان فر صیدکرم	تاثیر روش تدریس سمپوزیوم در یادگیری معنا دار دانشجویان بر اساس شواهد
۸۷	هدایتی نسیم	بررسی تطبیق فناوریهای انتخابی اساتید با ترجیحات حسی ادراکی دانشجویان پزشکی و دندانپزشکی دانشگاه اصفهان
۲۴۷	هلاکو سولماز	آموزش و عملکرد مبتنی بر شواهد: چالش مربیان و مدیران پرستاری
۳۹۰	هلاکو سولماز	عملکرد مبتنی بر شواهد تصمیم گیری بالینی پرستار و نقش آموزش
۳۲۵	ورعی شکوه	اجرا وارزشیابی مراقبت پرستاری مبتنی بر شواهد بر اساس مدل آیووا از بیماران مبتلا به زخم پای دیابتی
۱۱۲	یاراحمدی فاطمه	تاثیر آموزش هوش هیجانی براضطراب بیماران همودیالیزی
۱۴۴	یزدی مقدم حمیده	اخلاق حلقه مفقوده شکاف تئوری- تحقیق- عمل
۳۴	یکه فلاح لیلی	کاربرد عملکرد مبتنی بر شواهد در آموزش پرستاری
۱۴	یوسف زاده گوهر	تحلیل استفاده از ابزارهای فن آموز در آموزش جوامع محلی
۱۸۸	یوسفی مهدی	بررسی وضعیت جنبه های مختلف پاسخگویی نظام سلامت به نیازهای غیر طبیی افراد در بیمارستان های آموزشی

مقالات بخش سخنرانی
همایش آموزش مبتنی بر شواهد

مقایسه اثر استفاده از فیلم های آموزشی بالینی و نمایش های بالینی (Demonstration) در میزان نیل به اهداف آموزشی ترمیم دندان با پست برای دانشجویان دندانپزشکی

مجید اکبری^۱
هیلا حاجی زاده صفار^۲
ملیحه ایزدجو^۳

^۱ دانشیار دندانپزشکی ترمیمی، قطب تکنولوژی آموزشی در پزشکی کشور، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (akbarim@mums.ac.ir)
^۲ دانشیار دندانپزشکی ترمیمی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۳ دندانپزشک، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: امروزه در امر تدریس روش های مختلفی مانند تصاویر، نوارهای شنیداری و ویدیوئی مورد استفاده قرار می گیرد. هدف از انجام این تحقیق مقایسه اثر استفاده از فیلم های آموزشی بالینی و نمایش بالینی در میزان نیل به اهداف آموزشی رشته ترمیمی برای دانشجویان دندانپزشکی بود.

روش ها: در این مطالعه مداخله ای ۷۰ نفر از دانشجویان سال ۵ دانشکده دندانپزشکی مشهد شرکت کردند. دانشجویان به دو گروه تقسیم شدند: نمایش بالینی برای یک فرایند درمانی برای یک گروه و فیلم آموزشی برای همان فرایند بالینی برای گروه دیگر به نمایش درآمد. دانشجویان هر دو گروه در یک آزمون شرکت کردند. هم چنین نظرات دانشجویان توسط پرسشنامه جمع آوری شد. آنالیز آماری با نرم افزار SPSS و توسط آزمون t-student و کای دو انجام شد.

یافته ها: یافته های تحقیق نشان داد که میانگین نمره افرادی که فیلم آموزشی را مشاهده کردند بیشتر از افرادی بود که آن را از طریق نمایش بالینی دیدند و اختلاف معنی داری در این زمینه بین دو گروه مشاهده شد ($P=0/008$). با در نظر گرفتن عدد ۷ به عنوان نمره قابل قبول، ۴۴ نفر از کل دانشجویان نمره ۷ یا بالای ۷ کسب کردند که ۱۶ نفر مربوط به گروه دمانستریشن و ۲۸ نفر مربوط به گروه فیلم آموزشی بودند و اختلاف معنی داری از این جهت بین دو گروه مشاهده شد ($P=0/003$). بیشتر دانشجویان دیدن فیلم های آموزشی را به جلسات شلوغ دمانستریشن ترجیح دادند.

نتیجه گیری: استفاده از فیلم آموزشی باعث نمره آزمون بالاتر در مقایسه با نمایش بالینی می گردد.

واژه های کلیدی: آموزش دندانپزشکی، پست پیش ساخته، دانشجو دندانپزشکی، کامپازیت تقویت شده با فیبر، نمایش بالینی، یادگیری

ارتقا آموزش واحد کارآموزی داروخانه شهری با استفاده از شیوه‌های نوین آموزش و ارزیابی دانشجویان

سپیده الیاسی^۱

مریم موسوی نژاد سرآسیا^۲

^۱ استادیار، داروسازی بالینی، دانشکده داروسازی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (elyasis@mums.ac.ir)
^۲ استادیار، داروسازی بالینی، دانشکده داروسازی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: واحد کارآموزی در عرصه داروخانه امکان کسب تجارب علمی و عملی در یکی از مهمترین عرصه‌های فعالیت فارغ التحصیلان رشته داروسازی را فراهم می‌سازد. در دانشکده داروسازی مشهد در مطالعه‌ای به ارزیابی وضعیت فعلی ارائه‌ی این واحد از دیدگاه دانشجویان پرداخته شد، بر اساس نتایج حاصله، دانشجویان از وضعیت فعلی ارائه‌ی این واحد رضایت کامل نداشته و خواستار ارتقا کیفی این واحد آموزشی بوده‌اند. در همین راستا با ایجاد تغییراتی در محتوی این واحد و شیوه‌ی ارزیابی کوشش گردید تا به ارتقا کیفی در آن دست یابیم.

روش‌ها: در نیم سال دوم سال تحصیلی ۹۱-۹۲، برنامه واحد کارآموزی داروخانه شهری^۲ دانشجویان تحت سرپرستی دو مجری مطالعه (شامل ۱۰ دانشجو) به این شکل تنظیم گردید: در هر جلسه ۴ساعته که به صورت هفتگی به مدت ۱۵ هفته برگزار میگردد: flash exam (۱۵دقیقه)، ارائه یک مبحث تئوری توسط مدرس (نیمساعت)، آموزش استفاده از اشکال دارویی خاص و OTC تراپی (نیمساعت)، بررسی داروهای موجود در قفسه دارویی مربوط با مبحث تئوری (۱۵دقیقه)، حضور در پشت گیشه و رد کردن نسخه و پاسخگویی به دست‌نامه با کمک منابع معتبر (۲ساعت، به صورت چرخشی) ارزیابی دانشجویان نیز شامل (مجموع ۸ نمره): ۳نمره مربوط به flash exam، پرکردن دست‌نامه، و شرکت فعال در کلاس و ۵ نمره امتحان پایان ترم مشتمل بر ۲نمره امتحان تئوری و ۳نمره امتحان OSCE از مباحث نسخه‌خوانی، OTC تراپی، کار با اشکال دارویی، و پاسخگویی به سوالات با استفاده از منابع علمی. نظرسنجی از دانشجویان در مورد نحوه ارائه و ارزیابی در این واحد درسی در پایان ترم صورت گرفت.

یافته‌ها: نتایج فرم نظر سنجی به شرح زیر است: ۶۰٪ دانشجویان بطور کامل و ۴۰٪ تا حدودی از برگزاری رضایت دارند، ۸۰٪ دانشجویان با برگزاری امتحان به صورت OSCE موافقت، ۶۰٪ معتقدند بخش OTC therapy بهترین بخش کلاس بوده است.
نتیجه‌گیری: نتایج این فرآیند به اطلاع مسئول محترم EDO دانشکده رسانده شد تا در صورت توافق، در ترم‌های آینده واحد کارآموزی شهری^۲ توسط تمامی مدرسین با این شیوه تدریس و ارزیابی گردد تا یکسان‌سازی در روند آموزش دانشجویان و ارتقا کیفی خصوصا در زمینه‌ی کاربردی‌تر کردن این واحد صورت گیرد.

واژه‌های کلیدی: کارآموزی داروخانه، امتحان OSCE، OTC therapy

آموزش مبتنی بر سیستم در علوم پزشکی: ضروری اما فراموش شده

حسین کریمی مونقی^۱

طیبه پورغزنین^۲

^۱دانشیار، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، گروه داخلی و جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، گروه آموزش پزشکی دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۲دانشجوی دکترای تخصصی آموزش پرستاری، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و مربی گروه داخلی جراحی دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: آموزش مبتنی بر سیستم (system based education) یکی از رویکردهای مطرح در نظام آموزشی است که

آگاهی و دانش لازم در خصوص ویژگی ها و کاربرد آن وجود ندارد. در این نوشته آموزش مبتنی بر سیستم به عنوان شیوه ای جدید از آموزش با تمرکز بر ایجاد انگیزه و تفکر سیستمی در دانشجوی معرفی شده و کاربرد آن در آموزش علوم پزشکی تشریح می گردد.

روش ها: در این مطالعه مروری به منظور یافتن منابع مرتبط با موضوع آموزش مبتنی بر سیستم و تحقیقات موجود در مورد به کارگیری این روش از جستجو در بانک های اطلاعاتی معتبر از جمله PubMed, Scopus, proQuest, SID, Magiram, IranMedex, CINAHL, Science Direct, Web of Knowledge, Ovid system based education استفاده شد. مقالات مرتبط با آموزش مبتنی بر سیستم در علوم پزشکی بسیار محدود بود و در ایران مقاله ای در این مورد یافت نشد.

یافته ها: در آموزش مبتنی بر سیستم یادگیری به عنوان یک مدل خود گام و با شعار "اول کاربرد - بعد تئوری" معرفی شده است. بر اساس این رویکرد وجود هدف یکی از پیش نیازهای یادگیری واقعی است. وادار کردن دانشجوی برای یادگیری قواعد پیچیده قبل از ایجاد شور و انگیزه در وی القاء کننده نگرش "یادگیری به عنوان شکنجه" است. کاربرد عملکرد مبتنی بر سیستم در علوم پزشکی مستلزم آگاهی از مفهوم سیستم و تفکر سیستمی است و تاکید آن بر شناخت اجزاء سیستم، همکاری درون حرفه ای، بین حرفه ای و بطور کلی کار تیمی است و ضروری است تا سیستم به عنوان مجموعه ای از اجزاء مرتبط به هم، به عنوان یک کل درک شود که اجزاء برای رسیدن به هدف سیستم، دستیابی به ایمنی بیمار و مراقبت با کیفیت موثر- با یکدیگر در تعاملند.

نتیجه گیری: در حال حاضر آموزش مبتنی بر سیستم در آموزش دانشگاهی مفهومی ناشناخته است. معرفی این رویکرد نوین آموزشی به خصوص در حوزه علوم پزشکی که بنیادهای آن بر رویکردهای یادگیری دانشجو محور استوار است و از طرفی بهداشت و درمان به عنوان یک سیستم با مجموعه ای از اجزاء در حال تعامل با تلاش برای رسیدن به یک هدف تعریف شده، می تواند دریچه ای تازه بگشاید که منجر به یادگیری هدفمند، همراه با انگیزه، پایدارتر و موثرتر شود.

واژه های کلیدی: آموزش مبتنی بر سیستم، عملکرد مبتنی بر سیستم، آموزش، یاددهی، یادگیری

بررسی ارتباط بین سطوح انگیزه یادگیری بالینی و تامین نیازهای اساسی روانی در دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی گیلان سال ۹۲

لیلا جانثار حسینی^۱

ربیع اله فرمانبر^۲

مجید پور شیخیان^۳

احسان کاظم نژاد لیلی^۴

^۱ کارشناس ارشد آموزش پرستاری داخلی-جراحی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران (lhoseinie@yahoo.com)

^۲ آموزش بهداشت، دانشیار و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران

^۳ دانشجوی دکترا و مربی گروه هوشبری، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران

^۴ آمار حیاتی، استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران

مقدمه و هدف: محیط بالین در برگیرنده شرایط و محرکهای موثر بر یادگیری است ولی انگیزه نخستین و مهمترین عنصر تشکیل دهنده رفتار یادگیری می باشد. یکی از نظریه های مهم در این زمینه تئوری خود تعیین کنندگی است که یک تئوری انگیزش عمومی است. بر اساس این تئوری، ارضاء سه نیاز اساسی روانی: درک از استقلال، کفایت و شایستگی و احساس تعلق و وابستگی در درونی شدن انگیزه موثر هستند. از این رو این تئوری می تواند یک پایه و اساس مناسب برای اصلاح برنامه های آموزش پزشکی باشد؛ بدین صورت که چقدر این سه نیاز در آموزش دانشجویان ارضاء می شود و وضعیت انگیزه دانشجویان پرستاری در محیط کار بالینی و ارتباط آن با تامین این سه نیاز اساسی روانی چگونه است.

روش ها: این مطالعه به صورت مقطعی، توصیفی-تحلیلی با روش تمام شماری در میان دانشجویان ترم سوم تا هشتم پرستاری دانشگاه علوم پزشکی گیلان (۲۴۱ نفر) که شامل دانشکده های پرستاری و مامایی رشت و شرق گیلان می شد، انجام گردید. ابزار گرد آوری داده ها، پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک، سطوح انگیزه و نیازهای اساسی روانی بودند. تجزیه و تحلیل داده ها با نرم افزار آماری SPSS 16 و آزمون های آماری تی مستقل، همبستگی اسپیرمن و پیرسون، من ویتنی یو و رگرسیون به روش backward و در نظر گرفتن سطح معنی داری $p < 0.05$ صورت گرفت.

یافته ها: یافته های این پژوهش نشان داد که اکثریت دانشجویان، دختر (۵۱/۹٪) و میانگین سنی آنها $(21 \pm 2/4)$ سال بود. آزمون های آماری، ارتباط معنا داری را بین سطوح انگیزه و تامین نیازهای اساسی روانی با متغیرهای دموگرافیک نشان داد ($p < 0.05$). از بین نیازهای اساسی روانی، بین نیاز به استقلال و شاخص خود تعیین کنندگی ارتباط آماری معناداری یافت نشد اما ضرایب رگرسیونی نشان داد که نیاز شایستگی و تعلق میتواند پیشگوئی کننده مناسبی برای شاخص خود تعیین کنندگی باشند ($p < 0.05$).

نتیجه گیری: تامین نیازهای اساسی روانی به خصوص درک از کفایت و شایستگی و احساس تعلق و وابستگی در دانشجویان پرستاری به ویژه در حیطه بالین توسط مربیان می تواند باعث افزایش شاخص خود تعیین کنندگی، درونی شدن انگیزه و ارتقاء یادگیری فرد در محیط بالین گردد.

واژه ها کلیدی: انگیزه، نیازهای اساسی روانی، تئوری خود تعیین کنندگی

رویکرد یادگیری مشارکتی؛ عملکرد مبتنی بر شواهد در آموزش دانشجویان علوم پزشکی

لیدا جراحی

استادیار گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (jarahil@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: دروس تئوری برای دانشجویان عمدتاً به شیوه سنتی سخنرانی تدریس می شود، اما امروزه این روش پاسخگوی نیازهای علمی و محرک مطالعه بیشتر نیست و در مواردی منجر به کاهش انگیزه و اشتیاق برای حضور در کلاس می شود. روش های تدریس جدید در تلاشند آموزش را از حالت منفعل بیرون آورند و فراگیر را ترغیب کنند تا به صورت فعالانه در یادگیری مشارکت نماید. روش یادگیری مشارکتی در تقویت مهارت های فکری، ارتقا سطح یادگیری و بهبود روابط فراگیران در فعالیت گروهی مطرح شده است.

روش ها: در این مطالعه مداخله ای در دانشجویان پزشکی، فراگیران در قالب گروه های کوچک تقسیم شدند و فعالیت ها یا تکالیف مشخصی برای آنها در نظر گرفته شد، اعضا می توانستند فعالیت را بین خود تقسیم نمایند یا همزمان بر روی موضوع کار کنند اما در نهایت در برونداد گروه سهیم بودند. گروه ها براساس انتخاب داوطلبانه فراگیران تشکیل می شد. تکالیف هر گروه در جلسات مشخص شده ارائه می شد. در مرحله ی ارزشیابی مدرس کار گروه ها با استفاده از چک لیست مورد ارزشیابی قرار داد.

یافته ها: در کاربرد رویکرد یادگیری مشارکتی نسبت به دوره مشابه با روش آموزش مدرس محور حدود ۲۵٪ افزایش معدل نمرات کلاس از ۱۴ به ۱۷٫۵ مشاهده شد. رضایت زیاد دانشجویان در رویکرد یادگیری مشارکتی در مقایسه با روش آموزش مدرس محور از ۳۳٫۵٪ به ۸۷٪ مشاهده شد.

نتیجه گیری: علاوه بر افزایش نمره معدل کلاس، دانشجویان در این شیوه یادگیری و پیشرفت خود را فعالانه به دیگران نشان دادند، گسترش کارگروهی، افزایش خلاقیت و رشد تفکر انتقادی دانشجویان مشاهده شد.

واژه های کلیدی: رویکرد یادگیری مشارکتی، آموزش مبتنی بر شواهد، کارگروهی

آنچه که دانشجویان انتظار دارند: معلمی با اخلاق حرفه ای و با توان علمی: نتایج یک فرا ارزیابی

لیلا جویباری^۱مریم قنبری^۱سیامک رجایی^۲اکرم نوده شریف^۲^۱ مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران^۲ معاونت آموزشی دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

مقدمه و هدف: ارزشیابی استاد به روش های مختلفی صورت می گیرد اما رویکرد غالب در کشور ما، ارزشیابی استاد توسط دانشجو است. لذا می توان از آن به عنوان شواهدی غنی و در دسترس برای ارتقای کیفی آموزش استفاده نمود. هدف اصلی جمع آوری اطلاعات برای ارزشیابی استاد، بازخورد این اطلاعات به استاد برای آگاهی از وضعیت تدریس و ارتقای حرفه ای می باشد. هدف از مطالعه حاضر بررسی نظرات دانشجویان علوم پزشکی در خصوص برجسته ترین ویژگی های اساتید در کلاس درس و در کارآموزی ها بوده است.

روش ها: در دانشگاه علوم پزشکی گلستان از بهمن ۱۳۹۲ ارزشیابی استاد با سیستم نرم افزاری و به صورت آنلاین انجام می شود. با استفاده از سیستم ارزشیابی آنلاین نتایج کمی و کیفی ارزشیابی اساتید در دروس تئوری و بالینی در نیمسال اول ۹۳-۹۴ توسط ۲۰۰۰ دانشجو مورد بررسی قرار گرفت. در بخش کمی کار بالاترین نمرات اساتید از نظر توان علمی، مدیریت آموزشی، اخلاق و شئون معلمی، شیوه های ارزشیابی دانشجو و ... در دانشکده های پزشکی، پرستاری و مامایی، پیراپزشکی، بهداشت و دندانپزشکی بررسی شد. در بخش کیفی کار تمامی نظرات و پیشنهادات دانشجویان در انتهای فرم ارزشیابی با استفاده از تحلیل محتوای کمی (content analysis) مورد بررسی قرار گرفت. از متن، کدهای مرتبط استخراج، سپس خوشه و آنگاه طبقات شکل گرفت. برای هر طبقه یک نام تعیین گردید.

یافته ها: از ۱۵۲ کد استخراج شده به ترتیب بیشترین موارد به صورت زیر بوده است: (۱) تقدیر و تشکر دانشجویان از استاد: دانشجویان، اساتید را با کلماتی مانند از جان و دل مایه گذاشتن، عالی بودن، خدا خیرشون بده، زحمت کش بودن استاد توصیف نمودند. (۲) شیوه های معلمی و کلاس داری: دانشجویان اشاره به مواردی مانند چگونگی برقراری ارتباط اولیه استاد در شروع درس، قدرت بیان، شیوه تدریس مناسب، امکان بحث کلاسی و توجه به تمامی دانشجویان داشتن، ایجاد انگیزه و ترغیب دانشجو به درس نمودن (۳) اخلاق و شئون استاد: دانشجویان اساتیدی را که ایجاد انگیزه و انرژی می نمودند و در عین حال خوش برخورد و صبور بودند، امکان برقراری ارتباط برای کارهای درسی خارج از کلاس را به دانشجویان می دادند و همچنین اساتیدی را با شئون اخلاقی می دانستند که از سرزنش و سرکوب کردن دانشجو پرهیز می نمایند. (۴) سطح علمی و مهارت استاد: به نحوی که قادر باشند تا مطالب را به صورت کامل، با انسجام، قابل درک و فهم به دانشجویان منتقل نمایند.

نتیجه گیری: یافته ها حاکی از آن بود که دانشجویان در ارزیابی اساتید به جوانب قوت استاد نیز توجه زیادی داشته اند و حس تقدیر و قدرشناسی از استاد با اخلاق و توانمند علمی دارند. این یافته ها هم در بخش کمی و هم کیفی بررسی به عمل آمده همخوانی داشته است. انتظار دانشجویان از استاد به عنوان یک فرد خاص، دلسوز، صبور و در عین حال با توانایی مدیریت علمی بوده است.

واژه های کلیدی: ارزشیابی استاد، دانشجو، تحلیل کیفی، ارزیابی

بررسی کارآیی طرح درس دوره از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی گلستان بر اساس مدل بزنف

سیامک رجایی^۱

اکرم ثناگو^۲

لیلا جویباری^۲

فاطمه مهرآور^۳

مرسده جمالی^۲

^۱ معاونت آموزشی دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

^۲ عضو هیات علمی مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران (jouybari@goums.ac.ir)

^۳ دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران

مقدمه و هدف: یکی از راه های انکار ناپذیر در ارتقا کیفیت آموزش، داشتن طرح درس است. وجود مشکلات ناشی از عدم تناسب محتوای آموزش با وظایف افراد، تدوین چهارچوبی مشخص برای هر درس را ضروری می سازد. با توجه به اینکه برای ارتقا سطح آموزش پزشکی داشتن طرح درس و انجام تدریس بر اساس آن از اهمیت زیادی برخوردار است. این مطالعه به منظور بررسی کارایی طرح درس دوره (course plan) از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی گلستان در سال ۱۳۹۲-۱۳۹۳ انجام شده است.

روش ها: در این مطالعه توصیفی تحلیلی مقطعی با روش نمونه گیری به صورت تصادفی ساده ۷۵ نفر از اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی گلستان در مقاطع بالینی و علوم پایه وارد مطالعه شدند. برای جمع آوری داده ها از پرسشنامه محقق ساخته بر اساس مدل بزنف دارای ۶۰ سوال در شش قسمت "باورهای رفتاری، ارزشیابی پیامد، هنجارهای انتزاعی، عوامل قادر کننده، قصد رفتار، عملکرد" استفاده شد که روایی محتوایی و پایایی آن با استفاده از تعیین ضریب همبستگی آلفای کرونباخ تعیین گردید و تایید شد. استفاده شد. داده ها با استفاده از شاخص مرکزی و درصد و صدک و با استفاده از آزمون کای اسکوئر و تی تست مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته ها: میانگین سنی ۷۵ عضو هیات علمی دانشگاه ۴۱/۶ و میانگین تعداد سال های تدریس مدرسان ۱۱ سال بوده است. ۵۰ درصد از شکر کنندگان مرتبه ی علمی استادیار، ۲۵/۶ درصد از آنان مربی و بقیه استاد و دانشیار بودند. میانگین نمره نگرش نسبت به باور های رفتاری از دیدگاه اعضای هیات علمی ۸/۳ ± ۲۸/۳ و میانگین نمره هنجارهای انتزاعی از دیدگاه اعضای هیات علمی ۶/۵ ± ۲۶/۷؛ میانگین نمره عوامل قادرکننده از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه ۷/۴ ± ۲/۵؛ میانگین نمره قصد رفتار از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه ۷/۴ ± ۱/۵؛ میانگین نمره عملکرد از دیدگاه اعضای هیات علمی دانشگاه ۷/۶ ± ۱/۲ بوده است.

نتیجه گیری: یافته های این مطالعه نشان داد که کارآیی طرح درس از دیدگاه اعضای هیئت علمی بر اساس مدل بزنف در سطح مطلوبی بوده است.

واژه های کلیدی: مدل بزنف، طرح درس، اعضای هیئت علمی

کاربرد آزمون آسکی (OSCE) پایان مرحله کارآموزی در ارزیابی صلاحیت بالینی دانشجویان پزشکی عمومی و رابطه آن با عملکرد آنان در امتحان جامع پیش کارورزی

ندا چوبدار^۱

علی بهاری^۲

شادیه امیرزاده^۳

هانیه مستور^۴

وحیده ذوالفقاری^۵

سمانه ابوالبشری^۶

مریم ملکی^۷

نسترن رضائی^۷

کلتومه شجاع^۷

^۱ دکتری حرفه ای پزشکی عمومی و دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(choobdarn1@mums.ac.ir)

^۲ فوق تخصص کلیه و گوارش بالغین، معاون آموزشی مقطع پزشکی عمومی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۳ کارشناس ارشد مدیریت آموزشی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۴ دانشجوی مقطع دکتری تخصصی تکنولوژی آموزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

^۵ کارشناس ارشد کامپیوتر (نرم افزار)، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۶ دکتری حرفه ای پزشکی عمومی و دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۷ کارشناس ارشد مدیریت آموزشی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: مهم ترین هدف ارزشیابی، بهبود و تقویت کیفیت برنامه های آموزشی می باشد. تجزیه و تحلیل انتقادی و عملکرد مبتنی بر شواهد در سنجش و ارزشیابی از جمله موضوعات کلیدی است که می بایست در فرآیند یاددهی و یادگیری دانشجویان حیطه های بالینی مورد توجه قرار گیرد.

روش ها: نمونه مورد نظر از طریق نمونه گیری در دسترس انتخاب و شامل ۸۰ نفر بودند. ابزار گردآوری اطلاعات عبارت بود از آزمون آسکی شامل ۲۰ ایستگاه که پس از برگزاری آزمون جامع پیش کارورزی از دانشجویان به عمل آمد. در تمام ایستگاه ها ناظرین به همراه چک لیستی عملکرد دانشجویان را مورد ارزیابی قرار دادند. تجزیه و تحلیل اطلاعات توسط نرم افزار SPSS و بررسی ضریب همبستگی پیرسون انجام گردید.

یافته ها: نتایج حاکی از آن بود که همبستگی مثبت و معناداری میان نتایج آزمون بالینی ساختارمند عینی پایان مرحله کارآموزی و عملکرد دانشجویان پزشکی عمومی در امتحان جامع پیش کارورزی وجود دارد.

نتیجه گیری: با استفاده از آزمون آسکی علاوه بر این که می توان به نقاط ضعف و قوت دانشجویان پی برد، می توان در حیطه ارزشیابی بالینی نیز گامی به جلو نهاد. بنابراین تغییر روش ارزشیابی بالینی به آسکی به عنوان اقدامی جهت ارتقاء کیفیت برنامه های آموزشی پیشنهاد می گردد.

واژه های کلیدی: آزمون بالینی ساختارمند عینی، ارزشیابی، صلاحیت بالینی.

بررسی تاثیر آموزش به روش بحث گروهی بر روی خود کارآمدی بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس

مهدي حارث آبادي^۱

محسن فروغی پور^۲

حسین کریمی مونقی^۳

نيكو اسلامي بجنوردي^۴

^۱ عضو هیئت علمی گروه پرستاری بهداشت جامعه دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران (mehdiharesabadi@gmail.com)
^۲ دانشیار بیماریهای مغز و اعصاب دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران
^۳ عضو هیئت علمی گروه پرستاری، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۴ دانشجوی کارشناسی هوشبری دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران

مقدمه و هدف: بیماری مولتیپل اسکلروزیس (ام.اس) یکی از شایعترین بیماری های مزمن مغز و اعصاب در بزرگسالان جوان است. عقاید خود کارآمدی زیر بنای عمل انسان را تشکیل می دهد، در این تحقیق منظور از خود کارآمدی احساس توانایی مقابله موفقیت آمیز با اثرات و عوارض بیماری و تسلط بیشتر بر بیماری و زندگی است. لذا این پژوهش با هدف تعیین و بررسی تاثیر آموزش به روش بحث گروهی بر خودکارآمدی بیماران ام.اس مراجعه کننده به کلینیک ام.اس بیمارستان قائم (عج) مشهد انجام شد.

روش ها: این پژوهش یک مطالعه کارآزمایی بالینی بود که با انتخاب ۳۲ بیمار به عنوان گروه آزمون و ۳۰ بیمار بعنوان گروه کنترل انجام شد. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه های اطلاعات دموگرافیک بیمار و پرسشنامه خودکارآمدی بیماران ام.اس (MSSE) که خودکارآمدی بیماران ام.اس را در دو بُعد (عملکرد و کنترل) اندازه گیری می کرد، بود. بعد از گردآوری اطلاعات حاصل از مرحله قبل از مداخله، بیماران گروه آزمون به ۴ گروه هشت نفره تقسیم شدند و جلسات بحث گروهی به مدت ۵ جلسه ۱/۵ ساعته و به صورت یک روز در میان انجام شد و به بیماران گروه شاهد فقط کتابچه ای که حاوی اطلاعات بیماری آنها بود داده شد. آزمون ثانویه ۱/۵ ماه بعد از مداخله برای دو گروه آزمون و شاهد انجام شد.

یافته ها: آزمون آماری کای دو با ($P > 0/05$) نشان داد که دو گروه آزمون و شاهد از نظر اطلاعات دموگرافیک همسان بود. میانگین و انحراف معیار نمره خودکارآمدی در دو بعد عملکرد و کنترل در قبل از مداخله به ترتیب $804/3 \pm 119$ و $713/5 \pm 145$ بود که بعد از مداخله به ترتیب به $834/1 \pm 106/8$ و $763/3 \pm 104$ افزایش پیدا کرد. میانگین و انحراف معیار نمرات خودکارآمدی بیماران در ابعاد عملکرد و کنترل قبل و بعد از مداخله با آزمون آماری t زوجی ($p < 0/000$) در جهت افزایش خودکارآمدی بیماران در ابعاد عملکرد و کنترل را نشان داد.

نتیجه گیری: با توجه به اینکه نتایج پژوهش نشان می دهد که روش بحث گروهی در افزایش خودکارآمدی بیماران ام.اس موثر بوده است، لذا بکارگیری این شیوه آموزش در مراقبت از بیماران و انجام پژوهش در مورد سایر بیماریهای مزمن توصیه می شود.

واژه های کلیدی: مولتیپل اسکلروزیس، بحث گروهی، خودکارآمدی

بررسی تأثیر آموزش مبتنی بر تئوری رفتار برنامه ریزی شده بر استرس ادراک شده زنان مبتلا به دیابت بارداری تحت درمان با انسولین

مریم حسین زاده^۱

طلعت خدیوزاده^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (Hoseinzadehm911@gmail.com)
^۲ دکترای بهداشت باروری، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و استادیار دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: دیابت بارداری عارضه طبی شایع همراه با پیامد نامطلوب مادری و پری‌ناتال و استرس درک شده بالا در مادران مبتلاست استرس درک شده یکی از قوی‌ترین پیشگویی‌کننده‌های خودمراقبتی می‌باشد. با بکارگیری روشهای آموزش مؤثر و نظریه‌محور مانند تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده می‌توان رفتار خودمراقبتی را ارتقا و در نتیجه میزان استرس درک شده زنان مبتلا به دیابت بارداری را کاهش داد. بر این اساس پژوهش حاضر با هدف تعیین تأثیر آموزش مبتنی بر تئوری رفتار برنامه ریزی شده بر استرس ادراک شده زنان مبتلا به دیابت بارداری تحت درمان با انسولین انجام شد.

روش‌ها: در این کارآزمایی بالینی تصادفی دو گروهی، ۶۰ زن مبتلا به دیابت بارداری تحت درمان با انسولین با سن حاملگی ۳۰-۲۴ هفته در دو گروه مداخله و کنترل تخصیص یافتند. در گروه مداخله، چهار جلسه ۶۰ دقیقه‌ای مداخله آموزشی بر اساس تئوری اجرا شد و در گروه کنترل مداخله‌ای صورت نگرفت. واحدهای پژوهش پس از تکمیل پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک، پرسشنامه تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده در مورد خودمراقبتی شامل سؤالات (نگرش، هنجار انتزاعی، کنترل رفتاری درک شده و قصد رفتاری) ۱۰۸ سؤالی و پرسشنامه استرس ادراک شده کوهن (PSQ) ۱۴ سؤالی بر اساس مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای، در دو مرحله قبل از مداخله و چهار هفته پس از اتمام مداخله آموزشی تکمیل کردند. تحلیل داده‌ها توسط آزمون آنالیز کوواریانس، با استفاده از نرم افزار SPSS ویرایش ۱۶ انجام شد.

یافته‌ها: بر اساس آزمون آنالیز کوواریانس، میانگین نمرات استرس ادراک شده در گروه مداخله کاهش معنی‌دار ($p=0/002$) و میانگین نمرات هنجار انتزاعی ($p<0/001$)، کنترل رفتاری درک شده ($p<0/001$)، قصد رفتاری ($p<0/001$) طی دو مرحله افزایش معنی‌داری داشت اما در میانگین نمرات نگرش تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد ($p=0/178$).

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش حاضر حاکی از اثربخشی مداخله آموزشی مبتنی بر تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده بر کاهش استرس درک شده زنان مبتلا به دیابت بارداری تحت درمان با انسولین می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: تئوری رفتار برنامه ریزی شده، دیابت بارداری، استرس ادراک شده، آموزش

نقش رسانه در فرآیند آموزش به بیمار

فاطمه حشمتی نبوی^۱

عاطفه بهبودی فر^۲

^۱ مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و استادیار دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (heshmatinf@mums.ac.ir)
^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: آموزش به بیماران جهت توانمند ساختن آن‌ها در انجام مستقل فعالیت‌های خودمراقبتی در طی درمان، بخش مهمی از فرآیند مراقبت و درمان بیماران است. اما وجود موانع مختلف در مسیر آموزش مانند کمبود وقت و پرسنل ناکافی، عدم آمادگی روحی-روانی و وضعیت جسمی نامناسب بیماران و درمان‌های سرپایی موجب شده است که انجام آموزش به بیمار متمرکز بر استفاده از رسانه‌های آموزشی گردد. لذا این مطالعه با هدف مروری بر نتایج استفاده از رسانه‌های آموزشی انجام شده است.

روش‌ها: جستجوی اطلاعات از طریق پایگاه‌های اطلاعاتی SID, Magiran, Pubmed, Science Direct, Proquest در محدوده سالهای ۲۰۰۵-۲۰۱۴ در مورد موضوع‌های مورد نظر با کلیدواژه‌های Patient Education, Media, Teaching tools و معادل‌های فارسی آن انجام گردید و 30 مطالعه مرتبط بررسی شد.

یافته‌ها: مطالعات انجام شده نتایج متفاوتی در استفاده از رسانه‌های مختلف آموزشی و تاثیر آن در ابعاد مختلف ارزیابی را نشان داده‌اند. به عنوان مثال Cornoiu و همکاران (۲۰۱۱) بیان کرده‌اند، ابزار چندرسانه‌ای نسبت به روش کلامی و پمفلت در افزایش دانش و رضایتمندی بیماران موثر بوده ولی در کاهش اضطراب تفاوتی بین این سه روش گزارش نشده است. علاوه بر این، نتیجه مطالعه Hill و همکاران (۲۰۰۹) نشان می‌دهد که استفاده از لوح فشرده در مقایسه با روش نوشتاری بیشتر موجب افزایش درک، انگیزه و مشارکت بیماران شده است. همچنین Khan و همکاران (۲۰۱۱) دریافتند که روش چندرسانه‌ای در مقایسه با بروشور با وجود افزایش آگاهی، تاثیری بر خودمدیریتی بیماران دیابتی نداشته است. Astley و همکاران (۲۰۰۷) نیز دریافتند ابزار چندرسانه‌ای در مقایسه با روش کلامی و نوشتاری تفاوت معناداری در میزان اضطراب، رضایتمندی از آموزش و میزان به خاطر آوری اطلاعات ندارد. در مطالعات انجام شده بیشتر به تاثیرات کوتاه مدت آموزش توجه شده است و این در حالی است که مطالعات مروری بر لزوم ارزیابی رسانه‌ها در بعد تاثیر و تغییرات رفتاری ایجاد شده به دنبال آموزش تاکید می‌نمایند.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج متفاوت مطالعات انجام شده در رابطه با اثربخشی رسانه‌های آموزشی، مطالعات محدود انجام شده در کشور در این زمینه و لزوم انتخاب رسانه آموزشی متناسب با فرهنگ و شرایط بیماران ما به طوری که در تمام ابعاد اثربخشی مطلوبی داشته باشد، انجام مطالعات بیشتر در زمینه نقش رسانه در آموزش به بیماران، توصیه می‌گردد.

واژه‌های کلیدی: Patient , Education, Media

بررسی دیدگاه دانشجویان پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مازندران نسبت به شرایط یاددهی و یادگیری با استفاده از الگوی DREEM در سال ۱۳۹۳

علی مراد حیدری گرجی

استادیار، عضو هیئت علمی مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران (alifar_2004@yahoo.com)

مقدمه و هدف: شرایط یاددهی و یادگیری و محیط آموزشی از نکات قابل توجه در کسب مهارت ها و توانمندی های دانشجویان در طی دوران تحصیل آنهاست. این مطالعه، با هدف بررسی و تعیین وضعیت موجود در محیط های آموزشی و شرایط یاددهی و یادگیری دانشجویان پرستاری و مامایی از دیدگاه آنان در دانشگاه علوم پزشکی مازندران و با استفاده از الگوی DREEM انجام شد.

روش ها: این مطالعه توصیفی مقطعی بوده که در بین ۲۳۴ نفر از دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی انجام شد. روش نمونه گیری به صورت تصادفی و با استفاده از جدول اعداد بود. ابزار مطالعه پرسشنامه DREEM بود که شامل اطلاعات دموگرافیک و ۵۰ سوال در پنج حیطه ی یادگیری، اساتید، ادراک دانشجو از توانایی علمی، جو آموزشی و محیط اجتماعی بود. داده ها با استفاده از نرم افزار (16) spss مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: از میان دانشجویان ۶۶ درصد مونث و ۳۴ درصد مذکر بودند. میانگین وانحراف معیار نمره کلی شرایط آموزشی دانشگاه علوم پزشکی مازندران هم $198,3 \pm 22,41$ شد. جو آموزشی از دیدگاه دانشجویان در ۲۵,۵۱ درصد از موارد بسیار مطلوب، ۵۴,۳۲ درصد جو آموزشی را مطلوب ارزیابی کردند. تفاوت میانگین نمره کلی وضعیت محیط آموزشی دانشگاه بین دختران و پسران، دانشجویان کارشناسی و کارشناسی ارشد بین دانشجویان ورودی سالهای متفاوت با ($p < 0.05$) معنادار شد.

نتیجه گیری: جو آموزشی دانشگاه از نظر اکثریت دانشجویان مطلوب ارزیابی شد و دانشجویان دختر دیدگاه بهتری نسبت به محیط آموزشی دانشگاه نسبت به دانشجویان پسر داشتند. برگزاری کارگاه ها و نشست های آموزشی جهت مهارت های یاددهی و یادگیری و بکارگیری صحیح اصول طراحی آموزشی میتواند مفید باشد و با توجه به اینکه کیفیت محیط آموزشی و شرایط آن منعکس کننده اصلی کمیت و کیفیت برنامه درسی می باشد میتوان با استفاده از الگوی DREEM برای ارتقا و پیشرفت سطح علمی دانشگاه و شرایط یادگیری دانشجویان، اقدام نمود.

واژه های کلیدی: دیدگاه دانشجویان، شرایط یاددهی و یادگیری، الگوی DREEM

بررسی تأثیر بومی سازی بازی های ایرانی در کاهش اضطراب یادگیری سواد انگلیسی دانشجویان پرستاری

سعید خزایی^۱

امیر مشهدی^۲

رضا سیدی نوقابی^۳

^۱ دانشجوی دکتری آموزش زبان انگلیسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید چمران اهواز، خوزستان، ایران
(saeed.khazaie@gmail.com)

^۲ دانشجوی دکتری آموزش زبان انگلیسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید چمران اهواز، خوزستان، ایران
^۳ کارشناسی ارشد آموزش زبان انگلیسی، مدرس جهاد دانشگاهی مشهد، ایران

مقدمه و هدف: پیشرفت و تنوع در فناوری اطلاعات و ارتباطات راه را برای خلق بازی و کاربرد گسترده آن در سطوح مختلف آموزشی از جمله آموزش عالی هموار نموده است. بر اساس شواهد با امکان شبیه سازی در محیط یادگیری به کمک بازی دست اندرکاران آموزش و یادگیری قادرند تا با کاهش بسیاری از پیچیدگی های مختل کننده در جریان معمول یادگیری، این فرایند را در نزد فراگیران آسان تر نمایند. پژوهش حاضر در نیم سال اول سال تحصیلی ۱۳۹۳-۱۳۹۴ با هدف بررسی تأثیر تمرین آموخته ها از طریق بازی های مجازی ایرانی در کاهش اضطراب یادگیری سواد انگلیسی و ارتقای توان مهارت های پایه ی خواندن و نوشتن دانشجویان رشته ی پرستاری صورت پذیرفت.

روش ها: ۶۵ دانشجوی دختر و پسر رشته ی پرستاری از دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز به روش نمونه گیری مبتنی بر هدف انتخاب و همگون سازی شدند. با کاربرد طرح پژوهش سه گانه، در ابتدا آزمودنی ها به بیان دیدگاه های خویش در مورد کاربرد شکل مجازی بازی بومی در فرایند تمرین و یادگیری محتوای زبان انگلیسی به عنوان زبان خارجی و تأثیر آن بر کاهش اضطراب ناشی از یادگیری سواد انگلیسی پرداختند. سپس، آزمودنی ها در یک دوره ی ترکیبی یاددهی و یادگیری سواد انگلیسی، طی ۱۸ جلسه، به یادگیری و تمرین محتوای انگلیسی برای دانشجویان رشته پرستاری، در کلاس درس و همچنین در محیط حاصل از تلفیق بازی های ایرانی قابل عرضه بر روی تلفن همراه در خارج از کلاس پرداختند. در پایان با انتخاب تصادفی هشت نفر از آزمودنی ها، مصاحبه حضوری برگزار شد تا آزمودنی ها به بیان تجربیات خویش در فراگیری مهارت های پایه ی خواندن و نوشتن در یک پودمان یادگیری مبتنی بر بازی بپردازند.

یافته ها: تحلیل داده ها با استفاده از آزمون های تی زوجی انجام شد. مقایسه ی مستمر عمل کرد آزمودنی ها قبل و بعد از تمرین محتوا به کمک بازی و همچنین بررسی پاسخ آن ها به گویه های پرسشنامه و مصاحبه همگی از تأثیر معنادار کاربرد شکل مجازی بازی های بومی ایرانی در کاهش اضطراب یادگیری مهارت های خواندن و نوشتار انگلیسی آزمودنی ها حکایت داشت.

نتیجه گیری: نتایج حاصل می تواند در بررسی کارایی آموزش مبتنی بر بازی و همچنین نقش آن در کاهش اضطراب یادگیری سایر مهارت های سواد انگلیسی در سطوح مختلف آموزش عالی مورد استناد قرار گیرد.

واژه های کلیدی: اضطراب، بازی، خواندن، نوشتن، یادگیری انگلیسی

بررسی تأثیر پرستاری مبتنی بر شواهد بر گرایش به تفکر انتقادی در بین دانشجویان پرستاری

حسین حبیب زاده^۱

نسربین خواجه علی^۲

حمیدرضا خلخالی^۳

یوسف محمدپور^۴

سارا آدریشی^۵

^۱ استادیار، دانشکده پرستاری و مامایی ارومیه، علوم پزشکی ارومیه، ارومیه، ایران

^۲ کارشناس ارشد آموزش پرستاری، بیمارستان رازی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران (nasrinkh2009@yahoo.com)

^۳ استادیار، دانشکده بهداشت ارومیه، علوم پزشکی ارومیه، ارومیه، ایران

^۴ دانشجوی دکتری آموزش پزشکی، دانشکده پرستاری ارومیه، دانشگاه علوم پزشکی ارومیه، ارومیه، ایران

^۵ دانشجوی کارشناس ارشد آموزش پرستاری، گروه داخلی جراحی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران

مقدمه و هدف: پرورش تفکر انتقادی از اهداف آموزش پرستاری در ایران است. شناخت میزان تأثیر شیوه های جاری آموزش در پرورش تفکر انتقادی می تواند در تعیین میزان کارایی و نارسایی های احتمالی سیستم آموزشی در این زمینه مؤثر باشد. یادگیری بر اساس شواهد روشی مؤثر در آموزش دانشجویان است. عملکرد مبتنی بر شواهد درک کامل و جامع از مفهوم بهترین عملکرد پرستاری را تداعی می نماید. این مطالعه با هدف بررسی تأثیر آموزش پرستاری مبتنی بر شواهد بر گرایش به تفکر انتقادی دانشجویان پرستاری انجام گردید.

روش ها: این پژوهش نیمه تجربی بر روی ۴۸ دانشجوی ترم ۳ پرستاری دانشکده پرستاری ارومیه در سال تحصیلی ۱۳۹۲-۱۳۹۱ انجام گردید. نمونه گیری به صورت در دسترس انجام گرفت و نمونه ها به طور تصادفی به دو گروه کنترل (۲۴) و مداخله (۲۴) تقسیم شدند. دانشجویان گروه مداخله تحت آموزش پرستاری مبتنی بر شواهد قرار گرفتند. گرایش به تفکر انتقادی قبل و بعد از آموزش دانشجویان گروه کنترل و مداخله با پرسشنامه گرایش به تفکر انتقادی کالیفرنیا مورد ارزیابی قرار گرفت. داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS و آزمون های آماری کای دو، T-test و من ویتنی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: نتایج این مطالعه نشان داد گرایش به تفکر انتقادی در دانشجویان گروه مداخله که بر اساس پرستاری مبتنی بر شواهد آموزش دیده بودند به طور معنی داری بهتر از دانشجویان گروه کنترل بود ($P < 0/001$). در مقایسه دو گروه، تفاضل میانگین گرایش به تفکر انتقادی دو گروه بعد از مداخله دارای تفاوت معنادار آماری بود ($P < 0/001$).

نتیجه گیری: آموزش پرستاری مبتنی بر شواهد بیش از روش مرسوم منجر به ارتقای گرایش به تفکر انتقادی در دانشجویان پرستاری می شود. تفکر انتقادی نیازمند به کارگیری بهترین شواهد در دسترس، توجه به موقعیت و تجربه بالینی است. متفکر انتقادی باید بتواند بر اساس شواهد موجود تصمیم بگیرد، تصمیمات اتخاذ شده را در عمل به کار گیرد و در صورت نیاز رویه خود را تغییر دهد. بنابراین پیشنهاد می شود از این روش در آموزش بالینی استفاده شود.

واژه های کلیدی: پرستاری مبتنی بر شواهد، گرایش به تفکر انتقادی، دانشجویان پرستاری

مقایسه تاثیر ارزشیابی بالینی به روش بحث در مورد بیمار و دفترچه ثبت مهارتهای بالینی بر رضایتمندی دانشجویان پرستاری

غلامحسین ظریف نژاد^۱

محمد رجب پور^۲

سیمین شرفی^۳

زهرا دلیر^۴

اختر نجات محمد^۵

سمیه اسدی^۶

^۱ مربی، گروه آموزشی پرستاری مدیریت، بهداشت و روان دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(Rajabpoorm921@mums.ac.ir)
^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۴ دانشجوی دکترای تخصصی پرستاری و عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۵ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۶ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: با توجه به اینکه آموزش بالینی بنیادی ترین قسمت آموزش حرفه ی پرستاری است، از روشهای ارزشیابی مناسب باید استفاده شود، زیرا روشهای معمول مشکلاتی مانند اختصاص زمان کوتاه برای ارزشیابی، غیر عینی بودن ارزشیابی ها و نهایتا نارضایتی دانشجویان دارند. هر چند که روشهای مختلف مانند روش بحث در مورد بیمار (Case Based Discussion) و لاگ بوک هر کدام مزایا و محدودیتهایی دارند، بنابراین مطالعه حاضر با هدف مقایسه تاثیر ارزشیابی بالینی به روش بحث در مورد بیمار و لاگ بوک بر رضایتمندی دانشجویان پرستاری طراحی گردید.

روش ها: این مطالعه از نوع نیمه تجربی با طرح دو گروه و بعد از مداخله با مشارکت ۵۸ نفر از دانشجویان کارشناسی پرستاری بود که با قرعه کشی به دو گروه بحث در مورد بیمار و لاگ بوک تخصیص تصادفی شدند، انجام گردید. مداخله شامل برگزاری کارگاه یک روزه آشنایی با روشهای ارزشیابی فوق و سپس اجرای آن در طول ۲ هفته کارآموزی بود. در آخرین روز کارآموزی رضایتمندی دانشجویان از روش ارزشیابی با پرسشنامه پژوهشگر ساخته که روایی و پایایی آن مورد تایید قرار گرفت، سنجیده شد.

یافته ها: نتایج نشان داد میانگین و انحراف معیار نمره رضایتمندی دانشجویان گروه بحث در مورد بیمار $69/06 \pm 22/7$ (از صد) و روش دفترچه ثبت مهارت های بالینی $67/8 \pm 21/8$ (از صد) بود که نتایج آزمون تی مستقل نشان داد اختلاف آماری معنی داری بین نمره رضایتمندی دو گروه دانشجویان وجود ندارد ($P=0/757$). هر چند رضایت دانشجویان گروه بحث در مورد بیمار در حیطه مناسب بودن روش ارزشیابی بصورت آماری معنی داری ($P=0/018$) بیشتر از دانشجویان گروه دیگر بود.

نتیجه گیری: رضایتمندی دانشجویان از روش ارزشیابی بحث در مورد بیمار نسبت به دفترچه ثبت مهارتهای بالینی بیشتر بود، هر چند که این اختلاف، تفاوت آماری معنی داری نداشت. بنابراین در صورت استفاده صحیح، هر دو روش می تواند منجر به رضایتمندی دانشجویان شود. هر چند اصلاح کردن محدودیتهای هر دو روش و استفاده ترکیبی آنها، می تواند منجر به پوشش نقاط ضعف آنها خصوصا روشهای رایج مانند دفترچه ثبت مهارتهای بالینی شود.

واژه های کلیدی: ارزشیابی، روش نوین ارزشیابی، روش بحث در مورد بیمار، دفترچه ثبت مهارت های بالینی، لاگ بوک.

شناسایی و اولویت بندی عوامل موثر بر برند سازی آموزش مجازی دانشگاه اصفهان

سهیلا محرابی^۱

بی بی عشرت زمانی^۲

^۱ دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

^۲ دانشیار گروه علوم تربیتی دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

مقدمه و هدف: هدف پژوهش حاضر شناسایی و اولویت بندی عوامل موثر بر برند سازی آموزش مجازی دانشگاه اصفهان می باشد. این پژوهش از نظر ماهیت آمیخته اکتشافی و از حیث هدف کاربردی می باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانشجویان مجازی دانشگاه اصفهان، در سه رشته تحصیلی کتابداری، مدیریت اجرایی و مدیریت MBA، در سال تحصیلی ۱۳۹۳-۱۳۹۴ می باشد.

روش ها: با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی و با استفاده از جدول مورگان تعداد ۱۸۸ نفر برای حجم نمونه انتخاب شد. برای جمع آوری داده ها با استفاده از منابع کتابخانه ای و اینترنتی و نظر اساتید مولفه های برند سازی در دانشگاه استخراج و برای تنظیم پرسشنامه استفاده گردید. برای تجزیه و تحلیل داده ها نیز از مدل سازی معادلات ساختاری و نرم افزار SPSS17 استفاده گردید.

یافته ها: پس از شناسایی مولفه ها و دسته بندی آنها تحت ۴ مولفه اصلی انسان، راهبرد، زیرساخت و فرایند به بررسی اولویت بندی هر کدام از گویه ها در هر مولفه پرداخته شد که مشخص شد در مولفه راهبرد میزان شهریه دریافتی دارای بیشترین اهمیت؛ در مولفه زیرساخت گویه سهولت دسترسی به پرتال دانشگاه، در مولفه انسان گویه به کارگیری نیروهای با مهارت و تخصص ویژه در دانشگاه و نهایتاً در مولفه فرایند گویه کمک های مالی به دانشجویان دارای بیشترین اهمیت در جذب دانشجویان مجازی در دانشگاه اصفهان بوده اند.

واژه های کلیدی: برندسازی، دانشگاه اصفهان، آموزش مجازی، زیرساخت

تأثیر آموزش توسط گروه همتا بر یادگیری مهارت احیای قلبی-ریوی

حکیمه سابقی^۱
مرضیه مقرب^۲
زهرا فرج زاده^۳
ابراهیم دادی^۴
جواد دهکی طرقي^۵
جعفر مهربان^۶
سید مهدی رضوی^۷

^۱ کارشناس ارشد آموزش پرستاری، عضو هیات علمی دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران (sabeghih@bums.ac.ir)

^۲ کارشناس ارشد آموزش پرستاری، عضو هیات علمی دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران

^۳ کارشناس ارشد مدیریت پرستاری، عضو هیات علمی دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران

^۴ کارشناس فوریت های پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران

^۵ کارشناس فوریت های پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران

^۶ کارشناس فوریت های پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران

^۷ کارشناس فوریت های پزشکی، مرکز اورژانس ۱۱۵، شبکه بهداشت و درمان درمیان، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران

مقدمه و هدف: آموزش نقش اساسی در اجرای اصول احیای قلبی-ریوی دارد و نه تنها افراد را در کسب دانش احیای قلبی-ریوی مطمئن می سازد، بلکه در تثبیت آموخته ها نیز مؤثر است. اما نیاز کنونی تنها افزایش کمی آموزش های CPR نیست، بلکه هدف مهمتر افزایش کیفیت آموزش CPR است. از آنجایی که برای بالا بردن کیفیت آموزش CPR باید از روش های آموزشی درست بهره گرفت، این پژوهش با هدف تاثیر آموزش توسط گروه همتا بر یادگیری مهارت احیای قلبی-ریوی انجام گردید.

روش ها: این پژوهش بصورت نیمه تجربی با اندازه گیری متغیرهای یادگیری و یادداری قبل، بلافاصله و دو ماه بعد، روی دانشجویان پزشکی، پرستاری، مامایی، پیراپزشکی و بهداشت انجام شد. جامعه پژوهش تمامی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بیرجند بودند که به روش آسان یا دردسترس انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه پژوهشگر ساخته مشتمل بر بخش های اطلاعات دمو گرافیک و بررسی دانش دانشجویان بود. داده ها پس از ثبت، توسط نرم افزار SPSS ویرایش ۱۴ تجزیه و تحلیل گردید.

یافته ها: از ۱۲۰ دانشجوی مورد مطالعه، ۳۴ نفر (۲۸/۳٪) مذکر و ۸۶ نفر (۷۱/۷٪) مونث بودند. بیشترین فراوانی مربوط به دانشجویان رشته پرستاری (۴۵/۸٪)، دارای معدل ۱۶/۰۱-۱۷ (۳۰٪) و مقطع کارشناسی (۶۱/۷٪) بود. میانگین نمرات دانش واحدهای پژوهش در مرحله قبل، بلافاصله و دو ماه بعد از برگزاری کارگاه به ترتیب ۶/۸±۲/۷، ۶/۱±۲/۶ و ۱۳/۵±۴/۰ بود که مقایسه آنها نشان داد که حداقل در دو مرحله از سه مرحله از نظر آماری تفاوت وجود دارد. نتیجه آزمون تعقیبی نشان داد که میانگین نمره دانش بلافاصله بعد از آموزش بطور معنی داری افزایش داشته و با وجود اینکه دو ماه بعد از مداخله نسبت به بلافاصله بعد کاهش داشته است، اما نسبت به قبل از برگزاری کارگاه بطور معنی داری بالاتر بوده است.

نتیجه گیری: آموزش احیای قلبی-ریوی توسط گروه همتا تاثیرات مثبتی بر یادگیری و یادداری دانشجویان داشت. لذا با توجه به اثربخشی این روش آموزشی می تواند روش مفیدی برای برگزاری کارگاه های مشابه و نیز سایر گروه ها باشد.

واژه های کلیدی: آموزش گروه همتا، احیای قلبی و ریوی، دانش

بررسی دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد در مورد معیارهای یک استاد خوب

اکبر درخشان^۱

محمد رضا دارابی^۲

معصومه سعیدی^۳

^۱ دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۲ دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۳ کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: رسالت اصلی دانشگاه تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز جامعه، ترویج و ارتقای دانش، گسترش تحقیق و فراهم نمودن زمینه مساعد برای توسعه کشور است. یکی از عوامل مهم و موثر در کیفیت آموزش عالی استاد است و تعلیم و تربیت نیروی انسانی متخصص، مستلزم وجود کادر قوی هیات علمی است. این پژوهش با هدف «بررسی نظرات دانشجویان در مورد معیارهای یک استاد خوب» انجام شد.

روش‌ها: در یک بررسی مقطعی و توصیفی تحلیلی ۸۹۹ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد که به روش طبقه ای و تصادفی ساده انتخاب شده بودند، پرسشنامه را تکمیل نمودند. اطلاعات توسط SPSS با آزمون های توصیفی تحلیلی مناسب آنالیز شد.

یافته ها: معیارهای دانشجویان برای یک استاد خوب به ترتیب شامل: مهارت ارتباطی، دانش پژوهی، مهارت تدریس، مهارت ارزشیابی دانشجویان، سپس ویژگی های فردی و ظاهری اساتید بود. آزمون ANOVA نشان داد ارتباط آماری معنی داری بین رشته و ترم تحصیلی و اولویت مهارت ارتباطی، دانش پژوهی و ویژگی های ظاهری اساتید موجود است ($p > 0.05$). آزمون t نشان داد ارتباط بین جنسیت و اولویت مهارت تدریس، دانش پژوهی و ویژگی های ظاهری اساتید معنی دار است ($p > 0.05$). همبستگی سن دانشجویان و اولویت دانش پژوهی و ویژگی های ظاهری اساتید نیز معنی دار می باشد ($r = 0.095$ و $p > 0.05$).

نتیجه گیری: مقایسه نظرات دانشجویان رشته های مختلف دانشگاه بیانگر هم سویی در تعیین معیارهای یک استاد خوب می باشد. حیطة های مهارت ارتباطی و دانش پژوهی اساتید دارای بیشترین اهمیت از دیدگاه دانشجویان بود. اولویت به این حیطة ها توسط دانشجویان، بیانگر اهمیتی است که برای تعامل با اساتید به عنوان پیش زمینه تعلیم و تربیت قائل شده اند.

واژه های کلیدی: دانشجوی علوم پزشکی مشهد، معیار، استاد خوب

بررسی پذیرش آموزش الکترونیک از نظر اساتید دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی مشهد سال تحصیلی ۹۳-۹۴

شهبین سعیدی نجات^۱

پریسا مهردادیان^۲

^۱ گروه بهداشت و مدیریت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۲ دانشجوی کارشناسی بهداشت عمومی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: همزمان با تغییرات سریع فنون و ظهور پدیده های نوین در فناوری اطلاعات، وجود شبکه های ارتباطی بسیار گسترده از جمله اینترنت و امکانات آموزشی پیشرفته، روش های آموزشی نیز متحول شده اند. آموزش الکترونیکی نوعی استفاده هدف مند از سیستم الکترونیکی و کامپیوتری برای پشتیبانی از فرایند یادگیری می باشد. در واقع هدف آموزش الکترونیکی تحول در ابزارها و روش ها در جهت است که هر فرد در هر زمان و هر مکان بتواند با امکانات خودش و در زمانی که خود مشخص می کند مشغول یادگیری شود.

روش ها: این مطالعه توصیفی بر روی دیدگاه ۲۱ نفر از اعضای هیئت علمی دانشکده بهداشت (تمامی اعضا) انجام گرفته است. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از آزمون های آماری تی مستقل و آنوا و با کمک نرم افزار SPSS صورت پذیرفته است.

یافته ها: 71.4% اساتید دانشکده بهداشت را آقایان و 28.6% را خانم ها تشکیل می دهند. 33.3% اساتید کارشناس ارشد و یا دانشجوی دکتری هستند و مابقی دارای مدرک PHD می باشند. طی بررسی های صورت گرفته، رابطه معنادار آماری بین سابقه کار آموزشی با میزان تمایل به شرکت در دوره های آموزش الکترونیک ویژه اعضا هیئت علمی و میزان آشنایی با آموزش الکترونیک و سابقه تدریس به صورت الکترونیکی به دانشجویان، یافت نشد. همچنین بین نمره کل کسب شده از سوالات پاسخ داده شده در مورد موانع و سودمندی و سهولت کاربرد E_Learning و سابقه کار آموزشی رابطه معنادار مشاهده نگردید. ($P > 0.05$).

نتیجه گیری: نهایتاً بر اساس نتایج به دست آمده از دیدگاه اساتید، توصیه می گردد که ارتقاء یاددهی و یادگیری از طریق برنامه ها و دوره های توسعه مهارت های مدرسان و اساتید یکی از اولویت های دانشکده قرار گیرد. توسعه چنین تلاش هایی شامل آماده سازی مدرسان برای تدریس و پشتیبانی یادگیری الکترونیکی، این نوع از روش های نوین آموزشی را قادر می سازد به بخشی از بافت موسسات آموزشی و دانشکده ها تبدیل شود.

واژه های کلیدی: اعضای هیات علمی، آموزش الکترونیک، دانشکده بهداشت

تأثیر آموزش مبتنی بر شواهد حمایت تصمیم بر مهارت مربی‌گری تصمیم پرستاران شاغل در بخش‌های مراقبت ویژه

زهرا سادات منظری^۱

الهام شهرکی مقدم^۲

فاطمه حشمتی نبوی^۳

سید رضا مظلوم^۴

^۱ استادیار، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه داخلی - جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(shahrakie911@mums.ac.ir)

^۳ استادیار، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه بهداشت روان و مدیریت، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۴ دانشجوی دکتری پرستاری، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه داخلی - جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: پرستاران نقش مهمی در ارائه مربی‌گری تصمیم و توسعه تصمیم‌گیری آگاهانه در خانواده بیماران بستری در بخش مراقبت ویژه دارند؛ لذا آموزش مهارت مربی‌گری تصمیم به پرستاران این بخش‌ها امری ضروری است. این مطالعه با هدف تعیین تأثیر آموزش مبتنی بر شواهد حمایت تصمیم‌گیری بر مهارت مربی‌گری تصمیم پرستاران شاغل در بخش‌های مراقبت ویژه انجام گرفت.

روش‌ها: در این مطالعه تجربی با روش پیش‌آزمون-پس‌آزمون، بیمارستان‌های شهید کامیاب و امام رضا (ع) شهر مشهد به صورت تصادفی در یکی از گروه‌های تجربی و کنترل قرار داده شدند. سپس به روش نمونه‌گیری تصادفی ۶۰ پرستار آ‌سی‌یو انتخاب گردیدند. در گروه تجربی برنامه آموزشی مبتنی بر چارچوب حمایت تصمیم اوتاوا و برای گروه کنترل برنامه آموزشی در زمینه مفهوم مربی‌گری تصمیم و موقعیت‌های مستلزم ارائه حمایت تصمیم اجرا شد. در هر دو گروه قبل و ۴۵ روز بعد از مداخله، کیفیت مربی‌گری تصمیم با استفاده از ابزار آنالیز حمایت تصمیم بررسی گردید. داده‌ها با استفاده از SPSS-16 و آزمون‌های آماری من ویتنی، ویلکاکسون، کای اسکوئر و در سطح معنی داری ۰/۰۵ تجزیه و تحلیل گردید.

یافته‌ها: قبل از مداخله میانگین نمره مربی‌گری تصمیم ($P=0/873$) پرستاران در دو گروه اختلاف آماری معنی داری نداشت؛ اما پس از اجرای مداخله در میانگین نمره مربی‌گری تصمیم پرستاران در گروه تجربی با گروه کنترل اختلاف آماری معنی داری مشاهده گردید ($P<0/001$). همچنین تفاوت آماری معنی داری بین میانگین نمره پیش‌آزمون-پس‌آزمون گروه تجربی ($p<0/001$) نسبت به گروه کنترل ($P=0/273$) مشاهده گردید.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که برنامه آموزشی مبتنی بر چارچوب حمایت تصمیم اوتاوا در افزایش مهارت مربی‌گری تصمیم پرستاران موثر بوده است. لذا کاربرد این برنامه آموزشی در برنامه‌های آموزش مداوم ضمن خدمت به منظور بهبود مربی‌گری تصمیم پرستاران پیشنهاد می‌شود.

واژه‌های کلیدی: چارچوب حمایت تصمیم اوتاوا، مربی‌گری تصمیم، بخش مراقبت ویژه

فرایند بومی سازی و روزآمد نمودن محتوای آموزشی (آموزش به بیمار) در بیمارستان دکتر شیخ: یک تحقیق عملکرد

فرهاد حیدریان^۱

حوا عبداللهی^۱

زهره پوراسماعیل^۱

اکرم ربانی جوادی^۱

مرضیه هودفر^۱

مژگان بهاری^۱

گیتی معین الرعایی^۱

حمید فرهنگی^۱

آمنه رضایی^۱

آنوش آذرفر^۱

^۱ بیمارستان دکتر شیخ، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: آموزش به بیمار نقش مهمی در پیشگیری از عوارض بیماریها و کاستن هزینه‌های بیمارستان دارد اما یکی از مهم‌ترین مسائل پیش روی آموزش به بیمار فراهم کردن محتوای آموزشی استاندارد، مبتنی بر شواهد و بومی می‌باشد که بتوان به عنوان یک منبع معتبر از آن استفاده نمود. در همین راستا این مطالعه با هدف بررسی، یکسان سازی و روزآمد نمودن محتوای آموزشی در بیمارستان دکتر شیخ مشهد انجام شد.

روش‌ها: این بررسی یک مطالعه عملکردی می‌باشد که طی مراحل نیازسنجی، طراحی برنامه؛ توجیه افراد ذینفع در طرح، تعیین مسئول فرایند، اجرای فرایند و ارزیابی نهایی انجام شد.

یافته‌ها: پس از تصویب طرح و تعیین مسئول پاسخگو، فرایند بررسی، یکسان سازی و روزآمد سازی منابع آموزشی طراحی و اجرا شد که مراحل آن شامل تهیه و استفاده از چک لیست برای ارزیابی مطالب آموزشی تهیه شده در بخش‌ها، گردآوری منابع، حذف مطالب قدیمی و غیرکاربردی، جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی و منابع به روز در رابطه با بیماریها، استفاده از افراد متبحر در تهیه محتوای آموزشی، بومی سازی مطالب تهیه شده طبق نظر پزشکان و رابطین آموزش به بیمار، تهیه فرمت یکسان برای محتواها با استفاده از دستورالعمل کمیته آموزش به بیمار و خانواده دانشگاه علوم پزشکی مشهد، نظارت بر روند اجرای فرایند توسط سوپروایزر آموزشی و مترون بیمارستان، تکثیر و توزیع محتواهای آموزشی تهیه شده در تمام بخش‌های بیمارستان و نظارت بر حسن توزیع پمفلت‌ها و فرایند آموزش به بیمار می‌باشد.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد یکسان سازی و روزآمد نمودن محتوای آموزشی نقش مهمی در رفع نیازهای آموزشی بیماران دارد که با صرف هزینه اندک امکانپذیر است و می‌تواند در کیفیت آموزش به بیمار تاثیر گذاشته و بسیاری از مشکلات و دغدغه‌های پرستاران را در تهیه محتوای آموزش به بیمار مناسب و کاربردی برطرف نماید.

واژه‌های کلیدی: آموزش، بومی سازی

نقش همدلی و درایت در طبابت و جایگاه آن در برنامه درسی دانشجویان پزشکی

علی عماد زاده^۱

محبوبه غفارزاده^۲

^۱ عضو هیأت علمی گروه آموزش پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (ghaffarzadehm1@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: همدلی، به عنوان شایستگی اجتماعی و عاطفی از یک پزشک تعریف می شود که وی را قادر به درک وضعیت بیمار برای برقراری ارتباط می سازد. در حرفه های بهداشتی و درمانی، برقراری ارتباطی با بیمار نقش بسیار مهمی در تشخیص دقیق بیماری، اتخاذ تدابیر درمانی اثربخش، جلب رضایت بیماران و نیز حل مشکلات آنان دارد. همانطور که همدلی یک جزء جدایی ناپذیر از مراقبت است، درایت یک شایستگی ویژه در طب بالینی است. همدلی بالینی را می توان به دو بخش تقسیم کرد. همدلی بالینی عاطفی یک واکنش احساسی به درد و رنج دیگری، است که، مورد مراقبت است. همدلی بالینی شناختی، نشان دهنده ظرفیت عقلانی (درایت) به منظور بررسی علت درد و رنج دیگری به منظور مراقبت جهت کاهش دادن هدف این بررسی مفاهیم همدلی و درایت، نقش آن در خدمات سلامت و راهکارهای توسعه آن در دانشجویان پزشکی مطالعات انجام شده می باشد.

روش ها: اطلاعات این مطالعه مروری از طریق جستجوی منابع الکترونیکی شامل موتور جستجوگر گوگل و بانک های اطلاعاتی [Medline-pubmed](#) _ [Social sciences index](#) با واژه های کلیدی: همدلی، درایت، ارتباط موثر، دانشجویان پزشکی بدست آمده است.

یافته ها: همدلی و درایت کیفیت مراقبتهای سلامت و بحران های حرفه ای را از طریق توانا ساختن پزشکان در برخورد با تجارب بیماری و بیماران با ایجاد تعهد و درک و کمک به بیماران در جهان مدیریت می کند. بین خصلت های همدلی و درایت یک رابطه ی فزاینده وجود دارد. نتایج این تحقیقات نشان داده است خصلت ها و ویژگیهای اخلاقی را می توان آموزش داد. گرچه هیئت علمی دانشگاه نمی تواند ان خصلت ها را به طور مستقیم به دانشجویان آموزش بدهند، اما آنها می توانند در کوریکولوم، دوره های خلاقیت را در موقعیت های یادگیری و تمرین (کارورزی ها کلینیکی) طرح ریزی نمایند. از طرفی استفاده روز افزون از تکنولوژی در ارتباط بین بیمار و پزشک تاثیر می گذارد. نشانه های تعاملی غیرکلامی (همدلی) ممکن است در برخورد بالینی با استفاده همزمان تکنولوژی پوشانده می شود. این نکته در طراحی برنامه های آموزشی بایستی مورد توجه قرار گیرد.

نتیجه گیری: قراردادن همدلی و درایت در برنامه آموزشی دانشجویان پزشکی و کارورزیها کیفیت مراقبتهای سلامت را تغییر می دهد، بطوریکه پزشکان با این فضایل (همدلی و درایت) با رفتار حرفه ای خود کیفیت درمان را بهبود می بخشند. ما به ایجاد محیط هایی برای ترویج اخلاق حرفه ای در دانشگاهها و محل های کارآموزی نیازمندیم. آموزش همدلی و درایت را می توان تواما کوریکولوم پزشکی قرار داد. طرف دیگر افزایش استفاده کامپیوتر و فن آوری های دیگر در برخوردهای چهره به چهره سلامت بین پزشکان و بیماران، ممکن است نشانه های تعاملی غیرکلامی همدلی را در برخورد بالینی بیوشاند. که به بحث و بررسی بیشتری در این زمینه نیاز است.

واژه های کلیدی: همدلی، درایت، دانشجویان پزشکی

ارزشیابی تأثیر مداخله آموزشی مبتنی بر نظریه توسعه یافته رفتار برنامه ریزی شده بر رفتار ورزشی همسران کارکنان سازمانی

زینب غلام نیا شیروانی^۱

فضل اله غفرانی پور^۲

رضا قراخانلو^۳

انوشیروان کاظم نژاد^۴

^۱ دانش آموخته دکترا، گروه آموزش بهداشت، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران (zeinab.gholamnia@modares.ac.ir)
^۲ استاد، گروه آموزش بهداشت، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران
^۳ دانشیار، گروه تربیت بدنی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران
^۴ استاد، گروه آمار زیستی، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

مقدمه و هدف: با وجود اینکه فعال بودن یک تعیین کننده اساسی سبک زندگی سالم است، اما میزان فعالیت جسمانی در افراد بویژه زنان کمتر از حد لازم (حداقل ۱۵۰ دقیقه فعالیت هوازی با شدت متوسط در هفته) است. مداخلات آموزش سلامت مبتنی بر نظریه رفتار برنامه ریزی شده توسعه یافته با سازه های برنامه ریزی عملکردی و مقابله ای، تأثیر بسزایی در ارتقا و تداوم رفتار ورزشی در افراد دارند. هدف مطالعه حاضر، طراحی و ارزشیابی مداخله آموزشی نظریه محور به منظور تغییر فعالیت بدنی در همسران کارکنان سازمانی بود.

روش ها: یک مطالعه کارآزمایی تصادفی شاهددار روی ۱۵۰ نفر از همسران کارکنان ساکن در منازل سازمانی شهر تهران (۱۳۹۳) برای تعیین تأثیر مداخله آموزشی انجام پذیرفت. شرکت کنندگان (۷۵ نفر در هر گروه آزمون و کنترل) بطور تصادفی و به روش نمونه گیری خوشه ای چندمرحله ای انتخاب گردیدند. برنامه آموزشی ۸ هفته ای مبتنی بر نظریه بسط یافته رفتار برنامه ریزی شده با بکارگیری روش های تعدیل سازه ها (بطور مثال بارش افکار، بحث پانلی، شکستن رفتار به مراحل کوچک و برنامه ریزی) اجرا گردید. سازه های نظریه توسعه یافته و شاخص آمادگی هوازی (بمنظور بررسی عینی رفتار)، قبل، سه و شش ماه بعد از مداخله با استفاده از SPSS16 تجزیه و تحلیل شدند.

یافته ها: اجرای برنامه آموزشی موجب افزایش و تداوم میانگین سازه های نظریه توسعه یافته (نگرش نسبت به رفتار، هنجارهای انتزاعی، کنترل رفتاری درک شده، قصد، برنامه ریزی عملکردی، برنامه ریزی مقابله ای و رفتار) و استقامت هوازی در گروه آزمون در ۳ و ۶ ماه پس از مداخله گردید ($P < 0.001$)، اما در گروه کنترل هیچ تغییر معناداری حاصل نشد ($P > 0.05$).

نتیجه گیری: بکارگیری مداخله آموزشی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه ریزی شده توسعه یافته با برنامه ریزی، موجب ارتقا و پایداری رفتار فعالیت بدنی و آمادگی هوازی در بانوان می گردد.

واژه های کلیدی: رفتار ورزشی، نظریه رفتار برنامه ریزی شده، برنامه ریزی عملکردی، برنامه ریزی مقابله ای، همسران کارکنان سازمانی

موانع استفاده از بهترین شواهد در آموزش علوم پزشکی از دیدگاه اساتید دانشگاه علوم پزشکی سمنان

لیدا فتاحی زاده^۱

سلیمان احمدی^۲

محسن سلیمانی^۲

رامین پاژکی^۲

^۱ مرکز مطالعات و توسعه علوم پزشکی، رکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی استان سمنان، سمنان، ایران (fatahi_lida@yahoo.com)

^۲ مرکز مطالعات و توسعه علوم پزشکی، رکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی استان سمنان، سمنان، ایران

مقدمه و هدف: ارتقاء کیفیت آموزش علوم پزشکی همواره مورد توجه بوده و روز به روز نیز اهمیت بیشتری پیدا می کند. یکی از اصلی ترین مباحثی که امروزه در خصوص ارتقای نظام های آموزشی و بهبود یاد دهی و یادگیری در حوزه علوم پزشکی در سطح جهانی مطرح است و به اجرای آن تصریح دارند، تغییر از آموزش علوم پزشکی مبتنی بر نظرات و اعتقادات شخصی به آموزش پزشکی مبتنی بر بهترین شواهد (BEME) است. در این راستا با توجه به نقش کلیدی اساتید در برنامه های آموزشی دانشگاهها به عنوان محور اصلی توسعه و پیشرفت جامعه، کسب دیدگاه آنان در خصوص عوامل و موانع استفاده از بهترین شواهد در آموزش علوم پزشکی کمک شایانی میکند.

روش ها: این پژوهش یک مطالعه کیفی با رویکرد تحلیل محتواست که در آن نظرات و دیدگاههای اساتید با تجربه و موفق درآموزش در گروههای مختلف آموزشی دانشکده های پزشکی، توانبخشی، پرستاری و پیراپزشکی و دانشگاه علوم پزشکی سمنان در مورد استفاده از بهترین شواهد در آموزش علوم پزشکی مورد بررسی و مطالعه قرار گرفت. داده ها از طریق مصاحبه های نیمه ساختارمندو در ادامه روش گلوله برفی جمع آوری گردید و با استفاده از روش تحلیل محتوا تحلیل گردید.

یافته ها: درک شرکت کنندگان در این مطالعه که بیانگر دیدگاه آنها در خصوص موانع استفاده از بهترین شواهد درآموزش علوم پزشکی است، در چهار مفهوم اصلی طبقه بندی شد: که عدم انگیزه و احساس نیاز اساتید، تعدد تمایل اساتید به فعالیت های غیر آموزشی، عدم کفایت و سیاست های ناکافی سیستم آموزشی از فعالیت های آموزشی اساتید و کمبود امکانات و تجهیزات درسیستم های آموزشی بود.

نتیجه گیری: استفاده از بهترین شواهد در آموزش علوم پزشکی در بین اساتید دانشگاه به فرهنگ سازی و آموزش سیستماتیک و نهادینه کردن آن به منظور استفاده از شواهد، الگوها، مهارت ها و فنون تدریس و کسب مهارتها در طراحی آموزشی، از سوی مراکز مطالعه و توسعه آموزش علوم پزشکی دانشگاهها نیاز دارد. چرا که آنها بدلیل عدم انگیزه و احساس نیاز معمولاً از بهترین شواهد در آموزش علوم پزشکی استفاده نمی کنند. در این راستا جهت استفاده از بهترین شواهد در آموزش به منظور بهبود پیامدهای سلامت و ارتقا سطح سلامت جامعه پیشنهاد میگردد ضمن ضرورت در بازنگری برنامه های آموزشی در برگزاری کارگاههای روش تدریس و توجه بیشتر به آموزش مبتنی بر شواهد به جای روشهای سنتی و همچنین تاکید بر تغییر در سیاست های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نسبت به بازبینی آئین نامه های ارتقاء و احتساب امتیازات ویژه به فعالیت های چشمگیر و ارزنده اساتید در فرآیندهای آموزشی دانشگاه، میتواند تاثیر بسزائی در خصوص استفاده از بهترین شواهد در آموزش علوم پزشکی توسط اساتید در دانشگاهها را بیش از پیش داشته باشد.

واژه های کلیدی: بهترین شواهد آموزش علوم پزشکی، دانشگاه، سیاست ها، استفاده از شواهد، انگیزه اساتید

ارزیابی یک برنامه آموزشی برای خانواده بیماران مبتلا به نارسایی قلب. گامی در جهت توانمندسازی جامعه

منصوره فتحانی^۱

منور افضل آقایی^۲

موسی الرضا تدین فر^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران (fathanim93@gmail.com)

^۲ استادیار، گروه اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۳ مربی و کارشناس ارشد آموزش پرستاری، گروه داخلی-جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران

مقدمه و هدف: بیماری های مزمن مانند نارسایی قلبی علاوه بر بیمار تاثیر قابل توجهی بر خانواده می گذارد. آموزش و افزایش آگاهی می تواند کیفیت مراقبت را بهبود بخشد و سلامت جسمی و روانی مراقب را ارتقا دهد. مطالعه حاضر با هدف تعیین تاثیر آموزش مبتنی بر نیازهای خود مراقبتی بر سلامت جسمی و روانی خانواده بیماران مبتلا به نارسایی قلب انجام شد.

روش ها: در این مطالعه تجربی، تعداد ۱۲۰ نفر از مراقبین بیماران مبتلا به نارسایی قلب در بخش قلب بیمارستان قائم (عج) مشهد در سال ۹۳ به صورت نمونه گیری در دسترس انتخاب و به صورت تصادفی به دو گروه مساوی کنترل ($n=60$) و مداخله ($n=60$) تقسیم شدند. مداخله پس از تعیین نیازهای آموزشی تدوین شده و به روش چهره به چهره برگزار گردید. و برای گروه کنترل آموزش های روتین بخش اجرا شد. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه استاندارد کیفیت زندگی SF-36 می باشد که در ابتدا و یک ماه پس از اجرای مداخله آموزشی توسط هر دو گروه تکمیل گردید.

یافته ها: قبل از مداخله میانگین نمره مولفه سلامت جسمی ($p=0/41$) و سلامت روانی ($p=0/08$) کیفیت زندگی مراقبین در دو گروه اختلاف آماری معنی داری نداشت، اما پس از اجرای مداخله در میانگین نمره مولفه سلامت جسمی ($p<0/001$) و سلامت روانی ($p<0/001$) کیفیت زندگی مراقبین در گروه مداخله با گروه کنترل اختلاف آماری معنی دار مشاهده شد.

نتیجه گیری: نتایج مطالعه اثر مثبت آموزش مبتنی بر نیازهای خود مراقبتی بر کیفیت زندگی مراقبین بیماران مبتلا به نارسایی قلبی را نشان داد. با توجه به نتایج بدست آمده توجه به مشکلات مراقبین و برنامه های آموزشی مستمر جهت آنان توصیه می شود.

واژه های کلیدی: آموزش، نارسایی قلب، خانواده

تأثیر دوره آموزشی تصمیم گیری مبتنی بر شواهد بر ارتقای دانش مهارت تصمیم گیری مبتنی بر شواهد مدیران حوزه بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تبریز بر اساس مدل کرک پاتریک

محسن فرج اله بیک نوری^۱

مهستی علیزاده^۲

سمیه روحانی مجد^۳

کمال کوهی^۴

بهروز محمد علیزاده^۵

^۱ کارشناسی ارشد مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران (M61noori@gmail.com)

^۲ دانشیار گروه پزشکی اجتماعی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران

^۳ کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران

^۴ استادیار دانشکده علوم انسانی دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

^۵ کارشناس بهداشت، معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران

مقدمه و هدف: در دنیای امروز با توجه به گسترش روزافزون علم و تکنولوژی، و به روز شدن عوامل سازمانی، توسعه آگاهی و مهارت های نیروی انسانی شاغل در سازمان ها ضرورت بیشتری یافته است در این بین اثربخشی این دوره بر رفتار مدیران از همه مهمتر می باشد. هدف از این مطالعه ارزشیابی دوره آموزشی تصمیم گیری مبتنی بر شواهد بر ارتقای دانش مهارت تصمیم گیری مبتنی بر شواهد مدیران حوزه بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تبریز بر اساس مدل کرک پاتریک بوده است.

روش ها: این پژوهش یک پژوهش توصیفی، مقطعی می باشد که از نوع شبه آزمایشی به صورت قبل و بعد در سه سطح (واکنش، یادگیری، رفتار) بر اساس الگوی کرک پاتریک انجام گرفته است. که در آن اثربخشی دوره آموزشی مذکور در ۴۰ نفر از مدیران حوزه بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تبریز بررسی شده است. دوره آموزشی مذکور برحسب حیطه های واکنش، یادگیری، رفتار ارزشیابی گردید و میزان اثربخشی دوره بر مبنای ۵ درجه محاسبه شد. داده ها به وسیله پرسشنامه های محقق ساخته ای که کارایی و پایایی آنها از طریق آلفای کرونباخ تایید شده بود جمع آوری شد. داده ها با نرم افزار SPSS و با استفاده از آزمون توصیفی و استنادی تجزیه و تحلیل گردید.

یافته ها: میزان میانگین یادگیری و ارتقای دانش مدیران قبل و بعد از کارگاه به ترتیب ۳۹/۹۰ و ۶۲/۶۵ بود. میزان یادگیری و ارتقای دانش مدیران قبل و بعد از برگزاری کارگاه آموزشی، در سطح معنی داری آزمون $P=0.005$ و زیر ۰/۰۵ بود. میزان میانگین آگاهی مدیران حوزه بهداشت از مفهوم پزشکی مبتنی بر شواهد قبل و بعد از کارگاه به ترتیب ۱ و ۲/۰۸ بود. میزان آگاهی مدیران حوزه بهداشت از مفهوم پزشکی مبتنی بر شواهد، قبل و بعد از برگزاری کارگاه آموزشی، سطح معنی داری آزمون $P=0.005$ و زیر ۰/۰۵ بوده است.

نتیجه گیری: برگزاری کارگاه آموزشی موجب بهبود میزان یادگیری و ارتقای دانش مدیران، بهبود آگاهی، مدیران حوزه بهداشت از مفهوم پزشکی مبتنی بر شواهد، مفهوم سیاستگذاری مبتنی بر شواهد و مفاهیم تصمیم گیری مبتنی بر شواهد شده است.

واژه های کلیدی: تصمیم گیری مبتنی بر شواهد، ارزشیابی، کرک پاتریک

تأثیر مشاوره گروهی خودمراقبتی بر هموگلوبین گلیکوزیله بیماران مبتلا به دیابت نوع دو

سیدرضا مظلوم^۱

محبوبه فیروز^۲

۱ دکترای پرستاری، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه داخلی جراحی، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
۲ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری داخلی جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(firoozm911@mums.ac.ir)

مقدمه: دیابت یکی از شایع ترین بیمار یهای مزمن و همچنین بزرگترین مشکل بهداشتی در همه کشورها می باشد. مهمترین راهبرد کنترل بیماری های مزمن، رفتارهای مراقبت از خود می باشد. یکی از معیارهای سنجش میزان خودمراقبتی بیماران دیابتی بررسی هموگلوبین گلیکوزیله است. در این مطالعه به بررسی تأثیر مشاوره گروهی خودمراقبتی بر هموگلوبین گلیکوزیله بیماران مبتلا به دیابت نوع دو پرداخته شده است.

روش ها: طی یک کارآزمایی بالینی ۷۵ بیمار دیابتی نوع دو مراجعه کننده به مرکز دیابت پاریسین مشهد به صورت در دسترس انتخاب شدند و به طور تصادفی به دو گروه مشاوره گروهی (۳۷ نفر) و کنترل (۳۸ نفر) تقسیم شدند. برنامه مشاوره گروهی به مدت پنج جلسه ۱/۵ ساعته که فواصل جلسات از یکدیگر سه روز بود در قالب گروههای ۸ تا ۱۰ نفره اجرا گردید. قبل و دوماه پس از اتمام مداخله در دو گروه آزمایش هموگلوبین گلیکوزیله انجام شد. گروه کنترل هم فقط آموزشهای روتین کلینیک رادیافت می کردند و برای آنها مداخله ای صورت نگرفت.

یافته ها: میانگین و انحراف معیار هموگلوبین گلیکوزیله قبل از مداخله در گروه مشاوره گروهی (۹/۷±۲/۰) و کنترل (۸/۹±۱/۳) بود که تفاوت معناداری بایکدیگر نداشت (P = ۰/۰۵۷) و در مرحله بعداز مداخله میانگین و انحراف معیار هموگلوبین گلیکوزیله در گروه مشاوره گروهی (۸/۳±۰/۹) و کنترل (۹/۱±۱/۴) بود و نتایج مقایسه بین گروهی تفاوت معناداری رانشان داد (P < ۰/۰۰۶). نتایج مقایسه درون گروهی تفاوت معناداری را در گروه مشاوره گروهی نشان داد (P < ۰/۰۰۱) که این مقدار در گروه کنترل معنادار نبود (P = ۰/۱۷۴).
نتیجه گیری: در این مطالعه ۷/۵ ساعت آموزش، ۱۴/۴ درصد هموگلوبین گلیکوزیله راکاهش داد. باتوجه به این نتایج مشاوره گروهی می تواند به کاهش هموگلوبین گلیکوزیله بیماران دیابتی منجر شود پس می توان آن را به عنوان یک روش آموزشی موثر پیشنهاد کرد.

واژه های کلیدی: مشاوره گروهی، خودمراقبتی، هموگلوبین گلیکوزیله، دیابت نوع دو

تأثیر مشاوره گروهی خودمراقبتی بر هموگلوبین گلیکوزیله بیماران مبتلا به دیابت نوع دو

سیدرضا مظلوم^۱

محبوبه فیروز^۲

^۱ دانشجوی دکترای پرستاری، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه داخلی جراحی، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری داخلی جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(firoozm911@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: دیابت یکی از شایع ترین بیمار یهای مزمن و همچنین بزرگترین مشکل بهداشتی در همه کشورها می باشد. مهمترین راهبرد کنترل بیماری های مزمن، رفتارهای مراقبت از خود می باشد. یکی از معیارهای سنجش میزان خودمراقبتی بیماران دیابتی بررسی هموگلوبین گلیکوزیله است. در این مطالعه به بررسی تأثیر مشاوره گروهی خودمراقبتی بر هموگلوبین گلیکوزیله بیماران مبتلا به دیابت نوع دو پرداخته شده است.

روش ها: طی یک کارآزمایی بالینی ۷۵ بیمار دیابتی نوع دو مراجعه کننده به مرکز دیابت پاریسان مشهد به صورت دردسترس انتخاب شدند و به طور تصادفی به دو گروه مشاوره گروهی (۳۷ نفر) و کنترل (۳۸ نفر) تقسیم شدند. برنامه مشاوره گروهی به مدت پنج جلسه ۱/۵ ساعته که فواصل جلسات از یکدیگر سه روز بود در قالب گروههای ۸ تا ۱۰ نفره اجرا گردید. قبل و دوماه پس از اتمام مداخله در دو گروه آزمایش هموگلوبین گلیکوزیله انجام شد. گروه کنترل هم فقط آموزشهای روتین کلینیک رادریافت می کردند و برای آنها مداخله ای صورت نگرفت.

یافته ها: میانگین و انحراف معیار هموگلوبین گلیکوزیله قبل از مداخله در گروه مشاوره گروهی (۹/۷±۲/۰) و کنترل (۸/۹±۱/۳) بود که تفاوت معناداری بایکدیگر نداشت (P = ۰/۰۵۷) و در مرحله بعد از مداخله میانگین و انحراف معیار هموگلوبین گلیکوزیله در گروه مشاوره گروهی (۸/۳±۰/۹) و کنترل (۹/۱±۱/۴) بود و نتایج مقایسه بین گروهی تفاوت معناداری را نشان داد (P < ۰/۰۰۶). نتایج مقایسه درون گروهی تفاوت معناداری را در گروه مشاوره گروهی نشان داد (P < ۰/۰۰۱) که این مقدار در گروه کنترل معنادار نبود (P = ۰/۱۷۴).
نتیجه گیری: در این مطالعه ۷/۵ ساعت آموزش، ۱۴/۴ درصد هموگلوبین گلیکوزیله را کاهش داد. باتوجه به این نتایج مشاوره گروهی می تواند به کاهش هموگلوبین گلیکوزیله بیماران دیابتی منجر شود پس می توان آن را به عنوان یک روش آموزشی موثر پیشنهاد کرد.

واژه های کلیدی: مشاوره گروهی، خودمراقبتی، هموگلوبین گلیکوزیله، دیابت نوع دو

بررسی واحدهای درسی پایه دوره کارشناسی رشته علوم تغذیه از دیدگاه دانشجویان این رشته

^۱ شیرین قاضی

^۲ راضیه قبادی

^۲ حمزه خانی

^۳ سجاد روستا

^۳ علی فرهادی

^۴ ابراهیم فلاحی

^۱ کارشناس ارشد، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران (ghazi.shirin@yahoo.com)

^۲ دانشجوی کارشناسی، گروه علوم تغذیه، دانشکده بهداشت و تغذیه، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران

^۳ کارشناس، گروه علوم تغذیه، دانشکده بهداشت و تغذیه، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران

^۴ دانشیار، گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران

^۵ استاد، گروه علوم تغذیه، دانشکده بهداشت و تغذیه، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران

مقدمه و هدف: کارشناسان رشته علوم تغذیه نقش بسیار مهمی در ارائه خدمات بهداشتی و درمانی ایفا می کنند. اولین گام برای یافتن مشکلات و کمبودهای برنامه آموزشی، ارزیابی دیدگاه دانشجویان و فارغ التحصیلان جهت تعیین جنبه های مختلف نیازمند اصلاح است، بنابراین هدف از انجام این مطالعه تعیین نظر دانشجویان ترم آخر کارشناسی و دانشجویان کارشناسی ارشد علوم تغذیه دانشگاه های علوم پزشکی کشور در سال ۳-۱۳۹۲ در مورد واحدهای درسی پایه دوره کارشناسی علوم تغذیه است.

روش ها: در این مطالعه مقطعی ۱۸۵ نفر از دانشجویان کارشناسی ارشد و ترم آخر کارشناسی دانشگاه های علوم پزشکی کشور شرکت کردند. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته روا و پایا بود. روایی آن توسط بیست نفر از استادان عضو بورد تغذیه تأیید شد و پایایی آن نیز در یک جمعیت ۲۴ نفره از دانشجویان ترم آخر کارشناسی تغذیه بررسی شد که در نهایت آلفای کرونباخ ۰/۷۳ به دست آمد. تناسب تعداد واحدهای دروس نسبت به محتوا، میزان علاقه به هر درس، تناسب با نیاز جامعه و میزان ارتباط با رشته تغذیه بررسی شد. از شاخصهای آمار توصیفی و آزمون کای اسکوئر جهت تجزیه و تحلیل داده ها استفاده شد.

یافته ها: به ترتیب ۵۳ و ۵۳/۳ درصد دانشجویان معتقد بودند تعداد واحدهای دروس آناتومی و فیزیولوژی نسبت به محتوا کم است. به ترتیب ۶۰ و ۵۶/۴ درصد معتقد بودند دروس جامعه شناسی و انگل شناسی ارتباط کمی با رشته تغذیه دارد، ۵۸/۵ درصد بیان کردند درس فیزیولوژی تناسب زیادی با مشکلات جامعه دارد و ۴۹/۷ درصد معتقد بودند درس جامعه شناسی تناسب کمی با نیازهای جامعه دارد، ۶۲ درصد اظهار کردند این درس شباهت زیادی با دروس دیگر دارد.

نتیجه گیری: با توجه به یافته های این مطالعه تعداد واحدهای بعضی از دروس پایه نسبت به محتوا، میزان ارتباط برخی دروس با رشته تغذیه و نیازهای جامعه متناسب نیست. بنابراین انجام اصلاحاتی برای ارتقای کیفیت و افزایش کارایی دروس پایه دوره کارشناسی تغذیه ضروری است.

واژه های کلیدی: تغذیه، کارشناسی، دروس پایه، نظرسنجی، دانشجو

مشارکت دانشجویان پرستاری در ترویج برنامه های آموزش خود مراقبتی به بیماران بستری: راهکاری در جهت تقویت و تحکیم آموزش های پزشکی

دکتر فاطمه حشمتی نبوی^۱

دکترسید رضا مظلوم^۲

زهره پوراسماعیل^۳

سیامک حیدریبیگی^۴

جواد محمودی^۵

وحید قربانی^۶

سیده منیژه مهربان^۶

فریده فرد^۶

ایمان خوانی^۶

پرستو بیات^۶

مریم رضایی کاخکی^۶

فهیمه نیکرقتار^۶

علی جهانی راد^۶

سجاد محمدزاده^۶

^۱ دکتری پرستاری و استادیار دانشکده پرستاری و مامایی، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و دبیر کمیته آموزش به بیمار و خانواده دانشکده علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲ دکتری پرستاری و عضو هیئت علمی، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۴ دانش آموخته کارشناسی پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۵ مدیر پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۶ دانشجوی کارشناسی پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(GhorbaniV901@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: امروزه اهمیت آموزش به بیمار بر کسی پوشیده نیست اما مشکلات زیادی از جمله در دسترس نداشتن وقت کافی و نداشتن تخصص و مهارت کار با کامپیوتر برای تهیه محتوای آموزشی استاندارد و روزآمد در قالب پمفلت، بروشور و فیلم آموزشی برای پرستاران و پزشکان مانع انجام مناسب آموزش به بیمار می شود. اما دانشجویان به عنوان جمعیت پویا، پرانرژی، دارای مهارت های کامپیوتری و آماده خدمت رسانی در دانشگاه می توانند در این زمینه کمک کننده باشند لذا این مطالعه عملکردی با هدف مشارکت دانشجویان در ترویج برنامه های آموزشی به بیماران انجام شد.

روش ها: این بررسی یک اقدام پژوهی می باشد که طی مراحل نیازسنجی (بررسی موانع آموزش به بیمار)، طراحی برنامه؛ توجیه افراد ذینفع در طرح، تعیین مسئول فرایند، اجرای فرایند و ارزیابی نهایی (بررسی رضایتمندی بیماران از عملکرد آموزشی پرستاران) انجام شد.

یافته ها: در مرحله نیازسنجی مشخص شد که با اهمیت ترین موانع اجرایی آموزش به بیمار در بعد امکانات از دیدگاه پرستاران، نبودن وسایل کمک آموزشی (۵۹،۵٪) و عدم دسترسی به مطالب آموزشی (۵۴،۷٪) است. پس از طراحی برنامه و فراخوان همکاری؛ از میان دانشجویان متقاضی دانشجویان متعهد و برجسته از نظر علمی، توانمند و دارای مهارت کار با نرم افزار آفیس، تسلط به زبان انگلیسی و

تهیه محتوای آموزشی انتخاب شدند. نیازهای آموزشی بیمارستان از طریق سوپروایزرهای آموزشی به استاد مسئول در دانشکده پرستاری و مامایی ابلاغ می شد و در دستور کار قرار می گرفت. از ویژگی های این فرایند استخراج محتوای آموزشی استاندارد توسط دانشجویان کارشناسی ارشد، تهیه محتوای آموزشی توسط دانشجویان پرستاری، بررسی محتوای تهیه شده توسط اساتید پرستاری و پزشکی و تکثیر و توزیع آنها در بیمارستان های مربوطه بود، در حال حاضر ۱۰۱ عنوان پمفلت آموزشی و ۴ عنوان مولتی مدیای آموزشی تهیه و در بیمارستان های آموزشی مشهد توزیع شده است. نتایج ارزشیابی در حیطه بررسی رضایتمندی بیماران از عملکرد آموزشی پرستاران نشان داد که میزان رضایتمندی بیماران از فعالیتهای آموزشی پرستاران از 29.46 ± 6.30 (قبل از تهیه مطالب آموزشی توسط دانشجویان) به 5.42 ± 30.93 (پس از تهیه و توزیع مطالب آموزشی توسط دانشجویان) رسیده است.

نتیجه گیری: این نتایج بخشی از مطالعه بزرگی است که قسمتی از یافته های آن ارائه شد؛ تهیه محتوای آموزشی توسط دانشجویان پرستاری به عنوان یک فعالیت فوق برنامه علاوه بر کمک به رفع مشکلات بیمارستان ها، می تواند توانمندیهای علمی آنها را از طریق مرور مطالب و منابع به روز تقویت نماید و بر اعتماد حرفه ای آنان نیز تاثیرگذار باشد با این حال بررسی های بیشتر در این زمینه ضروری می باشد.

واژه های کلیدی: دانشجو، خودمراقبتی، بیماران، مشارکت موسسات آموزشی - بالینی، مواد آموزشی نوشتاری

بررسی مقایسه ایی دو روش ارزشیابی Think Pair Share و بالینی بر رضایت و عملکرد دانشجویان مامایی: مطالعه مبتنی بر شواهد در ارزشیابی

اکرم کرمی دهکردی^۱
معصومه کرمی دهکردی^۲

^۱ کارشناس ارشد مامایی، عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، دانشکده پرستاری و مامایی شهرکرد، شهرکرد، ایران
(karami675@yahoo.com)

^۲ کارشناس ارشد تربیت بدنی، مربی آموزش و پرورش استان چهارمحال و بختیاری، ایران

مقدمه و هدف: محوری ترین ارزش نهاد دانشگاهی بهبود کیفیت یاددهی و یادگیری است که ارزشیابی یکی از با اهمیت ترین فعالیت‌های این مجموعه می باشد. بکارگیری بهترین شواهد ارزشیابی می تواند منجر به پیشرفت علم، مهارت و رضایت دانشجویان و تصمیم گیری صحیح آنها شود. بنابراین مطالعه ایی با هدف مقایسه دو روش ارزشیابی Think Pair Share و بالینی بر رضایت و عملکرد دانشجویان کارآموز مامایی در سال ۱۳۹۳ انجام شد.

روش‌ها: این مطالعه نیمه تجربی بر روی ۵۶ نفر از دانشجویان کارآموز ترم ۵ و ۷ مامایی که به طور سرشماری انتخاب شدند، انجام گرفت. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه فردی، رضایت دانشجویان از روش ارزشیابی و چک لیست ارزشیابی عملکرد مهارت‌های بالینی توسط دانشجویان تکمیل گردید. دانشجویان به طور تصادفی به گروه های ۶ نفره تقسیم شدند. نیمی از دانشجویان هر ترم به روش Think Pair Share (سوالاتی به هریک از دانشجویان داده شد پس از یک دقیقه هر دانشجویی برای دانشجوی کناری خود جواب را توضیح می داد بعد از آن در گروه‌های ۶ نفره جمعی کار میکردند) و سایر دانشجویان به روش عملکرد بالینی در طی کارآموزی ارزشیابی شدند. سپس رضایت آنها از روش ارزشیابی بررسی شد. بعد از ارزشیابی در انتهای کارآموزی مجدداً عملکرد مهارت‌های بالینی با استفاده از چک لیست ارزیابی شد. اطلاعات با استفاده از نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: رضایت ($p < 0/01$) و عملکرد ($p < 0/01$) دانشجویان بعد از ارزشیابی در دو گروه تفاوت معنی داری داشت. در بررسی عملکرد مهارت بالینی در انتهای کارآموزی در حیطه های روانی حرکتی و عاطفی در دو گروه تفاوت معنی داری مشاهده شد ($p < 0/01$).

نتیجه گیری: نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که رضایت و مهارت‌های عملکردی دانشجویان در بالین به خصوص عملکرد در حیطه های روانی حرکتی و عاطفی در روش ارزشیابی Think Pair Share مطلوبتر بود. بنابراین با استفاده از این روش ارزشیابی می توان به اهداف یادگیری بهتری دست یافت که منجر به ارتقاء کیفیت و کارایی آموزش مامایی به خصوص آموزش بر بالین خواهد شد.

واژه های کلیدی: ارزشیابی، ارزشیابی Think Pair Share، بالین، عملکرد، دانشجو

بررسی دیدگاه دستیاران در مورد پیش نیازها و نیازهای آموزشی دوره پزشکی مبتنی بر شواهد

جواد کجوری^۱

زهرا کریمیان^۲

مجیدرضا فرخی^۳

ناهید ظریف صنایعی^۴

^۱ دکتری تخصصی (استاد) قلب و عروق Intervention، مرکز توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران (kojurij@yahoo.com)

^۲ دکتری مدیریت آموزش عالی، استادیار گروه آموزش الکترونیکی، قطب علمی آموزش الکترونیکی پیشرفته، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

^۳ دکتری تخصصی جراحی مغز و اعصاب، (استاد)، قطب علمی آموزش پیشرفته الکترونیکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

^۴ دکتری تخصصی آموزش از راه دور، دانشیار و مدیر گروه آموزش الکترونیکی، قطب علمی آموزش الکترونیکی پیشرفته، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

مقدمه و هدف: پزشکی مبتنی بر شواهد از رویکردهای نوین و پژوهش محور است که در سالهای اخیر در دانشکده های پزشکی مطرح گردیده است و تا کنون با روندی فزاینده در دانشکده های پزشکی سراسر دنیا از جمله دانشگاه های علوم پزشکی ایران مطرح و توسعه یافته است. تحقیق حاضر به بررسی نیازها و پیش نیازهای پزشکی مبتنی بر شواهد از دیدگاه دستیاران بالینی می پردازد.

روش ها: تحقیق حاضر در سال ۱۳۹۲ با رویکرد کمی و به نیمه تجربی انجام گردید. جامعه آماری پژوهش را دستیاران تخصصی ورودی مهرماه ۱۳۹۱ تشکیل دادند که مجموعاً ۱۷۶ نفر در ۴ دوره به مدت ۶ روز در کارگاه های EBM شرکت نمودند. نیاز سنجی در دو سطح قبل و بعد از اجرای دوره انجام گردد. بدین منظور ابتدا قبل از اجرای دوره از دستیاران در مورد میزان آشنایی آنها با مباحث ضروری EBM سوال شد و دستیاران می باید به میزان دانش خود در مورد هر یک از موضوعات مطرح شده در مقیاس ۱۰-۰ نمره دهی می کردند. در سطح دوم بعد از اجرای دوره و یک ماه پس از حضور مجدد دستیاران در بخش های بالینی آنها با مفاهیم و موضوعات EBM آشنایی پیدا کرده بودند از دستیاران سوال شد که کدام یک از مباحث ۱۵ گانه EBM را در محیط واقعی کاربردی تر می پندارند و یا نیاز هست که در دوره های آتی نیز بر آن تاکید بیشتری صورت پذیرد. ابزار تحقیق پرسشنامه محقق ساخته ۱۵ سوالی در مقیاس لیکرت بود. همچنین برای شناخت برخی پیش نیازهای لازم در توسعه EBM هفت سوال تکمیلی نیز مطرح گردید. بر اساس نظر مشاور آماری تعداد نمونه مناسب ۴۰-۵۰ نفر عدد تعیین شد اما با توجه به امکان ریزش نمونه برای همه دستیاران پرسشنامه توزیع شد که در مجموع ۶۲ پرسشنامه به طور کامل پاسخ داده شده بود.

یافته ها: نتایج نشان داد دانش دستیاران در هر ۱۵ مبحث اصلی پزشکی مبتنی بر شواهد به طور معنی داری کمتر از حد مورد انتظار بود و بعد از اجرای دوره نیز دستیاران بر ضرورت دوره های ارزیابی نقادانه مقالات، جستجوی علمی و آشنایی با پایگاه های داده ای و بسط مفهومی EBM تاکید نمودند.

نتیجه گیری: بسط و توسعه پزشکی مبتنی بر شواهد در دستیاران نیازمند تقویت پیش نیازهای آن در پزشکی عمومی می باشد و لازم است دوره های آموزشی از ابتدای برنامه آموزشی پزشکان پیش بینی شود. همچنین نظرات دستیاران به منظور بازنگری و بهبود دوره های آموزشی آتی می باید مورد توجه قرار گیرد.

واژه های کلیدی: پزشکی مبتنی بر شواهد، دستیاران، آموزش بالینی، نیاز آموزشی

آموزش همکاری تیم محور: حرکت به سمت عملکرد مبتنی بر شواهد

فاطمه کشمیری

دانشجوی دکترای تخصصی آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران (Fkeshmiri1385@gmail.com)

مقدمه و هدف: آموزش درمان تیم محور یکی از راهکارهای موثر در تحقق رویکرد بیمارمحوری بشمار می آید. لذا پژوهش حاضر با هدف تدوین و بومی سازی مجموعه توانمندی های همکاری تیم محور در ایران انجام شده است.

روش ها: پژوهش حاضر مطالعه ی کیفی است و در دو مرحله چارچوب توانمندی های کار تیمی بین حرفه ای را تدوین و بومی سازی شده است. در مرحله ی اول با استفاده از بررسی متون چارچوب اولیه ی توانمندی های اساسی کار تیمی بین حرفه ای تدوین شد و در فاز دوم، معتبرسازی و بومی سازی در بافت فرهنگی ایران طی دو راند دلفی با شرکت ۱۵ اعضای هیئت علمی و کارشناسان دانشگاه علوم پزشکی تهران در حرفه های مختلف علوم پزشکی انجام شد و سپس شاخص های روایی محتوایی (CVR,CVI) بررسی و در نهایت چارچوب مهارتهای همکاری تیم محور بومی سازی شده در ایران تدوین شد.

یافته ها: در فاز اول مطالعه چارچوب مهارت های همکاری تیم محور با ۲۳ توانمندی در ایران تدوین شد. پس از اجرای دو راند دلفی و بررسی شاخص های کیفی و کمی ضمن بومی سازی توانمندی های مذکور، چارچوب توانمندی های کار تیمی بین حرفه ای با ۱۶ توانمندی اساسی نهایی شد. همچنین بر کاربرد و اهمیت مهارت های همکاری تیم محور در برنامه های آموزشی با کسب میانگین بالای (۴/۵) تاکید شد.

نتیجه گیری: با توجه به تایید روایی و نیز بومی سازی چارچوب همکاری تیم محور در ایران، پیشنهاد میشود چارچوب مذکور جهت تدوین برنامه های آموزشی و ارزشیابی توانمندی های تیم محور در ایران مورد استفاده قرارگیرد.

واژه های کلیدی: همکاری، کار تیمی، تیم، بیمارمحوری، شواهد

عملکرد مبتنی بر شواهد در برنامه ریزی، تدریس، یادگیری و سنجش و ارزشیابی دوره آموزشی سیستم اطلاعات بیمارستانی: بررسی دیدگاه فراگیران

خلیل کیمیافر^۱

معصومه سرباز^۲

زهرا سادات ارشادینیا^۳

^۱ استادیار، گروه مدارک پزشکی و فناوری اطلاعات سلامت، دانشکده علوم پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(kimiafarkh@mums.ac.ir)

^۲ (مربی)، گروه مدارک پزشکی و فناوری اطلاعات سلامت، دانشکده علوم پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۳ (کارشناس ارشد)، گروه مدارک پزشکی و فناوری اطلاعات سلامت، دانشکده علوم پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: دو هدف اصلی از اجرای نرم افزار سیستم اطلاعات بیمارستان (HIS) در مراکز مراقبت سلامت علاوه بر حمایت از درمان، پشتیبانی از پژوهش و آموزش می باشد. یکی از مهمترین علل شکست این نوع سیستم ها آموزش ناکافی و عدم آگاهی کاربران شناخته شده است. از آنجا که آموزش نحوه ی تعامل و کار با این سیستم در برنامه های آموزشی دانشجویان مدارک پزشکی و فناوری اطلاعات سلامت به عنوان مدیران اطلاعات و یکی از اصلی ترین و تأثیرگذارترین کاربران این سیستم در بیمارستان ها دیده نشده است و آشنایی آنها پس از فارغ التحصیلی و شروع به کار در بیمارستان ها با آزمون و خطا و در نتیجه کاهش کیفیت مراقبت همراه خواهد بود، در حال حاضر آموزش این نرم افزار در گروه آموزشی مدارک پزشکی و فناوری اطلاعات سلامت دانشگاه علوم پزشکی مشهد انجام می شود. از طرفی به منظور شناخت وضعیت آموزشی در واحدهای مختلف و نیل به ارتقاء کیفیت آموزشی، بررسی نظرات فراگیران اهمیت ویژه ای دارد. هدف این مطالعه بررسی تأثیر دوره آموزشی HIS در آمادگی دانشجویان برای حضور در محیط های بیمارستانی و تعامل مناسب با HIS و اصلاح برنامه های آموزشی متناسب با شواهد بدست آمده بود.

روش ها: در این پژوهش نمونه گیری تصادفی در دسترس از بین دانشجویان، فارغ التحصیلان و شاغلین رشته مدارک پزشکی و فناوری اطلاعات سلامت که این دوره را در این گروه آموزشی گذرانده بودند، انجام شد. با استفاده از پرسش نامه ای روا و پایا اطلاعات جمع آوری و نتایج حاصل از این پژوهش با استفاده از آمار توصیفی و نرم افزار SPSS، تحلیل و در قالب جداول و نمودارهای آماری ارائه گردید.

یافته ها: یافته های پژوهش نشان داد، ۳۷/۵ درصد افراد تأثیر دوره آموزشی را در میزان فراگیری مبانی تئوری تا حدی زیاد می دانستند. در همین زمینه، افراد از روزآمد بودن منابع مورد استفاده (۵۶/۳ درصد)، وضعیت سرفصل های تعیین شده در طول دوره (۵۷/۴ درصد)، وضعیت جزوه آموزشی و طول دوره آموزشی (تعداد ساعات) (۴۱/۷ درصد)، زمان اجرای دوره آموزشی (۳۹/۶ درصد)، نحوه ارزیابی در پایان دوره (۴۸/۹ درصد) تاحدی راضی بودند. به طور کلی ۳۶/۲ درصد افراد معتقد بودند که آموزش HIS توانایی آنها را در انجام وظایف در محیط کار تاحد زیادی افزایش داده است. ۴۲/۶ درصد افراد معتقد بودند که شرکت در این دوره در میزان موفقیت آنها در مقاطع بالاتر تأثیر داشته است و ۴۴/۷ درصد تأثیر این دوره را در افزایش توانایی در کار با سایر سیستم های اطلاعات سلامت تا حد زیاد مؤثر می دانستند. ۴۷/۹ درصد افراد توسعه سخت افزاری و نرم افزاری را ضروری و ۴۳/۸ درصد آنرا بسیار ضروری می دانستند.

نتیجه گیری: ارائه مبانی تئوری HIS در کنار آموزش های عملی، باعث آشنایی دانشجویان با این نرم افزارها و آماده سازی دانشجویان برای حضور در محیطهای بیمارستانی و افزایش کارایی و بهره وری آنها خواهد شد. در نهایت نتایج نشان داد که علیرغم مزایای بسیاری که این دوره برای دانشجویان دارد، نیاز به توجه ویژه به برخی از قسمت ها مانند تکمیل تجهیزات سخت افزاری نیز احساس می شود.

واژه های کلیدی: آموزش مبتنی بر شواهد، سیستم اطلاعات بیمارستانی، اثر بخشی آموزشی

بررسی اثر آموزش در سطح جامعه بر تغییر عملکرد مردم جهت کاهش عوامل خطر بیماری قلبی عروقی در استان کرمانشاه

اعظم گراوندی^۱

سعید سمیعی^۲

شبدا سپاهی^۳

^۱ کارشناس ارشد آموزش بهداشت، معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران (geravandi_a88@yahoo.com)

^۲ مدیر گروه آموزش و ارتقای سلامت، معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران

^۳ کارشناس ارشد آموزش پزشکی معاونت امور بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران

مقدمه و هدف : در میان بیماریهای غیرواگیر، بیماریهای قلبی-عروقی مهمترین علت مرگ و ناتوانی در کشورهای در حال توسعه تا سال ۲۰۲۰ شمردن می شوند. طبق گزارش بررسی سیمای مرگ در ۲۳ استان کشور در سال ۲۸۳۱ روزانه ۳۸۸ نفر فوت میکنند. این مطالعه با هدف تاثیر آموزش در ارتقا رفتار خود مراقبتی به زنان خانه دار در پیشگیری از بیماری قلبی عروقی صورت گرفت.

روش ها : این مطالعه یک مداخله آموزشی بر روی ۱۷۲۱ نفر از زنان خانهدار شهرستان جوانرود که بصورت تصادفی انتخاب گردیدند با هدف تعیین تاثیر آموزش بهداشت در سه مقطع زمانی (قبل ، ۷ ماه ، ۶ماه (پس از آموزش بر تغییر رفتار زنان خانه دار صورت گرفت. مداخله شامل کالس آموزشی، کتابچه و سیدی آموزشی بود. داده ها با استفاده از پرسشنامه پس از جمعآوری و ورودبه کامپیوتر مورد آنالیز قرار گرفتند .

یافته ها: بیست و یک درصد افراد مورد مطالعه قبل از آموزش هرگز از میوه و سبزیجات استفاده نمیکردند که به ترتیب دو و شش ماه بعد به ۲۲ و ۹٫۹٪ کاهش یافت . همچنین ۱۲٪ افراد اغلب اوقات و همیشه حداقل دو بار در هفته ماهی مصرف میکردند که به ۱۲ و ۱۲ درصد در دو ماه و شش ماه بعد از آموزش افزایش یافت . پس از مداخله آموزشی ، مصرف مواد سرخ شدنی در رژیم غذایی از ۲۱٪ به ۲۹ و ۲۴٪ کاهش یافت . مصرف غذای آماده و فست فود از ۲۱٪ به ۲۲ و ۴۹٫۲٪ به دو و شش ماه پس از آموزش کاهش یافت

نتیجه گیری: بر اساس یافته های این مطالعه ، آموزش در تغییر رفتار زنان خانه دار بعنوان مدیر برنامه های تغذیه ای خانواده موثر بوده است . لذا پیشنهاد میگردد که آموزش به افراد در مراکز بهداشتی درمانی به صورت یک برنامه جدی پیگیری شود.

واژه های کلیدی: مداخله آموزشی ، تغذیه سالم ، بیماری قلبی عروقی

گزارش یک مورد تجربه آموزش به بیمار انتهایی: کاربرد نظریه خود مراقبتی اورم

عاطفه گله داری فرد^۱

آزاده صیدی بیرانوند^۲

نساء خادمی^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی پرستاری، پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی خرم آباد، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران (ag540@yahoo.com)
^۲ دانشجوی کارشناسی پرستاری، پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی خرم آباد، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران
^۳ دانشجوی کارشناسی پرستاری، پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی خرم آباد، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران

مقدمه و هدف: مواجهه با بیماری انتهایی تجربه ای چالش زا در زندگی است که نیازمند مواجهه ای قدرتمند می باشد. روش های متفاوتی برای قدرت بخشیدن به این بیماران و خانواده های آن ها وجود دارد. یکی از اقدامات مهم پرستاری ارتقای آگاهی و دانش بیماران می باشد، که توان افراد برای مدیریت موقعیت های چالش زا را ارتقا می دهد. نظریه خود مراقبتی اورم می تواند به عنوان ابزاری سودمند برای هدایت عملکرد آموزشی پرستاران به کار گرفته شود. هدف این گزارش موردی توصیف تجربه ی آموزش به بیمار انتهایی براساس این نظریه است.

روش ها: مطالعه ی حاضر گزارش یک مورد تجربه آموزش به بیمار مبتلا به تومور ثانویه ریه است. فرم گردآوری اطلاعات مبتنی بر نظریه اورم در ۳ بخش نیازهای عمومی، نیازهای تکاملی و نیازهای انحراف از سلامت طراحی شد. منابع اطلاعات بیمار، خانواده، پرستاران و پزشک معالج بودند. همچنین از پرونده، نتایج تست های کلینیکی و پاراکلینیکی نیز استفاده شد.

یافته ها: مددجو آقای ۵۷ ساله با تشخیص تومور ریه ثانویه به تومور مغزی بستری در بخش داخلی مردان بیمارستان آموزشی بود. وی ۲ سال قبل تحت جراحی قرار گرفته بود. عدم پیگیری دوره های شیمی درمانی منجر به عود تومور مغزی و متاستاز به ریه راست شده بود. تحلیل و دسته بندی داده ها نشان داد که سیستم پرستاری مورد نیاز از نوع آموزشی- حمایتی می باشد. اغلب نیازهای آموزشی بیمار مربوط به سیستم تنفسی بود که توسط تیمی از دانشجویان برای تامین این نیازها برنامه آموزشی طراحی و اجرا شد. بیمار ضمن قدردانی از روند آموزش از طولانی شدن روند و حجم زیاد مطالب ناراضی بود. بر اساس تجارب دانشجویان کار با این نظریه ضمن ارتقای یادگیری، امکان بررسی دقیق تر و تامین بهتر نیازهای آموزشی بیمار را فراهم نموده و منجر به ایجاد حساسیت بیشتر نسبت به نیازهای بیمار می شود.

نتیجه گیری: کاربرد این نظریه می تواند در جلب رضایتمندی بیماران مفید باشد و ابزار مناسبی برای حمایت فرایندهای یادگیری در دانشجویان باشد. با این حال توجه به شرایط بیماران انتهایی و تطبیق مدت زمان تعامل و آموزش با شرایط و میزان تحمل آن ها ضروری است.

واژه های کلیدی: آموزش، بیمار انتهایی، نظریه خود مراقبتی اورم، مراقبت پرستاری

طراحی و اجرای مولتی مدیای آموزشی " مهارت های ارتباطی بالینی با رویکرد دندانپزشکی " برای آموزش تکنیک های پایه ارتباطی به دانشجویان سال سوم دندانپزشکی

پگاه مسنن مظفری^۱

مهری یآوری^۲

عباس مکارم^۱

مجید صنعت خانی^۱

علیرضا صراف شیرازی^۱

^۱ دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (mosannenp@mums.ac.ir)

^۲ مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: اهمیت آموزش بالینی در علوم پزشکی بر کسی پوشیده نیست، به طوری که در تمامی رشته های علوم پزشکی و طبیعتاً دندانپزشکی بیش از نیمی از کل دوره ی آموزشی به صورت عملی و در بالین بیمار صورت می گیرد. در انجام مهارت های بالینی داشتن دانش کافی و به روز، داشتن انگیزه ی کافی برای کار در محیط های بالینی و نیز دانستن شیوه ی صحیح انجام مهارت ها، از اساسی ترین مفاهیم بوده و برقراری ارتباط مؤثر با بیمار یکی از ضروریات طبابت است و اگرچه به تازگی در دانشکده های پزشکی ایران آموزش این مهارت ها در دوره درسی گنجانده شده هنوز نیاز به کسب تجربیات اصیل جهت دست یابی به بهترین روش تدریس این درس وجود دارد. این مساله در رشته دندانپزشکی محسوس تر است. از سال ۱۳۹۱ کوریکولوم جدید دندانپزشکی در دانشکده های سراسر کشور به اجرا در آمد و درس "مهارت های ارتباطی بالینی" برای اولین بار به دانشجویان سال سوم دانشکده دندانپزشکی مشهد ارایه گردید. جهت دست یابی به حداکثر اثر بخشی آموزشی این درس که ابعاد نگرشی آن بسیار مهم تر از ابعاد دانشی است بر آن شدیم این درس را به شیوه از جدید ارایه نماییم که حاصل آن تولید یک مولتی مدیا با محوریت موضوع مهارت های ارتباطی می باشد. لذا این تحقیق با هدف ارتقا سطح آگاهی، نگرش و عملکرد دانشجویان در زمینه مهارت های برقراری ارتباط مؤثر در علوم پزشکی از طریق تهیه محتوای آموزشی متناسب با نیازهای حرفه ای و فرهنگ بومی انجام گرفت.

روش ها: در اولین گام یک تیم اجرایی متشکل از اعضای هیات علمی علاقه مند و با تجربه در زمینه تدریس مهارت های ارتباطی در دانشگاه تشکیل و اقدامات و هماهنگی های لازم جهت تدوین طرح دوره، بررسی امکانات دانشکده جهت اجرای درس و سایر پیش بینی های لازم تشکیل شد. در طی چند هفته از طریق بررسی کوریکولوم ها و طرح دوره های موجود و بررسی منابع علمی معتبر، محور موضوعات برای جمع آوری مطالب انتخاب و محتوای طرح دوره توسط مدرسین تدوین و به اطلاع معاون آموزشی رسانیده شد. سپس طی پنج هفته بر اساس مطالب تهیه شده، اصول مهارت های ارتباطی بالینی تدریس شد. از همان ابتدا به دانشجویان در مورد تهیه یا تدوین مولتی مدیا توضیح داده شد. در مرحله بعدی دانشجویان زیر نظر اساتید راهنما در یک فرایند یادگیری مشارکتی در تهیه مولتی مدیای آموزشی خود درگیر شدند و با استخراج، تدوین و تهیه فیلم های سینمایی و کلیپ های آموزشی اقدام به تهیه و تدوین مولتی مدیا نمودند سپس فیلم مربوطه توسط اساتید و سرپرست گروه بازبینی و اصلاح شد. پس از آماده سازی، مولتی مدیای تهیه شده جهت تعیین روایی محتوای برای تعدادی از اعضای هیات علمی و دانشجویان نمایش داده شد و نتایج تجزیه و تحلیل گردید. در نهایت نظرات اساتید دانشکده اعمال و کلیپ های تهیه شده صداگذاری و میکس شد و در قالب یک بسته ی مولتی مدیا در واحد آموزش الکترونیک دانشگاه تدوین گردید. اقدامات این مرحله حدود ۳ هفته به طول انجامید. لازم به ذکر است در این مرحله به منظور ارتقاء کیفیت فیلم ها از سیستم های کامپیوتری لازم، دستگاه میکس صدا، میکروفون ضبط صدا و نرم افزار های تخصصی در زمینه میکس فیلم و صدا و ساخت مولتی مدیا استفاده شد. نرم افزار های مورد استفاده شامل Adobe Flash, Adobe premiere, AVS movie maker بود.

یافته‌ها: اجرای این تحقیق و تهیه این مولتی مدیا توسط ۸۶ درصد دانشجویان بسیار مفید و ۱۰ درصد بی فایده و موجب اتلاف وقت عنوان گردید، نتایج عمده این فرایند ارتقای نگرش دانشجویان در زمینه مهارت‌های ارتباطی بالینی و تغییر دیدگاه آنها به این موضوع "از یک مقوله حاشیه ای به یک رکن مهم حرفه ای گری" (۷۶٪)، تقویت تفکر انتقادی از طریق به نقد گذاشتن پیام‌ها در یک محیط چند تخصصی (چرا که در جلسات نقد اساتید از تمام رشته‌های بالینی دندانپزشکی حضور داشتند) (۶۵٪)، تولید یک محصول آموزشی با ارزش و اثرگذار (۶۱٪)، آشنایی با فرایند تهیه فیلم و امکانات نرم افزاری موجود (۴۰٪ دانشجویان) و کشف استعدادها و دانشجویان مستعد (۳۰٪ اساتید) بود. برخی اساتید اجرای این دوره یا حداقل رایه نتایج و محصول نهایی فرایند را به سایر اساتید دانشکده پیشنهاد کردند و ضرورت اجرای دوره‌های یادآوری جهت مقوله مهم مهارت‌های ارتباطی بالینی به اساتید را یادآور شدند. ۵۳ درصد از دانشجویان معایی را نیز برشمردند که مهمترین آنها صرف وقت زیاد جهت تهیه یا گردآوری فیلم‌های مرتبط (۲۳٪) و همپوشانی مطالب ارائه شده در فیلم‌ها و کارگاه‌های مقدماتی بود (۲۸٪) که در تدریس مقوله‌های اخلاقی امری اجتناب ناپذیر است.

نتیجه گیری: تهیه آرشیو فیلم‌های آموزشی مهارت‌های ارتباطی بالینی می‌تواند به ارتقاء مهارت‌های تخصصی کاربران در خصوص تکنیک‌های ارتباطی مورد نیاز منجر شود.

واژه‌های کلیدی: فیلم آموزشی، مهارت ارتباطی، دندانپزشکی

برگزاری ژورنال کلاب مبتنی بر شواهد پرستاری: راهی برای ارتقاء دانش، نگرش و عملکرد مبتنی بر شواهد در محیط‌های بالینی

سیده نکتم معصومیان حسینی^۱

زهراسادات منظری^۲

سید محسن معصومیان حسینی^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری، گروه آموزشی داخلی - جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، مشهد، ایران (masoumiant911mums.ac.ir)

^۲ استادیار، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد، بیوشیمی بالینی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران

مقدمه و هدف: ژورنال کلاب مبتنی بر شواهد، یکی از روش‌های نوین آموزشی در ارزیابی منتقدانه مقالات پژوهشی است. امروزه با تغییر تمرکز پرستاری از پرستاری سنتی به پرستاری مبتنی بر شواهد یعنی انجام مراقبت‌های بهداشتی براساس جدیدترین یافته‌ها بر اهمیت و کاربرد ژورنال کلاب مبتنی بر شواهد در پرستاری تاکید شده است. این مطالعه با هدف معرفی ژورنال کلاب مبتنی بر شواهد و کاربردهای آن در آموزش پرستاری انجام شد.

روش‌ها: برای یافتن مطالعات مرتبط به سایت‌های *Pub Med, Science direct, Magiran, Google scholar, Proquest* مراجعه شد و با کلید واژه‌های فارسی و لاتین ژورنال کلاب مبتنی بر شواهد، آموزش پرستاری، دانش، نگرش و عملکرد، محیط‌های بالینی و معادل لاتین *Clinical setting, Practice, Attitude, Evidence based journal club, Knowledge, Nursing Education* در کل مقالات در بازه زمانی ۱۹۹۵ تا ۲۰۱۵ جستجو به صورت مجزا و ترکیبی انجام شد. تعداد مقالات چاپ شده ۶۰ مقاله بود که کیفیت و نتایج آنها توسط ۲ داور و با استفاده از ابزار بررسی کیفیت داخلی و خارجی مقالات مورد بررسی قرار داده شد و در نهایت نتایج حاصل از ۴۲ مطالعه تحت آنالیز قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج حاصل از بررسی مطالعات کوک (۲۰۱۱)، هریس (۲۰۱۱)، اورمان (۲۰۰۷)، ژانت (۲۰۰۵) و نسیبت (۲۰۱۳) نشان داد: کاربردهای ژورنال کلاب مبتنی بر شواهد در پرستاری عبارت از: آموزش چگونگی مطالعه کارآمد آخرین اطلاعات قابل اعتماد سیستم سلامت به پرستاران، بکارگیری نتایج به‌دست آمده از گفتگوی فوق برای مراقبت از بیماران، آموزش در جهت بهبود مراقبت از بیماران، تغییر دانش، نگرش و عملکرد انتقادی و بهبود توانایی پرستاران جهت ایفای هرچه بهتر نقش‌هایشان می‌باشد. همچنین ژورنال کلاب‌های مبتنی بر شواهد ساختارمند است و موضوع آن یک مشکل بالینی حاضر نظام درمانی است. در این روش پرستار توانایی و مهارت جستجو و نقد صحیح مقالات و نیز خلاصه نمودن بهترین شواهد موجود را برای تصمیم‌گیری صحیح بسته به وضعیت موجود به‌دست می‌آورد و با انواع مطالعات و روش‌شناسی آن‌ها آشنا شده و می‌تواند کاربرد مقالات مورد بحث را بمنظور بکارگیری در عملکرد بالینی مشخص نماید.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که، این روش آموزشی بهترین انتخاب برای آموزش در حوزه پرستاری مبتنی بر شواهد که در سال‌های اخیر به‌عنوان شیوه‌ای برای مراقبت‌های بهداشتی و درمانی مطرح شده است می‌باشد چرا که سبب ارتقای دانش، نگرش و عملکرد افراد به منظور اتخاذ بهترین تصمیم بسته به بیماران با شرایط مختلف می‌گردد. لذا، توصیه می‌شود به منظور ارتقای کیفیت آموزش، این استراتژی آموزشی در آموزش نظری و بالینی رشته پرستاری بکار رود.

واژه‌های کلیدی: ژورنال کلاب مبتنی بر شواهد، ژورنال کلاب سنتی، آموزش پرستاری، روش‌های آموزشی، پرستار

تدوین استانداردهای آموزشی پایه در حوزه ارزشیابی برنامه برای دوره کارشناسی ارشد پرستاری مراقبت ویژه نوزادان: گزارش یک مطالعه دلفی

سیدرضا مظلوم^۱
مریم قربانزاده^۲
طیبه ریحانی^۳
مهری یآوری^۴
حسن بسکابادی^۵

^۱ مربی، گروه داخلی-جراحی، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(mazlomr@mums.ac.ir)

^۲ کارشناس ارشد پرستاری مراقبت ویژه نوزادان، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۳ مربی، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه کودک و نوزاد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۴ مربی، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه بهداشت، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۵ دانشیار، گروه بیماری‌های نوزادان، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: با وجود اهمیت وجود استانداردهای آموزشی بومی برای اجرا و ارزشیابی صحیح برنامه‌های آموزش عالی، بررسی‌ها نشان می‌دهد چنین استانداردهای بومی در رشته کارشناسی ارشد پرستاری مراقبت ویژه نوزادان وجود ندارد. لذا پژوهش حاضر با هدف کلی تدوین استانداردهای آموزشی پایه در حوزه ارزشیابی برنامه برای دوره کارشناسی ارشد پرستاری مراقبت ویژه نوزادان انجام شد.

روش‌ها: این مطالعه یک مطالعه توصیفی-پیمایشی است که به روش دلفی در سال ۱۳۹۳ انجام شد. تعداد ۲۰ صاحب‌نظر، شامل متخصصین نوزادان و آموزش پزشکی، مدیران گروه آموزشی، اساتید گروه آموزشی کودکان، سرپرستاران بخش مراقبت ویژه نوزادان، دانشجویان و دانش‌آموختگان کارشناسی ارشد پرستاری مراقبت ویژه نوزادان به روش مبتنی بر هدف انتخاب شدند. در مرحله اول، گویه‌های مرتبط با استانداردهای آموزشی پایه از طریق مرور گسترده از پایگاه‌های اطلاعاتی استخراج شد. در مرحله دوم با تشکیل سه جلسه حضوری صاحب‌نظران در دو دور، براساس اتفاق نظر، استانداردهای آموزشی پایه در حوزه ارزشیابی برنامه برای دوره کارشناسی ارشد پرستاری مراقبت ویژه نوزادان تدوین شدند. شاخص‌های اعتبار محتوا و نسبت اعتبار محتوای جهت تحلیل نظرات استفاده شد.

یافته‌ها: این مطالعه منتهی به پیشنهاد ۲۰ گویه به عنوان استانداردهای آموزشی پایه در حوزه ارزشیابی برنامه برای دوره کارشناسی ارشد پرستاری مراقبت ویژه نوزادان گردید. بدین ترتیب که در دور اول از مجموع ۴۱ گویه، ۲۵ گویه مورد توافق صاحب‌نظران قرار گرفت. نتایج آماری در دور دوم نشان داد که شاخص اعتبار محتوا در قسمت بیان واضح بودن ۹۴٪، اهمیت داشتن ۹۲٪ و قابلیت دستیابی ۸۷٪ بود. گویه ادغام آموزش نظری، بالینی و پژوهش با امتیاز ۹۰ درصد در دور اول و شاخص روایی محتوایی ۱ در دور دوم از بالاترین اهمیت برخوردار بود.

نتیجه‌گیری: از آنجایی که رشته پرستاری مراقبت ویژه نوزادان یکی از رشته‌های حساس و پرمسئولیت در پرستاری است لذا تربیت دانش‌آموختگانی متبحر و باصلاحیت از اهمیت بالایی برخوردار است. بنابراین رعایت اصول آموزش، تاثیر بسزایی در ارتقاء کیفیت یادگیری خواهد داشت.

واژه‌های کلیدی: استاندارد آموزشی پایه، ارزشیابی برنامه، کارشناسی ارشد پرستاری مراقبت ویژه نوزادان، روش دلفی

نقش و تاثیر ارتباط اخلاقی استاد از دیدگاه اسلام در ارتقاء سطح آموزش فراگیران

بهرروز مهین جعفرآبادی^۱

قربانعلی نفیسی^۲

^۱ کارشناس ارشد مدیریت آموزشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد (mahinjb2@mums.ac.ir)

^۲ کارشناس ارشد مدیریت آموزشی اداره کل آموزش و پرورش تبادکان خراسان رضوی، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: بدون شک نقش و تاثیر کلام، رفتار و منش استاد در برخورد با فراگیران یکی از ارکان مهم و موثر در فرایند نظام آموزشی می باشد. ارتقاء سطح آموزش از خواستگاههای سیستمیک در آموزش تاثیر گذار بوده و خواهد بود. حتی در گذشته های دور که در کشورمان نظام آموزش به شکل مکتب خانه اداره میگردید. مدرس و معلم از هر شیوه ای ولو غیر اخلاقی و غیر انسانی برای افزایش میزان اثر پذیری کلام و گفتار خود استفاده می نمود. روابط انسانی در مدرسه و محیط آموزشی، بر اساس اهداف تعلیم و تربیت شکل می گیرد. اهداف تعلیم و تربیت، در پیوند با اهداف خانواده و جامعه است و همراه با دیگر نهادهای اجتماعی مقصدی جز پرورش انسان برای رسیدن به قرب خدا ندارد. از این رو رفتار و گفتار استاد می بایستی برگرفته از تعالیم انسان ساز دین مبین اسلام بوده و با این رهنمون نسبت به آموزش متعلمین اقدام نماید. یکی از مهمترین راههای تاثیر گذاری اخلاقی پس از ارائه محتوی درست و برگرفته از شریعت اسلام عمل به گفته ها و آموزش های داده شده است. معلم چنان که از نامش پیداست بیش از هر چیز باید خودعالم باشد و به خصال عالمان مزین و بر آن چه تدریس و تعلیم می کند خیره باشد. نیز آن چه را می آموزد، خود باید عمل کند تا گفته او موثر افتد. امام صادق (ع) فرموده اند: ان العالم اذا لم يعمل بعلمه زلت موعظته عن القلوب كما يزل المطر عن الصفا؛ (اصول کافی، ج ۱، کتاب فضل العلم، باب استعمال العلم، حدیث ۳). چون عالم به علم خویش عمل نکند موعظه او از دل های لغزد چنان که باران از سنگ سخت و صاف. او باید شرایط متعلمین را در نظر گیرد و هر کس را مطابق ظرفیت و استعدادش علم بیاموزد. در این نوشتار ضمن اشاره ای هر چند کوچک به مقوله چگونگی تعلیم و تربیت از منظر اسلام راههای تاثیر گذاری بیشتر و موثر تر کلام معلم بر متعلم و افزایش میزان فراگیری را از دیدگاه اسلام بررسی خواهیم نمود.

واژه های کلیدی: آموزش، اخلاق، فراگیران، تعلیم، تربیت

الگومداری در آموزش عالی: میراث گرانبها

امیرحسین میرحقی^۱

حسین کریمی موقی^۲

سیمین شرفی^۳

امیر امامی زیدی^۴

^۱ دانشجوی دکتری تخصصی پرستاری، دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (mirhaghia@mums.ac.ir)
^۲ دانشیار مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه داخلی جراحی، دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۳ دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۴ دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: از دوران باستان، الگومداری بعنوان یک مفهوم ریشه دار همواره در آموزش مطرح بوده است بویژه که انتقال صفات و ویژگیها در اولویت باشد. اگر چه رویکرد الگومداری از پیشینه معتبری در آموزش مبتنی بر فرهنگ بومی شرق برخوردار است اما بنظر می آید که توجه کافی نسبت به فرصتهای منحصر بفردی که این رویکرد در برابر سایر روشها در اختیار ما می گذارد صورت نگرفته است. از این رو این مطالعه با هدف معرفی رویکرد الگومداری در آموزش عالی و توسعه ابعاد این رویکرد تبیین شد.

روش ها: برای تبیین مفهوم الگومداری در آموزش، مقالات مربوط به این مفهوم در منابع اینترنتی و کتابخانه ای مورد بررسی قرار گرفت. ابتدا پایگاه های الکترونیکی با واژه های کلیدی الگومداری، الگوگیری، الگودهی، استاد-شاگردی، یادگیری مشاهده ای و آموزش بصورت فارسی و انگلیسی و بصورت مجزا و ترکیبی جستجو شد. سپس با مرور خلاصه، مقالات مرتبط شناسائی و متن مقالات بطور کامل مطالعه گردید. در تکمیل فرایند جستجو منابع کتابخانه ای معتبر نیز بررسی شدند.

یافته ها: داشتن صلاحیت بالینی، مهارتهای فردی و بین فردی برجسته و سرآمدی در تدریس سه عنصر اساسی الگو هستند. پیامدهای محوری رویکرد الگومداری شامل ارتقا (۱) انسان گرایی و (۲) حرفه ای گری در آموزش عالی می باشد.

نتیجه گیری: استفاده از رویکرد الگومداری بعنوان یک رویکرد بومی ریشه دار در آموزش عالی به منظور توسعه انسان گرایی و حرفه ای گری توصیه می شود. توجه به چالشهای رویکرد الگومداری ضروری است.

واژه های کلیدی: الگومداری، استاد-شاگردی، یادگیری مشاهده ای، آموزش

طراحی نرم افزار آموزشی تلفن همراه با رویکرد آموزش به جامعه (بیماران همودیالیزی)

فرزانه حسن زاده^۱

سید جواد میری^۲

^۱ مربی عضو هیئت علمی، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه داخلی جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران
^۲ (دانشجوی کارشناسی ارشد)، گرایش داخلی جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران (mirij911@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: بیماران همودیالیزی به دلیل بیماری ایجاد شده، درمان‌های دارویی متعدد، تغییر رژیم غذایی و ناتوانی جسمی و روحی نیازمند آموزش مداوم هستند. علاوه بر شیوه‌های سنتی آموزش، امروزه شاهد نسلی دیگر از آموزش هستیم که آموزش را از طریق ابزارهای الکترونیکی همراه مثل تلفن همراه در اختیار افراد قرار می‌دهد. شواهد موجود در جامعه حاکی از آن است که بسیاری از بیماران از تلفن‌های همراه با اهداف گوناگون (نمایش فیلم کوتاه، دفترچه یادداشت، فعالیتهای بانکی، برنامه‌های آموزشی و غیره) استفاده می‌کنند. با توجه به محدود بودن نرم افزارهای تلفن همراه در زمینه آموزش به بیماران، هدف از این مطالعه طراحی نرم افزار آموزشی تلفن همراه آموزش مراقبت از خود بیماران همودیالیزی می‌باشد.

روش‌ها: طراحی نرم افزار در ۴ گام تعیین عناوین آموزشی، محتواسازی، طراحی نرم افزار، اصلاحات نهایی انجام شد. در گام اول و دوم عناوین آموزشی و محتوای آموزشی (شامل متن و تصویر) تعیین گردید. در گام سوم محتوا در داخل نرم افزار محتوای ساز تلفن همراه قرار گرفت و پس از تغییرات لازم نسخه نهایی در دو فرمت آندروید و جاوا تهیه شد.

یافته‌ها: خروجی نرم افزار نهایی ساخته شده، دارای یک منوی اصلی شامل فهرست مطالب (محتوای آموزشی)، جستجو، راهنما، صفحات منتخب، تنظیمات و درباره ما بود.

نتیجه گیری: با توجه به ویژگیهای تلفن همراه مثل، افزایش دسترسی به منابع اطلاعاتی به صورت متن، صوت و تصویر، عدم محدودیت دسترسی زمانی و مکانی، گسترش روز افزون استفاده از آن و از سوی دیگر کمبود نرم افزارهای تلفن همراه در زمینه آموزش به بیماران طراحی اینگونه نرم افزارها می‌تواند در آموزش به بیمار، مدیریت بیماری، پیگیری، پیشرفت انگیزه و تبعیت از درمان و ارتقا سلامت در جامعه نقش داشته باشد.

واژه‌های کلیدی: نرم افزار آموزشی، تلفن همراه، مراقبت در همودیالیز، آموزش جامعه‌نگر

استفاده از الگوی ارزشیابی CIPP برای عملکرد مبتنی بر شواهد در برنامه ریزی های آموزشی

فاطمه ویشی فر^۱

مژگان ریواز

مرضیه مومن نسب

شهرزاد یکتا طلب

فاطمه قانی دهکردی

^۱ دانشجوی دوره دکتری دانشکده پرستاری و مامایی حضرت فاطمه(س)، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران (vizeshfarf@sums.ac.ir)

مقدمه و هدف: یکی از مهمترین عوامل بهبود کیفیت آموزشی، ارزشیابی عملکرد آموزشی دانشکده‌ها و مراکز آموزشی بر اساس شواهد و استاندارد‌ها می‌باشد. استفاده از الگوهای ارزشیابی مانند الگوی جامع CIPP می‌تواند بعنوان یک مستند مهم برای طراحی و تجدید نظر به موقع و صحیح در برنامه‌های آموزشی مورد استفاده قرار گیرد. ابتدا باید از طریق ارزشیابی سیستمیک و دارای معیار علمی وضعیت موجود بررسی و سپس با توجه به نقاط ضعف و قوت آن برنامه بازنگری و برنامه جدید تدوین گردد. البته با توجه به تغییرات مختلف بهداشتی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی هیچ برنامه‌ای نمی‌تواند برای مدت طولانی کارآمد باشد و لزوم به تداوم ارزشیابی و بازنگری وجود دارد.

روش‌ها: مطالعه حاضر یک پژوهش توصیفی مقطعی می‌باشد، که بر اساس الگوی ارزشیابی سیپ در ۴ حیطه، زمینه، درون داد، فرآیند و برون داد بر روی دانش‌آموختگان، دانشجویان دوره ارشد، مدیران گروه، و اعضای هیأت علمی در دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۹۳-۹۲ انجام شد. ابزار گردآوری داده‌ها شامل ۴ پرسشنامه خود گزارشی شامل پرسشنامه‌های دانش‌آموختگان، دانشجویان، مدیران گروه و اعضای هیأت علمی بود که با توجه به دستورالعمل ارزشیابی درونی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی تهیه و توسط متخصصان رشته تدوین و روایی محتوای آن توسط کمیته ارزشیابی درونی دانشکده، متشکل از اعضای هیئت علمی گروه‌های مختلف آموزشی تعیین شد. (ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸).

یافته‌ها: نتایج این تحقیق بر اساس الگوی سیپ نشان داد در هر چهار حیطه نقاط ضعفی وجود دارد. در بین ۴ حیطه، هیأت علمی دارای نقاط قوت بیشتر است. در تمام حیطه‌ها برنامه ریزی، تدوین اهداف و اجرای فرآیندها وجود دارد اما میزان مشارکت ذی نفعان پایین و استفاده از نتایج ارزشیابی‌ها نیاز به تقویت و حمایت مدیریتی بیشتری دارد.

نتیجه‌گیری: ارزشیابی بر اساس الگوی CIPP می‌تواند مبنایی برای برنامه ریزی آموزشی مبتنی بر شواهد باشد. برنامه کنونی مقطع کارشناسی ارشد پرستاری با استفاده از الگوی سیپ در چهار حیطه و در کل نسبتاً مطلوب بود. گرچه کمبودها، نواقص و مشکلاتی در هر یک از حیطه‌ها وجود دارد. بهبود و ارتقای کیفیت آموزش عالی، مستلزم بررسی مستمر وضعیت موجود، شناخت نقاط قوت و اصلاح نقاط ضعف است. در این راستا بازنگری برنامه آموزشی و برنامه ریزی آن براساس نیازهای فرهنگی، اقتصادی، آموزشی و بومی جامعه و حرفه می‌تواند در اعتلای آن مؤثر باشد.

واژه‌های کلیدی: کارشناسی ارشد پرستاری، الگوی سیپ، دانشگاه علوم پزشکی شیراز

بررسی عوامل تأثیر گذار بر تدریس اخلاقی و حرفه ای استاد از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۹۳

ملیحه هنرور

دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (honarvarm1@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: دانشگاه، نقطه اساسی هر جامعه و کشوری است لذا وجود اخلاق در آموزش عالی باعث رشد تعالی و بالندگی آموزش عالی کشور میشود. از این رو هرگونه حضور، برنامه ریزی، ارتباط و تعامل با این مکان آموزشی - فرهنگی، به درک صحیح و عینی از آن نیازمند است ارکان اساسی آموزش در هر دانشگاه استاد، دانشجو و محیط آموزشی می باشد. بدیهی است که اختلال در هر یک از این سه رکن سبب افت کیفیت آموزشی خواهد شد.

روش ها: این پژوهش به صورت توصیفی و مقطعی با استفاده از پرسشنامه سه قسمتی (ویژگیهای حرفه ای و ویژگیهای ارتباطی و ویژگیهای فردی) در خصوص بررسی تدریس اخلاقی و حرفه ای استادان طراحی گردیده است و جامعه پژوهش شامل ۴۱۰ نفر از دانشجویان دانشکده بهداشت در سال ۱۳۹۳ می باشد.

یافته ها: ۳۹٪ از دانشجویان معتقد بودند که توانایی برقراری ارتباط متقابل یکی از مهم ترین خصوصیات استادان توانمند می باشد. چنانچه این رابطه به خوبی برقرار شود، هدف های آموزشی با کیفیت و سهولت بیشتری تحقق می یابند. همچنین ۳۹٪ از دانشجویان معتقد بودند که داشتن تجربه تدریس و دارا بودن دانش عمومی در امر تدریس و اینکه با مطالعه کافی در کلاس حاضر شده و با تازه های علمی رشته خود آشنا باشد از دیگر و ویژگی های یک استاد توانمند می باشد. آراستگی ظاهر از مهم ترین ویژگی های فردی استادان از دیدگاه ۵۸٪ از دانشجویان ذکر شده بود.

نتیجه گیری: به طور کلی نتیجه می گیریم تدریس اخلاقی از دیدگاه دانشجویان عبارت انداز: کارآمدی در آموزش، کارآمدی در ارائه محتوا، تعامل حرفه ای، توجه به رشد همه جانبه دانشجویان، احترام به همکاران، ایجاد فضای بحثی مناسب در کلاس، احترام به کلاس و در نهایت ارزشیابی مناسب است.

واژه های کلیدی: تدریس اخلاقی، اخلاق حرفه ای

جایگاه تفکر انتقادی در برنامه ی درسی پزشکی عمومی

مهری یآوری^۱
بهروز مهران^۲

^۱ دانشجوی دکتری مطالعات برنامه درسی، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و دانشکده علوم تربیتی، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران (yavarim@mums.ac.ir)

^۲ دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: پرورش مهارت‌های فکری دانشجویان یک مسئله مهم در آموزش است، لذا، تفکر انتقادی یک صلاحیت محوری و لازم برای دانشجویان در تمامی رشته‌های دانشگاهی است و باید به عنوان یک عامل کلیدی در مؤلفه‌های برنامه های درسی گنجانده شود اما در سال‌های اخیر از ضعف دانشجویان در تفکر انتقادی، به شدت ابراز نگرانی شده است. لذا، مطالعه حاضر با هدف بررسی جایگاه تفکر انتقادی در برنامه ی درسی پزشکی عمومی در جستجوی پاسخی برای این سوالات است که تفکر انتقادی در برنامه درسی پزشکی عمومی از چه جایگاهی برخوردار است و اگر برنامه درسی پزشکی عمومی به پرورش تفکر انتقادی نمی‌رسد دلایل و ریشه های آن را در کجا باید جستجو کرد و نهایتاً در این زمینه چه راهکارها و تجربی وجود دارد؟

روش ها: مطالعه حاضر با روش تحلیلی استنتاجی و با تاکید بر رویکرد چهار عنصری تایلر انجام شده است. از آنجا که در این مطالعه قصد بر تبیین و روشن ساختن مجموعه دلایل کارآمدی یا ناکارآمدی برنامه ی درسی پزشکی عمومی در پرداختن به تفکر انتقادی می‌باشد برای جمع آوری اطلاعات به منظور پاسخگویی به سؤالات مطرح شده از روشهای مختلفی استفاده شده است از جمله بررسی اسناد بالا دستی، بحث گروهی متمرکز با اعضای هیات علمی دانشکده پزشکی و جستجو در در منابع علمی و مطالعات انجام شده قبلی.

یافته ها: مهارت‌های تفکر انتقادی جزء جدایی ناپذیر تمام جنبه های نقش یک پزشک می‌باشد. در "سند چشم انداز بازنگری دوره پزشکی عمومی" نقش و ضرورت توسعه مهارت‌های تفکر انتقادی دانشجویان مورد توجه قرار گرفته است. بررسی و مقایسه نتایج تحقیقات انجام شده در داخل و خارج از کشور نشان می دهد که دانشجویان علوم پزشکی در ایران وضعیت مطلوبی از نظر مهارت تفکر انتقادی قرار ندارند. حتی اساتید علوم پزشکی نیز در زمینه تدریس این مهارت‌ها از توانمندی کافی برخوردار نمی باشند. هدف گرایی بیش از حد نظام آموزش عالی کشور و به تبع آن برنامه های درسی، خلأ میان تئوری و بالین، عدم توجه کافی به عمل فکورانه، استفاده از استراتژی‌های آموزش سنتی و غفلت از و ارزیابی تحلیلی از دلایل احتمالی ضعف توانایی تفکر انتقادی دانشجویان میباشد.

نتیجه گیری: برنامه درسی دوره پزشکی عمومی در زمینه آموزش و پرورش مهارت‌های تفکر انتقادی نیاز به بازنگری اساسی دارد و در این مقوله لازم است متخصصین و صاحب نظران حوزه علوم پزشکی و برنامه درسی در مورد رویکردهای نظری برنامه و مبانی تئوریک آن به یک اجماع کلی دست یابند. در کوتاه مدت میتوان با برگزاری کارگاه های آموزشی مختلف، مهارت‌های تفکر انتقادی در دانشجویان را تقویت نمود و به دانشجویان فرصت مناظره بر روی مسائل مختلف را داد و از این طریق موجبات تحریک اندیشه آنان را فراهم آورد. چنانچه برنامه های درسی بتواند به رشد تفکر انتقادی و حل مسئله در موقعیت‌های خطیر حرفه ای و تخصصی منجر شود، شاهد ارتقاء کیفیت آموزش پزشکی و در نهایت ارتقاء سلامت بیمار و جامعه خواهیم بود.

واژه های کلیدی: تفکر انتقادی، برنامه درسی، رویکرد تایلر، پزشکی عمومی.

بررسی عوامل موثر در کسب مهارت‌های حرفه ای از دیدگاه اساتید و دانشجویان پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی قزوین

لیلی یکه فلاح^۱

هومان منوچهری^۲

فرشته یکه فلاح بیژن^۳

جهانزاده گل رودباری^۴

سیده زهرا طالبی علوی^۵

ناهید آذر دل^۶

^۱ دکتری تخصصی پرستاری، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران

^۲ استادیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران

^۳ کارشناس ارشد آموزش بهداشت شبکه بهداشتی درمانی ساوجبلاغ، قزوین، ایران

^۴ کارشناس پرستاری، سوپروایزر بالینی بیمارستان بوعلی سینا، قزوین، ایران

^۵ کاردان هوشبری دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران

مقدمه و هدف: در رشته پرستاری و مامایی اهمیت کسب مهارت‌های حرفه ای و آموزش بالینی به حدی است که آموزش بالینی را بخش اصلی و قلب این دو حرفه می دانند. پژوهش حاضر با هدف شناخت عوامل موثر در کسب مهارت‌های حرفه ای مطلوب، از دیدگاه اساتید و دانشجویان پرستاری و مامایی انجام گردید.

روش ها: این مطالعه از نوع توصیفی-تحلیلی در سال ۹۱ بر روی ۲۰۴ نفر از دانشجویان پرستاری و مامایی سال آخر تحصیلی و کلیه اعضاء هیات علمی پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی قزوین به روش سرشماری انجام گرفت. ابزار جمع آوری داده ها پرسشنامه ای ۲ قسمتی با طرح ۳۲ سوال بود. عوامل موثر در کسب مهارت‌های حرفه ای در آموزش بالینی در چهار حیطه مربی، برنامه ریزی آموزشی، محیط بالینی و فراگیربودن سوالات بر مبنای مقیاس رتبه بندی لیکرت امتیازبندی شد. داده ها بانرم افزار SPSS و آزمون های کای دو، فیشر آنالیز شد.

یافته ها: درخصوص اهداف پژوهش در میان میانگین امتیازات چهار حیطه موثر در کسب مهارت‌های حرفه ای ویژگیهای مربوط به فراگیرباکسب بالاترین میانگین هم از دیدگاه اساتید وهم از دیدگاه دانشجویان به عنوان مهمترین عامل موثر در کسب مهارت‌های حرفه ای قلمدادشد. در خصوص ویژگیهای محیط بالینی نتایج نشان داد که هم از دیدگاه دانشجویان وهم اساتید امکانات رفاهی بالینی و همکاری پرسنل با دانشجویان مهمترین نقش را داشتند و آزمون آماری کای اسکوتر تفاوت آماری معنی داری بین نظرات دانشجویان و اساتید نشان داد. ($p=0/002$)

نتیجه گیری: نتایج پژوهش بیانگر این بود که برای کسب مهارت‌های حرفه ای مطلوب، وضعیت آموزش پرستاری و مامایی نیاز به تامین جامع تر امکانات و تجهیزات محیط بالینی دارد. ارتقاء عملکرد مربیان و جذب همکاریهای حرفه ای نیز می تواند در بهبود وضعیت آموزش بالینی و کسب مهارت‌های حرفه ای مطلوب تر مفید واقع شود.

واژه های کلیدی: آموزش بالینی، مهارت‌های حرفه ای، عوامل موثر، پرستار، ماما

مقالات بخش سخنرانی

همایش توسعه مشارکت دانشجویان در نظام آموزشی

آموزش تزریق آمپول GCSF به مادران کودکان تحت شیمی درمانی در منزل

حمیده الهی عسگرآباد^۱

فاطمه حشمتی نبوی^۲

زهرابدیعی^۳

حمیدرضا بهنام وشانی^۴

محمد رضا مصدق^۵

- ۱ کارشناس ارشد آموزش پرستاری گرایش کودکان، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (elahiah1@mums.ac.ir)
- ۲ استادیار مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه بهداشت و مدیریت، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
- ۳ دانشیار هماتولوژی و انکولوژی کودکان، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
- ۴ مربی گروه کودک و نوزاد، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
- ۵ محمد رضا مصدق، کارشناس پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

داستان فیلم: مشکلات عفونی یکی از علل مهم مرگ در بیماران شیمی‌درمانی به دلیل نوتروپنی است به طوری که بر اساس آمار منتشره، میزان مرگ و میر در بیماران با نوتروپنی شدید در صورت عدم دریافت درمان مناسب حدود ۴۰ درصد گزارش شده است. شیمی‌درمانی به عنوان یکی از روش‌های درمانی جهت افزایش طول مدت زندگی و بقاء کودک انجام می‌شود اما شیمی‌درمانی به عنوان درمان اصلی دارای عوارض جانبی بسیاری است که علاوه بر مزایای درمانی بر کیفیت زندگی و میزان قبول و پذیرش درمان از جانب مددجو تاثیر می‌گذارد و عاملی برای عدم پذیرش بیمار جهت تکمیل دوره درمان می‌گردد. لذا شناخت این عوارض و راه‌های پیشگیری از آنها در بهبود سیر درمان و جلوگیری از بستری شدن‌های مکرر و بقاء این بیماران کمک کننده است. آموزش تزریق آمپول GCSF به مادران جهت پیشگیری از مراجعه موجود به بیمارستان و بهبود کیفیت زندگی کودکان می‌باشد. کاهش بروز عفونت و علایم بیماری‌های عفونی در کودکان، انجام مراقبت‌های لازم در صورت بروز علایم عفونی در کودکان، پیشگیری از ایجاد عفونت، کاهش موارد کودکان بستری به علت عفونت در بیمارستان و افزایش طول عمر کودکان و افزایش کارآمدی و توانمندی و آگاهی مراقبت کنندگان کودکان مبتلا به سرطان می‌باشد.

واژه های کلیدی: کودک، شیمی درمانی، عفونت، آموزش، مراقبت کنندگان، GCSF

رگ گیری از ورید ژوگولار

علی ساویز^۱
حسینعلی بزی^۲
موسی کریمی^۳
محمود مرحمتی^۴

^۱ دانشجو، فوریت های پزشکی، دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اسفراین
^۲ دانشجو، فوریت های پزشکی، دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اسفراین (H.bazzi@chmail.ir)
^۳ دانشجو، فوریت های پزشکی، دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اسفراین
^۴ مدیر گروه و استاد فوریت های پزشکی، دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی در مانی اسفراین

داستان فیلم: به دلیل کم شدن حجم خون در تصادفات و کلاپس شدن عروق محیطی بدن و احتیاج بیمار به مایع درمانی و پیش از آن رگ گیری پرسنل اورژانس باید مهارت گرفتن رگ گیری را داشته باشند و در صورت عدم موفقیت باید از یک رگ مرکزی مطمئن اقدام به رگ گیری کنند که رگ ژوگولار رگ مطمئن و در دسترس است. هدف از ساخت این فیلم آموزش گرفتن رگ از این ورید است. در این فیلم یک پرستار از بیماری که دچار کلاپس عروق محیطی شده است رگ میگرد در این بین او یک همکار دارد که به او کمک میکند. بازیگران هیچ گونه دیالوگ یا حرفی نمیزنند و به جای آن یک راوی آموزش های لازم را به همراه فیلم توضیح می دهد.

واژه های کلیدی: ورید ژوگولار، آموزش، رگ گیری

گام اول، انتخاب عنوان پایان نامه : چالش‌ها و راهکارها

علی بزی^۱

سید رضا مظلوم^۲

امیرحسین میرحقی^۳

رضا فرزانه^۴

سینا رادنام^۵

^۱ کارشناس ارشد پرستاری، گرایش آموزش داخلی - جراحی، مرکز تحقیقات پیشگیری از آلترواسکلروز، کمیته مشورتی دانشکده پرستاری و مامائی مشهد، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (bazzia911@mums.ac.ir).

^۲ سیدرضا مظلوم، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه داخلی - جراحی، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.

^۳ امیر حسین میرحقی، گروه داخلی - جراحی، دانشجوی دکترای تخصص پرستاری، دفتر توسعه آموزش دانشکده پرستاری و مامائی مشهد، کمیته مشورتی دانشکده پرستاری و مامائی مشهد، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.

^۴ دانشجوی کارشناسی پرستاری، دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.

^۵ دانشجوی کارشناسی پرستاری، دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.

داستان فیلم: استفاده از فیلم آموزشی راهکاری موثر در تسهیل فرآیند یاددهی - یادگیری است. تعداد محدودی از فیلم‌های آموزشی در زمینه پزشکی، مشکلات دانشجویان را مخاطب قرار داده اند. هدف از تهیه این فیلم آموزشی، علاوه بر بررسی مشکلات دانشجویان در مسیر انتخاب عنوانی مناسب برای پایان نامه کارشناسی ارشد، ارائه چند راهکار موثر جهت یافتن عنوان و موفقیت در جلسه دفاع از آن می‌باشد. این فیلم قسمت اول از یک سریال آموزشی بوده و مبتنی بر فیلمنامه و مستند به مدت هشت دقیقه با فرمت ABI ساخته شده‌است. سه بازیگر (از دانشجویان پرستاری) و دو مصاحبه شونده (از اساتید عضو هیئت علمی) در آن حضور دارند. ساختار آن شامل: (۱) سردرگمی و عدم توانائی دانشجو کارشناسی ارشد در انتخاب عنوان پایان نامه (۲) توصیه اساتید جهت انتخاب عنوان مناسب پایان نامه (۳) توصیه اساتید در مورد چگونگی موفقیت در جلسه دفاع (۴) موفقیت دانشجو و خلاصه راهکارها در انتخاب عنوان مناسب است. گروه فراگیر این فیلم، کلیه دانشجویان پرستاری علاقه‌مند به کار تحقیقاتی بوده و محیط اجراء دانشکده پرستاری و مامائی مشهد می‌باشد. همچنین برای ساخت این فیلم از نرم افزار EBU استفاده شده است.

واژه‌های کلیدی: عنوان پایان نامه، فیلم آموزشی، دانشجویان پرستاری و مامائی

آموزش ورزشی بازتوانی ریه برای بیماران مبتلا به بیماری انسدادی مزمن ریه

فاطمه توانایی یوسفیان^۱

طیبه پورغزنین^۲

دکتر مهناز امینی^۳

رضا بهاری فرد^۴

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد مراقبت ویژه بزرگسالان، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران (TavanaeiF911@mums.ac.ir)
^۲ دانشجوی دکتری تخصصی پرستاری، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و
^۳ دکتری فوق تخصصی ریه، عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران
^۴ دانشجوی کارشناسی ارشد تربیت بدنی، دانشگاه تربیت بدنی مشهد، ایران

داستان فیلم: بیماری انسدادی مزمن ریه یکی از علل عمده ناتوانی و چهارمین علت مرگ و میر در اروپا و ایالت متحده آمریکا به شمار می آید. امروزه با پیشرفت علم و علائم سیستمیک بیماری درمان های غیر دارویی از جمله بازتوانی ریه به عنوان درمان این بیماران محسوب می شود. برنامه بازتوانی شامل برنامه چندگانه ترکیبی شامل آموزش و ورزش است. امروزه افزایش هزینه های درمان، دوری از خانواده، خطر ابتلا به عفونت های بیمارستانی و مدت زمان طولانی دوره بهبودی موجب افزایش استقبال بیماران از ادامه درمان و مراقبت پرستاری در منزل شده است. برنامه بازتوانی در منزل، یک روش درمانی برای بیماران محسوب شده که به راحتی و با کمترین هزینه ها قابلیت اجرا در منزل بیمار را دارد. ضمن اینکه، بیمار در فرایند بازتوانی نقش فعالی دارد. این فیلم شامل تمامی ورزش ها است که در اختیار بیمار قرار داده می شود و هدف اصلی این فیلم بهبود عملکرد ریوی بیماران پس از انجام ورزش ها است. امید بر آن است که بیماران مبتلا به بیماری انسدادی مزمن ریه پس از اجرای این برنامه قادر به مراقبت از خود، کنترل علائم بیماری، بهبود عملکرد ریوی و ترک سیگار شود.

واژه های کلیدی: برنامه آموزش ورزشی بازتوانی، عملکرد ریوی، بیماری انسدادی مزمن ریه

آموزش بیماری گلوکوم به بیمار

فرزانه حسن زاده^۱

علی جهانی راد^۲

^۱ عضو هیات علمی پرستاری، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲ کارشناسی ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (JahaniradA911@mums.ac.ir)

داستان فیلم: گلوکوم بیماری مزمن و ناتوان کننده می باشد. آشنایی بیمار با این بیماری می تواند به خود مراقبتی بیشتر بیمار از خودش منجر شود. این فیلم با هدف آموزش بیماری گلوکوم و مبانی مهم مراقبتی و درمانی تدوین شده است تا بیماران راحتتر بتوانند فراگیری موضوعات طبی را یاد بگیرند.

واژه های کلیدی: آموزش، گلوکوم

آموزش تلفیقی تفکر انتقادی و تفکر خلاق

فهمیه حسنی^۱

^۱ کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه، ساوه ایران، (fatemeh.hasani1392@gmail.com)

داستان فیلم : روش های نوین تدریس از ارزش بالایی در ایجاد علاقه در میان دانشجویان به یادگیری و تسهیل یادگیری برخوردار هستند. از این رو این فیلم در صدد آموزش روش تدریس ایجاد تفکر انتقادی و تفکر خلاق بین دانشجویان است. این مدل تدریس در طول یک کلاس درس به نمایش در می آید. تفکر انتقادی و تفکر خلاق مرحله به مرحله توسط مدرس در کلاس درس اجرا می شود و از طریق تعامل با دانشجویان به پیش برده می شود.

واژه های کلیدی : روش تدریس، تفکر خلاق، تفکر انتقادی

بسته آموزشی نحوه انتقال خبر بد در مامایی با استراتژی SPIKES

نسربین باغداری^۱

حسین کریمی مونقی^۲

مرضیه ترکمن نژاد سبزواری^۳

مصطفی راد^۴

سمیه بهار شاهی^۵

نسربین فاضلی^۶

^۱ مربی عضو هیئت علمی، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و
^۲ دانشیار، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه داخلی جراحی، دانشکده
پرستاری و مامایی، گروه آموزش پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران
^۳ دانشجوی کارشناس ارشد مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد (torkmanm921@mums.ac.ir)
^۴ مربی، عضو هیئت علمی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار
^۵ دانشجوی کارشناس ارشد مامایی قانونی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد
^۶ دانشجوی کارشناس ارشد مشاوره مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد

داستان فیلم: این بسته آموزشی در قالب یک فیلم، نحوه صحیح ارتباط در بالین بیمار و نحوه انتقال خبر بد به مبتلا یان سرطان سرویکس، نحوه دادن خبر بد در سقط پس از درمان ناباروری، و انتقال خبر بد در ناهنجاری مادرزادی را ارائه می دهد. هدف از ساخت این بسته ی آموزشی آگاه کردن و آموزش دانشجویان مامایی و ماماها از نحوه درست انتقال خبر بد می باشد. خبر بد به روش های ناصحیح منجر به صدمات جبران ناپذیری مانند شوک شدید در بیمار یا خانواده او می شود و ممکن است عوارضی از صدمات روانی شدید تا خودکشی را در بر داشته باشد. لذا لزوم آموزش به روش علمی ضروری است. رویکردهای های نوین آموزشی مانند مولتی مدیا می تواند به صورت بسته های آموزشی به روشی آسان به افراد ارائه شود و بدون حضور در کلاس یا کارگاه های رسمی، در هر وقت و جایی که خود تمایل داشتند از آن استفاده کرده و صلاحیت علمی و عملی خود را بالا ببرند؛ این بسته برای دانشجویان مامایی، ماماها و استادانی که در این رشته تدریس می کنند طراحی شده است، تا شیوه صحیح و ناصحیح انتقال خبر بد را آموزش ببینند. سه فیلم کوتاه آموزشی به صورت علمی با سه سناریوی مختلف از نحوه درست انتقال خبر بد در موارد سرطان سرویکس، سقط پس از درمان ناباروری، و اعلام خبر ناهنجاری مادرزادی، سه فیلم کوتاه به شکل نادرست و اشتباه مرسوم، تاکید بر روی نکات صحیح و اشتباه انتقال خبر بد با زیر نویس، استفاده از تصاویر صحیح و اشتباه در هنگام ارتباط با بیمار و همراه او برای انتقال خبر بد، وجود پاورپوینت های آموزشی در مورد ارتباطات درمانی در بالین بیمار، وجود پاورپوینت آموزشی در مورد نحوه انتقال خبر بد می باشد.

واژه های کلیدی: خبر بد، سقط، مامایی

آموزش سونوگرافی برای دانشجویان

علی فیضی لاین^۱

رضا فیضی لاین^۲

محمد دانش دوست^۳

شیوا شکوهمند^۳

منصوره زالی^۳

^۱ ریاست دانشکده پیراپزشکی، استادیار رادیولوژی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲ کارشناس مسوول معاونت پژوهشی، ناظم فنی آزمایشگاه مرکزی، زیست فناوری، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۳ دانشجو، رادیولوژی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (zalim911@mums.ac.ir)

داستان فیلم: باتوجه به نقش ارزشمند آموزش بالینی و با پیگیری های متعدد عده ای از دانشجویان و اقبال خوش مسئولین دانشکده و گروه رادیولوژی در صدد ساخت فیلم آموزش سونوگرافی برای دانشجویان این رشته برآمدیم. تصویربرداری در پزشکی اهمیت به سزایی در تشخیص و درمان بیماری ها دارد. بدون تردید استفاده از روش های تصویربرداری (شامل انواع روش های رادیولوژی، سونوگرافی، سی تی اسکن، ام. آر. آی، پزشکی هسته ای و ...) در کنار سایر روش های تشخیصی از جمله آزمایشات خون و دیگر آزمایش های تشخیص پزشکی یکی از پایه های اصلی تشخیص بیماری ها به حساب می آیند. هدف از ساخت فیلم ارتقا سطح علمی دانشجویان و ایجاد دیتابیس آموزش مبتنی بر شواهد برای گروه رادیولوژی می باشد امیدواریم با عنایت الهی و همکاری دانشجویان و اساتید گرامی این مهم حاصل گردد.

واژه های کلیدی: سونوگرافی، پروب، صوت

آروماتراپی ماساژی

زهرا سیدی^۱
الهه سیدرسولی^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران (seyyeddis@ymail.com)
^۲ عضو هیات علمی، دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران

داستان فیلم : رایحه درمانی و ماساژ درمانی از رویکردهای مکمل در ارتقا سلامت افراد جامعه می باشند. این فیلم بر چگونگی انجام ماساژ درمانی توسط پرستار نگاهی دارد. ماساژ درمانی و رایحه درمانی می توانند بطور موثری باعث کاهش درد بیمار و افزایش راحتی بیمار در طول مدت بستری گردند.

واژه های کلیدی : رایحه درمانی، ماساژ درمانی، پرستار

وضعیت ریکاوری در مصدومین

محمد رضا شماره^۱

^۱ کارشناس پرستاری، مدیریت حوادث و فوریت های پزشکی، معاونت درمان، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(sharehmr1@mums.ac.ir)

داستان فیلم : نقش تکنسین فوریت های پزشکی در ارائه خدمات اورژانس بر هیچ کس پوشیده نیست. در این میان پرورش و تربیت نیروی آموزش دیده به عنوان تکنسین فوریت های پزشکی، جایگاه ویژه ای دارد. یکی از مهمترین معیارهای توسعه جوامع، ارائه مراقبت های بهداشتی درمانی لازم به تمام مردم است. وضعیت ریکاوری در مصدومین با حداقل احتمال آسیب در این فیلم به نمایش گذاشته شده است.

واژه های کلیدی : وضعیت ریکاوری مصدومین، تغییر وضعیت

روش های مراقبت از نوزاد نارس

زهرا عسگری حسینی^۱

حمیدرضا بهنام وشانی^۲

حسن بسکابادی^۳

اکرم رضاییان^۴

^۱ کارشناس ارشد پرستاری مراقبت ویژه نوزادان، گروه کودک و نوزاد، دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، شهر مشهد، ایران
(askarihz2@mums.ac.ir)

^۲ مربی مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه آموزش پرستاری کودک و نوزاد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۳ حسن بسکابادی دانشیار فوق تخصصی بیماری های نوزادان، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۴ اکرم رضاییان مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و مربی گروه آموزش پرستاری کودک و نوزاد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

داستان فیلم: فشارهای ناشی از مراقبت از نوزاد نارس به خصوص نوزاد نارس در بخش مراقبت ویژه نوزادان می تواند با تغییرات جبران ناپذیر بر سلامت روانی و جسمانی خانواده، کیفیت زندگی و سلامت نوزاد را تحت تاثیر قرار دهد. هدف آموزش خانواده محور افزایش اثربخشی سلامت روانی و عمومی مادر نخست زای دارای نوزاد نارس می باشد. از این رو آموزش روش های مراقبت از نوزاد نارس بسیار با اهمیت است. مراقبت خانواده محور در مراقبت از نوزاد نارس می تواند سلامت روانی و عمومی مادر را افزایش داده و به عنوان یک روش کاربردی برای ارتقای سلامت خانواده توصیه می شود.

واژه های کلیدی: سلامت عمومی، مراقبت خانواده محور، نوزاد نارس.

آزمون های تشخیصی آپاندیسیت

صدیق پرویزی^۱

حسین احمدی^۱

رضا بهادری^۱

محبوبه فیروز^۲

سیدجواد حسینی^۳

^۱ دانشجوی پرستاری، دانشکده پرستاری اسفراین، دانشگاه علوم پزشکی اسفراین، اسفراین، ایران
^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (Firoozm911@mums.ac.ir)
^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

داستان فیلم : هدف از ساخت این فیلم آموزش روشهای تشخیص آپاندیسیت جهت تشخیص سریع و پیشگیری از بروز عوارض آپاندیسیت می باشد. از جمله آزمونهای تشخیصی برای پی بردن به آپاندیسیت آزمایش و معاینه شکم می باشد. آپاندیسیت یکسری علائم و نشانه هایی دارد که به تشخیص سریع و زود رس آن کمک می کند از جمله درد و تیرکشیدن در نواحی ناف که اغلب به سمت راست و پایین شکم حرکت می کند، دردیکه بعد از چند ساعت شدیدتر می شود، حساسیت و درد زمانیکه شما بر روی سمت راست و پایین شکم فشار می آورید، دردیکه هنگام راه رفتن، سرفه و یا سایر حرکات رخ می دهد، تهوع، استفراغ و کاهش اشتها، تب، اسهال، یبوست و ناتوانی در خارج کردن باد شکم و ورم شکم می باشد. با ارزیابی شکم می توان آپاندیسیت را تشخیص داده و از عوارض آن جلوگیری کرد.

واژه های کلیدی: آپاندیس، معاینه شکم، تست های تشخیصی

یادگیری مبتنی بر تیم؛ گامی به سوی ارتقاء کاربرد دانش و مهارت یادگیری تیمی دانشجویان

پزشکی گروه انکولوژی کودکان

سهیلا کالانتاری^۱

نرگس بیگم میر بهبهانی^۲

نسبیه رجبی^۳

فاطمه جعفری^۴

^۱ کارشناس ارشد آموزش پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران (sa.kalantary@gmail.com)

^۲ عضو هیئت علمی گروه اطفال، فوق تخصص انکولوژی اطفال، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

^۳ مدیر مسئول آموزش مرکز آموزشی درمانی طالقانی کودکانی دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

^۴ کارشناس آموزش مرکز آموزشی درمانی طالقانی کودکانی دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

داستان فیلم: در دانشگاه های علوم پزشکی نیز اهمیت روش های مختلف تدریس در چند دهه اخیر مورد توجه قرار گرفته است. دروس رایج رشته پزشکی در دوره علوم پایه از قطعات مجزایی تشکیل شده که صرفاً متمرکز بر ارائه مطالب بصورت دروس مستقل و نامرتبط است. بنابراین در چنین ساختاری با استفاده از روشهای سنتی مثل سخنرانی نه تنها درک مطالب و ارتباط بین موضوعات برای دانشجوی کار سختی است بلکه بی علاقهگی و بی انگیزگی را بدنبال دارد. مطالعات نشان داده است مشارکت فعال دانشجو در امر یادگیری در دروس علوم پایه، یکی از بهترین روشهای یادگیری است که با تشویق دانشجو به حضور در کلاس، او را از حالت منفعل و شنونده خارج میکند. یکی از روش های یادگیری مشارکتی روش TBL می باشد. اولین بار مدل TBL در دهه ۱۹۷۰ در تجارت مورد استفاده قرار گرفت؛ سپس بعد از آن در آموزش علوم سلامت همراه با بهبود نتایج یادگیری در دانشگاه های داروسازی و سایر حرفه های بهداشت و درمان استفاده گردید. یادگیری مبتنی بر تیم یک استراتژی و چارچوب خاص آموزشی، برای توسعه عمق یادگیری دانشجویان با تکیه بر یادگیری تیمی خواهد بود. در واقع برخلاف تدریس به روش سخنرانی مرسوم که بر "پوشش مطالب" تمرکز دارد، روش TBL بر "کاربرد دانش" در محیطی تعاملی متمرکز است. علاوه بر این TBL، روش استاد محوری است که مشوق ارتباط دانشجو با دانشجو و دانشجو استاد است و تنها بر تعامل دانشجو با دانشجو تأکید ندارد. هدف از ساخت فیلم با موضوع TBL، افزایش مهارت دانشجویان در دستیابی به سطوح بالای یادگیری شناختی با به کارگیری دانش فردی در قالب یک تیم (یادگیری مشارکتی) است. دانشجویان در این روش و در گروه یادگیری خود را پیش می کنند و به استقلال و خودمحموری دست می یابند به این ترتیب انگیزه بیشتری برای فراگیری داشته و ابراز رضایت می نمایند.

به طور خلاصه می توان گفت که روش TBL از سه مرحله اصلی تشکیل شده است. مرحله اول، لزوم مطالعه و آمادگی قبلی دانشجویان نسبت به مطالبی که در جلسه درس، مورد بحث قرار می گیرد. مرحله دوم، اندازه گیری دانش دانشجویان از مطالب مطالعه شده در مرحله اول با انجام آزمون فردی است. همچنین در این مرحله، آزمون های آمادگی گروهی، و بحث با استاد و همکلاسی ها صورت می پذیرد. در مرحله سوم که سطح بالاتری از یادگیری است، یادگیری عمیق تری با تشکیل گروههای کوچک و انجام کار گروهی به دست می آید. در TBL یادگیری مؤثر بر مبنای اصول آموزشی کلیدی بنا نهاده شده است که بر ضرورت قابل اندازه گیری و تعاملی بودن مباحث، تأکید دارد.

واژه های کلیدی: یادگیری مبتنی بر تیم، روش تدریس

استفاده صحیح از اسپری استنشاقی با دمیارانگیزی

صدیقه مانده کهنکی^۱

معصومه مانده کهنکی^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری (گرایش کودکان) دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (KohnakyS@Mums.ac.ir)
^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری (گرایش کودکان) دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران

داستان فیلم: استفاده صحیح از وسایل کمک درمانی مثل محفظه مخصوص (دمیار) و افشانه در افراد مبتلا به آسم بسیار مهم می باشد این درحالی است که مهمترین علل عدم کنترل بیماری استفاده نادرست از دارو می باشد بر اساس برخی پژوهش های انجام یافته بیش از ۵۰ درصد از بیماران داروهای استنشاقی را به نحوه نادرست مصرف می کنند و حتی گریه کردن کودک حین دریافت دارو، مانع تحویل دارو به ریه کودک می شود بنابراین در این فیلم با طراحی دمیارانگیزی و آموزش آن، سعی شده است میزان مهارت کودکان در انجام مانور تنفسی که اصل مهم در دریافت دارو می باشد تقویت کنیم.

واژه های کلیدی: آسم، مراقبت، دمیار

ماییت (هیولای میکروسکوپی خانه‌ها)

معصومه مانده کهنکی^۱

صدیقه مانده کهنکی^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری (گرایش کودکان) دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران (KohnakyM@yahoo.com)

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری (گرایش کودکان) دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

داستان فیلم: با توجه به اینکه ماییت موجود در گردوغبار خانه در اوایل دوران کودکی شدیداً در ایجاد آسم مؤثر می‌باشد و ماییت‌ها جزء مهمترین علت افزایش آسم در کودکان می‌باشند و بیشترین موارد تشدید علائم کودکان حساس به ماییت در هنگام شب و در اتاق خواب اتفاق می‌افتد لذا در این فیلم از طریق پرسش یک کودک در مورد سرفه‌های شبانه‌اش، به شناخت ماییت و راهکارهای مبارزه به ماییت پرداخته تا از این طریق میزان آن را در محیط زندگی این کودکان کاهش داده تا به تبع آن جلوی تشدید علائم این کودکان گرفته شود.

واژه های کلیدی: فیلم آموزشی، همودیالیز و مایعات

ارزیابی و معاینه مصدوم ترومائی

علیرضا متقی

دانشجوی کارشناسی فوریت پزشکی، کارشناس اداره فوریت های پزشکی، معاونت درمان، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(MotaghiAR1@mums.ac.ir)

داستان فیلم: با توجه به اینکه رسیدگی به بیماران و مصدومین بدحال از اهمیت ویژه ای برخوردار است. از این رو آموزش برخورد اولیه و رسیدگی به سیستم های حیاتی بیمار از اولویت برخوردار است. اداره صحیح بیمار ترومائی کمک می کند تا بتوان مراقبت و درمان مناسب صورت گیرد. آموزش این اداره صحیح به دانشجویان فوریت پزشکی بسیار مهم است، زیرا خط مقدم مقابله با سوانح و مصدومیت ها و ارائه مراقبت می باشند.

واژه های کلیدی: فوریت پزشکی، ارزیابی، تروما

اختلالات بینایی

عباسعلی کریمی^۱

فریبا محامد^۲

محسن شمس^۳

سعادت پرهیزکار^۴

الهام روزگار^۵

لیلا امینی^۵

سوسن بهرامپور^۵

پریسا افتخاری^۵

رقیه سعدی^۵

الهام جوکار^۵

^۱ کارشناس ارشد مدیریت، مربی و عضو هیئت علمی دانشکده بهداشت، گروه بهداشت عمومی، دانشگاه علوم پزشکی یاسوج، یاسوج، ایران
^۲ کارشناس ارشد آموزش بهداشت، مربی و عضو هیئت علمی دانشکده بهداشت، گروه بهداشت عمومی، دانشگاه علوم پزشکی یاسوج، یاسوج، ایران.

(mahamedfariba@yahoo.com)

^۳ دکتری آموزش بهداشت، استاد یار و عضو هیئت علمی گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی یاسوج، یاسوج، ایران .

^۴ دکتری بهداشت باروری، استاد یار و عضو هیئت علمی گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی یاسوج، یاسوج، ایران .

^۵ دانشجوی کارشناسی پیوسته رشته بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی یاسوج، یاسوج، ایران .

داستان فیلم: آموزش اهمیت اختلالات بینایی و پیشگیری از آن، آموزش اختلالات بینایی و اهمیت پیشگیری از آن، عوامل بروز اختلالات بینایی و علائم آن. در این فیلم شیوه صحیح مطالعه، استفاده از چراغ مطالعه، شیوه صحیح تماشای تلویزیون برای کودکان سنین مدرسه شرح داده می شود

واژه های کلیدی: اختلالات بینایی، تنبلی چشم، آموزش

دیابت چیست؟ چگونه آن را کنترل نمائیم؟

^۱ هادی ملازاده

^۲ ابولفضل کهندل

^۳ محمود مرجمتی

^۴ رقیه عباسی

^۵ اسحق ایلدرآبادی

^۱ دانشجوی کارشناسی پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده علوم پزشکی اسفراین، اسفراین، ایران
(hadimollazadeh.hm@gmail.com)

^۲ دانشجوی کارشناسی پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده علوم پزشکی اسفراین، اسفراین، ایران
^۳ کارشناس ارشد داخلی و جراحی، عضو هیات علمی دانشکده علوم پزشکی اسفراین، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده علوم پزشکی اسفراین، اسفراین، ایران

^۴ دانشجوی کارشناسی پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده علوم پزشکی اسفراین، اسفراین، ایران
^۵ دکترای پرستاری، عضو هیات علمی دانشکده علوم پزشکی اسفراین، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده علوم پزشکی اسفراین، اسفراین، ایران

داستان فیلم: امروزه دیگر شکی باقی نمانده است که افراد دیابتی تنها در صورتی موفق به کنترل دیابت خود خواهند شد که در مورد اصول پایه درمان دیابت، آموزش های لازم را دیده باشند. در واقع آموزش را می توان به طور قطع به عنوان مهمترین پایه درمان دیابت به حساب آورد. لذا در این فیلم آموزشی که بر پایه ی انیمیشن طراحی شده است؛ سعی ما بر آن بوده است تا با بهره گیری از افکت هایی که در غالب انیمیشن می توان به بیننده نمایش داد، آموزش های کاربردی را جهت کنترل دیابت آموزش دهیم. این فیلم آموزشی از سه قسمت دیابت چیست، چگونه تشخیص دهیم و چگونه آن را کنترل نمائیم؛ تشکیل شده است. هدف کمک به بیماران دیابتی جهت جلوگیری از عوارض دیابت بوده است.

واژه های کلیدی: دیابت، آموزش، کنترل دیابت، تشخیص دیابت

دست های توان مند

نیما ملاکی

دانشجوی کارشناسی کاردرمانی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران (nimamallaki73@gmail.com)

داستان فیلم: باتوجه به اینکه در فرهنگ جامعه ما درصد بسیاری از معلولین در فعالیت های اجتماعی خارج از خانه شرکت نمی کنند و بیشتر در داخل خانه هستند و دارای روحیات منفی و نا امیدکننده درمورد آینده خود هستند ما برآن شدیم که نمونه ای برجسته از یک معلول توانمند در جامعه ی خود انتخاب کنیم و زندگی او را به تصویر بکشیم.

در این فیلم جناب آقای قدیری معلول گران قدری است که از حدود ۵-۶ سالگی دچار فلج اطفال شدند و در زندگی خود از استفاده از دو پا محروم شدند اما هیچ وقت این معلولیت یک محدودیت نبوده او با توجه به علاقه ای که به نواختن ویالون داشت با تلاش و پشتکار خود والته حمایت خانواده و بامهارت فراوان توانست این ساز را بیاموزد سپس بعد از فراگرفتن کامل نواختن ویالون وی شروع به آموزش دیگران کرد و با آموزشگاه های مختلف موسیقی و همچنین مرکز توان بخشی روزانه دختران بالای ۱۴ سال همکاری دارد و به مددجویان و معلولان ویالون آموزش می دهد او همچنین تمام کارهای زندگی شخصی خود را به طور فردی انجام می دهد و از زندگی خود رضایت کامل دارد . هدف ما از ساخت این فیلم این بود که یک معلول می تواند مهارتی را بیاموزد و به دیگران آموزش بدهد و از طریق این فیلم به انسان های دیگر این مفهوم را منتقل کنیم که معلولیت محدودیت نیست.

واژه های کلیدی: آموختن، آموزش دادن، معلولیت

جابجائی و حمل در فوریت پزشکی: سیکس پلاس

امیرحسین میرحقی^۱

جواد ملک زاده^۲

محمدباقر کشافی^۲

^۱ گروه فوریت پزشکی، دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (mirhaghia@mums.ac.ir)
^۲ مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه فوریت پزشکی، دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

داستان فیلم: حمل و جابجائی مصدومین بسیار حیاتی است. حمل نابجا می تواند سبب تشدید آسیب ها شود. از این رو آشنائی با روش های نوین حمل که جابجائی کمتری در ستون فقرات ایجاد می نمایند ضروری است. حمل سیکس پلاس، نیاز به شش نفر امدادگر و دو نفر تکنسین فوریت پزشکی دارد که با کمترین میزان تحرک ستون فقرات نسبت به سایر روش ها مانند لاگ رول برخوردار است.

واژه های کلیدی: حمل و جابجائی، مصدوم، فوریت پزشکی

آموزش مصرف مایعات در همودیالیز

فرزانه حسن زاده^۱

سید جواد میری^۲

^۱ مربی عضو هیئت علمی، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه داخلی جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران
^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد، گرایش داخلی جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران (mirij911@mums.ac.ir)

داستان فیلم: بیماران همودیالیزی به دلیل بیماری ایجاد شده و اختلال در عملکرد کلیه محدودیت مصرف مایعات را دارند. کاهش و یا افزایش دریافت مایعات در این بیماران سبب ایجاد عوارض می‌گردد. این فیلم آموزشی در مورد اهمیت مصرف و کنترل مایعات و راهکارهایی در مورد رفع تشنگی می‌باشد. امید است که با مشاهده این فیلم و راهکارهای ارائه شده در آن، بتوان گامی موثر در جهت سلامت بیماران همودیالیزی برداشت.

واژه های کلیدی: فیلم آموزشی، همودیالیز و مایعات

سنجش علائم حیاتی

منیره متوسلیان^۱
خدیجه نصیریانی^۲

^۱ مربی گروه پرستاری ، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی، یزد، ایران
^۲ استادیار گروه پرستاری ، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی، یزد، ایران (nasiriani@gmail.com)

داستان فیلم: این فیلم در مورد نحوه اندازه گیری علائم حیاتی است و در مورد چگونگی سنجش درجه حرارت ، نبض ، تنفس و فشارخون شرح داده شده است و بیشتر برای دانشجویان پرستاری تهیه شده است اما برای سایر دانشجویان گروه پزشکی نیز قابل استفاده است . چرا که بررسی علائم حیاتی به پرستاران امکان تعیین تشخیص پرستاری، اجرای اقدامات برنامه ریزی شده و ارزشیابی اقدامات را می دهد . همچنین ثبت مناسب آن در تفسیر و پایش مؤثر آن الزامی است و جزء تکمیلی مراقبت پرستاری بوده و برای مراقبت مؤثر و ایمن لازم است . چنانچه در مورد هر یک از موارد فوق وسایل مورد نیاز معرفی و چگونگی استفاده از آن شرح و نشان داده شده است ، انواع روش ها و محل های اندازه گیری و ملاحظات خاص مربوط به سن ، جنس و غیره بیان و نشان داده شده است مقادیر طبیعی هر یک بیان شده است طریقه اندازه گیری و ثبت نشان داده شده است.

واژه های کلیدی: علائم حیاتی ، درجه حرارت ، نبض ، تنفس ، فشارخون

مقالات بخش پوستر کاغذی

همایش آموزش مبتنی بر شواهد

ارتقای همزمان یادگیری و رضایتمندی با آموزش مشارکتی

معصومه شریف زاده^۱

ژیلا آگاه^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره در مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، دانشکده پرستاری و مامایی، کمیته تحقیقات دانشجویی، شاهرود، ایران
^۲ متخصص زنان، استادیار گروه زنان و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران (jilaagah@yahoo.com)

مقدمه و هدف: در مطالعات گذشته، مشارکت دانشجو در امر تدریس در افزایش موفقیت تحصیلی و کسب مهارت های ارتباطی موثر شناخته شده است. مطالعه حاضر با هدف "مقایسه اثربخشی روش های تدریس مشارکتی و سخنرانی بر میزان یادگیری و رضایتمندی دانشجویان" اجرا شد.

روش ها: این مطالعه نیمه تجربی، در درس ۲ واحدی "تاریخ، اخلاق و مقررات مامایی و پزشکی قانونی" کل دانشجویان سال سوم مامایی (۲۱ نفر) در سال ۹۳-۱۳۹۲ در دانشگاه علوم پزشکی سبزوار برنامه ریزی شد. تدریس در هشت جلسه توسط استاد به شکل سخنرانی برگزار شد. در هشت جلسه بعدی روش مشارکتی مبتنی بر بحث گروهی بر اساس روش اسکینر اجرا شد. مطالب بین دانشجویان در گروه های چهار نفری تقسیم شد و هر یک مطلب خود را با شیوه پاورپوینت همراه با مباحثه ارائه نمودند. دانشجویان کلاس، در بحث داشتند. استاد در نقش هدایتگر در صورت لزوم مطالب تکمیلی به موضوعات اضافه می کرد. در پایان هر روش آزمون علمی برگزار و پرسشنامه رضایتمندی تهیه شد. اطلاعات با اس پی اس اس ۱۸ آزمون آماری تی مستقل تجزیه و تحلیل شد. $p < 0/05$ معنی دار در نظر گرفته شد.

یافته ها: میانگین سنی دانشجویان $21/14 \pm 0/57$ و نمره آزمون ارزشیابی علمی در روش سخنرانی از مجموع ۲۰ نمره $16/88 \pm 1/1$ و در روش مشارکتی $18/76 \pm 0/58$ بود که اختلاف آنها از نظر آماری معنادار بود ($p < 0/0001$). میانگین نمره رضایت از روش سخنرانی $2/86$ و در روش مشارکتی $3/7$ از ۵ بود و این اختلاف از نظر آماری معنادار می باشد ($p < 0/0001$). پنج حیطة سوالات نشان داد که روش مشارکتی در افزایش میزان یادگیری و مهارت های ارتباطی موثرتر از روش سخنرانی است.

نتیجه گیری: روش مشارکتی علاوه بر تاثیر در پیشرفت تحصیلی، به ارتقاء مهارت های ارتباطی و آماده سازی آنها جهت ورود به بازار کار و مواجهه با مسائل اجتماعی کمک شایانی می کند. لذا گسترش روش های نوین تدریس در دانشگاه ها در پرورش نیروهای کارآمد کمک کننده خواهد بود.

واژه های کلیدی: یادگیری، مشارکتی، سخنرانی، رضایتمندی

معرفی آموزش مبتنی بر شواهد برای رشته های علوم بهداشتی

سیده نگار اسعدی

دانشیار مرکز تحقیقات علوم بهداشتی، گروه مهندسی بهداشت حرفه ای، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(assadin@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: در طی سالهای اخیر آموزش مبتنی بر شواهد به عنوان یکی از روش های آموزشی با اهمیت معرفی شده است. ابتدا تاکید بر استفاده از این روش آموزشی در رشته پزشکی و رشته های بالینی بود اما در حال حاضر آن را برای سایر رشته های علوم پزشکی نیز می توان متصور شد که از آن جمله علوم بهداشتی می باشد. در دروس مختلفی می توان از این روش استفاده نمود. هدف اصلی این مطالعه معرفی آموزش تجزیه و ارزشیابی نمونه های هوا مبتنی بر شواهد به دانشجویان علوم بهداشتی است.

روش ها: با استفاده از کتب، مجلات علمی و سایت های معتبر در زمینه ارزشیابی تجزیه و نمونه های هوا اطلاعات به روز گردآوری و ارائه گردید. از جمله آن ها کتب معتبر و مجلات علمی در این زمینه و سایت های اداره بهداشت حرفه ای وایمنی، موسسه بهداشت حرفه ای وایمنی وابسته به مراکز کنترل بیماری ها، سازمان بین المللی کار، آژانس بین المللی تحقیق درباره سرطان و آژانس حفاظت از محیط زیست می باشد. بر اساس کوریکولوم مصوب طرح دوره تدوین و جهت طراحی طرح درس ها از مطالب جدید هر جلسه بر اساس شواهد موجود و جدید از منابع معتبر استفاده گردید. برنامه ریزی درسی و تدریس بر اساس آموزش مبتنی بر شواهد انجام گرفت.

یافته ها: آموزش نظری مباحثی همچون روش های استخراج آلاینده از نمونه ها، روش ها و تجهیزات تجزیه و ارزشیابی مانند؛ جذب اتمی، طیف سنج نشر اتمی، کروماتوگرافی گازی، کروماتوگرافی مایع با عملکرد بالا، اسپکتروفتومتر، استفاده از پراش اشعه X، کاربرد گراتیکول ها، اندازه گیری گازها و بخارات قابل اشتعال در این درس بر اساس آخرین مدارک و شواهد معتبر علمی صورت گرفت. در مورد اهمیت و کاربرد این مباحث و به روز نمودن اطلاعات حتی بعد از فارغ التحصیلی توضیح داده شد. دانشجویان و محققان همچنین اساتید می توانند از مطالب بدست آمده استفاده نمایند، این مباحث برای رشته های علوم بهداشتی اهمیت قابل توجهی دارد.

نتیجه گیری: به نظر می رسد آموزش مبتنی بر شواهد می تواند به اساتید و دانشجویان جهت آموزش و یادگیری بر اساس منابع به روز کمک نماید.

واژه های کلیدی: آموزش مبتنی بر شواهد، علوم بهداشتی، تجزیه و ارزشیابی نمونه های هوا، برنامه ریزی، تدریس

مقایسه تأثیر دو روش آموزش مبتنی بر بیمار استاندارد شده و کارگاه آموزشی بر مهارت بالینی دانشجویان مامایی در اخذ شرح حال جنسی

طلعت خدیوزاده^۱

مینا ارداگی^۲

خدیدجه میرزایی^۳

سید رضا مظلوم^۴

^۱ دکترای بهداشت باروری، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و
^۲ دانشجوی کارشناس ارشد مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران (Minaardaghi@gmail.com)
^۳ دکترای بهداشت باروری، دانشیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران
^۴ دکترای پرستاری، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران

مقدمه و هدف: روش‌های آموزشی فعال به طور وسیع در آموزش دانشجویان مامایی در حال افزایش است. هدف از این پژوهش تعیین تأثیر تدریس به روش مبتنی بر بیمار استاندارد شده و کارگاه آموزشی بر مهارت بالینی دانشجویان مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در اخذ شرح حال جنسی در سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳ بود.

روش‌ها: این پژوهش یک مطالعه نیمه تجربی است که نمونه آن را ۶۲ دانشجوی مامایی ترم ۷ مقطع کارشناسی و ترم یک و سه کارشناسی ارشد مامایی دانشکده پرستاری و مامایی مشهد تشکیل می‌دادند. دانشجویان هر کلاس بصورت تصادفی به دو گروه مبتنی بر بیمار استاندارد شده و کارگاه آموزشی تقسیم شدند. ابزار گرد آوری داده شامل پرسشنامه مشخصات فردی و چک‌لیست ارزیابی آزمون بالینی ساختارمند عینی بود که بعد از تأیید روایی و پایایی مورد استفاده قرار گرفت. تجزیه و تحلیل داده‌ها با محاسبه میانگین و انحراف معیار و مقایسه‌ها با آزمون تی زوجی و تی مستقل، بوسیله نرم افزار SPSS ویرایش ۱۶ انجام شد.

یافته‌ها: نتایج آزمون تی مستقل نشان داد که بین میانگین نمره مهارت بالینی در اخذ شرح حال جنسی قبل از آموزش در هر دو گروه تفاوتی وجود نداشت، در حالی که بعد از مداخله بین دو گروه تفاوت آماری معناداری یافت شد ($p < 0/0001$). میانگین نمره مهارت بالینی بعد از مداخله هم در گروه مبتنی بر بیمار استاندارد شده ($p < 0/0001$) و هم در گروه کارگاه آموزشی نسبت به قبل از آن افزایش معناداری نشان داد ($p < 0/0001$).

نتیجه گیری: هر دو روش آموزشی می‌تواند موجب افزایش سطح مهارت بالینی دانشجویان شود، ولی روش آموزش مبتنی بر بیمار استاندارد شده این افزایش را بیشتر نشان داد. بنابراین استفاده از این روش جهت یادگیری نحوه اخذ شرح حال جنسی توصیه می‌شود.

واژه های کلیدی: اخذ شرح حال جنسی، آموزش مامایی، آموزش مبتنی بر بیمار استاندارد، کارگاه آموزشی

اثربخشی آموزش روش های آرام بخشی بر اضطراب بیماران مبتلا به سرطان : یک مطالعه مروری

سمیه اسدی^۱
محمد رجب پور^۲

^۱ دانشجوی کارشناس ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران (asadis911@mums.ac.ir)
^۲ دانشجوی کارشناس ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران

مقدمه و هدف: تشخیص بیماری سرطان و روش های درمانی مختلف منجر به ایجاد اختلالات روانی همچون اضطراب و استرس در بیماران می شود. روش های مختلفی جهت کاهش اضطراب در این بیماران توصیه شده که آگاهی پرستار از این روشها و میزان اثربخشی آنها و همچنین آموزش آن به بیماران، به عنوان روش های بی خطر و موثر در کاهش عوارض بیماری سرطان از جمله اضطراب بسیار مهم است. هدف از این مطالعه تعیین اثربخشی آموزش روش های آرام بخشی بر اضطراب بیماران مبتلا به سرطان است.

روش ها: با استفاده از کلید واژه های فارسی آموزش، اضطراب، طب مکمل، سرطان، آرام بخشی و معادل انگلیسی آنها Cancer Education Supplementary, Anxiety Relaxation، به صورت انفرادی و ترکیبی، جستجو در مجلات الکترونیکی و پایگاه های اطلاعاتی Pubmed, Ovid, Magiran, SID بر روی مطالعاتی که طی ۱۰ سال گذشته (۲۰۰۵ تا ۲۰۱۵) به شکل کارآزمایی بالینی، تجربی و نیمه تجربی انجام شده بود، صورت گرفت.

یافته ها: از مجموع مقالات، هشت مقاله که شرایط ورود به مطالعه را داشتند مورد بررسی قرار گرفتند که ۴ مقاله اثر آموزش یوگا و ۴ مقاله اثر آموزش تجسم هدایت شده و آرام سازی را بررسی کرده بودند. بر اساس نتایج این پژوهش ها یوگا و تجسم هدایت شده و آرام سازی در کاهش اضطراب بیماران مبتلا به سرطان موثر بوده اند.

نتیجه گیری: بر اساس یافته های این پژوهش ها از یوگا و آرام سازی و تجسم هدایت شده میتوان به عنوان درمان های غیردارویی کمکی در کاهش اضطراب بیماران مبتلا به سرطان استفاده کرد. به نظر می رسد، پرستاران می توانند با آموزش و راهنمایی در مورد این روش ها کمک شایانی به بیماران در جهت کاهش عوارض ناشی از شیمی درمانی، کنند.

واژه های کلیدی: آموزش، اضطراب، طب مکمل، سرطان، آرام بخشی

تأثیر آموزش بالینی به روش مبتنی بر شواهد بر کیفیت مراقبت از بیماران بخش های مراقبت ویژه

سیداحسان اسدی

کارشناس ارشد پرستاری، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی اصفهان، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران
(Ehsanasadi26@yahoo.com)

مقدمه و هدف: مراقبت مبتنی بر شواهد، فرآیندی است که طی آن پرستار می تواند با استفاده از شواهد به دست آمده از تحقیقات موجود، مهارت بالینی خود و شرایط بیمار، تصمیمات بالینی مناسب را اتخاذ نماید. امروزه آموزش مبتنی بر شواهد نیز با هدف استفاده جدی، صریح و عقلانی از بهترین شواهد رایج به منظور تصمیم گیری، در آموزش رشته پرستاری مورد توجه قرار گرفته است. این مطالعه با هدف ارزیابی تأثیر آموزش بالینی به روش مبتنی بر شواهد، بر کیفیت مراقبت بالینی بیماران انجام شد.

روش ها: در این مطالعه نیمه تجربی که در سال ۱۳۹۲ در جامعه آماری پرستاران بخش های مراقبت ویژه انجام شد، ۱۰۰ پرستار با نمونه گیری مبتنی بر هدف وارد مطالعه شدند. دو گروه براساس مراقبت های معمول سنتی و دو گروه براساس مراقبت مبتنی بر شواهد به طور یکسان توسط یک مربی عضو هیات علمی تحت مداخله آموزشی قرار گرفتند و هر گروه یک هفته کارآموزی را گذراندند. داده ها پس از جمع آوری، با استفاده از نرم افزار SPSS 18 با آزمون های آماری مجذور کای، T مستقل و T زوجی تجزیه و تحلیل شد.

یافته ها: میانگین نمرات حیطه های مراقبت از بیماران در پرستاران گروه مبتنی بر شواهد $7 \pm 81/0$ و در گروه سنتی $4/9 \pm 71/67$ بود. میانگین سطح آگاهی در گروه مبتنی بر شواهد قبل و بعد از مطالعه به ترتیب $16/57 \pm 68/35$ و $11/73 \pm 74/8$ و در گروه سنتی به ترتیب $14/8 \pm 49/05$ و $14/85 \pm 77/1$ بود.

نتیجه گیری: به کارگیری آموزش مبتنی بر شواهد در مراقبت های بالینی پرستاری نه تنها به اندازه آموزش سنتی موثر است، بلکه موجب ارتقای دانش، مهارت ها و مراقبت های با کیفیت بالا می شود.

واژه های کلیدی: پرستاری مبتنی بر شواهد، پرستاران، مراقبت از بیمار، آموزش

بررسی روایی و پایایی مقیاس سنجش عملکرد انفرادی دانشجویان در گروه های کوچک آموزشی در درس روش تحقیق در پرستاری در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

عبدالله خرمی مارکائی^۱

زهره سهرابی^۲

حوریه اشرفی^۳

^۱ استادیار، دانشگاه علوم پزشکی ارومیه، ارومیه، ایران

^۲ استادیار، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

^۳ مربی مامائی، دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی ارومیه، ارومیه، ایران (ashrafihuory@yahoo.com)

مقدمه و هدف: یادگیری مبتنی بر مشکل، خودراهبر و به شکل گروه کوچک، رویکرد آموزشی اکثر دوره های آموزشی دانشگاه های معتبر دنیاست. دانشجویان در این روش، به یادگیری خودراهبر دست پیدا کرده، مهارت های تفکر انتقادی را کسب کرده و با فرآیند کار گروهی آشنا می شوند ولی متأسفانه برای سنجش عملکرد انفرادی آنها در بحث گروه کوچک ابزاری با روایی و پایایی مناسب در داخل کشور وجود ندارد. هدف این مطالعه بررسی ویژگیهای روانسنجی مقیاس سنجش عملکرد انفرادی دانشجویان پرستاری در درس روش تحقیق در پرستاری بود.

روش ها: در این مطالعه با طرح اکتشافی و با نمونه ۱۲۰ نفری از دانشجویان سال سوم پرستاری دانشگاه علوم پزشکی ارومیه، مقیاس بررسی عملکرد انفرادی دانشجویان در گروه کوچک آموزشی طی ۸ مرحله ترجمه و تطبیق فرهنگی شده و سپس روایی محتوا، روایی صوری، روایی ملاکی و پایایی همسانی درونی و پایایی بین نمره گزاران توسط ۱۵ نفر از اساتید دانشگاه های علوم پزشکی ایران و ارومیه تعیین شد. برای تجزیه و تحلیل داده ها از ضریب همبستگی پیرسون، ضریب آلفاکرونباخ و ضریب کاپا استفاده شد.

یافته ها: در روش کیفی تعیین روایی محتوا، گویه های شماره ۱، ۲، ۳ و ۱۴ و ۱۹ توسط کارشناسان مشکل دار تشخیص داده شده و اصلاحات لازم در آنها انجام شد. با شاخص CVI گویه های ۵، ۶، ۸ و ۱۹ با توجه به تعداد کارشناسان (۱۵ نفر) امتیاز ۰/۷۹ - ۰/۷۰ داشتند که مورد بازنگری و اصلاح قرار گرفتند. با شاخص CVR دامنه ضریب نسبت روایی محتوایی (CVR) گویه های مقیاس بین ۱ - ۰/۶۰ بود. میزان ضریب بین مقیاس حاضر و مقیاس ملاک ۰/۷۸ تعیین شد. همچنین پایایی همسانی درونی مقیاس با استفاده از ضریب آلفاکرونباخ و ضریب بین نمره گزاران با استفاده از ضریب کاپا به ترتیب ۰/۸۳ و ۰/۸۸ محاسبه شد.

نتیجه گیری: نرم ایرانی "مقیاس بررسی عملکرد انفرادی دانشجویان در گروه کوچک آموزشی" با ویژگیهای روانسنجی مطلوب می تواند برای سنجش عملکرد انفرادی دانشجویان پرستاری در گروه های کوچک بحث کلاسی در درس روش تحقیق در پرستاری مورد استفاده قرار گیرد. پژوهشگران و مدرسان می توانند در کلیه رشته های دانشگاهی از این مقیاس برای سنجش عملکرد دانشجویان استفاده نمایند.

واژه های کلیدی: روانسنجی، عملکرد انفرادی، دانشجو

بررسی روایی و پایایی نسخه فارسی پرسشنامه ACLEEM، ابزاری برای ارزیابی محیط درمانگاه های آموزشی درمانی تخصصی

محمد مهدی پرویزی^۱

میترا امینی^۲

محمد رضا دهقانی^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پزشکی و دکترای تخصصی طب سنتی، مرکز توسعه مطالعات آموزش پزشکی (EDC)، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران (mmparvizi@gmail.com)

^۲ دانشیار، مرکز توسعه مطالعات آموزش پزشکی (EDC) و مرکز تحقیقات ارتقاء کیفیت آموزش بالینی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

^۳ استادیار، مرکز توسعه مطالعات آموزش پزشکی (EDC)، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

مقدمه و هدف: ارزشیابی جزء اصلی در طراحی و اجرای هر فعالیت آموزشی است و امکان رشد داریم برنامه و نیز مؤسسه آموزشی را فراهم می نماید. در این میان، آموزش طب سرپایی و محیط های درمانگاهی آموزشی، یکی از مهمترین اجزای آموزش دستیاران تخصصی پزشکی می باشد. در این مطالعه بر آنیم تا روایی و پایایی نسخه فارسی پرسشنامه ACLEEM، به عنوان ابزاری برای ارزیابی محیط های آموزشی درمانگاه های تخصصی پزشکی، مورد بررسی و تجزیه تحلیل قرار دهیم.

روش ها: این پژوهش، یک مطالعه مقطعی است. پس از ترجمه پرسشنامه به فارسی توسط دو متخصص، پرسشنامه ها به صورت سرشماری بین دستیاران رشته های مختلف تخصصی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال ۱۳۹۳ که تجربه آموزش در محیط های آموزشی درمانگاهی را داشتند، توزیع و تکمیل شدند. پرسشنامه حاضر دارای ۵۰ سؤال ۵ گزینه ای با مقیاس لیکرت می باشد که محیط های آموزشی درمانگاهی تخصصی را در سه حیطه تدریس و آموزش بالینی در محیط درمانگاهی، فراگیری دستیاران در محیط درمانگاهی و نیز پشتیبانی را مورد ارزیابی قرار می دهد. برای انجام آنالیز آماری از نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ استفاده گردید.

یافته ها: تعداد دستیاران وارد شده در مطالعه ۱۷۴ نفر شامل ۹۷ (۵۵/۷٪) پسر و ۷۷ (۴۴/۳٪) دختر بودند. آلفای کرونباخ کل پرسشنامه ۰/۹۶۴ بدست آمد. همچنین آلفای کرونباخ حیطه تدریس و آموزش بالینی در محیط درمانگاهی ۰/۹۴۷، حیطه فراگیری دستیاران در محیط درمانگاهی ۰/۹۲۴ و در حیطه پشتیبانی ۰/۸۹۵ محاسبه گردید. اعتبار (Convergent validity) پرسشنامه نیز در حیطه های تدریس و آموزش بالینی در محیط درمانگاهی و پشتیبانی ۱۰۰٪ و در حیطه فراگیری دستیاران در محیط درمانگاهی، ۹۵٪ محاسبه شد که نشان دهنده اعتبار قابل قبول تمامی سؤالات این پرسشنامه می باشد.

نتیجه گیری: با توجه به نتایج بدست آمده، نسخه فارسی پرسشنامه ACLEEM دارای پایایی و روایی قابل قبول برای استفاده در ارزیابی درمانگاه های تخصصی آموزشی دوره دستیاران می باشد.

واژه های کلیدی: ACLEEM، محیط آموزشی درمانگاهی، ارزیابی، پایایی، روایی

عملکرد تدریس فعال مبتنی بر جستجوی شواهد در دانشجویان هزاره نوین

لیدا جراحی

استادیار گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، مشهد، ایران (jarahil@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: چالش های آموزشی مانند کاهش علاقه و انگیزه دانشجویان و کمرنگ شدن حضور در کلاس مساله قابل تاملی است و لزوم تجدید نظر در روش های سنتی تدریس و استفاده از روش های نوین یادگیری، در سیستم های آموزشی احساس شده است. مرور شواهد، نشانگر استقبال دانشجویان هزاره نوین از روش های جدید، امکان دستیابی دانشجویان به منابع جدید و آنلاین، تمایل به نشان دادن خودتوانمندی در دانشجوی عصر دانایی امروز است. در تدریس فعال، فراگیران همراه مدرس فعالیت نموده و به صورت ملموس با موضوع مورد تدریس ارتباط برقرار می کنند.

روش ها: در این مطالعه مداخله ای در دانشجویان علوم پزشکی، در جلسات ابتدایی، طی ۱۵ دقیقه چگونگی جستجو و دستیابی به مقاله مناسب از پایگاه ها به صورت عملی در کلاس انجام شد. دانشجویان با توجه به عنوان هر جلسه یک مقاله مرتبط را پیدا می نمودند و به مدت ۵ دقیقه مهمترین مطلب از مقاله ای را که برایشان جالب و کاربردی بود برای همکلاسی ها بیان می نمودند. انتخاب مقاله مبتنی بر سوالی بود که با توجه به عنوان جلسه در ذهن افراد شکل می گرفت و هر یک از دیدگاه خود، آنچه را علاقمندتر بوده به صورت فشرده، ارائه می دادند.

یافته ها: در طی دوره حدود ۳۰ مقاله انتخاب و ارائه شد. دانشجویان با دیدگاه ها و روش مقالات و نحوه استنتاج از آن آشنا شدند. ارزیابی پایان دوره نشان داد که ۷۴٪ دانشجویان از ارائه این روش رضایت داشتند و ۸۲٪ آنان این شیوه را در یادگیری خود موثر ذکر نمودند.

نتیجه گیری: تقویت نگرش مثبت به یادگیری علم، پرورش کاوشگری و تحقیق، استفاده از شواهد در جستجو و نقد مقالات در این روش مشاهده شد. همچنین گسترش استفاده از رفرنس ها و منابع الکترونیک شواهد در جستجو و نقد مقالات رخ داد. آموزش بر مبنای سرچ به عنوان یک ابزار آموزشی در دسترس و جذاب برای دانشجویان می تواند استفاده شود. آموزش جستجوی منابع علمی و تاکید بر پزشکی مبتنی بر شواهد از مقاطع پایین و تلاش برای ایجاد فرهنگ استفاده از آموزش الکترونیکی، ضروری است.

واژه های کلیدی: تدریس فعال، جستجوی شواهد، روش های نوین یادگیری

تأثیر آموزش به روش نرم افزار چند رسانه ای بر آگاهی دانشجویان پرستاری در زمینه اخلاق حرفه ای

فائزه جهان پور^۱

آرش خلیلی^۲

شهناز پولادی^۳

^۱ دانشیار دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران (f.jahanpour@bpums.ac.ir)

^۲ کارشناس ارشد پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی یاسوج، یاسوج، ایران

^۳ استادیار دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران

مقدمه و هدف: ترویج اصول عملکرد حرفه ای از طریق تأکید بر آموزش مبانی اخلاقی تنها راه تقویت اعتماد مردم به پرستاران است. هدف از این مطالعه بررسی تأثیر آموزش به روش نرم افزار چند رسانه ای بر آموزش دانشجویان پرستاری در زمینه اخلاق حرفه ای است. **روش ها:** این مطالعه از نوع نیمه تجربی دوگروهی قبل و بعد است که جامعه مورد مطالعه شامل دانشجویان پرستاری ترم ۶ و ۸ دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی بوشهر است که در قالب گروه چند رسانه ای آموزش دیدند. تعداد نمونه در گروه ۳۰ نفر بود. قبل از آزمون و دو پس آزمون یکی بلافاصله پس از آموزش و دیگری ۴ هفته بعد از آموزش به دانشجویان انجام شد. از تی تست جهت آنالیز داده ها استفاده گردید.

یافته ها: یافته ها حاکی از وجود تفاوت معنی دار در مقایسه پیش آزمون و پس آزمون چندرسانه ای ($p=0/008$)، تفاوت معنی دار پس آزمون و ماندگاری چند رسانه ای ($p=0/005$) بود. بین فاکتورهای دموگرافیک و میانگین نمره آگاهی ارتباط معنی دار آماری دیده نشد. **نتیجه گیری:** آموزش اخلاق به شیوه چند رسانه ای در افزایش یادگیری دانشجویان از اخلاق حرفه ای پرستاری موثر بوده و به نظر می رسد با توجه به اینکه آموزش اخلاق در دوره کارشناسی پرستاری از ملزومات رشد حیطه اخلاقی پرستاری است بنابراین می توان از روش فوق برای آموزش اخلاق استفاده کرد.

کلید واژه ها: آموزش، اخلاق حرفه ای پرستاری، چند رسانه ای، دانشجویان پرستاری

بررسی تأثیر آموزش از طریق همیاری (بر گرفته شده از روش تدریس حوزه) بر یادگیری مبحث واکسیناسیون درس بهداشت عمومی دانشجویان اتاق عمل دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی

مهدی حارث آبادی^۱
نیکو اسلامی بجنوردی^۲

^۱ کارشناسی ارشد آموزش پرستاری، عضو هیئت علمی، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران (mehdiharesabadi@gmail.com)
^۲ دانشجوی کارشناسی هوشبری، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران

مقدمه و هدف: ویژگی غالب کلاسهای دانشگاهی به گونه ای است که ارائه قسمت اعظم مطالب درسی توسط اساتید بوده (استادمحور) یعنی دانشجو کمترین نقش را در فرآیند یادگیری داشته و شنونده ای بیش نیست و این امر ماهیت آموزش دانشگاهی را تا حدی شبیه آموزش مدرسه ای می نماید. فدراسیون آموزش پزشکی نیز در سال ۲۰۰۳ ضمن معرفی استانداردهای آموزش پزشکی به دانشکده ها توصیه نموده است که شیوه های آموزشی خود را به نحوی انتخاب کنند که دانشجویان را مسئول یادگیری خود نموده و آنها را جهت خودآموزی و آموزش در طول زندگی آماده نمایند یکی از روش های آموزشی که در حوزه استفاده می شود روش آموزش همیاری است، که در این روش هر عضو هم به عنوان معلم و هم به عنوان شاگرد عمل می کند. در این مطالعه برآن شدیم تا از این روش در کلاس های دانشگاهی استفاده کنیم.

روش ها: افراد شرکت کننده در این فرایند شامل کلیه دانشجویان ترم ۲ اتاق عمل که در حال گذراندن واحد نظری بهداشت عمومی بودند. که به در ابتدای اجرای فرایند آموزشی، پیش آزمون از بحث مورد نظر گرفته شد. یادگیری از طریق همیاری بدین صورت انجام شد که اول هر یک از اعضاء تیم قسمت متفاوتی از موضوع درسی را که قرار است همه یاد بگیرند، مطالعه می کند. دوم اینکه هر فراگیر می تواند به اعضاء تیمش درس بدهد. در انتها هم یک پس آزمون از بحث مورد نظر انجام شد.

یافته ها: نتایج نشان داد که روش آموزشی همیاری باعث ارتقای یادگیری دانشجویان در سطوح دانش، فهم و کاربرد شده است. اختلاف میانگین ها قبل و بعد از آموزش در تمامی سطوح از نظر آماری تفاوت معنادار داشت ($p < 0/001$).

نتیجه گیری: انتخاب روش همیاری در این تحقیق به این دلیل بوده است که در شرایط فعلی کلاس های درس بتوان همزمان عوامل و عناصر مؤثرتری را در بهبود و کارآمدتر ساختن موقعیت یادگیری شناسایی نموده و از آنها در تدریس و برنامه ریزی درسی استفاده نمود.

واژه های کلیدی: آموزش همیاری، یادگیری، روش تدریس

تأثیر اجرای برنامه اصلاح شده "آموزش جایگزین پرخاشگری" بر بُعد تهاجم پرخاشگری نوجوانان مبتلا به دیابت وابسته به انسولین

سید رضا مظلوم^۱

سید جواد حسینی^۲

^۱ دانشجوی دکترای پرستاری، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه داخلی جراحی، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری اطفال، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(hoseinij911@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: بیماری دیابت محدودیت‌های بسیاری از قبیل اجبار در تزریق مکرر انسولین را برای نوجوانان ایجاد کرده است که همین امر باعث کاهش سلامت روانی و افزایش میزان پرخاشگری این افراد می‌شود. یکی از راه‌های کاهش پرخاشگری اجرای برنامه اصلاح شده "آموزش جایگزین پرخاشگری" است. هدف از این مطالعه تعیین تأثیر اجرای برنامه اصلاح شده آموزش جایگزین پرخاشگری (ART) بر بُعد تهاجم پرخاشگری نوجوانان دیابتی وابسته به انسولین است.

روش‌ها: طی یک کارآزمایی بالینی ۷۰ نوجوان دیابتی وابسته به انسولین مراجعه کننده به مرکز دیابت پارسیان مشهد به صورت در دسترس انتخاب شدند و به طور تصادفی به دو گروه مداخله (۳۵ نفر) و کنترل (۳۵ نفر) تقسیم شدند. برنامه به مدت شش جلسه، ۲ - ۱٫۵ ساعته که فواصل جلسات از یکدیگر پنج روز بود، در قالب گروه‌های ۸ تا ۱۰ نفره برگزار گردید. پرسشنامه پرخاشگری AGQ قبل از مداخله و دوماه پس از اتمام مداخله تکمیل گردید. در گروه کنترل مداخله ای صورت نگرفت.

یافته‌ها: میانگین و انحراف معیار بُعد خشم پرخاشگری قبل از مداخله در گروه آموزش (۳۱/۷±۱۷/۶) و کنترل (۳۰/۳±۷/۴) تفاوت معناداری بایکدیگر نداشت (P=۰/۶۶۲)، اما در مرحله بعد از مداخله در گروه آموزش (۲۳/۰±۱۴/۷) و کنترل (۳۰/۳±۷/۷) بود و نتایج مقایسه بین گروهی تفاوت معناداری را نشان داد (P<۰/۰۱۲). همچنین نتایج مقایسه درون گروهی نیز تفاوت معناداری را در گروه آموزش نشان داد (P<۰/۰۰۱).

نتیجه گیری: در این مطالعه ۹-۱۲ ساعت آموزش برنامه اصلاح شده ART، ۲۷/۴ درصد بُعد تهاجم پرخاشگری را کاهش داد. باتوجه به این نتایج آرایه این نوع آموزش به عنوان بخشی از درمان و مراقبت جامع دیابت توصیه می‌شود.

واژه‌های کلیدی: برنامه آموزش جایگزین پرخاشگری، بُعد تهاجم پرخاشگری، نوجوانان، دیابت وابسته به انسولین

ارزشیابی امتحانات پایان ترم دروس تخصصی نظری پرستاری

حبيب اله حسینی^۱

عبداله رضایی^۲

مهسا شکور^۳

^۱ عضو هیات علمی (مربی) گروه بهداشت، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران (h_hoseini@nm.mui.ac.ir)
^۲ عضو هیات علمی (مربی) گروه بهداشت، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران
^۳ دانشجوی PhD آموزش پزشکی، مرکز توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

مقدمه و هدف: در هر برنامه آموزشی ارزشیابی رکنی اساسی بوده که می تواند آموزش را به مسیر صحیح هدایت نماید. استفاده از آزمون خوب پیشرفت تحصیلی، مستلزم در نظر گرفتن تمامی هدفهای آموزشی و همه محتوای برنامه درسی است. در این تحقیق، با توجه به اهمیت دروس تخصصی نظری پرستاری، محققین به ارزیابی نحوه ارزشیابی و بررسی سوالات آزمون های ارزشیابی از نظر سطح سوالات و تطابق آن با اهداف آموزشی پرداخته اند.

روش ها: این تحقیق توصیفی به شکل مقطعی بر روی ارزشیابی های امتحانات پایان ترم دروس تخصصی نظری پرستاری طی نیمسال دوم سال تحصیلی ۸۹-۱۳۸۸ انجام شد. ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه بود. متغیرهای مورد بررسی در سوالات امتحانی شامل نوع سوالات، سطح سوالات بر اساس طبقه بندی بلوم، ضریب دشواری و شاخص تمیز سوالات و تعداد سوالات برای محتوای هر درس بود.

یافته ها: نتایج پژوهش نشان داد که ۵۶ درصد سوالات در حیطه شناختی و در سطح یک طبقه بندی بلوم قرار داشت. فراوانی نسبی سوالات آسان در امتحانات پایان ترم ۵۸/۶ درصد بود و ۳۶ درصد سوالات دارای ضریب تمیز مناسب بودند. بین تعداد سوالات به ازای هر محتوای آموزشی در امتحانات با برآورد تعداد سوالات مناسب برای هر محتوای آموزشی، همبستگی معنی دار بود.

نتیجه گیری: اغلب ارزشیابی های انجام شده دروس تخصصی نظری پرستاری از نوع تراکمی و سوالات عمدتاً آسان و نسبت سوالات با تمیز نامناسب نیز بیش از حد انتظار است. سوالات چندگزینه ای، معمول ترین ابزار اندازه گیری بود که با کاهش سطح سوالات همراه شده است. لذا شناخت نواقص ارزشیابی از سوی مسئولین آموزشی و کمیته ارزشیابی دانشکده ها و اقدام جهت رفع آن ضروری به نظر می رسد.

واژه های کلیدی: آموزش پرستاری، دروس تخصصی، دروس نظری، ارزشیابی، ابزار

بررسی و مقایسه اعتماد حرفه ای دانشجویان پرستاری با دانشجویان هوشبری و اتاق عمل

فاطمه حشمتی نبوی^۱

زهرا امامی مقدم^۲

حمیدرضا بهنام^۳

زهرا حسین پور^۴

زهرا پوراسماعیل^۵

^۱ استادیار دانشکده پرستاری و مامایی، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و کمیته آموزش به بیمار و خانواده دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۲ مربی، گروه مدیریت، بهداشت و روان دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۳ کارشناس ارشد آموزش پرستاری کودک و نوزاد، عضو هیئت علمی، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۴ کارشناسی ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

(HoseinpourZ3@mums.ac.ir)

^۵ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: اعتماد حرفه‌ای یک ویژگی مطلوب در ارائه‌دهندگان مراقبت‌های بهداشتی است که نقش موثری در نحوه تعامل آنها با مددجویان دارد. اعتماد حرفه‌ای نقطه آغاز و پایان مشخصی ندارد و پویا و وابسته به شرایط است. دانشجویان باید به عنوان یک دانشجوی اعتماد حرفه‌ای مناسب داشته باشند و پس از فراغت از تحصیل نیز اعتماد حرفه‌ای مناسبی به عنوان یک فرد حرفه‌ای دارا باشند لذا این مطالعه با هدف بررسی و مقایسه اعتماد حرفه‌ای دانشجویان پرستاری با دانشجویان هوشبری و اتاق عمل انجام شد.

روش‌ها: این مطالعه توصیفی مقطعی در سال ۱۳۹۲ بر روی همه دانشجویان پرستاری، هوشبری و اتاق عمل انجام شد. ابزار پژوهش پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک و پرسشنامه پژوهشگر ساخته "اعتماد حرفه‌ای" در سه بعد ایمان به ارزش‌های حرفه، احساس کفایت در حرفه و پذیرش حرفه بود که با روش تعیین ایندکس روایی محتوا به تایید ۱۵ نفر از متخصصین و مدرسین دانشگاه تربیت مدرس، تهران و دانشگاه علوم پزشکی مشهد رسید. داده‌ها از طریق نرم افزار SPSS-11.5 و با استفاده از آمار توصیفی و تحلیلی، تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: از ۵۶۱ نفر شرکت کننده در این پژوهش ۲۳۰ نفر (۵۰٪) دانشجوی پرستاری، ۹۶ (۲۰/۸۶٪) دانشجوی هوشبری و ۱۳۴ (۲۹/۱۳٪) دانشجوی اتاق عمل بودند. میانگین نمره میزان علاقه به رشته (از ۱۰ نمره) در دانشجویان پرستاری، هوشبری و اتاق عمل به ترتیب $6/3 \pm 2/2$ ، $6/4 \pm 2/3$ و $5/9 \pm 2/4$ و میانگین نمره اعتماد حرفه‌ای به همان ترتیب $135/6 \pm 23/2$ ، $131/0 \pm 23/2$ و $121/3 \pm 31/0$ بود. آزمون آنالیز واریانس یک طرفه اختلاف آماری معنی‌داری را بین میانگین نمره اعتماد حرفه‌ای در دانشجویان رشته‌های مختلف، نشان داد ($P < 0/001$). همچنین آزمون تعقیبی شفه نشان داد میانگین نمره اعتماد حرفه‌ای دانشجویان پرستاری به طور معنی‌داری از میانگین نمره اعتماد حرفه‌ای دانشجویان اتاق عمل بالاتر است ($P < 0/001$).

نتیجه گیری: طبق نتایج پژوهش، میانگین نمره اعتماد حرفه‌ای در دانشجویان رشته پرستاری بالاتر از رشته هوشبری و اتاق عمل بود. عدم توجه به حرفه‌ای‌گرایی و در دسترس نبودن مربیان تخصصی در این رشته‌ها می‌تواند عامل موثر بر این مشکل باشد. از آنجایی که شاغلین این رشته‌ها مستقیماً با سلامت مددجویان در ارتباط هستند؛ پیشنهاد می‌شود برای برطرف کردن این مشکل تدابیر مناسب اتخاذ شود.

واژه‌های کلیدی: اعتماد حرفه‌ای، دانشجو

بررسی میزان رضایت دستیاران فوق تخصصی دانشگاه علوم پزشکی شیراز از برگزاری کارگاه

آموزشی (CPG(Clinical Practice Guideline)

رویا خلیلی^۱
میترا امینی^۱
محمدرضا دهقانی^۱
جوادی کجوری^۱
محبوبه صابر^۱

^۱ مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران (edc_shiraz@sums.ac.ir)

مقدمه و هدف: پزشکی مبتنی بر شواهد یکی از مباحث مهم علوم پزشکی در سالهای اخیر است. یکی از نکات مهم در بحث پزشکی مبتنی بر شواهد و در حقیقت جمع بندی این بحث تدوین گاید لاین های بومی در کشورهای در حال توسعه است. گایدلاین های بالینی مجموعه ای نظام مند از آخرین و معتبرترین شواهد علمی هستند که شیوه های برخورد بالینی با یک بیمار را بطور طبقه بندی شده با در نظر گرفتن اولویت ها، اثربخشی و هزینه اثربخشی بیان می کنند. متأسفانه دیده شده است که گروه دستیاران فوق تخصصی به عنوان اولین گروهی که با بیمار در تماس هستند اطلاعات مناسبی در زمینه سایتهای جستجوی گاید لاینها، ضرورت آنها و سیستم ارزشیابی AGREE ندارند. لذا در این تحقیق پس از برگزاری کارگاه تدوین گایدلاینها (راهنمای طبابت بالینی) میزان رضایت آنها از این کارگاه مورد بررسی قرار گرفت.

روش ها: ۳ کارگاه آموزشی نحوه آشنایی با CPG(Clinical Practice Guideline) جهت دستیاران فوق تخصصی دانشگاه علوم پزشکی شیراز برگزار گردید. (هرکارگاه به مدت ۶ ساعت) در پایان کارگاه ها ارزشیابی از میزان رضایت دستیاران فوق تخصصی انجام گرفت و داده ها وارد نرم افزار SPSS گردید و از چهار حیطة میزان ارائه اطلاعات جدید، کاربردی بودن مطالب، ایجاد نگرش جدید و ارزیابی کارگاه بطور کلی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: ۸۱٪ از دستیاران فوق تخصصی معتقد بودند که این کارگاهها سبب ارائه اطلاعات جدید به آنها شده است و ۸۶٪ آنان معتقد بودند که نگرش جدیدی راجع به موضوع در آنها ایجاد شده است. ۸۵٪ از آنان اعلام کردند که مطالب کاربردی کارگاه در آینده شغلی آنان مفید بوده و مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

نتیجه گیری: درصد بالای رضایت دستیاران فوق تخصصی نیاز فوری به برگزاری چنین کارگاههایی و آشنایی آنها با این مباحث را نشان می دهد. به نظر می رسد استمرار اینگونه کارگاهها و استفاده عملی از گایدلاینهای بومی توسط این دستیاران ضروری است.

واژه های کلیدی: دستیاران فوق تخصصی، گایدلاین

ایفای نقش در مقابل پاورپوینت: یک مطالعه نیمه تجربی

ملیحه دادگر مقدم^۱

مجید خادم رضاییان^۲

^۱ استادیار پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (dadgarm@ums.ac.ir)
^۲ مجید خادم رضاییان، دستیار تخصصی پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: ادعا شده است که آموزش مبتنی بر ایفای نقش فواید متعددی برای آموزش گیرنده و آموزش دهنده دارد. با توجه به نیازی که به اصلاح روش های تدریس سنتی در محیط دانشگاهی وجود دارد، این مطالعه با هدف مقایسه دو روش آموزش ایفای نقش و روش ارائه سنتی سخنرانی همراه با پاورپوینت انجام شد.

روش ها: این مطالعه نیمه تجربی در سال ۱۳۹۲-۱۳۹۳ انجام شد. هر دو روش ایفای نقش و ارائه با پاورپوینت توسط یک استادیار انجام شد. هیچ تغییری در محیط آموزش یا محتوای آموزشی وجود نداشت. با استفاده از اعداد تصادفی نیمی از فراگیران روش ایفای نقش را در اولین جلسه و نیم دیگر این روش را در جلسه دوم دریافت کردند. در پایان هر جلسه پرسشنامه استاندارد شده ارزیابی رضایت تکمیل شد. داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS و آزمون های مجذور کای و ویلکاکسون تحلیل شد. سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته ها: در طی یک سال انجام مطالعه ۹۵ دانشجوی بررسی شدند که ۴۶ نفر (۶۰٪) مونث بودند. میانگین سنی شرکت کنندگان $22/5 \pm 1$ سال بود. ۲۸ نفر (۸۷/۵٪) مجرد بودند. میانه رتبه در ایفای نقش ۲۱/۴۵ و در ارائه با پاورپوینت ۵۴/۶۴ بود. ($P < 0.001$) این تفاوت در هر دو جنس و در گروه سنی ۲۱-۲۳ سال نیز وجود داشت ($P < 0.001$). امتیاز رضایت بر اساس ۴ حوزه (۱-بار کاری، ۲-ارتقا مهارت های ارتباطی ۳- روش آموزش ۴- کیفیت آموزش) به طور معنی داری در روش ایفای نقش بالاتر بود. ($P < 0.001$)

نتیجه گیری: ایفای نقش روش بنیادی برای آموزش است که باید تا حد امکان در برنامه های تدریس لحاظ شود.

واژه های کلیدی: ارائه با پاورپوینت، ایفای نقش، روش آموزشی

پیش بینی سوء مصرف مواد در نوجوانان با استفاده از تئوری رفتار برنامه ریزی شده

محمد حسین دلشاد^۱

علیرضا حیدرنیا^۲

فاطمه پورحاجی^۳

شمس الدین^۴

خانعلی محمدی^۵

زهرا دلشاد^۶

^۱ دانشجوی دکترای تخصصی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، گروه آموزش بهداشت دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران. (delshad264@yahoo.com)

^۲ استاد، گروه آموزش بهداشت، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

^۳ دانشجوی دکترای تخصصی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، گروه آموزش بهداشت دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

^۴ دانشیار، گروه آموزش بهداشت، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

^۵ دانشجوی دکترای تخصصی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، گروه آموزش بهداشت دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

^۶ فارغ التحصیل روانشناسی عمومی، گروه روانشناسی، دانشگاه پیام نور پردیس، تهران، ایران.

مقدمه و هدف: خطرناک ترین دوران زندگی از نظر شروع مصرف مواد مخدر دوره نوجوانی است. امروزه سوء مصرف مواد مخدر از مشکل اورترین آسیب های اجتماعی است. تئوری رفتار برنامه ریزی شده به عنوان یکی از مناسب ترین مداخله های آموزشی آموزش بهداشت برای پیش بینی رفتارهای بهداشتی درمورد مصرف مواد مخدر است.

روش ها: در این پژوهش توصیفی تحلیلی نمونه ها از بین دانش آموزان ۳ دبیرستان پسرانه مناطق مختلف شهر فیروزکوه در سال ۱۳۹۱ و به روش خوشه ای تصادفی انتخاب شدند. اطلاعات با استفاده از پرسشنامه های استاندارد و به روش خود ابرازی جمع آوری و مورد تحلیل با استفاده از نرم افزار SPSS ۱۹ قرار گرفت.

یافته ها: در گروه هدف سابقه مصرف سیگار ۱۵/۸٪، سابقه مصرف مواد مخدر ۵/۷٪ و قصد مصرف مواد مخدر ۲۷٪ بوده است. بین مصرف مواد مخدر و متغیرهای مد نظر رابطه معنی دار آماری وجود دارد: تجربه کشیدن سیگار (OR= ۲۶/۲۸ p= ۰۰۱/۰) مصرف مواد مخدر توسط والدین (OR= ۶۵/۹ p= ۰۰۱/۰) داشتن دوستانی که مواد مخدر مصرف می کنند (OR= ۰۳/۱۳ p= ۰۰۱/۰) مصرف مواد مخدر توسط بهترین دوست (OR= ۹۲/۱۲ p= ۰۰۱/۰) مصرف مواد مخدر توسط برادر یا خواهر (OR= ۸۱/۱۱ p= ۰۰۱/۰) مصرف مواد مخدر توسط بستگان (OR= ۱۱/۳ p= ۰۰۱/۰) آنالیز رگرسیون لجستیک نشان می دهد که نگرش، هنجارهای انتزاعی و کنترل رفتار درک شده، پیش بینی کننده های قوی برای قصد مصرف مواد مخدر در گروه هدف مورد نظری باشند.

نتیجه گیری: استفاده از تئوری های آموزش بهداشت می تواند در برنامه ریزی اولیه جهت تغییر رفتار های پرخطر و آموزش موثر رفتارهای پیشگیری کننده از سوء مصرف مواد است.

واژه های کلیدی: تئوری آموزش، بهداشت، سوء مصرف

رفتارهای نامحترمانه در نظام آموزش پرستاری ایران بر اساس تجارب استادان و دانشجویان پرستاری: یک مطالعه تحلیل محتوای کمی

حسین کریمی مونقی^۱

فاطمه محری^۲

اسحاق ایلدرآبادی^۳

مصطفی راد^۴

^۱ دانشیار، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه داخلی جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، گروه آموزش پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲ استادیار گروه روان پزشکی، دانشکده پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۳ عضو هیئت علمی دانشکده علوم پزشکی اسفراین، اسفراین، ایران
^۴ دانشجوی دکترای پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران
(radm901@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: دانستن در مورد رفتارهای نامحترمانه استادان و دانشجویان برای ایجاد یک محیط یاددهی و یادگیری مطلوب و ارتباط مناسب و پرورش پرستاران آینده و خدمت رسانی به جامعه و بیماران بسیار ضروری می باشد. در جامعه ایرانی تاکنون تحقیقی در مورد رفتارهای نامحترمانه صورت نگرفته بود. این مطالعه به بررسی تجارب رفتارهای نامحترمانه از دیدگاه استادان و دانشجویان ایرانی پرداخته است.

روش ها: آنالیز محتوای کمی برای مطالعه دست نوشته هایی که به صورت پرسشنامه باز ارائه شده بود. پاسخ های تشریحی ۶۴۰ نفر از دانشجویان و استادان وارد سیستم کامپیوتر شد. سپس کد گذاری خط به خط و جمله به جمله صورت گرفت. و بعد کدهای تلویحی اضافه شدند، از این کدها تمها اشکار شدند و مقایسه جامع بین داده ها صورت گرفت.

یافته ها: مهمترین طبقات ایجاد شده از دیدگاه دانشجویان ائتلاف وقت کلاس و پرت کردن حواس، عدم مهارت در کلاس داری، تبعیض گذاشتن بین دانشجویان، عدم ارزیابی درست دانشجو (ارزشیابی)، توهین به دانشجو و تحقیر کردن او و بی احترامی و تهدید کردن و مهمترین طبقات از دید استادان رفتار نامحترمانه دانشجویان شامل بی احترامی به استاد، نظم کلاس، تحقیر سایر دانشجویان، نامنظم بودن دانشجو برای آمدن سر کلاس، نحوه نشستن در کلاس و رعایت شئون اسلامی، عدم آمادگی دانشجو برای حضور در کلاس بود.

نتیجه گیری: رفتارهای نامحترمانه در دانشجویان و استادان کشور ایران وجود دارد و این مطالعه اهم رفتارها را از نظر استادان و دانشجویان شناسایی کرد با توجه به اینکه رفتارهای نامحترمانه و تهدید کننده بر محیط آموزشی اثر زیادی می گذارد لذا توصیه می شود در مطالعات بعدی عوامل بوجود آورنده و نحوه مدیریت اینگونه رفتارها مورد بررسی قرار گیرد.

واژه های کلیدی: رفتار نامحترمانه، آموزش

بررسی ارتباط بین سبک های یادگیری و عادت های مطالعه دانشجویان پزشکی کرمان

فرخنده رفیع زاده^۱

بنفشه شعبانی^۱

عباس صمیمی^۱

بهنام شعبانی^۱

^۱ دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران (far.rafiiezadeh@gmail.com)

مقدمه و هدف: سبک های یادگیری یکی از جلوه های تفاوت های فردی است و به این سوالات پاسخ میدهد که چرا تمامی افراد با روش های معمول یاد نمیگیرند و بازده های یادگیری، خلاقیت و پیشرفت تحصیلی آنها متفاوت است. پژوهش حاضر که در حوزه ی آموزش پزشکی انجام گردیده است قصد آن دارد تا ارتباط بین سبک های یادگیری و عادات مطالعه دانشجویان پزشکی را بررسی کند.

روش ها: نوع مطالعه تحقیق حاضر بر اساس هدف بنیادی و کاربردی و بر اساس ماهیت توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری شمال ۵۹ نفر از دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان که به روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای انجام شده است. برای جمع آوری اطلاعات از دو نوع ابزار استفاده شد: پرسشنامه استاندارد سبک های یادگیری کلب و پرسشنامه دوم، ابزار استاندارد شده ای بود که از طریق موسسه روان تجهیز سینا تهیه و در اختیار شرکت کنندگان قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS و از آزمونهای توصیفی و تحلیلی استفاده شد. پاسخ های شرکت کنندگان در مطالعه در قالب طیف لیکرت (۱ ۹) به منظور تجزیه و تحلیل آماری - استفاده گردید.

یافته ها: نتایج نشان داد که بین سبک های یادگیری و عادت های مطالعه دانشجویان ارتباط معنی داری وجود دارد. بین سبک یادگیری ساوشی و شرایط فیزیکی، بین سبک شنیداری و تندرستی، بین سبک گروهی و تندرستی، بین سبک جنبشی و انگیزش یادگیری و همینطور بین سبک فردی و مدیریت زمان ارتباط معکوس معنی داری مشاهده شد.

نتیجه گیری: از آنجا که تمامی ارتباطات یافت شده منفی هستند، لذا توجه به این نکته ضروری است که بهتر است مشاوره هایی که به دانشجویان مخصوصا در امور درسی ارائه میگردد بر اساس نتایج به دست آمده از این گونه اطلاعات باشد. ثبت اطلاعاتی نظیر موارد ذکر شده در فایل شخصی برای هر دانشجو، پایگاه داده ای بسیار مفید برای دستیابی به موفقیت های آتی دانشجویان خواهد بود.

واژه های کلیدی: سبک های یادگیری، عادت های مطالعه، دانشجویان پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان

بررسی واحدهای درسی اصلی دوره کارشناسی رشته علوم تغذیه از دیدگاه دانشجویان این

رشته

سجاد روستا^۱

راضیه قبادی حمزه خانی^۲

شیرین قاضی^۳

ابراهیم فلاحی^۴

^۱ کارشناس، گروه علوم تغذیه، دانشکده بهداشت و تغذیه، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران (sajjad.roosta@yahoo.com)

^۲ دانشجوی کارشناسی، گروه علوم تغذیه، دانشکده بهداشت و تغذیه، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران

^۳ کارشناس ارشد، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران

^۴ استاد، گروه علوم تغذیه، دانشکده بهداشت و تغذیه، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران

مقدمه و هدف: ارزیابی دیدگاه دانشجویان و فارغ التحصیلان یکی از گامهای مهم تعیین جنبه های مختلف نیازمند بازنگری برنامه آموزشی است، هدف از انجام این مطالعه تعیین نظر دانشجویان ترم آخر کارشناسی و دانشجویان کارشناسی ارشد علوم تغذیه دانشگاههای علوم پزشکی کشور در مورد واحدهای درسی اصلی دوره کارشناسی است.

روش ها: در این مطالعه توصیفی ۱۸۵ نفر از دانشجویان کارشناسی ارشد و ترم آخر کارشناسی دانشگاههای علوم پزشکی کشور شرکت کردند. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته روا و پایا بود. روایی آن توسط اعضای بورد تغذیه کشور تأیید شد و پایایی آن نیز در یک جمعیت ۲۴ نفره از دانشجویان ترم آخر کارشناسی تغذیه بررسی شد که در نهایت آلفای کرونباخ ۰/۷۳ به دست آمد. تناسب تعداد واحدهای دروس نسبت به محتوا، میزان علاقه به هر درس، تناسب با نیاز جامعه و میزان ارتباط با رشته تغذیه بررسی شد. از شاخصهای آمار توصیفی و آزمون کای اسکوتر جهت تجزیه و تحلیل دادهها استفاده شد.

یافته ها: در مورد دروس تغذیه اساسی^۲، داروشناسی، پاتوفیزیولوژی و اصول تنظیم برنامههای غذایی به ترتیب ۴۹/۸، ۶۱/۳، ۶۱ و ۶۳/۶ درصد از شرکت کنندگان اعتقاد داشتند که تعداد واحدهای این دروس نسبت به محتوا کم است. به ترتیب ۸۱/۸، ۹۴، ۹۴، ۵۹/۹، ۷۱/۳، ۶۰ و ۸۵/۴ درصد از شرکت کنندگان اظهار داشتند که دروس بیوشیمی متابولیسم، تغذیه اساسی^۱، تغذیه اساسی^۲، داروشناسی، پاتوفیزیولوژی و زبان تخصصی ارتباط زیادی با رشته تغذیه دارند. ۵۱/۷ درصد دانشجویان بیان کردند درس اکولوژی غذا و تغذیه تناسب کمی با نیازهای جامعه دارد و ۵۳/۲ درصد معتقد بودند این درس باید حذف شود.

نتیجه گیری: با توجه به یافتههای این مطالعه تعداد واحدهای بعضی از دروس اصلی نسبت به محتوا کم است، ارتباط برخی دروس با رشته تغذیه و نیازهای جامعه متناسب نیست. بنابراین انجام اصلاحاتی برای ارتقای کیفیت و افزایش کارایی دروس اصلی دوره کارشناسی تغذیه ضروری است.

واژه های کلیدی: نیازسنجی، برنامه آموزشی، رشته علوم تغذیه، دانشجو

بررسی تاثیر آموزش الکترونیکی بر یادگیری دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد

ملیحه حسن زاده مفرد^۱

حسین کریمی مونقی^۲

فاطمه زوبین^۳

اکرم صادقیان^۴

^۱ ملیحه حسن زاده مفرد (دانشیار)، زنان، پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲ حسین کریمی مونقی (دانشیار)، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۳ فاطمه زوبین (دانشجوی دکتری آموزش پزشکی)، آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران (Zoubin_fsn@yahoo.com)
^۴ اکرم صادقیان (دانشجوی دکتری آموزش پزشکی)، آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

مقدمه و هدف: پیشرفت تکنولوژی را هم می توان به عنوان یکی از عوامل ایجاد کننده و هم یکی از وسایل پاسخگویی به نیازهای یادگیری قلمداد نمود. در دهه های اخیر استفاده از آموزش الکترونیکی رواج پیدا نموده است اما آیا واقعا این شیوه آموزشی می تواند نیازهای یادگیری دانشجویان، بویژه دانشجویان رشته پزشکی را در حد قابل قبولی برطرف نماید. از اینرو این پژوهش با هدف بررسی تاثیر آموزش الکترونیکی بر یادگیری دانشجویان پزشکی انجام شد.

روش ها: در این مطالعه کیفی، پس از آنکه درس سرطانهای رایج زنان به صورت الکترونیکی برای دانشجویان پزشکی ارایه گردید، سه مصاحبه گروه متمرکز در مجموع با ۱۹ دانشجوی مونث و ۴ دانشجوی مذکر پزشکی انجام شد. ۱۱ مصاحبه عمیق نیمه ساختاریافته انفرادی با شرکت ۱۰ نفر دانشجوی پزشکی مونث (تا اشیاع داده) برای قوت بخشیدن به داده ها نیز صورت گرفت. متن مصاحبه ها به شیوه آنالیز محتوا تحلیل شد. جهت افزایش صحت و استحکام داده ها از معیارهای مقبولیت و اعتبار استفاده شد. ۶ مضمون و تعدادی زیر مضمون از متن مصاحبه ها استخراج شد؛ ۱) انعطاف پذیری با ۳ زیرمضمون مدیریت یادگیری، تطابق با نیازهای دانشجویان و غیرحضور بودن می باشد. ۲) روابط بین فردی که خود شامل رابطه استاد- دانشجو و رابطه دانشجویان با یکدیگر می باشد. ۳) وابسته بودن به تجهیزات و امکانات، ۴) تمرکز که شامل افزایش تمرکز و کاهش تمرکز بود. ۵) یادگیری که خود شامل یادگیری بلندمدت و یادگیری کوتاه مدت و ۶) احساس روانی- ذهنی دانشجویان بود.

یافته ها: نتایج این مطالعه با روشن نمودن برخی مزایا و معایب آموزش الکترونیکی، تاثیر آن بر یادگیری آنها، روابط بین فردی بویژه برای دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، این پیشنهاد را به ذهن می آورد که استفاده از آموزش الکترونیکی در تلفیق با آموزش حضوری می تواند کمک نماید تا از نقاط قوت هر دو در کنار هم استفاده نمود و نیز نقاط ضعف آنها را به کمک هم پوشاند.

واژه های کلیدی: آموزش الکترونیکی، دانشجوی پزشکی، یادگیری

پرستار بودن: شواهدی برگرفته شده از تجارب پرستاران بخش مراقبت های ویژه

عصمت سعیدی^۱

سمیرا سعیدی^۲

اکرم ثناگو^۲

لیلا جویباری^۲

^۱ کمیته دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران (saeedi_smat@yahoo.com)

^۲ مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

مقدمه و هدف: در دستورات دینی آمده است " مستحب است کسی عهده دار امور بیمار گردد که نسبت به او شفقت و دلسوزی بیشتری دارد". شفقت یک "ویژگی" برای پرستاری است و ادعا می شود که اساس حرفه می باشد. مع هذا معنی مفهوم "شفقت" یا "مراقبت مبتنی بر شفقت" نه تنها در متون آکادمیک پرستاری بلکه در محیط های بالینی نیز کاملاً روشن نیست. هدف از این مطالعه تبیین تجربه زنده پرستاران از شفقت در مراقبت های بالینی در بیماران بخش مراقبت های ویژه می باشد.

روش ها: این پژوهش به روش کیفی انجام شده است. نمونه مورد مطالعه به روش نمونه گیری مبتنی بر هدف انتخاب گردید. در این مطالعه ۲۰ نفر از پرستاران شاغل در بخش های مراقبت ویژه مراکز درمانی دانشگاه علوم پزشکی گلستان در سال ۱۳۹۳ شرکت نمودند. ابزار گردآوری اطلاعات، مصاحبه های نیمه ساختار عمیق با شرکت کنندگان بود که هر مصاحبه بر روی نوار ضبط گردید. تجزیه و تحلیل اطلاعات از طریق روش ۷ مرحله ای کلایزی انجام گرفت.

یافته ها: مضمون اصلی این مطالعه "پرستار بودن" استخراج شد. پرستاران زمانی که مراقبت توأم با شفقت را برای بیمار خود انجام می دادند. احساس پرستار بودن را داشتند. شفقت و مهربانی را مترادف پرستار بودن ذکر کردند. مضامین فرعی این مطالعه، مراقبت همراه با مهربانی، دلسوزی و همدردی بود. پرستاران در مواجهه با بیماران با شرایط خاصی مراقبت توأم با شفقت را انجام می دادند، بیماری شدید، لاعلاج بودن، سن بیمار، داشتن شرایط خاص اقتصادی، اجتماعی و خانوادگی بود. آنها در مواجهه با این بیماران مراقبت توأم با ملایمت و مهربانی، دادن غذا، شستن صورت بیمار با آب، فراهم کردن ملاقات برای همراهان، به آرامش رساندن بیمار و همراهان، تخفیف هزینه های بیمار، به نحو احسن در بهبودی بیمار تلاش کردن بود.

نتیجه گیری: نتایج این مطالعه نشان داد که پرستاران در مراقبت توأم با شفقت است که احساس واقعی پرستار بودن را تجربه نموده بودند. همدردی و دلسوزی از مضامینی بود که از تجربیات آنها بدست آمد. آنها بر اساس شرایط خاص بیماران حس مراقبت توأم با شفقت در آنها بوجود می آمد و از اینکه این تجربه مراقبت را داشتند احساس رضایتمندی از شغل را داشتند.

واژه های کلیدی: شفقت، بیمار، پرستار، مراقبت ویژه، مبتنی بر شواهد

نسخه نویسی در پرستاری

موسی سجادی^۱

حبیب شارعی نیا^۲

۱ استادیار، گروه پرستاری داخلی-جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، گناباد، ایران.
۲ مربی، گروه پرستاری داخلی-جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، گناباد، ایران. (shareinia.msn@gmail.com)

مقدمه و هدف: تعداد کشورهایی که در آن‌ها پرستاران از نظر قانونی مجاز به نوشتن نسخه می باشند در دو دهه اخیر رشد قابل توجهی داشته است. با این وجود نسخه نویسی پرستاری هنوز در خیلی از کشورها واژه ای نو و جدید است. عوامل متعددی در کشورهای مختلف باعث معرفی و گسترش نسخه نویسی پرستاری شده است. مزایا و چالش‌های زیادی برای نسخه نویسی پرستاری وجود دارد و در طول زمان همیشه مدافعان و مخالفانی داشته است. هدف از انجام این مطالعه آشنایی پرستاران با نسخه نویسی پرستاری و بررسی چالش‌های آن در کشورهای صاحب تجربه می باشد تا بتوان بر مبنای آن به مشکلات نسخه نویسی پرستاری در ایران پی برد.

روش ها: مطالعه حاضر با استفاده از جستجوی منابع کتابخانه ای، اینترنتی و جستجوی مقالات در پایگاه‌های اطلاعاتی CINAHL، Proquest، Blackwell، Medline که مجلات و مطالب منتشر شده زیادی را ایندکس می کند تدوین شده است. مقالات و مطالب متعددی که در مورد نسخه نویسی در پرستاری به دست آمد برای تدوین این مقاله بکار گرفته شده است.

نتیجه گیری: عوامل متعدد بیرونی و داخلی در سیستم مراقبت بهداشتی در معرفی و گسترش نسخه نویسی پرستاری نقش دارد. در کشورهایی که تجربه موفق در نسخه نویسی دارند، مانند انگلستان، شواهد حاکی از این است که منافع بسیاری برای بیمار، جامعه، و حرفه پرستاری دارد. با توجه به شرایط ایران و آموزش‌های مقاطع کارشناسی ارشد پرستاری که در ایران وجود دارد، به نظر می رسد دست اندرکاران باید به دنبال حل مشکلات قانونی و آموزشی این کار و اجرای آن حداقل به صورت پایلوت در ایران باشند.

واژه های کلیدی: نسخه نویسی، نسخه نویسی پرستاری، نسخه نویسی مستقل، نسخه نویسی تکمیلی

برون دادهای پژوهشی پایان نامه های کارشناسی ارشد پرستاری و سطوح شاهد محوری آنها

ملیحه صادق نژاد^۱

دکتر عباس حیدری^۲

^۱ دانشجوی دکترای تخصصی پرستاری، کارشناس ارشد پرستاری داخلی -جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران. (sadeghnezhadm1@yahoo.com)

^۲ دانشیار مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه داخلی -جراحی، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران.

مقدمه و هدف: پایان نامه های پرستاری یکی از مهم ترین منابع تولید علم و ایجاد شواهد برای عمل پرستاری هستند. هدف از مطالعه ی حاضر، بررسی برون دادهای پژوهشی پایان نامه های کارشناسی ارشد پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی مشهد و سطح شواهد حاصل از آنها بود.

روش ها: پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی مقطعی است. به منظور انجام این مطالعه، کلیه پایان نامه های کارشناسی ارشد پرستاری انجام شده طی سال های 1381 تا 1390 در دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، بررسی و مقالات حاصل از آنها، از طریق مراجعه به پایگاه های اینترنتی معتبر مورد جستجو قرار گرفت. مقالات حاصل از نظر سطح شاهدمحوری و نوع مجله ای که در آن به چاپ رسیده اند مورد بررسی قرار گرفتند.

یافته ها: نود و دو پایان نامه در فاصله زمانی مذکور نگارش شده بود. از این پایان نامه ها، 70 مقاله تاکنون منتشر شده است 39 درصد از پایان نامه های مورد بررسی در سطح شش (مطالعات توصیفی، کیفی، مقطعی)، 38 درصد در سطح چهار (مطالعات موردشاهدی و هم گروهی (و 23 درصد در سطح دو) مطالعات کارآزمایی بالینی تصادفی (شاهدمحوری قرار داشتند. مقایسه ی پنج ساله اول و دوم نشان داد که روش پژوهش به کار گرفته شده در پایان نامه ها، در نیمه اول زمان مورد بررسی، 38 درصد و در نیمه دوم 77 درصد، از نوع نیمه تجربی و تجربی بودند. همچنین 41 درصد از پایان نامه ها در نیمه اول منتج به چاپ مقاله علمی -پژوهشی شده اند که این رقم به 82درصد در نیمه دوم ارتقا یافته است.

نتیجه گیری: متدولوژی پایان نامه های پرستاری به سوی پژوهش های متمرکز بر مداخلات بالینی و چالش های روز پرستاری تغییر جهت داده است و مقالات حاصل از این پژوهش ها در مجلات معتبرتر در حال انتشار است. در عین حال با توجه به اهمیت مراقبت مبتنی بر شواهد، ضروری است ساز و کارهای فردی و سازمانی برای افزایش سطح شاهدمحوری پژوهش ها، اجرا گردد.

واژه های کلیدی: مراقبت مبتنی بر شواهد، پایان نامه، کارشناسی ارشد، پژوهش پرستاری

بررسی میزان آگاهی و نگرش اعضای هیئت علمی گروه های علوم پایه از آموزش پزشکی

مبتنی بر شواهد. دانشکده پزشکی مشهد (۱۳۹۳)

ملیحه نوبخت^۱

فریبا فرزاد^۲

^۱ کارشناس ارشد آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران

^۲ کارشناس ارشد آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران (Frfarзад@yahoo.com)

مقدمه و هدف: امروزه آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد به عنوان یک مقوله مهم در علوم پزشکی مطرح است. آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد، انتخاب و استفاده از روش ها و رویکردهای آموزشی بر اساس بهترین شواهد موجود می باشد، بنا براین در ارتقاء کیفیت آموزش نقش بسزایی خواهد داشت. از آنجائی که نقش مدرسان عامل کلیدی در این حیطة است این مطالعه با هدف بررسی میزان آگاهی و نگرش اعضای هیئت علمی گروه های علوم پایه دانشکده پزشکی مشهد از آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد انجام شده است.

روش ها: در یک مطالعه مقطعی (توصیفی) پرسشنامه ای محقق ساخته با ۱۲ سؤال بسته در مقیاس درجه بندی و ۲ سؤال باز در میان نمونه ای از ۳۰ نفر از اعضای هیئت علمی گروه های علوم پایه دانشکده پزشکی توزیع گردید. نتایج با استفاده از نرم افزار SPSS16 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در خصوص میزان آگاهی، سوالاتی از جمله آشنایی با مراحل انجام، پایگاه داده ها، نحوه ارزیابی مقالات و سنجه های مورد استفاده در آموزش مبتنی بر شواهد و در رابطه با نگرش، سهم عوامل مختلف موثر بر ارتقاء فرایندهای آموزشی مورد بررسی قرار گرفت.

یافته ها: به طور میانگین پاسخ دهندگان از آگاهی متوسط و نگرش کاملاً مثبتی نسبت به مقوله آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد برخوردار بودند. نحوه آشنایی اساتید با این مقوله بیشتر از طریق شرکت در کارگاه های آموزشی و پس از آن از طریق مطالعه شخصی بوده است. همچنین ۷۵٪ شرکت کنندگان، مهمترین عامل عدم به کارگیری آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد را آگاهی ناکافی دانسته اند.

نتیجه گیری: یافته ها حاکی از آگاهی و نگرش نسبتاً خوب اعضای هیئت علمی از آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد میباشد، با این حال لزوم برنامه ریزی مدون بیشتر برای ارتقاء فرایندهای آموزشی از این طریق احساس می شود.

واژه های کلیدی: آموزش پزشکی، آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد، اعضای هیئت علمی

بررسی واحدهای درسی اختصاصی و کارآموزی دوره کارشناسی رشته علوم تغذیه از دیدگاه دانشجویان این رشته

راضیه قبادی حمزه خانی^۱

شیرین قاضی^۲

سجاد روستا^۳

علی فرهادی^۴

ابراهیم فلاحی^۵

^۱ دانشجوی کارشناسی، گروه علوم تغذیه، دانشکده بهداشت و تغذیه، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران
^۲ کارشناس ارشد، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران
^۳ کارشناس، گروه علوم تغذیه، دانشکده بهداشت و تغذیه، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران
^۴ دانشیار، گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران
^۵ استاد، گروه علوم تغذیه، دانشکده بهداشت و تغذیه، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران (e_falahi@yahoo.com)

مقدمه و هدف: ارزیابی دیدگاه دانشجویان و فارغ التحصیلان یکی از گامهای مهم تعیین جنبه های مختلف نیازمند بازنگری برنامه آموزشی است، هدف از انجام این مطالعه تعیین نظر دانشجویان ترم آخر کارشناسی و دانشجویان کارشناسی ارشد علوم تغذیه دانشگاههای علوم پزشکی کشور در سال ۳-۱۳۹۲ در مورد واحدهای درسی اختصاصی و کارآموزی دوره کارشناسی تغذیه است.

روشها: در این مطالعه مقطعی ۱۸۵ نفر از دانشجویان کارشناسی ارشد و ترم آخر کارشناسی دانشگاههای علوم پزشکی کشور شرکت کردند. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته روا و پایا بود. روایی آن توسط بیست نفر از استادان عضو بود تغذیه تأیید شد و پایایی آن نیز در یک جمعیت ۲۴ نفره از دانشجویان ترم آخر کارشناسی تغذیه بررسی شد که در نهایت آلفای کرونباخ ۰/۷۳ به دست آمد. تناسب تعداد واحدهای دروس نسبت به محتوا، میزان علاقه به هر درس، تناسب با نیاز جامعه و میزان ارتباط با رشته تغذیه بررسی شد. از شاخصهای آمار توصیفی و آزمون کای اسکوتر جهت تجزیه و تحلیل دادهها استفاده شد.

یافتهها: در مورد دروس رژیم درمانی ۱، تغذیه در دورههای زندگی، بیماریهای ناشی از سوءتغذیه، رژیم درمانی ۲، فیزیولوژی تغذیه و تغذیه گروههای ویژه به ترتیب ۶۶/۲، ۵۰/۲، ۴۹/۵، ۶۸، ۶۲/۵ و ۵۶/۲ درصد از شرکت کنندگان اعتقاد داشتند که تعداد واحدهای این دروس نسبت به محتوا کم است. ۵۶/۲ درصد نیز همین اعتقاد را نسبت به تعداد واحدهای کارآموزی رژیم درمانی بیمارستان داشتند. اکثر شرکت کنندگان بیان کردند دروس اختصاصی و کارآموزی ارتباط زیادی با رشته تغذیه و نیازهای جامعه دارد.

نتیجه گیری: با توجه به یافتههای این مطالعه تعداد واحدهای تعداد زیادی از دروس اختصاصی و کارآموزی رژیم درمانی در بیمارستان از نسبت به محتوا کم است، درحالی که با رشته تغذیه و نیازهای جامعه ارتباط زیادی دارند. بنابراین انجام اصلاحاتی (خصوصاً در مورد تعداد واحدهای درسی) برای ارتقای کیفیت و افزایش کارایی این دروس دوره کارشناسی تغذیه ضروری است.

واژه های کلیدی: تغذیه، کارشناسی، دروس اختصاصی، کارآموزی، نظرسنجی

تأثیر مشاوره گروهی بر خودمراقبتی در زمینه فعالیت بدنی در بیماران مبتلا به دیابت نوع دو

سیدرضا مظلوم^۱

محبوبه فیروز^۲

^۱ دکترای پرستاری، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه داخلی جراحی، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری داخلی جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(firoozm911@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: مطالعات متعدد نشان می دهند بیشتر از ۸۰ درصد افراد مبتلا به دیابت فعالیت بدنی کافی ندارند و کاهش فعالیت بدنی باعث افزایش مقاومت به انسولین (به عنوان یک فاکتور مشخص پیشرفت دیابت نوع دو) می شود. بیماران دیابتی جهت کنترل موفقیت آمیز بیماری خود نیازمند دانش و خودمراقبتی پیگیر و هدف مند در طول زندگی خود هستند. متخصصان معتقدند آموزش و ایجاد انگیزه در بیماران دیابتی، رفتارهای خودمراقبتی را بهبود می بخشد که یکی از روش های آموزشی، مشاوره گروهی می باشد و هدف از این مطالعه تعیین تاثیر مشاوره گروهی بر فعالیت بدنی بیماران مبتلا به دیابت نوع دو است.

روش ها: طی یک کارآزمایی بالینی ۷۵ بیمار دیابتی نوع دو مراجعه کننده به مرکز دیابت پاریس مشهد به صورت در دسترس انتخاب شدند و به طور تصادفی به دو گروه مشاوره گروهی (۳۷ نفر) و کنترل (۳۸ نفر) تقسیم شدند. برنامه مشاوره گروهی به مدت پنج جلسه ۱/۵ ساعته با فاصله سه روز در قالب گروه های ۸ تا ۱۰ نفره اجرا گردید. پرسشنامه پژوهشگر ساخته خودمراقبتی بیماران دیابتی قبل از مداخله و دوماه پس از اتمام مداخله تکمیل گردید. گروه کنترل هم فقط آموزشهای روتین کلینیک رادیافت می کردند و برای آنها مداخله ای صورت نگرفت.

یافته ها: میانگین و انحراف معیار فعالیت بدنی بیماران مبتلا به دیابت قبل از مداخله در دو گروه مشاوره گروهی (۲۹/۱±۲۰/۲) و کنترل (۳۷/۴±۳۴/۸)، تفاوت معناداری بایکدیگر نداشت (P = ۰/۲۱۸)، مادر مرحله بعد از مداخله در گروه مشاوره گروهی (۵۳/۲±۱۳/۵) و کنترل (۳۷/۴±۳۰/۶) بود و نتایج مقایسه بین گروهی تفاوت معناداری را نشان داد (P = ۰/۰۰۶). همچنین نتایج مقایسه درون گروهی نیز تفاوت معناداری را در گروه مشاوره گروهی نشان داد (P < ۰/۰۰۱).

نتیجه گیری: در این مطالعه ۷/۵ ساعت مشاوره، ۸۲/۸ درصد فعالیت بدنی را افزایش داد. باتوجه به این نتایج مشاوره گروهی می تواند به ارتقاء فعالیت بدنی بیماران مبتلا به دیابت کمک کند پس می توان آن را به عنوان یک روش آموزشی موثر پیشنهاد کرد.

واژه های کلیدی: مشاوره گروهی، فعالیت بدنی، خودمراقبتی، دیابت نوع دو

تأثیر آموزش نوین آناتومی سطحی کاربرد در زمان و مکان یابی کانون های سمع صدای قلبی - در دانشجویان پزشکی مبتنی بر شواهد دانشگاه علوم پزشکی سبزوار

رحیم گل محمدی^۱
ابراهیم شیرزاد^۲

^۱ دانشیار گروه علوم تشریحی، دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران (rahimgolmohammadi@yahoo.com)
^۲ دانشیار گروه بالینی، دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران

مقدمه و هدف: در روش های جدید آموزش (ادغام) سیستم قلبی عروقی برای معاینه بهتر و دقیق تر مکان یابی کانون های سمع صدای دریچه های قلبی، آموزش آناتومی سطحی مهم و ضروری است. لذا این مطالعه طراحی شد تا تاثیر آموزش آناتومی سطحی در صرف جویی زمان و مکان یابی صحیح، کانون های سمع صدای قلب مبتنی بر شواهد را بررسی نماید.

روش ها: این مطالعه توصیفی تحلیلی در سال ۱۳۹۲ در دانشگاه علوم پزشکی سبزوار انجام شد. پژوهش حاضر با مشارکت ۳۴ دانشجوی پزشکی که واحد سیستم قلب عروق را می گذراندند انجام شد. دانشجویان برای مکان یابی دقیق کانون های سمع صدای های قلب، پس از تدریس تئوری بر اساس جنسیت به دو گروه (مذکر و مونث) و ۱۷ گروه کوچک دونفری تقسیم شدند و به صورت چهره به چهره بروی صندلی قرار گرفتند. قبل و بعد از آموزش آناتومی سطحی مکان یابی صحیح کانون های سمع هر یک از دریچه های قلبی میترال، سه لتی، آئورت و ریوی بر روی بر روی قفسه سینه و زمان پیدا کردن هر یک از کانون های سمع صدای قلب ثبت شد. داده ها با تست تی زوجی و تست تی مستقل آنالیز شدند. مقادیر P value کمتر از ۰/۰۵ / ۰/۰۵ معنی دار در نظر گرفته شد.

یافته ها: از تعداد ۳۴ دانشجوی پزشکی که در مطالعه حاضر شرکت داشتند ۱۰ نفر مذکر و ۲۴ نفر مونث بودند که میانگین سن آنها به ترتیب ۲۱/۵۴±۱/۶۳ و ۲۰/۵۶±۱/۶۰ بود. میانگین زمانی که توسط دانشجویان برای پیدا کردن کانون های سمع دریچه های میترال، سه لتی، آئورت و ریوی قبل و بعد از آموزش آناتومی سطحی مبتنی بر شواهد بر روی قفسه سینه داده شد تفاوت داشت و این تغییرات از نظر آماری معنی دار بود (P<۰/۰۰۱). همچنین میانگین مکان یابی صحیح کانون های سمع دریچه های میترال، سه لتی، آئورت و ریوی بر روی قفسه سینه بعد از آموزش آناتومی سطحی نسبت به قبل افزایش را نشان داد و از نظر آماری این تغییرات معنی دار بود.

نتیجه گیری: با توجه به نتایج این مطالعه می توان گفت آموزش آناتومی سطحی کانون های سمع صدای قلبی مبتنی بر شواهد موجب افزایش دقیق مکان یابی و صرف جویی زمانی می شود.

واژه های کلیدی: آناتومی، صدای قلبی

خودارزیابی دانشجویان پرستاری از میزان صلاحیت بالینی خود در کارورزی بخش های کودکان

وحیده محمد پور^۱

طیبه ریحانی^۲

حمیدرضا بهنام^۲

^۱ کارشناسی ارشد آموزش پرستاری کودکان ، مربی دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(Mohammadpourv2@mums.ac.ir)

^۲ کارشناسی ارشد آموزش پرستاری کودکان، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: کسب صلاحیت بالینی توسط دانشجویان، هدف نهایی و معیار اثر بخشی آموزش پرستاری ذکر شده و شامل توانمندی به کارگیری دانش و اطلاعات، مهارت های بین فردی، حل مشکل و مهارت فنی آنان می باشد. که برای تعیین رسیدن به این امر نیاز به ارزشیابی آموزشی است که در این بین خود ارزیابی دانشجویان تاکنون مورد توجه جدی قرار نگرفته و مطالعات جامعی در مورد آن انجام نشده است. استفاده از نظرات دانشجویان سال آخر در مورد مهارت های فراگرفته طی تحصیل، می تواند در تقویت نقاط قوت و برطرف کردن نقاط ضعف آموزش مفید باشد. پژوهش حاضر با هدف بررسی خودارزیابی دانشجویان سال آخر رشته پرستاری دانشگاه علوم پزشکی مشهد از توانایی در انجام مهارت های عملی و علمی انجام شد.

روش ها: این مطالعه توصیفی- مقطعی در دانشجویان پرستاری مقطع کارشناسی پیوسته دانشگاه علوم پزشکی مشهد در نیمسال اول تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳ و نیمسال دوم تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ انجام شد و ۲۵ دانشجو به روش نمونه دردسترس با رضایت شخصی مورد مطالعه قرار گرفتند. ابزار گردآوری اطلاعات فرم ارزیابی مهارت های عملی در حیطه ها، بهداشت مادر و کودک، و اصول و فنون پرستاری بود که بر اساس لاگ بوک آموزشی طراحی شد و سوالات مربوط سطح مهارت های بین فردی و حل مشکل نیز به آن اضافه شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS 16 و آمار توصیفی استفاده شد.

یافته ها: ۸۲/۶٪ از رشته پرستاری رضایت داشتند. ارزیابی ۶۱٪ دانشجویان از توانایی اصول و فنون پرستاری، ۴۵٪ در مبحث بیماری های کودک، ۵۴٪ در مبحث کودک سالم، ۴۱٪ در مبحث بهداشت مادر و کودک زیاد بود. دانشجویان پرستاری خود را در انجام برقرای و حفاظت از خط وریدی کودک، بررسی و آزمایشات و تست های درخواستی کودک و افتراقی یافته های آزمایشگاهی غیر طبیعی از طبیعی، همکاری با تیم احیا در هنگام CPR اساساً فاقد مهارت دانستند.

نتیجه گیری: جهت تقویت صلاحیت بالینی دانشجویان پرستاری به ویژه در مبحث کودک بیمار برای نزدیک تر شدن به ملاک های ارزشیابی مورد نظر نیاز به مداخلات آموزشی است.

واژه های کلیدی: صلاحیت بالینی، خود ارزیابی، دانشجویان پرستاری

بررسی تاثیر استفاده از کارپوشه الکترونیکی بر انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی

هانیه مستور^۱
خدیجه علی آبادی^۲

^۱. دانشجوی مقطع دکتری تخصصی تکنولوژی آموزشی، گروه روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
(haniye.mastour@gmail.com)

^۲. دانشیار دانشگاه علامه طباطبائی، گروه روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

مقدمه و هدف: پژوهش حاضر به منظور بررسی تاثیر استفاده از کارپوشه الکترونیکی بر انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه پیام نور واحد مشهد انجام پذیرفته است.

روش‌ها: نمونه پژوهش از میان دانشجویان درس فناوری آموزشی رشته علوم تربیتی مقطع کارشناسی دانشگاه پیام نور واحد مشهد انتخاب گردید. طرح پژوهش حاضر از نوع نیمه آزمایشی با پیش آزمون و پس آزمون دو گروهی بوده و جامعه آماری آن متشکل از تمامی دانشجویان دانشگاه پیام نور مشهد است که در نیمسال اول سال تحصیلی ۹۴-۹۳ در رشته علوم تربیتی، مشغول به تحصیل بوده‌اند. تعداد دانشجویان شرکت‌کننده در این درس ۱۲۷ نفر بود که از این میان تنها ۹۰ نفر مایل به شرکت در مطالعه‌ی پیش رو بودند، لذا داوطلبان به صورت تصادفی به دو گروه آزمایش و کنترل تقسیم شدند. ابتدا از هر گروه پیش آزمونی در شرایط یکسان به عمل آمد و سپس طی ۱۴ هفته گروه آزمایش به شیوه کارپوشه الکترونیکی و گروه کنترل به روش متداول سنجش (آزمون‌های چندگزینه‌ای، کوتاه پاسخ و تشریحی) در فرآیند سنجش و ارزشیابی مشارکت نمودند. در پایان ترم (۱۴ هفته آموزشی) پس آزمونی برای هر دو گروه برگزار شد.

یافته‌ها: نتایج حاکی از آن بود که انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی گروه آزمایش در مقایسه با گروه کنترل به طور معناداری افزایش یافته است.

نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج مشاهده شده در خصوص تفاوت معنادار انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی گروهی که از طریق کارپوشه الکترونیکی درگیر فرآیند سنجش و ارزشیابی بودند می‌توان چنین نتیجه گرفت که استفاده از کارپوشه الکترونیکی در آموزش الکترونیکی به عنوان یکی از شیوه‌های اثربخش سنجش می‌تواند راهگشا باشد.

واژه‌های کلیدی: سنجش و ارزشیابی، کارپوشه الکترونیکی، یادگیری الکترونیکی، پیشرفت تحصیلی، انگیزه پیشرفت.

مروری بر ملزومات سامانه های بالینی الکترونیکی مبتنی بر شواهد: گامی موثر در راستای بهبود کیفیت سیاستگذاری آموزشی در حیطه علوم پزشکی

الهام مسرت^۱

لیلا کیخواه^۱

آزاده گودینی^۱

گلی ارجی^۱

الهه مسرت^۲

۱ دانشجوی دکتری دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران (elhamaserat@gmail.com)

۲ دانشجو دانشگاه علوم پزشکی آمل، آمل، ایران

مقدمه و هدف: سامانه های بالینی الکترونیکی مبتنی بر شواهد به عنوان ابزاری موثر و با روشی سیستماتیک امکان دستیابی به کیفیت آموزشی را در سازمان های مراقبت بهداشتی فراهم می نماید. بکارگیری سامانه الکترونیکی بالینی امکان یکپارچگی اطلاعات در حیطه اثربخشی بالینی، مدیریت خطر، مدیریت کارکنان، مشارکت عمومی و تجارب بیمار، ممیزی بالینی و از همه مهمتر اثربخشی یادگیری را فراهم می سازد. اطلاعات این سامانه ها به طور موثر و کارا در برنامه ریزی آموزشی استفاده می گردد. هدف از این مقاله بررسی ملزومات ضروری جهت پیاده سازی سامانه الکترونیکی مبتنی بر شواهد و مطالعه نقش آن به عنوان گامی موثر در راستای سیاستگذاری آموزشی در حیطه علوم پزشکی می باشد.

روش ها: پژوهش حاضر مطالعه مروری است که از طریق جستجو در منابع علمی معتبر از جمله pubmed, scopus, SID و سایر منابع اطلاعاتی انجام گرفت.

یافته ها: در مطالعه حاضر لزوم پیاده سازی سامانه یکپارچه و هوشمند خصوصا در حیطه ارزیابی آموزشی و اثربخشی یادگیری مورد بررسی قرار گرفت. عناصر اطلاعاتی کلیدی موجود در پایگاه مشتمل بر نیاز سنجی آموزشی، اهداف آموزش، برنامه عملیات اجرایی برنامه، برنامه ریزی بودجه، شناسنامه آموزشی، آموزش مبتنی بر شواهد، برنامه رشد فردی، بودجه آموزشی و مدیریت کارگاههای آموزشی و بازخوردهای برنامه های آموزشی می باشد. بازیابی موثر اطلاعات از سامانه هوشمند امکان تصمیم گیری موثر در برنامه ریزی آموزشی و سیاستگذاری را فراهم می سازد. الگوریتم های بالینی استاندارد موجود در پایگاه ابزار مناسبی برای آموزش فرایند محور بویژه جهت دانش جویان و کارورزان می باشد. در مطالعه حاضر علاوه بر مطالعه کاربریهای سامانه در مدیریت آموزشی؛ زیرساخت های فرهنگی، اطلاعاتی، فنی، اقتصادی و آموزشی لازم برای پیاده سازی سامانه بررسی گردید.

نتیجه گیری: بازیابی موثر دانش از سامانه الکترونیکی مبتنی بر شواهد امکان برنامه ریزی و سیاستگذاری را بر اساس نیاز آموزشی موجود فراهم می سازد. سامانه الکترونیکی امکان تجمیع اطلاعات آموزشی را از جنبه های مختلف چون شناسنامه آموزشی، بودجه آموزشی، مدیریت آموزشی، ارزیابی آموزشی و نهایتا تصمیم گیری موثر را برای مدیران اجرایی فراهم می سازد.

واژگان کلیدی: سامانه الکترونیکی مبتنی بر شواهد، سیاستگذاری، سامانه، بهبود کیفیت

بررسی نیازهای آموزشی دستیاران داخلی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در زمینه مراقبتهای تسکین دهنده

شکوفه مسعودی^۱

عصمت شیخ سعادتآبادی^۲

^۱ مربی، داخلی- جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (masoudish@mums.ac.ir)
^۲ کارشناس برنامه ریزی درسی، آموزش مداوم، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: برنامه های آموزشی به منظور تامین نیازهای آموزشی طراحی شده اند. اولین مانع اثربخشی برنامه های آموزشی عدم تطابق آن با نیازهای مخاطبان و فراگیران می باشد در کشور ما نیز بیماریهای غیر واگیر و مزمن جزئی الویتهای آموزشی محسوب می شوند، این یک واقعیت است که این بیماریها در مراحل پیشرفته درمان قطعی ندارد و تنها باید به تسکین اکتفا نمود. مراقبتهای تسکین دهنده، مراقبتهای فعال و همه جانبه از بیمارانی می باشد که بیماری آنها علاج پذیر نیست. با توجه به نقش مهم دستیاران داخلی در نظام سلامت و درمان و کنترل این بیماران، پژوهشی با هدف بررسی نیازهای آموزشی آنها در زمینه مراقبتهای تسکین دهنده انجام گردید تا با مشخص نمودن آنها بتوان برنامه آموزشی دقیقتری را طراحی نمود.

روش ها: این پژوهش یک مطالعه توصیفی-مقطعی بوده که به بررسی نیازهای آموزشی ۳۴ رزیدنت داخلی (سال اول تا چهارم) در زمینه طب تسکینی در دو بیمارستان قائم و امام رضا پرداخته است. نمونه گیری به روش غیر احتمالی و در دسترس انجام و ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه ای مشمل بر ۴۸ سوال در زمینه تجربیات شخصی، آموزشهای عمومی و تخصصی، تجربیات، دانش و توانمندی. احساس راحتی در هنگام مراقبت و نگرش و به کارگیری مهارتهای ارتباطی با این بیماران بوده است. روایی آن براساس نظرات اعضای هیات علمی گروه داخلی و مرکز مطالعات و پایایی آن ب روش آزمون مجدد تایید گردید.

یافته ها: نتایج این پژوهش بیانگران بود که ۹۷ درصد دستیاران داخلی آموزشهای رسمی در زمینه مراقبتهای تسکین دهنده دریافت نموده اند. در زمینه توانایی آنان در فراهم آوردن مراقبتهای روانی و اجتماعی و روحی و روانی برای این بیماران ۷۶ درصد توانایی خود را در این زمینه ضعیف اعلام نموده اند.

نتیجه گیری: ضعف مفرط آموزش پزشکی در زمینه مراقبتهای تسکین دهنده در دانشگاههای کشور ما وجود دارد. نتایج این پژوهش نیز بر ضرورت برنامه ریزی کوتاه مدت و داز مدت برای ارائه این آموزشها توسط دانشگاههای علوم پزشکی کشور تاکید دارد.

واژه های کلیدی: دستیاران داخلی، مراقبتهای تسکین دهنده، نیازهای آموزشی

مقایسه دو رویکرد آموزشی کارگاه تعاملی با و بدون بیمار استاندارد شده بر تصمیم گیری

بالینی پرستاران بخش مراقبت ویژه

الهام شهرکی مقدم^۱

زهرا سادات منظری^۲

فاطمه حشمتی نبوی^۳

سید رضا مظلوم^۴

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲ استادیار، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه داخلی - جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (Manzariz@mums.ac.ir)
^۳ استادیار، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه بهداشت راون و مدیریت، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۴ دانشجوی دکتری پرستاری، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه داخلی - جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: به سبب پیچیدگی وضعیت بالینی بیماران در بخش های مراقبت ویژه و نقش تصمیم های پرستاران بر سرنوشت بالینی بیماران، آموزش مهارت های تصمیم گیری به پرستاران این بخش ها امری ضروری است. لذا این مطالعه با هدف مقایسه تأثیر دو رویکرد آموزشی کارگاه تعاملی با و بدون بیمار استاندارد شده بر تصمیم گیری بالینی پرستاران بخش مراقبت ویژه انجام گردید.

روش ها: در این مطالعه نیمه تجربی با روش پیش آزمون-پس آزمون، ۵۸ پرستار بخش مراقبت ویژه بیمارستان شهید کامیاب مشهد به صورت تصادفی به دو گروه کارگاه با بیمار استاندارد و کارگاه بدون بیمار استاندارد تخصیص یافتند. برای هر دو گروه، یک جلسه کارگاه به مدت ۶ ساعت با محتوای آموزشی و سناریوهای بالینی مبتنی بر واقعیت یکسان برگزار گردید. در هر دو گروه قبل و ۴۵ روز بعد از مداخله پرسشنامه مشارکت در تصمیم گیری بالینی تکمیل گردید. داده ها با استفاده از SPSS-16 و آزمون های آماری تی مستقل، تی زوجی، کای اسکور و من ویتنی در سطح معنی داری ۰/۰۵ تجزیه و تحلیل گردید.

یافته ها: قبل از مداخله میانگین نمره تصمیم گیری بالینی ($p=0/12$) پرستاران در دو گروه اختلاف آماری معنی داری نداشت. میانگین و انحراف معیار نمرات تصمیم گیری بالینی از مجموع ۱۸۰ نمره، در گروه کارگاه با بیمار استاندارد از $97/7 \pm 28/4$ به $152/5 \pm 16/1$ و در گروه کارگاه بدون بیمار استاندارد از $85/7 \pm 29/2$ به $121/3 \pm 24/6$ تغییر یافت و از نظر آماری اختلاف معنی داری وجود داشت ($P<0/001$). در تفاوت میانگین نمرات پس آزمون با پیش آزمون در گروه کارگاه با بیمار استاندارد ($54/7 \pm 22/3$) نسبت به گروه کارگاه بدون بیمار استاندارد ($35/5 \pm 28/2$) اختلاف آماری معنی داری مشاهده شد ($P=0/002$).

نتیجه گیری: نتایج نشان داد که برنامه آموزشی در هر دو گروه می تواند منجر به ارتقاء مشارکت پرستاران در تصمیم گیری بالینی شود؛ ولی کارگاه با بیمار استاندارد شده در توسعه این مهارت بالینی در پرستاران مؤثرتر خواهد بود. لذا کاربرد این روش آموزشی در برنامه های آموزش مداوم ضمن خدمت به منظور بهبود تصمیم گیری بالینی پرستاران پیشنهاد می شود.

واژه های کلیدی: کارگاه تعاملی، بیمار استاندارد شده، تصمیم گیری بالینی، بخش مراقبت ویژه

آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد، مهارتی ضروری در تقویت مهارت ارزیابی نقادانه

ثریا زحمت کش^۱

میترا امینی^۲

کامران میرزایی^۳

شهرام جلالپور^۴

^۱ پزشک عمومی، کارشناس ارشد آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران
^۲ دانشیار پزشکی اجتماعی، مرکز تحقیقات ارتقا کیفیت آموزش بالینی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران
^۳ متخصص پزشکی اجتماعی، دفتر آموزش مداوم، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران (kamran.mirzaei@gmail.com)
^۴ مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران

مقدمه و هدف: پزشکی مبتنی بر شواهد (EBM) عبارت است از توانایی و مهارت پزشکان در بکارگیری و ادغام بهترین شواهد بالینی روزمتمناسب با شرایط ویژه بیمار، که این شواهد از پژوهشهای بالینی تکرارپذیر و بدون سوگیری بدست آمده باشد. در سالهای اخیر، جهت ارتقاء هر چه بیشتر کیفیت مراقبتهای بالینی ارائه شده جهت بیماران، تجربه بالینی پزشکان با شواهد پژوهشی حاصل از موارد بالینی مشابه ترکیب شده است. هدف از این مطالعه تعیین تأثیر اجرای دوره کوتاه مدت آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد بر توانایی ارزیابی نقادانه دانشجویان دوره های بالینی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر بود

روش ها: مطالعه فوق یک مطالعه شبه تجربی شاهد دار بود که بر روی دانشجویان پزشکی دوره های بالینی (دانشجویان اینترن شاغل به تحصیل در سال تحصیلی ۱۳۹۱ (گروه شاهد) و ۱۳۹۲ (گروه مداخله) دانشگاه علوم پزشکی بوشهر انجام شد. انتخاب دانشجویان به روش سرشماری (کل شماری) انجام شد. در ابتدا دوره، در گروه مداخله، پس از ارائه شرحی از اهداف اجرایی فرآیند، دانشجویان ۵ مرحله استاندارد اجرای پزشکی مبتنی بر شواهد شامل پرسش، جستجو، ارزیابی نقادانه شواهد، بکارگیری و ارزشیابی را به ترتیب هر گروه ۴ جلسه چهار ساعته آموزش دیده و سپس با راهنمایی استاد به اجرا درآوردند. سپس توانایی دانشجویان در رابطه با ارزیابی نقادانه مقالات با استفاده از پرسشنامه پیش آزمون و پس آزمون محقق ساخته که روایی آن توسط تیمی از اساتید آموزش پزشکی، آموزش بهداشت، گروه پزشکی مبتنی بر شواهد و متخصص پزشکی اجتماعی تأیید شده بود مورد ارزیابی قرار گرفت.

یافته ها: نتایج مطالعه بیانگرافزایش قابل ملاحظه آماری در سطح آشنایی دانشجویان گروه مداخله در مقایسه با گروه شاهد، با اصطلاحات کاربردی در ارزیابی مقالات ($P < 0/001$) و نیز منابع و پایگاه های ارائه کننده پزشکی مبتنی بر شواهد بود ($< 0/001$). میانگین نمره ارزیابی نقادانه مقالات در گروه مداخله ($\pm 0/80$) با دامنه ۴/۰۰-۱/۰۰ و در گروه شاهد ($\pm 0/35$) با دامنه ۲/۰۰-۰/۰۰ از حداکثر امتیاز قابل کسب بود ($P < 0/001$).

نتیجه گیری: به نظر میرسد نیاز به آموزش دانشجویان پزشکی در مقطع بالینی در خصوص مفاهیم و واژه های اپیدمیولوژی رایج در بحث پزشکی مبتنی بر شواهد به منظور افزایش توانایی آنان در تحلیل نقادانه مقالات مورد مطالعه آنان با هدف افزایش توانایی آنان در اتخاذ تصمیمات بالینی مناسب و صحیح به خصوص به صورت عملی و به شکل آموزش کارگاهی و عملی وجود دارد.

واژه های کلیدی: آموزش پزشکی، پزشکی مبتنی بر شواهد، آموزش بالینی، دانشجویان، ارزیابی منتقدانه

تأثیر آموزش ورزش مفرح بر بهبود وضعیت تعادل و کاهش میزان سقوط در سالمندان ساکن خانه های سالمندان شهر مشهد

زهره نجفی^۱
سیدرضا مظلوم^۲
هادی کوشیار^۳

^۱ کارشناس ارشد آموزش پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (Najafiz2@mums.ac.ir)

^۲ دانشجوی دکتری تخصصی پرستاری، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۳ دکتری سلامت سالمندشناسی، استادیار سالمندشناسی، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: سالمندان به علل مختلفی از جمله تنبلی، نبود همراه، عدم علاقه و انگیزه به زندگی فعالیت بدنی کمتری دارند. آموزش نحوه اجرای فعالیت بدنی مفرح موجب افزایش تعداد دفعات ملاقات سالمندان با افراد دیگر و سرگرم شدن و افزایش علاقه مندی به انجام فعالیت های بدنی میشود که در نهایت ممکن است به بهبود تعادل و ترس از سقوط در سالمندان کمک کند. هدف: مقایسه فعالیت بدنی مفرح و معمولی بر میزان تعادل و ترس از سقوط سالمندان مقیم خانه های سالمندان

روش ها: در این کارآزمایی بالینی دو گروه ۶۳ سالمند ساکن خانه های سالمندان شهر مشهد مورد مطالعه قرار گرفتند. گروه مداخله به مدت ۲ ماه، هفته ای ۳ مرتبه به مدت ۲۰ دقیقه تمرینات فیزیکی مفرح و گروه کنترل تمرینات ورزشی روتین خانه سالمندان را انجام دادند. ابزارهای استاندارد مورد استفاده تست برگ و ترس از سقوط در سالمندان بود. جهت تحلیل نتایج از نرم افزار SPSS11.5 و آزمون های تی مستقل و من ویتنی استفاده گردید.

یافته ها: میانگین سن سالمندان $70 \pm 7/5$ بود. میانگین نمره تعادل سالمندان بعد از مداخله در گروه مداخله بصورت معنی داری بیشتر از گروه کنترل بود ($P < 0/001$). میانگین اصلاحی ترس از سقوط در دو گروه در مرحله بعد از مداخله، تفاوت معنی داری داشت ($P < 0/001$).

نتیجه گیری: فعالیت های ورزشی مفرح یک فاکتور پیشگیری کننده از بروز اختلالات تعادلی و سقوط می باشد بنابراین میتوان با آگاه کردن مسئولین خانه های سالمندان از پروتکل فعالیت های بدنی مفرح و اجرای آن می توان از بروز بسیاری از اختلالات حرکتی و تعادلی پیشگیری کرد.

واژه های کلیدی: آموزش، فعالیت بدنی مفرح، تعادل، سقوط، سالمند، خانه های سالمندان

مقایسه تأثیر بکارگیری لوح فشرده و نمایش عملی بر مهارت اندازه گیری علائم حیاتی در دانشجویان پرستاری

منیره متوسلیان^۱

خدیجه نصیریانی^۲

^۱ مربی گروه پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی، یزد، ایران
^۲ استادیار گروه پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی، یزد، ایران (nasiriani@gmail.com)

مقدمه و هدف: توسعه مهارت‌های بالینی برای دانشجویان پرستاری جزء حیاتی برنامه آموزش پرستاری می باشد. یادگیری با کمک کامپیوتر به عنوان یک استراتژی با ارزش در تدریس و یادگیری تئوری یاد شده است اما در درس عملی نیاز به تحقیقات بیشتری می باشد. این مطالعه با هدف مقایسه تأثیر لوح فشرده و نمایش عملی بر یادگیری مهارت اندازه گیری علائم حیاتی دانشجویان پرستاری انجام شده است.

روش‌ها: این پژوهش از نوع تجربی به روش قبل و بعد است که به مقایسه تأثیر دو روش آموزشی نمایش عملی و لوح فشرده بر مهارت اندازه گیری علائم حیاتی در دانشجویان نیمسال اول کارشناسی پرستاری دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد در سال ۹۰-۱۳۸۹ در دو گروه می پردازد. دانشجویان پرستاری بصورت هدفمند انتخاب و سپس بصورت تخصیص تصادفی در دو گروه قرار گرفتند حجم نمونه متشکل از ۳۵ نفر در هر گروه بود. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه اطلاعات فردی و مقیاس درجه بندی اندازه گیری علائم حیاتی بود که با استفاده از مصاحبه و مشاهده تکمیل شد. تجزیه و تحلیل داده ها با نرم افزار SPSS ویرایش ۱۶ صورت گرفت.

یافته‌ها: براساس یافته ها میانگین نمره مهارت اندازه گیری نبض پس از اجرای لوح فشرده $5/60 \pm 66/88$ و پس از اجرای نمایش عملی $62/66 \pm 8/41$ ، میانگین نمره مهارت اندازه گیری درجه حرارت پس از اجرای لوح فشرده $85/44 \pm 15/73$ و پس از اجرای نمایش عملی $81/94 \pm 13/50$ ، میانگین نمره سنجش تنفس پس از اجرای لوح فشرده $45/22 \pm 1/61$ و پس از اجرای نمایش عملی $13/22 \pm 2/58$ ، میانگین نمره مهارت اندازه گیری فشارخون پس از اجرای لوح فشرده $45/22 \pm 4/16$ و پس از اجرای نمایش عملی $44/19 \pm 4/14$ بود و در کل میانگین مهارت اندازه گیری علائم حیاتی در گروه لوح فشرده $212/98 \pm 27/1$ و در گروه نمایش عملی $203/01 \pm 28/63$ بود که تفاوت معنی داری داشت. $P=0,05 T=23/45$

نتیجه گیری: بر اساس یافته ها بکارگیری لوح فشرده در مقایسه با نمایش عملی که به صورت معمول برای آموزش مهارت اندازه گیری علائم حیاتی در دانشجویان پرستاری استفاده می شود موجب یادگیری بیشتر مهارت گردیده است بنابراین آموزش با استفاده از لوح فشرده به عنوان یک شیوه آموزشی مستقل جهت برآورده نمودن اهداف آموزشی دروس عملی همچون اندازه گیری علائم حیاتی پیشنهاد می گردد.

واژه های کلیدی: روش های آموزش، نمایش عملی، لوح فشرده، مهارت، علائم حیاتی، دانشجوی پرستاری

بررسی تأثیر آموزش به شیوه مشارکتی بر پیشرفت تحصیلی درس علوم زیستی دانش آموزان دوره متوسطه اول

صیدکرم نوریان فر^۱

علی دهقانی فرد^۲

دلبر ناصری^۳

^۱ مدرس دانشگاه پیام نور واحد بهارستان تهران، ایران (karem4955@yahoo.com)

^۲ مدرس دانشگاه پیام نور واحد بهارستان تهران، ایران

^۳ فرهنگی، کارشناسی ارشد ادبیات فارسی، تهران، ایران

مقدمه و هدف: امروز ملتها به نیروهای انسانی جدید و متفکران نواندیش نیاز دارند. اکنون از مسئولان مدارس انتظار می رود دانش آموزانی تربیت کنند که از ادراک، دانش و مهارت برخوردار باشند و بتوانند معلومات خود را به کار برند، از روش های تحقیقی برای بررسی مسائل بهره گیرند. برای این منظور آموزش علوم تجربی می تواند به دانش آموزان به عنوان شهروندانی مسئول، کمک نماید تا در ساخت و نگهداری یک جامعه آزاد و آراسته، تشویق و ترغیب شوند. مهارت های گنجانده شده در این درس قدرت تفکر انتقادی، مهارت های ارتباطی و مهارت های تحقیق را ترغیب می نماید. اکنون مسئله اصلی در این پژوهش آن است که: آیا روش تدریس مشارکتی که امروزه به عنوان یکی از روش های فعال و عامل رشد مهارت های اجتماعی معرفی شده است در مقایسه با روش آموزش سنتی، باعث رشد مهارت های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی درس علوم زیستی دانش آموزان می شود؟

روش ها: ۱- طرح نیمه آزمایشی از نوع پیش آزمون - پس آزمون با گروه گواه استفاده شد. ۲- به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از روش هایمار توصیفی و استنباطی ۳- برای بررسی معنی داری تفاوت میانگین های نمرات هوش ریون در دو گروه از آزمون مستقل استفاده شد.

یافته ها: رویکرد یادگیری مشارکتی در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تأثیر به سزایی دارد. با توجه به اینکه مسائل درسی اغلب می توانند چندین راه حل داشته باشند لذا دانش آموزان در قالب گروه، بهتر می توانند به راه حل های مختلف فکر نموده و به یکدیگر کمک کنند تا روش های ضروری و پایه را فرا گیرند. از طرفی ماهیت مفاهیم درسی به گونه ای است که از طریق بحث و همکاری گروهی بهتر فرا گرفته می شوند. دانش آموزان در قالب گروه های کوچک فرصت می یابند تا از طریق صحبت کردن، گوش دادن، توضیح دادن، فکر کردن، ارزیابی کردن و ارزیابی شدن به یادگیری واقعی نائل شوند. در نتیجه دانش آموزانی که از طریق آموزش فعال به یادگیری می پردازند نه تنها بهتر یاد می گیرند بلکه از تجربه ی یادگیری خود لذت بیشتری نیز می برند. زیرا حتی اگر معلم بهترین سخنران هم باشد و تمام مدت جلسه درس به سخنرانی بپردازد، ممکن است یادگیری صورت گیرد اما این یادگیری کامل، جامع و پایدار نیست.

نتیجه گیری: آموزش به شیوه مشارکتی بر میزان رشد مهارت های اجتماعی تأثیر مثبت دارد. آموزش به شیوه مشارکتی بر میزان پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تأثیر مثبت دارد. آموزش به شیوه مشارکتی بر میزان دانش ها، مهارت ها، نگرش ها و در مجموع بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تأثیر مثبت داشته است. نتایج این تحقیق، ضعف و ناتوانی روش های تدریس سنتی و موفقیت روش تدریس همیاری را در آموزش نشان می دهد.

واژه های کلیدی: روش تدریس مشارکتی، روش تدریس سنتی، مهارت های اجتماعی، پیشرفت تحصیلی، درس علوم زیستی

بررسی نقش آموزش به مادران در ارتقا سطح سلامت جامعه مبتنی بر شواهد

عصمت دلیریان مقدم^۱

شیوا یارمحمدی جامی^۲

^۱ کارشناس مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۲ دانشجوی کارشناسی مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (yarmohammadis2@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: آموزش فرآیند هدایت و جهت‌دهی عمدی تجارب انسانی است. مجموعه منظمی از اعمال و رفتار است که بین استاد و دانشجو با توجه به تجارب قبلی و با هدف و برنامه ای خاص صورت می‌گیرد که با سازماندهی تجربه به منظور گسترش آگاهی فراگیر صورت می‌گیرد و این توسعه می‌تواند در جهت هدایت و کنترل تجربیات بعدی در فرد توانمندی ایجاد کند و این امر به صورت راهنمایی و حمایت نیروهای طبیعی و استعداد های فراگیر با رعایت قوانین رشد طبیعی و با همکاری خود او برای زیستن تحقق می‌پذیرد.

یافته ها: آموزش مادران ارتقا سطح آگاهی و بالا بردن آستانه تحمل، آستانه درد و ارتقا سطح سلامت مادران از وظایف ماما است. " دوره کارشناسی مامایی یکی از دوره های آموزش عالی گروه پزشکی است که هدف آن تربیت کارشناسان متعهد در زمینه آموزش و خدمات مامایی است و... " (کوریکولم مامایی شورای عالی برنامه ریزی وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی کشور). تجربیات در حیطه درمان و نیز اطلاعات حاصل از وبلاگ شخصی طبق نظرسنجی انجام شده در سال ۹۲ تا کنون نشان داده که مادران جامعه ۸۷٫۵٪ آموزش های در مورد نیاز سلامت خانواده را به طور مستقیم و غیر مستقیم از ماما ها دریافت می‌کنند. و این نکته تایید بیشتری بر تاکید بعد آموزشی رشته مامایی در جامعه می‌باشد. (پرشین بلاگ، مدیکال) آموزش براساس زمان حال و فرآیند های جاری موجود باید صورت گیرد همچنانکه علی ابن ابيطالب می‌فرماید: «پرورش دهید فرزندانان را مطابق اخلاق آن دوره و زمانی که در آن زیست می‌کنید.» پس باید آموزش ها همواره بر اساس نیاز و اطلاعات بروز شده در جامعه تحقق پذیرد. انسان بر اساس هیجانات و استعداد های ذاتی و تجارب قبلی آموزش های لازم را در می‌یابد و از آنها در جهت بهتر زیستن بهره می‌گیرد و برای این مهم باید مسئله مورد آموزش را فهمید چون «فهمیدن همیشه بهتر از آموختن است.» گوستاو لوبون. آموزش صحیح که بر پایه اخلاق و اصول انسانی صورت گیرد انسان را جهت تحقق به امیال و خواسته های انسانی راهنمایی می‌کند و جهت جلوگیری از انحراف و لغزش به کمک او می‌شتابد. «در طبیعت و اخلاق انسان هیچ ضعف و انحرافی نیست که با تعلیم مناسب اصلاح نشود.» فرانسیس بیکن

نتیجه گیری: منطبق بر کوریکولم مامایی شورای عالی برنامه ریزی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی کشور برنامه ریزی برای این اساس و نیاز با تاکید و تکیه بر بعد آموزشی رشته مامایی بسیار مشهود است. این برنامه مستلزم بازنگری و افزایش حجم محتوی آموزش اصول و فنون آموزش، روانشناسی یادگیری، با تاکید بیشتر بر آموزش بزرگسالان را به دنبال دارد. باشد که با همت و مساعدت معاونت آموزشی این مهم تحقق یابد.

واژه های کلیدی: آموزش خانواده، سلامت جامعه، رشته مامایی

بررسی نیازهای آموزشی بهداشت دوران بلوغ دختران دانش آموز راهنمایی شهرستان قوچان

حمیده الهی عسگرآباد^۱
آفاق آقاجانی اینچه کیکانلو^۲

^۱ کارشناس ارشد آموزش پرستاری گرایش کودکان ، مرکز بهداشت شهرستان قوچان ، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲ کارشناس بهداشت عمومی ، مرکز بهداشت شهرستان قوچان، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (aghajania1@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: از آن جا که برنامه ریزی برای آمادگی دختران نوجوان در رو به رو شدن با مسایل بلوغ باید بر اساس اطلاعات دقیق در مورد الگوی رفتاری و نیازهای آموزشی آن ها باشد این مطالعه با هدف تعیین میزان دانش، نگرش و عملکرد بهداشتی دختران مدارس راهنمایی شهرستان قوچان در مورد بلوغ در سال ۱۳۹۰ صورت گرفته است.

روش ها: این بررسی یک مطالعه توصیفی بر روی KAP دختران مدارس راهنمایی شهرستان قوچان جهت تعیین نیازهای بهداشتی و برنامه ریزی آموزشی می باشد. نمونه های مورد مطالعه ۵۰۰ نفر بوده که به روش خوشه ای چند مرحله ای انتخاب شدند. اطلاعات از طریق پرسشنامه حاوی سوالات دموگرافیک، آگاهی، نگرش و عملکرد با مراجعه به مدارس جمع آوری شد. پس از جمع آوری داده ها با استفاده از برنامه SPSS و فرمول های آماری کای دو ، آنالیز واریانس و ضریب همبستگی تجزیه و تحلیل شد.

یافته ها: آغاز سن بلوغ در گروه سنی ۹-۱۳ سال بوده و آغاز سن قاعدگی در پژوهش حاضر ۱۲ سالگی با ۲۶/۸٪ می باشد. سطح سواد والدین اکثریت نمونه ها (۲۴ درصد) پایین بود. ۴۶/۲٪ دانش آموزان نشانه های بلوغ را نمی دانستند و ۲۲/۷٪ از دختران از تغییرات دوران بلوغ اطلاعی نداشتند. یافته های پژوهش نشان می دهد ۳۷،۷٪ مادران دارای تحصیلات ابتدایی بوده و ۷۱٪ دانش آموزان دارای آگاهی متوسط بوده اند.

نتیجه گیری: آغاز سن بلوغ در گروه سنی ۹-۱۳ سال بوده و آغاز سن قاعدگی در پژوهش حاضر ۱۲ سالگی با ۲۶/۸٪ می باشد. سطح سواد والدین اکثریت نمونه ها (۲۴ درصد) پایین بود. ۴۶/۲٪ دانش آموزان نشانه های بلوغ را نمی دانستند و ۲۲/۷٪ از دختران از تغییرات دوران بلوغ اطلاعی نداشتند. یافته های پژوهش نشان می دهد ۳۷،۷٪ مادران دارای تحصیلات ابتدایی بوده و ۷۱٪ دانش آموزان دارای آگاهی متوسط بوده اند.

واژه های کلیدی: آموزش، بلوغ ، مادران، دختران، مدارس

بررسی تاثیر آموزش غیر مستقیم در بهبود رفتارهای تغذیه ای کودکان پیش دبستانی

بهاره ایمانی^۱

زهرا سیار^۲

^۱متخصص کودکان و نوزادان، استادیار دانشکده علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران . (imanibh@mums.ac.ir)

^۲کارشناس بهداشت خانواده، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: آموزش عادات مطلوب غذا خوردن و رفتارهای صحیح تغذیه ای سبب ماندگاری این عادات در تمام عمر و ایجاد زمینه سلامت و تندرستی در بزرگسالی میشود. ارائه الگوی مناسب رفتارهای تغذیه ای به مادر نقش مهمی در شکل گیری و توسعه ترجیحات غذایی و بهبود الگوی مصرف غذای کودکان دارد. از اینرو برنامه های تغییر محیط و مداخلات رفتاری برای کودکان سنین پیش دبستانی جهت بهبود رفتارهای غذایی آنها از طریق مشاوره و آموزش غیر مستقیم یکی از ضروریات جامعه محسوب میشود. بدین منظور پس از طراحی یک شکل بصورت چراغ راهنمایی و رانندگی (جهت درک بهتر وجدابیت آن برای کودکان) به آموزش تغذیه صحیح و رفتارهای غذایی مناسب در این گروه سنی پرداختیم.

روش ها: به منظور بررسی تاثیر آموزش در تغییر و بهبود رفتارهای تغذیه ای کودکان، غذاهای مورد استفاده معمول در خانواده بصورت چراغ راهنمایی بصورت سبز، زرد و قرمز به گونه ای که برای کودکان قابل فهم و جذاب باشد، طراحی شد. بدین صورت که غذاهای مفید که بایستی همواره مصرف شوند به رنگ سبز (و با رعایت الگوی اصلی هرم غذایی) و مواد غذایی که گاهی مصرف میشوند با رنگ زرد (به مفهوم احتیاط) و موادی که بایستی کمترین میزان مصرف را داشته باشند به رنگ قرمز تقسیم بندی شدند. مطالعه از نوع کارآزمایی بالینی مداخله ای بر روی ۱۰۰ کودک پیش دبستانی در مهد کودک های شیراز بصورت تصادفی انجام شد. در ابتدا طی جلسات آموزشی با مادران، منظور از طرح و مفهوم چراغ راهنمایی توضیح داده شد و از مادران خواسته شد که آنرا به مدت یک هفته به کودکانشان آموزش دهند.

یافته ها: داده ها با نرم افزار SPSS 18 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت، نتایج تحقیق بیانگر این بود که ۵۴٪ کودکان پسر، ۴۶٪ دختر بودند. 60 درصد از مادران از نقلاتی مانند: چیپس، بفک، شکلات، یخ مک و همچنین سوسیس، کالباس، آبمیوه های صنعتی به عنوان میان وعده استفاده میکردند. بین میزان سواد و شغل مادر و مصرف تنقلات فوق، در کودک، ارتباط معنی داری دیده نشد.

میانگین نمرات آگاهی در مادران و کودکان قبل از ارایه مشاوره 30.5 و 14.6 و بعد از مداخله، به ترتیب 90.5 و 40.6 (از نمره 100) بود که ارتباط معنی داری داشت. ($p < 0.005$) به این ترتیب استفاده از این روش آموزشی توانست بصورت معناداری آگاهی مادران و کودکان را افزایش داده و سبب بهبود و ارتقاء رفتارهای تغذیه ای در کودک گردد.

نتیجه گیری: نتایج این پژوهش حاکی از اینست که اهمیت آموزش از طریق وسایل کمک آموزشی مورد علاقه کودکان به گونه ای که برای ایشان جذاب و قابل درک بوده و جنبه یادگیری غیر مستقیم داشته باشد میتواند انگیزه لازم برای تغذیه مناسب در کودکان این گروه سنی نهادینه کند. این آموزشها کودکان را در طول رشد خویش علاقمند به مواد غذایی مفید خواهد نمود که اثرات آن میتواند در سلامت بزرگسالی آنها نمایان شود. آموزش از طریق استفاده از پوستره های جذاب و رنگارنگ که میتواند سبب بهبود رفتارهای تغذیه ای و یادگیری تغذیه مناسب در گروههای سنی پیش دبستانی شود، به عنوان یک ضرورت در برنامه های آموزشی مهد کودک ها تاکید میشود.

واژه های کلیدی: تغذیه، رفتار، پیش دبستانی، آموزش

نیازهای آموزشی خانواده های دارای کودک عقب افتاده ذهنی: مروری نظام مند

الهام آزرم نژاد^۱

مرتضی خاقانی زاده^۲

فروغ سرهنگی^۳

^۱ کارشناسی ارشد دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله، تهران، ایران (azarm.elham@yahoo.com)

^۲ هیئت علمی دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله، تهران، ایران

^۳ هیئت علمی دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله، تهران، ایران

مقدمه و هدف: والدین دارای کودک عقب مانده ذهنی اغلب دانش چگونگی مراقبت از کودک خود را ندارند. لازم است که تیم مراقبت بهداشتی از نیازهای آموزشی آنها آگاهی داشته باشد و با استفاده از روش های آموزشی مناسب به این نیازها پاسخ دهند. به همین دلیل هدف این تحقیق شناسایی نیازهای آموزشی خانواده های دارای کودک عقب مانده ذهنی است.

روش ها: در این مطالعه از روش مرور نظام مدار استفاده شد و بصورت هدفدار و متمرکز بر سوالات پژوهش، جستجوی اطلاعات مورد نیاز در بانک های اطلاعاتی مختلف انجام شد. تمامی مقالات بین سال های ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۳ انتخاب شد. در نهایت تعداد شش مقاله شرایط ورود به مطالعه را پیدا کردند.

یافته ها: روش های مختلفی برای آموزش خانواده های دارای کودک با یک ناتوانی استثنایی به کار برده شده است شامل: آموزش مدیریت خشم به طور معنی دار بر رابطه ی مثبت مادر با کودک عقب مانده ی ذهنی و کودک کند ذهن خود تأثیر گذاشته است. آموزش های رفتاری - شناختی مهارت های زندگی به طور معنی دار استرس والدین و احساس عدم توانایی در ایفای نقش والدینی را کاهش می دهد. روش دیگر استفاده از درمان نمایش گروهی (GMT) است. GMT یک گزینه ی موفق در ایجاد بازسازی های درمانی مناسب می باشد. GMT می تواند به طور معنی دار باعث کاهش استرس مادرانی شود که کودک عقب مانده ی ذهنی دارند.

نتیجه گیری: برگزاری کلاسهای آموزش خانواده می تواند سطح آگاهی و پذیرش والدین را نسبت به پدیده عقب ماندگی و خصوصیات فرزندشان افزایش دهد، می تواند احساسات و واکنشهایی را که اغلب والدین از خود بروز می دهند، برای آنان روشن سازد و با آموزش راهکارها، از تنش موجود بین خانواده بکاهد، تعامل بهینه بین والد و فرزند را افزایش داده و تأثیر به سزایی بر سلامت خانواده داشته باشد.

واژه های کلیدی: آموزش، کودکان عقب مانده ذهنی، خانواده های دارای کودک عقب مانده ذهنی

بررسی نقش کتابدار بالینی از راه دور در ارائه خدمات پزشکان مبتنی بر شواهد برای پاسخگویی به پرسش های بالینی پزشکان مناطق محروم در خدمات سرپائی

آزاده آل طاهّا^۱

کامبیز بهالدین بیگی

فیروزه دخانی

اشکان ماجدی

امیر رضانی

اکبر سلطانی

^۱مرکز تحقیقات متابولیسم و غدد، گروه پزشکی مبتنی بر شواهد، انستیتو علوم بالینی غدد و متابولیسم، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران
(Azadeh.Aletaha@gmail.com)

مقدمه و هدف: در طول دهه اخیر نقش کتابداران بالینی در کمک به پزشکان برای ارائه بهتر خدمات بهداشتی و درمانی اثبات شده است. پیشرفت سریع در فناوری ارتباطات، این سوال را مطرح کرده است که آیا کتابداران بالینی می توانند از طریق فناوری اطلاعات و ارتباطات به پزشکان عمومی شاغل در مناطق دور و محروم کمک نمایند و چنانچه پاسخ مثبت باشد، تا چه حد قادرند یک طبقه بندی منطقی از پرسش های بالینی پزشکان ایجاد نمایند؟

روش ها: از بیست پزشک عمومی شاغل در مناطق غیر شهری و محروم استان کرمان خواسته شد تا هرکدام در طول یک دوره سه ماهه روزانه ۵ سوال که در حین کار برایشان پیش می آید را از کتابداران بالینی از طریق خط تلفن سوال کنند و از طریق پرسشنامه الکترونیکی ارسالی به پزشکان عمومی به ارزیابی نقش و جایگاه کتابدار بالینی در فرایند درمان پرداخته شد. سپس تمام این پرسش ها و پاسخ های دریافت شده، توسط پزشکان متخصص عضو هیات علمی و داروسازان پرسیده شد و از آنها در خواست گردید که این سوال ها و جوابها را ارزیابی نمایند.

یافته ها: همه پرسش های بالینی ژنریک بودند و در طبقه بندی سوالات Background در پزشکی مبتنی بر شواهد قرار گرفتند. حدود ۸۰ درصد از پاسخ ها عالی، ۷۸ درصد از پزشکان با پاسخ های روزآمد موافق بودند و ۸۲ درصد با پاسخ های صحیح و معتبر و ۱۱٫۹ درصد از پاسخها غلط ارزیابی شدند. ۹۰ درصد از پزشکان عمومی به نقش موثر کتابداران بالینی در سیستم سلامت نظر موافقی داشتند و این امر را مثبت ارزیابی نمودند

نتیجه گیری: کتابداران بالینی قادر هستند تا اطلاعات به روز و صحیح را به پزشکان عمومی شاغل در مناطق دور و محروم از طریق خط تلفن و خدمات از راه دور ارائه کنند و نظر موافق پزشکان نیز نقش موثر آنها را در این زمینه تایید کرده است. کتابداران باید از نظر زبان انگلیسی، توانایی جستجوی آنلاین و داشتن دانش پایه ای در مورد داروها خود را تقویت کنند. البته وجود زیر ساختهای مناسب ارتباطی و سرعت مناسب اینترنت برای جستجو توسط کتابداران بسیار مهم است. همچنین طبقه بندی از پرسش های بالینی پزشکان نیازهای پزشکان و بیماران را در زمینه های مختلف پزشکی مشخص می نماید.

واژه های کلیدی: کتابدار بالینی، مناطق محروم، پرسش های بالینی، پزشکی مبتنی بر شواهد، خدمات سرپائی

فرایند آموزش یادگیری اکتشافی از طریق تلفیق (اصول علمی، مبتنی بر شواهد علمی و گزارش مورد) در درس پرستاری بهداشت خانواده

اکرم ثناگو^۱
لیلا جویباری^۱

^۱ مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران (a_sanagu@yahoo.com)

مقدمه و هدف: درس بهداشت جامعه (۲) با هدف کمک به دانشجویان برای انتقال دانش و آگاهی ها و مفاهیم لازم در زمینه بهداشت خانواده است تا بر این اساس بتوانند به بررسی و شناخت و تشخیص مشکلات بهداشتی پرداخته و مهارت های لازم را در حل مسائل و معضلات بهداشتی خانواده به کار گیرند. استفاده از روش های سنتی تدریس بدون نوآوری برای رسیدن به اهداف درس غیر ممکن می باشد. هدف از این مطالعه ارائه فرایند آموزش یادگیری اکتشافی از طریق تلفیق (اصول علمی، مبتنی بر شواهد علمی و گزارش مورد) در درس پرستاری بهداشت خانواده می باشد.

روش ها: در شش دوره آموزشی درس پرستاری بهداشت جامعه (۲) به ارزش دو واحد توسط مجری طرح ارائه می شود. از دانشجویان انتظار می رفت که از موضوعات درس مرتبط با اهداف اختصاصی طرح درس، یکی از مطالبی را انتخاب کنند و در یکی از جلسات کلاس آن را به صورت کنفرانس از طریق تلفیق (اصول علمی، مبتنی بر شواهد علمی و گزارش مورد) در ارائه نمایند. برای استفاده از تجربیات و دیدگاه دانشجویان در خصوص این رویکرد یاددهی یادگیری از مصاحبه های نیمه ساختار با ۱۵ دانشجو در سه دوره غیر متوالی صورت گرفته بود به روش انالیز محتوی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: در مجموع طی شش ترم ۱۸۰ دانشجو در این فرایند شرکت کردند. تقریباً ۹۰ درصد دانشجویان در قسمت اول کار یعنی "اصول علمی، گرد اوری و ارائه" موفق بودند. در بخش "مبتنی بر شواهد علمی"، ۷۰ درصد دانشجویان قادر بودند موضوع مورد بررسی را در مطالعات صورت گرفته بررسی و نتایج را ارائه دهند. در بخش "گزارش مورد" ۶۰ درصد دانشجویان توانستند از تلفیق "اصول علمی، مبتنی بر شواهد و گزارش مورد" مطالبی را برای ارائه کلاس تهیه نمایند. مضامین اصلی حاصل از مصاحبه های شامل "فعال شدن در یادگیری، یادگیری معنی دار و ماندگار، یادگیری عینی و کاربردی" بود.

نتیجه گیری: در نقشه جامع علمی سلامت، در توسعه منابع انسانی، تحول نظام آموزش پزشکی را با رویکرد توانمند سازی با تمرکز بر یادگیری در مقابل صرف آموزش متذکر شده است. مرجعیت علمی تاکید بر نوآوری دارد. فرایند مذکور در آموزش یک روش جدید است که جنبه های مختلف یادگیری را در دانشجو ایجاد می کند "اصول علمی موضوع که دانشجو را دریادگیری فعال می کند، یادگیری مبتنی بر شواهد که خود تسهیل کننده ترجمان دانش خواهد بود و استفاده از گزارش مورد که فی النفسه مراقبت پاسخگو را تسهیل می نماید". فرایند مذکور توجه به یادگیری و توانمند سازی دانشجویان برای مراقبت پاسخگو را ارتقا می دهد.

واژه های کلیدی: یادگیری فعال، یادگیری اکتشافی، گزارش مورد، پرستاری بهداشت خانواده

بررسی وضعیت محیط آموزشی دوره دستیار به عنوان الگو، معلم و پژوهشگر از دیدگاه دستیاران دانشگاه علوم پزشکی شیراز

ماریا جلالی نژاد^۱

میترا امینی^۱

پریسا نبیئی^۱

محمد مراد جعفری^۱

رویا خلیلی^۱

پروین رضوان دزفولی^۱

^۱ مرکز تحقیقات ارتقاء کیفی آموزش بالینی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران
(jalalimaria@yahoo.com)

مقدمه و هدف: محیط آموزشی عاملی تعیین کننده در ایجاد انگیزه برای یادگیری است زیرا رفتارهای منجر به یادگیری بهتر، پیشرفت تحصیلی را تقویت می کند. با توجه به نقش دستیار در آموزش بالینی دانشجویان در تمام دانشگاه های بزرگ جهان، آشنایی آنها با اصول آموزش پزشکی امری ضروری می باشد. لذا هدف این مطالعه ارزشیابی وضعیت محیط آموزشی از دیدگاه دستیاران شرکت کننده در این دوره آموزشی می باشد.

روش ها: این پژوهش توصیفی - تحلیلی و مقطعی در سال ۱۳۹۳ در دانشگاه علوم پزشکی شیراز انجام گرفت. جامعه آماری پژوهش را دستیاران تخصصی، فوق تخصصی و فلوشیپ ورودی مهر ۹۳ تشکیل داده است. برای تعیین نمونه ها از روش سرشماری استفاده گردید و پرسشنامه ها بین تمامی شرکت کنندگان توزیع گردید که نهایتاً ۱۳۰ پرسشنامه به صورت صحیح تکمیل شد. ابزار پژوهش پرسشنامه ساخته شده توسط کریمیان و همکاران (۱۳۹۱) برگرفته از پرسشنامه DREEM شامل ۴۳ سوال در ۵ حیطه بود که پایایی آن از طریق آلفا کرونباخ ۰/۹۴ محاسبه گردیده و روایی آن با نظر متخصصین آموزش پزشکی تایید شد. داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS14 و آزمونهای توصیفی - تحلیلی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: نتایج این مطالعه حاکی از آن بود که ۵۶ نفر (۴۳٪) از شرکت کنندگان مرد و ۷۴ نفر (۵۷٪) زن بودند و میانگین کل نمره ارزیابی محیط آموزشی از دیدگاه دستیاران $3/124 \pm 6/5$ بود و حیطه آموزش اساتید (مدرسين) $3/8/3 \pm 0/655$ بالاترین و حیطه امکانات با میانگین نمره $3/646 \pm 0/646$ پایین ترین نمره را به خود اختصاص داده بود. نتایج دیگر این مطالعه نشان داد که بین میانگین نمره محیط آموزشی با جنسیت تفاوت معناداری وجود دارد ($p=0/130$).

نتیجه گیری: نتایج این مطالعه نشانگر آن بود که دانشجویان دکتری تخصصی نیازمند آموزش های معلمی با تاکید بر اختصاصات حرفه ای خود می باشد و در طراحی دوره ها می باید به نیازهای اصلی و کاربرد آن ها توجه ویژه شود. تمایل پزشکان برای معلم بودن، ارتباط موثر، رهبری موثر، توانایی همکاری و مشارکت در تدریس به نحو عملکرد آنها بستگی دارد. همچنین به نظر می رسد عواملی همچون محیط آموزش و مدرسين و بالاخره محیط اجتماعی (با توجه به نتایج مطالعه) هم میتواند در بهبود کیفیت یادگیری موثر باشد. دیگر نتایج مطالعه حاکی از رضایت دستیاران از محیط یادگیری و آموزشی در سطح نسبتاً مطلوب بوده است. ولی هنوز تا رسیدن به یک محیط یادگیری مساعد و مطلوب فضا برای بهبود و اصلاح وجود دارد.

واژگان کلیدی: محیط آموزشی، دستیار، پژوهشگر

ترجمه ، تطابق فرهنگی و روان سنجی مقیاس تجربه تعلق پذیری بالینی دانشجویان پرستاری

شیرین حسنونند^۱

طاهره اشک تراب^۲

نعیمه سپیدفاطمی^۳

^۱ استادیار، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی خرم آباد، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران
(hasanvand.sh1390@gmail.com)

^۲ دانشیار، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران

^۳ دانشیار، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی ایران، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران

مقدمه و هدف: تعلق پذیری به عنوان نیاز اساسی انسان و همچنین پیش نیاز یادگیری بالینی دانشجویان پرستاری شناخته شده که با موفقیت تحصیلی، ابقاء، عزت نفس، یادگیری خود تنظیمی و خودکارآمدی دانشجویان ارتباط دارد. مقیاس تجربه تعلق پذیری محیط بالینی (BES-CPE)، ابزاری معتبر و پایا برای سنجش حس تعلق پذیری دانشجویان پرستاری است. با این وجود نسخه فارسی مقیاس یادشده موجود نمی باشد. پژوهش حاضر با هدف ترجمه و روان سنجی BES-CPE انجام گرفته است.

روش ها: BES-CPE دارای ۳۴ گویه و سه خرده مقیاس عزت نفس، پیوستگی و کارآمدی در مقیاس لیکرت ۵ نقطه ای است. مقیاس مورد نظر مطابق الگوی وایلد و همکاران (۲۰۰۵) ترجمه و پس از بررسی پایایی اولیه، ۳۰۰ دانشجوی پرستاری از سه دانشگاه تیپ ۱، ۲ و ۳ مقیاس مذکور را تکمیل نمودند. روایی محتوایی با کمک سنجش شاخص روایی محتوا و نسبت روایی محتوا، روایی سازه با استفاده از تحلیل عاملی تاییدی و پایایی با کمک بررسی همسانی درونی (α) و آزمون - باز آزمون (ICC) مورد بررسی قرار گرفت.

یافته ها: طی فرایند ترجمه، برگردان ترجمه و بازنگری، ۶ گویه اصلاح و برابری فرهنگی لحاظ گردید. سپس در فرایند کسب اطلاعات شناختی و بازنگری، نتایج مصاحبه با دانشجویان نشان داد برخی گویه ها دارای مشکل هستند. بدین ترتیب در ۵ گویه تغییراتی اعمال شد. بر اساس نتایج تحلیل عاملی تاییدی، دو گویه حذف شدند. مقیاس از همسانی درونی بالا (آلفای کرونباخ = ۰/۹۲) برخوردار و ضریب آلفای کرونباخ خرده مقیاسهای عزت نفس، پیوستگی و کارآمدی به ترتیب ۰/۸۵، ۰/۸۶ و ۰/۸۰ بود.

نتیجه گیری: مشابه نسخه های پیشین مقیاس، نسخه فارسی روایی و پایایی بالایی داشت که موید سودمندی و مناسب بودن مقیاس جهت سنجش تجربه تعلق پذیری بالینی دانشجویان پرستاری ایرانی بود.

واژه های کلیدی: تعلق پذیری، روان سنجی، محیط بالینی، دانشجویان پرستاری

بررسی تأثیر دوره ی کارورزی بخش اورژانس بر عملکرد بالینی کارورزان پزشکی با آزمون DOPS

جلیل کوهپایه زاده^۱

پیمان حافظی مقدم^۱

حسین دانش^۱

زهرا ایمانی زاده^۱

سعیده دریا زاده^۱

^۱ دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران (daryazadehs@yahoo.com)

مقدمه و هدف: ارزشیابی مهارت های بالینی، کارهای روزمره ی یک پزشک در محیط کار را بررسی می کند. برای ارزیابی رویه های بالینی، از مشاهده مستقیم مهارتهای پروسیجرال یا آزمون داپس (DOPS) استفاده می شود. هدف از این بررسی، تعیین تأثیر دوره ی کارورزی بخش اورژانس بر عملکرد بالینی کارورزان پزشکی و عوامل موثر بر آن با استفاده از این آزمون بود.

روش ها: این مطالعه به صورت نیمه تجربی بود و از تمام کارورزان بخش اورژانس، دو بار در ابتدا و انتهای دوره، آزمون داپس گرفته شد و ارزیاب با توجه به چک لیست به عملکرد کارورزان نمره می داد. نمرات آزمون ها با استفاده از آزمون Wilcoxon با یکدیگر مقایسه شد.

یافته ها: در مجموع ۷۶ شرکت کننده توانستند آزمون های اول و دوم را به انجام برسانند. میانگین نمرات آزمون داپس از ۱۲/۴ با انحراف معیار ۱/۵۹ به ۱۳/۶ با انحراف معیار ۱/۲۸ رسید و ۱/۲۵ نمره افزایش یافت. (Pvalue= 0/00)

نتیجه گیری: آزمون داپس نشان داد که عملکرد بالینی کارورزان طی گذراندن یک ماه دوره ی اورژانس به طور معنی داری افزایش یافته است، بنابراین بررسی متغیرهای موثر در ارتقای شایستگی های بالینی پزشکان آینده بسیار مفید به نظر می رسد.

واژه های کلیدی: DOPS، ارزشیابی، عملکرد بالینی، اورژانس، کارورزان پزشکی

تبیین تجربه زیسته دانشجوی پزشکی از عضویت در کمیته تحقیقات دانشجویی: درس را برای نمره نخواندن بلکه برای نجات جان یک انسان

مونا رضا پور اصفهانی^۱

لیلا جویباری^۲

اکرم ثناگو^۲

^۱ کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران (mona.resff@hotmail.com)

^۲ مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی دانشگاه گلستان، گرگان، ایران

مقدمه و هدف: کمیته تحقیقات دانشجویی رسالت های آموزشی و پژوهشی در جهت ارتقای سطح علمی پژوهشی دانشجویان را با اهداف ترویج و ارتقاء فرهنگ پژوهش در دانشجویان، ایجاد فرصت برای شناسایی و شکوفایی استعدادهای دانشجویان، ایجاد بستر مناسب برای رشد و اعتلای علمی دانشجویان، تربیت پژوهشگران آینده کشور، ایجاد نشاط علمی و پویایی در راستای فعالیت های علمی و پژوهشی را به عهده دارد. هدف از این مطالعه تبیین تجربه زیسته دانشجوی پزشکی از عضویت در کمیته تحقیقات دانشجویی بوده است.

روش ها: این مطالعه یک گزارش مورد آموزشی- پژوهشی با رویکرد کیفی است که برای گردآوری داده از مصاحبه بدون ساختار و تعاملی استفاده شد. علاوه بر تجربیات دست اول (lived experience) از نقل قول های در سایه (shadow, third person) نیز استفاده شد. مصاحبه ضبط، خط به خط دست نویس و با استفاده از رویکرد تحلیل محتوای مرسوم، آنالیز شد.

یافته ها: از تحلیل داده ها یک مضمون اصلی خاص با عنوان "سر از پیله در آوردن و به بلوغ فکری رسیدن" و یک مضمون اصلی خاص رشته پزشکی "درس را برای نجات جان یک انسان خواندن" و با مضامین فرعی "به باور و توانمندی پژوهشی رسیدن" جایگاه خاص بین همتایان پیدا کردن"، "پیشرفت در موفقیت تحصیلی"، "آشنا شدن با مشکلات بهداشتی درمانی کشور" به خود ارزیابی و خود یادگیری رسیدن"، ظهور یافت. داده ها موید آن بود ورود به کمیته تحقیقات دانشجویی و فعالیت در آن برای دانشجو به محلی برای پیشرفت و هدفمند شدن توصیف شد. تشویق دانشجو از سوی استاد، استاد خوب و دلسوز در این راه نقش اساسی را دارد.

نتیجه گیری: نشان داد دانشجوی پزشکی بعد از ورود به کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه و عضویت در آن در صورت هدایت هوشمندانه از طریق استاد راهنما فعالیت های پژوهشی "هدفمندی" را تجربه می کنند. "هدفمندی پژوهشی و رشد و تعالی" یک انتخاب است که همه دانشجویان به سمت آن نمی روند. نقش اساتید و تشکلات آموزشی و پژوهشی و فرهنگی در ارتقا فراتوانمندی های دانشجویان می بایستی مورد توجه بیشتری قرار گیرد.

واژه های کلیدی: دانشجوی پزشکی، کمیته تحقیقات دانشجویی، تحقیق کیفی

تأثیر آموزش بر اساس الگوی اعتقاد بهداشتی بر کیفیت مراقبت از دهان و دندان در زنان باردار

زهرا امامی مقدم^۱

فاطمه سردارآبادی^۲

بهجت الملوک عجمی^۳

حمیدرضا بهنام وشرانی^۴

^۱ کارشناس ارشد پرستاری بهداشت جامعه، عضو مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد رشته آموزش پرستاری بهداشت جامعه، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد
(sardarf891@mums.ac.ir)

^۳ دانشیار دندانپزشکی کودکان، سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد

^۴ کارشناس ارشد آموزش پرستاری کودکان، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: مراقبت از دهان و دندان در طول دوران بارداری برای سلامت مادر و جنین ضروری است. در تحقیقات اخیر ارتباطی بین بیماری های پریدونتال و پیامدهای ناگوار بارداری مطرح شده که می توان به زایمان زودرس، وزن کم هنگام تولد و بستری شدن نوزاد در بخش مراقبت های ویژه اشاره نمود. این پژوهش با هدف بررسی تأثیر الگوی اعتقاد بهداشتی بر کیفیت مراقبت از دهان و دندان در زنان باردار انجام شد.

روش کار: این مطالعه مداخله ای در سال ۱۳۹۱ روی دو گروه آزمون (۷۲ نفر) و کنترل (۷۲ نفر) انجام شد که با روش نمونه گیری تصادفی چند مرحله ای از مراکز بهداشتی درمانی شهر مشهد انتخاب شدند. گروه آزمون در ۴ جلسه آموزشی شرکت کردند که بر مبنای اجزای الگوی اعتقاد بهداشتی بود. ابزار گردآوری داده ها، معاینه و پرسشنامه- ای محقق ساخته شامل ۵۰ سوال در مورد مقیاس مربوط به عوامل مدل اعتقاد بهداشتی (حساسیت، شدت، منافع، موانع و راهنماهای عمل) و عملکرد در خصوص مراقبت از دهان و دندان بود که قبل و یک و نیم ماه بعد از مداخله تکمیل شد. داده ها با استفاده از نرم افزار **SPSS** و آزمون های **t**، ویلکاکسون، من ویتنی و ضریب همبستگی اسپیرمن مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: قبل از مداخله تفاوت معنی داری بین میانگین نمرات سازه های مختلف این مدل در دو گروه مشاهده نشد. اما بعد از مداخله در گروه آزمون میانگین نمره آگاهی و سازه های مختلف مدل شامل حساسیت، شدت، منافع و موانع درک شده و عملکرد (غیر از راهنماهای عمل) به طور معنی داری افزایش پیدا کرد ($p < 0.001$). همچنین بعد از مداخله اختلاف معنی داری در شاخص های لثه و پلاک دیده شد.

نتیجه گیری: یافته های این تحقیق، تأثیر و کارایی مدل اعتقاد بهداشتی را در آموزش مراقبت از دهان و دندان تأیید کرد. لذا پیشنهاد می گردد آموزش بر اساس این مدل در جهت کیفیت مراقبت دهان و دندان در سایر مراکز بهداشتی نیز انجام گیرد.

واژه های کلیدی: آموزش، الگوی اعتقاد بهداشتی، کیفیت مراقبت، زنان باردار

به کارگیری روش تقلید از نسخه با نام ابداعی Prescomime برای افزایش یادگیری و رشد مهارتهای بالینی دانشجویان پزشکی در درس داروشناسی

شبنم شاهشوند^۱

مجید غفوری^۲

عبدالرضا شاکری^۳

^۱ دکتری سم شناسی، استادیار گروه علوم مولکولی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران (Shabnamshahsavand@gmail.com)

^۲ متخصص عفونی، استادیار گروه داخلی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران

^۳ متخصص کودکان و نوزادان، استادیار گروه کودکان، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران

مقدمه و هدف: داروشناسی، درسی بسیار کاربردی و در عین حال مشکل به لحاظ یادگیری است. استفاده از روشهای ابتکاری و مبتنی بر عملکرد، می تواند یادگیری دروس صرفاً تئوریک را تسهیل نماید. لذا این پژوهش با هدف بررسی تاثیر به کارگیری روشی ابداعی و مبتنی بر ایفای نقش بر یادگیری و رشد مهارتهای بالینی دانشجویان پزشکی در درس داروشناسی انجام گردید.

روش ها: این پژوهش یک مطالعه تک گروهی با آزمون نهایی است که در دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، در نیمسال اول و دوم سال تحصیلی ۹۱-۹۲ برای دانشجویان پزشکی دوره فیزیوپاتولوژی در درس داروشناسی (تمامی دانشجویان کلاس: ۲۲ نفر در نیمسال اول و ۲۴ نفر در نیمسال دوم) انجام گرفت. عبارت Prescomime از دو کلمه Prescription + Mimic گرفته شده است و به معنای تقلید از نسخه می باشد. در هر وعده برگزاری دانشجویان کلاس به دو گروه تقسیم شدند. گروه جستجوگر فردی از همان گروه را که یک بیمار از طبقه متوسط اجتماعی (که اطلاعات پزشکی ندارد) فرض می شود مورد سوال قرار دادند و با گرفتن اطلاعات در مورد یک دارو از یک بیمار فرضی (یا یک نسخه فرضی) به یک دارو می رسیدند. ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه ای محقق ساخته جهت ارزیابی روش بود. دادهها توسط نرم افزار spss و با استفاده از آمار توصیفی ارائه شدند برای مقایسه میانگین حیطة های اصلی ارزشیابی از تست آماری AVOVA و آزمون t-Test استفاده شد. از این فرایند فیلم مستند موجود است.

یافته ها: میانگین ارزشیابیده برگزاری این روش در ترم اول $4/09 \pm 0/05$ در مقابل $4/09 \pm 0/09$ در ترم دوم بود، که تفاوت معنا داری را نشان نمی دهد ($p=0.9, t= 0.19$) اما میانگین ارزشیابی نحوه اجرای روش در ترم اول: $3/02 \pm 0/87$ در مقابل $4/05 \pm 0/17$ در ترم دوم بود، که تفاوت معنا داری را نشان می دهد ($p<0.0001, t= 3.48$). به نظر می رسد دانشجویان با اصل انجام طرح موافق بودند اما در ترم اول برای روش اجرای طرح ایراداتی قائل بوده اند که در ترم دوم این موارد اصلاح گردیده و باعث افزایش معنادار رضایتمندی از روش اجرا گردید.

نتیجه گیری: به کارگیری روش تقلید از نسخه یا Prescomime در قالب روشهای ایفای نقش، توانسته باعث افزایش انگیزه، تغییر دیدگاه دانشجویان پزشکی نسبت به درس داروشناسی و توجه بیشتر ایشان به جنبه های کاربردی این درس گردد. از آنجا که در کلاس های تئوری دسترسی به بیمار وجود ندارد براین اساس شاید تلفیق این روش با کلاس تئوریک بهترین راهکار در افزایش یادگیری در درس داروشناسی باشد.

واژه های کلیدی: تقلید، نسخه، داروشناسی، دانشجویان پزشکی، ایفای نقش

بررسی هماهنگی آموزش نظری با آموزش بالینی دانشجویان پرستاری از دیدگاه مدرسین دانشکده پرستاری و مامایی مشهد

حمید چمنزاری^۱

سیمین شرفی^۲

زهره پوراسماعیل^۲

مهديه راضی^۲

^۱ کارشناس ارشد پرستاری و عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، مشهد، ایران
^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، کمیته تحقیقات دانشجویی، مشهد، مشهد، ایران
(sharafis921@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: در حال حاضر، همه تلاش صاحب نظران بر این است که در دانشکده‌ها و محیط‌های آموزش بالینی، شرایطی فراهم شود که به کسب تخصص در دانشجویان منجر گردد، چرا که آموزش بالینی مهمترین بخش یادگیری رفتارهای حرفه ای دانشجویان علوم پزشکی است که طی آن دانشجویان، اساس فعالیت‌های حرفه‌ای خود را فرا گرفته و با رویه رو شدن با موقعیت های مناسب و با ارزش، هویت شغلی خود را شکل می دهند. لذا این مطالعه با هدف تعیین دیدگاه مدرسین پرستاری در رابطه با هماهنگی آموزش نظری با بالینی انجام شد.

روش ها: این مطالعه از نوع توصیفی تحلیلی می‌باشد. ابزار پژوهش پرسشنامه‌ی اطلاعات دموگرافیک و پرسشنامه پژوهشگر ساخته "بررسی تطابق تئوری و بالین" بود. پس از تایید روایی و پایایی ابزار، پرسشنامه در اختیار همه مربیان بالینی دانشکده پرستاری و مامایی مشهد (۲۹ نفر) که در طی مدت نمونه‌گیری در دانشکده مشغول به تدریس بودند، قرار داده شد. داده‌ها پس از جمع آوری توسط نرم افزار SPSS ورژن ۱۴ تجزیه و تحلیل شد.

یافته ها: میانگین سنی مربیان 41.53 ± 11.99 ، 82.8% (۲۴ نفر) متاهل و 62.1% (۱۸ نفر) مذکر بودند. 89.7% (۲۶ نفر) دارای مدرک کارشناسی ارشد و مابقی دکترا بودند. از نظر اساتید درسهایی که از نظر مدت زمان کارآموزی با کسب مهارت در آن درس بیشترین تطابق را دارند شامل بهداشت جامعه (3.88 ± 1.47)، روان پرستاری (3.77 ± 1.15) و مدیریت (3.77 ± 1.31) و درسهایی که کمترین تطابق را دارند بخش های ویژه (2.14 ± 0.9) و اورژانس (2.26 ± 1.28) بودند. آزمون آماری تی مستقل رابطه معنی داری بین مدرک تحصیلی و میانگین نمره تطابق دروس تئوری و بالینی نشان نداد. بین سابقه کاری و نمره‌ی کارآموزی مدیریت رابطه خطی معکوس و معنی‌داری وجود دارد. ($r = -0.49, P = 0.01$). همچنین اساتید اذعان داشتند که یکسان نبودن تدریس در کارآموزی‌ها باعث ایجاد عدم تطابق می‌شود.

نتیجه گیری: برطبق نتایج حاصل از این مطالعه مدت زمان اکثر کارآموزی‌ها (به جز بخش های ویژه و اورژانس) برای کسب مهارت در آن درسهای کافی است و برای حل مشکل تطابق تئوری و بالین باید به دنبال بررسی و حل مشکلات سازمانی و بیمارستانی بود. لذا پیشنهاد می‌شود مطالعات کیفی برای شناخت این مشکلات انجام شود.

واژه های کلیدی: آموزش تئوری، آموزش بالینی، دانشجویان

درک دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان از دندانپزشکی مبتنی بر شواهد

افشین شکوری^۱

عصمت نوحی^۲

^۱ دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران (afshinsm16@yahoo.com)
^۲ دکترای تخصصی آموزش پرستاری، استادیار، گروه آموزش پرستاری داخلی و جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی رازی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران

مقدمه و هدف: منظور از دندانپزشکی مبتنی بر شواهد یکپارچگی بهترین شواهد حاصل از پژوهشهای معتبر با تجربه بالینی دندانپزشک و با توجه به شرایط بیمار می باشد. با این رویکرد طی مراحل: ۱. طرح یک سوال قابل پاسخ از مشکل بیمار ۲. جستجو در منابع موجود جهت یافتن پاسخ آن سوال ۳. ارزیابی مقالات و مشخص کردن مقالات معتبر ۴. استفاده از نتایج مقالات معتبر در تصمیم گیری بالینی ۵. ارزشیابی این تصمیم گیری، می توان اطمینان یافت که در شرایط موجود براساس بهترین شواهد که مورد ارزیابی قرار گرفته اند تصمیم گیری درستی انجام شده است. هدف این مطالعه تعیین درک دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان از دندانپزشکی مبتنی بر شواهد بوده است.

روش ها: این پژوهش یک مطالعه از نوع توصیفی است جامعه پژوهش در این مطالعه متشکل از دانشجویان دندانپزشکی مقاطع مختلف بود. نمونه مورد مطالعه ۱۰۰ نفر محاسبه شد. در این مطالعه با استفاده از ابزار ۲۰ سواله سنجش درک دانشجویان در مورد دندانپزشکی مبتنی بر شواهد به صورت محقق ساخته، بر اساس طیف ۵ درجه ای لیکرت پس از کسب روایی و پایایی مطلوب انجام شد. برای دستیابی به اهداف تحقیق داده ها با نرم افزار نسخه SPSS ۱۸ و با استفاده از آزمونهای آماری پارامتریک (آزمون t و Anova) و ضریب همبستگی پیرسون تجزیه و تحلیل گردید.

یافته ها: میانگین درک دانشجویان از دندانپزشکی مبتنی بر شواهد ($36 \pm 1/2$) بر مبنای ۱۰۰ در سطح ضعیف متوسط قرار داشت. بین نمره درک دانشجویان با متغیرهای زمینه ای مقطع تحصیلی و گذراندن آموزش ارتباط معنی دار آماری $P < 0/05$ مشاهده شد. **نتیجه گیری:** با توجه به تغییرات و تحولات وسیع در علم دندانپزشکی، در طرح درمانها باتضادها و تعارضاتی روبرو هستیم و گاه توصیه های ضد و نقیضی از سوی متخصصین وجود دارد. لذا درک هر چه دقیق تر از دندانپزشکی مبتنی بر شواهد برای ارائه بهترین خدمات در دندانپزشکی براساس دانش روز امری ضروری است و برای نهادینه شدن این رویکرد، بر اساس نتایج مطالعه، نیاز به آموزشهای وسیع تر، همه جانبه و پیگیر از دوران دانشجویی وجود دارد.

واژه های کلیدی: دندانپزشکی، مبتنی بر شواهد

بررسی میزان آگاهی پرستاران از مراقبت مبتنی بر شواهد در پیشگیری از پنومونی ناشی از ونتیلاتور

امیر امامی زیدی^۱

سمانه شهیدی فر^۲

سید حمید شریف نیا^۳

آریا سلیمانی^۴

فرشاد حسن زاده کیابی^۵

^۱ دانشجوی دکترای پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲ کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پرستاری و پیراپزشکی آمل، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران (amie_ei@yahoo.com)
^۳ استادیار، دانشکده پرستاری و پیراپزشکی آمل، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران
^۴ استادیار، گروه بیهوشی و مراقبت های ویژه، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران
^۵ استادیار، گروه بیهوشی و مراقبت های ویژه، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

مقدمه و هدف: پنومونی ناشی از ونتیلاتور (VAP) دومین عفونت شایع بیمارستانی و شایعترین عفونت در بیماران تحت تهویه مکانیکی بستری در بخش های مراقبت ویژه (ICU) است که با مرگ و میر قابل توجهی همراه است. با توجه به اهمیت پیشگیری از بروز VAP در بیماران تحت تهویه مکانیکی، این مطالعه با هدف تعیین میزان آگاهی پرستاران شاغل در بخش ICU از مراقبت های مبتنی بر شواهد در پیشگیری از VAP انجام گردید.

روش ها: این مطالعه ای توصیفی مقطعی بر روی ۱۲۰ پرستار شاغل در بخش های ICU بیمارستان های آموزشی شهرهای آمل و ساری در سال ۱۳۹۲ انجام گرفت. ابزار گردآوری داده ها در این مطالعه پرسشنامه ای سه قسمتی بود که قسمت اول شامل مشخصات دموگرافیک، قسمت دوم شامل سوالاتی چند گزینه ای در مورد آگاهی پرستاران از مراقبت های مبتنی بر شواهد در پیشگیری از VAP و قسمت سوم سوالاتی در مورد اجرا شدن و موانع اجرای اقدامات مبتنی بر شواهد پیشگیری از VAP در بخش محل کار پرستاران بود. اطلاعات بدست آمده با استفاده از روش های آماری توصیفی، ضریب همبستگی پیرسون، تی تست مستقل، آنووا و رگرسیون خطی چند متغیره (تعدیل شده) به کمک نرم افزار SPSS 20 آنالیز شدند.

یافته ها: نتایج مطالعه حاضر نشان داد که از مجموع شرکت کنندگان در پژوهش ۱۴ نفر (۱۱/۶٪) مرد و ۱۰۶ نفر (۸۸/۳۳٪) زن بودند. میانگین و انحراف معیار سن و سابقه کار پرستاران به ترتیب برابر با ۳۲/۴۵±۶/۱۱ و ۸/۰۱±۵/۰۰ سال بود. یافته های پژوهش حاضر نشان داد که کمترین میزان آگاهی پرستاران (۵/۰ درصد) در ارتباط با استفاده لوله تراشه با لومن مخصوص جهت ساکشن ترشحات ساب گلوئیک و بیشترین نمره آگاهی پرستاران (۹۲/۵ درصد) نیز در ارتباط با پوزیشن مناسب جهت کاهش خطر بروز پنومونی ناشی از ونتیلاتور در بیماران تحت تهویه مکانیکی بود. در مورد انجام اقدامات مبتنی بر شواهد صورت گرفته در پیشگیری از بروز VAP در بخش محل کار پرستاران نیز، ۵/۵۷٪ از پرستاران بیان نمودند که برخی از این اقدامات را بصورت روتین انجام می دهند. نتایج رگرسیون خطی چند متغیره مشخص کرد که با افزایش یک ساله سابقه کار در این بخش، نمره آگاهی پرستاران ۰/۱۰ افزایش می یافت.

نتیجه گیری: با توجه به میزان آگاهی نسبتاً پایین پرستاران در مورد مراقبت های مبتنی بر شواهد در پیشگیری از بروز VAP و نقش مهم پرستاران در این زمینه، می توان با تخصیص منابع و آموزش پرستاران در زمینه مراقبت های مبتنی بر شواهد و در نتیجه تغییر در شیوه های مراقبت از بیماران تحت تهویه مکانیکی، نقش مهمی در پیشگیری از بروز VAP و پیامدهای ناشی آن در این بیماران داشت.

واژه های کلیدی: پنومونی ناشی از ونتیلاتور، پرستاری مبتنی بر شواهد، بخش مراقبت های ویژه

تأثیر آموزش بر آگاهی زنان ۴۵-۵۵ ساله مراجعه کننده به مراکز بهداشتی درمانی شهر مشهد در خصوص یائسگی در سال ۱۳۹۲

فرزانه صحافی^۱

محمد احمدیان^۲

شبثم نصیرایی^۳

^۱ رئیس گروه سلامت نوزادان، کودکان و ترویج تغذیه با شیر مادر، معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (sahafif1@mums.ac.ir)
مدیر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
کارشناس برنامه سلامت کودکان معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: با توجه به سیاست های وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی در سالهای اخیر و توجه به سلامت میانسالان باهدف کلی، کاهش بار بیماریها از طریق اجرای برنامه های سلامت میانسالان، سلامت زنان ۴۵-۶۰ ساله به منظور بهبود شیوه زندگی سالم در دوره میانسالی در دستور کار قرار گرفت. با توجه به اینکه سنین میانسالی با تغییرات مهم رشدی در زمینه های فکری، عاطفی، اجتماعی و زیستی همراه است و نقش افراد در هر سه زمینه شغلی، همسری و سرپرستی فرزندان بسیار پیچیده تر شده و همچنین در زنان همراه با دوره های انتقالی نظیر یائسگی میباشد. لذا آموزش در خصوص این رویداد مهم زندگی زنان از اولویت ها بهداشتی می باشد. در این مطالعه با هدف تاثیر آموزش بر آگاهی زنان در خصوص یائسگی، زنان مراجعه کننده گروه سنی ۴۵-۵۵ ساله به مراکز بهداشتی درمانی شهر مشهد انجام شد.

روش ها: این پژوهش از نوع توصیفی بود که تعداد ۸۰ نفر زن ۴۵-۵۵ ساله مراجعه کننده به مراکز بهداشتی درمانی شهر مشهد انتخاب شدند و در دو گروه مورد و شاهد قرار گرفتند (هر گروه ۴۰ نفر). ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه بود که ۶ هفته پس از آموزش جهت کنترل اطلاعات ماندگار آموزش گیرندگان تکمیل گردید. پس از جمع آوری داده ها با نرم افزار Spss آنالیز شدند.

یافته ها: میانگین سن افراد مورد مطالعه ۵۰ سال بود. رضایت آموزش گیرندگان از مطالب گفته شده ۹۱٫۲٪ بود و ۸۴٪ نیز مطالب گفته شده را برای اولین بار شنیده بودند. ۷۹٪ شرکت کنندگان در آموزشها متمایل به شرکت در کلاس به اتفاق همسر خود بودند در جدول ذیل مقایسه اطلاعات گروه مورد و شاهد در متغیرهای بررسی شده آمده است.

نتیجه گیری: نتایج این پژوهش نشان داد که آموزش تاثیر بسزایی بر افزایش آگاهی زنان میانسال دارد. با افزایش آگاهی زنان در دوره قبل و بعد از یائسگی می توان کیفیت زندگی آنان را افزایش داد. تقویت برنامه های سلامت میانسالان (طرح سبا) در دانشگاه ها یکی از راه های افزایش توانمندی گروه های هدف این برنامه میباشد همچنین به منظور بررسی افزایش کیفیت زندگی زنان یائسه پس از مشاوره پژوهشی در این زمینه پیشنهاد میگردد.

واژگان کلیدی: یائسگی، تغییرات روحی، میانسالی، تغییرات جسمی، طرح سبا

تأثیر استفاده از مولتی مدیای آموزشی قبل از عمل جراحی بر میزان اضطراب بیماران

پرویز عضدی^۱

فرزان عضدی^۲

فائزه جهان پور^۳

^۱ عضو هیئت علمی دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران
^۲ دانشجوی پزشکی، عضو کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران
^۳ دانشیار دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران (f_jahanpour@yahoo.com)

مقدمه و هدف: اضطراب یک واکنش طبیعی قبل از عمل محسوب می شود و اغلب بیماران درجاتی از اضطراب را قبل از عمل تجربه میکنند. شیوع اضطراب بیماران قبل از عمل بین ۸۰-۱۱ درصد گزارش شده است. اما افزایش آن پاسخ های پاتوفیزیولوژیک متفاوتی را ممکن است به دنبال داشته باشد مثل افزایش فشار خون، آریتمی قلبی، نیاز بیشتر به مسکن ها و داروهای هوشبر و حتی منصرف شدن از انجام عمل جراحی ضروری. آگاهی از میزان اضطراب بیماران قبل از عمل و کاهش آن میتواند در کنترل عوارض و پیامد های ناشی از اضطراب موثر باشد. ارائه اطلاعات در خصوص بیماری و بیهوشی به بیماران و خانواده می تواند در کاهش اضطراب نقش داشته باشد، اما هنوز روش کاملا موثری جهت ارائه ای اطلاعات مشخص نشده است. ارائه اطلاعات از طریق مولتی مدیای آموزشی در حال حاضر یکی از ارزانتترین و پر مصرفترین روشها در دنیا محسوب می شود اما اینکه در کاهش اضطراب بیماران تأثیر دارد جای بحث است. لذا این بررسی با هدف سنجش اضطراب بیماران قبل از عمل بدنبال ارائه آموزش از طریق مولتی مدیای آموزشی صورت پذیرفت.

روش ها: این مطالعه از نوع کار آزمایشی بالینی می باشد که روی ۱۶۲ نفر از بیماران ۱۶ تا ۶۰ ساله مراجعه کننده به بیمارستان های آموزشی بوشهر که جهت انجام عمل جراحی سزارین مراجعه نموده اند انجام گردید. مراجعه کنندگان بطور تصادفی به دو گروه شاهد و مداخله تقسیم شدند. به گروه مداخله یک لوح فشرده با فرمت VCD داده شد و از آنها خواسته شد تا قبل از عمل آن را مشاهده نمایند. جهت تعیین میزان اضطراب از پرسشنامه سنجش اضطراب قبل از عمل آستردام استفاده گردید. از تی تست جهت آنالیز داده ها استفاده گردید

یافته ها: تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد میانگین سنی واحد های پژوهش در گروه مورد (۴/۵۴ ±) ۲۷/۸ سال و در گروه شاهد (۴/۸۰ ±) ۲۷ سال می باشد و اکثریت نمونه ها خانه دار (۸۱/۴٪) و از نظر تحصیلات در سطح دیپلم (۳۷٪) بودند و از بی حسی اسپینال ۶۶/۹٪ استفاده نمودند. همچنین نتایج نشان داد نمره اضطراب کل در گروه شاهد (۴/۹۹ ±) ۲۱/۹۲ و در گروه مورد (۵/۸۸ ±) ۱۷/۴۴ می باشد و تفاوت مشاهده شده از نظر آماری معنا دار بوده است (p < ۰/۰۵). بین نمره اضطراب کل در هر دو گروه مورد و شاهد و فاکتور های دموگرافیک نمونه ها ارتباط آماری معنی داری مشاهده نشد.

بحث: نتایج نشان داد که استفاده از مولتی مدیای آموزشی برای کاهش اضطراب بیماران قبل از عمل جراحی سزارین موثر می باشد. با توجه به اینکه استفاده از این روش آموزشی برای افزایش آگاهی بیماران و کاهش اضطراب بیماران هزینه بر نبوده و به راحتی در دسترس می باشد لذا پیشنهاد می گردد برای بیماران قبل از عمل جراحی استفاده گردد تا بدین ترتیب میزان اضطراب بیماران کاهش یافته و از عوارض ناشی از اضطراب قبل از عمل پیشگیری نماییم.

واژه های کلیدی: مولتی مدیا، آموزش اضطراب، عمل جراحی، سزارین

عنوان: کوریکولوم پنهان چیست و چگونه منتقل می شود؟

حسین کریمی مونقی^۱

محبوبه غفارزاده^۲

^۱ دانشیار، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه آموزش پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (ghaffarzadehm1@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: برنامه درسی به محتوی رسمی و غیررسمی، فرایند محتوی، آموزشهای آشکار و پنهان اطلاق می شود که به وسیله آنها فراگیر تحت تاثیر محیط آموزشی دانش لازم را بدست می آورد، مهارت ها را کسب می کند و گرایش ها، قدر شناسی ها و ارزشها را در خود تغییر می دهد. سه قلمرو جدید برنامه درسی در جهان امروز شامل برنامه درسی رسمی و آشکار، برنامه درسی پوچ و برنامه درسی پنهان است. درسی پنهان، بیانگر اموری است که در قالب برنامه درسی پنهان رخ می دهد، توسط مدرسین و مربیان قابل کنترل نیست و آنان قادر به پیش بینی آن نیز نیستند. برنامه درسی پنهان ارزش ها و الگوهای رفتاری است که اغلب به طور تصادفی کسب می شوند مفهوم برنامه ریزی پنهان از مفاهیم بسیار ارزشمند در تفکر برنامه ریزی درسی است. مقابله با عدم تطابق بین آنچه کوریکولوم رسمی در نظر دارد به دانشجویان پزشکی بیاموزد و آنچه که دانشجویان از برنامه درسی پنهان را یاد گرفته است مشکل است. هدف این مطالعه بررسی مفاهیم کوریکولوم پنهان عوامل موثر بر شکل گیری آن، اثرات برنامه درسی پنهان و چگونگی برخورد با آن می باشد.

روش ها: اطلاعات این مطالعه مروری از طریق جستجوی کتابخانه ای و منابع الکترونیکی شامل موتور جستجوگر گوگل و بانک های اطلاعاتی [magiran– Medline _Social sciences index](#) با واژه های کلیدی: کوریکولوم پنهان، آموزش پزشکی، برنامه ریزی درسی انجام شد.

یافته ها: برنامه درسی پنهان به عنوان مجموعه ای از تاثیرات که تابع سطح ساختار و فرهنگ سازمانی است تعریف می شود. اثر بخشی این برنامه به مراتب بیشتر از روشهای مستقیم و کوششهای آگاهانه است. که به طور رسمی و علنی مورد نظر مدرسه و نظام های آموزشی است. کوریکولوم پنهان اغلب با ارتباطات نامطلوب و شاخصه های منفی فرهنگ همراه می شود. ولی می تواند به آسانی با شاخصه های درست و مثبت همراه شود برنامه درسی پنهان می تواند اهداف مورد نظر برنامه درسی رسمی تقویت و یا تضعیف کند.

نتیجه گیری: به جای از بین بردن برنامه درسی پنهان، باید بر روی شکل دادن به آن تمرکز شود و ارزش مثبت آن رابه حداکثر رساند. از آنجا که برنامه درسی پنهان رابطه جدایی ناپذیر با آموزش اخلاق دارد تحقیقات بیشتر در خصوص نقش کوریکولوم پنهان در آموزش اخلاق پزشکی پیشنهاد می شود.

واژه های کلیدی: کوریکولوم پنهان، آموزش پزشکی، برنامه ریزی درسی

بررسی تاثیر آموزش برنامه مهارت‌های ارتباطی بر عملکرد جنسی زنان در زوجین نابارور مراجعه کننده به مراکز ناباروری شهر اصفهان در سال ۱۳۹۱

فریبا فهامی^۱
محبوبه اسدی^۲
سعید پهلوان زاده

^۱ عضو هیئت علمی و عضو مرکز تحقیقات پرستاری و مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران (fahami@nm.mui.ac.ir)

^۲ کارشناسی ارشد مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

مقدمه و هدف: بررسی‌ها نشان می‌دهد در مشکلات زندگی، نداشتن مهارت ارتباطی بیشتر خود را نمایان میکند و ناسازگاریهای زناشویی بیشتر می‌شود. از جمله این مشکلات و شرایط سخت میتوان به ناباروری اشاره کرد. زوجین نابارور نسبت به گذشته احساس نزدیکی کمتری دارند و حس تنهایی و عدم فهم متقابل در آنها القا می‌شود که خود می‌تواند بر تمامی جنبه‌های زندگی اثر منفی داشته باشد. عملکرد جنسی یکی از مواردی است که تحت تاثیر قرار می‌گیرد، رضایت جنسی بیشتر ثمره ذهن است تا جسم پس می‌توان انتظار داشت عملکرد جنسی کاهش یابد. هدف این مطالعه، بررسی اثربخشی آموزش برنامه مهارت‌های ارتباطی بر عملکرد جنسی زنان در زوجین نابارور، و تعیین ارتباط برخی از ویژگی‌های فردی- باروری با سازگاری زناشویی و عملکرد جنسی می‌باشد.

روش‌ها: این مطالعه، مطالعه ای مداخله‌ای با استفاده از گروه کنترل می‌باشد. ۳۲ زوج نابارور مراجعه کننده به کلینیکهای ناباروری شهر اصفهان در سال ۱۳۹۱ که شرایط ورود به مطالعه را داشتند، به روش نمونه‌گیری آسان انتخاب شدند، سپس به روش تخصیص تصادفی در دو گروه مداخله و کنترل قرار گرفتند. جمع‌آوری اطلاعات در سه مرحله‌ی پیش‌آزمون، پیگیری یک هفته بعد و یک ماه بعد از مداخله انجام شد. در گروه مداخله، آموزش مهارت‌های ارتباطی طی پنج جلسه سه ساعته، به فاصله یک هفته برگزار شد. ابزار گردآوری اطلاعات شامل پرسشنامه‌های، مشخصات فردی- باروری، عملکرد جنسی زنان (FISI) میباشد. این پرسشنامه‌ها قبلاً توسط محققین اعتبار و روایی سنجی شده اند. اطلاعات جمع‌آوری شده با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۰ و روش‌های آماری توصیفی استنباطی مورد تجزیه تحلیل قرار گرفت ($P < 0/05$).

یافته‌ها: نتایج یافته‌ها نشان داد، قبل از مداخله بین میزان عملکرد جنسی زنان در دو گروه مداخله و کنترل تفاوت آماری معناداری وجود ندارد، ولی بعد از مداخله نمره عملکرد جنسی در گروه مورد به طور معناداری بیشتر از گروه کنترل می‌باشد، همچنین نتایج یک ماه بعد از مداخله نشان داد آموزش از پایایی کافی برخوردار است. همچنین نتایج نشان داد، ارتباط معنادار مستقیمی بین تحصیلات زنان و عملکرد جنسی زنان وجود دارد.

نتیجه‌گیری: آموزش مهارت‌های ارتباطی یک روش تاثیرگذار برای افزایش کیفیت زندگی زناشویی در زوجین نابارور است. با توجه به شرایط حساس این زوجین در نظر گرفتن آموزش این مهارت‌ها در کلینیک‌های ناباروری، اقدامی ضروری جهت یاری رساندن به این زوجین به نظر می‌رسد.

واژه‌های کلیدی: ناباروری، مهارت‌های ارتباطی، عملکرد جنسی

تأثیر آموزش هوش هیجانی به شیوه سخنرانی بر افزایش هوش هیجانی بیماران همودیالیزی

سیده فاطمه قاسمی^۱

فاطمه یاراحمدی^۲

سعید فروغی^۳

^۱ کارشناس ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران
(ghasemi2211156@lums.ac.ir)

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری مراقبتهای ویژه، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران

^۳ کارشناس ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، الیگودرز، ایران

مقدمه و هدف: امروزه در تحقیقات روانشناختی هوش هیجانی اهمیت ویژه ای یافته است. هوش هیجانی مجموعه ای از توانایی ها و مهارت ها می باشد که افراد را جهت سازگاری با محیط و موفقیت در زندگی آماده می کند که قابل آموزش می باشد. مطالعه حاضر با هدف تعیین تأثیر آموزش هوش هیجانی به شیوه سخنرانی در بیماران همودیالیزی در شهرستان خرم آباد انجام شد.

روش ها: این مطالعه نیمه تجربی بر روی ۷۴ بیمار مراجعه کننده به بخش دیالیز بیمارستان های شهرستان خرم آباد در سال ۱۳۹۳ انجام شد. بیماران به صورت تصادفی به دو گروه آزمون و کنترل تقسیم شدند. آموزش هوش هیجانی در طول ۲ ماه در ۸ جلسه توسط پژوهشگر (آموزش دیده) به گروه آزمون داده شد. ابزار گردآوری اطلاعات شامل دو بخش اطلاعات دموگرافیک و پرسشنامه هوش هیجانی بار-ن بود که قبل و بعد از آموزش توسط کمک پژوهشگر طی مصاحبه با بیماران تکمیل گردید. تجزیه و تحلیل داده ها با نرم افزار SPSS و با استفاده از آزمون های آماری تی زوج و مستقل انجام شد.

یافته ها: نتایج نشان داد که نمونه ها شامل ۵۸٪ مرد و ۴۲٪ زن، ۲٪ مجرد و ۶۶٪ متأهل و بقیه بیوه و مطلقه بودند. میانگین سنی ۴۹/۷ و انحراف معیار ۱۰/۸ سال و میانگین مدت زمان همودیالیز در بیماران ۳/۴۸ سال و انحراف معیار آن ۲/۲۲ بودند. آزمون تی مستقل قبل از مداخله بین میزان هوش هیجانی در بیماران همودیالیزی در دو گروه آزمون و کنترل تفاوتی نشان نداد، اما در گروه آزمون بعد از مداخله نسبت به قبل از مداخله افزایش یافت ($P=0/01$).

نتیجه گیری: نتایج نشان داد با آموزش، هوش هیجانی بیماران همودیالیزی ارتقا یافته؛ لذا پیشنهاد می شود از آموزش هوش هیجانی به عنوان راهکاری جهت سازگاری بهتر برای جامعه آماری مذکور استفاده گردد.

واژه های کلیدی: همودیالیز، هوش هیجانی، آموزش، سخنرانی

تأثیر استرس بر پیامد درمان های کمک باروری و لزوم آموزش مدیریت استرس به زنان تحت درمان

مرضیه قاسمی^۱

مریم احمدی^۲

سمیه قاسمی^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره درمانی، کمیته تحقیقات دانشجویی دانشکده پرستاری - مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(ghasemim931@mums.ac.ir)

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره درمانی، کمیته تحقیقات دانشجویی دانشکده پرستاری - مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۳ کارشناسی بهداشت محیط، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: ناباروری اغلب با بحران های زیستی - روانی و اجتماعی همراه است. که با آزمون موثر و ناسازگار شناختی و رفتاری تجربه می شود. از دست دادن کنترل در تولید مثل در این فهرست همگانی است، دیگر موارد شامل احساس ناکامل بودن، ناتوانی در برنامه ریزی برای آینده و ناتوانی در یافتن هدف متناوب و معنی دار در زندگی، کناره گیری از اجتماع، اضطراب و افسردگی می باشد. پیوستگی منفی بین تنیدگی و درمان ناباروری وجود دارد. زوج های نابارور تلاش می کنند با مشکلات درمان و استرس ناباروری رویارویی کنند این مطالعه مبتنی بر شواهد و با هدف رسیدن به پاسخ سوال تاثیر استرس بر پیامد درمان های کمک باروری و لزوم آموزش مدیریت استرس به زنان تحت درمان چیست؟ انجام شده است.

روش ها: این مطالعه به صورت مبتنی بر شواهد و به صورت مروری و با استفاده از منابع کتابخانه ای و الکترونیکی و جستجو در سایت های علمی [pub med](#)، [google scholar](#)، [SID](#)، [magiran](#) انجام شده است.

یافته ها: استرس مزمن نتایج درمان ناباروری را به شدت متاثر می کند. استرس مزمن می تواند نتیجه پیشامدهای منفی زندگی باشد. وجود استرس و اضطراب بر نتایج درمان IVF موثر است که این اثر با تعداد تخمک های به دست آمده در مدت درمان قابل توضیح است. سطوح پایین آدرنالین هنگام دریافت تخمک با افزایش شانس حاملگی همراه است استرس و تنیدگی با کاهش شانس حاملگی به روش های کمک باروری رابطه دارد بنابراین لازم مدیریت استرس جز برنامه های درمانی مراکز ناباروری قرار گیرد تا با کاهش سطح اضطراب بیمار موفقیت درمان افزایش یابد و هزینه های اضافی پرهیز شود.

نتیجه گیری: با توجه به تاثیر استرس و اضطراب بر کیفیت زندگی و درمان ناباروری لازم است مشاوره های لازم باری کاهش استرس زوج نابارور و نتایج درمان به آنها داده شود.

واژه های کلیدی: اضطراب، ناباروری، پاسخ به درمان

سواد اطلاعاتی پرستاران ایرانی و چالش های پرستاری مبتنی بر شواهد

فرشته عراقیان مجرد^۱

لیلا جویباری^۲

اکرم ثناگو^۲

^۱ دانشجوی دکترای پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران (fereshteharaghian@yahoo.com)
^۲ مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

مقدمه و هدف: در حال حاضر مراقبت پرستاری عمدتاً بر اساس روتین و "دانش عملی" حاصل از تجارب بالینی پرستار انجام شده و دانش حاصل از تحقیقات جدید پرستاری کمترین نقش را در مراقبت ایفا می کند. مشخص شده است پرستارانی که اعمال خود را بر اساس مدارک و شواهد علمی پایه گذاری نموده اند، توانسته اند تصمیمات بهتری را اتخاذ کنند، مراقبت با کیفیت بالاتری را انجام دهند، از مدت بستری و هزینه های بیماران بکاهند و هزینه ی اثربخشی بهتری را برای بیمار و سازمان به ارمغان آورند پرستاری مبتنی بر شواهد فرایندی است که در سال های اخیر به عنوان شیوه ای برای مراقبتهای بهداشتی و درمانی بر اساس جدیدترین یافته ها مطرح شده است. قابلیت های سواد اطلاعاتی شامل درک سازماندهی اطلاعات، توانایی جستجو در میان انواع ابزارهای چاپی و الکترونیکی به منظور بازیابی، گزینش و ارزیابی دقیق منابع اطلاعاتی و به کارگیری نتایج پژوهش ها به طور مؤثر است. اینترنت و فناوریهای مبتنی بر وب فرصتهای جدیدی را پیش روی آموزش، پژوهش و توسعه حرفه ای پرستاری قرار داده است. با وجود این، یافته های چندین پژوهش در سطح بین المللی گویای آن است که پرستاران نسبت به سایر متخصصان مراقبت به خصوص پزشکان کمتر از فناوریهای مبتنی بر وب و منابع اطلاعاتی اینترنتی استفاده می کنند. هدف از نگارش این مقاله بررسی سواد اطلاعاتی پرستاران و چالش های پرستاری مبتنی بر شواهد است که به روش مروری و با مطالعه مقالات موجود در حوزه پرستاری مبتنی بر شواهد در ایران انجام شده است.

روش ها: مطالعه حاضر از نوع مروری بود که برای انجام آن مقالات بین سالهای ۱۳۷۵-۱۳۹۳ به زبان فارسی در پایگاههای اطلاعاتی در دسترس جهاد دانشگاهی، بانک اطلاعات نشریات کشور و همچنین Google Scholar جستجو و بررسی شدند که با کلید واژه های مربوط ۴۰۷ مقاله حاصل گردید که از این ۴۰۷ مقاله، ۳۸ مقاله کاملاً مرتبط وارد مطالعه و مورد بررسی قرار گرفتند.

یافته ها: فقدان درک درست از پرستاری مبتنی بر شواهد، عدم دسترسی به کامپیوتر، دسترسی کم به اینترنت در محل کار، عدم مهارت در استفاده از کتابخانه و همچنین اشکال در درک متون علمی، کمبود وقت، عدم دسترسی به منابع، عدم حمایت مالی، افکار سنتی، کمبود دانش و نیز عدم حمایت مدیران و پزشکان، کاربردی نبودن تحقیقات پرستاری، عدم مهارت پرستاران برای دستیابی و ارزیابی شواهد تحقیقی و عدم حمایت سازمان، تعداد زیاد بیمار، کمبود مهارت بررسی، عدم دسترسی به مجلات و احساس این که شواهد تحقیقی کافی در رابطه با مداخلات حرفه ای وجود ندارد، نداشتن اختیار و مجوز تغییر روش های کار، کمبود دانش در زمینه ی پژوهش و ناتوانی در کاربرد یافته ها در عمل، عدم آشنایی آنان با طراحی استراتژی های جستجو، تعیین منابع و بانکهای اطلاعاتی مرتبط و تحلیل انتقادی منابع، نبود وقت کافی برای مطالعه پژوهش ها، و اجرایی کردن ایده های جدید. عدم آگاهی مدیران پرستاری نسبت به ضرورت مراقبت مبتنی بر شواهد می باشد.

نتیجه گیری: مهم ترین موانع جستجوی اطلاعات پرستاران کمبود وقت، در دسترس نبودن منابع، مشغله کاری، فقدان مهارت های اطلاع یابی لازم، و آشنا نبودن با منابع اطلاعاتی است. اتکاء به همکاران، کم توجهی به متون رشته و منابع اطلاعاتی الکترونیکی از چالش های اصلی رفتار اطلاع یابی در این حوزه به شمار می رود. بین متغیرهای سطح تحصیلات، مشارکت در فعالیت های پژوهشی، و سطح مهارت زبان انگلیسی با سطح آمادگی پرستاران در استفاده از نتایج پژوهش ارتباط معنی دار آماری وجود داشت.

واژه های کلیدی: سواد اطلاعاتی، پرستاری مبتنی بر شواهد، پرستاری

پلی بین تئوری و عمل: رویکردی نو در آموزش بالینی

شهره آقا سیدمیرزا^۱

سیماکرمانشاهی^۲

^۱ دانشجو دکترا، گروه پرستاری، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران
^۲ استادیار، گروه پرستاری، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران (Kerman_s@modares.ac.ir)

مقدمه و هدف: شکاف بین تئوری و عمل می تواند موجب اختلال در روند اجتماعی شدن دانشجویان، فاصله گرفتن از استانداردهای حرفه ای، شوک واقعیت در هنگام فارغ التحصیلی و در نهایت، تضعیف حرفه پرستاری گردد. اگرچه پرستاران نیازمند شایستگی هایی از جمله به روز بودن دانش- کاربردشواهد در آموزش و بالین- قضاوت بالینی و تصمیم گیری های صحیح می باشند، لیکن در حال حاضر دانش آموختگان پرستاری بدون اینکه از نظر کسب صلاحیت های لازم مورد ارزیابی قرار گیرند وارد بازار کار می شوند. لذا این مطالعه باهدف مروری بر راهکارهای ارائه شده در مطالعات جهت کاهش شکاف بین تئوری و بالین، و ارائه راهکارهایی با توجه به شرایط موجود انجام شد.

روش ها: این مطالعه ی مروری در سال ۹۳ انجام شد. از طریق جستجوی اینترنتی مقالات موجود در زمینه شکاف تئوری و عمل در پایگاههای SID- Science Direct- Google Scholar طی یک دهه اخیر و با استفاده از واژه های کلیدی "تئوری و عمل" و "آموزش پرستاری" و "آموزش بالینی" و "Theory Practice Gap" جمع آوری و ۱۶ مقاله کامل پیرامون علل و راهکارهای کاهش شکاف مطالعه گردید.

یافته ها: راهکارهای مختلف در مقالات به ترتیب سیر زمانی شامل بهبود ارتباط بالین و آموزش- اصلاح کوریکولوم آموزشی- ارزیابی نیازهای بالینی توسط دانشگاه- الگوی نقش برای دانشجویان- یادگیری خودراهبر- استفاده از پرسپکتور- عملکرد بالینی تاملی و بازتابی- استفاده از تئوریهای پرستاری جهت هدایت بالین- تغییر در برنامه آموزشی- تعیین شایستگی های لازم برای بالین- نظارت بالینی- درگیر شدن دانشگاهیان در کار بالین- رویکردهای نوین آموزشی شامل آموزش مبتنی بر شایستگی و مبتنی بر شواهد- عمل دانش محور پرستاران بالین- ایجاد محیط یادگیری مثبت- بکارگیری تحقیق بعنوان پایه ای برای تصمیمات بالینی می باشد که مدیریت آموزش پرستاری رami طلبید.

نتیجه گیری: اکثر شواهد بر دستکاری عوامل در محیط آموزشی تمرکز کرده اند بر این اساس، استفاده از رویکردهای نوین آموزشی، متناسب با نیاز های جامعه و محیط کار، ارتباط بهتر آموزش و بالین را فراهم می سازد.

واژه های کلیدی: شکاف تئوری و عمل، آموزش مبتنی بر شایستگی، پرستاری، آموزش مبتنی بر شواهد

بررسی دیدگاه دستیاران بالینی دانشگاه علوم پزشکی شیراز در مورد تأثیر دوره پزشکی مبتنی بر شواهد بر دانش نظری و توانایی های عملی آنها

زهرا کریمیان^۱

جواد کجوری^۲

محمد مهدی ثاقب^۳

مجید رضا فرخی^۴

فخرالزمان نعیمی^۵

^۱ دکتری مدیریت آموزش عالی، عضو هیات علمی گروه آموزش الکترونیکی، قطب علمی آموزش الکترونیکی پیشرفته، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران (z_karimian_z@yahoo.com)

^۲ دکتری تخصصی (استاد) قلب و عروق و فوق تخصص Intervention، مدیر مرکز توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

^۳ دکتری تخصصی کلیه و مجاری ادراری (دانشیار)، قائم مقام معاون آموزشی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

^۴ دکتری تخصصی جراحی مغز و اعصاب، (استاد)، مدیر قطب علمی آموزش پیشرفته الکترونیکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

^۵ دکتری تخصصی آموزش از راه دور، (استادیار)، عضو هیات علمی قطب علمی آموزش پیشرفته الکترونیکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

مقدمه و هدف: پزشکی مبتنی بر شواهد به معنای کاربرد متعهدانه بهترین شواهد عینی برای اتخاذ تصمیمات تشخیصی و درمانی دقیق، آگاهانه و منصفانه برای بیماران است. این رویکرد به طبابت، تلاش می کند با ایجاد و تقویت توانایی طرح سوال، مهارت های جستجوی اطلاعات، برگزیدن بهترین شواهد و مستندات در دسترس و ارزیابی نقادانه آن و بکارگیری نتایج تحلیل و نقد مستندات و شواهد، کیفیت تصمیم گیری های بالینی را بهبود بخشد. تحقیق حاضر با هدف بررسی تأثیر دوره های آموزشی پزشکی مبتنی بر شواهد بر دانش نظری و توانایی های عملی دستیاران بالینی انجام شده است.

روش ها: تحقیق حاضر در سال ۱۳۹۲ با استفاده از روش نیمه تجربی تک گروهی انجام گردید. روش کار به صورت مداخله آموزشی، در قالب یک دوره آموزشی ۶ روزه پزشکی مبتنی بر شواهد معادل ۳۰ ساعت طراحی شد و جامعه آماری پژوهش را دستیاران تخصصی ورودی مهرماه ۱۳۹۱ تشکیل دادند که مجموعاً ۱۷۶ نفر در ۴ دوره به مدت ۶ روز در کارگاه های EBM شرکت نمودند. با توجه به نیمه تجربی بودن تحقیق، تعداد ۳۰ تا ۴۰ نمونه برای بررسی نتایج تحقیق کافی بود اما به علت امکان عدم پاسخ یا ریزش نمونه ها از روش سرشماری استفاده شد و یک ماه بعد از اتمام دوره برای کلیه دستیاران پرسشنامه ارسال گردید. در مجموع ۶۲ پرسشنامه به طور کامل پاسخ داده شده بود. نتایج با استفاده از نرم افزار SPSS 15 و آزمون تی زوجی و همبستگی پیرسون، و آمار توصیفی تحلیل شد.

یافته ها: نتایج نشان داد برگزاری دوره در افزایش رضایت، و توانایی عملی دستیاران تأثیر معناداری داشته است. همچنین دانش نظری دستیاران بعد از اتمام دوره در مقایسه با قبل از دوره تفاوت معناداری نشان داد. و افزایش دانش نظری و توانایی عملی دستیاران نیز با هم همبستگی معنی دار داشتند.

نتیجه گیری: برگزاری دوره های آموزشی تأثیر مثبتی بر دانش افراد داشته اما توانایی های عملی آنها نیازمند استمرار بیشتر و انجام عملی آموخته ها در محیط های واقعی است. بدین منظور ضروری است برای نهادینه نمودن این رویکرد گروه های مختلف آموزشی، پژوهشی و بهداشتی درمانی به طور همسو در این باره برنامه ریزی نمایند.

واژه های کلیدی: پزشکی مبتنی بر شواهد، آموزش، دستیاران بالینی، دانش، توانایی عملی

تأثیر تدریس مبتنی بر شواهد پیشگیری از ایدز/هپاتیت در کارکنان بهداشتی درمانی بر شناخت، نگرش، عملکرد و رضایت از تدریس

فرح مادرشاهیان^۱

محسن حسن آبادی^۲

^۱ مربی گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران (f_madarshahian@yahoo.com)
^۲ مربی گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران

مقدمه و هدف: صدمات شغلی انتقال دهنده ایدز/هپاتیت مانند تماس با سرسوزن آلوده در دانشجویان علوم پزشکی شایع است و دارای پیامدهای منفی جسمی و روانی-اجتماعی است. چون رویکرد آموزشی موثر جهت پیشگیری نامشخص است، تأثیر تدریس مبتنی بر شواهد پیشگیری از ایدز/هپاتیت در کارکنان بهداشتی درمانی بر شناخت، نگرش، عملکرد و رضایت از تدریس مطالعه شد.

روش ها: در این مطالعه نیمه تجربی دانشجویان ترم ۵ رشته پرستاری دانشگاه علوم پزشکی بیرجند بصورت سرشماری انتخاب و جهت تدریس پیشگیری ایدز/هپاتیت بر اثر صدمات شغلی و تماس با مایعات بدن بیماران به دو گروه ۳۷ نفری تجربی و کنترل تقسیم و تا پایان ترم تحصیلی هفتم (۱۳۹۲-۱۳۹۰) پیگیری شدند. مداخله شامل جستجوی شواهد در منابع علمی جهت طراحی پیشگیری و تمرین عملی آن مانند تزریق بی خطر داروها بود. تدریس گروه کنترل بوسیله کتب مرجع و بحث گروهی بود. پیآمدهای مداخله، نمرات شناخت، نگرش، پیشگیری و رضایت از تدریس بود. اطلاعات با دو پرسشنامه و یک چک لیست پژوهشگر ساخته پس از تایید روایی و پایایی آنها جمع‌آوری شد. شناخت با ۲۰ سوال چهارگزینه‌ای (نمره ۰-۲۰)، نگرش با ۲۴ گویه (نمره ۱۲-۲۴)، رضایت با ۱۶ گویه (نمره ۸-۱۶) و پیشگیری با مشاهده ۷ عملکرد طی یک تزریق عضلانی (نمره ۰-۷) تعیین شد. اطلاعات با آزمونهای مجذور کای، تی مستقل و زوج تجزیه و تحلیل شد.

یافته ها: میانگین نمره کل عملکرد پیشگیری گروه تجربی (۵/۱۳±۱/۹۴) بالاتر از گروه کنترل (۳/۹۱±۱/۳۲) بود (p=۰/۰۰۱). رضایت گروه تجربی از تدریس (۶۳/۵۹±۱۷/۸۶) بیشتر از گروه کنترل (۵۳/۸۱±۱۷/۰۹) بود (p=۰/۰۱۹).

نتیجه گیری: تدریس مبتنی بر شواهد و تمرین عملی پیشگیری ایدز/هپاتیت در کارکنان بهداشتی در افزایش رضایت از تدریس و عملکرد پیشگیری طی تزریق عضلانی موثر بود و بدین منظور پیشنهاد می گردد.

واژه های کلیدی: عملکرد مبتنی بر شواهد، صدمات سرسوزن، آگاهی، نگرش، رضایت

تأثیر روش تدریس نمایشی (رویکرد چهارمرحله ای) بر عملکرد دانشجویان مامایی درباره اداره مرحله زایمان

سهیلا محمدی ریزی^۱

پروین بهادران^۲

فریبا فهامی^۳

^۱ مربی گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران (Mohamadirizi@yahoo.com)

^۲ مربی گروه مامایی، گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

^۳ عضو هیئت علمی و عضو مرکز تحقیقات پرستاری و مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

مقدمه و هدف: روش های آموزشی فعال به طور وسیع در آموزش دانشجویان مامایی در حال افزایش است. یکی از روش های مبتنی بر فعالیت یادگیرندگان روش تدریس ۴ مرحله ای نمایشی است. لذت هدف از این مطالعه تعیین تأثیر روش تدریس نمایشی (رویکرد چهارمرحله ای) بر عملکرد دانشجویان مامایی درباره اداره مرحله زایمان بود.

روش ها: این مطالعه نیمه تجربی در سال ۱۳۹۲ در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بر روی ۶۰ کارورز رشته مامایی که به روش سرشماری انتخاب و سپس به صورت تصادفی به دو گروه مساوی (هر گروه شامل ۳۰ نفر) تقسیم شدند، انجام گردید. پرسشنامه استاندارد عملکرد مورد تایید وزارت بهداشت و آموزش پزشکی توسط هر دو گروه (تدریس نمایشی و تدریس معمول) قبل و بعد از آموزش تکمیل شد. داده ها با استفاده از آزمونهای آماری توصیفی، تی دانشجویی و تی زوجی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. سطح معناداری کم تر از ۵ درصد در نظر گرفته شد.

یافته ها: نتایج آزمون تی تست نشان داد که بین میانگین نمره عملکرد قبل از آموزش در هر دو گروه تفاوتی معناداری نداشت در حالی که بعد از مداخله بین دو گروه تفاوت آماری معناداری یافت شد ($P=0.001$). نتایج آزمون تی زوجی نیز نشان داد که بین میانگین نمره عملکرد بعد از مداخله در هر دو گروه شاهد و تجربی تفاوت آماری معناداری وجود داشت (به ترتیب $t=0$ ، $P=0.01$ ، $t=-2.05$ ، $P=0.003$). همچنین میزان افزایش نمره عملکرد در گروه تجربی ۷۷ درصد و در گروه شاهد ۱۲ درصد بود ($P=0.001$).

نتیجه گیری: روش تدریس نمایشی می تواند موجب افزایش سطح عملکرد دانشجویان مامایی در اداره مراحل ۴ گانه زایمان شود. بنابراین استفاده از این روش آموزشی به عنوان یک روش یادگیری مؤثر توصیه می شود.

واژه های کلیدی: تدریس، نمایش، مامایی، زایمان

طراحی و تهیه یک برنامه آموزشی چند رسانه ای و مبتنی بر موبایل مربوط به پرتو درمانی : گامی به سوی ارتقاء و تسهیل یادگیری

شهلا محمدی ریزی^۱
سهیلامحمدی ریزی^۲

^۱ کارشناسی ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی اصفهان، اصفهان، ایران (shahlamohamadirizi@yahoo.com)
^۲ مربی گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی اصفهان، اصفهان، ایران

مقدمه و هدف: در شکل جدید آموزش (آموزش مولتی مدیا) دیگر لازم نیست که آموزش همواره در داخل مراکز آموزشی با دیواره های بسته باشد، بلکه می تواند در سطحی وسیع و با انعطاف لازم، فارغ از زمان و مکان خاص در دسترس همگان باشد به نظر می رسد استفاده از این امکانات برای آموزش، به تحقق برخی از آرمان هایی که به عنوان ملاک های کیفیت آموزش شناخته می شوند، از جمله فراگیرمحوری، یادگیری مادام العمر، یادگیری فعال، تعامل در یادگیری و چند رسانه ای بودن، کمک کند. لذا با توجه به اهمیت روش های آموزشی موثر و مناسب در آموزش دانشگاهی و روش های متعدد آموزشی که در جامعه در حال حاضر مورد استفاده قرار می گیرد خصوصاً در حوزه بهداشت و آموزش پزشکی که بیشتر از روش هایی همچون سخنرانی استفاده می شود لذا این روش آموزشی تهیه و تنظیم شده است.

روش ها: در این نوع برنامه آموزشی تهیه شده مدرس مورد نظر در یک محیط آرام و یا استودیو قرار گرفته و مطالب درسی مورد نظر خود را که قرار است در کلاس درس به دانشجویان آموزش دهد در همان مکان و پس از ضبط صدای خود بر روی پاورپوینت ها تدریس می نماید. در این روش فیلمی تهیه شده که با فرمت های mp3- mp4-avi-wmv می توان آن را نمایش داد و همچنین دانشجو و یا هر مخاطب دیگر می تواند در صورت عدم تفهیم هر قسمت به عقب بازگشته و مجدداً آن را مرور نماید. علاوه بر این مخاطب می تواند آن را بر روی گوشی همراه خود ذخیره نموده تا در صورت لزوم از آن استفاده نماید. یکی دیگر از مزیت های این نوع آموزشی قرار گرفتن این نوع آموزش مولتی مدیا در صفحات وب هر دانشگاه و یا دانشکده به منظور دسترسی آسان از طریق اینترنت می باشد.

نتیجه گیری: روش آموزش مولتی مدیا و مبتنی بر موبایل می تواند در حوزه آموزش پزشکی به کار برده شده تا گامی در جهت ارتقاء سطح آموزش و یادگیری دانشجویان برداشته شود.

واژه های کلیدی: چند رسانه ای، مبتنی بر موبایل، پرتو درمانی

میزان آگاهی و نگرش پرستاران در زمینه پرستاری مبتنی بر شواهد

پروانه سودمند^۱

مهدی رجایی سرکاری^۲

علی مشکین یزد^۳

۱ دانشجوی دکترای آموزش پرستاری دانشگاه علوم پزشکی مشهد، عضو هیات علمی دانشگاه آزاد مشهد، مشهد، ایران

۲ کارشناس پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

۳ کارشناس ارشد روانپرستاری، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (Meshkina1@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: پرستاری مبتنی بر شواهد فرآیندی است که در سال های اخیر به عنوان شیوه ای برای مراقبت های بهداشتی و درمانی بر اساس جدیدترین یافته ها مطرح شده است. طی این فرآیند پرستار می تواند با استفاده از نتایج تحقیقات موجود، مهارت بالینی خود و عملکرد بیمار را ارتقاء داده و تصمیمات بالینی مناسب اتخاذ نماید. هدف از این مطالعه بررسی میزان آگاهی و نگرش پرستاران بیمارستان ابن سینای مشهد در زمینه پرستاری مبتنی بر شواهد می باشد.

روش ها: این مطالعه از نوع توصیفی- مقطعی است که بر روی ۱۵۰ نفر از پرستاران بیمارستان ابن سینای مشهد در سال ۹۳ انجام شد. این پرستاران با روش تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه دموگرافیک و پرسشنامه محقق ساخته بود. آنالیز آماری توسط نرم افزار SPSS 17 انجام شد.

یافته ها: میانگین سن پرستاران $33/9 \pm 6$ سال بود. ۲۵ نفر (۱۶/۶٪) از افراد مورد مطالعه آگاهی خوب، ۴۳ نفر (۲۸/۶٪) آگاهی متوسط و ۸۲ نفر (۵۴/۸٪) آگاهی ضعیف برخوردار بودند. ۴۲٪ افراد دارای نگرش مثبت نسبت به پرستاری مبتنی بر شواهد بودند. نتایج نشان داد بین آگاهی با سن ($p=0/002$)، تحصیلات ($p=0/000$) ارتباط معنی داری وجود داشت. همچنین بین میزان آگاهی و نگرش واحدهای مورد پژوهش در زمینه پرستاری مبتنی بر شواهد ارتباط معنی داری وجود داشت ($p < 0/05$).

نتیجه گیری: با توجه به اینکه اکثریت افراد از آگاهی ضعیفی برخوردار بودند، طراحی برنامه های منظم و مدون آموزشی جهت افزایش آگاهی پرستاران در مورد پرستاری مبتنی بر شواهد ضروری به نظر می رسد.

واژه های کلیدی: آگاهی، نگرش، پرستار، پرستاری مبتنی بر شواهد

بررسی تاثیر آموزش مهارت جرأت ورزی بر سبک مدیریت تعارضات بین فردی پرستاران در محیط کار

سید رضا مظلوم^۱

مرضیه مطهری^۲

نگار اصغری پور^۳

شاهرخ مقصودی پور زید آبادی^۴

^۱ دانشجوی دکتری پرستاری، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه داخلی جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲ دانشجوی ارشد آموزش پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۳ استادیار، مرکز تحقیقات روانشناسی و علوم رفتاری، بیمارستان ابن سینا، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۴ مربی، گروه بهداشت روان و مدیریت، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: نحوه ی مواجهه ی صحیح و مدیریت تعارضات بین فردی در محیط کار، ارتباط نزدیکی با میزان برخورداری افراد از مهارت های ارتباطی دارد. جرأت ورزی یکی از اجزای مهارت های ارتباطی است که اثر آن در این زمینه بررسی نشده است، این مطالعه با هدف بررسی تاثیر آموزش مهارت جرأت ورزی بر سبک مدیریت تعارضات بین فردی پرستاران در محیط کار انجام گرفت.

روش ها: در این مطالعه تجربی، ۶۰ پرستار بیمارستان امام رضا(ع) شهر مشهد به صورت تصادفی در یکی از گروه های آزمون و شاهد قرار گرفتند. گروه آزمون تحت آموزش مهارت جرأت ورزی طی کارگاه دو روزه قرار گرفت. گروه شاهد آموزشی دریافت نکرد. سطح مهارت جرأت ورزی و سبک مدیریت تعارضات، در هر دو گروه قبل و ۴۰ روز بعد از مداخله توسط پرسشنامه جرأت ورزی بار آن و مدیریت ارتباط سازمانی پوتنام و ویلسون سنجیده شد.

یافته ها: در مرحله قبل از مداخله، میانگین سبک مدیریت تعارضات پرستاران در هر چهار سبک مدیریت تعارضات به شیوه ی عدم مقابله ($P=0/259$)، همکاری ($P=0/292$)، کنترل ($P=0/357$) و سازش ($P=0/431$) در دو گروه آموزش مهارت جرأت ورزی و شاهد تفاوت آماری معنی داری نداشت. اما پس از اجرای مداخله، میانگین نمره سبک مدیریت تعارضات در گروه جرأت ورزی به شیوه همکاری ($P<0/001$) بصورت معنی داری بیشتر و در سبک سازش ($P<0/001$) بصورت معنی داری کمتر از گروه شاهد بود.

نتیجه گیری: نتایج نشان داد که برگزاری برنامه آموزشی مهارت جرأت ورزی در افزایش میانگین استفاده ی پرستاران از سبک مدیریت تعارضات به شیوه ی همکارانه و کاهش میانگین استفاده از سبک مدیریت تعارضات به شیوه ی سازش در محیط کار تاثیر دارد. لذا پیشنهاد می شود به منظور آموزش پرستاران و تجهیز نمودن آنها برای مواجهه و مدیریت صحیح تعارضات بین فردی در محیط کار، از برنامه آموزشی مهارت جرأت ورزی در دوره های آموزشی ضمن خدمت پرستاران استفاده شود.

واژه های کلیدی: آموزش مهارت جرأت ورزی، سبک مدیریت تعارضات بین فردی، پرستار، محیط کار

بررسی میزان آگاهی پرتوکاران و دانشجویان کارشناسی رادیولوژی دانشگاه علوم پزشکی کاشان از مقادیر دوز دریافتی بیماران

زینب سلطانی^۱

الهام عمرانیان^۱

مرضیه احمدی^۱

اکبر علی اصغرزاده خوراسگانی^۲

محبوبه معصوم بیگی^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی رادیولوژی، گروه فیزیک پزشکی و رادیولوژی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، کاشان، ایران
^۲ دانشیار، گروه فیزیک پزشکی و رادیولوژی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، کاشان، ایران
^۳ مربی، گروه فیزیک پزشکی و رادیولوژی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، کاشان، ایران (m2_beigi@yahoo.com)

مقدمه و هدف: امروزه روش های تشخیصی با استفاده از پرتوهای یونیزان، بخش اساسی از حرفه ی پزشکی را تشکیل می دهد. هدف از این مطالعه بررسی میزان آگاهی نسبت به مقدار دوز دریافتی در روش های مختلف تصویربرداری بین پرتوکاران و دانشجویان سال آخر کارشناسی رادیولوژی دانشگاه علوم پزشکی کاشان بود.

روش ها: این مطالعه کاربردی، یک بررسی از نوع توصیفی-مقطعی بود. جامعه پژوهش ۷۱ نفر از دانشجویان سال آخر کارشناسی و پرتوکاران شاغل در بیمارستان های تابعه دانشگاه علوم پزشکی کاشان بود. یک پرسشنامه محقق ساخته شامل ۲۷ سوال تهیه و در اختیار شرکت کنندگان قرار گرفت. داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS و روش آمار توصیفی- استنباطی مورد تحلیل قرار گرفت. جهت بررسی رابطه اختلاف میانگین نمرات بدست آمده در بین گروههای مورد بررسی و سطح معنی داری از آزمون t-test با $P \leq 0.05$ استفاده گردید. **یافته ها:** نتایج این بررسی نشان داد که میانگین نمرات دانشجویان سال آخر کارشناسی و پرتوکاران شاغل در بیمارستان های دانشگاه علوم پزشکی کاشان نسبت به مقدار دوز دریافتی در روش های مختلف تصویربرداری به ترتیب 0.48 ± 0.49 ، 0.48 ± 0.53 می باشد. نتایج آزمون t-test حاکی از آن است که اختلاف میانگین نمرات بدست آمده در بین گروههای مورد بررسی معنی دار نبود.

نتیجه گیری: نتایج این مطالعه نشان می دهد که آگاهی دانشجویان سال آخر کارشناسی و پرتوکاران شاغل در بیمارستان های دانشگاه علوم پزشکی کاشان نسبت به مقدار دوز دریافتی در روش های مختلف تصویربرداری پایین و ناکافی است و نیاز به برگزاری دوره های آموزشی ضمن خدمت جهت پرتوکاران و تجدید نظر در سرفصل های درسی دانشجویان کارشناسی رادیولوژی ضروری می باشد.

واژه های کلیدی: آگاهی، پرتوهای یونیزان، پرتوکاران، کاشان

بررسی نگرش پرستاران شاغل در بخش‌های مراقبت‌ویژه بیمارستان‌های آموزشی شهر مشهد از موانع بکارگیری نتایج پژوهش در بالین

سیده تکتیم معصومیان حسینی^۱

زهراسادات منظری^۲

علی بزی^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری، گروه آموزشی داخلی - جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، مشهد، ایران
(masoumiant911mums.ac.ir)

^۲ استادیار مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه آموزش پرستاری، گروه آموزشی داخلی - جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، مشهد، ایران
^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری، گروه آموزشی داخلی - جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: بکارگیری نتایج پژوهش راهی برای توسعه دانش و ارتقاء کیفیت مراقبت‌های پرستاری است. لذا ضروری است تا موانع موجود در این زمینه به دقت درک و شناسایی شود. این مطالعه نیز با هدف تعیین موانع بکارگیری تحقیقات از نقطه نظر پرستاران شاغل در بخش‌های مراقبت‌ویژه بیمارستان‌های آموزشی شهر مشهد انجام گرفت.

روش‌ها: در این مطالعه توصیفی - تحلیلی، نمونه پژوهش را ۱۶۰ پرستار شاغل در بخش‌های مراقبت‌ویژه تمامی بیمارستان‌های آموزشی شهر مشهد تشکیل می‌داد که به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از مقیاس لیکرتی ۲۸ سوالی موانع عملکرد مبتنی بر شواهد فانک که دارای ۴ خرده مقیاس می‌باشد جمع‌آوری شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز از SPSS ۱۱/۵ و از آمار توصیفی و استنباطی (فریدمن، کروسکال‌والیس و من‌ویتنی‌بو) استفاده گردید.

یافته‌ها: براساس نتایج سه مانع اصلی در بکارگیری نتایج پژوهش‌ها از دیدگاه پرستاران مورد مطالعه عبارت بودند از: عدم وجود تسهیلات لازم برای بکارگیری یافته‌های تحقیقات انجام شده در عمل (۷۸/۱٪)، نداشتن وقت کافی برای خواندن مقالات پژوهشی (۶۰/۰٪) و شفاف نبودن اثرات یافته‌ها و پژوهش‌های جدید در عمل (۵۳/۲٪). همچنین، میزان دسترسی ۴۴٪ پرستاران به امکانات اطلاع‌رسانی و منابع پژوهشی نامطلوب بود. اختلاف آماری معنی‌داری بین متغیرهای زمینه‌ای از قبیل جنس، سابقه کار در بالین، سمت سازمانی و میزان تحصیلات با نمره کل مقیاس موانع وجود نداشت ($P < 0/05$).

نتیجه‌گیری: براساس یافته‌ها مانع اصلی عملکرد مبتنی بر شواهد، موانع مرتبط با سازمان می‌باشد. لذا با توجه به اهمیت استفاده از نتایج پژوهش در عمل، ارتقاء سطح حمایت مدیریتی و سازمانی از این مسئله، انجام اقداماتی نظیر ارایه برنامه‌های آموزش ضمن خدمت، فراهم نمودن تسهیلات لازم برای پرستاران برای بکارگیری یافته‌های تحقیقات انجام شده در عمل و دادن وقت کافی به پرستاران برای خواندن پژوهش‌ها توصیه می‌شود.

واژه‌های کلیدی: عملکرد مبتنی بر شواهد، بکارگیری نتایج پژوهش، پرستاران

بررسی ارتباط خودتعالی و سلامت روانی بیماران تحت همودیالیز شرکت کننده در گروه همتایان

اکرم ملک خواهی^۱

مریم جدید میلانی^۲

مهدی جعفرزاده^۳

محمدحسن رخشانی^۴

زهرا ملک خواهی^۵

^۱ کارشناس ارشد پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران (Malek049@yahoo.com)

^۲ دکتری پرستاری، استادیار، عضو هیات علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه شاهد، تهران، ایران،

^۳ کارشناس ارشد پرستاری، مربی، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران

^۴ دکتری آمار حیاتی، استادیار دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران،

^۵ دانشجوی کارشناسی بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران

مقدمه و هدف: هدف پژوهش حاضر تعیین ارتباط خودتعالی و سلامت روانی در بیماران تحت درمان با همودیالیز شرکت کننده در گروه همتایان می باشد.

مواد و روش ها: پژوهش حاضر به صورت کارآزمایی بالینی تصادفی شده با دو گروه مداخله و کنترل بر روی 55 بیمار تحت همودیالیز در بیمارستان شهر سبزوار سال ۱۳۹۲ انجام گرفت. روش نمونه گیری به صورت تصادفی ساده بود. به مدت 8 هفته جلسات حمایتی همتایان به مدت ۱ ساعت جهت گروه مداخله برگزار شد. موضوع جلسات بر اساس مشکلات به دست آمده از نیاز و علاقه بیماران بود. ابزار پژوهش پرسشنامه، اطلاعات دموگرافیک، ابزار خود تعالی رید (Self-transcendence scale -) بخش عملکرد روانی پرسشنامه کیفیت زندگی بیماران دیالیزی (KDQOL-SFTM) بود. جهت آنالیز داده ها از آمار توصیفی و استنباطی با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه 28 استفاده شد.

یافته ها: اختلاف معناداری بین دو گروه مداخله و کنترل بین امتیازهای سطح خود تعالی و همچنین وضعیت سلامت روانی بعد از اتمام - 5/ > مطالعه وجود داشت (. 5/ = p - 55) ارتباط معنادار و مستقیمی بین امتیاز سطح خود تعالی و ارتقاء عملکرد روانی وجود داشت (.) 55 p - 61/0 = r .

نتیجه گیری: بر اساس نتایج پژوهش ارتقاء سطح خود تعالی در بیماران تحت همودیالیز موجب ارتقاء سلامت روانی آنها می شود.

واژه های کلیدی: همودیالیز، خود تعالی، سلامت روانی، گروه حمایتی همتایان

بررسی مقایسه‌ای تأثیر آموزش به دو روش یادگیری مبتنی بر مورد و سنتی بر تصمیم‌گیری بالینی پرستاران شاغل در بخش‌های مراقبت ویژه

الهام شهرکی مقدم^۱

زهرا سادات منظری^۲

فاطمه حشمتی نبوی^۳

سید رضا مظلوم^۴

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲ استادیار، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه داخلی - جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (Manzariz@mums.ac.ir)
^۳ استادیار، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه بهداشت راون و مدیریت، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۴ دانشجوی دکتری پرستاری، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه داخلی - جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: شرایط متغیر وضعیت بالینی بیماران در بخش‌های مراقبت ویژه، مستلزم آن است که پرستاران تصمیم‌گیرندگان باکفایتی باشند. یادگیری مبتنی بر مورد از روش‌های آموزشی نوین است که می‌تواند باعث توسعه تصمیم‌گیری بالینی شود. لذا این مطالعه با هدف مقایسه تأثیر دو روش یادگیری مبتنی بر مورد و سخنرانی بر مهارت تصمیم‌گیری بالینی پرستاران بخش مراقبت ویژه انجام گردید.

روش‌ها: در این مطالعه تجربی با روش پیش‌آزمون-پس‌آزمون، بیمارستان‌های شهید کامیاب و امام رضا (ع) شهر مشهد به صورت تصادفی در یکی از گروه‌های یادگیری مبتنی بر مورد و سخنرانی قرار داده شدند. سپس به روش نمونه‌گیری تصادفی ۶۰ پرستار آ‌سی‌یو انتخاب گردیدند. در گروه یادگیری مبتنی بر مورد از سناریوهای بالینی مبتنی بر واقعیت و در گروه سنتی از سخنرانی جهت آموزش پرستاران استفاده گردید. در هر دو گروه قبل و ۴۵ روز بعد از مداخله پرسشنامه تصمیم‌گیری بالینی تکمیل گردید. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری تی مستقل، تی زوجی، کای اسکوئر و من ویتنی در سطح معنی داری ۰/۰۵ تجزیه و تحلیل گردید.

یافته‌ها: قبل از مداخله میانگین نمره تصمیم‌گیری بالینی ($P=0/162$) پرستاران در دو گروه اختلاف آماری معنی داری نداشت؛ اما پس از اجرای مداخله در میانگین نمره تصمیم‌گیری بالینی در هر دو گروه اختلاف آماری معنی داری مشاهده شد ($P=0/020$). همچنین در تفاوت میانگین نمرات پس‌آزمون با پیش‌آزمون در گروه یادگیری مبتنی بر مورد ($35/5 \pm 28/2$) نسبت به گروه سخنرانی ($13/4 \pm 7/2$) اختلاف آماری معنی داری مشاهده شد ($P < 0/001$).

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد روش آموزشی یادگیری مبتنی بر مورد در ارتقاء تصمیم‌گیری بالینی پرستاران مؤثرتر خواهد بود. لذا کاربرد این روش آموزشی در برنامه‌های آموزش مداوم ضمن خدمت به منظور بهبود تصمیم‌گیری بالینی پرستاران پیشنهاد می‌شود.

واژه‌های کلیدی: یادگیری مبتنی بر مورد، سخنرانی، تصمیم‌گیری بالینی، بخش مراقبت ویژه

روشهای نوین مبتنی بر شواهد در آموزش بالینی احیای نوزاد

اکرم موسوی^۱

حمیدرضا بهنام وشانی^۲

محمد حیدرزاده^۳

جواد ملکزاده^۴

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری مراقبت ویژه نوزادان، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(mousavi_nu50@yahoo.com)

^۲ مربی مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه آموزش پرستاری کودک و نوزاد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۳ دانشیار گروه نوزادان و فوق تخصص نوزادان، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران

^۴ مربی گروه آموزش پرستاری داخلی و جراحی، پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: گزارش گیری شامل فرایند مشارکت فعال فراگیران در جهت شناسایی و بستن شکافها بین دانش و مهارتهاست که توسط یک مربی راهنمایی می شوند؛ یک تکنیک بدون تهدید و با تمرکز به فراگیرنده است که به تیم عملیاتی کمک می کند با بیان عملکرد خود آن را بهبود ببخشند. مطالعه حاضر با هدف مقایسه تاثیر دو روش گزارشگری ضبط ویدیویی و آموزش معمول بر کیفیت احیاء نوزاد انجام شده است.

روش ها: در این مطالعه شبه تجربی تعداد ۹۰ مورد احیای نوزاد که بوسیله دوربینهای نصب شده در اتاق عمل و زایشگاه بیمارستان امالینین (س) مشهد ضبط گردید در سه مرحله از مطالعه از نظر کیفیت احیاء مورد بررسی قرار گرفت؛ ۳۰ مورد قبل از انجام هرگونه مداخله ضبط و مورد ارزیابی قرار گرفت؛ ۳۰ مورد بعد از برگزاری کارگاههای آموزشی احیای نوزاد برای افراد تیم احیاء بررسی شد و در مرحله سوم ۳۰ مورد احیاء بعد از برگزاری جلسات هفتگی گزارشگری ضبط ویدیویی احیاءها در مدت دو ماه، ضبط و با استفاده از چکلیست ارزیابی کیفیت احیای نوزاد مورد بررسی شد. تحلیل دادهها توسط آزمونهای مجذور کای، آنالیز واریانس یکطرفه، کروسکال والیس و با استفاده از نرم افزار SPSS ویرایش ۱۶/۵ صورت گرفت.

یافته ها: ۶۱/۱ درصد نوزادان احیاء شده جنس مذکر و ۳۸/۹ درصد جنس مونث بود. بیشترین روش زایمان در سه گروه گزارشگری، آموزش معمول و شاهد زایمان طبیعی (۷۴/۴ درصد) بود. در مقایسه نمره کیفیت احیاء بین سه گروه تفاوت معنی داری وجود داشت ($p < 0/001$)؛ و نتایج آزمون تعقیبی توکی نیز نشان داد که این تفاوت معنی دار بین گروههای گزارشگری و آموزش معمول ($p < 0/001$) و گزارشگری و شاهد ($p < 0/001$) وجود دارد؛ ولی بین گروههای آموزش معمول و شاهد تفاوت معنی دار وجود ندارد ($p = 0/17$).

نتیجه گیری: برگزاری جلسات گزارشگری احیاهای ضبط شده نوزاد باعث ارتقاء کیفیت احیاء نوزاد و انسجام در کارهای گروهی می گردد.

واژه های کلیدی: گزارشگری، احیای نوزاد، ضبط ویدیویی، آموزش

زندگی با مولتیپل اسکلروزیس: آموزش بیمار مبتنی بر شواهد

مجید نسترن^۱

مجید آخوند^۱

مرتضی مظلوم فارسی باف^۱

مصطفی خراشادیزاده^۱

دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (nastaranm931@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: مولتیپل اسکلروزیس یک اختلال مزمن، پیش رونده و نسبتاً شایع عصبی است که بیشتر در سنین جوانی باعث ابتلای برخی از انسانها می شود. روند پیشرفت بیماری به گونه ای است که در صورت عدم توجه و رسیدگی موجبات کاهش ن سبتاً شدید کارایی مبتلایان را در سنین کار و کوشش فراهم می نماید و این ضربه ای است سهمگین بر بیمار، خانواده و جامعه در حالی که ارائه مراقبتهای مناسب درمانی، پرستاری و توانبخشی سبب افزایش سطح توانمندی های جسمی و روحی بیمار و کندی سیر پی شرفت بیماری می گردد. نشانه های اصلی که بیشتر گزارش می شوند عبارتند از: خستگی، افسردگی، ضعف، بی حسی، عدم تعادل، درد، اختلال در دفع روده و مثانه، اختلال بینایی، اختلال جنسی، اختلال خواب و اختلال حافظه. هدف از نگارش این مقاله مرور مداخلات درمانی، پرستاری و توانبخشی در بهبود یا تخفیف نشانه های اصلی بیماری MS با تکیه بر مطالعات Evidence-based از سال 2000 تاکنون و ارائه بهترین راهکارهای موجود برای آموزش مبتنی بر شواهد می باشد.

واژه های کلیدی: مولتیپل اسکلروزیس، آموزش مبتنی بر شواهد

خودارزیابی دستیاران گروه بیهوشی از توانمندی ارتباطی، مراقبت بالینی و حرفه ای گری خویش در مقایسه با ارزیابی اعضای هیات علمی

راضیه نشاط آور

کارشناس مدارک پزشکی و کارشناس ارشد آموزش پزشکی دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران
(rneshtavar@yahoo.com)

مقدمه و هدف: تربیت یک نیروی فرهیخته و کارآمد در مرحله اول منوط به باور داشتن نیاز به ارتقای وضعیت آموزشی و پژوهشی در بین دستیاران می باشد و مساله عزت نفس و باور آنها از خویش و آینده شغلی آنها به عنوان متخصصین جامعه مربوط به نحوه آموزش در طول دوره دستیاری می باشد. هدف مطالعه سنجش توانمندی از دیدگاه خود دستیاران و رفع نقاط ضعف می باشد.

روش ها: این مطالعه توصیفی تحلیلی و مقطعی می باشد و از پرسش نامه ۳۶۰ درجه گونه ایرانی با ۲۹ سوال و با معیار لیکرت استفاده شد. ۳۱ نفر دستیار و ۳۱ نفر اعضای هیات علمی پرسش نامه را تکمیل نمودند. پرسش نامه دارای ۱۰ سوال مهارت ارتباطی، ۹ سوال مراقبت بالینی و ۱۰ سوال حرفه ای گری بود.

یافته ها: در اکثریت فعالیت ها دستیاران خود را در سطح بالاتر از حد متوسط ارزیابی نمودند. چند مورد خود را در سطح متوسط و پایین تر (کمتر از ۵۰ درصد) ارزیابی کرده بودند: مدیریت واکذارای مسئولیت بیمار، جلب اعتماد بیماران و خانواده آنها، گسترش دانش حرفه ای خود، ارزیابی منتقدانه منابع اطلاعاتی، تسهیل فرایند یادگیری همکاران پزشک و کادر درمان بود. اعضای هیات علمی نیز در اکثریت فعالیت ها دستیاران را پایین تر از حد متوسط ارزیابی نمودند و ارتباط معنی داری بین نظر دستیاران و اعضای هیات علمی به تفکیک سه حیطه وجود نداشت.

نتیجه گیری: اختلاف بین خود ارزیابی دستیاران تخصصی و اساتید از آنان می تواند نشانگر عدم اطلاع از اهداف ضروری بر اساس کریکولوم طی سال های مختلف دوره تخصصی می باشد. نیاز به برنامه ریزی آموزشی تقویت دستیاران در حیطه هایی که خودشان ابراز ضعف نموده اند ضروری است پیشنهاد می شود جهت رفع این موارد خود ارزیابی دوره ای از دستیاران به عمل آید.

واژه های کلیدی: خود ارزیابی، مهارت ارتباطی، حرفه ای گری، مراقبت بالینی، دستیاران

طراحی اجرا و ارزیابی کارت واکسن مشاوره دانشجویی گروه مامایی نوآوری از EDO دانشکده پرستاری و مامایی زاهدان

شهین دخت نوابی ریگی^۱

فریبا یعقوبی نیا^۲

علی نویدیان^۳

^۱ دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی زاهدان، زاهدان، ایران (shahinnavabi@yahoo.com)

^۲ (دانشیار)، گروه مشاوره و روانشناسی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی زاهدان، زاهدان، ایران.

^۳ (استادیار)، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی زاهدان، زاهدان، ایران.

مقدمه و هدف: پیشگیری بهتر از درمان است گفته ای که در آسیب های جسمی جای خود را پیدا نموده اما در آسیب های روانی راهکارهای خاصی را می طلبد. دانشجویان از جمله گروه هدفی هستند که نیازمند توجه ویژه می باشند زیرا به خود واگذاری آنان و عدم برنامه ریزی برای آنان مشکلات روحی جبران ناپذیری را می تواند وارد سازد. مشاوره دانشجویی چند سالی است که بحث جدی دانشگاهی است اما در آن تعامل، تعاون و تحول چشمگیری دیده نمی شود. ابتدای ترم سرگردانی و نگرانی از انتخاب واحد دانشجویان را به دانشکده می کشاند، اما در طول تحصیل دانشجو مدعی است که مشاوره را ندیده و مشاور مدعی است که دانشجویی به آن مراجعه ننموده است. این تعارض رویارویی دلیل این نگرانی هاست و دانشجو را به مدیران و مسئولان بالاتر می کشاند. مسئولان دانشجویی را می بینند که در پاس کردن دروس خود موفق نبوده اند. زمان محدود انتخاب واحد اینترنتی، بار مراجعین به مدیران گروه و مسئولین و اساتید مشاوره نیاز به طراحی بود که این روند را آسان گرداند و از نظر صوری تصمیم گیری ها را آسان و زمان را ذخیره کند. از طرفی ارتباط بین دانشجو با آموزش، استاد مشاور و مدیر گروه نیازمند طرحواره ای بود که همه به آن رجوع کنند و مختصر رویدادها در آن ثبت گردد. از این رو طراحی کارت مشاوره دانشجویی به ذهن مسئولین رسید تا با ثبت وقایع مهم تحصیلی و رشد تحصیلی بصورت منحنی در ابتدای ترم همه چیز منسجم ثبت شود و بین مسئولین از استاد مشاور تا مدیر گروه ردو بدل گردد.

روش ها: ابتدا نیازسنجی ها بعمل آمده توسط مدیر گروه و مسئولین طی 5 مشخص نمود. بنابراین دانشجو بین آموزش، استاد مشاور و مدیر گروه سرگردان می گشت و این سرگردانی در شروع ترم بیشتر خود را نشان میداد. زیرا در این زمان بار مراجعات مجالی برای بررسی بهتر پرونده ها را نمی دهد و بعضاً تصمیم گیری های اشتباه مشکل دانشجویان عقب افتاده از تحصیل را بدتر می ساخت. از این رو پیشنهاد بر این شد که کارتی طراحی شود تا در شروع ترم رابط صوری قوی بین آموزش، استاد مشاور و مدیر گروه با دانشجو ایجاد شود که شامل خصوصیات زیر بود: روی کارت مشخصات دانشجو (شماره دانشجو، نام و نام خانوادگی، رشته و مقطع تحصیلی، ورودی نیم سال، دانشجوی دانشکده یا مهمان و تاریخ تحویل و نام اساتید راهنما اول و دوم) جدول 1: بررسی واحدهای دانشجویی توسط استاد راهنما، کارشناس آموزش و مدیر گروه که در 8 ترم (ستون) تعداد واحدهای پاس شده پایه /اختصاصی، تعداد واحدهای عمومی، تعداد و نام واحدهای پاس نشده و معدل ترم که توسط این سه نفر به ترتیب تأیید گردد. پشت کارت نمودار رشد تحصیلی با رسم نمودار استاندارد دانشجو نسبت به آن. اگر رشد تحصیلی روی نمودار باشد وضعیت نرمال، و اگر زیر صدک باشد، نیازمند برنامه ریزی و درصدی بالای صدک قرار می گیرند. جدول 2: برنامه ریزی دانشجوی عقب افتاده از تحصیل و مشروط توسط استاد راهنما ثبت می گردد. (تصویر 1 کارت) و در نهایت تعیین موانع، طراحی و ارزیابی کارت و رضایتمندی از استفاده از کارت و آشکار سازی خرده اشکالات راهنمایی ها مشخص گردید این کارت توسط مدیر دفتر توسعه آموزش و مدیر گروه در ابتدا طراحی و تکمیل گردید و در جلسه توجیهی به اعضای گروه معرفی گردید.

یافته ها: نتایج حاصله به شرح ذیل بود: موانع هدایت صحیح دانشجو از قبیل قرارگرفتن دانشکده در مرکز استان و بار بالای دانشجوی مهمان و انتقالی از دو دانشکده شهر ایرانشهر و زابل به دانشکده زاهدان اضافه شدن واحدهای عمومی و مشکل در اجرای دقیق آن تغییر یافتن کوریکولوم درسی و دیر اجرا شدن آن در دانشکده های دیگر و ورود دانشجوی سرفصل قدیم به دانشکده زاهدان و نیاز به همکاری شفاف کلیه دست اندرکاران ارزیابی رضایتمندی از بازخورد صوری کارت توسط مدیر گروه و آموزش و استاد راهنما از وضعیت دانشجو به میزان 111 درصد بود. از بین 66 کارت تکمیل شده از دانشجویان کارشناسی پیوسته ترم 2 و 3 و 4 و 5 و 6 و 7 هشت ترم از هشت صدک مجزا تشکیل شده که نتایج به شرح ذیل بود: 22 درصد زیر صدک شده اند که هر چند واحدهای پایه عقب افتاده برنامه ریزی، در شورا مطرح و جهت دانشجو ارائه شد اما بدلیل اینکه واحدهای عمومی در تابستان اخذ نشده هنوز زیر صدک هستند که با رسم نمودار و مشاهده صوری نمودار مسئولین را برای برنامه ریزی تابستانی رامی طلبید. (تصویر 16) 2 درصد کارت ها نشان از جبران کردن دانشجو از مرحله زیر صدک به روی صدک و حتی بالای صدک بود. (تصویر 21) 3 درصد کارت ها نشان از دانشجویان موفق از تحصیل بود که روی صدک و با گرفتن واحد اضافه در دو نیم سال تحصیلی و در تابستان بالای صدک قرار گرفتند. بیشترین افت معدل دانشجویان مامایی در ترم دوم و سوم بود.

نتیجه گیری: طراحی کارت مشاوره به عنوان وسیله پیشگیری از افت بیشتر می تواند جلوی صدمه به دانشجو را بگیرد و به لحاظ صوری آسانی استفاده، رضایتمندی بیشتری را جهت دانشجو، استاد راهنما، آموزش و مدیر گروه فراهم آورده است و ارتباط منسجم تری را بین استاد راهنما، آموزش و مدیر گروه فراهم ساخت. پیشنهاد می گردد در سایر گروه های آموزشی مورد استفاده گردد.

واژه های کلیدی: مشاوره دانشجو، کارت، پیشگیری

آموزش، ایجاد فرصتی برای عملکرد مبتنی بر شواهد

رؤیا وطن خواه^۱

محمد رضا قنبرزاده^۲

رضا پروانه^۳

یلدا روانشاد^۴

فاطمه پوراسماعیل^۵

میترا سروش^۶

^۱ کارشناس ارشد آموزش پزشکی، کارشناس واحد برنامه ریزی مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه علوم پزشکی مشهد ایران
(Vatankhahr1@mums.ac.ir)

^۲ پزشکی عمومی مدیر مرکز مهارت‌های بالینی مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه علوم پزشکی مشهد ایران

^۳ پزشکی عمومی معاون اجرایی مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه علوم پزشکی مشهد ایران

^۴ متخصص پزشکی اجتماعی مسئول واحد برنامه ریزی مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۵ دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت مسئول دفتر مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۶ کارشناس مامایی کارشناس واحد استعداد درخشان مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: عملکرد مبتنی بر شواهد، توانایی و مهارت در استفاده و ادغام بهترین شواهد روز که از پژوهش‌های بالینی تکرارپذیر و بدون سوگیری حاصل شده باشد، با ترجیحات و شرایط بیمار است به این دلیل، همزمان با مطرح شدن آن در رشته‌های مختلف، در سراسر دنیا مطالعات فراوانی و در زمینه آگاهی، نگرش و عملکرد، موانع و تسهیل‌کننده‌های عملکرد مبتنی بر شواهد، درک و برداشت از مفهوم آن و سایر جنبه‌ها انجام گرفته است. این مطالعه با هدف، آموزش، ایجاد فرصتی برای عملکرد مبتنی بر شواهد انجام می‌شود.

روش‌ها: این مقاله از نوع مروری بوده و با مطالعه مقالات موجود در حیطه پزشکی، پرستاری و آموزش مبتنی بر شواهد تدوین و مقالات استفاده شده از طریق جستجو در بانک‌های اطلاعاتی و مجلات الکترونیکی معتبر انتخاب شده‌اند.

یافته‌ها: شکاف بین تولید علم و کاربرد آن، دلیل اصلی اختلاف عملکرد ارائه‌دهندگان خدمات سلامت در مناطق جغرافیایی مختلف، و در مواجهه با بیماری‌ها و شرایط مختل، شناخته شده است. برای از بین بردن این شکاف، در سال‌های اخیر مبحث عملکرد مبتنی بر شواهد در رشته‌های مختل، پزشکی مورد توجه قرار گرفته در این راستا، آگاهی و اطلاع دقیق از وضعیت عملکرد مبتنی بر شواهد در هر کشوری امری ضروری به نظر می‌رسد. همچنین ایجاد فرصت کافی، آموزش روش تحقیق و برگزاری دوره‌های آموزشی عملکرد مبتنی بر شواهد، به عنوان مهمترین تسهیل‌کننده‌های آن اشاره شده است.

نتیجه‌گیری: عملکرد مبتنی بر شواهد و توسعه جایگاه آن در ایران بیش از پیش احساس می‌شود؛ با افزایش انگیزه می‌توان توسعه حرفه‌ای یا مشارکت در یادگیری مادام‌العمر و استفاده بهتر از تحقیقات بالینی و آموزش را امکان‌پذیر نمود و همچنین مستلزم ایدن اسدت کده پرستاران در حیطه‌های مختل، آموزش، بالین و مدیریت مهارت‌های استفاده از شواهد حاصل از پژوهش را بیاموزند و در عمل به کار گیرند. ایجاد فرصت کافی برای مطالعه، آموزش اصول و مبانی روش تحقیق و نحوه به کارگیری نتایج آنها، برگزاری دوره‌های آموزشی عملکرد مبتنی بر شواهد و جمع‌بندی و انتشار منظم، شفاف و قابل درک اطلاعات در سازمان، به عنوان مهمترین تسهیل‌کننده‌های آن می‌باشند.

واژه‌های کلیدی: عملکرد، آموزش، پزشکی، بالین، مبتنی بر شواهد

توسعه مشارکت دانشجویان در آموزش دروس تئوری با توجه به سبک یادگیری آنان

فاطمه ویزش فر^۱

کاملیا ترابی زاده^۲

^۱ دانشجوی دوره دکترا و عضو هیات علمی دانشکده پرستاری و مامایی حضرت فاطمه(س)، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران
(vizeshfarf@sums.ac.ir)

^۲ عضو هیات علمی دانشکده پرستاری و مامایی حضرت فاطمه(س)، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

مقدمه و هدف: یادگیری فراگیران تحت تأثیر عوامل متعددی قرار می گیرد و شناخت این عوامل شواهدی برای ارتقاء نحوه آموزش و یادگیری موثر فراهم می آورد. یکی از این عوامل سبک یادگیری است که عامل مهمی در یادگیری فراگیران محسوب می شود.

روش ها: این تحقیق تجربی با هدف بررسی تأثیر آموزش بر اساس سبک یادگیری بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان پرستاری صورت پذیرفت. ابتدا یک پیش آزمون در مورد همه مطالب درس فرآیند یادگیری و آموزش به بیمار برای دانشجویان گرفته شد. سپس دانشجویان پرسشنامه یادگیری کلب را تکمیل کردند. با توجه به سبک یادگیری غالب دانشجویان از روش بحث گروهی با بارش افکار برای آموزش مباحث درس فرآیند یادگیری و آموزش به بیمار استفاده گردید. استاد ضمن معرفی منابع مناسب برای مطالعه درس قبل از شروع بحث گروهی راهنمایی های لازم را برای همه گروهها ارائه نمود و سپس بحث گروهی شروع می شد هر گروه یک سر گروه داشت که ضمن هدایت گروه در انتهای هر جلسه یا ابتدای جلسه بعد خلاصه ای از نتیجه بحث گروه مربوطه را برای کل کلاس ارائه می داد. استاد ضمن نظارت بر فعالیتهای گروهها در حین بحث در صورت لزوم راهنمایی های لازم را به گروهها ارائه می داد. همچنین استاد در ساعات خارج از کلاس زمانهایی را برای رفع اشکال احتمالی درسی دانشجویان تعیین و در صورت مراجعه دانشجویان به آنها راهنمایی لازم را می نمود. در انتهای جلسه چهارم یک امتحان و در آخر ترم نیز امتحان پایان ترم از دانشجویان گرفته شد.

یافته ها: آزمون مجذور کای تفاوت آماری معنی داری بین نمرات پیش آزمون دانشجویان با سبکهای متفاوت یادگیری آنها نشان نداد. اما نمرات ارزشیابی تکوینی بین سبکهای متفاوت یادگیری بر اساس آزمون کای تفاوت آماری معنی داری را نشان داد ($p=0.000$). همچنین در مقایسه دو به دو سبک غالب یادگیری که سبک واگرا بود با سایر سبکها آزمون ویل کاکسون رابطه آماری معنی دار را نشان داد. بدین ترتیب که بین گروه واگرا و انطباق یابنده ($p=00.1$)، بین گروه واگرا و همگرا ($p=00.1$) و بین گروه همگرا و انطباق یابنده ($p=00.1$) تفاوت آماری معنی دار بود و بالاترین میانگین نمرات به ترتیب مربوط به گروه با سبک یادگیری واگرا، همگرا و انطباق یابنده بود. آزمون کروسکال والیس در مورد نتایج امتحان پایانی نیز انجام گردید. در نمرات پایانی دانشجویان با سبک واگرا نمرات بالاتری را کسب نمودند و رابطه آماری معنی داری بین نمرات کسب شده و سبک یادگیری وجود داشت ($p=0.01$).

نتیجه گیری: یکی از دغدغه های اصلی دانشجویان و اساتید در همه جهان عدم رضایت دانشجویان و اساتید در مورد آموزش و روشهای تدریس است. این مسئله بر کارایی، آینده حرفه ای فرد و حرفه، سازمانی که در آن مشغول بکار خواهد شد و کل جامعه موثر است. برای داشتن پرستارانی حرفه ای و کارآمد توجه به عوامل موثر در یادگیری مانند سبک یادگیری از بدو ورود دانشجویان به دانشگاه و در نظر گرفتن این امر در محتوی برنامه های آموزشی تأثیر شگرفی بر پیشرفت تحصیلی و آینده شغلی آنها خواهد گذاشت.

واژه های کلیدی: مشارکت دانشجویان، سبک یادگیری، آموزش

فرهنگ سازمانی، اجرا و عقاید پرستاران پیرامون عملکرد مبتنی بر شواهد

امیر رضا صالح مقدم^۱

سولماز هلاکو^۲

الیه غایبی^۲

^۱ مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، مشهد، ایران

(Holakous921@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: یکی از عوامل مهم در عملکرد موثر پرستار برای مراقبت از بیمار، به کارگیری تصمیمات مبتنی بر شواهد است. از آنجایی که عقیده و میزان اجرا پرستاران در این زمینه نقش مهمی دارد هدف از این مطالعه تبیین میزان فرهنگ سازمانی، اجرا و عقاید پرستاران پیرامون عملکرد مبتنی بر شواهد است.

روش ها: این مطالعه از نوع توصیفی- مقطعی است که بر روی ۸۱ نفر از پرسنل پرستاری بیمارستان امام رضا (ع) و قائم (عج) انجام که به صورت تصادفی انتخاب شدند. برای جمع آوری داده از پرسشنامه (OCSIEP) ملینکو (۲۰۱۰) استفاده گردید. این پرسشنامه در دو قسمت اطلاعات دموگرافیک و میزان فرهنگ سازمانی، اجرا و عقاید پرستاران در سه بعد فرهنگ سازمانی (۹ سوال)، اجرا (۱۰ سوال) و عقاید (۷ سوال) طراحی شده است. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی تحلیلی SPSS16 استفاده شد.

یافته ها: از مجموع ۸۱ پرستار ۶۸ نفر زن (۸۰٪) و ۱۳ نفر مرد (۲۰٪) بودند. ۷۱٪ متاهل و میانگین سنی و سابقه کار به ترتیب ۵٫۵ و ۳۱٫۱ سال بود. پرستاران در ۴۱٪ موارد فرهنگ سازمانی را عامل موثری در عملکرد مبتنی بر شواهد را موثر می دانستند. ۳۴٪ معتقد به عملکرد مبتنی بر شواهد بودند و ۲۵٪ بیان کردند عملکرد مبتنی بر شواهد دارند. یافته های مطالعه ارتباط معناداری بین نمره کلی و ابعاد پرسشنامه با اطلاعات دموگرافیک را نشان نداد.

نتیجه گیری: با توجه به بالا بودن فرهنگ سازمانی عملکرد مبتنی بر شواهد و آمادگی پرستاران در بعد اجرا می توان با رفع موانع موجود می توان عملکرد مبتنی بر شواهد را در بین پرستاران گسترش داد.

واژه های کلیدی: عملکرد مبتنی بر شواهد، فرهنگ سازمانی، پرستار، عقاید

تأثیر بکارگیری پورت فولیو بر میزان یادگیری و رضایتمندی دانشجویان پرستاری در کارآموزی بخش روان بیمارستان ابن سینا مشهدسال ۹۳

آزاده بانژاد

دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (BanezhadA2@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: امروزه آموزش از یک روش معلم محور به سمت یک روش دانشجو محور حرکت کرده است همگام با این حرکت نظام ارزشیابی نیز به سمت ارزشیابی توانایی و شایستگی تغییر یافته است. این پژوهش با هدف تأثیر بکارگیری پورت فولیو بر میزان یادگیری و رضایتمندی دانشجویان پرستاری در کارآموزی بخش روانبیمارستان ابن سینا مشهدسال ۹۳ انجام گردیده است.

روش ها: در این پژوهش نیمه تجربی ۶۰ نفر از دانشجویان ترم ۴ کارشناسی پرستاری دانشکده های پرستاری و مامایی استان خراسان رضوی در ۲ گروه ۳۰ نفره، پورت فولیو گروه اهداف آموزشی قرار گرفتند و به مدت ۱۰ روز در کارآموزی روانپرستاری حضور یافتند. میزان یادگیری براساس دست یابی به اهداف آموزشی و میزان رضایتمندی توسط پرسشنامه پژوهشگر ساخته مورد ارزیابی قرار گرفت.

یافته ها: میانگین نمره میزان یادگیری دانشجویان بر اساس نظر استاد در گروه پورت فولیو $3992/10 \pm 83/78$ و در گروه اهداف $7666/12 \pm 26/70$ که تفاوت در گروه معنی دار بود ($p=0/006$). میانگین نمره میزان یادگیری دانشجویان بر اساس نظر دانشجو در گروه پورت فولیو $5665/13 \pm 70/72$ و در گروه اهداف $3347/16 \pm 06/59$ که تفاوت در گروه معنی دار بود ($p<0/001$). میانگین نمره پیشرفت تحصیلی در گروه پورت فولیو $3502/20 \pm 83/57$ و در گروه اهداف $14189 \pm 23/48$ که تفاوت در گروه معنی دار بود ($p=0/001$). میانگین نمره رضایتمندی در گروه پورت فولیو $3587/4 \pm 03/31$ و در گروه اهداف $3040/5 \pm 23/24$ که تفاوت در گروه معنی دار بود ($p=0/000$).

نتیجه گیری: ارزشیابی توسط روش پورت فولیو با افزایش مشارکت دانشجو در فرایند یادگیری و کمک به او در کاربرد اصول مفاهیم تئوری در آموزش بالینی باعث افزایش میزان یادگیری و رضایتمندی خواهد شد.

واژه های کلیدی: پورت فولیو، ارزشیابی بالینی، رضایتمندی، روانپرستاری، کارآموزی بالینی

استفاده از وبلاگ ها برای آموزش به بیماران: تجربه موفقی از وبلاگ زندگی با نوروفیبروماتوز

لیلا جویباری^۱

سیده دلارام موسوی^۲

اکرم ثناگو^۳

سیامک رجایی^۴

^۱ دکترای آموزش پرستاری، مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران (jouybari@goums.ac.ir)
^۲ دانشجوی کارشناسی کاردرمانی، کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ایران
^۳ دکترای آموزش پرستاری، مرکز تحقیقات پرستاری دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران
^۴ معاونت آموزشی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

مقدمه و هدف: مسئولیت های فرهنگی اجتماعی متعددی بر عهده اساتید گذاشته شده است و این بدین معناست که استاد باید از نظر اجتماعی پاسخگو به نیازهای مردم هم باشد. شیوه های ارتباطی متعددی مانند وب سایت، ویکی، وبلاگ ها و ... در دسترسند. استفاده از این امکانات برای آموزش اجتنابناپذیر است. هدف از این مقاله معرفی تجربه موفق راه اندازی وبلاگ تخصصی برای آموزش به بیماران و ارتباط بین کلاس درس و محیط دانشگاهی با مردم در بعد سلامت جامعه بوده است.

روش ها: وبلاگ ها از آنجایی که فضایی رایگان می باشند و استفاده از آنها برای کاربران غیر حرفه ای نیز آسان است به عنوان فضایی برای آموزش به مردم و برقراری ارتباط با بیماران نوروفیبروماتوز انتخاب شدند. وبلاگ زندگی با نوروفیبروماتوز به مدت دو سال است (از سال ۱۳۹۱) که به صورت مشترک توسط بیماران، اعضای هیات علمی (نویسندگان این مقاله) و دانشجویان راه اندازی و مدیریت می شود.

یافته ها: وبلاگ "زندگی با نوروفیبروماتوز" بستری را برای قرار دادن تجربیات زندگی بیماران، غم ها، ترس ها، امیدها، پرسش ها و پاسخ ها فراهم آورده است. تعدادی زیادی از بیماران اظهار داشتند تا کنون تصور می کردند تنها آنها هستند که این بیماری را داشتند و از فرط اندوه قصد خودکشی داشتند اما شکل گیری شبکه اطلاعاتی از طریق این وبلاگ علاوه بر آشنا کردن آنان با دیگر بیماران در سراسر کشور سبب ابهام زدایی در باره اطلاعات نادرست موجود در باره این بیماری در اینترنت شده است. بسیاری از این بیماران ترغیب شدند و خود نیز یک وبلاگ راه اندازی کرده اند.

نتیجه گیری: بیماران خاص نوروفیبروماتوز از مراجعین غالب به این وبلاگ می باشند. وبلاگ تخصصی زندگی با نوروفیبروماتوز از آنجایی که به طور مشترک توسط عضو هیات علمی و گروهی از بیماران نوروفیبروماتوز اداره می شود، یک امر کاملاً نوآورانه آموزشی از نظر ارتباط با جامعه محسوب می شود.

واژه های کلیدی: آموزش به مردم، دانشگاه، هیات علمی، بیماری نوروفیبروماتوز، وبلاگ ها

نظارت اصولی سوپروایزران بالینی به عنوان راهکاری نوین در آموزش مراقبت مبتنی بر شواهد در پرستاران بالینی

فاطمه رجب دیزاوندی^۱

اعظم حبشی زاده^۲

الهه جاقوری^۳

^۱ کارشناسی ارشد آموزش پرستاری، دفتر توسعه آموزش علوم پزشکی دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران

^۲ کارشناسی ارشد آموزش پرستاری، واحد تحصیلات تکمیلی دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران

(HabashizadeA1@mums.ac.ir)

^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران

مقدمه و هدف: یکی از اقدامات اساسی مدیران پرستاری در جهت ارتقای کیفیت مراقبتهای پرستاری، آموزش پرستاران است و چنانکه منطبق بر اصول و نیازهای پرسنل و بیماران طراحی و اجرا شود، شاهد بهبود در کیفیت مراقبتهای پرستاری خواهیم بود. در این پژوهش با ارائه الگویی اجرایی؛ یعنی بکارگیری نقش نظارتی اصولی توسط مدیران پرستاری در هنگام نظارت بالینی، به تعیین تأثیر آن بر رضایت بیماران می پردازیم.

روش ها: این پژوهش نیمه تجربی با طرح دوگروهی دو مرحله ای قبل و بعد از مداخله است که با بررسی رضایت ۲۰۰ بیمار تصادفی و در گروههای آزمون و شاهد انجام گرفته است. ابتدا رضایت بیماران توسط پرسشنامه بررسی گردید. در گروه آزمون، آموزش پرستاران در هنگام نظارت بالینی بر مبنای اصول مربیگری (آموزش دادن، حمایت کردن، ارائه بازخورد و تسهیل نمودن) توسط مدیران پرستاری که در دوره بهسازی مدیریت شرکت کرده بودند به مدت ۳ ماه صورت گرفت. گروه شاهد نیز نظارت بالینی را طبق برنامه قبل دریافت نمودند. رضایت بیماران یک ماه پس از اتمام برنامه، مجدداً بررسی شد. داده ها با نرم افزار آماری SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: نتایج نشان داد که رضایت بیماران در گروه آزمون بطور معناداری بعد از مداخله افزایش یافته و همچنین در بین دو گروه آزمون و شاهد رضایت بیماران تفاوت معناداری را نشان داد.

نتیجه گیری: معلوم گردید که یکی از راههای ارتقاء رضایت بیماران بکارگیری روشهای نوین آموزش در بالین است و مربیگری می تواند به عنوان یک الگوی اجرایی اثربخش در آموزش ضمن خدمت پرستاران معرفی شود.

واژه های کلیدی: مدیران پرستاری، مربیگری، رضایت بیماران، کیفیت مراقبت

روند اجرا PBL در ایران بر اساس شواهد موجود

حکیمه حضرتی^۱

وحیده زارع^۲

^۱ کارشناسی ارشد آموزش پزشکی، گروه آموزش پزشکی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران (hakimeh.hazrati@gmail.com)

^۲ عضو هیأت علمی دانشکده مدیریت و اطلاعات سلامت، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران

مقدمه و هدف: PBL بعنوان یکی از روشهای فعال تدریس دانشجوی محور حداکثر توجه را بر روی فعالیتهای دانشجویان نموده و نیز حداکثر همکاری بین گروهی؛ ادغام مسائل علوم پایه و بالین، یادگیری در متن جامعه و یادگیری مستقل در آن انجام می گیرد بررسی این مسئله که PBL در کدام یک از سطوح آموزشی در ایران در حال پیاده سازی است می تواند ضروری باشد و از طریق چنین بررسی میتوان دریافت که تا چه اندازه آموزش بالینی از کوریکولوم سنتی خود فاصله گرفته و به سمت یادگیری مبتنی بر مسئله پیش رفته است؟ لذا ما در این مطالعه پیاده سازی PBL را در سه سطح آموزشی کوریکولوم، کورس و درس در ۱۰ سال اخیر در ایران براساس مقالات منتشر شده مورد بررسی قرار دادیم.

روش ها: یک مطالعه توصیفی که پایگاه اطلاعاتی Mediline و ISI, Iran medex, SID, Magiran و برای استخراج کل مطالعات مربوط به PBL در آموزش پزشکی ایران مورد جستجو قرار گرفت. واژه های کلیدی "problem-based learning" و Medicine بود.

یافته ها: بطور کلی فقط ۶ مقاله در زمینه PBL در پایگاههای مدلاین و ISI به کشور ایران تعلق داشت. ۴ تا از مقالات در سطح درس بود و ۲ تا سطح کورس آموزشی بود و در سطح کوریکولوم هیچ مقاله ای وجود نداشت. و در پایگاههای فارسی ۳۷ مقالات فارسی یافت شد که همه مقالات در سطح درس اجرا شده بود.

نتیجه گیری: عدم کاربرد PBL در برنامه آموزشی ایران در هیچ مقاله های فارسی انگلیسی بیانگر نیاز به پژوهش و انتشار مقاله در این زمینه است. از طرف دیگر میتواند نشانه این باشد که آموزش پزشکی ایران مبتنی بر شواهد نیست و سهمی هم در تولید شواهد برای سایر پژوهشگران در حوزه آموزش پزشکی مبتنی بر مسئله ندارد. عبارت دیگر یا هیچکدام از کوریکولوم های آموزشی از PBL استفاده نمی کنند و یا اگر استفاده می کنند صرفاً بصورت تقلیدی و بدون شواهد اینکار را می کنند و همچنین نشان دهنده این است که این روش به صورت منسجم در ایران در حال پیاده سازی نیست و اساتید بر اساس علاقه و بدون هماهنگی با دانشکده برخی از دروس آموزشی را به این روش آموزشی ارائه می دهند.

واژه های کلیدی: یادگیری مبتنی بر مسئله، سطوح آموزشی، ایران

شرایط بکارگیری آموزش مجازی در آموزش ضمن خدمت پرستاران: مروری نظام مند

محمد گوشی دهقی^۱

مسعود سبرتی نیر^۲

مرتضی خاقانی زاده^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد روان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)، تهران، ایران

^۲ عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)، تهران، ایران

^۳ استادیار مرکز تحقیقات علوم رفتاری دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)، تهران، ایران (khaghanizade11@yahoo.com)

مقدمه و هدف: همزمان با پیشرفت در عرصه های فناوری و آموزش، لزوم بکارگیری روش های جدید برای ارایه آموزش ها احساس می شود. همچنین برای همگام شدن با قافله دانش روزافزون به خصوص در رشته های علوم پزشکی آموزش ضمن خدمت جزء جدایی ناپذیر این رشته ها در سراسر دنیا تلقی می گردد. اما با وجود محدودیت های فراوان در این رشته ها برای حضور در کلاس های آموزشی، روش های آموزش سنتی نخواهد توانست جوابگوی این نیاز های آموزشی باشد آموزش مجازی می تواند مکمل مناسبی در این عرصه برای آموزش باشد. لذا در این تحقیق برآن شدیم تا با مرور سیستماتیک مطالعات انجام گرفته در این زمینه شرایط بکارگیری این نوع از آموزش را در آموزش های ضمن خدمت پرستاران بررسی نماییم.

روش ها: در این مطالعه به روش مرور سیستماتیک ابتدا در پایگاه های اطلاعاتی فارسی: Iran medex, Iran doc, Sid و پایگاه های اطلاعاتی لاتین: Cinhal, Cochran, Pub Med, Science Direct, Eric با واژه های کلیدی لاتین Nursing, E-learning, Continuous education و فارسی پرستاری، آموزش ضمن خدمت و آموزش مجازی جستجو انجام گرفت که تعداد ۱۳۳۰ مقاله یافت شد. در راستای معیار های ورود به تحقیق در نهایت تعداد ۱۶ مقاله انتخاب گردید و در پاسخگویی به سوال های پژوهش مورد بررسی قرار گرفت.

یافته ها: نتایج تحلیل داده های استخراج شده از ۱۳ مقاله انتخاب شده در راستای سوال پژوهش بیانگر آن است که به کارگیری آموزش مجازی نیازمند استفاده از یک الگوی مناسب، فراهم نمودن امکانات و شرایط خاص و برنامه ریزی مراحل اجرا است.

نتیجه گیری: آموزش مجازی روشی موثر برای افزایش آگاهی ها و بهبود عملکرد پرستاران است و می تواند مکمل مناسبی برای آموزش سنتی در آموزش های ضمن خدمت پرستاران باشد. هرچند ممکن است نسبت به روش های آموزش سنتی برتری چشمگیری در میزان یادگیری و بهبود عملکرد نداشته باشد اما با طراحی الگویی مناسب و جامع می تواند اثربخشی آن بطور چشمگیری افزایش داد.

واژه های کلیدی: پرستاری، آموزش ضمن خدمت و آموزش مجازی.

بررسی میزان دانش و مهارت پرستاران و دانشجویان کارورزی از اصول گزارش نویسی

سمیه درود^۱

مهدی اسماعیلی زاده^۲

^۱ دانشجوی پرستاری، عضو کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده علوم پزشکی اسفراین، اسفراین، ایران (douroud_nu71@yahoo.com)
^۲ استادیار و سرپرست کمیته تحقیقات دانشجویی دانشکده علوم پزشکی اسفراین، اسفراین، ایران

مقدمه و هدف: گزارش نویسی از جمله دانش های مهم و کاربردی است که در عمل کرد پرستاران جایگاه ویژه ای دارد و در حدود ۳۰ تا ۲۰ درصد زمان کاری یک پرستار را شامل می شود. گزارش نویسی یک سند استاندارد معتبر می باشد که بیانگر اقدامات و مراقبت های انجام شده در مورد بیماران می باشد. هدف از این پژوهش تعیین دانش و مهارت پرستاران شاغل در بیمارستان امام خمینی شهرستان اسفراین در زمینه اصول گزارش نویسی و همچنین مقایسه آن با دانشجویان دوره کارورزی عرصه بود.

روش ها: این پژوهش به صورت توصیفی تحلیلی بوده که بر روی ۶۰ پرستار شاغل در بیمارستان و ۲۰ دانشجوی کارورزی عرصه صورت پذیرفته است. روش نمونه گیری به صورت گرد آوری داده ها از طریق پرسشنامه بود که پرسشنامه شامل دو بخش اطلاعات دمو گرافیک و سوالات دانش عملکردی بود. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی و تحلیلی مانند شاخص مرکزی و پراکندگی و ضریب همبستگی پیرسون و نرم افزار SPSS استفاده گردید.

یافته ها: نتایج اولیه پژوهش نشان داد که بیشتر پرستاران زن در میانگین سنی ۳۴-۳۰ سال بودند نزدیک به نیمی از آن ها سابقه گذراندن دوره تخصصی گزارش نویسی نداشتند. بین دانش و نحوه عملکرد پرستاران در مورد گزارش نویسی دقیق ارتباط معنی دار بود در مقایسه دانش در زمینه گزارش نویسی بین پرستاران و دانشجویان کارورز در عرصه تفاوت معنی دار بود اما در مورد نحوه عملکرد تفاوت معنی دار مشاهده نشد.

نتیجه گیری: نتایج نشان داد که پیگیری در زمینه نهادینه کردن اصول گزارش نویسی در دانشجویان پرستاری به خصوص در کارورزی عرصه و برگزاری دوره های باز آموزی در عملکرد گزارش نویسی که سند مهمی در مراقبت بیماران می باشد می تواند موثر باشد.

واژه های کلیدی: گزارش نویسی، کارورز عرصه، دانش، پرستاری

تجارب و درک اساتید پزشکی از آموزش مبتنی بر شواهد: پژوهش کیفی

غلامعلی دهقانی^۱

یوسف ادیب^۲

^۱ دانشجوی دکترای برنامه ریزی درسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران (Ali_1018@yahoo.com)
^۲ دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

مقدمه و هدف: امروزه آموزش مبتنی بر شواهد با هدف استفاده جدی، صریح و عقلانی از بهترین شواهد رایج به منظور تصمیم گیری، در آموزش پزشکی مورد توجه قرار گرفته است. آموزش مبتنی بر شواهد روشی مؤثر در آموزش دانشجویان است و شناخت دیدگاه های مدرسان و فراگیران در زمینه این رویکرد نوین، باعث توسعه کاربرد آن می شود. هدف این پژوهش، تبیین تجارب و درک اساتید پزشکی در مورد آموزش مبتنی بر شواهد بود.

روش ها: این مطالعه به روش کیفی در سال ۱۳۹۳ و در دانشگاه علوم پزشکی تبریز انجام شد. ۱۳ استاد دانشکده پزشکی به روش نمونه گیری مبتنی بر هدف انتخاب و تجارب و دیدگاه های آنان تا رسیدن به مرحله اشباع اطلاعاتی شناسائی شد. برای جمع آوری داده ها از مصاحبه انفرادی نیمه ساختار یافته و برای تحلیل آن ها از روش تحلیل محتوای کیفی استفاده شد.

یافته ها: در این مطالعه سه درون مایه اصلی «مداخله آموزشی»، «تجربیات مدرس» و «شرایط یادگیری» استخراج گردید. «شواهد معتبر تدریس و یادگیری»، «پژوهش در آموزش»، «نگرش و باورهای شخصی»، «تجربه و دانش حرفه ای»، «شرایط فراگیران» و «شرایط محیط آموزشی» بعنوان زیرطبقات شناسائی شدند.

نتیجه گیری: بر اساس تجارب و درک مشارکت کنندگان، مداخله آموزشی، تجربیات مدرس و شرایط یادگیری اجزاء کلیدی آموزش مبتنی بر شواهد می باشند. برای بهبود یادگیری فراگیران، آموزش پزشکی مبتنی بر نظرات و اعتقادات شخصی باید به آموزش بر مبنای بهترین شواهد تغییر یابد.

واژه های کلیدی: آموزش پزشکی، آموزش مبتنی بر شواهد، مطالعه کیفی، تحلیل محتوا

بیمار مجازی

کبری اطمینانی^۱

وحیده ذوالفقاری^۲

^۱ استادیار، گروه انفورماتیک پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی، مشهد، ایران (Etminanik@mums.ac.ir)

^۲ کارشناس واحد آموزش مجازی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی، مشهد، ایران (Zolfaghariv1@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: تقویت مهارت حل مساله برای پزشکان، یکی از اساسی ترین اصول در پزشکی مبتنی بر شواهد است. قدرت تشخیص سریع و دقیق بیماری و درمان درست آن، تنها با آموختن مطالب تئوری و روش های مبتنی بر کاغذ، قابل دستیابی نیست. در این روش ها، یادگیرنده فرصت کافی برای بررسی عواقب تصمیم خود را ندارد. با توجه به کمبود زمان، هزینه های بالا و گاهی غیرممکن بودن آموزش عملی، یافتن راهی برای تسریع و تسهیل به کارگیری بهترین شواهد در آموزش ضروری می نماید. بیماران مجازی، شبیه سازی تعاملی سناریوهای بالینی واقعی برای هدف آموزش پزشکی و ارزیابی مهارت های بالینی هستند. در این روش، دانشجو در یک محیط واقعی مجازی قرار می گیرد و در سناریوهای مختلفی که سیستم در اختیار او قرار می دهد مشارکت می نماید و می تواند نتایج و عواقب تصمیم خود را بررسی کند و قدرت تصمیم گیری و جرات عمل در او تقویت می شود. هدف از استفاده از بیماران مجازی در برنامه آموزشی، توانمندسازی پزشکان برای بکارگیری ابزارهای نوین فناوری اطلاعات برای حل مشکلات روزمره سلامتی جامعه است.

روش ها: در این مطالعه، ابتدا ضرورت استفاده از بیمار مجازی برای یادگیری مهارت های بالینی شرح داده می شود. سپس انواع مختلف طراحی بیمار مجازی (خطی و انشعابی) و مزایای استفاده از آن در مقایسه با سایر روش ها بررسی شده است.

نتیجه گیری: استفاده از بیمار مجازی به دلیل رویارویی با مشکلات واقعی بیمار، یادگیرنده را ترغیب به مشارکت در فرایند یادگیری کرده و باعث تقویت مهارت های تشخیص بالینی او قبل از ورود به محیط واقعی می شود. بیماران مجازی نمی توانند جایگزین بیماران واقعی شوند اما در زمینه هایی که فاقد ابزار یادگیری مناسبی هستند، می توانند کمک بزرگی باشند. در مقایسه با سایر روش ها نظیر استفاده از مانکن و مولاژ، استفاده از بیمار مجازی، به زمان و مکان خاصی وابسته نیست و به صورت همزمان می تواند استفاده شود، به سادگی ساخته و انتشار داده می شود و باعث صرفه جویی در زمان و هزینه می شود.

واژه های کلیدی: بیمار مجازی، یادگیری مبتنی بر مساله، طراحی خطی و انشعابی، واقعیت مجازی

تفکر انتقادی و اهمیت آن در آموزش مبتنی بر شواهد در پرستاری

فاطمه رجب دیزاوندی^۱

اعظم حبشی زاده^۲

^۱ کارشناسی ارشد آموزش پرستاری، دفتر توسعه آموزش علوم پزشکی دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران
(RajabF2@mums.ac.ir)

^۲ کارشناسی ارشد آموزش پرستاری، واحد تحصیلات تکمیلی دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران

مقدمه و هدف: تفکر انتقادی پایه و اساسی برای آموزش مبتنی بر شواهد در پرستاری می باشد. آموزش مبتنی بر شواهد، مراقبت مبتنی بر شواهد در پرستاری را حمایت کرده و می تواند نقش مثبتی بر نتایج درمان بیماران در محیط های مختلف داشته باشد. نگرانی مهم در آموزش پرستاری، توسعه تفکر انتقادی می باشد. در بین دانش، مهارت و فرایندهایی که برای حمایت آموزش مبتنی بر شواهد مورد نیاز است، تفکر انتقادی از اهمیت بیشتری برخوردار می باشد. اهمیت تفکر انتقادی برای بسیاری از تصمیمات پرستاری، هم در امر آموزش و هم در مراقبت پرستاری و برنامه ریزی برجسته می باشد. کمبود تفکر انتقادی در آموزش کاملاً مشهود می باشد به طوری که پرستاران بیشتر تکیه بر روشهای آموزشی سنتی دارند. با وجود تغییرات سریع در نیازهای مراقبت بهداشتی و بوجود آمدن تکنولوژیهای جدید آموزشی و بهداشتی نیاز بیشتری به تفکر انتقاد حس می شود که پرستاران باید بتوانند به شیوه انتقادی و همراه با قضاوت هدفمند فکر کرده و مسائل را به طریق انتقادی حل کنند. هدف از این مطالعه بررسی اهمیت تفکر انتقادی در آموزش پرستاران می باشد.

روش ها: با جستجو در پایگاههای اطلاعاتی مختلف با کلید واژه های تفکر انتقادی، آموزش مبتنی بر شواهد و آموزش پرستاری نتایج زیر بدست آمد.

یافته ها: با توجه به اینکه پرستاران زمان کمی را صرف تفکر در انعکاس یافته های آموزشی کرده و بیشتر رو به انجام روش های آموزشی قبلی و اجرای آنها، می کنند لذا باید آموزشها و استراتژیهای برای بالا بردن مهارت تفکر انتقادی در جهت استفاده در آموزش مبتنی بر شواهد، در پرستاران افزایش یابد.

نتیجه گیری: پرستارانی که خود یک متفکر انتقادی هستند خود یک جنبه موثر در حرکت کلی به سمت اجرای موثر آموزش مبتنی بر شواهد می باشد. بنابراین تفکر انتقادی باید در برنامه های آموزش پرستاری و در همه محیط هایی که آموزش پرستاری وجود دارد، آموزش داده شود و مورد حمایت قرار گیرد.

واژه های کلیدی: تفکر انتقادی، آموزش مبتنی بر شواهد، آموزش پرستاری

مقایسه دیدگاه اعضای هیئت علمی پرستاری و پرستاران در ارتباط با عوامل تسهیل کننده و بازدارنده به کارگیری مراقبت مبتنی بر شواهد

مینو میترا چهرزاد^۱

عاطفه قنبری^۲

پردیس رحمت پور^۳

امیرحسین صالح زاده^۴

مریم یاسبان^۵

^۱ مربی گروه پرستاری، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران
^۲ دانشیار گروه پرستاری، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران
^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران
(par.rahmatpour@gmail.com)
^۴ کارشناس پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران
^۵ دانشجوی کارشناسی مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی رشت، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران

مقدمه و هدف: با اجرای اصول مراقبت مبتنی بر شواهد می‌توان شکاف بین تحقیق و کار بالینی را از میان برداشت و از نتایج پژوهش‌های مختلف به بهترین شیوه‌ها در کار بالینی بهره گرفت. با توجه به اهمیت کارگیری مراقبت مبتنی بر شواهد، شناخت عوامل بازدارنده و تسهیل کننده توسط افراد آموزش دهنده و اجراکننده نیازی ضروری می‌باشد. پژوهش حاضر باهدف تعیین و مقایسه دیدگاه اعضای هیئت علمی پرستاری و پرستاران شاغل در ارتباط با عوامل تسهیل کننده و بازدارنده بکارگیری مراقبت مبتنی بر شواهد انجام شد.

روش‌ها: در این مطالعه مقطعی از نوع توصیفی-تحلیلی ۲۴۷ نفر پرستار شاغل به روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای نسبتی و ۱۸ نفر هیئت علمی پرستاری دانشکده پرستاری رشت به روش سرشماری در سال ۱۳۹۲ انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده ها، مقیاس موانع مبتنی بر شواهد فانک و پرسشنامه عوامل تسهیل کننده مراقبت مبتنی بر شواهد بود که به روش خودایفا تکمیل گردید. یافته ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS20 و آمار توصیفی و استنباطی (تی مستقل و ANOVA) تجزیه تحلیل شد.

یافته‌ها: مهم ترین عامل بازدارنده و تسهیل کننده از دیدگاه اعضای هیئت علمی به ترتیب "احساس عدم استقلال و صلاحیت پرستار برای تغییر در روشهای مراقبتی" (۳/۸±۰/۳۲) و "ابلاغ یافته‌ها به صورت دستورالعمل از طرف منبع موثق" (۳/۸۳±۰/۵) و از دیدگاه پرستاران به ترتیب "نداشتن وقت کافی برای پرستاران به منظور مطالعه تحقیقات" (۳/۲۲±۰/۹) و "همکاری متقابل مراکز دانشگاهی با بیمارستانها" (۳/۲۵±۰/۸) بود. همچنین از دیدگاه دوگروه تفاوت معناداری بین موانع بکارگیری مراقبت مبتنی بر شواهد و حیطه سازمانی مشاهده شد (P=۰/۰۰۴).

نتیجه گیری: با توجه به تفاوت دیدگاه پرستاران و اعضای هیئت علمی پرستاری در بکارگیری مراقبت مبتنی بر شواهد، با همکاری بین مراکز درمانی و دانشگاه‌ها از طریق تدریس این مباحث و مهیا ساختن امکانات بکارگیری آن گامی بزرگ در ایجاد انگیزه و ارتقا استفاده از مراقبت مبتنی بر شواهد در محیط بالین برداشت.

واژه‌های کلیدی: پرستاران، هیئت علمی پرستاری، تحقیقات، مراقبت مبتنی بر شواهد

بررسی توقعات قابل انتظار بیماران از پرستاران در مرکز آموزشی درمانی شهرستان ساری در سال ۱۳۹۳

سمیه رستمی مسکوپایی

کارشناس ارشد تحقیقات آموزشی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مازندران (somayehrostami14@yahoo.com)

مقدمه و هدف: کادر بهداشتی درمانی به عنوان محیطی ترین سطح تماس بیمار نقش بسزایی در ارتقاء سلامت عمومی جوامع دارد و پرستاران به عنوان یکی از مهمترین کارکنان مراکز ارائه دهنده خدمات بهداشتی درمانی اهمیت پررنگ تری دارند و ایجاد ارتباط سازمانی بین بیمار و پرستار به عنوان رسالت های مهم پرستاری تلقی خواهد شد ضمن اینکه انتظارات بیمار و همراهان بیمار نیز از سوی دیگر بر نحوه ارائه خدمت و پایداری رفتار سازمانی اثرگذار خواهد بود. براین اساس مطالعه حاضر با هدف بررسی توقعات قابل انتظار بیماران از پرستاران مرکز آموزشی درمانی بیمارستان امام خمینی ساری در سال ۱۳۹۳ صورت گرفته است.

روش ها: مطالعه حاضر از نوع توصیفی- مقطعی در سه ماهه تابستان ۱۳۹۳ با بکارگیری پرسشنامه و مصاحبه بررسی انتظارات بیمار براساس شیوه خود گزارش دهی با تعداد نمونه ۱۳۵ بیمار ترخیص شده از بیمارستان امام خمینی شهرستان ساری صورت گرفته است. پرسشنامه توسط بیمار و در شرایط پایدار روحی روانی تکمیل گردید، گردآوری اطلاعات از طریق مصاحبه ساختاریافته و پرسشنامه (با طیف لیکرت) صورت گرفته است و نمونه ها براساس جامعه آماری بیماران مرجوعی پس از ترخیص بوده است. اطلاعات بعد از جمع آوری در نرم افزار SPSS و با استفاده از آمار توصیفی و تحلیلی آنالیز شده است.

یافته ها: ۸۵ نفر از بیماران زن، ۹۳٪ بیماران بومی، ۷۵٪ بیماران ساکن روستا، میانگین سنی بیماران ۴۲،۳ سال بوده است. بالاترین توقع قابل انتظار بیماران همدردی و توجه به واکنش های درد بیمار (به میزان ۸۲،۲۳٪) بوده است. حفظ اخلاق حرفه ای و تسلط کامل و همه جانبه سلامت بیمار به عنوان مهمترین عامل توانمندی پرستار از نگاه بیماران بوده است. بین سن و همدردی رابطه معکوس وجود داشته است. با کاهش سن بیمار، نیاز به همدردی روحی پرستار با بیمار اهمیت بیشتری داشته است. با افزایش سن نیاز به تسکین درد جسمی مطرح شده است.

نتیجه گیری: شناسایی نیازهای عمومی بیمار در راستای سلامت می تواند کمک موثری بر رفتارهای و اخلاق حرفه ای در مراکز خدمات بهداشتی درمانی نماید. ضمن اینکه پدیدار شناسی دو گروه پرستار و بیمار بر روند ارائه خدمت نیز موثر واقع خواهد شد. ارائه مدل های تعیین میزان رضایت مندی پرستار از بیمار و بیمار از پرستار بر الگوهای رفتار سازمانی خود اهرم حمایتی جهت ارتقاء سلامت عمومی (سلامت فردی، جمعی و سازمانی) می باشد. برقراری سیاست های سلامت با رویکرد اخلاق حرفه ای نیز می تواند شفافبخش میزان رضایت مندی بیمار و پرستار در ایران باشد.

واژه های کلیدی: توقعات قابل انتظار، بیماران، پرستاران، مرکز آموزشی درمانی، اخلاق حرفه ای

آموزش مبتنی بر شواهد خدمات بهداشتی اولیه (PHC) به دانشجویان پزشکی در پزشکی اجتماعی

براتعلی رضایپور قهرمانلو

عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه، ارومیه، ایران (bratalir@yahoo.com)

مقدمه و هدف: مراقبت‌های درمانی از کودکان مبتلا به بیماری‌های تنفسی، اسهالی و کودکان با مشکل رشد و تغذیه (FTT) در بیمارستانها و مراکز درمانی رویه خاص خود را دارد و دانشجوی پزشکی بر اساس آموزه‌های دوره دانشجویی در دروس مربوطه شیوه‌های شناخت و درمان بیماریها را یاد گرفته است. در بخش پزشکی اجتماعی هم می‌خواهد با همان دیدگاه به درمان بیماران بپردازد. این امر دانشجویان را با تضاد مواجه می‌سازد. آنچه در پزشکی اجتماعی به آن پرداخته می‌شود در کنار مهارت‌های بالینی برای درمان بیماریها به وضعیت اجتماعی و شرایط محیطی و شواهد عینی نیز توجه می‌گردد. مهمترین موردی که برآی آموزش مبتنی بر شواهد در پزشکی اجتماعی به آن پرداخته می‌شود درمان بیماری سل (TB) می‌باشد. در این میان دانشجو علاوه بر آشنایی با پروسه‌های درمان دارویی باید با اپیدمیولوژی بیماری و شرایط محیطی و فرهنگی جامعه و تجربیات پزشکان با تجربه محلی توجه نماید. طرح DOTS برای این منظور توجه به خانواده در درمان بیماری (TB) می‌تواند شروع خوبی باشد.

نتیجه گیری: بنابر این لازم است در کنار مهارت‌های بالینی مهارت‌های اجتماعی و اپیدمیولوژیک نیز کسب شود و با توجه به شواهد موجود در وضعیت زیستی بیمار، آداب و سنن، تغذیه، میزانهای بروز و شیوع بیماری، فرهنگ مصرف دارو، در زمینه پروتکل‌های درمانی تصمیم‌گیری شود. پزشک در قسمتی از درمان ضرورت دارد با بیمار مشاوره نماید و به او آموزش‌های لازم را در زمینه مراقبت از خود بدهد و در بخشی از درمان در محل سکونت وی حاضر شود و وضعیت محل سکونت وی را از نظر بهداشتی بررسی نماید و در ادامه فعالیت‌های خود با بررسی در منطقه میزان بروز و شیوع بیماری را با بررسی اپیدمیوموژیک بدست آورد و با بررسی‌های اجتماعی عوامل موثر بر رفتارهای افراد را در زمینه تغییر رفتار بیماران در مصرف داروها شناسایی نماید و از افراد کلیدی برای تاکید بر مصرف کامل و بموقع داروها کمک بگیرد. در این میان پزشک لازم می‌شود مدت‌ها در بین بیماران زندگی کند و به مطالعات گوناگون بپردازد و بیماری (TB) را در بستر جامعه درمان نماید. اقدامات درمانی در زمینه این بیماری و سایر بیماری‌های مرتبط با رفتارهای بیماران نیاز به اقدامات مبتنی بر شواهد دارد تا به نتایج مطلوب نایل گردد.

واژه‌های کلیدی: آموزش مبتنی بر شواهد - خدمات بهداشتی اولیه - پزشکی اجتماعی

اثربخشی گزارش صبحگاهی برای دانشجویان پرستاری

حکیمه سابقی^۱

بهاره زارعی درمیان^۲

خبیزران میری^۳

^۱ کارشناس ارشد آموزش پرستاری، عضو هیات علمی دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران (sabeghih@bums.ac.ir)

^۲ دانشجوی کارشناسی پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران

^۳ کارشناس ارشد آموزش پرستاری، عضو هیات علمی دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، تربت حیدریه، ایران

مقدمه و هدف: گزارش صبحگاهی در کنار سایر روش های تدریس بالینی، یکی از شیوه های رایج و ارزشمند در آموزش پزشکی است. علیرغم استفاده گسترده از جلسات گزارش صبحگاهی در آموزش دانشجویان رشته پزشکی، در سایر رشته های بالینی از جمله پرستاری کمتر از این روش استفاده می شود. لذا این مطالعه با هدف تعیین اثربخشی گزارش صبحگاهی برای دانشجویان پرستاری انجام گردید.

روش ها: جهت انجام این پژوهش یک جلسه گزارش صبحگاهی با موضوع معرفی بیمار مبتلا به انسداد روده، طراحی و اجرا شد. نمونه گیری این مطالعه به روش در دسترس با مشارکت ۴۰ نفر از دانشجویان رشته پرستاری دانشگاه علوم پزشکی بیرجند که در تاریخ برگزاری گزارش صبحگاهی در بیمارستان حضور داشتند، انجام شد. پس از اتمام جلسه پرسشنامه^۳ پژوهشگر ساخته توسط شرکت کنندگان تکمیل و میزان اثربخشی برنامه از نظر آنان تعیین شد.

یافته ها: اکثر دانشجویان (۶۱ درصد) جلسه آموزشی گزارش صبحگاهی را روشی مناسب در یادگیری می دانستند و ۵۱/۱ درصد آنها اثربخشی این روش را بالا ارزیابی نمودند. در متغیرهای فردی دانشجویان به جز سن، بین جنس و سابقه کار بالینی و رشته تحصیلی و مقطع تحصیلی با میزان رضایت آنها رابطه آماری معنی داری وجود دارد.

نتیجه گیری: نتایج حاصل از این مطالعه حاکی از استقبال دانشجویان پرستاری از جلسه آموزشی به صورت گزارش صبحگاهی بود. لذا پیشنهاد می شود در فرآیند آموزش بالینی دانشجویان پرستاری در مباحث بالینی کارآموزی و کارروزی از گزارش صبحگاهی استفاده شود.

واژه های کلیدی: گزارش صبحگاهی، دانشجویان پرستاری، اثربخشی

محدودیت های آموزش مبتنی بر شواهد بر عملکرد آموزش گیرندگان یک مطالعه کتابخانه ای

شیداسپاهی^۱

ناهید نوری فرد^۲

هلن سپاهی^۳

^۱ آموزش و ارتباطات، معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران (s_sepahi@yahoo.com)

^۲ رادیوتراپی، بخش رادیوتراپی، انکولوژی بیمارستان امام رضا (ع) دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۳ پرستار بیمارستان امام علی (ع) دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران

مقدمه و هدف: آموزش مبتنی بر شواهد، فرآیندی است که طی آن آموزش گیرنده می تواند با استفاده از شواهد بدست آمده از تحقیقات موجود، مهارت بالینی خود و شرایط بیمار، تصمیمات بالینی مناسب را اتخاذ نماید. باوجود گذشت چند دهه از ایجاد آموزش مبتنی بر شواهد در جهان که به دلیل پرنمودن شکاف اطلاعاتی بین پژوهش های انجام شده و عملکردهای بالینی از اهمیت بالایی برخوردار است، متأسفانه روند روبه رشد آن در ایران به کندی پیش می رود. با توجه به استفاده کم از رویکرد مراقبت مبتنی بر شواهد و اهمیت تعیین موانع و آموزش مهارت های مورد نیاز به منظور ارایه رویکرد یاد شده در مراکز آموزشی، این مطالعه با هدف تعیین محدودیت های آموزش مبتنی بر شواهد بر عملکرد آموزش گیرندگان انجام شد.

روش ها: با استفاده از کلمات کلیدی مرتبط، با جستجوی رایانه ای نظام مند در بانکهای اطلاعاتی و با مطالعه کتب مورد مطالعه قرار گرفت

یافته ها: بررسی ها نشان داد که آموزش یا بکارگیری آن در بالین وقت گیر و فراهم سازی امکانات هزینه بر است. بانکهای اطلاعاتی الکترونیکی که برای یافتن شواهد بکار می رود همیشه جامع نبوده و طبقه بندی مندرج در آن همواره ایده آل نیست. پژوهشگران مختلف مشکلات متفاوتی را در رابطه با آموزش مبتنی بر شواهد بر اساس دیدگاههای فرهنگی خود شناسایی می کنند. از جمله: آموزش مبتنی بر شواهد نوعی تجربه بوده و برای این بیمار مناسب نیست، تجربیات مهم بیمار را از دست می دهد، از مداخلاتی پشتیبانی میکند که از حمایت مالی تجارتی برخوردار باشد، قابل دسترسی نیست، برای خریداران و مشتریان خدمات بهداشتی ارزش محدودی دارد، دچار سوء استفاده و سوء تفسیر می شود و در نهایت دارای تورش است.

نتیجه گیری: شواهد نشان داده که اثربخشی آموزش مبتنی بر شواهد با بکارگیری آن در عرصه های بالینی متفاوت روبه افزایش گذاشته است. حتی متعاقب شرکت در دوره های کوتاه مدت ارزیابی منتقدانه تصمیمات بالینی آگاهانه تر و بهتری اتخاذ کرده اند. کلید تلفیق آموزش مبتنی بر شواهد دسترسی آسان و نیز درک محدودیت آن است. آموزش مبتنی بر شواهد به جای اینکه در شرایط بالینی تصمیم سازی کند بیشتر به تصمیمات بالینی شکل و فرم می دهد.

واژه های کلیدی: آموزش، مبتنی بر شواهد، عملکرد، آموزش گیرندگان، محدودیت

طراحی و اجرای برنامه آموزشی اصول صحیح نسخه نویسی و تجویز

ناهید سرافراز^۱
منصوره مومن هروی^۱

^۱اعضاء هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی کاشان، کاشان، ایران (nsarafraz@yahoo.com)

مقدمه و هدف: نسخه نویسی منطقی به معنای تجویز مؤثرترین و سالم ترین دارو برای یک بیماری با توجه به ویژگیهای بیمار می باشد. به نظر می رسد در طی دوره تحصیل دانشجویان مامایی از آموزش کافی و منظم برای نسخه نویسی منطقی برخوردار نمی شوند و آموزش های موجود عمدتاً براساس آموزش اصول پایه فارماکولوژی می باشد و کمتر به جوانب بالینی دارو پرداخته می شود. لذا با توجه به این که نسخه نویسی صحیح به خصوص در کارشناسان مامایی که با گروههای در معرض خطری مانند زنان باردار مواجه می شوند اهمیت زیادی دارد طراحی یک برنامه آموزشی به منظورافزایش مهارت دانشجویان در این زمینه و درنهایت ارتقا سلامت زنان انجام شد.

روش ها: این پروژه به منظور طراحی برنامه درسی تحت عنوان اصول صحیح نسخه نویسی و تجویزمنطقی داروها در مامایی با رویکرد ۶ مرحله ای (شناسایی مشکل، بررسی نیاز یادگیرندگان، تعیین اهداف، مشخص نمودن استراتژی های آموزشی و ارزشیابی برنامه) انجام شده است. اهداف بر اساس پیامد تعیین شدند. طرح درس براساس اهداف تعریف شده نوشته شد متد تدریس سخنرانی و کار گروهی تعیین شد. منابع مورد نیاز اعم از نیروی انسانی و تجهیزات و امکانات فیزیکی تعیین و تهیه گردیدند. درابتدای دوره پیش آزمون برگزار شد و آگاهی فراگیران سنجیده شد. برنامه بصورت جلسات ۴ ساعته بمدت سه روز برگزار گردید و برای اجرای عملی برنامه فراگیران در کارآموزی های مربوطه در درمانگاه ها اقدام به نسخه نویسی می کنند تا بصورت عملی و درمحیط واقعی مهارت کسب کنند. در نهایت مجدداً پس آزمون نیز گرفته شد. و نظرات فراگیران درمورد کیفیت دوره آموزشی سنجیده شد.

یافته ها: برنامه درسی تحت عنوان اصول صحیح نسخه نویسی و تجویزمنطقی داروها در مامایی تدوین گردید. نتایج پیش آزمون و پس آزمون حاکی از موفق بودن دوره در افزایش آگاهی و دانش فراگیران نسبت به کاربرد داروها مجاز در مامایی بود. تاثیر برنامه در تغییر نگرش فراگیران در تجویز صحیح دارو (۶۷٪) بسیار زیاد و (۳۳٪) زیاد ذکر شد، تاثیر برنامه در افزایش مهارت فراگیران در نوشتن نسخه (۶۳٪) بسیار زیاد و (۳۷٪) زیاد ذکر شد. تاثیر برنامه در تشخیص خطاهای نسخه نویسی (۷۷٪) بسیار زیاد و (۲۳٪) زیاد بود. اکثریت فراگیران از نظم برنامه، مدیریت، امکانات و تجهیزات آموزشی رضایت کامل داشتند. ۸۵٪ فراگیران رضایت کلی از برگزاری این دوره داشتند.

نتیجه گیری: بر اساس نتایج این مطالعه و با توجه به اهمیت درمان منطقی و کم هزینه تر بیماران اضافه شدن این برنامه آموزشی به سرفصل دروس دانشگاهی دوره کارشناسی مامایی امری ضروری به نظر می رسد.

واژه های کلیدی: کوریکولوم آموزشی، اصول صحیح نسخه نویسی، تجویزمنطقی داروها، کارشناسی مامایی

بازاندیشی بر اولین تجربه مربیگری یک دانشجوی کارشناسی ارشد در دوران دانشجویی

عصمت سعیدی^۱

سمیرا سعیدی^۱

اکرم ثناگو^۲

لیلا جویباری^۲

^۱ کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان. ایران (saeedi_smat@yahoo.com)

^۲ مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان. ایران

مقدمه و هدف: مطالعات نشان داده اند که یکی از عوامل مؤثر در ایجاد علاقه در دانشجویان پرستاری نسبت به حرفه پرستاری، مربیان بالینی و میزان اثربخشی آنان است. اگر دانشجویان پرستاری حضور مربی بالینی خود را به عنوان عاملی مؤثر در یادگیری بالینی خود بدانند، این امر باعث افزایش انگیزه و ارتقای یادگیری آنان در محیط بالینی خواهد گردید. هدف از این مطالعه تبیین تجربه مربیگری یک دانشجوی کارشناسی ارشد مراقبت ویژه از نقش خود بعنوان اواین تجربه مربی بواتی بدن در دوران دانشجویی بود است.

روش ها: این مطالعه یک گزارش مورد آموزشی با رویکرد کیفی است که برای گردآوری داده از مصاحبه بدون ساختار و تعاملی استفاده شد. علاوه بر تجربیات دست اول از نقل قول های شخص سوم نیز استفاده شد. از دانشجوی پرستاری کارشناسی ارشد خواسته شد تجربه خود را از اینکه بعنوان مربی بر با دانشجویان پرستاری در بالین بیمار است بیان دارد. مصاحبه ضبط، خط به خط دست نویس و با استفاده از رویکرد تحلیل محتوای مرسوم، آنالیز شد.

یافته ها: سه مضمون اصلی این مطالعه "ارائه رویه ها با مطالعه عمیق میسر است"، "الگو بودن رفتار و کردار مربی"، "نیاز به سرفصل درس داشتن" با مضامین فرعی "روزهای اول و پی بردن به سطح علمی و عملی دانشجویان"، "آموزش حقوق بیمار"، "آموزش اصول اولیه"، "آموزش پروسیجرهای موجود در بخش" بود.

نتیجه گیری: داشتن برنامه آموزشی و پی بردن به نیاز های یادگیری دانشجویان و قادر بودن به ارائه مهارت ها همراه با زمینه علمی و اصولی آن الگو بودن برای دانشجو از مواردی بود که اولین تجربیات یک مربی بالین را به تصویر کشید.

واژه های کلیدی: یاددهی یادگیری، بازاندیشی، مربی پرستاری، دانشجوی تحصیلات تکمیلی

بررسی دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد در مورد معیارهای یک استاد خوب

اکبر درخشان^۱
محمد رضا دارابی^۲
معصومه سعیدی^۳

^۱ دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۲ دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۳ کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: رسالت اصلی دانشگاه تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز جامعه، ترویج و ارتقای دانش، گسترش تحقیق و فراهم نمودن زمینه مساعد برای توسعه کشور است. یکی از عوامل مهم و موثر در کیفیت آموزش عالی استاد است و تعلیم و تربیت نیروی انسانی متخصص، مستلزم وجود کادر قوی هیات علمی است. این پژوهش با هدف «بررسی نظرات دانشجویان در مورد معیارهای یک استاد خوب» انجام شد.

روش‌ها: در یک بررسی مقطعی و توصیفی تحلیلی ۸۹۹ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد که به روش طبقه ای و تصادفی ساده انتخاب شده بودند، پرسشنامه را تکمیل نمودند. اطلاعات توسط SPSS با آزمون های توصیفی تحلیلی مناسب آنالیز شد.

یافته ها: معیارهای دانشجویان برای یک استاد خوب به ترتیب شامل: مهارت ارتباطی، دانش پژوهی، مهارت تدریس، مهارت ارزشیابی دانشجویان، سپس ویژگی های فردی و ظاهری اساتید بود. آزمون ANOVA نشان داد ارتباط آماری معنی داری بین رشته و ترم تحصیلی و اولویت مهارت ارتباطی، دانش پژوهی و ویژگی های ظاهری اساتید موجود است ($p > 0.05$). آزمون t نشان داد ارتباط بین جنسیت و اولویت مهارت تدریس، دانش پژوهی و ویژگی های ظاهری اساتید معنی دار است ($p > 0.05$). همبستگی سن دانشجویان و اولویت دانش پژوهی و ویژگی های ظاهری اساتید نیز معنی دار می باشد ($r = 0.095$ و $p > 0.05$).

نتیجه گیری: مقایسه نظرات دانشجویان رشته های مختلف دانشگاه بیانگر هم سویی در تعیین معیارهای یک استاد خوب می باشد. حیطه های مهارت ارتباطی و دانش پژوهی اساتید دارای بیشترین اهمیت از دیدگاه دانشجویان بود. اولویت به این حیطه ها توسط دانشجویان، بیانگر اهمیتی است که برای تعامل با اساتید به عنوان پیش زمینه تعلیم و تربیت قائل شده اند.

واژه های کلیدی: دانشجوی علوم پزشکی مشهد، معیار، استاد خوب

بررسی دانش و نگرش دستیاران پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد نسبت به پزشکی مبتنی بر شواهد

رزیتا داودی^۱
شاپور بدیعی اول^۲
مریم صالحی^۱
شقایق رحمانی^۱
گلناز صبوری^۱
آزاده سلطانی فر^۱
محبوبه اسدی^۱
مریم زارع حسینی^۱

۱ مرکز تحقیقات ایمنی بیمار، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (salehim@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: پزشکی مبتنی بر شواهد (Evidence Based Medicine) می‌کوشد زبانی علمی و مشترک برای پزشکان به وجود آورد و از تلفیقی بین بهترین دانش موجود (شاهد یا Evidence) با تجربه بالینی و ارزش‌های بیمار استفاده کند. روش پزشکی مبتنی بر شواهد اولین بار پس از انقلاب فرانسه در پاریس استفاده شده است. از آنجایی که دستیاران اولین سطح تماس بیماران با مرکز ارائه کننده خدمات بهداشتی درمانی نقش مهم و کلیدی در استفاده از مفاهیم پزشکی مبتنی بر شواهد در فعالیتهای روزانه و تصمیم گیری های بالینی بازی می کنند. این مطالعه با هدف بررسی آگاهی و نگرش دستیاران نسبت به پزشکی مبتنی بر شواهد طراحی شده است.

روش ها: این مطالعه مقطعی با هدف سنجش آگاهی و نگرش دستیاران پزشکی نسبت به پزشکی مبتنی بر شواهد آنها در پاییز ۱۳۹۱ در مشهد انجام شد. ابزار سنجش پرسشنامه ای شامل ۳ بخش اطلاعات دموگرافیک، دانش و نگرش پزشکان در رابطه با پزشکی مبتنی بر شواهد بود که پس از تایید روایی و پایایی، در اختیار دستیاران رشته های مختلف قرار داده شد. بعد از جمع آوری داده ها، اطلاعات وارد SPSS شده و آنالیز آماری انجام شد.

یافته ها: در این مطالعه ۶۱٪ شرکت کنندگان مرد بودند. ۴۹٪ آنها سنی بین ۳۱ تا ۳۵ سال داشتند. ۴۲٪ شرکت کنندگان دستیاران سال دوم، ۴۴٪ سال سوم و بقیه دستیاران سایر سالهای رشته های تخصصی مختلف بودند. ۵۲٪ از شرکت کنندگان در مورد EBM بی اطلاع بودند. ۲۷ درصد دستیارانی که در زمینه EBM دانش داشتند دانش خود را از طریق اینترنت، ۱۱،۵٪ به وسیله مجلات و مقالات و ۴۲٪ از طریق دوره های آموزشی کسب نموده بودند. ۹۴ درصد دستیاران نیز مایل به استفاده از درمانها و مداخلات جدید برای بیماران بودند.

نتیجه گیری: مبانی پزشکی مبتنی بر شواهد برای حدود نیمی از دستیاران پزشکی در مشهد شناخته شده است و با توجه به اهمیت روزافزون این دانش برنامه ریزی صحیح و سریع در ارتقاء مفاهیم EBM توصیه می گردد.

واژه های کلیدی: پزشکی مبتنی بر شواهد، دستیاران پزشکی، دانش و نگرش

بررسی عوامل تسهیل کننده و موانع اجرایی در رویکرد پرستاری بالینی منتورشیپ

زهرا صفوی بیات^۱

ایمان احمدی^۲

^۱ دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران

مقدمه و هدف: برای بهبود و ارتقای کیفیت آموزش بالینی راهکارهای مختلفی معرفی شده است که یکی از این راهکارها استفاده از روش منتورشیپ می باشد. منتورشیپ روشی است که در آن از پرستاران توانمند و مجرب بالین جهت آموزش مهارت های بالینی به دانشجویان استفاده می شود. هدف از انجام این پژوهش بررسی دیدگاه پرستاران و مدرسین رشته پرستاری در خصوص عوامل مرتبط با اجرای منتورشیپ می باشد تا بتوان با استفاده از دیدگاه این افراد زمینه اجرای آن را در آینده ای نزدیک رقم زد.

روش ها: یک مطالعه از نوع توصیفی مقایسه ای است که در آن تعداد ۴۰۰ نفر از پرستاران شاغل در ده بیمارستان آموزشی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی با استفاده از روش نمونه گیری ساده تصادفی و ۲۸ نفر از مدرسین رشته پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی با روش تمام شماری می رود، بررسی قرار گرفتند. جهت گردآوری داده ها از پرسشنامه پژوهشگر ساخته استفاده شد. روایی ابزار از طریق روایی محتوا و صوری و پایایی آن از طریق همسانی درونی و پایایی ثبات تعیین گردید. جهت تجزیه و تحلیل داده های بدست آمده از آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد.

یافته ها: بیشترین مزایای روش منتورشیپ از دیدگاه مدرسین پرستاری به ترتیب شامل افزایش اعتماد به نفس و استقلال دانشجویان پرستاری در هنگام کار با بیمار، کاهش تنش و اضطراب دانشجویان و ارتقای روحیه ی مشارکت بین پرستاران و دانشجویان پرستاری بود. بیشترین مزایای روش منتورشیپ از دیدگاه پرستاران، به ترتیب شامل تسهیل فرآیند یادگیری و افزایش دستیابی دانشجویان به دانش و مهارت های جدید و ارتقای توانایی آموزش مهارت های بالینی توسط پرستاران بود. دیدگاه دو گروه موید مطالعات قبلی در این زمینه می باشد. از دیدگاه مدرسین رشته ی پرستاری، مهمترین معایب روش منتورشیپ شامل تاثیرپذیری دانشجویان از منتورهای ناکارآمد و احتمال آموزش آن ها توسط منتورهای نامناسب و فاقد صلاحیت بود. در حالی که از دیدگاه پرستاران، افزایش بار کاری پرستاران و تاثیر نامطلوب عملکرد دانشجویان ضعیف و بی انگیزه بر موقعیت شغلی و خوشنامی پرستاران در محیط کار مهمترین معایب منتورشیپ بیان گردید. بیشترین عوامل تسهیل کننده ی روش منتورشیپ از دیدگاه مدرسین، وجود تعهد حرفه ای در پرستاران، طراحی رسمی و دقیق روش منتورشیپ، علاقمندی پرستاران به آموزش دانشجویان پرستاری و حمایت از طرف مدیران و از دیدگاه پرستاران شامل علاقمندی آن ها به آموزش دانشجویان پرستاری، وجود منابع انسانی، فیزیکی و مالی کافی و حمایت مدیران از پرستاران و برنامه منتورشیپ بود. از نظر مدرسین، بیشترین موانع اجرای منتورشیپ شامل تعداد ناکافی پرستاران کارآمد و متخصص، کمبود دانش و تجارب بالینی پرستاران و کمبود حمایت از طرف مدیران مربوطه بود.

نتیجه گیری: یافته های این پژوهش نشان داد که بین دیدگاه های پرستاران و مدرسین پرستاری درباره ی مزایای روش منتورشیپ تفاوت معنی داری وجود ندارد و هر دو گروه موافق مزایای متعددی روش منتورشیپ بودند. بنابراین با جمع بندی نظرات این دو گروه که تاثیرگذار در امر آموزش بالینی دانشجویان پرستاری می باشند، می توان چارچوبی مناسب و دقیق جهت تسهیل اجرای برنامه ی منتورشیپ طراحی نمود.

واژه های کلیدی: آموزش بالینی، منتورشیپ، منتورینگ

بررسی وضعیت تصمیم گیری بالینی پرستاران بیمارستان های دانشگاه علوم پزشکی کرمان پس از آموزش پرستاری مبتنی بر شواهد و مقایسه با گروه شاهد

عصمت نوحی^۱

اسماء عبدالله یار^۲

طیبه فصیحی هرندی^۳

^۱ دکترای تخصصی آموزش پرستاری، استادیار، گروه آموزش پرستاری داخلی و جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی رازی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران

^۲ کارشناس ارشد آموزش پرستاری، گرایش داخلی جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی رازی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران
(a.anursing22@gmail.com)

^۳ دکترای تخصصی آموزش بهداشت، استادیار، گروه آموزش پرستاری داخلی و جراحی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران

مقدمه و هدف: پرستاری مبتنی بر شواهد (Evidence base nursing) به عنوان شیوه ای برای مراقبت های بهداشتی و درمانی بر اساس جدیدترین یافته ها و شواهد مطرح شده است. تصمیم گیری بالینی نیز به عنوان بخشی اساسی از اعمال حرفه ای پرستاری بیش از هر عاملی بر کیفیت مراقبت تأثیر میگذارد و پرستار به عنوان تصمیم گیرنده در امور بالینی می تواند جهت آرایه مراقبت مؤثر از «پرستاری مبتنی بر شواهد» استفاده نماید. پژوهش حاضر با هدف تعیین تأثیر آموزش پیگیر پرستاری مبتنی بر شواهد بر تصمیم گیری بالینی پرستاران انجام شد.

روش ها: این پژوهش از نوع مداخله ای نیمه تجربی بود که در سال ۱۳۹۱ بر روی جامعه آماری پرستاران بالینی شهر کرمان انجام شد. ۷۰ پرستار به صورت تصادفی در دو گروه شاهد و مداخله قرار گرفتند. پرستاری مبتنی بر شواهد طی برگزاری کارگاه آموزشی به گروه مداخله آموزش داده شد. اطلاعات از طریق پرسش نامه تصمیم گیری بالینی جمع آوری و داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۱۷ و توسط آزمون های پارامتریک t و anova تحلیل گردید.

یافته ها: مقایسه توانایی تصمیم گیری بالینی مبتنی بر شواهد گروه مداخله قبل و بعد از آموزش و بعد از پیگیری یک ماهه بر اساس محاسبات از طریق آزمون Paired t به دست آمد. آموزش پرستاری مبتنی بر شواهد در گروه مداخله قبل و بعد از آموزش سبب افزایش نمره تصمیم گیری بالینی پرستاران گردید. (P=0/009). یافته ها نشان داد که میانگین نمرات بعد از آموزش بهتر بود. مقایسه میانگین نمرات تصمیم گیری بالینی در دوره پیگیری نسبت به قبل از آموزش تفاوت معنی داری را نشان داد. P=0/001. میانگین نمرات در دوره پیگیری بهتر شده بود. تفاوت معنی داری بین نمرات بعد از آموزش و بعد از پیگیری گزارش نشد، اما در کل میانگین نمرات در دوره پیگیری بهتر بود.

نتیجه گیری: آموزش پرستاری مبتنی بر شواهد سبب افزایش توانایی تصمیم گیری بالینی پرستاران می گردد. بر اساس نتایج، پیشنهاد می شود برگزاری دوره های آموزشی به صورت مکرر در قالب برنامه های آموزش مداوم ضمن خدمت انجام گیرد تا موجبات بهبودی در تصمیم گیری و عملکرد پرستاران را فراهم نماید.

واژه های کلیدی: آموزش، پرستاری مبتنی بر شواهد، پرستار، تصمیم گیری بالینی

بررسی وضعیت حساسیت اخلاقی در دانشجویان پزشکی

فرزان عضدی^۱
فائزه جهان پور^۲

^۱ دانشجوی پزشکی، عضو کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران
^۲ دانشیار و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران

مقدمه و هدف: اخلاق به عنوان صفات روحی و باطنی در انسان است که به صورت اعمال و رفتاری که از خلیات درونی انسان ناشی می شود بروز پیدا می کند. رعایت اخلاق در همه مشاغل ضروری است اما در حرفه پزشکی ضرورت آن بیشتر احساس میشود زیرا که رفتار توأم با اخلاق پزشکان با بیماران نقش مؤثری در ارتقا سلامتی بیماران دارد. مطالعات اخیر موید مطلوب نبودن حساسیت اخلاقی در دانشجویان پزشکی دارد. لذا در این مطالعه مروری بر آن شدیم که وضعیت حساسیت اخلاقی را در دانشجویان پزشکی مورد بررسی قرار دهیم.

روش ها: این مطالعه از نوع مروری بوده و داده ها برگرفته از یک جستجوی وسیع در مقالات موجود با استفاده از جستجوگرهای گوگل اسکولار در سالهای اخیر صورت گرفت.

یافته ها: حساسیت اخلاقی یکی از ویژگی هایی است که فرد واجد آن، به پدیده های اخلاقی حساس می شود و پدیده ها را از زاویه اخلاق می بیند. زمانی که انسان مجبور به تصمیم گیری در مورد جاننداری می گردد، یک موقعیت اخلاقی پیش آمده است. پزشکان بعنوان یکی از گروههای اصلی ارائه دهنده ی خدمت در سیستم در مانی بوده و تاثیر به سزایی بر کیفیت مراقبت های بهداشتی درمانی جامعه داشته و رعایت موازین اخلاقی عامل مؤثری برای بهتر شدن عملکرد پزشکان در ارائه درمان می باشد. پزشکان در ارائه درمانها با موضوعات زیادی روبه رو هستند و تصمیمی که برای بیماران اتخاذ می کنند باید علاوه بر بعد درمانی، بعد اخلاقی نیز داشته باشد. اخلاقیات به عنوان یک بخش مهم در ارائه درمانها شناخته شده که به وسیله ی کدهای اخلاقی و استاندارد های موجود حمایت می شود. میزان حساسیت اخلاقی پزشکان با رفتار درمانی آنان ارتباط مستقیم دارد و از آنجا که پزشکان در امر مراقبت از بیمار با موقعیت های جدی بر خورد می کنند که نیاز به توانایی اخلاقی در تصمیم گیری و عملکرد مناسب دارند لذا فرد متعلق به اخلاق می تواند مبادرت به رفتار اخلاقی (جوابگویی و مسئولیت نسبت به مراقبت و موقعیت) بنماید بهترین زمان برای آموزش و کسب اخلاق حرفه ای و بروز حساسیت نسبت به امور اخلاقی دوران دانشجویی است ولی بررسی متون متعدد بیانگر نقصان در این بعد آموزشی می باشد. آموزش مبانی اخلاقی به دانشجویان مستلزم دارا بودن الگوهای نقش مؤثری است تا این حساسیت اخلاقی را در حین فعالیت های درمانی بصورت تلویحی به دانشجویان منتقل نمایند.

نتیجه گیری: با توجه به اینکه حساسیت اخلاقی که یکی از مهمترین ابعاد عمل در حرفه های علوم پزشکی است و در حال حاضر از وضعیت مطلوب برخوردار نیست لذا پیشنهاد می گردد آموزش آن در دوران دانشجویی مورد توجه قرار گیرد و این مستلزم برنامه ریزی و داشتن الگوهای نقش مؤثر و روشهای مؤثر آموزشی است لذا بر اساس این مطالعه پیشنهاد می گردد برنامه ریزی وسیعی برای ارتقا این بعد صورت گیرد تا درمانها از کیفیت مطلوب تری برخوردار گردد.

واژه های کلیدی: حساسیت اخلاقی، دانشجویان پزشکی، اخلاق حرفه ای

موانع عملکرد مبتنی بر شواهد از دیدگاه پرستاران

امیر رضا صالح مقدم^۱

الهه غایبی^۲

سولماز هالاکو^۲

^۱ مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(ghayemie@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: عملکرد مبتنی بر شواهد در حیطه پرستاری سبب اثر بخشی مراقبت بیماران و کاهش هزینه های بستری شده است اما موانعی بر سر راه اجرای جود دارد. در این مقاله به بررسی موانع عملکرد مبتنی بر شواهد از دیدگاه پرستاران پرداخته ایم.

روش ها: این مطالعه از نوع توصیفی- مقطعی است که بر روی ۵۰ نفر از پرسنل پرستاری بیمارستان امام رضا(ع) و قائم(عج) انجام شده است که به صورت تصادفی انتخاب شدند. برای جمع آوری داده ها از پرسشنامه کارولین (۲۰۰۹) استفاده شد. این پرسشنامه در دو قسمت اطلاعات دموگرافیک و موانع عملکرد مبتنی بر شواهد در چهار بعد سازماندهی (۸ سوال)، جامعیت و مرتبط بودن (۶ سوال)، سازگاری فردی (۸ سوال) و تغییر (۴ سوال) طراحی شده است. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی و تحلیلی spss16 استفاده شد.

یافته ها: از مجموع ۵۰ نفر شرکت کننده ۴۰ نفر زن و ۱۰ نفر مرد بودند. از دیدگاه پرستاران بعد سازماندهی و سازگاری فردی به عنوان عاملی مهم ممانعت هر کدام با ۲۴٪ بیشترین نمره را به خود اختصاص داده است و ابعاد جامعیت و مرتبط بودن با ۱۸٪ و تغییر با ۱۲٪ در رتبه های بعدی قرار دارند. در بعد سازماندهی: فراهم نبودن تسهیلات کافی، در بعد جامعیت و مرتبط بودن: قابل دسترس نبودن تحقیقات، در بعد سازگاری فردی: عدم تمایل به تغییر و ایده های جدید و در بعد تغییر وجود اشکال و روش کار در تحقیق بیشترین نمره را به خود اختصاص دادند. یافته ها ارتباط معناداری بین نمره کلی و ابعاد پرسشنامه با اطلاعات دموگرافیک را نشان نداد.

نتیجه گیری: با فراهم کردن امکانات و تسهیلات لازم و قرار دادن نتایج جدیدترین مقالات در اختیار پرستاران شاغل در بخش ها میتوان این موانع را رفع کرد.

واژه های کلیدی: عملکرد مبتنی بر شواهد، موانع، پرستار

عملکرد مبتنی بر شواهد تصمیم‌گیری بالینی پرستار و نقش آموزش

امیر رضا صالح مقدم^۱

سولماز هلاکو^۲

الهه غایبی^۲

^۱ مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(Holakous921@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: تصمیم‌گیری بالینی به عنوان بخشی از اعمال حرفه‌ای پرستار بیش از هر عاملی بر کیفیت مراقبت تأثیر می‌گذارد و پرستار به عنوان تصمیم‌گیرنده بالینی جهت ارائه مراقبت مؤثر از عملکرد مبتنی بر شواهد استفاده کند. هدف مطالعه مروری بر عملکرد مبتنی بر شواهد تصمیم‌گیری بالینی پرستار و نقش آموزش می‌باشد.

روش کار: جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی لاتین science direct, pubmed, proquest (۲۰۱۴-۲۰۰۰) با کلید واژه‌های clinical decision making, evidence based practice, nurse, education و در پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی jiranmedex, Magiran, SID (۱۳۹۳-۱۳۷۰) با کلید واژه‌های عملکرد مبتنی بر شواهد، تصمیم‌گیری بالینی، پرستار، آموزش انجام که ۱۵ مقاله مرتبط وارد مطالعه گردید.

یافته‌ها: یافته‌های مطالعه در سه قسمت اهمیت عملکرد مبتنی بر شواهد پرستار، عوامل تسهیل‌کننده و استراتژی‌های بهبود تصمیم‌گیری‌های بالینی پرستار مبتنی بر شواهد می‌باشد. عملکرد مبتنی بر شواهد در مطالعات انجام شده میزان شکایات پس از جراحی ۳۷٪ و عفونت‌های بیمارستانی مرتبط با عملکرد پرستاری ۱۵٪ کاهش داده است و بهبود نتایج مراقبتی در بیماری پنومونی، مراقبت‌های جراحی، حملات قلبی و مغزی بالای ۵۰٪ گزارش شده است. که بخش بزرگی از آن نتیجه تصمیم‌گیری‌های بالینی پرستار می‌باشد. از جمله عوامل تسهیل‌کننده در عملکرد و آموزش مبتنی بر شواهد تصمیم‌گیری بالینی پرستار جایگاه حرفه پرستاری، دانش و حمایت مدیریتی، سازمانی، کتابخانه‌ای و انگیزه پرستاران برای یادگیری و اجرا می‌باشد. از جمله استراتژی‌های از بین بردن موانع موجود برنامه‌های آموزشی و به کارگیری رهبران آموزش دیده آموزش مبتنی بر شواهد در بخش‌ها می‌باشد.

نتیجه‌گیری: هدف نهایی عملکرد مبتنی بر شواهد در پرستاری، بهبود نتایج مراقبتی بیماران می‌باشد. پرستار به عنوان تصمیم‌گیرنده بالینی جهت توسعه و ارتقای مراقبت مؤثر از عملکرد مبتنی بر شواهد به کمک آموزش برای مشارکت بین حرفه‌ای و فرهنگ‌سازی می‌تواند بهره‌گیرنده.

کلید واژه‌ها: عملکرد مبتنی بر شواهد، تصمیم‌گیری بالینی، پرستار، آموزش

وبلاگ نویسی ابزاری برای یادگیری خود راهبر: تجربه ی دانشجوی کاردرمانی

سیده دلارام موسوی^۱

لیلا جویباری^۲

مسعود غریب^۱

اکرم ثناگو^۲

^۱ کمیته تحقیقات دانشجویی دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران (Arammsv@gmail.com)
^۲ مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

مقدمه و هدف: وبلاگ ها اکنون به قوی ترین رسانه ای جهان و منبع مفیدی برای اطلاعات گوناگون و بروز خلاقیت ها و سلیق شخصی مردم جهان تبدیل شده اند و به عنوان ابزاری حرفه ای فرصت های یاددهی یادگیری و نشر دانش و پرورش فراتوانایی های دانشجویان را فراهم می سازند. دوره دانشجویی زمان مناسبی برای ارتقای یادگیری های خودراهبر است. هدف از این مقاله معرفی تجربه دانشجوی کاردرمانی در راه اندازی یک وبلاگ علمی است.

روش ها: این مطالعه از نوع گزارش تجربه آموزشی در خصوص تجربیات یادگیری دانشجوی کاردرمانی دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال ۱۳۹۳ می باشد که توسط استاد راهنمای دانشجو نقل می شود و به تبیین "یادگیری خودراهبری" از طریق وبلاگ نویسی کاردرمانی و با حضور اعضای هیات علمی به عنوان نویسندگان وبلاگ می پردازد. روش جمع آوری اطلاعات بررسی متون منتشره در وبلاگ کاردرمانی دانشجوی مذکور و مصاحبه بدون ساختار و تعاملی با وی بوده است.

یافته ها: دانشجویان معمولا در ترم اول یا ترم دو تحصیلی به داشتن یک وبلاگ علاقمند می شوند و ا به صورت گروهی (ورودی های یک دوره) وبلاگ علمی اجتماعی را راه اندازی می کنند اما به ندرت این وبلاگ ها استمرار می یابند و معمولا بعد از یک یا دو ترم اشتیاق آن ها به این کار از بین می رود. در تجربه حاضر دانشجو یک ترم تجربه همکاری با وبلاگ مشترک کاردرمانی دوره خود را داشته است اما وبلاگ به مرور از هدف اصلی خود خارج شد و به روز رسانی آن نیز متوقف گردید لذا تجربیات قبلی انگیزه ای بوده است تا این بار با مشارکت سه عضو هیات علمی یک وبلاگ تخصصی کاردرمانی راه اندازی شود. حضور هیات علمی در کنار دانشجویان می تواند ضمن هدایت علمی موجب حفظ انگیزه آنان نیز شود. "اشتراک آموخته های آموزشی با سایر دانشجویان و مردم از طریق مکتوب کردن آنها ابزاری برای خود راهبری محسوب می شود. "الگو داشتن، هدفمند بودن و با انگیزه بودن" از عوامل مرتبط با یادگیری خودراهبر بوده است. تجربه وبلاگ نویسی نه تنها با یادگیری شخصی همراه است بلکه منبعی برای یادگیری همتایان فراهم می آورد.

نتیجه گیری: وبلاگ نویسی می تواند سبب به منصفه ظهور رساندن توانایی های بالفوه دانشجویان شود. یادگیری از حالت انفعالی به فعال گرایش می یابد و علاوه بر یادگیری فردی، سبب آموزش همتایان نیز گردد.

واژه های کلیدی: وبلاگ نویسی، کاردرمانی، دانشجوی کاردرمانی، یادگیری خودراهبر، یاددهی یادگیری

اهمیت هر یک از ابعاد غیر بالینی کیفیت خدمات از دیدگاه خانوارهای دارای تجربه بستری در بیمارستان های آموزشی

سمیه فضائلی^۱
مهدی یوسفی^۲
زهرا سادات ارشادینیا^۳

^۱ استادیار، مدیریت اطلاعات بهداشتی و درمانی، گروه آموزشی مدارک پزشکی و فناوری اطلاعات سلامت، دانشکده علوم پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۲ استادیار، اقتصاد سلامت، مرکز تحقیقات راهبردی سلامت، گروه بهداشت و مدیریت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(yousefimh@mums.ac.ir)

^۳ کارشناس ارشد مدیریت فناوری اطلاعات پزشکی، مدرس گروه آموزشی مدارک پزشکی و فناوری اطلاعات سلامت، دانشکده علوم پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: برنامه ریزی و ارائه مراقبت بیمار-محور، مبتنی بر احترام به افراد و نظرات، نیازها و ترجیحات آن ها که از آن به عنوان بعد غیر بالینی کیفیت مراقبت سلامت یا پاسخگویی یاد می شود، یکی از عناصر اساسی در بهبود و ارتقاء نظام سلامت و جلب اعتماد عمومی به ویژه در بیمارستان های آموزشی دولتی است. هدف از این مطالعه، شناخت اولویت های مدنظر خانوارها در زمینه پاسخگویی بوده است که لازم است در فرآیند آموزش پزشکی به منظور ارتقاء عملکرد پاسخگویی نظام سلامت مورد تاکید قرار گیرد.

روش ها: این مطالعه توصیفی-تحلیلی و از نوع مقطعی بود که در سال ۱۳۹۳ در مناطق منتخب شهر مشهد انجام گردید. با استفاده از روش نمونه گیری ترکیبی، تعداد ۵۶۱ خانوار انتخاب و مورد مطالعه قرار گرفتند. ابزار مطالعه، پرسشنامه ترجمه شده سنجش پاسخگویی سازمان جهانی بهداشت بود که روایی و پایایی آن قبلاً تأیید شده بود. داده ها با استفاده از شاخص های توصیفی و استنباطی آماری در نرم افزار SPSS تحلیل گردید.

یافته ها: یافته ها نشان داد که حوزه های کیفیت امکانات رفاهی، احترام به شان و منزلت و برقراری ارتباط مناسب در بین همه گروه های جمعیتی مختلف بیشترین اهمیت را داشتند. همچنین بین درجه اهمیت حوزه های کیفیت امکانات رفاهی، دسترسی به حمایت های خانواده و اجتماع و برقراری ارتباط مناسب با سطوح مختلف تحصیلات افراد و اهمیت حوزه های محرمانگی، حق انتخاب و دسترسی به حمایت های خانواده و اجتماع با سکونت افراد در مناطق برخوردار و کم برخوردار ارتباط معنی داری مشاهده شد.

نتیجه گیری: تضمین رعایت جنبه های کیفیت غیر بالینی در فرایند ارائه خدمات در بیمارستان های آموزشی همواره یک دغدغه اساسی می باشد. بنابراین توجه به اولویت های گیرندگان خدمات سلامت در تدوین خط مشی ها، سیاستگزاری ها در مورد خدمات آموزشی و درمانی موجب تناسب بیشتر و هزینه اثربخش بودن خدمات ارائه شده و در نهایت بهبود پیامدهای سلامت، کیفیت زندگی و رضایتمندی گیرندگان خدمات سلامت خواهد شد.

واژه های کلیدی: پاسخگویی نظام سلامت، آموزش پزشکی، دیدگاه خانوارها

مروری بر شیوه های آموزش دوره های پزشکی مبتنی بر شواهد در دانشگاه های داخل و خارج از کشور

زهرا کریمیان^۱

جواد کجوری^۲

محمد مهدی ثاقب^۳

مجید رضا فرخی^۴

^۱ دکتری مدیریت آموزش عالی، عضو هیات علمی گروه آموزش الکترونیکی، قطب علمی آموزش الکترونیکی پیشرفته، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران (z_karimian_z@yahoo.com)

^۲ دکتری تخصصی (استاد) قلب و عروق و فوق تخصص Intervention، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

^۳ دکتری تخصصی کلیه و مجاری ادراری (دانشیار)، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

^۴ دکتری تخصصی جراحی مغز و اعصاب، (استاد)، قطب علمی آموزش پیشرفته الکترونیکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

مقدمه و هدف: پزشکان امروز در شرایطی به طبابت می پردازند که در زمانی برابر چند ماه، حجم شواهد دو برابر می شود. پزشک متعهدی که بخواهد همواره خود را با دانش روز ننگه دارد باید شواهد معتبر پزشکی را از میان هزاران مقاله ای که هر سال در صدها مجله پزشکی به چاپ می رسد برگزیند و بر اساس آن تصمیم گیری نماید. چنین مهمی بدون برخورداری از دانش و مهارت کافی در شناسایی و درجه بندی شواهد از نظر اعتبار و روایی میسر نیست. در دهه های اخیر پزشکی مبتنی بر شواهد از رویکردهای نوینی است که به پزشکان کمک می کند با تلفیق تجربیات بالینی خود و بهترین مستندات و شواهد موجود کاربرد متعهدانه بهترین شواهد عینی برای اتخاذ تصمیمات تشخیصی و درمانی دقیق، آگاهانه و منصفانه برای بیماران فراهم نمایند. در سالهای اخیر آموزش و ترویج این رویکرد در دانشگاه های کشور به شیوه های مختلفی انجام می شود و مطالعات بسیاری در مورد شیوه های آموزش یا اثربخشی دوره های پزشکی مبتنی بر شواهد برگزار شده انجام گردیده است. با توجه به اهمیت پزشکی مبتنی بر شواهد و ضرورت آموزش و نهادینه سازی این رویکرد در علوم پزشکی مقاله حاضر با نگاهی تحلیلی به مرور مقالاتی می پردازد که با استفاده از شیوه های متنوعی به آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد پرداخته اند. هدف این مطالعه معرفی شیوه های متنوع در آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد و سطوح اثر بخشی دوره ها می باشد.

روش ها: روش تحقیق با رویکرد تحلیلی - نظری و مبتنی بر روش کتابخانه ای و جستجوی مقالات در پایگاه های اطلاعاتی علمی انجام شده است. ۴۲ مقاله مورد بررسی اولیه قرار گرفت و در مجموع ۲۱ مقاله که دارای اطلاعات کامل تری بودند بر اساس دو بُعد «شیوه های آموزش» «سطح اثربخشی» مورد بررسی قرار گرفتند.

یافته ها: نتایج نشان داد در اغلب مطالعات، آموزش دوره های پزشکی مبتنی بر شواهد از سالهای ابتدایی پزشکی آغاز می شوند و اگرچه از شیوه های سخنرانی در اغلب آموزشها برای ارائه مفاهیم استفاده شده است، اما رویکرد تلفیقی و نیز بهره گیری از روش های فعال عملی و بحث گروهی بخش از روش های اصلی آموزش دانشجویان بوده است. همچنین مطالعاتی که در مورد اثر بخشی دوره ها انجام شده است غالباً به حیطه رضایت و دانش پرداخته اند و در مورد کاربست دوره ها شواهد کمتری موجود است.

نتیجه گیری: به نظر می رسد لازم است نسبت به بهره گیری از شیوه های تعاملی و تلفیقی با رویکرد بین رشته ای در آموزش گروه های دانشجویی پزشکی عمومی در دانشگاه ها توجه بیشتری صورت پذیرد. همچنین آموزش دوره های پزشکی مبتنی بر شواهد بهتر است به صورت پلکانی و متناسب با نیاز آموزشی که دانشجو در دوره علوم پایه یا بالینی احساس می کند ارائه گردد. علاوه بر این ضروری است که در مورد اثربخشی دوره های آموزشی در حیطه عمل و تغییر در رفتار بررسی های بیشتری انجام شود.

واژه های کلیدی: پزشکی مبتنی بر شواهد، آموزش، روش تدریس، دانشجو

آموزش دندانپزشکی مبتنی بر شواهد در ایران: از برنامه ریزی تا نتیجه گیری

هومن کشاورز^۱
محمدرضا خامی^۲

^۱ استادیار، گروه سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(keshavarzh@mums.ac.ir)

^۲ دانشیار، گروه سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

مقدمه و هدف: هدف اصلی برنامه آموزشی دوره عمومی دندانپزشکی، ایجاد توانمندیهای لازم در دانشجویان از جمله درک اصول دندانپزشکی مبتنی بر شواهد و کسب مهارت در بکارگیری آن اصول است. نتیجه کاربرد درست دندانپزشکی مبتنی بر شواهد در نهایت انجام بهترین درمان متناسب با بیمار در زمان مناسب خواهد بود. هدف از این مطالعه ارزیابی نظرات دانشجویان سال آخر دندانپزشکی ایران در رابطه با محتوای برنامه آموزشی از جمله آموزش دندانپزشکی مبتنی بر شواهد بود.

روش ها: این مطالعه بصورت مقطعی در تمام دانشکده های دندانپزشکی دولتی ایران (۱۵ دانشکده) در سال تحصیلی ۹۰-۱۳۸۹ انجام شد. تمام دانشجویان سال آخر برای شرکت در مطالعه دعوت شدند. گردآوری اطلاعات بوسیله پرسشنامه ای که قبلاً مورد مطالعه آزمایشی قرار گرفته بود انجام شد. توزیع و جمع آوری پرسشنامه ها در تمام دانشکده ها بصورت مشابه صورت گرفت و تمام دانشجویان برای شرکت در مطالعه آزادی انتخاب داشتند.

یافته ها: در مجموع ۴۳۲ دانشجو (۶۸/۴٪ زن) در مطالعه شرکت کردند. به طور کلی اکثر دانشجویان (۷۲/۴٪) اعتقاد داشتند که آموزش دوره عمومی دندانپزشکی کاملاً ناکافی یا ناکافی بوده است. درحیطه تئوری کمترین میزان گزارش کفایت (کاملاً کافی یا کافی) آموزش مربوط به چگونگی نگهداری از تجهیزات دندانپزشکی (۱۲/۵٪) و بیشترین مربوط به درمان ریشه یک دندان تک کاناله (۸۹/۳٪) بود. در حیطه عملی کمترین میزان گزارش کفایت آموزش مربوط به انجام جراحی عقل نهفته پیچیده (۸/۸٪) و بیشترین مربوط به ترمیم یک پوسیدگی نسبتاً کوچک (۸۵/۸٪) بود. بکارگیری اصول دندانپزشکی مبتنی بر شواهد هم در حیطه تئوری (۱۶/۶٪) و هم در حیطه عملی (۱۱/۷٪) با میزان موافقت بسیار کم دانشجویان از نظر کفایت آموزش همراه بود.

نتیجه گیری: نتایج این مطالعه مهر تاییدی است بر لزوم بازنگری برنامه آموزشی دوره عمومی دندانپزشکی. برای اطمینان از کفایت محتوای آموزشی در برنامه جدید نیز باید پایش مستمر در دستور کار قرار گیرد.

واژه های کلیدی: دندانپزشکی مبتنی بر شواهد، دانشجویان دندانپزشکی، برنامه آموزشی دوره عمومی

پزشکی مبتنی بر شواهد، رویکردها و چالش های جدید

سید محمد طباطبایی^۱

آزاده گودینی^۱

^۱ دانشجوی دکتری مدیریت اطلاعات سلامت دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشکده پیراپزشکی، گروه مدیریت اطلاعات سلامت، تهران
(a-goodini@razi.tums.ac.ir)

مقدمه و هدف: پزشکی مبتنی بر شواهد تلفیقی بین بهترین دانش موجود (شاهد یا Evidence) با تجربه بالینی و ارزش های بیمار است. همان تحقیقات بالینی رایجی است که جهت تعیین درستی و دقت تست های تشخیصی، اندازه گیری میزان تاثیر و مفید بودن رژیم های درمانی، و مانند آن صورت می پذیرد. هدف از این مطالعه به شرح مفاهیم بنیادی پزشکی مبتنی بر شواهد بعنوان جنبشی نوین در استفاده از بهترین شواهد علمی موجود برای هدایت تصمیم گیری بالینی و بررسی رویکردها و چالش های آن می پردازد. مواد و روش ها: در این مقاله که از نوع مروری ساختار نیافته (روایتی) است، ۳۷ مقاله و گزارش تمام متن از پایگاه های اطلاعاتی معتبر انگلیسی با استفاده از کلید واژه های مشخص و مرتبط استخراج گردید. معیار انتخاب مقالات و گزارشات بیشتر بر حسب میزان ارتباط آنها با هدف مطالعه بود، با در نظر گرفتن بازه زمانی ۲۰۱۱-۲۰۱۵. سپس به منظور بررسی کیفیت مقاله های گردآوری شده پژوهشگران به بازبینی مقاله ها از نظر عنوان، چکیده، مقدمه، روش کار، نتایج، بحث و منابع پرداختند.

یافته ها: شواهد جدید حاصل از تحقیقات بالینی، نه تنها تست های تشخیصی و درمان های قبلی را باطل می نمایند، بلکه آنها را با شواهد جدیدی که دقیق تر و مطمئن تر هستند، جایگزین می سازند. نیاز روزمره به اطلاعات قابل اطمینان، ناکافی بودن منابع رایج و سستی که اکثر آنها تاریخ گذشته و اشتباه می باشند، به روز کردن اطلاعات پزشکان و محدود بودن وقت پزشک جهت تشخیص بیماری و تطابق آن با شواهد موجود مختلف مهمترین دلایل نیاز به پزشکی مبتنی بر شواهد است.

نتیجه گیری: در نهایت پزشکی مبتنی بر شواهد دیدگاهی است که ضمن احترام به تجربه یک پزشک پیشنهاد می کند که این تجربه بایستی با آخرین شواهد و یا مستندات علمی موجود در جهت ارزشها و خواسته های بیماران یا مشتریان سلامت تلفیق شود. و در آن صورت می توان انتظار یک پیامد مناسب را در جهت ارتقاء سلامت جامعه داشت.

واژه های کلیدی: پزشکی مبتنی بر شواهد، رویکردها، چالش ها

بررسی تأثیر نقشه های مفهومی در آموزش: مروری نظام مند در ایران

مرضیه معراجی^۱

الهه هوشمند^۲

مهناز صمدبیک^۳

ساناز سادات محمودیان^۴

۱ استادیار، گروه فناوری اطلاعات سلامت و مدارک پزشکی، دانشکده علوم پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
۲ استادیار، گروه مدیریت و بهداشت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
۳ استادیار، گروه فناوری اطلاعات سلامت، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران
گروه فناوری اطلاعات سلامت و مدارک پزشکی، دانشکده علوم پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(mahmoudians2@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: همگام با پیشرفت و توسعه علوم و فناوری شاهد دگرگونی هایی در فلسفه، محتوا و روش های آموزشی هستیم. رویکردهای سنتی و تصور انتقال دانش توسط معلمان و اساتید به مخاطبان، جای خود را به رویکردهای نوینی نظیر ساختن گرایی (ساختن دانش و ایجاد یادگیری معنادار توسط خود یادگیرنده) داده است. یکی از این رویکردها نقشه های مفهومی است که در یادگیری مفاهیم جدید، مطالعات، برنامه ریزی و بارش افکار قدرت فوق العاده ای دارند. به همین منظور این مطالعه با هدف بررسی کاربرد نقشه های مفهومی در یادگیری صورت گرفت.

روش ها: در این مطالعه مروری نظام مند، از روش های مختلف جستجوی پایگاه های اطلاعاتی و جستجوی دستی کلیه مقالات فارسی در حوزه نقشه مفهومی در سه پایگاه اطلاعاتی الکترونیکی فارسی؛ بانک اطلاعات نشریات کشور (مگ ایران)، پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی ایران، بانک اطلاعات مقالات علوم پزشکی ایران (ایران مدکس) با استفاده از واژه های جستجوی "نقشه مفهومی"، "نقشه ذهن" جستجو و بررسی شدند. سپس مقالات استخراج شده مورد آنالیز قرار گرفته و نتایج تحقیقات در جداول توصیفی ارائه گردید.

یافته ها: از مجموع ۹۸ مقاله بدست آمده، ۵۹ مقاله با توجه به معیارهای ورود از تحقیق خارج شدند و ۳۹ مقاله بدست آمد. از این تعداد مقاله، ۵۶،۵ درصد مقالات مربوط به یادگیری با استفاده از نقشه مفهومی در حوزه دانشجویی، ۳۳،۳ درصد مقالات در حیطه دانش آموزی، ۱۰،۲ درصد مقالات مربوط به شاغلین بود و ۵۵ درصد این مطالعات در حوزه پزشکی انجام شده بود.

نتیجه گیری: نقشه کشی مفهومی روش تدریس فعالی است که می تواند به مدرسان برای آماده کردن فارغ التحصیلانی دارای توانایی تفکر نقادانه در محیط های پیچیده کمک کند. همچنین از نقشه های مفهومی در حوزه پزشکی می توان برای توسعه مهارت های تفکر انتقادی دانشجویان، ارایه مراقبت های بیمار محور و جامعه نگر، آماده کردن دانشجو برای انجام امور بالینی، برقراری ارتباط بین نظریه و بالین استفاده کرد.

واژه های کلیدی: نقشه های مفهومی، مرور نظامند، یادگیری

بررسی تاثیر برگزاری کارگاه های آموزشی المپیاد در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز

علی نورافشان^۱

ارسلان مرادی^۲

پریسا نبیئی^۳

مرکز تحقیقات ارتقاء کیفیت آموزش بالینی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران
(edc26@sums.ac.ir)

مقدمه و هدف: رسالت اصلی المپیادهای علمی دانشگاهی تقویت شیوه های تفکر علمی و قدرت حل مساله در دانشجویان و تقویت بنیه علمی دانشگاه می شود. جهت برگزاری این المپیادها، منابع مختلفی معرفی می شوند، که دانشجویان بایستی جهت حضور موفق در این المپیاد، آمادگی در این دروس را کسب نمایند. مرکز استعدادهای درخشان تلاش نموده تا با برگزاری کلاس های آموزشی در زمینه دروس آزمون، دانشجویان را با ایده های خلاق تر آشنا نماید تا آنان بتوانند با جامعیت بیشتری در این رقابت علمی شرکت نمایند. هدف این مطالعه نیز تعیین تاثیر برگزاری کلاس های مذکور در آمادگی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز در المپیادهای دانشگاهی کشور می باشد.

روش ها: این مطالعه از نوع مداخله آموزشی است. جامعه آماری را تمامی دانشجویان علاقه مند ثبت نام کننده در دوره های آماده سازی المپیاد تشکیل می دهند. بدین صورت که از تمامی دانشجویان علاقه مند در حیطه های موردنظر (شامل حیطه علوم پایه، استدلال بالینی، مدیریت نظام سلامت و حیطه هنر در پزشکی) توسط مرکز استعدادهای درخشان ثبت نام به عمل آمد. این مرکز نیز جهت برگزاری کلاس ها، از اساتید مجرب دانشگاه دعوت و با تعیین مکان مقدمات شروع کلاس ها را به سرانجام رسانید و بدین ترتیب کلاس ها به طور منظم برگزار گردید. قبل از شروع دوره آموزشی و پس از آن پرسشنامه ای در خصوص محتوای دوره در اختیار تمامی شرکت کنندگان قرار گرفت. این پرسشنامه شامل ۱۵ سؤال در دو بخش سوالات دموگرافیک و درسی بود، که روایی سوالات، از طریق اساتید دوره و پایایی آن نیز از طریق آقای کروناخ و با توزیع آزمایشی در ۲۰ نفر از دانشجویان ۷۸٪، به دست آمد. پرسشنامه ها پس از جمع آوری از طریق نرم افزار SPSS 14 و آزمون های آماری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. همچنین لازم به ذکر است که پس از برگزاری دوره آموزشی مذکور، امتحان درون دانشگاهی برگزار و سه نفر از هر حیطه انتخاب شدند و به مرحله کشوری راه یافت.

یافته ها: از ۹۷ دانشجوی شرکت کننده در کلاس ها، تعداد ۷۴ دانشجوی زن و ۲۳ نفر دانشجوی مرد با میانگین سنی ۲۴ سال بودند. نتایج بازخورد در جلسه ارزیابی دوره آموزشی، حاکی از رضایت دانشجویان از کلاس های آموزشی بود. میزان آگاهی دانشجویان نیز قبل و بعد از دوره، تفاوت معناداری داشت ($p < 005$). همچنین شواهد نشان می دهد که رابطه مثبت و معنی داری بین تعداد کلاس برگزار شده و اساتید مجرب با موفقیت دانشجویان وجود دارد و کسب دو مقام اول گروهی در دو حیطه در کشور و کسب مدال تمامی دانشجویان موید همین مطلب است.

نتیجه گیری: نتایج به دست آمده نشانگر آن بود که هر چه تعداد کلاس ها بیشتر و با اساتید مجرب تر باشد توانایی حل مساله در ایشان تقویت شده و موفقیت های ناشی از آن محسوس تر و ملموس تر خواهد بود. بنابراین جا دارد مسئولین مربوطه در دانشگاه نیز با حمایت، توجه و تشویق بیشتر دانشجویان زمینه کسب موفقیت را در ایشان تقویت نمایند و باعث ارتقای سطح علمی و انگیزه آنان و به تبع آن رتبه علمی بالاتر دانشگاه گردند.

واژه های کلیدی: کلاس های المپیاد، المپیاد، اساتید، دانشجویان

تاب آوری: شکوفایی رشد: مرور نظام مند

فروغ سرکشیکی^۱

مریم میرحقی^۲

^۱ دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

^۲ کارشناس ارشد روانشناسی بالینی، واحد علوم تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی شاهرود، شاهرود ایران (maryamefa@gmail.com)

مقدمه و هدف: تاب آوری به عنوان توانایی فرد برای مدیریت شرایط سخت و تنش‌زا تعریف می‌شود. سازه‌های اصلی شخصیت فرد از جمله تاب آوری در بستر بیولوژیک وی، در طی کودکی و نوجوانی و با تاثیرات کلیدی محیط ساخته می‌شوند؛ از این رو افزایش تاب آوری در کودکان و نوجوان برای بهسازی کیفیت زندگی آنان در بزرگسالی ضروری می‌نماید. این مطالعه مروری با هدف بررسی و جمع‌بندی نتایج تحقیقات انجام گرفته مرتبط با تاب آوری کودکان و نوجوانان در ایران صورت گرفت.

روش‌ها: دو پایگاه اطلاعاتی میگزین و SID با کلید واژه "تاب آوری" جستجو شد. از مجموع ۲۰۰ مقاله یافت شده، ۳۱ پژوهش مرتبط با تاب آوری کودکان و نوجوانان به مطالعه وارد و به طور مستقل توسط دو نویسنده بررسی شدند.

یافته‌ها: ۹۳٪ مطالعات انجام گرفته بر روی نوجوانان در سنین دبیرستان و ابزارهای اندازه‌گیری پرسشنامه‌هایی از جمله مقیاس تاب آوری کانر و دیویدسون و هوش معنوی کینگ، مقیاس تاب آوری فرایبورگ و همکاران، مقیاس تاب آوری تحصیلی مارتین و ... بودند. بررسی مطالعات نشان داد که افزایش تاب آوری به واسطه تغییر سازه‌های روانشناختی به افزایش سلامت عمومی منجر می‌شود. آموزش مهارت‌های مرتبط با تاب آوری می‌تواند سلامت روانی خواهران و برادران کودکان و نوجوانان دارای نیازهای ویژه مانند سندرم داون را افزایش دهد. بر اساس مطالعات، تاب آوری پیش‌بینی‌کننده منفی و معنادار نشانه‌های اختلالات جسمی، اضطرابی و افسردگی هستند و تاب آوری با نگرش به خودکشی رابطه منفی دارد. مولفه‌های سبک اسناد، انگیزش درونی و بیرونی بویژه انگیزش درونی پیش‌بین‌های مناسبی برای تاب آوری شناخته شدند. پژوهشهایی که بر روی نوجوانان با سابقه بزهکاری در کانونهای اصلاح و تربیت و پسران پدران معتاد به مواد مخدر انجام گرفته بود حاکی از تأثیر افزایش حمایت‌های اجتماعی بخصوص از طرف خانواده، کارکرد سالم خانواده، آموزش مولفه‌های تاب آوری در افزایش تاب آوری و اثر مطلوب در پیشگیری از تکرار رفتار بزهکارانه و ابتلا به سوء مصرف مواد بود. هوش معنوی، قدرت پیش‌بینی‌کننده بالایی در خودکارآمدی تحصیلی دارد، علاوه بر این در پژوهشی بر روی دانش‌آموزان دبیرستانی متغیرهای تاب آوری دانش‌آموزان به عنوان پیش‌بین رضایت از زندگی آنها شناخته شد. دانش‌آموزان دختر مناطق غیر محروم نسبت به هم‌تایان خود در مناطق محروم در زیر مقیاس‌های تاب آوری هیجانی-اجتماعی نمرات بالاتری کسب کرده بودند و در پسران محرومیت اجتماعی و اقتصادی تأثیر بسزایی در کاهش تاب آوری داشت. همچنین یک مطالعه نشان داد پرورش خلاقیت در کودکان کار می‌تواند به ارتقاء تاب آوری آنها کمک نماید.

نتیجه‌گیری: شواهد علمی بیانگر رابطه مثبت و معنی‌دار تاب آوری با بهزیستی روانشناختی، سلامت عمومی، کارآمدی تحصیلی، پیشگیری از بزهکاری، اعتیاد و اختلالات جسمی، روانشناختی و اجتماعی می‌باشند. در تمام مطالعات بر نقش تعیین‌کننده آموزش مولفه‌های مربوط به تاب آوری به کودکان و نوجوانان تأکید شده است. علی‌رغم اهمیت سرنوشت‌ساز تاب آوری در موفقیت کودکان و نوجوانان، مطالعات اندکی در رابطه با وضعیت آن در ایران و تدوین و به کارگیری راهبردهای افزایش‌دهنده تاب آوری در کودکان و نوجوانان ایرانی انجام گرفته است.

واژه‌های کلیدی: تاب آوری، نوجوانان، انگیزش درونی، سلامت عمومی

ارزیابی میزان توانایی دانشجویان پزشکی در ارزیابی نقادانه یک مطالعه درمان

میترا امینی^۱
محبوبه صابر^۱
پریسا نبیئی^۱
رؤیا خلیلی^۱
شهره برزگر^۱
شیرین قنواتی^۱

^۱ مرکز تحقیقات ارتقاء کیفیت آموزش بالینی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

مقدمه و هدف: برای ارتقای نظام های آموزشی، بهبود یادگیری فراگیران و همچنین ارتقای سلامت بیماران، حرکت از آموزش مبتنی بر نظرات و اعتقادات شخصی به سوی آموزش مبتنی بر مبنای بهترین شواهد به عنوان یک ضرورت اساسی لازم است. این مطالعه با هدف ارزیابی میزان توانایی دانشجویان دوره MD-MPH در ارزیابی نقادانه یک مطالعه درمان پس از برگزاری دوره پزشکی مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم پزشکی شیراز انجام شده است.

روش ها: این مطالعه با آموزش دوره پزشکی مبتنی بر شواهد به دانشجویان MD-MPH آغاز شد. اساتید دوره، پس از آموزش مفهوم فوق، مقاله ای را در اختیار دانشجویان قرار دادند و از آنها خواستند تا قسمت های مختلف آن را بر اساس مراحل ارزیابی نقادانه تخصیص تصادفی و تصادفی بودن، کور بودن، پیگیری، مشابه بودن گروه شاهد و کنترل، استفاده از Number Needed to treat ، Absolute risk reduction, Relative Risk Reduction) که در قالب چک لیستی از سوی اساتید آموزش پزشکی تهیه شده بود، بررسی و ارزیابی نمایند.

یافته ها: یافته های حاصل از بررسی و تحلیل چک لیست مذکور، حاکی از آن است که ۹۰٪ از دانشجویان در تشخیص آیتم های تخصیص تصادفی، تصادفی بودن، کور بودن، کامل بودن پیگیری، نمونه، مشابه بودن گروه شاهد و کنترل در مقاله مذکور موفق بوده اند اما اغلب آنان ۸۵٪ در فهم آیتم های Number needed to treat (NNT), Absolute risk redaction با مشکلاتی مواجه بودند.

نتیجه گیری: با توجه به نتایج به دست آمده از این مطالعه، به نظر می رسد توسعه آموزش دوره پزشکی مبتنی بر شواهد در دانشجویان پزشکی دانشگاه، به خصوص دانشجویان گروه بالینی به صورت یک نیاز مطرح است. لذا آموزش دانشجویان در این خصوص و به خصوص در موارد آماري مربوط به این بحث، بایستی مورد تأکید قرار گیرد.

واژه های کلیدی: آموزش، پزشکی مبتنی بر شواهد، دانشجویان

عوامل موثر بر کیفیت آموزش بالینی از دیدگاه دانشجویان و مدرسین دانشکده پرستاری و مامایی گناباد و راهکارهای بهبود آن

علی محمدپور^۱
سمانه نجفی^۲
شبهلا خسروان^۳
محمدرضا منصوریان^۴

^۱ دانشیار، دکترای آموزش پرستاری، گروه پرستاری داخلی جراحی و اطفال، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، گناباد، ایران
^۲ مربی، کارشناس ارشد آموزش پرستاری، گروه پرستاری داخلی جراحی و اطفال، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، گناباد، ایران
(S.najafi2012@yahoo.com)

^۳ دانشیار، دکترای آموزش پرستاری، گروه پرستاری بهداشت جامعه و روان، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، گناباد، ایران
^۴ مربی، کارشناس ارشد آموزش پزشکی، گروه پرستاری بهداشت جامعه و روان، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، گناباد، ایران

مقدمه و هدف: شناسایی و اطلاع از عوامل مرتبط با کیفیت آموزش بالینی، اولین گام علمی جهت هر گونه اقدام محسوب می شود. پژوهش حاضر نیز به منظور تعیین عوامل موثر بر کیفیت آموزش بالینی از دیدگاه دانشجویان و مدرسین بالینی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی گناباد و راهکارهای بهبود آن طراحی و اجرا گردیده است.

روش ها: در این مطالعه توصیفی- تحلیلی و مقطعی، ۴۴ مدرس بالینی دانشکده پرستاری و مامایی و ۹۲ دانشجوی سال آخر با استفاده از سرشماری، مورد بررسی قرار گرفتند. ابزار پژوهش شامل دو بخش اطلاعات دموگرافیک و سوالاتی در پنج حوزه بود. داده ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۱ و آزمون های آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار و فراوانی نسبی) و تحلیلی (آزمون های مقایسه میانگین) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. $P < 0.05$ معنادار در نظر گرفته شد.

یافته ها: طبق نتایج حاصل از پژوهش، موثرترین حوزه در کیفیت آموزش بالینی، حوزه "محیط بالینی" با فراوانی ۷۲/۸٪ گزارش شده است. بین جنسیت، رشته و مقطع تحصیلی دانشجویان با حوزه مرتبط با مدرس، رابطه آماری معناداری (به ترتیب $P = 0.04$ ، $P = 0.004$ و $P = 0.000$) مشاهده شد. همچنین در مقایسه دو گروه در حوزه های برنامه ریزی آموزشی و محیط بالینی رابطه آماری معنادار (به ترتیب با $P = 0.004$ و $P = 0.002$) وجود داشت.

نتیجه گیری: با توجه به نتایج، تاثیرگذارترین حوزه، محیط بالینی است. بنابراین این مهم توجه مدیران و برنامه ریزان آموزشی را در جهت ارتقاء کیفیت آموزش بالینی و پیشبرد اهداف مد نظر می طلبد.

واژه های کلیدی: آموزش بالینی، دانشجو، مدرس بالینی، راهکارهای بهبود

بررسی میزان شادی و ارتباط آن با برخی از عوامل آموزشی و فردی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان در سال ۱۳۹۳

اکرم نوده شریفی^۱

لیلا جویباری^۱

اکرم ثناگو^۱

سمیرا سعیدی^۱

ثمین ثناگو^۲

۱ مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران (jouybari@gmail.com)

۲ کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

مقدمه و هدف: شادی موجب نگرش مثبت به زندگی، خودپنداری مثبت، برخورداری از سلامت روان و تعادل عاطفی، عملکرد بهتر شغلی- تحصیلی و تصمیم گیری بهتر می گردد. هدف از این مطالعه بررسی میزان شادی و ارتباط آن با برخی از عوامل آموزشی و فردی در دانشجویان می باشد.

روش ها: این مطالعه توصیفی مقطعی در سال ۱۳۹۳ به روش نمونه گیری آسان روی ۳۰۰ نفر در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان انجام گردید. جهت جمع آوری داده ها از پرسشنامه حاوی اطلاعات دموگرافیک و پرسشنامه شادی آکسفورد استفاده شد. اطلاعات با استفاده از آزمون های آماری پیرسون، انووا و تی تست مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: ۵۶٫۷ درصد دانشجویان دختر و ۸۸٫۲ درصد نمونه ها مجرد بودند. ۵۱٫۳ درصد دانشجویان وضعیت اقتصادی نسبتاً خوب یا متوسط داشتند. میانگین نمره شادکامی بین افراد مختلف بر حسب مشخصات تحصیلی معنی دار نبوده است ($P > 0/05$). ارتباط معنی دار بین میزان شادکامی افراد بر حسب متغیرهای تحصیلی به دست نیامد ($P > 0/05$). از بین متغیرهای دموگرافیک فقط متغیر سن با میزان شادکامی افراد رابطه مثبت و معنی داری داشته است ($P < 0/05$). ۵۹٫۷ درصد نمونه ها از سطح شادکامی متوسط برخوردار بودند.

نتیجه گیری: با توجه به اینکه دانشجویان از سطح شادکامی متوسطی برخوردار بودند تلاش برای ارتقای سطح نشاط در محیط های دانشگاهی ضروری به نظر می رسد.

واژه های کلیدی: شادی، دانشجو، علوم پزشکی، پرسشنامه شادکامی آکسفورد

بیان دیدگاههای دانشجویان کارشناسی پرستاری در ارتباط با تاثیر روش بحث گروهی در یادگیری موضوعات کارآموزی

نساء نوغان

مربی، عضو هیات علمی، گروه آموزشی پرستاری، دانشکده علوم پزشکی اسدآباد، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران
(sunnybird1214@hotmail.com)

مقدمه و هدف: آموزش بالینی بخش مهم و اساسی آموزش علوم پزشکی بویژه پرستاری است. از جمله مهارتهای پرستاران در محیط بالین می توان به همکاری و دوستی بین اعضای گروه مراقبتی، قدرت مدیریت مسائل پیش رو و استدلال بالینی و اندیشه منظم را نام برد. بحث گروهی از جمله روشهای تدریس است که به تقویت موارد مذکور کمک شایانی می کند. لذا هدف از این مطالعه بیان دیدگاههای دانشجویان کارشناسی پرستاری در ارتباط با تاثیر بحث گروهی در یادگیری موضوعات کارآموزی است.

روش ها: در این مطالعه رویکرد پدیدار شناسی مورد استفاده قرار گرفته است. گردآوری داده ها بصورت ارائه ی پرسشنامه ای ساختاریافته متشکل از سوالات باز پاسخ صورت گرفت. متن هر پرسشنامه بلافاصله پس از تحویل بطور کامل و مکرر توسط پژوهشگر بازخوانی شد و به کلمات و عبارات کد اختصاص داده شد. توزیع پرسشنامه در هر گروه تا زمان اشباع داده ها ادامه یافت (۲۵ دانشجوی). از نظر پژوهشگران مجرب در تحقیقات کیفی نیز در جهت افزایش اعتبار یافته ها کمک گرفته شد بطوریکه یافته ها و آنالیز متون در اختیار ایشان قرار گرفت و تایید گردید.

یافته ها: از میان ۵۴ کد مفهومی اولیه، ۱۹ خوشه و ۳ طبقه پدید آمد که شامل اثرات آموزشی، اجتماعی و روانی بود. اکثر دانشجویان بیان کردند که این روش منجر به افزایش روابط افراد در گروه، مشارکت تمام افراد گروه در فرآیند یادگیری و افزایش یادگیری شده است. دانشجویان معتقد بودند بحث گروهی با افزایش توجه دانشجویان، استفاده از تجارب افراد همگروه و نیاز به مطالعه بیشتر، یادگیری آنها را ارتقا بخشیده است. معایبی که برای این روش ذکر کرده بودند شامل ایجاد رقابت مبتنی بر نمره بین اعضای گروه و استرس ناشی از آن بود. آنها وجود یک رهبر با تجربه در هدایت بحث را ضروری می دانستند.

نتیجه گیری: استفاده از بحث گروهی منجر به ارتقای یادگیری و مهارتهای اجتماعی دانشجویان کارشناسی پرستاری در محیط کارآموزی می گردد.

واژه های کلیدی: روش تدریس، بحث گروهی، دانشجوی پرستاری، پژوهش کیفی

یک تجربه موفق آموزشی: استفاده از تلفن همراه و فضای مجازی برای آموزش به دانشجویان

محمد رضا هاشم پور^۱

عصمت سعیدی^۱

لیلا جویباری^۲

^۱ کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران (hashempourm@yahoo.com)

^۲ مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

مقدمه و هدف: شیوه های مبتنی بر فناوری نوین اینترنت با تغییرات بنیادینی که در مفاهیم آموزش سنتی ایجاد کرده، توانسته است بسیاری از ناکارآمدی های سیستم سنتی آموزشی را رفع کرده و دگرگونی اساسی را در آموزش بوجود آورد. از طرفی اغلب دانشجویان پزشکی کمتر به سمت کسب تجارب علمی جهت تثبیت مطالعات تئوریک می روند. این خلا آموزشی را می توان تا حدی با انتقال اتاق عمل به صفحه گوشی ترمیم نمود. استفاده از شبکه های مجازی که توانایی به اشتراک گذاری تصاویر و فیلم و متن را دارند و از نظر قانونی نیز مجاز می باشند می تواند گامی در راستای آموزش به علاقمندان رشته های مختلف علمی باشد. هدف از این مطالعه معرفی یک تجربه موفق آموزشی دستیار جراحی دانشگاه علوم پزشکی گلستان در استفاده از یکی از تلفن همراه و فضای مجازی برای انتقال تجربیات بالینی خود به دانشجویان علوم پزشکی در سال ۱۳۹۲-۱۳۹۳ می باشد.

روش ها: این مطالعه یک گزارش مورد آموزشی است که به بررسی تجربیات یک دستیار سال دو جراحی عمومی در خصوص انتشار آموخته های بالینی خود از طریق تصاویر می پردازد. در طی دو سال با استفاده از تلفن همراه با کیفیت بالا از ابزار جراحی، اعمال جراحی، انواع نمونه ها فیلم و تصویر تهیه شد و در فضای مجازی قرار داده شد. جهت ارزیابی تاثیر این فرایند آموزشی از دانشجویان که به عنوان بازدیدکنندگان و دنبال کننده تصاویر بودند و در واقع جامعه مورد مطالعه را تشکیل می دادند مصاحبه به عمل آمد، همچنین متن "نظرات تعقیب کنندگان تصاویر" بررسی، کدگذاری و طبقه بندی شدند.

یافته ها: تجربه دو ساله به اشتراک گذاشتن تصاویر جراحی های عمومی شامل ۱۵۰۰ تصویر که از سال ۱۳۹۲ آغاز شده فرصتی را برای دانشجویان رشته پزشکی و رشته های غیرپزشکی فراهم آورده است تا علی رغم عدم حضور در اتاق عمل، تصویر واقعی تری از بیماری ها، تومورها، جراحی ها را برای خود شکل دهند. از ۵۰۰۰ تعقیب کننده تصاویر ۳۰۰ نفر به صورت مستمر تصاویر را تعقیب می کنند. یافته های حاصل از نظرات دانشجویانی که تصاویر را پیگیری می کنند موید آن است که درک دروس تئوری، شناخت بهتر از بیماری ها، برای مشارکت کنندگان در این مطالعه فراهم شده است. در واقع به تصویر کشیدن تمام جراحی های عمومی برای دانشجویان پزشکی مقطع کارورزی که امکان این جراحی ها در طی دوره آموزشی آنها مقدور نبود به عنوان نکته مثبت این فرایند ذکر شده است تا علی رغم عدم حضور فعال در محیط اتاق عمل بتوانند آن را لمس و یادگیری تئوریک موثرتر واقع شود. ارتباط برقرار کردن میان قسمتهای مختلف علوم پزشکی بطور مثال استفاده از عکسهای رادیولوژیک یک بیماری و در ادامه استفاده از عکسهای شماتیک آن و در نهایت عکس های پاتولوژی که در اتاق عمل تهیه می شود. در کنار هم می تواند مکمل یادگیری باشد. دانشجویان اظهار داشتند طرح سوالات خود و دریافت پاسخ از دستیار جراحی، فضایی همانند کلاس اما به صورت غیر رسمی فراهم نموده است.

نتیجه گیری: استفاده از این فرایند آموزشی به عنوان روشی ساده جهت تبادل اطلاعات علمی و ایده ای نو و خلاقانه جهت به اشتراک گذاشتن نظرات علمی می باشد در دسترس بودن و استفاده سهل و آسان و مقرون به صرفه بودن آن از عوامل دیگر پذیرش این نوع آموزش می باشد. همچنین استفاده از تجارب دانشجویی به عنوان کلاس درس نکته مفید دیگر این تکنیک آموزشی می باشد و از آن به عنوان عامل برانگیختن یادگیری یاد می شود.

واژه های کلیدی: یادگیری الکترونیک، دانشجویان علوم پزشکی، آموزش مجازی، یادگیری

چالش های آشکار و پنهان یادگیری الکترونیک در رشته های علوم پزشکی

نسیم هدایتی^۱

بی بی عشرت زمانی^۲

^۱ متخصص اطفال دندانپزشکی، استادیار بخش کودکان دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران
(nassim.hedayati@yahoo.com)

^۲ دکتری تکنولوژی آموزشی، دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

مقدمه و هدف: متخصصان حیطه های آموزش های مجازی بر این باورند که نسل جوان کنونی که به عنوان نسل الکترونیکی از آنها نام برده می شوند، صاحب توانمندی های دیجیتال هستند که می توانند محیط های دیجیتالی پر شتاب و چند بُعدی را هدایت کنند. برای نسل بزرگسال و اساتیدی که در دنیای کتاب بزرگ شده اند، چالش سفر به مکان های اینترنتی دلپره آور و نامطمئن است و در بیشتر مواقع منجر به ترس و فرار از این محیطها می شود. گرچه، این چالش های پنهان در اثر چالش های آشکاری نظیر نداشتن حمایت های سازمانی، فنی و پداگوژیکی رخ می دهد ولی کمتر مورد توجه محققان قرار گرفته است. هدف: هدف اصلی مقاله حاضر پرداختن به اینگونه چالش ها است. روش پژوهش: توصیفی - تحلیلی است، جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان و اساتید رشته های دندانپزشکی و پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان است. نمونه آماری، ۱۰۰ نفر از اساتید و ۲۰۰ نفر از دانشجویان رشته های مذکور بودند که به روش طبقه ای نسبتی ساده انتخاب شدند. داده ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی تجزیه و تحلیل شدند. یافته ها: یافته ها نشان دادند که اکثر دانشجویان و اساتید به خاطر فاکتور ترس قصد انتخاب دروس یادگیری الکترونیکی را نداشتند: ترس از عدم کنترل، ترس از فناوری و ترس از ناشناخته ها. علاوه بر این عوامل ترس، یک مانع دیگر وجود داشت که آن احساس عدم اطمینان و نگرانی در مورد مناسب بودن و امنیت فضاهای مجازی بود. علاوه بر ترس، چالشهای دیگری که مورد توجه گروه نمونه بود شامل: (۱) کم تجربگی سازمانی در توسعه ی دروس الکترونیکی؛ (۲) عدم وجود حمایت آموزشی، (۳) سواد رایانه ای اندک شرکت کننده ها. نتیجه گیری: بالا بردن اطلاعات و سواد الکترونیکی و دادن آموزش به اساتید و دانشجویان باید امری اجباری باشد. این گونه آموزش ها ترس از ناشناخته ها و احساس نا امنی را که در اثر استفاده از انواع مختلف فناوری پیش آمده، را از بین می برد. گروههای آموزشی و مدیران دانشگاهها می توانند پشتیبانی های بیشتری از طریق ایجاد فرصت ها و استفاده از سازوکارهای متعدّد مانند تصویر، صوت، ابزار های ارتباطی همزمان و ناهمزمان و نیز ابزار های یادگیری الکترونیکی فوری برای برقراری امکان مشاوره مستقیم فراهم آورند.

واژه های کلیدی: چالش ها، آموزش الکترونیکی، پشتوانه ها، دانشگاه علوم پزشکی، حمایت های سازمانی

- مقالات بخش پوستر الکترونیکی -

آموزش مبتنی بر شواهد: انتخاب شیوه تدریس در کلاس / آموزش تصمیم سازی بالینی مبتنی بر

شواهد

امین اجلی^۱

محمدعلی حسینی^۲

اصغر دالوندی^۳

^۱ دانشجوی دکتری پرستاری، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران (aajalli@yahoo.com)

^۲ دانشیار گروه پرستاری، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران

^۳ استادیار گروه پرستاری، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران

مقدمه و هدف: هدف برنامه آموزشی پرستاری تربیت پرستارانی است که در سلامت و کیفیت زندگی افراد و جامعه‌ای که به آن خدمت می‌کنند دارای نقش مؤثری باشند. مراقبت سلامتی بر پایه مبتنی بر شواهد چتری است که کلیه عملکردها و آموزش‌ها و قوانین مبتنی بر شواهد را پوشش می‌دهد. هدف از این مطالعه آشکار کردن به‌کارگیری روش‌های آموزشی بر مبنای مبتنی بر شواهد و آموزش بالینی بر اساس مبتنی بر شواهد به دانشجویان پرستاری می‌باشد.

روش‌ها: در این مطالعه از روش مرور نظام‌مند استفاده گردیده است. منابع، پایگاه‌ها اطلاعاتی (PubMed, ProQuest, Elsevier, SID, Magiran) بودند. معیارهای ورود به مطالعه، متون آموزش و مراقبت پرستاری مبتنی بر شواهد منتشره در محدوده سال‌های ۲۰۰۴ لغایت ۲۰۱۴ میلادی بود. جهت جستجو از کلیدواژه‌های آموزش، مبتنی بر شواهد، پرستاری به‌صورت جداگانه و در کنار هم استفاده گردید.

یافته‌ها: مفهوم آموزش پرستاری مبتنی بر شواهد را می‌توان از دو جنبه موردبررسی قرارداد یکی آموزش مبتنی بر شواهد به‌عنوان یک متد و شیوه آموزش هست که بهتر است آخرین مستدل‌ترین شواهد تحقیقی در مورد شیوه آموزش به دانشجویان پرستاری توسط مدرسین پرستاری مدنظر قرار گیرد و در نظر داشته باشیم که به‌کارگیری کدام شیوه آموزشی مبتنی بر شواهد تحقیقی، در آموزش دانشجویان نتایج بهتری را به دنبال خواهد داشت، و دومین جنبه آموزش و انتقال مهارت استفاده از آخرین و مؤثرترین شواهد موجود جهت تصمیم سازی بالینی به دانشجویان پرستاری هست.

نتیجه‌گیری: در آموزش پرستاری، مدرسین می‌توانند با استفاده از روش مبتنی بر شواهد از آخرین شیوه‌های موجود برای آموزش بهینه استفاده نمایند و در آموزش بالینی نیز باید به دانشجویان آموزش داد که از روش مبتنی بر شواهد جهت ارائه مراقبت باکیفیت و به‌روز استفاده نمایند.

واژه‌های کلیدی: آموزش، مبتنی بر شواهد، پرستاری

بررسی عملکرد کارکنان مراکز بهداشت در مورد مشاوره تغذیه دوران بارداری

مریم احمدی^۱

مرضیه قاسمی^۱

سمیه قاسمی^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره درمانی، کمیته تحقیقات دانشجویی دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(ahmadim931@mums.ac.ir)

^۲ کارشناسی بهداشت محیط

مقدمه و هدف: تغذیه مادر باردار عامل اصلی در رشد جنین، وزن هنگام تولد، ناخوشی نوزادی و سلامتی زنان باردار می باشد. افزایش قابل توجه سوخت و ساز در بارداری، بر اهمیت تغذیه و رژیم غذایی این دوران خاص از چرخه زندگی تاکید دارد. با توجه به این که تغذیه دوران بارداری، روی وزن موقع تولد و سلامت نوزاد موثر است و هم چنین وزن موقع تولد یکی از مهم ترین شاخص های تعیین کننده ادامه حیات و رشد طبیعی کودک است، این مسئله اهمیت بیشتری پیدا می کند. این مطالعه به صورت مبتنی بر شواهد و با توجه به این سوال که عملکرد کارکنان مراکز بهداشت در مورد مشاوره تغذیه دوران بارداری چیست؟ انجام شده است.

روش ها: این مطالعه به صورت مبتنی بر شواهد به صورت مروری وباستفاده از منابع کتابخانه ای الکترونیکی وجستجودر سایت های علمی SID، magiran، google scholar، pub med انجام شده است.

یافته ها: اکثر زنان نسبت به تغذیه دوران بارداری آگاهی پایین دارند و علیرغم اهمیت تغذیه و به ویژه تغذیه مادر باردار، اقدامات رسمی مناسبی در این زمینه صورت نمی گیرد. با توجه به اهمیت آگاهی مادران در خصوص تغذیه دوران بارداری، توصیه می شود در آموزش مادران باردار برنامه های اختصاصی جهت بهبود رفتار تغذیه ای آنها در نظر گرفته شود.

نتیجه گیری: با توجه به اینکه موضوع تغذیه دوران بارداری از اهمیت خاصی برخوردار است، به برنامه ریزان آموزشی دانشجویان علوم پزشکی، برنامه ریزان آموزشهای مداوم سیستم بهداشتی درمانی توصیه می شود که توجه بیشتری به کمیت و کیفیت آموزشهای مرتبط با تغذیه دوران بارداری نموده و با استفاده از شیوه های مختلف آموزشی سعی در ارتقای سطح دانش و بهبود عملکرد کارکنان شاغل در مراکز بهداشتی درمانی گردد.

واژه های کلیدی: عملکرد، کارکنان بهداشتی، مشاوره تغذیه ای، دوران بارداری

پزشکی مبتنی بر شواهد: تفکر نقادانه در محیط بالینی

مرجان قاضی سعیدی^۱

گلی ارجی^۲

لیلا کیکا^۲

^۱ استادیار گروه مدیریت اطلاعات سلامت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشکده پیراپزشکی، تهران، ایران
^۲ دانشجوی دکتری مدیریت اطلاعات سلامت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشکده پیراپزشکی، تهران، ایران (goliarji@ymail.com)

مقدمه و هدف: پزشکی مبتنی بر شواهد یکی از مهم ترین پیشرفت ها در استفاده بالینی از اطلاعات در طول ۲۰ سال گذشته بوده است که در واقع نمایانگر تغییر عمیقی در تفکرات متخصصان بالینی می باشد. متخصصان بالینی در تصمیم گیری های روزمره در پی پاسخگویی به چالش های محیط بالینی بر اساس بهترین شواهد جاری هستند. هدف مطالعه بررسی نقش پزشکی مبتنی بر شواهد در رشد تفکر نقادانه در بین تیم پزشکی می باشد.

روش ها: این مقاله که از نوع مروری است بر اساس مقالات و گزارش تمام متن از پایگاههای اطلاعاتی معتبرانگلیسی با استفاده از کلیدواژه های مشخص و مرتبط استخراج گردید. معیار انتخاب مقالات و گزارشات بیشتر برحسب میزان ارتباط آنها با هدف مطالعه بدون در نظر گرفتن محدودیت زمانی است. سپس به منظور بررسی کیفیت مقاله های گردآوری شده، پژوهشگران به بازبینی مقالات از نظر عنوان، چکیده، نتایج، بحث و منابع پرداختند.

یافته ها: فعالیت های پزشکی مبتنی بر شواهد دارای پنج گام است که شامل: تبدیل نیازهای اطلاعاتی به شکل سوالات قابل پاسخگویی، پیگیری بهترین شواهد موجود جهت پاسخگویی به سوالات، ارزیابی نقادانه شواهد برای پایایی و قابلیت کاربرد آن، یکپارچه کردن ارزیابی نقادانه با تجربیات بالین، بیولوژی منحصر بفرد بیمار، باورها و شرایط بیماران و همچنین، ارزیابی عملکردها می باشد.

نتیجه گیری: نتایج بررسی ها نشان می دهد که بهترین شواهد از منابع اطلاعات اورجینال، مرورهای نظام مند، گایدلاین ها و سایر ابزارهای حمایت از تصمیم از قبیل مدلاین قابل استخراج است و اتکا بر این منابع باعث دسترسی فزاینده به اطلاعات و نهایتاً مراقبت موثرتر، کارآمدتر و ایمن تر می شود.

واژه های کلیدی: پزشکی، مبتنی بر شواهد، آموزش

بومی سازی محتوای آموزش HIS جهت آموزش کارکنان و دانشجویان علوم پزشکی

زهراسادات ارشادنیا^۱

سمیه فضایی^۲

خلیل کیمیافر^۳

معصومه سرباز^۴

^۱ کارشناس ارشد مدیریت فناوری اطلاعات پزشکی، مدرس گروه آموزشی مدارک پزشکی و فناوری اطلاعات سلامت، دانشکده علوم پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (ershadniaz1@mums.ac.ir)

^۲ استادیار، مدیریت اطلاعات بهداشتی و درمانی، گروه آموزشی مدارک پزشکی و فناوری اطلاعات سلامت، دانشکده علوم پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۳ استادیار، مدیریت اطلاعات بهداشتی و درمانی، گروه آموزشی مدارک پزشکی و فناوری اطلاعات سلامت، دانشکده علوم پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۴ مربی، انفورماتیک پزشکی، گروه آموزشی مدارک پزشکی و فناوری اطلاعات سلامت، دانشکده علوم پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: سیستم اطلاعات بیمارستانی (HIS)، سیستمی است که در آن اطلاعات مربوط به بیماران در بانک اطلاعاتی به نحو جامعی ذخیره شده و در زمان و مکان مورد نیاز در دسترس استفاده کنندگان قرار می گیرد. به دلیل مزایای بسیاری همچون افزایش سرعت، دقت و کیفیت اطلاعات مورد نیاز جهت ادامه مراقبت، استفاده از این سیستم جزء لاینفک هر بیمارستان به شمار می رود. بنابراین یکی از آموزش های تخصصی مورد نیاز برای دانشجویان علوم پزشکی و کارکنان مراکز درمانی، آموزش نحوه استفاده از این سیستم است. هدف از این مطالعه طراحی و معرفی نرم افزار آموزشی بومی سازی شده HIS جهت آموزش مبتنی بر شواهد برای گروه های هدف مذکور می باشد.

روش ها: این مطالعه از نوع کاربردی است که در چند مرحله و به صورت کیفی انجام گرفت. ابتدا به روش بحث گروهی متمرکز از دانشجویان و کارکنان بیمارستان های آموزشی در زمینه انواع روش های آموزش کار با HIS، نظرسنجی صورت پذیرفت. سپس با توجه به نتایج، ارائه محتوای آموزشی HIS در قالب لوح فشرده (DVD) انتخاب و سپس تهیه گردید. در مرحله بعدی به صورت پایلوت جهت آموزش گروه هدف بکارگیری شد و نظرات و پیشنهادات اصلاحی اعمال گردید.

یافته ها: محتوای آموزشی HIS در قالب لوح فشرده (DVD) طراحی و ارائه گردید. برنامه در قالب یک فایل ویدئویی با پسوند SWF و حداکثر حجم ۵۰۰ MB تهیه شد تا محدودیت خاصی در توزیع و تکثیر وجود نداشته باشد و نیز به راحتی در انواع سیستم های کامپیوتری قابل نصب و بهره برداری باشد. همچنین قابلیت آموزش به دو صورت بصری و شنیداری از ویژگی های دیگر این دی وی آموزشی است.

نتیجه گیری: استفاده از این ابزار آموزشی با توجه به کاربرد زیاد نرم افزار HIS، باعث ارتقاء مهارت های مورد نیاز برای دانشجویان جهت حضور در محیط های بیمارستانی و افزایش کارایی و بهره وری کارکنان خواهد بود.

واژه های کلیدی: بومی سازی، آموزش، سیستم اطلاعات بیمارستانی

بررسی نقش و ویژگی های کتابدار بالینی در راستای اجرای رویکرد پزشکی مبتنی بر شواهد

عادله اسعدی شالی

کارشناسی ارشد، علم اطلاعات و دانش شناسی، دانشکده علم اطلاعات و دانش شناسی، دانشگاه تهران، شهر تهران، ایران
(adelehasadi@gmail.com)

مقدمه و هدف: منظور از کتابداری بالینی فرایندی است که در آن کتابدار بیمارستانی با حضور در بخشهای بیمارستان به همراه متخصصان بهداشتی، به طور مستقیم نیازهای اطلاعاتی پزشکان، پرستاران و سایر نیروهای درمانی شاغل در بخشهای بیمارستانی و نیز بیماران را دریافت کرده، و با جستجو، انتخاب و ارزیابی منابع اطلاعاتی، مدارک مرتبط با نیازهای اطلاعاتی متخصصان بهداشتی و بیماران را بدست می آورده و چکیده، یا متن کامل مدرک را در اسرع وقت در اختیار آنها قرار می دهد.

روش ها: مقاله حاضر مروری بوده و با بررسی متون مرتبط، ویژگی ها و نقش کتابدار بالینی را بررسی می کند.

یافته ها: نقش کتابداران در فرایند پزشکی مبتنی بر شواهد جستجوی و تهیه شواهد جهت پاسخگویی به سوالات بالینی و فراهم کردن سریع اطلاعات برای پزشکان و دیگر اعضای تیم مراقبت پزشکی در جهت حمایت از عملکرد آنان است. از بررسی پژوهش های انجام شده می توان نتیجه گرفت که کتابداران بالینی علاوه همکاری با تیم پزشکی در فرایند پزشکی مبتنی بر شواهد، به طور مستقیم در آموزش مهارتهای بهره گیری از پزشکی مبتنی بر شواهد، شرکت دارند.

نتیجه گیری: باتوجه به نتایج این پژوهش و نتایج پژوهش های مشابه، ضرورت توجه، حمایت و برنامه ریزی جهت اجرای طرح کتابدار بالینی در بیمارستان های کشور به صورت آزمایشی احساس می شود.

واژه های کلیدی: کتابداری بالینی، پزشکی مبتنی بر شواهد، کتابخانه های بیمارستانی، کتابداران پزشکی

آگاهی، نگرش و عملکرد پرستاران نسبت به پتانسیل های فردی از پرستاری مبتنی بر شواهد

الهه سید رسولی^۱

فریده تدین^۱

وحید زمانزاده^۱

لیلا ولیزاده^۱

مهديه اسمعیل نژاد^۱

^۱دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران (esmaeilnezhad21@gmail.com)

مقدمه و هدف: پرستاران بزرگترین گروه ارائه دهنده خدمات بهداشتی و درمانی هستند و نقش اساسی در تداوم مراقبت و ارتقاء و حفظ سلامتی آحاد جامعه در سطوح مختلف ارائه خدمات سلامتی دارند. امروزه پرستاران در سر تا سر جهان می کوشند تا اعمال خود را بر شواهد تحقیقاتی بنا کنند، برخی از محققین فاصله نظریه و عمل و فقدان مراقبت مبتنی بر شواهد را از مشکلات پرستاری ایران دانسته اند. لذا مطالعه حاضر با هدف تعیین آگاهی، نگرش و عملکرد پرستاران نسبت به پتانسیل های فردی از پرستاری مبتنی بر شواهد انجام گرفته است.

روش ها: در این مطالعه توصیفی-همبستگی تمام پرستاران شاغل در بیمارستان های آموزشی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی تبریز (n=600) وارد مطالعه شدند. جهت جمع آوری داده ها از پرسشنامه آگاهی در زمینه مراقبت های مبتنی بر شواهد، مقیاس نگرش عملکرد مبتنی بر شواهد و پرسشنامه عملکرد مبتنی بر شواهد برای پرستاران استفاده شد. آنالیز داده ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی انجام گرفت.

یافته ها: بر اساس یافته های مطالعه حاضر، آگاهی و نگرش و عملکرد پرستاران در سطح متوسط به ترتیب ۴۵٫۷٪، ۶۵٫۷٪، ۶۸٫۵٪ بوده است. علاوه بر این پرستاران مذکر (p=0.002) و پرستاران با مدرک فوق لیسانس (p=0.031) دارای آگاهی بیشتری بودند. از سوی دیگر نگرش مثبت از سوی پرستاران مونث (p=0.004) و فوق لیسانس (p=0.004) نسبت به پرستاری مبتنی بر شواهد گزارش شده است.

نتیجه گیری: سطح مناسب نگرش پرستاران می تواند یک پتانسیل مناسب در ارتقاء مراقبت های پرستاری مبتنی بر شواهد در بین پرستاران ایرانی باشد. بنابراین توجه بیشتر به ارتقاء آگاهی و عملکرد پرستاران در زمینه مراقبت های پرستاری مبتنی بر شواهد ضروری به نظر می رسد.

واژه های کلیدی: آگاهی، نگرش، عملکرد، پرستاری مبتنی بر شواهد، پتانسیل های فردی

آگاهی پرستاران نسبت به پتانسیل های سازمانی پرستاری مبتنی بر شواهد

الهه سید رسولی^۱

فریده تدین^۱

وحید زمانزاده^۱

لیلا ولیزاده^۱

مهديه اسمعیل نژاد^۱

^۱ دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران (esmaeilnezhad21@gmail.com)

مقدمه و هدف: پرستاری مبتنی بر شواهد با ساده کردن مراقبت ها، بوسیله حذف عملکرد های غیر لازم، منسوخ و قدیمی و تشریفاتی و پذیرفتن مراقبت هایی در جهت نیل به نتایج مطلوب، باعث کاهش مدت زمان انجام مراقبت های پرستاری می شود. لذا مطالعه حاضر با هدف تعیین آگاهی پرستاران از پتانسیل های سازمانی پرستاری مبتنی بر شواهد انجام گرفته است.

روش ها: در این مطالعه توصیفی-همبستگی تمام پرستاران شاغل در بیمارستان های آموزشی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی تبریز (n=600) وارد مطالعه شدند. جهت جمع آوری داده ها از پرسشنامه پتانسیل های سازمانی در زمینه مراقبت های مبتنی بر شواهد برای پرستاران استفاده شد. آنالیز داده ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی انجام گرفت.

یافته ها: اکثر پرستاران زن (۸۷ درصد)، دارای مدرک کارشناسی (۹۷،۵ درصد)، وضعیت استخدام پیمانی (۴۷،۸ درصد) و با پست سازمانی پرستار بالینی (۸۴،۳ درصد) بودند. میانگین سن پرستاران مورد مطالعه ۳۴،۷ سال و میانگین سابقه کاری آنها ۱۰،۵ سال بود. بیشتر پرستاران (۸۱ درصد) معتقد بودند پتانسیل های سازمانی در زمینه پرستاری مبتنی بر شواهد در حد ضعیف می باشد و تنها ۲،۶ درصد پرستاران این پتانسیل را در حد خوب ذکر کرده بودند. از دیدگاه پرستاران مورد مطالعه بیشترین پتانسیل های سازمانی در زمینه "وجود مجلات پرستاری در محل کار" و "دسترسی به اینترنت" به ترتیب ۴۴ و ۵۶،۲ درصد بوده و کمترین پتانسیل های سازمانی در زمینه "آموزش در مورد روش های ارزیابی نقادانه مقالات"، "وجود کمیته پرستاری مبتنی بر شواهد در سازمان" و عضویت پرستاران در کمیته پرستاری مبتنی بر شواهد" به ترتیب ۹۲،۸٪، ۹۲،۵٪ و ۹۴ درصد بوده است.

نتیجه گیری: چنانکه از یافته های مطالعه حاضر مشخص است عوامل سازمانی از دیدگاه پرستاران مهم ترین مانع بر سر اجرای پرستاری مبتنی بر شواهد می باشند. کمبود وقت و نداشتن استقلال و قدرت تصمیم گیری توسط پرستاران در سازمان هامهم ترین علل عدم استفاده از نتایج تحقیقات پرستاری در عمل است.

واژه های کلیدی: آگاهی، پرستاری مبتنی بر شواهد، پتانسیل های سازمانی

ارزش‌ها در آموزش عالی (رشته پزشکی)

فریده اصغرزاده یزدی^۱

فرشته اصغرزاده یزدی^۲

فرزانه اصغرزاده یزدی^۳

فاطمه اصغرزاده یزدی^۴

^۱ کارشناس ارشد برنامه ریزی درسی، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه بیرجند، بیرجند، ایران
(asqarzadeyazdif@yahoo.com)

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد فیزیولوژی پزشکی، گروه پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۳ دانشجوی کارشناسی علوم ارتباطات اجتماعی، گروه علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور، مشهد، ایران
^۴ کارشناس حسابداری، گروه حسابداری، مؤسسه آموزش عالی تابان، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: ارزش به طور گسترده به عنوان اصول اساسی و اعتقادات هستند که به عنوان راهنمای کلی رفتار و استانداردها در نظر گرفته می‌شود. هر فردی برای خود ارزش‌های مخصوصی دارد و این ارزش‌ها همه ارتباطات او را تحت تأثیر قرار می‌دهد. افراد در ابتدای دوران کودکی ارزش‌ها را در خانواده و سپس در مدرسه فرا می‌گیرند و وقتی هم که فرد به دانشگاه راه پیدا کند، دانشگاه مسئول انتقال ارزش‌ها به فرد خواهد بود. گنجاندن ارزش‌ها در دروس عمومی و انتقال آن به دانشجو باعث رشد فرهنگ و اخلاق آن می‌شود. آینده هر جامعه بیش از آن که بر پیشرفت فناوری متکی باشد، بر ارزش‌هایی که برگزیده، متکی است. ارزش‌ها هم عواملی را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد و هم تحت تأثیر قرار می‌گیرد. ارزش‌ها بر واحد خانواده، مدرسه، جامعه، کشور، جهان نفوذ دارد و مواردی مثل زمان بر ارزش‌ها تأثیر می‌گذارد. ارزش‌های مخصوص دانشگاه از قبیل: تعالی، احترام، صداقت و... با تزریق این ارزش‌ها به جامعه، دانشگاه افراد فرهیخته را تربیت می‌کند. در چند سال گذشته انتخاب رشته پزشکی برای جوانان از ارزش و اهمیت بسیار زیادی برخوردار بوده و از آنجایی که ارزش‌ها در جامعه ما در اولویت قرار دارد و رشته پزشکی هم از اولویت‌های انتخاب رشته محسوب می‌شود، بررسی محتوای برنامه‌درسی برای القای ارزش‌های مناسب در اولویت کارهای پژوهشی قرار می‌گیرد. برنامه‌ریزان درسی باید توجه داشته باشند که ارزش‌ها را در بافت برنامه‌درسی قرار دهند و از اهمیت و تأثیری که ارزش‌ها می‌تواند در زندگی هر شخص داشته باشد چشم‌پوشی نکنند. جامعه ما باید پزشکانی داشته باشد که علاوه بر تخصص و حرفه کامل از اخلاق و ارزش‌های پزشکی هم برخوردار باشند تا نجات جان انسان‌ها را بر منافع شخصی خود ترجیح ندهند.

نتیجه گیری: در این تحقیق بعد از تعریف ارزش‌ها و تاریخچه، به سطره نفوذ و استراتژی تسهیل روند آن می‌پردازیم. سپس ارزش در آموزش عالی، در برنامه‌درسی و در آموزش پزشکی، بررسی می‌شود.

واژه‌های کلیدی: ارزش‌ها، برنامه‌درسی، آموزش عالی، آموزش پزشکی، دروس عمومی

بررسی تاثیر استفاده از مشاوره غیر حضوری بر کیفیت مشاوره دانشجویی در عرصه های بالینی

مجید اکبری^۱

ناصر سرگلزایی^۲

رضا نژادنصرالله^۳

^۱ دانشیار دندانپزشکی ترمیمی، قطب تکنولوژی آموزشی در پزشکی کشور، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (akbarim@mums.ac.ir)
^۲ دانشیار پرپودانتیکس، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۳ دندانپزشک دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: دانشگاه ها برای نیل به هدف تربیت نیروهای شایسته، نیاز به ارائه مداوم مشاوره تحصیلی موثر به دانشجویان دارند. با توجه به مشکلات ارتباط اساتید مشاور و دانشجویان خصوصا در محیطهای بالینی، هدف از این مطالعه بررسی تاثیر استفاده از مشاوره غیر حضوری بر کیفیت مشاوره دانشجویی بود.

روش ها: ابتدا پرسشنامه ای با توجه به اهداف تعیین شده از مشاوره دانشجویی در آیین نامه استاد مشاور طراحی شد. روایی این پرسشنامه خود ایفا با کمک شورای پژوهش درآموزش دانشگاه و مسئولین آموزشی مورد تایید قرار گرفت. این پرسشنامه به دانشجویان سال دوم تا ششم دانشکده دندان پزشکی ارائه گردید. (مرحله ۱) پس از تدوین پورتال مشاوره دانشجویی، دانشجویان و اساتید مشاور آنها به مدت ۶ ماه از پورتال طراحی شده استفاده کردند. سپس، پرسشنامه مجددا به دانشجویان داده شده (مرحله ۲) و داده ها مورد تحلیل قرار گرفت. برای تحلیل داده از نرم افزار SPSS ۱۱,۵ استفاده شد.

یافته ها: تعداد ۲۰۷ نفر در مرحله اول و ۲۰۱ نفر از آنها در مرحله دوم به پرسشنامه ها پاسخ دادند. میزان مراجعه به استاد مشاور اندکی افزایش داشت ولی این افزایش معنی دار نبود. در همین حال میزان دسترسی به استاد مشاور در زمانهای مورد نیاز دانشجو و ارائه اطلاعات لازم در برخی حیطه ها به صورت معنی داری افزایش پیدا کرد ($p < 0.05$)

نتیجه گیری: در شرایط این مطالعه نشان داده شد که ایجاد پورتال مشاوره جهت مشاوره غیر حضوری در ارتقاء ارتباط و برآوری اهداف مشاوره دانشجویی تاثیر دارد ولی نیاز به راهکارهای تکمیلی جهت ارتقاء این برنامه وجود دارد.

واژه ها کلیدی: مشاوره، دانشجو، استاد، دندانپزشکی، پورتال

کاربرد روش DOPS در مهارت بالینی دانشجویان پرستاری

نسیم اللهوردی^۱

مینا حبیب نیا^۱

بهاره فلاح تفتی^۱

فرهاد کامرانی^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری (داخلی-جراحی)، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم پزشکی تهران، تهران، ایران
(nasim.allahverdi@yahoo.com)

^۲ عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران، تهران، ایران

مقدمه و هدف: مشاهده مستقیم مهارتهای عملی یا (DOPS)، مشاهده و ارزشیابی مهارتهای عملی از جمله جایگذاری سوند معده، تجویز مایع داخل تراشه و ... توسط یک کارآموز بر روی یک بیمار واقعی است. ارزشیابی مبتنی بر محل کار هر چند نوعی ارزشیابی یاد دهی- یادگیری است، اما روش ارزشیابی قابل اعتماد در محیط واقعی بوده که ارزشیابی شایستگی های غیر قابل ارزشیابی از طریق روش های متداول ارزشیابی بالینی را مقدور می سازد. در این روش مشاهدات استاد بر اساس چک لیست ثبت میشود و پس از آن بر اساس یافته های عینی و واقعی به دانشجو باز خورد داده میشود تعداد ازمون ها بسته به مهارت های اصلی لازم برای یادگیری متفاوت است و میتواند تا ۸ ازمون در طول یک دوره را شامل شود. هدف از این مطالعه تعیین کاربرد این روش در مهارت بالینی دانشجویان پرستاری می باشد.

روش ها: در این مطالعه مروری، با جستجوی کاملی بر مبنای هر یک از واژه های کلیدی DOPS، مهارت بالینی، دانشجوی پرستاری. در منابع فارسی (HIB, SID, Irandoc, iranmedex, google, yahoo) و منابع و متون مختلف علمی و کتابخانه ای مرتبط با موضوع تطبیق داده و مقاله مورد مطالعه نگاشته شد.

یافته ها: طی بررسی مطالعات انجام گرفته در زمینه کاربرد روش ارزشیابی DOPS در دانشجویان پرستاری به همراه بازخورد موثر از سوی ارزیابگر، منجر به افزایش دقت و رفع اشکال کار آموز می شود.

نتیجه گیری: استفاده از این روش، باعث کاهش هزینه و زمان یادگیری فراگیران و ارتقا مهارتهای عملی بالینی دانشجویان می شود لذا پیشنهاد میشود که مراکز آموزش پرستاری جهت ارزشیابی پروسیجر های بالینی و ارتقا یادگیری دانشجویان این روش ارزشیابی را در کنار سایر روش ها به کار گیرند.

واژه های کلیدی: DOPS، مهارت بالینی، دانشجوی پرستاری

تدوین راهبردهای مطلوب ترویج آموزش مبتنی بر شواهد برای شبکه سلامت سیمای جمهوری اسلامی ایران

احمد امین فرد

دانشجوی دکتری مدیریت رسانه دانشکده علوم ارتباطات و خبر، دانشگاه آزاد تهران مرکزی و عضو باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، تهران، ایران
(aaaminfard@gmail.com)

مقدمه و هدف: هدف این تحقیق ارائه راهبردهای مطلوب ترویج آموزش مبتنی بر شواهد برای شبکه سلامت سیمای ج.ا.ا می باشد. این تحقیق با استفاده از روش دلفی، طی سه مرحله و با بهره گیری از الگوی برنامه ریزی استراتژیک انجام شد. برای دستیابی به اهداف تحقیق از نظرات خبرگان در این حوزه کمک گرفته شد. نتیجه این تحقیق نشان داد راهبردهای تهاجمی مناسب ترین راهبردها برای این نهادها می باشد. در انتها راهبردهای تهاجمی تدوین شده برای شبکه سلامت سازمان صدا و سیمای ج.ا.ا اولویت بندی شدند و مهمترین راهبرد این تحقیق « خطوط کلی رهنمودهایی برای تهیه برنامه های تلویزیونی برای شبکه سلامت سیمای ترسیم شود تا آموزش مبتنی بر شواهد جایگزین آموزش مبتنی بر عقاید شخصی (برای دانشجویان و اساتید دانشگاههای علوم پزشکی) گردد» می باشد، که به خوبی با نظریه ترویج مطابقت دارد.

واژه های کلیدی: راهبرد، ترویج، آموزش مبتنی بر شواهد، شبکه سلامت سیمای ج.ا.ا.

طراحی پوستر آموزشی جدید در تفسیر گاز های خونی

بهاره ایمانی^۱
مصطفی صدر بزاز^۲

^۱ متخصص کودکان و نوزادان بیمارستان قائم مشهد بخش مراقبت های ویژه کودکان استادیار دانشکده علوم پزشکی مشهد، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد ایران (imanibh@mums.ac.ir)
^۲ دانشجوی پزشکی دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: آموزش تفسیر گازهای خونی و درمان بیماری زمینه ای ایجاد کننده اختلال اسید و باز و اختلالات ایجاد شده متعاقب آن در بخشهای اورژانس اطفال و مراقبت های ویژه از اجزای مهم آموزش دانشجویان پزشکی در بخشهای اطفال میباشد. با توجه به اهمیت ویژه این آزمایش و از سوی دیگر فقدان الگوی ساده و در عین حال کاربردی و قابل اعتماد جهت تفسیر گازهای خونی و همچنین لزوم پیشگیری از بروز برخی اشتباهات در امر تفسیر این آزمایش مهم و متعاقب آن ارزیابی بالینی و تصمیم گیری جهت نحوه درمان بیماران در بخشهای ذکر شده، ضروری دیدیم تا روش قابل فهم تر و ساده تری جهت این امر با مطالعه رفرنسهای جدید در این زمینه طراحی کنیم. این پوستر با هدف استفاده سریعتر و آسان تر جهت دانشجویان پزشکی، پزشکان و پرستاران بخشهای اورژانس و مراقبت های ویژه اطفال جهت تفسیر گازهای خونی (اختلالات اسید و باز) و ارزیابی بالینی و در نهایت درمان صحیح بیماران طراحی و تهیه شده است.

روش ها: پس از بررسی و مطالعه آخرین رفرنسها و کتب اطفال، در طراحی این پوستر از فاکتورهای PH, PCO₂, HCO₃, BE استفاده شد و تفسیر نتایج حاصل از تغییرات این فاکتورها بصورت الگوریتمی نمایش داده شد.

نتیجه گیری: در بررسی نتایج و تفسیر گازهای خونی به این روش در بالین بیماران دقت عمل و سرعت این روش نسبت به روشهای آموزشی گذشته محرز گردیده و با توجه به سادگی و قابلیت استفاده راحت تر در یادگیری آن، برای دانشجویان پزشکی مفید و قابل استفاده میباشد. در نهایت توصیه میشود این پوستر آموزشی در بخشهای فوق الذکر درمحل مناسب جهت استفاده دانشجویان پزشکی و پرسنل پزشکی نصب گردیده و توسط اساتید آموزش داده شود.

واژه های کلیدی: فشار دی اکسید کربن، میزان یون هیدروژن، میزان بیکربنات، اضافه مطلق بیکربنات

کاربرد لاگ بوک در آموزش پزشکی

عاطفه بهبودی فر

دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجویی دانشکده پرستاری- مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(behboudifara1@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: به کارگیری تکنیک های نوین آموزشی و روشهای مناسب ارزشیابی جهت افزایش کارایی سطح علمی و عملی فارغ التحصیلان هدفی است که در تمامی مراکز آموزشی دنبال می شود، اما در مورد رشته های علوم پزشکی که به طور مستقیم با سطح سلامت جامعه در ارتباط است، از اهمیت بیشتری برخوردار است. به منظور ارزشیابی دانشجویان علوم پزشکی روشهای مختلفی بکار میرود که یکی از این روش ها استفاده از دفترچه ثبت مهارتهای کارورزی (لاگ بوک) است. اگرچه بخش عمده ارزشیابی دانشجویان علوم پزشکی، ارزشیابی بالینی است اما یافتن روش مناسب که مورد رضایت دانشجویان باشد همیشه چالش برانگیز بوده است. لذا این مطالعه با هدف بررسی استفاده از لاگ بوک در ارزشیابی انجام شده است.

روش ها: جستجوی اطلاعات از طریق پایگاههای اطلاعاتی SID, Magiran, Pubmed, Science Direct در محدوده سالهای ۱۹۹۰-۲۰۱۴ در مورد موضوعهای مورد نظر با کلیدواژههای Clinical Evaluation, Student Evaluation, logbook و معادل های فارسی آن انجام گردید و 10 مطالعه مرتبط بررسی شد.

یافته ها: مطالعات نشان می دهد که با وجود اثرات مفید استفاده از لاگ بوک در ارزشیابی دانشجویان در کشور ما کمتر از آن استفاده می شود. مطالعات متعددی به تاثیر استفاده از لاگ بوک پرداخته اند. به عنوان مثال خراشادی زاده (۲۰۱۲) به استفاده از لاگ بوک در خودارزیابی و نمره دهی بهتر اشاره کرده است. کوهپایه زاده (۱۳۹۱) در مطالعه خود بیان میکند تقریباً ۸۱٫۷٪ اساتید از لاگ بوک استفاده می کنند. همچنین عطار و همکاران (۱۳۹۰) نیز در مطالعه خود بیان کرده اند که بیش از نیمی از دانشجویان استفاده از لاگ بوک را مفید دانسته اند. در مقابل موفق و همکاران (۱۳۹۱) در مطالعه خود بیان کرده اند ۸۳٪ دانشجویان و ۸۱٪ اساتید میزان صحت اطلاعات مندرج در لاگ بوک را کمتر از ۶۰٪ گزارش نموده اند و ۵۱٪ از دانشجویان معتقد بودند که این کار ثبت اطلاعات کذب را افزایش خواهد داد. همچنین Vill (۲۰۱۳) نشان داده اند برخی از دانشجویان این روش را غیرضروری دانسته و اساتید نیاز به آموزش بیشتر در استفاده از لاگ بوک را ذکر کرده بودند.

نتیجه گیری: بر طبق نتایج ذکر شده انجام پژوهش های بیشتر در این زمینه به منظور مشخص شدن نقاط قوت و ضعف استفاده از لاگ بوک در ارزشیابی دانشجویان علوم پزشکی و راهکارهای ارتقاء این روش ضروری به نظر می رسد.

واژه های کلیدی: ارزشیابی بالینی، لاگ بوک

مراقبت های لازم در پرتو درمانی چیست؟

عاطفه بهبودی فر^۱

فاطمه حشمتی نبوی^۲

کاظم انوری^۳

^۱دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، کمیته تحقیقات دانشجویی، مشهد، ایران
(behboudifara1@mums.ac.ir)

^۲دکتری تخصصی پرستاری و عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۳متخصص انکولوژی، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

داستان فیلم: آموزش به بیماران جهت توانمند ساختن آنها در انجام مستقل فعالیت های خودمراقبتی در طی درمان، بخش مهمی از فرآیند مراقبت و درمان بیماران است. اما وجود موانع مختلف در مسیر آموزش مانند کمبود وقت و پرسنل ناکافی، عدم آمادگی روحی- روانی و وضعیت جسمی نامناسب بیماران و درمان های سرپایی موجب شده است که انجام آموزش به بیمار متمرکز بر استفاده از رسانه های آموزشی گردد. در مورد پرتودرمانی، به دلیل نا آشنا بودن محیط درمان، عدم آگاهی از مراقبت های لازم در طی درمان و سوء برداشت در مورد روش اجرای این درمان باعث شده است که این روش به یک درمان پراسترس به خصوص در جلسه اول تبدیل گردد، به طوری که اضطراب درباره پرتودرمانی در میان سایر عوامل تاثیر گذار بر بیماران اولین رتبه را داراست. بنابراین لزوم آموزش به بیماران نیازمند پرتودرمانی قبل از جلسه اول درمان، از اهمیت زیادی برخوردار است. لذا این فیلم به منظور آشنایی بیماران با پرتودرمانی و مراقبت های لازم در طی درمان تهیه شده است. پیام اصلی این فیلم آشنایی بیماران با پرتودرمانی و نحوه انجام آن است و شامل توضیحاتی در خصوص بیماری، نحوه انجام پرتودرمانی، نکات ضروری که قبل، حین و بعد از درمان باید رعایت شود و پاسخ به سوالات رایج بیماران می باشد. انتظار می رود که بیماران با مشاهده این فیلم آموزشی با نکات لازم در پرتودرمانی آشنا شده، اضطراب کمتری را تجربه کرده و با اطمینان خاطر بیشتری درمان را ادامه دهند.

واژه های کلیدی: پرتودرمانی، آموزش به بیمار

هوش اخلاقی و مهارت‌های ارتباطی

محمد رضا ذبیحی^۱

سعید پردلی^۲

۱ استادیار گروه مدیریت دولتی دانشکده حسابداری و مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد، مشهد، ایران

۲ دانشجوی کارشناسی ارشد گروه مدیریت دولتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد، مشهد، ایران

(Saeed_pordeli1@yahoo.com)

مقدمه و هدف: امروزه سازمانها به طور فزاینده ای خود را در گیر مساله ای می بینند که آنرا معمای اخلاقی می نامند یعنی اوضاع و شرایطی که باید یک بار دیگر کارهای خلاف و کارهای درست را تعریف کرد زیرا مرز بین کارهای درست و خلاف بیش از پیش از بین رفته است و بدین ترتیب اعضای سازمان شاهد افرادی هستند که در سازمان و اطراف آن وجود دارند و دست به کارهای خلاف میزنند. در چنین شرایطی مدیر باید از نظر اخلاقی جوی سالم برای کارکنان در سازمان به وجود بیاورد تا آنان بتوانند با تمام توان و بهره وری هرچه بیشتر کار کنند. این امر نیازمند وجود رهبری با هوش اخلاقی بالاست. رهبران با هوش اخلاقی بالا کار را درست انجام می دهند، اعمال آنها پیوسته با ارزشها و عقایدشان هماهنگ است، عملکرد بالایی دارند و همیشه کارها را با اصول اخلاقی پیوند می زنند. هوش اخلاقی توانایی درک درست از خلاف، داشتن اعتقادات اخلاقی قوی و عمل به آنهاست. هوش اخلاقی مرز بین نوع دوستی و خودپرستی را توصیف می کند و توجه به هوش اخلاقی یک ایده آسمانی است که الهام بخش رفتارهای افراد است. ارتباط مؤثر یکی از عناصر کلیدی موفقیت مدیران است. ارتباطات مؤثر نه تنها کلید فتح تمام درهای بسته در جهان است، بلکه فعالیتی اجتناب-ناپذیر و الزام آور برای زندگی فردی، گروهی و سازمانی در تمام جوامع بشری میباشد. ارتباطات مؤثر مستلزم آن است که افراد منظور یکدیگر را درست درک کنند و پاسخ آنها به نحوی باشد که جریان تبادل اطلاعات را به طور ترجیح در مسیری که مد نظر همدیگر است، پیش ببرند در این مقاله مفهوم هوش اخلاقی، اصول هوش اخلاقی، اخلاقیات و شاخصه های آن، آموزش هوش اخلاقی به مدیران، مهارت‌های ارتباطی، انواع مدلها و مسیرهای ارتباطی مورد بررسی قرار می گیرد.

واژه های کلیدی: هوش اخلاقی، اصول هوش اخلاقی، مهارت‌های ارتباطی

بررسی نگرش پرستاران بخش های ویژه نسبت به مراقبت های مبتنی بر شواهد در بیمارستانهای آموزشی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل سال ۹۱

فرح وش پروین درآباد^۱

حبیبه صالحی عالی^۲

۱ کارشناس ارشد مراقبت های ویژه، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامائی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل، اردبیل، ایران (p.parvin89@gmail.com)

۲ کارشناس ارشد مامائی، گروه مامائی، دانشکده پرستاری و مامائی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل، اردبیل، ایران

زمینه و هدف: عملکرد مبتنی بر شواهد به عنوان موضوع اصلی سیاست، مدیریت و آموزش خدمات بهداشتی در کشور های توسعه یافته محسوب می گردد که سرمایه گذاری قابل توجهی جهت توسعه آن صورت گرفته است. از آنجائی که ارائه مراقبت های باکیفیت بالا در بخش های ویژه از اهمیت بالایی برخوردار است، آشنایی پرستاران با شواهد موجود در امر مراقبت ضروری می باشد. آگاهی از نگرش پرستاران امکان اقدام به تغییر و بهبود نگرش را میسر می سازد. این مطالعه با هدف تعیین نگرش پرستاران شاغل در بخش های مراقبت ویژه بیمارستان های آموزشی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل نسبت به مراقبت های مبتنی بر شواهد انجام شده است.

روش ها: در این مطالعه توصیفی تعداد ۲۳۴ نفر از پرستاران بخش های مراقبت ویژه با روش سرشماری انتخاب شدند. جهت سنجش نگرش، از پرسشنامه که روائی آن به روش اعتبار محتوی و پایائی آن به روش آلفا کرونباخ تعیین شده بود ($\alpha=0.78$) استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده ها با نرم افزار SPSS18 صورت گرفت.

یافته ها: بیشتر پرستاران نگرش مثبت نسبت به مراقبت های مبتنی بر شواهد و اعتبار شواهد و استفاده از آن در مراقبت های بالینی و نگرش منفی نسبت به اهمیت تجارب بالینی داشتند. بین سطح تحصیلات، سابقه بالینی، آموزشی، مدیریتی، مقدار مطالعه، دسترسی به نتایج پژوهش ها با میانگین نمره نگرش، رابطه آماری معنی دار بود.

نتیجه گیری: علیرغم نگرش مثبت نسبت به مراقبت های مبتنی بر شواهد و استفاده از آن در بالین، دسترسی به شواهد پژوهشی و استفاده از آن کم می باشد.

واژه های کلیدی: مراقبت مبتنی بر شواهد، نگرش، بخش ویژه، پرستار

بررسی دیدگاه مدرسین پرستاری در رابطه با تاثیر امکانات آموزشی بیمارستان ها بر تطابق تئوری و بالین

حمید چمنزاری^۱

سیمین شرفی^۲

زهره پوراسماعیل^۲

مهديه راضی^۲

^۱ کارشناس ارشد پرستاری و عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، مشهد، ایران
^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، کمیته تحقیقات دانشجویی، مشهد، ایران
(pouresmailz871@gmail.com)

مقدمه و هدف: آموزش علوم پزشکی همچون سایر رشته هایی که به نحوی با فعالیت های علمی سر و کار دارد در حال تغییر از تأکید بردانش نظری به سمت ارزش نهادن بر آموزش بالینی است در این میان مساله ای که گاهی به عنوان یکی از علل عدم تطابق تئوری و بالین مطرح می شود کمبود امکانات آموزشی بیمارستان ها نسبت به دانشکده های پرستاری است. لذا این مطالعه با هدف تعیین تاثیر مشکلات موجود در بیمارستان ها بر تطابق تئوری و بالین انجام شد.

روش ها: این مطالعه از نوع توصیفی می باشد. ابزار پژوهش پرسشنامه ای اطلاعات دموگرافیک و پرسشنامه پژوهشگر ساخته "بررسی تطابق تئوری و بالین" بود. پس از تایید روایی و پایایی ابزار، پرسشنامه در اختیار همه مربیان بالینی دانشکده پرستاری و مامایی مشهد (۲۹ نفر) که در طی مدت نمونه گیری در دانشکده مشغول به تدریس بودند، قرار داده شد. داده ها پس از جمع آوری توسط نرم افزار SPSS ورژن ۱۴ تجزیه و تحلیل شد.

یافته ها: میانگین سنی مربیان 41.53 ± 11.99 ، 82.8% (۲۴ نفر) متأهل و 62.1% (۱۸ نفر) مذکر بودند. 89.7% (۲۶ نفر) دارای مدرک کارشناسی ارشد و مابقی دکترا بودند. مربیان امکانات آموزشی مانند گوشی، فشارسنج و مولژ در بیمارستان را به ترتیب 37.9% (۱۱ نفر)، 34.5% (متوسط ۱۰ نفر)، 20.7% (زیاد ۱۰ نفر) و 6.9% بسیار کم (۲ نفر) ارزیابی نمودند. از دیدگاه 72.4% (۲۱ نفر) از مدرسین امکانات رفاهی برای دانشجویان کمتر از حد متوسط است. بیش از نیمی از مدرسین (51.7%) معتقدند با وجود این امکانات می توان اصول و تکنیک های پرستاری را در حد متوسط و تقریباً مانند پراتیک ارائه نمود. از نظر 32.1% از آنها روش های آموزش بالینی فعلی نمی توانند مهارت کافی در دانشجویان را ایجاد کنند.

نتیجه گیری: بر طبق نتایج حاصل از این مطالعه امکانات رفاهی و مشکلات موجود در بیمارستان جزء مهمترین عوامل موثر بر آموزش بالینی پرستاری نیست و برای حل مشکل تطابق تئوری و بالین باید به دنبال استفاده از روش های آموزش بالینی مناسب با شرایط موجود بود.

واژه های کلیدی: تطابق، تئوری، بالین، دانشجو

چگونه کیسه کلهستومی خود را تعویض کنم؟

زهرا پوراسماعیل^۱

فاطمه حشمتی نبوی^۲

عباس عبداللهی^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، کمیته تحقیقات دانشجویی، مشهد، ایران
(pouresmailz921@mums.ac.ir)

^۲ دکتری تخصصی پرستاری مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۳ فلوشیپ جراحی کلورکتال، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

داستان فیلم: نتایج تحقیقات نشان می‌دهد که شیوع بیماریهایی مانند کانسره‌های کلورکتال که منجر به جراحی استومی روده‌ای می‌شوند نسبت به دهه‌های قبل افزایش یافته است. اکثر بیمارانی که تحت این جراحی قرار می‌گیرند در سنین میانسالی قرار داشته و سطح تحصیلات پایینی دارند. با اینکه این بیماران قبل از ترخیص از بیمارستان آموزش‌هایی دریافت می‌نمایند اما بسیاری از آنها در اولین مواجهات خود با استومی در منزل با مشکل مواجه می‌شوند و نمی‌توانند کیسه استومی خود را به درستی تعویض نمایند اما مطالعات نشان می‌دهند که استفاده از روش‌های دیداری در کنار روش‌های آموزشی معمول می‌تواند مهارت بیماران را در مراقبت از خود ارتقا دهد. لذا این فیلم آموزشی جهت آموزش تعویض کیسه استومی تهیه شده است تا بیماران با به همراه داشتن و مرور آن بتوانند مراقبت بهتری از خود به عمل آورند. پیام اصلی فیلم آموزش صحیح و گام به گام تعویض کیسه استومی بر طبق مراحل ذکر شده در پروتکل‌های استاندارد می‌باشد. این مراحل شامل آماده نمودن وسایل، شستن دستها، برداشتن کیسه قبلی، تمیز کردن پوست و استومی با آب، خشک کردن پوست اطراف استومی، اندازه گیری سایز استومی، برش چسب پایه، صاف کردن لبه های چسب، چسباندن چسب پایه و چسب اطراف آن، ماساژ چسب به مدت ۳۰ تا ۶۰ ثانیه جهت چسبیدن بهتر و آویزان کردن کیسه می‌باشد. انتظار می‌رود بیماران پس از مشاهده این فیلم، نکات فراموش شده خود را یاد آوری نمایند و بدینوسیله مهارت خود را در تعویض کیسه استومی افزایش دهند.

واژه های کلیدی: استومی روده ای، آموزش به بیمار

طراحی و اجرای ماجول خودیادگیری توانمندی تدریس

شهین توحیدی^۱

حسین کریمی مونقی^۲

حجی محمد نروزی^۳

۱ مربی، گروه داخلی-جراحی، دانشکده پرستاری مامایی همدان، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران (tohidi_sh@yahoo.com)
۲ دانشیار، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه داخلی-جراحی و گروه آموزش پزشکی، دانشکده پرستاری و مامایی و دانشکده پزشکی مشهد، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
۳ مربی، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: ماجول خودیادگیری تکنیکی متوالی برای یادگیری برنامه ریزی شده است. ساخت ماجول زمانبر است اما می تواند بازنگری شود و بارها مورد استفاده قرار گیرد. ماجول ها انعطاف فراوان داشته و دارای اهداف رفتاری، فعالیت های یادگیری متوالی و ارزشیابی هستند.
روش ها: محتوای ماجول خودیادگیری توانمندی تدریس بر اساس مطالعات کتابخانه ای گسترده تهیه شد فرمت هر ماجول شامل ۱- مقدمه ۲- اهداف ماجول خودیادگیری ۳- محتوای ماجول خودیادگیری، سوالات و تمرینات متعدد همراه با پاسخ جهت بازخورد فوری، جداول، تصاویر، فیلم و صوت ۴- منابع تکمیلی (کتاب، سایت) و منابع تعامل با پژوهشگر (تلفن، ایمیل پژوهشگر، حضوری) ۶- پرسشنامه ارزیابی ماجول خودیادگیری توانمندی تدریس است که با استفاده از نرم افزارهای نرو و کامتازیا تنظیم شد. کل زمان ماجول خودیادگیری توانمندی تدریس ۳ ساعت است. ماجول خودیادگیری در اختیار ۳۰ نفر از پرستاران بخش قلب و CCU بیمارستان های آموزشی منتخب وابسته به دانشگاه علوم پزشکی مشهد قرار گرفت. تأثیر ماجول خودیادگیری بر دانش، خودارزیابی و مهارت پرستاران قبل و ۲ هفته پس از در اختیار قرار دادن ماجول خودیادگیری و رضایت از روش ماجول خودیادگیری در مقایسه با روش آموزشی رایج ارزیابی شد.

یافته ها: نمره توانمندی تدریس (مجموع نمرات حاصل از دانش، خودارزیابی و مهارت) پس از آموزش ماجول خودیادگیری $2/01 \pm 0/61$ افزایش یافت و رضایت پرستاران از روش ماجول خودیادگیری نسبت به روش رایج بیشتر بود ($P > 0/05$).

نتیجه گیری: بر اساس نتایج طراحی و اجرای ماجول خودیادگیری توانمندی تدریس در مطالعه حاضر، ماجول خودیادگیری به عنوان روشی نوین و یادگیرنده محور در آموزش علوم پزشکی پیشنهاد می شود.

واژه های کلیدی: خودیادگیری، ماجول خودیادگیری، توانمندی تدریس، آموزش به بیمار، پرستار

نادیده گرفتن نکات اخلاقی در معاینه کودک بیمار در محیط آموزشی: تجربیات یک دانشجوی پرستاری از دوران کودکی خود

زینب ولی پور قرنجیک^۱

لیلا جویباری^۲

اکرم ثناگو^۲

^۱ کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران
^۲ مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران (jouybari@goums.ac.ir)

مقدمه و هدف: حفظ حریم خصوصی بیماران یکی از مهم ترین وظایف اخلاقی در حیطه اخلاق پزشکی است که دارای سابقه ای دیرینه در دنیای پزشکی می باشد. در سوگندنامه بقراط به اهمیت این موضوع اشاره شده است و از آن به مانند امری مقدس نام برده شده است. در اکثر کدهای اخلاقی انجمن ها و تشکل های حرفه ای پزشکی به مساله حریم خصوصی و رازداری تاکید فراوان شده است و حتی در بعضی از کشورها در این خصوص قوانینی وضع شده است. هدف از این مطالعه گزارش موردی تبیین تجربه دانشجوی پرستاری از حفظ حریم خصوصی بیمار از تجربه بستری دوران کودکی خود در بیمارستان بوده است.

روش ها: این مطالعه یک گزارش مورد آموزشی با رویکرد کیفی است که برای گردآوری داده از مصاحبه بدون ساختار و تعاملی استفاده شد. علاوه بر تجربیات دست اول (lived experience) از نقل قول های در سایه (shadow, third person) نیز استفاده شد. مصاحبه ضبط، خط به خط دست نویس و با استفاده از رویکرد تحلیل محتوای مرسوم، آنالیز شد.

یافته ها: چک تنفس بدون مشاهده مستقیم قفسه سینه بیمار برایم امکان پذیر نبود با اجازه بیمار لباسش را کنار زدم و تنفس بیمار را بررسی می کردم که مربی بالینی سر رسید و به من اخطار داد، بدلیل اینکه بدن بیمار را بدون پوشش گذاشته بودم و دوم اینکه نایستی بیمار از اینکه شمارش تنفس می شود اطلاع داشته باشد. من برای خودم به دلایلی برای انجام این خطای بالین توجیه داشتم. اما به اعتراض مربی احترام گذاشتم و خطا را پذیرفتم چرا که یاد دوران کودکی خود در ۵ سالگی افتادم که در محیط آموزشی در یک راند پزشکی بدون رضایت من و نداشتن اطلاعات کافی از مشخصات بیمار، با مقاومتم لباسهایم را در آوردند. پذیرفتنش برای سخت بود. بدتر از همه صدای خنده آنها بدلیل برداشت متفاوت از جنسیت من که در بخش مردان بستری بودم. آن روز و خاطره آن هنوز برایم زجر آور است.

نتیجه گیری: ما روزانه در بیمارستان اقدامات زیادی انجام می دهیم که نیاز به برهنه کردن قسمتی از بدن بیماران دارد. حفظ محیط خلوت بیمار، کسب اجازه آنها و بخصوص اگر بیمار بعنوان یک مورد آموزشی مراقبت و درمان می شود. علاوه بر اجازه بایستی رضایت به این نوع مراقبت و یا درمان را توسط تیم آموزشی داشته باشد.

واژه های کلیدی: اخلاق پزشکی، دانشجوی، بیمار، پرستاری، گزارش مورد

شناخت عوامل بازدارنده و تسهیل کننده در آموزش به بیماران دیدگاه پرستاران

سارا جهانگیری

دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی، سبزوار، ایران (Sarajahangiri448@yahoo.com)

مقدمه و هدف: آموزش به بیمار یکی از نقش های مهم پرستاران در ارایه مراقبت ها است، که می تواند در پیشگیری و درمان بیماری ها تاثیر بسزایی داشته باشد. در این راستا برخی عوامل تسهیل کننده از قبیل به کار گیری باز خورد آموزشی و برخی از موانع آموزشی از قبیل کمبود وقت آموزشی در اجرای آن وجود دارد. در این راستا شناخت عوامل تاثیرگذار و موانع موجود و مرتفع نمودن آن ها می تواند تاثیر بسزایی در اثر بخش بودن آموزش با توجه به اهمیت آن، داشته باشد. پژوهش حاضر با هدف بررسی عوامل تسهیل کننده و موانع آموزش بالینی از دیدگاه پرستاران انجام شده است.

روش ها: مطالعه حاضر یک مطالعه توصیفی تحلیلی بوده که در سال ۱۳۹۲ بر روی ۶۵ نفر از پرستاران شاغل در بخش های مختلف بیمارستان امام رضا(ع) مشهد به روش تصادفی ساده انجام شد. تمامی پرستاران شاغل در بیمارستان که حداقل یک سال سابقه کار بالین داشته و حداقل دارای مدرک کارشناسی پرستاری باشند وارد مطالعه شدند. جهت جمع آوری داده ها از یک ابزار دو قسمتی شامل پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک و پرسش نامه ی ۹ گزینه ای در رابطه با عوامل تسهیل کننده و پرسش نامه ۱۰ گزینه ای در رابطه با عوامل بازدارنده آموزش به بیمار به ترتیب اولویت، استفاده شد. روایی پرسشنامه از روش اعتبار محتوایی و پایایی آن نیز از آزمون مجدد (ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۰) تایید شد. داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS ویرایش ۱۶ و بهره گیری از شیوه های آمار توصیفی (فراوانی، درصد فراوانی و میانگین) تجزیه و تحلیل شدند.

یافته ها: در این مطالعه، ۵۲ نفر از پرستاران را زن تشکیل می دادند. ۶۲ پرستار دارای مدرک لیسانس و ۴ نفر نیز، فوق لیسانس بودند. از بین عوامل بازدارنده آموزش پرستاران در بالین کمبود وقت آموزش دهنده، عدم آمادگی جسمی - روحی بیمار و ناتوانی آموزش دهنده در برقراری ارتباط مناسب، واز بین عوامل تسهیل کننده نیز علاقه داشتن بیمار و مشارکت دادن وی در برنامه ریزی و اجرای آموزش، ثبت روند آموزش به بیمار در پرونده ی پزشکی جهت ارتباط و هماهنگی آموزش دهندگان در شیفت های مختلف و اعتقاد داشتن و علاقه آموزش دهنده به شناخت نیازهای یادگیری بیمار به عنوان اولین تا سومین عامل شناخته شدند.

نتیجه گیری: با توجه به اهمیت مساله و نتایج این مطالعه مبنی بر شناخت نارسایی های امر آموزش و عوامل تاثیرگذار بر آن، لازم است تا مسئولین محترم به منظور مرتفع نمودن آن ها اقدام نموده و هرچه بیشتر در جهت تقویت عوامل تسهیل کننده برآیند، تا فرآیند آموزش به بیماران به نحو مطلوب و شایسته توسط پرستاران صورت پذیرد.

واژه های کلیدی: آموزش، بیمار، بازدارنده، تسهیل کننده، پرستار

نگرش دانشجویان دندانپزشکی راجع به روش ارزیابی عملکرد برای ارزشیابی درس ایمونولوژی عملی

فاطمه حاجی قاسمی^۱

داوود جمالی^۲

^۱ دانشیار، گروه ایمنی شناسی، دانشکده پزشکی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران (resoome@yahoo.com)
^۲ گروه ایمنی شناسی، دانشکده پزشکی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران

مقدمه و هدف: ارزیابی یادگیری دانشجویان میزان دستیابی به اهداف آموزشی را مشخص میکند. روشهای رایج ارزشیابی معمولاً سطوح ساده تر یادگیری (مثل دانش و فهم) را میسنجند. آموزش موثر فراتر از انتقال دانستنی هاست و در صورتی پایدار خواهد بود که مبتنی بر شواهد باشد. آموزش مبتنی بر شواهد برای انتخاب بهترین روش آموزشی از مشاوره با دانشجویان بهره میگیرد. هدف مطالعه حاضر تعیین دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی در مورد روش ارزیابی عملکرد برای ارزشیابی درس ایمونولوژی عملی میباشد.

روش ها: مطالعه توصیفی بوده که طی آن دانشجویان دندانپزشکی پس از اتمام تدریس واحد ایمونولوژی عملی ارزشیابی شده اند. به هر دانشجو تعداد مشخصی ایستگاه اختصاص داده شده و در هر ایستگاه مواد و وسایل لازم جهت انجام یک تست آزمایشگاهی و تعدادی سوال بصورت مکتوب در مورد تست مربوطه به دانشجو داده شد که می بایست در هر ایستگاه به مدت ۵ دقیقه آزمایش را انجام داده و به سوالات پاسخ دهد و به صورت گردشی به ترتیب کلیه ایستگاهها را بگذرانند. نهایتاً پرسشنامه ای در مورد میزان سنجش یادگیری، تعداد سوالات، مدت زمان، میزان سختی، استرس زایی و جنبه آموزشی داشتن آزمون توسط دانشجویان پر شد.

یافته ها: در این پژوهش ۸۳٪، ۹۱٫۶٪ و ۹۶٪ دانشجویان به ترتیب معتقد بودند آزمون دانش، فهم و مهارتهای آنها را به خوبی سنجیده است. ۸۳٪، ۷۵٪ و ۸۸٪ دانشجویان به ترتیب اعتقاد داشتند تعداد سوالات و مدت زمان آزمون مناسب بوده و آزمون جنبه آموزشی داشته است. ۲۹٪ و ۵۸٪ دانشجویان به ترتیب معتقد بودند آزمون استرس زا و سخت بوده است.

نتیجه گیری: اکثریت دانشجویان معتقد بودند روش ارزیابی عملکرد میزان یادگیری آنها در سطوح دانش، فهم و به خصوص مهارتها را به خوبی سنجیده، تعداد سوالات و مدت آزمون مناسب بوده و جنبه آموزشی داشته است. بیش از نیمی از دانشجویان معتقد به سختی آزمون بودند که بازنگری سوالات آزمون را میطلبد. نظر به مقبولیت نسبی روش ارزیابی عملکرد توسط اکثریت دانشجویان پیشنهاد میشود روش فوق جهت ارزشیابی سایر دروس عملی دانشجویان دندانپزشکی نیز مورد استفاده قرار گیرد.

واژه های کلیدی: دانشجویان، دندانپزشکی، ارزیابی، عملکرد، ایمونولوژی

کاربرد روش MINI- CEX در مهارت قضاوت بالینی دانشجویان پرستاری

مینا حبیب نیا^۱

نسیم الهوردی^۱

بهاره فلاح تفتی^۱

فرهاد کامرانی^۲

۱ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری (داخلی-جراحی)، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم پزشکی تهران، تهران، ایران
(Mina.habibnia2014@gmail.com)

۲ عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران، تهران، ایران

مقدمه و هدف: ارزشیابی بالینی کوتاه مدت Mini-CEX شامل مشاهده مستقیم کار آموز در حین تعامل با بیمار است که می تواند در محیط بیمارستان، درمانگاه سر پایی، یا در اورژانس باشد. آزمونگر با استفاده از یک فرم ساختارمند به عملکرد کارآموز نمره داده و سپس به او بازخورد می دهد. هر مواجهه بالینی mini-cex حدود ۱۵ تا ۲۵ دقیقه طول می کشد. آزمونگر باید ایراد کارآموز را بازخورد داده و نقاط قوت و اینکه چگونه عمل کند تا عملکردش بهتر شود را ارائه دهد. هدف از این مطالعه تعیین کاربرد این روش در مهارت قضاوت بالینی دانشجویان پرستاری می باشد.

روش ها: در این مطالعه مروری، با جستجوی کاملی بر مبنای هر یک از واژه های کلیدی MINI-CEX، قضاوت بالینی، دانشجوی پرستاری. در منابع فارسی (HIB, SID, Irandoc, iranmedex, google, yahoo) و منابع و متون مختلف علمی و کتابخانه ای مرتبط با موضوع تطبیق داده و مقاله مورد مطالعه نگاشته شد.

یافته ها: طی بررسی مطالعات انجام گرفته در زمینه کاربرد روش ارزشیابی MINI-CEX در دانشجویان پرستاری به همراه بازخورد موثر از سوی ارزیابگر، منجر به افزایش دقت و رفع اشکال کار آموز می شود.

نتیجه گیری: با استفاده از این روش، کارآموز در راستای اولویت دادن به قضاوتهای بالینی بیماران طبق گایدلاینهای حیاتی و تشخیص زودتر نیاز مددجو اقدام می نماید و باعث کاهش هزینه و زمان یادگیری فراگیران می شود.

واژه های کلیدی: MINI-CEX، قضاوت بالینی، دانشجوی پرستاری

بررسی تأثیر اجرای برنامه ورزشی با توپ زایمانی در بارداری بر طول فاز فعال مرحله اول زایمان در زنان نخست زا

زهرا حجازی نیا

کارشناسی ارشد مامائی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (hejazinia901@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: طول زایمان یک مسئله بالینی مهم در مراقبت های قبل از زایمان بوده و طولانی شدن آن مشکلات متعددی برای مادر و نوزاد به وجود می آورد. بنابراین محققین همیشه بدنبال راهکاری جهت کاهش طول زایمان هستند از جمله راهکارهای مطرح شده انجام ورزش در بارداری است. از این رو مطالعه حاضر با هدف تعیین تأثیر اجرای برنامه ورزشی با توپ زایمانی در بارداری بر طول فاز فعال مرحله اول زایمان در زنان نخست زا انجام شد.

روش ها: این کارآزمایی بالینی بر روی ۵۰ زن نخست زا با تخصیص تصادفی در دو گروه مداخله (۲۵ نفر) و کنترل (۲۵ نفر) انجام شد. در گروه مداخله ۴-۶ هفته ورزش منظم با توپ زایمان انجام گردید. سپس با شروع زایمان فعال در زایشگاه طول مراحل زایمان در هر دو گروه اندازه گیری شد. ابزار گردآوری داده ها در این مطالعه فرم های پرسشنامه، چک لیست ثبت حرکات ورزشی، مشاهده و معاینه مراحل زایمان بود. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS 16 و آزمون های آماری من ویتنی، تی مستقل، تی زوجی و کای اسکوتر انجام شد. میزان p کمتر از ۰/۰۵ معنی دار در نظر گرفته شد.

یافته ها: میانگین طول فاز فعال مرحله اول زایمان در گروه مداخله $۴۰۹/۵۲ \pm ۶/۶۵$ و در گروه کنترل $۴۳۰/۲۰ \pm ۰/۳۷۵$ دقیقه بود که از نظر آماری معنی دار بود ($p=۰/۰۰۷$).

نتیجه گیری: برنامه ورزشی با توپ زایمانی در بارداری می تواند به عنوان یک روش درمانی غیردارویی مفید و کم هزینه مددجویان را در جهت کاهش طول مدت زایمان یاری کند.

واژه های کلیدی: بارداری، ورزش با توپ زایمان، مرحله اول زایمان

بررسی تأثیر آموزش مراقبت بر اساس شناخت رفتار نوزاد به مادر بر میزان بروز خونریزی مغزی در نوزادان نارس

طیبه ریحانی^۱

طیبه حسین زاده^۲

محمد حیدرزاده^۳

حمیدرضا بهنام وسانی^۱

^۱ مربی مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه کودک و نوزاد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲ کارشناس ارشد مراقبت ویژه نوزادان، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (hoseinzadeht4@mums.ac.ir)
^۳ فوق تخصص نوزادان، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران

مقدمه و هدف: نوزادان نارس، در حقیقت جنین‌هایی هستند که در محیط خارج رحم زندگی می‌کنند. آنها در محیط NICU با سر و صدای بلند، نور زیاد، تکان‌های شدید، آسیب در حین جابه‌جایی، و دستکاری‌های زیاد مواجهند. این عوامل میزان جریان خون مغزی در نوزادان نارس را زیاد می‌کند و می‌تواند باعث صدمه رساندن به مغز شود. مراقبت بر اساس شناخت رفتارهای نوزاد که با توجه به نیازهای تکاملی مغز برنامه‌ریزی می‌شود، می‌تواند تغییرات جریان خون مغزی و در نتیجه آسیب مغزی را به حداقل برساند. تعیین تأثیر آموزش مراقبت بر اساس شناخت رفتار نوزاد به مادر بر میزان بروز خونریزی مغزی در نوزادان نارس هدف مطالعه می‌باشد.

روش‌ها: در این کارآزمایی بالینی، ۷۰ نوزاد که معیارهای ورود به مطالعه را دارا بودند، به صورت تصادفی در دو گروه مداخله و گروه کنترل تخصیص یافتند. در گروه مداخله، با ابزار APiB رفتارهای نوزاد نارس به مادر و پرستاران آموزش داده شد و سپس برنامه مراقبت بر اساس شناخت رفتار نوزاد نارس توسط مادران و پرستاران اجرا شد. در پایان مدت بستری، میزان بروز خونریزی مغزی بر اساس سونوگرافی مغز در روزهای ۳ و ۷ از زمان تولد و تشخیص پزشک معالج ثبت شد. گروه کنترل مراقبت‌های معمول بخش را دریافت کردند.

یافته‌ها: در این مطالعه ۳۸/۴ درصد نوزادان دختر و ۶۱/۶ درصد پسر بودند. میانگین سن جنینی در گروه مداخله $1/7 \pm 29/7$ و در گروه کنترل $1/7 \pm 29/6$ هفته بود. میزان بروز خونریزی مغزی در گروه کنترل ۵۴/۳ درصد و در گروه مداخله ۲۲/۹ درصد بوده است که نشان دهنده این است که میزان بروز خونریزی مغزی در گروه مداخله نسبت به گروه کنترل کاهش داشته است $p=0.01$.

نتیجه‌گیری: اجرای مراقبت بر اساس شناخت رفتار نوزاد نارس به مادر، میزان بروز خونریزی مغزی را کاهش می‌دهد.

واژه‌های کلیدی: نوزاد نارس، خونریزی مغزی، مراقبت بر اساس شناخت رفتار

نقش فن آوری های نوین آموزشی در خودمراقبتی سالمندان

محمود موحدی^۱

مرتضی خاقانی زاده^۲

فریال خمسه^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج الله)، تهران، ایران
^۲ دکترای پرستاری و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج الله) تهران، ایران (khaghanizade@bmsu.ac.ir)
^۳ کارشناس ارشد پرستاری و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج الله)، تهران، ایران

مقدمه: همه ما سالمندی را از بدو تولد آغاز می کنیم. این فرآیند متوقف یا معکوس نمی شود اما می شود به وسیله مراقبت صحیح نقص و نا توانی ناشی از سالمندی به تأخیر بیفتد، یا با روش های مناسب به حداقل برسد یا از آن پیشگیری شود و با اجرای برنامه های خود مراقبتی می توان توانایی عملکرد افراد سالمند را حفظ و بهبود بخشید.

روش پژوهش: در این مطالعه از روش مرور نظام مدار استفاده شد و بصورت هدف دار و متمرکز بر سؤال پژوهش، جستجوی اطلاعات مورد نیاز، بازیابی، ارزیابی و یکپارچه سازی شد

یافته ها: نتایج تحلیل داده های ۱۳ مقاله انتخاب شده در راستای سوال پژوهش حاکی از آن است که روش های مختلفی برای آموزش خود مراقبتی بیماران وجود دارد که این روش ها در سه طبقه خلاصه گردید: ۱- آموزش توسط پرستاران ۲- مصاحبه انگیزشی ۳- تغییر شیوه آموزش از سنتی به نوین.

نتیجه گیری: اطلاع رسانی و آموزش های سنتی پرستاران، استفاده از فن آوری های نوین آموزشی (رایانه و اینترنت) و برنامه های کاربردی (خود آموزهای ویدیویی) و شرکت در گروههای آموزشی و مشاوره ای از برنامه های مهم برای آموزش خود مراقبتی و ایجاد تغییر رفتار در سالمندان می باشد.

واژه های کلیدی: آموزش، یادگیری، سالمندی، خود مراقبتی

بررسی رضایتمندی اساتید بالینی از برگزاری کارگاههای پزشکی مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم

پزشکی شیراز

رویا خلیلی^۱

محمد رضادهقانی^۱

میترامینی^۱

جواد کجوری^۱

محبوبه صابر^۱

^۱ مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران (edc_shiraz@sums.ac.ir)

مقدمه و هدف: طبابت مبتنی بر شواهد به مفهوم حل یک مشکل بالینی به بهترین نحو ممکن است. متخصصین بالینی دوست دارند بیمارشان را به بهترین نحو درمان کنند، اما نمی دانند چگونه؟ اینجاست که باید بدانیم جوابی برای این سوال وجود دارد و بسته به وضعیت و شدت اورژانسی بودن مشکل بیمار است. EBM برای حل مشکلات ۴ قدم را پیشنهاد نموده است: ۱- طراحی سوال قابل پاسخگویی ۲- جستجو برای یافتن بهترین شاهد ۳- دیدگاه منتقدانه به شواهد ۴- بکارگیری نتایج و تلفیق آن با شرایط بیمار و سیستم بهداشتی. امروزه پزشکی مبتنی بر شواهد در برنامه آموزشی رشته های مختلف علوم پزشکی در سرتاسر جهان از جمله در کشورمان ایران مورد تاکید قرار گرفته است. در طرحهای درسی رشته های مختلف گنجانده شده و در سیاستگذاریهاری نظام سلامت بکار گرفته می شود. مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه علوم پزشکی شیراز نیز با برگزاری کارگاههای پزشکی مبتنی بر شواهد سعی بر توانمندسازی و آموزش بیشتر متخصصان بالینی جهت تشخیص و درمان صحیح تر و بروزتر و آموزش بهتر دانشجویان بالینی آنها دارد.

روش ها: در ۱۸ دوره از ۲۱ دوره یکماهه برگزار شده فلوشیپ آموزش پزشکی جهت اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی شیراز ۱۸ کارگاه آموزشی پزشکی مبتنی بر شواهد (در هر دوره ۱ روز به مدت ۴ ساعت) با سه موضوعیت ۱- مقدمه ای بر EBM ۲- موتورهای جستجو در EBM ۳- تصمیم گیری بالینی مبتنی بر شواهد و بررسی نقادانه مقالات برگزار گردید. در پایان کارگاه ارزشیابی انجام گرفت و داده ها وارد نرم افزار SPSS نسخه ۱۵ گردید و از سه حیطة سطح علمی مطالب، کاربردی بودن موضوع و ارزیابی کارگاه بطور کلی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: در موضوع مقدمه ای بر EBM که شامل تعاریف و انواع آن بود، میزان رضایت شرکت کنندگان عبارتند از: سطح علمی مطالب ۹۵٪ و کاربردی بودن موضوع ۹۳٪ و ارزیابی کل مطلب ۹۷٪. در موضوع موتورهای جستجو در EBM که شامل معرفی انواع سایتهای مرتبط و جستجوی آخرین مقالات و نتایج بدست آمده از درمان و تشخیص بیماریها بود، میزان رضایت شرکت کنندگان عبارتند از: سطح علمی مطالب ۸۶٪ و کاربردی بودن موضوع ۸۰٪ و ارزیابی کل مطلب ۸۸٪. در موضوع تصمیم گیری بالینی مبتنی بر شواهد و بررسی نقادانه مقالات درمان و تشخیص، میزان رضایت شرکت کنندگان عبارتند از: سطح علمی مطالب ۹۶٪ و کاربردی بودن موضوع ۸۶٪ و ارزیابی کل مطلب ۹۷٪.

نتیجه گیری: به نظر میرسد که نتایج بالا نشان میدهد برگزاری کارگاه های آموزشی پزشکی مبتنی بر شواهد در جهت افزایش آگاهی و توانمندی اعضای هیات علمی نقش موثری داشته است. همچنین نتایج نشان می دهد که میزان رضایت بالاست ولی در خصوص بحث هایی مثل جستجوی سایت های مرتبط و مقالات بهتر است مطالب بصورت کاربردی تر همراه با کارگروهی و صرف وقت بیشتر باشد.

واژه های کلیدی: اساتید بالینی، پزشکی مبتنی بر شواهد

آنالیز تاثیر آموزش پرستاری مبتنی بر شواهد بر مراحل پنجگانه فرآیند پرستاری

حسین حبیب زاده^۱

نسرین خواجه علی^۲

حمیدرضا خلخالی^۳

یوسف محمدپور^۴

سارا آدریشی^۵

^۱ استادیار، دانشکده پرستاری و مامایی ارومیه، علوم پزشکی ارومیه، ارومیه، ایران

^۲ کارشناس ارشد آموزش پرستاری، بیمارستان رازی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران (nasrinkh2009@yahoo.com)

^۳ استادیار، دانشکده بهداشت ارومیه، علوم پزشکی ارومیه، ارومیه، ایران

^۴ دانشجوی دکتری آموزش پزشکی، دانشکده پرستاری ارومیه، دانشگاه علوم پزشکی ارومیه، ارومیه، ایران

^۵ دانشجوی کارشناس ارشد آموزش پرستاری، گروه داخلی جراحی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران

مقدمه و هدف: فرآیند پرستاری یک روش اندیشمندانه برای تعیین و حل مشکلات سلامتی به منظور برآورده سازی نیازهای مراقبت بهداشتی که به نظر اکثر صاحب نظران مفهوم پرستاری مبتنی بر شواهد را تداعی می کند. این مطالعه با هدف بررسی آنالیز تاثیر آموزش پرستاری مبتنی بر شواهد بر مراحل پنجگانه فرآیند پرستاری در بین دانشجویان پرستاری انجام شد

روش ها: این پژوهش نیمه تجربی بر روی ۴۸ دانشجوی ترم ۳ پرستاری دانشکده پرستاری ارومیه در سال تحصیلی ۱۳۹۲-۱۳۹۱ انجام گردید. نمونه گیری به صورت در دسترس انجام گرفت و به طور تصادفی به دو گروه کنترل (۲۴) و مداخله (۲۴) تقسیم شدند. دانشجویان گروه مداخله تحت آموزش پرستاری مبتنی بر شواهد قرار گرفتند. نحوه نگارش فرآیند پرستاری توسط دانشجویان گروه کنترل و مداخله با چک لیست مورد ارزیابی قرار گرفت. داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS و آزمون آماری کای دو مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: نتایج این مطالعه نشان داد در ارزیابی کلی فرآیند پرستاری بر اساس آموزش پرستاری مبتنی بر شواهد در پنج حیطه، در بررسی و شناخت ۶۱/۹ درصد، در اولویت بندی اهداف ۶۶/۹ درصد، در برنامه ریزی ۷۲/۲ درصد، در اجرا ۷۷/۳ درصد و در ارزشیابی ۶۸/۴ درصد عملکرد مثبت نسبت به گروه کنترل داشته است، که از لحاظ آماری معنی دار بوده است. ($P < 0.05$)

نتیجه گیری: آموزش پرستاری مبتنی بر شواهد بیش از روش مرسوم منجر به ارتقای مهارت اجرای فرآیند پرستاری در دانشجویان پرستاری می شود. بنابراین پیشنهاد می شود از این روش در آموزش بالینی استفاده شود.

واژه های کلیدی: آموزش، پرستاری مبتنی بر شواهد، فرآیند پرستاری

دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی نسبت به خودکارآمدی پژوهشی

سعیده دریازاده^۱

جلیل کوهپایه زاده^۱

^۱ دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران (daryazadehs@yahoo.com)

مقدمه و هدف: باورهای پژوهشی دانشجویان تأثیر مهمی در انجام یا اجتناب از تحقیق دارد. هدف این مطالعه مقایسه دیدگاه های دانشجویان مقاطع کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی نسبت به خودکارآمدی پژوهشی بود.

روش ها: این مطالعه توصیفی- مقطعی در سال ۱۳۹۲ در ۱۴۰ نفر از دانشجویان مقاطع کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی دانشگاه علوم پزشکی تهران به روش نمونه گیری تصادفی ساده انجام شد. حجم نمونه بوسیله مطالعه مقدماتی و محاسبه واریانس نمونه تعیین شد. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه خودایفا و استاندارد شده خودکارآمدی پژوهشی بود. تجزیه تحلیل آماری داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS-17 و آزمون آماری T مستقل برای مقایسه ۷ آیتم در پرسشنامه خودکارآمدی پژوهشی شامل موارد آماری و تحلیلی، مفهوم پردازی، روش و اجراء پژوهش کیفی، گزارش نویسی، مهارت ها و تبحرها و اخلاق در دانشجویان ذکر شده انجام گردید.

یافته ها: اختلاف معنی داری در مقایسه دیدگاه های دانشجویان کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی در مقیاس های خودکارآمدی آماری و تحلیلی، مفهوم پردازی، روش و اجراء پژوهش کیفی، گزارش نویسی و مهارت ها و تبحرها مشاهده شد ($p=0/000, 0/008$). ولی اختلاف معنی داری در مقیاس اخلاق در آنها مشاهده نشد ($p=0/176$).

نتیجه گیری: دانشجویان دکترای تخصصی در مقایسه با دانشجویان کارشناسی ارشد دیدگاه مثبت تری نسبت به خودکارآمدی پژوهشی داشتند.

واژه های کلیدی: خودکارآمدی، پژوهش، دانشجویان

تأثیر آموزش در رفتارهای پیشگیری کننده از عفونت هپاتیت B در کارکنان سلامت

محمد حسین دلشاد^۱

علیرضا حیدرنیا^۲

فاطمه پورحاجی^۳

شمس الدین^۴

خانعلی محمدی^۵

زهرا دلشاد^۶

^۱ دانشجوی دکترای تخصصی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، گروه آموزش بهداشت دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران (delshad264@yahoo.com)

^۲ استاد، گروه آموزش بهداشت، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

^۳ دانشجوی دکترای تخصصی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، گروه آموزش بهداشت دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

^۴ دانشیار، گروه آموزش بهداشت، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

^۵ دانشجوی دکترای تخصصی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، گروه آموزش بهداشت دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

^۶ فارغ التحصیل روانشناسی عمومی، گروه روانشناسی، دانشگاه پیام نور پردیس، تهران، ایران

مقدمه و هدف: مهمترین عامل هپاتیت مزمن، نارسایی کبد و سرطان کبد در ایران هپاتیت B است. اولین اقدام عمومی جهت پیشگیری از شیوع آن، آموزش عمومی مردم و به ویژه گروه های در معرض خطر است. لذا هدف این تعیین میزان تاثیر مداخله آموزشی بر تداوم رفتارهای پیشگیری کننده از عفونت ناشی از ویروس هپاتیت B کارکنان خدمات بهداشتی و درمانی است.

روش ها: پژوهش حاضر از نوع مداخله ای نیمه تجربی است که در آن تعداد ۱۳۵ نفر از کارکنان، به روش تصادفی خوشه ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات با پرسش نامه خودایفا انجام شد. پرسش نامه شامل چهار بخش بود؛ قسمت اول مربوط به مشخصات فردی، قسمت دوم سؤال های مربوط به آگاهی، قسمت سوم سؤال های مربوط به نگرش و بخش چهارم مربوط به اقدام های پیشگیری کننده از عفونت هپاتیت B می باشد. تکمیل پرسش نامه در سه مرحله قبل، بلافاصله و شش ماه بعد از برنامه آموزش بهداشت انجام شد.

یافته ها: یافته ها نشان داد که آگاهی خوب در قبل از آموزش ۵۷٪ بوده و در بعد آموزش به ۱۸/۸۵٪ افزایش یافته و نگرش مثبت از ۶۰٪ به ۸۵/۹۱٪ و رفتارهای بهداشتی خوب از ۱۸/۴۵٪ به ۷۰/۸۳٪ افزایش یافت. به طور کلی بین رتبه آگاهی، نگرش و رفتارهای بهداشتی در قبل و بعد از آموزش اختلاف معنی دار مشاهده شد ($P = 0.01$).

نتیجه گیری: برنامه آموزشی روی آگاهی، نگرش و رفتارهای پیشگیری کننده از عفونت هپاتیت B کارکنان تاثیر مثبت داشت. این نتایج می تواند در برنامه های آموزش ارتقای سلامت شغلی کارکنان خدمات بهداشتی و درمانی، کاربرد داشته باشد.

واژه های کلیدی: هپاتیت بی، آموزش ارتقای سلامت، برنامه آموزشی

معیار سازه های سنجش رفتارهای پیشگیرانه از عفونت ناشی از ویروس هپاتیت ب در کارکنان تیم سلامت

محمد حسین دلشاد^۱

علیرضا حیدرنیا^۲

فاطمه پورحاجی^۳

شمس الدین^۴

خانعلی محمدی^۵

زهرا دلشاد^۶

^۱ دانشجوی دکتری تخصصی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، گروه آموزش بهداشت دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران (delshad264@yahoo.com)

^۲ استاد، گروه آموزش بهداشت، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

^۳ دانشجوی دکتری تخصصی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، گروه آموزش بهداشت دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

^۴ دانشیار، گروه آموزش بهداشت، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

^۵ دانشجوی دکتری تخصصی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، گروه آموزش بهداشت دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

^۶ فارغ التحصیل روانشناسی عمومی، گروه روانشناسی، دانشگاه پیام نور پردیس، تهران، ایران

مقدمه و هدف: مهمترین عامل هپاتیت مزمن، نارسایی کبد و سرطان کبد در ایران هپاتیت ب است. اولین اقدام عمومی جهت پیشگیری از شیوع آن، آموزش عمومی مردم و به ویژه گروه های در معرض خطر است. لذا هدف این تعیین میزان تاثیر مداخله آموزشی بر تداوم رفتارهای پیشگیری کننده از عفونت ناشی از ویروس هپاتیت ب کارکنان خدمات بهداشتی و درمانی است.

روش ها: پژوهش حاضر از نوع مداخله ای نیمه تجربی است که در آن تعداد ۱۳۵ نفر از کارکنان، به روش تصادفی خوشه ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات با پرسش نامه خودایفا انجام شد. پرسش نامه شامل چهار بخش بود؛ قسمت اول مربوط به مشخصات فردی، قسمت دوم سؤال های مربوط به آگاهی، قسمت سوم سؤال های مربوط به نگرش و بخش چهارم مربوط به اقدام های پیشگیری کننده از عفونت هپاتیت ب می باشد. تکمیل پرسش نامه در سه مرحله قبل، بلافاصله و شش ماه بعد از برنامه آموزش بهداشت انجام شد. **یافته ها:** یافته ها نشان داد که آگاهی خوب در قبل از آموزش ۵۷٪ بوده و در بعد آموزش به ۱۸/۸۵٪ افزایش یافته و نگرش مثبت از ۶۰٪ به ۸۵/۹۱٪ و رفتارهای بهداشتی خوب از ۱۸/۴۵٪ به ۷۰/۸۳٪ افزایش یافت. به طور کلی بین رتبه آگاهی، نگرش و رفتارهای بهداشتی در قبل و بعد از آموزش اختلاف معنی دار مشاهده شد ($p=0.01$).

نتیجه گیری: برنامه آموزشی روی آگاهی، نگرش و رفتارهای پیشگیری کننده از عفونت هپاتیت B کارکنان تاثیر مثبت داشت. این نتایج می تواند در برنامه های آموزش ارتقای سلامت شغلی کارکنان خدمات بهداشتی و درمانی، کاربرد داشته باشد.

واژه های کلیدی: پیشگیری، برنامه آموزشی، آموزش ارتقای سلامت

بررسی وضعیت ارتباط پرستار با کودک در بخش های اطفال

مهدیه رازی^۱

طیبه ریحانی^۲

مهری یاوری^۳

سید محسن اصغری نکاح^۴

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری کودکان، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی، مشهد، ایران (razim921@mums.ac.ir)

^۲ کارشناس ارشد پرستاری، مربی و عضو هیئت علمی گروه کودکان، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی، مشهد، ایران

^۳ عضو هیات علمی و مربی گروه بهداشت جامعه، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی، مشهد، ایران

^۴ دکترای تخصصی روانشناسی کودک، استادیار، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: برقراری ارتباط کلید ایفای نقش در حرفه پرستاری است و در واقع اساس کار پرستاران در مراقبت از بیماران محسوب می شود. ارتباط پرستار- بیمار به ویژه هنگامی که بیمار کودک است اهمیت دوچندانی می یابد زیرا کودکی یکی از مهم ترین مراحل رشد و تکامل است. یکی از مواردی که تاکنون در حرفه پرستاری نادیده گرفته شده یا کمتر مورد بحث قرار گرفته، نحوه برقراری ارتباط با کودکان می باشد. با توجه به اهمیت برقراری ارتباط با کودک، این پژوهش با هدف بررسی وضعیت ارتباط پرستار با کودک در بخش های اطفال انجام گردید.

روش ها: جهت تعیین وضعیت موجود پیرامون وضعیت ارتباط پرستار با کودک در بخش های اطفال، پرسشنامه طراحی گردید. یک پرسشنامه برای پرستاران شاغل در بخش اطفال و یک پرسشنامه برای والدین کودکان بستری در بخش. با مراجعه به بخش های اطفال بیمارستان امام رضا(ع) و دکتر شیخ مشهد، پرسشنامه در اختیار ۳۰ پرستار و ۳۰ مادر کودک بستری در بخش قرار داده شد، سپس نتایج به دست آمده مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: بررسی نتایج پژوهش نشان داد میزان ارتباط پرستار با کودک از دیدگاه پرستاران خوب (۴۶/۶ درصد) و از دیدگاه مادران ضعیف (۴۳/۳) می باشد. از میان آیتم های ارتباط پرستار با کودک، مواردی که کمترین درصد به آن ها تعلق گرفته بود، از دیدگاه پرستاران مربوط به بیان نام و سمت پرستار برای کودک به زبان قابل فهم و از دیدگاه مادران مربوط به سلام و احوالپرسی با کودک، بیان نام و سمت پرستار برای کودک به زبان قابل فهم، دادن فرصت به کودک جهت بیان سوال و ابراز احساساتش، پاسخگویی به سوالات کودک، همراهی و همدلی با کودک و... بود.

نتیجه گیری: با توجه به نتایج به دست آمده در حال حاضر ضعف آموزشی در برخی جنبه های ارتباطی میان پرستار و کودک وجود دارد که با اندیشیدن تدابیر مناسب پرستاری و مدیریتی می توان به رفع این مشکل کمک کرد. پیشنهاد می گردد با برنامه ریزی های مدون نسبت به آموزش پرستاران در زمینه برقراری ارتباط با کودک بر اساس استانداردهای موجود اقدام گردد.

واژه های کلیدی: ارتباط، پرستار، کودک

مقایسه نظریه های کلاسیک و سوال – پاسخ اندازه گیری در علوم رفتاری و پزشکی: مروری بر مفروضه ها، مزایا و محدودیتها

محمد رجب پور^۱

حسین کریمی مونقی^۲

غلامحسین ظریف نژاد^۳

۱ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(Rajabpoorm921@mums.ac.ir)

۲ دانشیار، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه آموزشی داخلی جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

۳ مربی، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه آموزشی پرستاری مدیریت، بهداشت و روان دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: نظریه های کلاسیک آزمون و سؤال پاسخ در ساخت و تحلیل آزمون ها و پرسش نامه ها کاربرد زیادی دارند. نظریه سؤال پاسخ به دلیل وجود نقطه ضعف های متعدد نظریه کلاسیک پا به عرصه وجود گذاشت. اگر چه این نظریه نقطه ضعفهای اصلی نظریه کلاسیک را جبران نمود و انجام کارهایی مثل سنجش انطباقی و تشکیل بانک سؤال در بطن آن را امکان پذیر کرد، ولی دلایل قطعی برای حذف کامل نظریه کلاسیک وجود ندارد و این نظریه هنوز در حوزه های متعدد علمی مورد استفاده قرار می گیرد. مطالعات پیشین نشان میدهد که نظریه سؤال پاسخ توسعه نظریه کلاسیک در غالب مدل های پیچیده تر و کامل تر است نه رقیب آن. تفاوت اصلی این دو نظریه در این است که نظریه سؤال پاسخ، سؤال محور، ولی نظریه کلاسیک، آزمون محور است. این موضوع پیامدهای مختلفی در پی داشته است. به عنوان مثال، مدل سازی خطای اندازه گیری در نظریه سؤال پاسخ در سطح سؤال و در نظریه کلاسیک در سطح آزمون است. در عمل، نظریه سؤال پاسخ در مواجهه با مشکلات پیش روی نظریه کلاسیک مثل خطاهای استاندارد شرطی، طراحی آزمون های موازی، هم ترازسازی، بررسی سوءگیری سؤال و سنجش انطباقی، عملکرد موفقی داشته است. در مطالعه حاضر اصول، مبانی، مزایا و محدودیتهای هر دو نظریه مورد مقایسه قرار گرفته اند.

واژه های کلیدی: نظریه کلاسیک، نظریه سؤال پاسخ، نظریه های اندازه گیری، ارزشیابی

ارتقا حرفه پرستاری با ایجاد محیط آموزشی اثربخش در بالین

اعظم حبشی زاده^۱

فاطمه رجب دیزاوندی^۲

الهه جاقوری^۳

^۱کارشناسی ارشد آموزش پرستاری، واحد تحصیلات تکمیلی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران
^۲کارشناسی ارشد آموزش پرستاری، دفتر توسعه آموزش علوم پزشکی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران
(RajabF2@mums.ac.ir)

^۳دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران

مقدمه و هدف : فراهم کردن یک محیط مناسب که پرستاران فرصت و امکانات لازم را در آن محیط جهت بکارگیری دانش و مهارت خود پیدا کنند جهت ارائه مراقبت با کیفیت بالا به بیمار ضروری است. زیرا مشخص شده است که یکی از عوامل مؤثر جهت ارائه مراقبت با کیفیت بالا به بیماران در پرستاران، وجود فضای مناسب آموزشی در محیط کار بالینی است. هدف مطالعه، بررسی عوامل مؤثر بر آموزش اثربخش در محیط کار پرستاران می باشد.

روش ها : پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی تحلیلی میباشد که در آن نظرات کادر پرستاری بیمارستانهای شهرستان مشهد در مورد معیارهای محیط کار آموزشی اثربخش و مطلوب از جامعه پرستاران بالینی ($n = 120$) بوسیله پرسشنامه ای روا و پایا جمع آوری شد. این پرسشنامه در ۲ قسمت : ۱- اطلاعات دموگرافیک و ۲- پرسشنامه بررسی کننده جو سازمان در پنج حیطه ارتباطات کاری، وضوح نقش پرستاران، وضوح هدف سازمان، وضوح خط مشی و اعطای پاداش می باشد.

یافته ها : نتایج نشان داد که فقط ۱۲٪ پرستاران، محیط آموزشی در بالین را مطلوب می دانند و دلیل آنرا وجود جو همکاری در بیمارستان (۶۵/۳٪) بیان نمودند در حالیکه معتقدند در دسترس نبودن روشهای استاندارد انجام کارها (۶۵/۳٪) و عدم توجه به صلاحیت و شایستگی حرفه ای پرستاران (۷۸/۰۳٪) از مهم ترین موانع ایجاد محیط کار آموزشی اثربخش است. بررسی ارتباط بین نوع نگرش کادر پرستاری از محیط کارشان با مشخصات فردی روشن کرد که نوع نگرش با سابقه کار پرسنل پرستاری و مدرک تحصیلی آنان ارتباط معناداری دارد. در حالیکه ارتباط معناداری بین نوع نگرش پرستاران با دیگر مشخصات فردی نظیر وضعیت استخدامی، شیفت کاری، رده شغلی و ... دیده نشد.

نتیجه گیری : توجه به صلاحیت بالینی پرستاران و فراهم نمودن فرصت برای پرستاران جهت بیان نظراتشان برترین راهکار ایجاد محیط کار اثربخش از دید پرستاران می باشد که می توان با استفاده از مدیریت مشارکتی و تشکیل حلقه های کنترل کیفیت به این مهم دست یافت.

واژه های کلیدی : محیط آموزشی، محیط کار بالینی، مدیریت مشارکتی، حلقه های کنترل کیفیت

میزان رضایت دانشجویان دوره کارشناسی دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه از دوره رشته تحصیلی

زکيه رستم زاده^۱

اميراصغري

^۱ استادیار، گروه ویروس شناسی، دانشگاه علوم پزشکی آذربایجان غربی، ارومیه، ایران (rostamzadehzakieh@yahoo.com)

مقدمه و هدف: در ارتقاء سطح سلامتی جامعه، نیروی انسانی کارآمد، متعهد و عالقمند که بتواند جوابگوی مسائل بهداشتی و سلامت مردم باشد، نقش اساسی را ایفا می کند. نظام آموزشی، نظامی پیوسته در حال تغییر است. عالقمندی و رضایت از رشته تحصیلی که از مهمترین عوامل موثر در موفقیت دانشجویان است باید در صدر اولویت های برنامه ریزی آموزشی قرار گیرد. به دلیل ارتباط مستقیم رشته های پیراپزشکی با سلامتی انسانها بایستی به توانمند سازی دانشجویان و فارغ التحصیلان این رشته ها اهمیت داده شود و عوامل موثر جهت افزایش این توانمندی مد نظر گرفته شود.

روش ها: در این مطالعه توصیفی- مقطعی در سال ۳۱۳۱، دانشجویان دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه که حداقل چند ترم تحصیلی کامل را در این دانشگاه گذرانده بودند و در زمان انجام پژوهش نیز در این دانشگاه مشغول به تحصیل بودند وارد مطالعه شدند کل جامعه مورد بررسی ۶۶ نفر بودند که به روش نمونه گیری سرشماری وارد مطالعه شدند. داده ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. ابزار جمع آوری داده ها شامل پرسشنامه ای حاوی ۳۱ سؤال در حیطه رضایتمندی از رشته تحصیلی خود بود

یافته ها: در مجموع ۶۶ دانشجو در تحقیق حضور داشتند و در همگی پرسشنامه هایی که مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت درصد پاسخ دهی به سؤالات ۳۱۱ درصد بود و میانگین سنی دانشجویان ۶۶ سال بود. ۵/۶ درصد از دانشجویان از دروس پایه رضایت کم و ۳/۵۵ درصد رضایت متوسط و ۴/۱۵ درصد رضایت زیاد داشتند و از نظر میزان مرتبط بودن واحدهای پایه با رشته ۷/۳ درصد رضایت کم، ۵۵ درصد متوسط و ۱/۱۶ درصد رضایت زیاد داشتند. رضایت دانشجویان از دروس تخصصی ۵/۴ درصد کم، ۴/۴۵ درصد متوسط و ۵/۴۶ درصد زیاد بود. رضایت دانشجویان از میزان ارتباط واحد های اختصاصی با رشته مورد نظر ۷/۳ درصد کم، ۶/۴۵ درصد متوسط و ۳/۴۵ درصد زیاد بود. در رابطه با کارآموزی ۶/۱۱ درصد دانشجویان رضایت کم، ۵/۴۶ درصد متوسط و ۵/۶۶ درصد رضایت زیاد داشتند. در رابطه با میزان مفید بودن نحوه ارائه کارآموزی، ۳/۳۶ درصد رضایت کم، ۵/۵۵ درصد متوسط و ۱/۱۶ درصد رضایت زیاد داشتند. در رابطه با تناسب برنامه های درسی با نیازهای جامعه نظرات دانشجویان به شرح زیر بود: ۵/۶۵ درصد کم، ۵/۴۶ درصد متوسط و ۴/۶۷ درصد زیاد بود.

نتیجه گیری: بر اساس میزان رضایتمندی و نارضایتی دانشجویان از دروس اصلی و تخصصی رشته تحصیلی می توان گفت که محتوای دروس اصلی و تخصصی برای این دانشجویان رضایت بخش بوده و دانشجویان از نحوه تدریس این دروس توسط اساتید رضایت بیشتری داشتند که این امر بیانگر تدریس مناسب و موثر آنهاست. با رفع مشکل نگرانی از آینده شغلی و مشخص نمودن جایگاه رشته های پیراپزشکی، دانشجویان از آینده شغلی خود مطمئن خواهند شد و امید به آینده در آنها تقویت شده و آنان را علاقمند و مشتاق به تحصیل خواهد کرد و از طرفی شاخصه مهم اطلاع رسانی باید بیشتر مورد توجه قرار گیرد.

واژه های کلیدی: رضایتمندی، دانشجو

الگوریتم مسیریابی سلامت در نظام سلامت

سمیه رستمی مسکوپایی

کارشناس ارشد تحقیقات آموزشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مازندران، ساری، ایران (somayehrostami14@yahoo.com)

مقدمه و هدف: هدف غایی سلامت، تامین سلامت جامعه می باشد در دستیابی به این هدف وجود الگوریتم‌های تعیین مسیر، کمک شایانی به پیشبرد آن خواهد نمود. کمینه کردن هزینه، ارتقاء تصمیم‌گیری مشتری (بیمار با هدف مراقبت‌های بهداشتی و مراقبت‌های درمانی) و متعاقب آن افزایش همکاری موثر بر سلامت خود بیمار، همراهان و کارکنان، توانمندی بیماران در دستیابی به سلامت خود، ارتقاء رضایت دو سویه دریافت‌کننده و ارائه خدمات نیازمند مدل مشخص سازمانی می‌باشد که بسترهای سلامت جسمی، روحی، اجتماعی جامعه را فراهم می نمایند. براین اساس مطالعه حاضر ارائه الگوریتم بدوی مسیریابی سلامت در نظام سلامت می باشد تا هدف دستیابی به بسته‌های خدمات بهداشتی درمانی در بشرايط مطلوب صورت گیرد.

روش‌ها: این مطالعه با بررسی ۳۴ مقاله نزدیک به پژوهش حاضر صورت گرفته است و براساس اطلاعات به دست آمده اقدام به ارائه الگوریتم مسیریابی سلامت با محوریت دستیابی به مسیرهای دستیابی به خدمات صورت گرفته است. این الگوریتم شامل مسیرهای سفر بین‌بخشی بیمار، تعداد ارجاعات تردد بین‌بخشی و هزینه ارجاعات عمومی و تخصصی بیمار، مدیریت زمان مسیر دستیابی به خدمت، دسترسی پایگاه آموزش سلامت، بکارگیری مسیریاب متخصص سلامت و ... صورت گرفته است ضمن آنکه مسیریابی کلینیک‌های بهداشتی و پزشکی نیز مشمول این الگوریتم خواهند شد.

یافته‌ها: براین اساس رهیابی به مسیرهای دستیابی مراقبت‌های بهداشتی و درمانی با رویکرد مسیریابی تخصصی بهداشتی کمک شایانی به بیماران می نماید تا بتوانند سلامت و بهبودی مطلوب خود را به دست آورند. مسیریابی سلامت در مراکز بهداشتی درمانی با بکارگیری نقشه بهداشتی یا نقشه درمانی صورت خواهد گرفت که خود نیاز به مهندسین، پزشکان و کارشناسان متخصصی داشته تا بتواند نقشه را طراحی و مسیرهای کاربری را فعال نموده و نقطه کور و یا نقاط غیرکارا نظام سلامت را در دستیابی به هدف حذف نمایند، **نتیجه‌گیری:** ایجاد نظم در نظام سلامت ملزم به بهره‌وری از سیستم‌های کارآمد بهداشتی و درمانی دارد تا در کمترین، بهترین شرایط، کمترین هزینه، بهترین کیفیت می باشد.

واژه‌های کلیدی: مسیریابی، الگوریتم سلامت، سلامت، نقشه بهداشتی، نقشه درمانی، هزینه اثربخشی سلامت، نظام سلامت

آموزش راه رفتن پس از عمل جراحی

فاطمه حشمتی نبوی^۱

رضا رضائی^۲

زهره پوراسماعیل^۲

عباس عمرانی^۲

عادل فاضلی^۲

حسین شبانی^۲

محمد نائی^۲

رامین علیپور^۲

۱ استادیار مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه بهداشت و مدیریت ، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
۲ دانشجو، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (OmraniA921@mums.ac.ir)

داستان فیلم: عمل جراحی واقعه ای مهم در برنامه درمانی بیمار است و موفقیت آن بشدت وابسته به مراقبت های بعد از آن می باشد. مراقبت بعد از عمل جنبه های مختلفی دارد که راه بردن بیمار بعد از آن از مهمترین مراقبت ها می باشد. راه رفتن بیمار می تواند سبب جلوگیری از عوارض متعدد شود و موجب تسریع بهبودی بیمار می گردد. این فیلم رویکردی علمی به مراقبت بعد از عمل و خروج از تخت بیمار دارد.

واژه های کلیدی: عمل جراحی، راه رفتن، مراقبت بعد از عمل

اخلاق حرفه ای

عبداله رضایی دهقانی

دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران (rezaei@nm.mui.ac.ir)

مقدمه و هدف: در ایام نه چندان دور افراد شاغل در امور پزشکی که حیطة فعالیت آنها بسیار وسیع وشامل کلیه مجموعه های پزشکی از جمله پرستاری هم می شد را با اسامی چون حکیم و حکیم باشی می شناختند . این نکته جای تامل دارد که چرا یک چنین فردی را حکیم خطاب می کردند؟ حکیم باشی های گذشته از هیچگونه امکانات پا راکلینیکی مجهز امروزی برخوردار نبودند و حداقل امکانات تشخیصی و درمانی امروزی را هم در اختیار نداشتند ولی شنیده و خوانده ایم که بسیاری از مشکلات درمانی جامعه خود را علیرغم امکانات کم حل و فصل می کردند . برآستی چرا اینگونه بود ؟ رمز این مسئله در حکیم بودن آن ها بود . افرادی چون حکیم ابوعلی سینا ورازی و ...از حکمت برخوردار بودند و بواسطه این حکمت که از طریق عبودیت ، تفکر ، معرفت و شعور طی سالیان متمادی کسب می نمودند به مراحل می رسیدند که سر چشمه های بسیاری از امور را درک کرده و از آن طریق مسیر صحیح را بدست می آورند چرا که ماهیت جهان تضاد است ، ماهیت انسان تضاد است. تضادها منشا تکامل هستند و حکمت تعدیل کننده و حرکت عقل در تضاد ها است . در حقیقت حکمت نمایشگر مسیر صحیح در امتدادهاست. کسیکه قدم در راه حرف پزشکی می گذارد برای موفقیت دنیائی و آخرتی نیاز به چهار ویژگی علم ، حکمت ، عشق و رقت دارد که اگر هر مورد کمرنگ و یا حذف شود خلل بزرگی در کار ایجاد خواهد شد . در اینجا باید توجه داشت که آفت این چهار ویژگی کسب روزی غیر حلال است و مولانا چه خوب این مطلب را بیان می کند که : علم و حکمت زاید از لقمه حلال عشق و رقت آید از لقمه حلال و بر اساس همین بود که شاغلین در امورپزشکی یا بهتر بگوییم حکیمان قدیم دریافت حق الزحمه را در اولویت های آخر قرار می دادند و اولویت اول برای آن ها درمان ، مراقبت و رفع مشکل از دردمندان بوده است. آن ها حتی پای گذاشتن در این راه را هم به نیت رضای حق تعالی و خدمت به خلق خدا و به دور از مادیات شروع می کردند . به عبارت دیگر گندم را برای گندم می کاشتند که البته گاه هم خود به خود بدست می آمد . با توجه به اینکه خیزگاه حکمت حتی در قبل از اسلام هم از ایران شروع شده و شهر اسفراین را خاستگاه حکمت در جهان می دانند . به طوریکه حکیمان بزرگ یونان مثل تالس اقلیدس و... برای یافتن گمشده خود یعنی حکمت به ایران آمدند و حکمت را فرا گرفته و به یونان بردند و پس از اسلام نیز ایران مهد حکمت اسلامی شد که تمام تشنگان حکمت جهان از آن سیراب شدند، شاغلین حرف پزشکی از جمله پرستاران امروز نیز باید در حرفه خود سرآمد حکمت اسلامی باشند.

واژه های کلیدی: اخلاق حرفه ای، پرستاری، پزشکی

تاثیر آموزش به روش بازخوردمحور (teach back) بر خودمراقبتی بیماران مبتلا به نارسایی

قلبی

زهرا دلیر^۱

زکيه ريحاني^۲

سید رضا مظلوم^۳

فروه وکیلیان^۴

^۱ مربی هیئت علمی گروه داخلی جراحی و دانشجوی دکترای پرستاری، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲ مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (ReihaniZ2@mums.ac.ir)
^۳ دکترای پرستاری، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و عضو هیئت علمی گروه داخلی جراحی دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۴ استادیار گروه قلب و عروق، متخصص قلب و فلوشیپ نارسایی و پیوند قلب، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: نارسایی قلبی یکی از شایع ترین بیماری های مزمن با میزان مرگ و میر بالاست. آموزش خودمراقبتی در کاهش تعداد دفعات بستری و ارتقای کیفیت زندگی این بیماران موثر می باشد؛ با این وجود اثر آموزشهای سنتی در مطالعات گذشته دوامی نداشته است. تعیین تاثیر آموزش به روش بازخوردمحور (teach back) بر خودمراقبتی بیماران مبتلا به نارسایی قلبی هدف مطالعه بود.

روش ها: در این مطالعه کارآزمایی بالینی، ۶۲ بیمار نارسایی قلبی بستری در بیمارستان های امام رضا (ع) و قائم (عج) مشهد در سال ۱۳۹۳ به صورت تخصیص تصادفی در دو گروه مداخله و کنترل بررسی شدند. در گروه مداخله، آموزش خودمراقبتی به صورت انفرادی به روش بازخوردمحور به مدت ۳-۴ روز اجرا شد و در گروه کنترل آموزش خودمراقبتی به روش معمول ارائه گردید. خودمراقبتی با پرسشنامه رفتارهای خودمراقبتی اروپایی نارسایی قلبی قبل و یک ماه پس از ترخیص اندازه گیری شد. تحلیل داده ها با نرم افزار SPSS ویرایش ۱۱/۵ با استفاده از آزمون های تی مستقل و تی زوجی انجام شد.

یافته ها: قبل از مطالعه، میانگین نمره خودمراقبتی در دو گروه تفاوت معنی داری نداشت؛ اما بعد از مداخله، میانگین نمره خودمراقبتی در گروه مداخله بطور معنی داری بیشتر از گروه کنترل بود ($P < 0/001$). همچنین، در گروه مداخله میانگین نمره خودمراقبتی بعد از مداخله نسبت به قبل، افزایش معنی داری داشت ($P < 0/001$) ولی در گروه کنترل، این تفاوت معنی دار نبود ($P = 0/782$).

نتیجه گیری: با توجه به نتایج مطالعه، روش بازخوردمحور به عنوان روشی جهت آموزش خودمراقبتی و ارتقاء سلامتی بیماران نارسایی قلبی توصیه می شود.

واژه های کلیدی: آموزش بازخوردمحور، خودمراقبتی، نارسایی قلبی

تأثیر کارگاه آموزشی بر ارتقای دانش پرسنل پزشکی در زمینه ی احیاء قلبی- ریوی اطفال

پریسا زارعی شریقی^۱

عماد یوزباشیان^۲

غلامرضا خادمی^۳

بهاره ایمانی^۴

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد تغذیه، گروه تغذیه، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (zareip921@mums.ac.ir)

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد تغذیه، گروه تغذیه، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۳ استادیار، گروه اطفال، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۴ استادیار، گروه اطفال، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: آگاهی و مهارت کافی پزشکان و پرستاران در زمینه احیاء قلبی - ریوی به عنوان مهمترین فوریت پزشکی اطفال، امری ضروری به نظر می رسد و تأثیر بسزایی در کاهش مرگ و میر و سایر عواقب سلامتی در کودکان دارد. لذا مطالعه حاضر به بررسی تأثیر آموزش در افزایش دانش احیاء پایه و پیشرفته پرسنل پزشکی پرداخته است.

روش ها: در این مطالعه جمع آوری اطلاعات با تکمیل پرسشنامه ۲۳ موردی از شرکت کنندگان حاضر در کارگاه یک روزه احیاء پایه و پیشرفته کودکان در بیمارستان دکتر شیخ مشهد، در دو مرحله قبل و بعد کارگاه صورت گرفت. آموزش تئوری و عملی به صورت سخنرانی، کار روی ماکت و ارائه فیلم آموزشی استاندارد بود. شرکت کنندگان در ۴ گروه پرستار (۹۴ نفر)، پزشک عمومی (۲۸ نفر)، متخصص اطفال (۱۳ نفر) و کارشناس هوشبری (۷ نفر) طبقه بندی شدند. پرسشنامه مورد استفاده دارای کد و کادر مخصوص ثبت تخصص بود و سوالات در زمینه های الگوریتم احیاء پایه، مانورهای بازکردن راههای هوایی و تنفس دهان به دهان، تکنیک های ماساژ قلبی و احیاء پیشرفته شامل گذاشتن لوله تراشه به روش صحیح روی ماکت و شناسایی آریتمی های قلبی و شوک، طراحی شدند. نتایج حاصل از طریق نرم افزار SPSS 11.5 و با استفاده از روش های آماری توصیفی و آزمون تی مزدوج، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: بررسی میزان آگاهی در زمینه بازکردن راههای هوایی و تنفس مصنوعی قبل و بعد از کارگاه نشان دهنده تغییر معنی دار در آگاهی پرستاران ($p < 0.001$)، کارشناسان هوشبری ($p = 0.025$) و پزشکان ($p < 0.001$) می باشد. همچنین در زمینه شناخت آریتمی های قلبی و شوک، نتایج در پرستاران ($p < 0.001$)، پزشکان عمومی ($p < 0.001$) و متخصصین اطفال ($p = 0.044$) معنی دار به نظر می رسد. نتایج بررسی در رابطه با تکنیک های ماساژ قلبی و احیاء پیشرفته در همه گروه ها معنی دار گزارش شد؛ در حالی که تأثیر آموزش در زمینه اصول احیاء پایه در تمام گروهها غیر معنی دار بود. در مجموع نتایج مورد بررسی بعد از اجرای کارگاه، نمایانگر اختلاف معنادار در سطح آگاهی پرستاران ($p < 0.001$)، پزشکان عمومی ($p < 0.001$) و متخصصین اطفال ($p = 0.006$) می باشد اگرچه در مورد کارشناسان هوشبری نتایج معنی دار نیست ($p = 0.072$).

نتیجه گیری: برگزاری کارگاه های آموزشی تئوری و عملی می تواند تأثیر بسزایی در ارتقای دانش پرسنل پزشکی در زمینه اصول احیاء پیشرفته، مانور بازکردن راههای هوایی و شناخت آریتمی ها و شوک داشته باشد اگرچه در زمینه احیاء پایه نیاز به تمرکز بیشتری بر آموزش در کارگاههای جداگانه احساس می شود.

واژه های کلیدی: آموزش، آگاهی، احیاء قلبی - ریوی کودکان

اقدام پژوهی و نقش آن در آموزش

محمد حسین زارعی^۱
احمد رضا نصر اصفهانی^۲

^۱ دانشجوی دکتری برنامه ریزی درسی دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران (mohammadhosseinzarei5@gmail.com)
^۲ عضو هیئت علمی دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

مقدمه و هدف: یکی از رویکردهای موثر در تحقیقات کیفی، اقدام پژوهی یا پژوهش در عمل است. اصطلاح اقدام پژوهی از دو واژه اقدام و پژوهش بر گرفته شده است. در این رویکرد تحقیقی، محقق و مرجع یا متقاضی تحول، مشکلی را شناسایی می کند و در جهت حل این مشکل به اقدامی دست می زند. سپس اثرات این اقدام را مورد بررسی قرار می دهد. در این مقاله ابتدا مراحل اجرای اقدام پژوهی، فواید و آثار آن، علت توجه و رونق اقدام پژوهی در سازمان های آموزش و پرورش و به نمونه ای از اقدام پژوهی موفق در داخل کشور را ارائه کرده و سپس مزایا و معایب آن و نقش اقدام پژوهی در رشد حرفه ای معلمان را بررسی می کنیم.

واژگان کلیدی: اقدام پژوهی، آموزش، تحقیقات کیفی، پژوهش

مدیریت محتواهای چند رسانه‌ای علوم پزشکی با راه اندازی و توسعه یک سامانه تیوب چند رسانه‌ای فرا دانشگاهی

مجید زارع بیدکی^۱

علی رجب پور صنعتی

فرشید عابدی

سجاد صدری نیا

سپه‌یلا عرفانی

یگانه مهدی زاده

استادیار دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران (m.zare@live.co.uk)

مقدمه و هدف: امروزه نقش کلیدی چند رسانه‌ای‌ها در افزایش سرعت یادگیری بر کسی پوشیده نیست و به همین دلیل در بسیاری از کلاس‌های درس دانشگاهی، کلیپ‌های چند رسانه‌ای علمی یکی از منابع مهم آموزشی گردیده است و عملاً کمتر مدرسی در حوزه آموزش علوم پزشکی یافت می‌شود که در صورت در اختیار داشتن محتواهای آموزشی چند رسانه‌ای مناسب، رغبتی به استفاده از آنها در حین تدریس نداشته باشد. نظر به فراگیر شدن اینترنت و سرعت مطلوب آن در سال‌های اخیر در کشور؛ بهترین گزینه موجود، تجمیع و مدیریت کلیپ‌های ویدیویی در فضای مجازی و قرار دادن آنان در قالب یک سامانه چند رسانه‌ای تخصصی علوم پزشکی با قابلیت جستجو و امکان طبقه بندی می‌باشد. در حال حاضر فقط دو سامانه‌ی چند رسانه‌ای تخصصی علوم پزشکی، شامل مد تیوب (MedTube) و هلس تیوب (HealthTube) در ایران وجود دارد که امکان به اشتراک گذاری کلیپ‌های چند رسانه‌ای علوم پزشکی را برای کاربران دانشگاهی از سراسر کشور فراهم ساخته است. اما نظر به محدودیت‌های اعمال شده در این دو سامانه و منع بارگذاری کلیپ‌های غیر بومی در آنان، عملاً هیچ سامانه چند رسانه‌ای اختصاصی علوم پزشکی در داخل کشور نیست که امکان به اشتراک گذاری مجموع چند رسانه‌ای های بومی و غیر بومی را در زمینه‌های متنوع علوم پزشکی برای کاربران دانشگاهی فراهم سازد.

روش‌ها: برای راه اندازی سامانه تیوب چند رسانه‌ای مراحل زیر انجام شد: ۱. نیازسنجی، ۲. کسب تاییدیه‌های مورد نیاز، ۳. طراحی، نصب و بومی سازی اولیه، ۴. بهره برداری آزمایشی محدود، ۵. بهره برداری آزمایشی فراگیر، ۶. توسعه کشوری تیوب چند رسانه‌ای.

یافته‌ها: این پروژه نه تنها به راه اندازی یک سامانه تیوب چند رسانه‌ای با هدف مدیریت محتواهای چند رسانه‌ای در سطح دانشگاه علوم پزشکی بیرجند منجر گردید، بلکه توسعه محتواهای چند رسانه‌ای در آن، این سامانه را به سطح یک تیوب چند رسانه‌ای فرا دانشگاهی ارتقا داده است. سامانه تیوب چند رسانه‌ای دانشگاه به آدرس: <http://tube.bums.ac.ir> در دسترس است. این پروژه به موازات برنامه‌های وزارت بهداشت و درمان آموزش

پزشکی در جهت ارتقاء کیفیت آموزش در علوم پزشکی، و گسترش عدالت آموزشی منطبق می باشد. همچنین در راستای اقدامات نقشه جامع علمی سلامت برای ایجاد شبکه جامع الکترونیکی آموزش و به اشتراک گذاری دانش تولید شده است. این مدل مدیریت محتوای چند رسانه ای قابل تعمیم به کلیه دانشگاه ها است.

نتیجه گیری: در حال حاضر علاقه مندان (اعم از مدرسان، محققان و فراگیران) داخل کشور به مشاهده و استفاده از کلیپ های چند رسانه ای علوم پزشکی غیر بومی، به شکل متعارف از دسترسی آنلاین، سریع و قانونی به بسیاری از این محتواهای چند رسانه ای دنیا محرومند و عملاً جای این دسته از محتواهای آموزشی در فضای مجازی داخل کشور خالیست. این در حالیست که بسیاری از محتواهای چند رسانه ای مذکور کاملاً حرفه ای تهیه شده و به شکل رایگان در سامانه های بزرگ و معروف چند رسانه ای دنیا به اشتراک گذاشته شده اند. نظر به سیاست راهبردی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند در زمینه توسعه یادگیری الکترونیکی و برنامه ریزی برای تاثیر گذاری آموزشی دانشگاه در سطوح کشوری و منطقه ای از طریق فضای وب، ضرورت راه اندازی و مدیریت یک سامانه چند رسانه ای فرا دانشگاهی کاملاً احساس گردید.

توانمندی دستیاران گروه پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان در زمینه پزشکی مبتنی بر شواهد

مهدی زارعیان^۱

زهرا رهایی^۲

عصمت نوحی^۳

علی اکبر حق دوست^۴

^۱ کارشناس ارشد آموزش پزشکی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمان. کرمان، ایران (bb.mehdi@gmail.com)

^۲ دکترای آموزش بهداشت، عضو هیئت علمی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران

^۳ دکترای آموزش پرستاری و کارشناسی ارشد آموزش پزشکی، عضو هیئت علمی مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی و گروه پرستاری داخلی جراحی دانشکده پرستاری و مامایی رازی دانشگاه علوم پزشکی کرمان. کرمان، ایران

^۴ رئیس پژوهشکده آینده پژوهی در سلامت و عضو مرکز تحقیقات مدلسازی در سلامت، استاد اپیدمیولوژی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمان. کرمان، ایران

مقدمه و هدف: پزشکی مبتنی بر شواهد روند نظام مند بررسی، ارزیابی و استفاده از نتایج بهترین پژوهش های بالینی برای تشخیص و درمان بیماری هاست که بایستی با ارزش ها و شرایط خاص هر بیماری که نیاز به درمان دارد مطابقت کند. با توجه به اینکه پژوهش های محدودی توانایی گروه های مختلف کادر پزشکی را در بکارگیری پزشکی مبتنی بر شواهد مورد بررسی قرار داده است، این مطالعه با هدف بررسی توانمندی دستیاران پزشکی در زمینه پزشکی مبتنی بر شواهد انجام شد.

روش ها: این مطالعه توصیفی تحلیلی بر روی ۹۰ نفر از دستیاران چهار بخش اصلی بالینی دانشگاه علوم پزشکی کرمان با استفاده از پرسشنامه استاندارد برلین در سال ۱۳۹۲ انجام شد. نمونه ها با استفاده از روش سرشماری انتخاب شدند و داده ها با استفاده از نرم افزار spss 16 تجزیه و تحلیل شد.

یافته ها: از میان شرکت کنندگان در مطالعه ۴۲/۲٪ مرد، ۵۷/۸٪ زن و میانگین سنی آنها $31/17 \pm 3/32$ سال بود. دستیاران توانایی اندکی در زمینه پزشکی مبتنی بر شواهد داشتند به طوری که محدوده نمرات کسب شده توسط آنان بین ۰-۸ و میانگین نمره آنان $2/54 \pm 1/43$ از ۱۵ بود.

نتیجه گیری: با توجه به میانگین نمرات کسب شده و پایین بودن توانمندی دستیاران در زمینه پزشکی مبتنی بر شواهد، برنامه ریزی های کوتاه مدت زود بازده توسط گروه های آموزشی مرتبط با رشته های بالینی جهت ارتقاء سریع دانش پزشکی مبتنی بر شواهد ضروری به نظر می رسد.

واژه های کلیدی: توانمندی، پزشکی مبتنی بر شواهد، دستیاران

طراحی آموزشی مبتنی بر شواهد به دست آمده از مطالعات مغز

رویا زمانی^۱

حمید سپهر^۲

^۱ استادیار، گروه زیست شناسی، دانشکده علوم، دانشگاه سراسری یزد، یزد، ایران (rzamani@yazd.ac.ir)

^۲ استادیار، گروه علوم تربیتی و روان شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه یزد، یزد، ایران،

مقدمه و هدف: شواهد به دست آمده از مطالعات مغز در سال های اخیر زمینه جدیدی برای برنامه ریزی موثر و کارآمد در آموزش و یادگیری فراهم آورده است. مطالعات مختلف عصب شناختی با استفاده از تکنیک های مختلف الکتروفیزیولوژیک، تصویربرداری، سلولی مولکولی و مطالعه موارد پاتولوژیک، شناخت عمیق تری از مکانیزم های یادگیری مغز به دست داده است. این مطالعات در مجموع تصویری از مغز به عنوان یک نظام فعال و خود سازمان دهنده ترسیم می کنند و ما را به رویکردهای آموزشی معروف به «یادگیری مبتنی بر مغز» که هدفمندی، یادگیری فعال و معنی دار، ایجاد محیط غنی برای یادگیری، رشد عملکردهای اجرایی از طریق خود ارزیابی و نظام بازخورد به خود و ... از ویژگی های آن است هدایت می کند. زمانی که یادگیری شخص معنی دار است و از طریق فعال سازی حواس پنجگانه و در محیطی غنی رخ می دهد، اطلاعات جدید به گونه ای در بخش های مختلف مغز ذخیره می شوند که با اطلاعات موجود پیوند می خورند و یاد آوری اطلاعات ذخیره شده تسهیل می گردد. پژوهش های عصب شناختی نشان داده اند که یادگیری فعال و همراه با کنترل ارادی خود شخص، عملکرد حافظه را به نحوی چشمگیر بهبود می بخشد. تدارک جمع آوری و بهره گیری از شواهد فرآیند یادگیری توسط فراگیرنده با فعال سازی و تقویت بخش های مربوط به کنترل اجرایی در مغز به یادگیری و افزایش ظرفیت و کیفیت آن کمک می کند.

نتیجه گیری: این یافته ها در عین اشاره به راهبردهای مناسب در طراحی های آموزشی، زمینه مناسب نظری را برای توجیه رفتار برنامه ریزان و اساتید در فرآیند طراحی آموزش مبتنی بر شواهد فراهم می نمایند.

واژه های کلیدی: آموزش مبتنی بر شواهد، یادگیری مبتنی بر مغز، یادگیری فعال، مطالعات عصب شناختی

مزایای آموزش پرستار مبتنی بر شواهد بر عملکرد آنان: یک مطالعه کتابخانه‌ای

شیداسپاهی^۱

ناهید نوری فرد^۲

اعظم گراوندی^۳

^۱ آموزش و ارتباطات، معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران (s_sepahi@yahoo.com)

^۲ رادیوتراپی، بخش رادیوتراپی، انکولوژی بیمارستان امام رضا (ع) دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۳ کارشناس ارشد آموزش بهداشت، معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران

مقدمه و هدف: با وجود گذشت چند دهه از ایجاد آموزش مبتنی بر شواهد در رشته‌های پرستاری، که به دلیل پر نمودن شکاف اطلاعاتی بین پژوهش‌های رشته‌های پرستاری و عملکرد بالینی از اهمیت بالایی برخوردار است، متأسفانه روند روبه رشد آن در ایران به کندی پیش می‌رود. عملکرد مبتنی بر شواهد، فرآیندی است که طی آن پرستاران می‌توانند با استفاده از شواهد بدست آمده از تحقیقات موجود، مهارت بالینی خود و شرایط بیمار، تصمیمات بالینی مناسب را اتخاذ نمایند، بنابراین این پژوهش با هدف بررسی مزایای آموزش پرستاران مبتنی بر شواهد بر عملکرد آنان انجام شد.

روش‌ها: با استفاده از کلمات کلیدی مرتبط، با جستجوی رایانه‌ای نظام مند در بانک‌های اطلاعاتی و با مطالعه کتب مورد مطالعه قرار گرفت.

یافته‌ها: بررسی‌ها نشان داد که استفاده از آموزش مبتنی بر شواهد منجر به افزایش نمرات علمی دانشجویان، نیازهای جامعه و یافته‌های معتبر و به روز می‌شود. مطالعه دیگر میزان رضایت بیماران در تمامی ابعاد به خصوص آموزش به بیمار زیادتر بود. مراقبت مبتنی بر شواهد را کاربرد نتایج بهترین تحقیقات همراه با دانش، تخصص، تجارب بالینی و نیز توجه به ارزش‌های بیمار در ارایه مراقبت می‌دانند. در مطالعه دیگر که بر روی دانشجویان پرستاری انجام شده بود، دانشجویان معتقد بودند که عملکرد مبتنی بر شواهد، موجب پیش‌بینی بهتر وضعیت بیمار، مراقبت با بصیرت کامل، خلاقیت بیشتر و افزایش مهارت تفکر انتقادی می‌شود. در مطالعه دیگر نشان داد، بکارگیری آموزش مبتنی بر شواهد در مراقبت‌های بالینی پرستاری نه تنها به اندازه آموزش سنتی مؤثر است، بلکه موجب ارتقای دانش، مهارت‌ها و مراقبت‌های با کیفیت بالا می‌شود.

نتیجه‌گیری: پژوهش در زمینه آموزش پزشکی انجام می‌شود تا راهکارهای اثربخش‌تر و مؤثرتر در واقع آموزش بهتر را پیدا کنیم تا فراگیران بهتر یاد بگیرند و فارغ‌التحصیلان توانمندتری تربیت کنند و فراگیران عملکرد حرفه‌ای بهتری داشته باشند و پیامد‌های سلامت بهبود یافته شود. فارغ‌التحصیلان دانشکده‌های سنتی به سرعت دانش و مهارت خود را فراموش می‌کنند در حالیکه دانشکده‌هایی که یادگیری خودمحور و مادام‌العمر آموزش بر مبنای شواهد را می‌آموزند دانش و مهارت خود را ۱۵ سال پس از فراغت از تحصیل روزآمد نگاه داشته‌اند.

واژه‌های کلیدی: آموزش، مبتنی بر شواهد، پرستاران، عملکرد، مزایا

شکاف بین تئوری و عمل در پرستاری: بودن یا نبودن

محمد علی حسینی^۱

محمد جعفر سپهوند^۲

فاطمه نیسه^۲

^۱ فلوی انتقال دانش در توانبخشی قلبی از دانشگاه تکنولوژی سیدنی استرالیا، دکترای تخصصی مدیریت آموزش عالی، گروه مدیریت، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران

^۲ دانشجوی دکترای آموزش پرستاری، گروه پرستاری، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران (mjsepahvand@yahoo.com)

مقدمه و هدف: آموزش فرایندی پیچیده‌ای است که هر گونه ساده نگری در مورد آن می تواند منجر به هدر رفتن نیروها و امکانات شود. بنابراین، توسعه آموزش و ایجاد تحول در آن نیازمند شناخت فرایند آموزش و آگاهی از شیوه های نوین اجرای آن می باشد. تلفیق آموزش های تئوری و عملی برای همه پرستاران بطور اعم و دانشجویان پرستاری بطور اخص، از اهمیت بسزایی برخوردار است. تحقیقات فراوانی شواهدی از وجود شکاف بین تئوری و عمل در پرستاری را نشان میدهد. تفاوت آشکاری بین آنچه که به عنوان ایده آل ترین و ارزشمندترین عمل‌ها به پرستاران آموزش داده می‌شود و آنچه که آنها در عمل به طور واقعی هر روز با آنها مواجه می‌شوند وجود دارد. این فاصله به هر صورت که باشد مسلماً تحت تأثیر عواملی قرار می‌گیرد که با شناسایی و تحلیل آنها می توان به هماهنگی بیشتر یادگیری‌های نظری و خدمات بالینی دست پیدا نمود. رشته پرستاری اغلب به عنوان یک رشته عملی یا عملگرا توصیف شده است و شباهت‌های بسیاری بین پرستاری و فلسفه پراگماتیسم وجود دارد. شکاف بین تئوری و عمل در پرستاری بارها مورد بحث قرار گرفته است و به عنوان مانعی برای توسعه پرستاری در نظر گرفته شده است. اگر پرستاری به دنبال یافتن هویت در توسعه دانش خود است، باید عواملی را که مانع این پیشرفت می‌شوند شناسایی کرده و با آنها مقابله کند.

نتیجه گیری: در این مقاله ما از طریق اصول فلسفه پراگماتیسم فاصله تئوری و عمل را توصیف خواهیم کرد. و به این سوال پاسخ خواهیم داد که آیا این فاصله باید از بین برود یا اینکه وجود داشته باشد و استدلال خواهیم کرد که قسمت عمده شکاف بین تئوری و عمل در پرستاری، ناشی از نحوه عملیاتی شدن دانش پرستاری بوده و بخش قابل توجهی از این شکاف، کاذب می‌باشد.

واژه های کلیدی: پرستاری، آموزش، آموزش تئوری، پراگماتیسم

ژورنال کلاب پرستاری و نقش آن در مراقبت مبتنی بر شواهد

فرزانه حسن زاده^۱

خدیدجه سرگلزایی^۲

^۱ مربی، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و کارشناسی ارشد پرستاری، گروه داخلی جراحی، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری، گرایش داخلی - جراحی، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (Sargolzaeikh921@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: اگرچه مدت زمان طولانی است که مراقبت مبتنی بر شواهد بعنوان یکی از ویژگی های اصلی حرفه پرستاری در نظر گرفته می شود، ولی همچنان موانع مختلفی برای فراهم کردن این نوع مراقبت وجود دارد. برای اینکه اجرای پرستاری مبتنی بر شواهد به حقیقت بیوندد، باید به موانع استفاده از تحقیق در بالین توجه شده و استراتژی هایی جهت رفع آن صورت گیرد. از آنجاییکه ژورنال کلاب بعنوان یک استراتژی مؤثر جهت ارتقای مراقبت مبتنی بر شواهد شناخته شده، از اینرو این مقاله سعی دارد تا با مروری بر جامع ترین مطالعات، فواید و انواع ژورنال کلاب ها را بیان کرده و همچنین توصیه های ساده ای را جهت اداره مناسب تر جلسات ژورنال کلاب ارائه دهد.

روش ها: کلیه مطالعات تحقیقی و مروری مربوطه، با استفاده از کلید واژه ها در پایگاههای اطلاعاتی داخل و خارج کشور در بازه زمانی ۱۹۰۰ تا ۲۰۱۵ مورد بررسی قرار گرفتند و در نهایت اطلاعات ضروری در زمینه برگزاری یک ژورنال کلاب مؤثر و نقش آن در مراقبت مبتنی بر شواهد استخراج شد.

یافته ها: امروزه با توجه به افزایش پژوهش های پرستاری و نیاز به مراقبت مبتنی بر شواهد، ژورنال کلاب ها در حرفه پرستاری بطور وسیعی مورد توجه قرار گرفته است. از جمله اهداف و فواید برگزاری ژورنال کلاب ها می توان آموزش ارزیابی نقادانه، کاهش فاصله پژوهش با بالین و ارتقای پرستاری مبتنی بر شواهد را نام برد. عوامل مهم موفقیت ژورنال کلاب عبارتند از: منظم بودن جلسات، داشتن هدف مشخص، حضور مستمر و مؤثر شرکت کنندگان و انتخاب روش مناسب جهت برگزاری جلسات.

نتیجه گیری: از آنجاییکه ژورنال کلاب یک استراتژی مؤثر در ارتقای پرستاری مبتنی بر شواهد است، توصیه می شود در آموزش دانشجویان پرستاری و همچنین در بالین به آن توجه بیشتری گردد.
واژه های کلیدی: ژورنال کلاب پرستاری، مراقبت مبتنی بر شواهد

آموزش جامعه مبتنی بر شواهد

فاطمه سعیدی^۱

زهرا معلمی نفت چالی^۲

^۱ کارشناس بهداشت عمومی، کارشناس آموزش و بازآموزی مرکز بهداشت استان خراسان رضوی (saeedif1@mums.ac.ir)
^۲ کارشناس بهداشت عمومی، کارشناس آموزش و بازآموزی مرکز بهداشت استان خراسان رضوی

مقدمه و هدف: استفاده از شواهد در تصمیم گیری های روزمره از بدیهیات و ملزومات تصمیم گیری درست به شمار می رود. یک رویکرد کلاسیک و یکسان در این مورد می تواند امکان اشتباه را به حداقل رسانده و اطمینان دهد که در بهترین حالت ممکنه براساس بهترین شواهد موجود که مورد ارزیابی اولیه قرار گرفته اند، به تصمیم درستی دست یافته ایم. هدف این روش، به کارگیری جدیدترین یافته های تحقیقات با هدف فراهم کردن کیفیت است. آموزش مبتنی بر شواهد در دو سطح عمده عمل می کند. نخست استفاده از شواهد موجود از تحقیقات و مطالعات در مورد آموزش جامعه، دومین سطح اثبات شواهد منطقی و معتبر در جایی که شواهد موجود سؤال بر انگیز، نامشخص و یا ضعیف می باشند.

روش ها: این مطالعه به صورت توصیفی از طریق مروری بر کتب و تعداد کثیری از پژوهشهای منتشر شده و مقالات موجود در اینترنت تهیه شده است.

یافته ها: براساس منشور اوتاوا در زمینه ارتقای سال مت برای رسیدن به یک سال مت کامل چه از لحاظ جسمی، ذهنی، روانی و اجتماعی هر فرد یا گروه باید بتواند خواسته ها و نیازهای خود را بشناسد و آنها را برطرف نماید. یک نیاز آموزشی اختالف بین آنچه که هست و آنچه که باید باشد، است تحلیل نیاز کمک می کند تا فاصله شناسایی شود فرایند تجزیه تحلیل نیاز، مشکل آموزشی را به اجزای اساسی اش تجزیه می کند به طوری که با توجه به آن می توان محتوای آموزشی را شناسایی و درک نمود. آموزش مبتنی بر شواهد و رویکردهای آموزشی فعال، مانند یادگیری براساس حل مساله، در ارتقای تفکر خالق تاثیر دارند فعالیت مبتنی بر شواهد بر مرور کامل و جامع نتایج و یافته های تحقیقات با تأکید بر مداخلت به عنوان استاندارد و ابزار مورد استفا ده در مطالعات استوار است..

نتیجه گیری: عملکرد مبتنی بر شواهد (Evidence based practice) علاوه بر اینکه به زمینه های مختلف مراقبت های بهداشتی اشاره دارد همچنین به روشن کردن اهمیت این نکته می پردازد که " شواهد موجودی " که ما در مورد آنها صحبت می کنیم شواهد تجربی هستند. در عمل، این شواهد یا به کار می آیند یا اصلا کاربردی ندارند.

واژه های کلیدی: آموزش، شواهد، آموزش مبتنی بر شواهد، عملکرد مبتنی بر شواهد، آموزش جامعه

گزارش مورد از تجربه عضویت در کمیته تحقیقات دانشجویی: "جایی که دبیر شدم" مسئولیت آموزشی، پژوهشی، اجتماعی و حرفه ای را یاد گرفتم

سمیرا سعیدی^۱

عصمت سعیدی^۱

اکرم ثناگو^۲

لیلا جویباری^۲

^۱ کمیته دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران (saeedi_smat@yahoo.com)

^۲ عضو هیات علمی مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

زمینه و هدف: امروزه ایجاد توانایی تحقیق در دانشجویان یکی از اصول مهم سیستم های آموزش عالی مدرن در نظر گرفته شده و صاحب نظران این عرصه بر این باورند که فراگیری روش شناسی تحقیق و انجام آن باید در متن برنامه های تربیت دانشجو پیش بینی گردد. از این رو کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه بستر سازی امور پژوهشی در بین دانشجویان پزشکی را فراهم می نماید. هدف از این مطالعه موردی تجربه زیسته دانشجوی پرستاری در عضویت در کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی گلستان می باشد.

روش ها: بعد از اعلام نتایج کنکور متوجه نیمسال دوم بودم شدم، ولی بر خلاف اکثر افراد که ناراحت بودند من خیلی هم خوشحال بودم از فراغ بال پیش آمده که یک ترم دانشجوی هستم ولی کلاس و درس و ... ندارم. به خاطر کم بودن فاصله بین دانشگاهم و محل زندگی رفت و آمد به دانشگاه برایم آسان بود برای همین یک روز تصمیم گرفتم پیام دانشکده و از نزدیک ببینم چه خبره، از آنجایی که با یکی از اساتید دانشکده از قبل کمی آشنایی داشتیم به اتاق ایشان برای اولین بار رفتم. نحوه رفتار استاد به گونه ای بود که من مجذوب اتاقشان شدم و ایشان بدلیل سرپرست بودن کمیته تحقیقات از من خواست عضو کمیته بشوم و فعالیت را شروع کنم. اولین فعالیت من شرکت در همایش کتابخوانی که از طرف نهاد نمایندگی دانشگاه برگزار می شد بود. من با همکاری استاد تجربه دانشجویان را از کتاب و کتاب خوانی مورد مطالعه قرار دادیم. جمع آوری دادها، نوشتن مقاله و ارسال به همایش و سخنران برتر شدن و جایزه گرفتن، مشوق اولیه من برای ماندن در کمیته بود. مضمون اصلی این مطالعه تجربه فعالیت در کمیته تحقیقات دانشجویی "جایی که دبیر شدم" بدست آمد با مضامین فرعی، یادگیری کار تیمی، یادگیری مدیریت و هماهنگی، یادگیری ارتباطات اجتماعی، توانمندی در کار با کامپیوتر، توانمندی پژوهشی و آموزشی، شرکت در مجامع علمی بود. تجربه عضویت در کمیته تحقیقات بدلیل ابعاد درگیری آن در ابعاد مختلف تاثیر پذیری زیادی برای یک دانشجو دارد. در این مطالعه دانشجوی پرستاری با عضویت در کمیته و شورای پژوهشی و دبیر شدن این احساس را داشت که خود را در بطن رشته ای تحصیلی می بیند و بخصوص در حرفه ای شدن او موثر ثمر بوده است.

نتیجه گیری: نتایج این مطالعه نشانگر این است که دانشجوی این تجربه را داشته که عضویت در کمیته تحقیقات به او توانایی هایی را داده است که نه تنها دوره تحصیل او را با چالش های، علاقمندی، جذابیت و انگیزه آمیخته کرده بود. بلکه بدلیل توانمندی های او به رشد حرفه ای او کمک کرده بود.

واژگان کلیدی: کمیته تحقیقات دانشجویی، دبیر، دانشجو، دانشگاه

بازاندیشی و حکایت نویسی و اثر آن بر تنش اخلاقی پرستاران: بررسی متون تحقیقی

عصمت سعیدی^۱

لیلا جویباری^۲

اکرم ثناگو^۲

^۱ کمیته دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران (saeedi_smat@yahoo.com)

^۲ عضو هیات علمی مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

مقدمه و هدف: بخش مراقبت های ویژه مکانی است که بیماران با بیماریهای تهدید کننده حیات و به عبارتی بد حالترین بیماران با پیشرفته ترین امکانات و مجرب ترین پرسنل مورد مراقبت و درمان قرار می گیرند. بخش مراقبت های ویژه تفاوت های اساسی از نظر محیط، پرستاران، بیماران و نوع مراقبت با سایر بخش های درمانی دارد. پرستارانی که در بخش های مراقبت ها ی ویژه کار می کنند، دچار فشار روانی و مسئولیتی زیادی می شوند. تنش اخلاقی به عنوان یک احساس دردناک و یا عدم تعادل شرح داده شده است. تنش اخلاقی در جایی تجربه شده است که پرستار می داند موضوع از نظر اخلاقی صحیح است اما به دلایلی که مربوط به سازمان می شود مانند کمبود وقت، عدم حمایت از طرف سوپروایزر و ... نتواند آن اقدام را انجام دهد. هدف از این مقاله بررسی اثر حکایت نویسی و بازاندیشی بر تنش اخلاقی پرستاران بر اساس شواهد تحقیقی منتشره است.

روش ها: در این مطالعه مروری با استفاده از کلمات کلیدی reflective, moral distress, reflection, narrative, journaling و ترکیبی از این کلمات در پایگاه اطلاعاتی اسکوپوس، پایمد و پایگاه های اطلاعاتی فارسی زبان magiran و جهاد دانشگاهی در تمامی بازه های زمانی موجود در پایگاه های مذکور جستجو به عمل آمد.

یافته ها: بررسی متون حاکی از آن است که نوشتن در مورد تجارب مهم و تروماتیک زندگی می تواند باعث بهبود وضعیت سلامت جسمی و عاطفی شود. در واقع زمانی که مردم تحولات عاطفی خود را بصورت کلمه در می آورند بصورت بارزی تغییر در بهبود سلامت جسمی و ذهنی آنها دیده می شود. حکایت نویسی باعث بهبود در روند وضعیت عاطفی می شود و تاثیرات مثبتی بر وضعیت جسمی (مارکهای خونی و سیستم ایمنی، کاهش دردهای جسمی و کاهش تعداد دفعات مراجعه به پزشک شود). در چندین مطالعه نشان داد که نوشتن یا صحبت کردن در مورد موضوعات عاطفی می تواند از طریق افزایش T-cell باعث تقویت سیستم ایمنی شود. حکایت نویسی علاوه بر کاهش استرس می تواند روی ارتقاء مهارت های سازگاری، راهکاری برای تفکر و تعامل و بهبود بخشیدن به سلامت فیزیکی و ذهنی و ارتقاء توانایی حل مساله و رشد شخصی و تکامل مؤثر باشد. همچنین حکایت نویسی می تواند علائم افسردگی را کاهش دهد و به عنوان یک ابزار قدرتمند در کشف باطن و درون افراد در هر موقعیتی از زندگی شود. هنگامی که بیان مشکلات به صورت کلامی سخت باشد، می توان از حکایت نویسی استفاده کرد.

نتیجه گیری: اگرچه بسیاری از مقالات به اثرات مثبت جسمی و روانی این شیوه در بهبود روند درمان بیماران یا بهبود عملکرد دانش آموزان و یا عملکرد کارمندان اشاره کرده است اما یافته های بعضی از مقالات حاکی از آن است که این شیوه در افرادی با تصویر بدنی منفی از خود، افرادی که از کودکانی با بیماریهای مزمن مراقبت می کنند و ممکن است این شیوه در بیماران با اختلال استرس بعد از سانحه اثر مضری داشته باشد. در کل استفاده از این راهکار غیر دارویی به عنوان تکنیک موفقی در ابراز افکار و عواطف می تواند وسیله ای جهت مقابله با تنش اخلاقی باشد. با توجه به حیاتی بودن بخش های ویژه و پرستاران این بخش ها که باید از افراد با علم و تجربه و همچنین دارای خصوصیات روحی و روانی و رفتاری مناسب برخوردار باشند به نظر می رسد آموزش این رویکرد به آنان مفید خواهد بود.

واژه های کلیدی: بازاندیشی، حکایت نویسی، تنش اخلاقی، پرستاران

مروری بر نقش کتابداران پزشکی در آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد

زهرا قاسمی^۱

فریدخت سلحشوری^۲

^۱ کارشناسی ارشد کتابداری پزشکی، دانشکده پیرا پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران
^۲ کارشناسی ارشد کتابداری پزشکی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران (salahshoori-f@razi.tums.ac.ir)

مقدمه و هدف: امروزه پزشکی مبتنی بر شواهد یک موضوع مهم و غیر قابل اجتناب در حیطه ی مراقبت سلامت می باشد. پزشکی مبتنی بر شواهد مبتنی بر دسترسی به شواهد می باشد و کتابداران پزشکی به عنوان فراهم آورندگان اطلاعات فرصت بسیار خوبی دارند تا نقش خود را در مراقبت سلامت ایفا کنند. هدف از این مطالعه مروری بر نقش کتابداران پزشکی در آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد و موانع آنان در ایفای نقش خود به عنوان آموزشگران مبتنی بر شواهد می باشد..

روش ها: در این مطالعه مروری با استفاده از روش کتابخانه ای به توصیف ویژگیهای اصلی پزشکی مبتنی بر شواهد و مراحل آن خواهیم پرداخت و سپس به بیان نقش کتابداران پزشکی در آموزش مراحل پزشکی مبتنی بر شواهد و موانع آنان در انجام آموزش و اجرای کتابداری مبتنی بر شواهد می پردازیم.

یافته ها: پزشکی مبتنی بر شواهد مشتمل بر ۵ مرحله می باشد: (۱) تبدیل نیاز کلینیکی به یک سؤال قابل پاسخ که بتوان آن را در پایگاه داده ها جستجو کرد (۲) یافتن شواهد عینی یعنی استفاده از مهارتهای تکنیکی برای جستجو در پایگاه داده ها (۳) ارزیابی شواهد استفاده شده (۴) به کارگرفتن نتایج و شواهد در تصمیمات بالینی (۵) بررسی عملکرد انجام کار. کتابداران به عنوان متخصصان ذخیره، بازیابی و مدیریت اطلاعات کار گردآوری، سازماندهی و ارزیابی (سه مرحله اول پزشکی مبتنی بر شواهد) بهترین شواهد موجود را انجام می دهند. موانع آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد توسط کتابداران پزشکی از این قرار است: (۱) فقدان حمایت سازمانی (۲) فقدان کتابداران آموزش دیده (۳) کمبود وقت (۴) کمبود منابع (۵) عدم همکاری پزشکان.

نتیجه گیری: با توجه به نقش بسیار مهم کتابداران پزشکی در آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد، آنان باید برای فراهم کردن خدمات پزشکی مبتنی بر شواهد آموزش داده شوند و مهارتها و دانش لازم را از طریق کارگاههای آموزشی فرا گیرند. دانشکده های کتابداری و انجمن های حرفه ای کتابداری پزشکی باید در برنامه های درسی و آموزشی خود چالشهای پزشکی مبتنی بر شواهد و آموزش آن به کتابداران پزشکی آینده را لحاظ کنند.

واژه های کلیدی: پزشکی مبتنی بر شواهد، کتابداران پزشکی، آموزش

بررسی نقش جنس و سن دانشجویان بر میزان پیشرفت تحصیلی آنان در دانشگاه علوم پزشکی گناباد

تینوش سلطانی^۱

نسترن صباغ^۲

^۱ کارشناس مسئول دانشجویی دانشکده بهداشت، دانشگاه جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران (zahed53@yahoo.com)

^۲ رییس کارگزینی نیروی انسانی دانشگاه جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران

مقدمه و هدف: با توجه به اهمیت موضوع پیشرفت تحصیلی دانشجویان که آیندگان کشور هستند و با توجه به آمار بالای افت تحصیلی در کشور ما که سالانه خسارات بسیاری به آموزش عالی وارد مینماید و دور نمای پیشرفت و توسعه اجتماعی و اقتصادی کشور را خدشه دار میکند و متأسفانه این مشکل رو به فزونی است و و با توجه به این نکته که طبق نظریه کارشناسان فرد یادگیرنده عامل اصلی و مهم در کسب اطلاعات است این تحقیق انجام شد.

روش‌ها: جهت پژوهش تعداد ۴۰۰ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گناباد به تصادفی انتخاب شدند و ابزار پژوهش پرسشنامه استاندارد شده بود و با استفاده از نرم افزار SPSS و آزمون تی اطلاعات گر آوری شده مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: نشان داد که دختران نسبت به پسران عملکرد بهتری در ارتباط با مدیریت زمان، انگیزه یادگیری، پردازش اطلاعات دارند. و دانشجویان جوانتر نمرات بالاتری نسبت به بقیه دانشجویان کسب نموده اند و معدل بالاتری دارند.

نتیجه گیری: با توجه به یافته های تحقیق می توان گفت که پسران به جهت مسئولیت مرد خانواده بودن و نگرانی تامین معاش و ترس از بیکاری انگیزه کمتری نسبت به دختران دارند و دختران با توجه به اینکه مسئولیتی در قبال خانواده ندارند با فراق بال بیشتری به تحصیل میپردازند.

واژه های کلیدی: دانشجویان، جنس، سن، پیشرفت تحصیلی

تاثیر آموزش بر عملکرد خود آزمایی پستان (BSE) در زنان متاهل ۴۹-۱۵ ساله مراکز بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی مشهد سال ۱۳۸۰-۱۳۷۹

وجیهه شایسته شیران

کارشناس سلامت میانسالان معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (Shayestehv1@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: سرطان پستان شایع ترین سرطان زنان می باشد بطوریکه تقریباً از هر ۹ زن یک نفر در طول عمر خود به آن مبتلا می شوند و هر ۱۵ دقیقه یک نفر به علت سرطان پستان می میرد. متأسفانه علت سرطان چند عاملی بوده لذا ضمن یافتن عوامل ایجاد کننده آن ساده ترین و با صرفه ترین و کاربردیترین روش در مبارزه با این بیماری، تشخیص در مراحل اولیه می باشد که با درمان مناسب، پیش آگهی بیماری بسیار بهتر می شود که برای تشخیص در مراحل اولیه نیاز به آموزش خانم جهت معاینه دوره ای پستان می باشد. **روش ها:** این مطالعه به صورت مقطعی در ۳۸۰ زن متاهل مراجعه کننده به مراکز بهداشتی درمانی مشهد سال ۱۳۷۹-۱۳۸۰ انجام شد و زنان متاهل از لحاظ تاثیر آموزش خودآزمایی پستان بر میزان عملکرد مورد بررسی قرار گرفت.

یافته ها: در جامعه مورد پژوهش ۹۵,۷٪ قبل از آموزش عملکرد ضعیفی در مورد خود آزمایی پستان و ۴٪ عملکرد قابل قبول و فقط ۰,۳٪ عملکرد خوبی داشته اند ولی بعد از آموزش ۵۳,۲٪ خانم ها عملکرد خوبی، ۴۱,۳٪ عملکرد متوسط و فقط ۵,۵٪ عملکرد ضعیفی داشته اند.

نتیجه گیری: برنامه ریزی در جهت ارتقای سطح سلامت زنان جامعه از اهمیت زیادی برخوردار است؛ چرا که سلامت ۷۵ درصد از جامعه، یعنی زنان و فرزندان به طور مستقیم تامین می گردد و با انجام خود آزمایی پستان میزان بقای ۵ ساله در سرطان لوکالیزه پستان را تا ۹۴٪ افزایش داد و همانطور که از نتایج تحقیق مشخص می شود عملکرد ضعیف خودآزمایی پستان بعد از آموزش از ۹۵,۷٪ به ۵,۵٪ رسیده است که تاثیر آموزش را نشان می دهد.

واژه های کلیدی: آموزش، خودآزمایی پستان، عملکرد

همودیالیز و تغذیه

سید رضا مظلوم^۱

زهره پوراسماعیل^۲

ملیحه شجاع^۲

^۱دکتری تخصصی پرستاری مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد ایران
^۲دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، کمیته تحقیقات دانشجویی، مشهد، ایران. (ShojaM2@mums.ac.ir)

داستان فیلم: همودیالیز یکی از درمان های جایگزین کلیه است که نیاز به مراقبت در ابعاد مختلف دارد. یکی از مهمترین آموزش های لازم برای این بیماران آموزش رژیم غذایی می باشد. تهیه محتوای آموزشی به شیوه چندرسانه ای باعث تقویت یادگیری می شود و خصوصا برای مددجویانی که توانایی خواندن و نوشتن ندارند مفید است لذا این فیلم آموزشی با هدف ارائه آموزش های تغذیه ای به بیماران تحت درمان با همودیالیز آماده شد. پیام اصلی فیلم، آموزش نکات مهم تغذیه ای در مددجویان تحت درمان با همودیالیز می باشد، این نکات شامل اهمیت رعایت رژیم غذایی، محدودیت مصرف چربی، پروتئین، پتاسیم، فسفر، آب و مایعات، ویتامین ها و مواد معدنی و توصیه هایی در مورد کمبود انرژی می باشد. انتظار می رود بیماران پس از مشاهده این فیلم، نکات تغذیه ای که باید رعایت کنند را نام برده و محدودیت های غذایی توصیه شده را رعایت نمایند.

واژه های کلیدی: همودیالیز، تغذیه

نقش درس آناتومی در دستیابی به اهداف بالینی: دیدگاه دانشجویان پزشکی مقطع بالینی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر

سعید شریفی^۱

فرشته احمدزاده^۱

طاهره جان احمدی^۱

رضوان حیاتی^۱

شیوا حیاتی^۱

وحیده هاشمی لقب^۱

^۱ دانشجوی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران (sharifi.saeed.md@gmail.com)

مقدمه و هدف: دانشجویان منبع اصلی ارزیابی کیفیت و اثربخشی آموزش می باشند و میتوان از نظر ان هادربهبود آموزش استفاده کرد. این تحقیق به منظور دستیابی به نظرات دانشجویان پزشکی مقطع بالینی در دانشگاه علوم پزشکی بوشهر نسبت به دروس آناتومی در دستیابی به اهداف بالینی انجام شده است.

روش ها: این تحقیق به صورت توصیفی باروش سرشماری بر روی ۶۰ نفر از دانشجویان مقطع بالینی (کارورز، کارآموز) انجام شد. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسش نامه پایابود که کاربرد درس آناتومی را به صورت مقیاس پنج نقطه ای به صورت خیلی زیاد تا خیلی کم بررسی مینمود. نتایج با استفاده از نرم افزار Spss19 مورد بررسی قرار گرفت.

نتایج: به عقیده دانشجویان پزشکی، درس آناتومی تنه بیشترین نقش ، و درس آناتومی سروگردن کمترین نقش را در رسیدن به اهداف بالینی داشته است.

نتیجه گیری: باتوجه به اهمیت آناتومی تنه از نظر دانشجویان دوره ی بالینی لازم است درآموزش کاربردی این مباحث توجه بیشتری شود.

واژه های کلیدی: آناتومی، دانشجویان پزشکی، اهداف بالینی، دیدگاه

بررسی مدیریت زمان مطالعه موثر در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بوشهر در سال ۱۳۹۲

سعید شریفی^۱
فرشته احمدزاده^۱
طاهره جان احمدی^۱
رضوان حیاتی^۱
شیواحیاتی^۱
وحیده هاشمی لقب^۱

^۱ دانشجوی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران (sharifi.saeed.md@gmail.com)

مقدمه و هدف: دردیای امروختنها داشتن سرمایه ودانش برای موفقیت کافی نیست. یکی از عوامل موثر برای موفقیت استفاده صحیح از زمان است که ان را مدیریت زمان مینامند. با توجه به اینکه حجم درس ها در دانشگاه از دبیرستان بیشتر میباشد بنابراین استفاده از این فن در دانشگاه از اهمیت بیشتری برخوردار میباشد. هدف این مطالعه مشاهده میزان مهارت در مدیریت زمان دانشجویان پزشکی ومشاهده میزان نیاز آنها به آموزش میباشد.

روش بررسی: دریک مطالعه توصیفی- تحلیلی ۶۰ نفر از دانشجویان پزشکی به صورت تصادفی انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات پرسش نامه ای شامل ۱۲ پرسش بود. پرسش نامه شامل گزینه هایی در خصوص مدیریت زمان مانند برنامه ریزی، تخمین زمان مورد نیاز برای مطالعه وتعیین اهداف مورد بررسی مورد تحلیل وبررسی قرار گرفت. Spss 19 قرار گرفت. داده های جمع اوری شده به وسیله نرم افزار **یافته ها:** ۳۹ نفر مونث (۶۵ درصد) و ۲۱ نفر مذکر (۳۵ درصد). میانگین نمرات مدیریت زمان (+۲,۱) ۵/۹۴ از ماکزیمم ۱۰ محاسبه گردید که باتوجه به رشته تحصیلی بسیار کم میباشد وتنها ۱۳/۹ درصد سطح بسیار خوب را کسب کرده اند وتنها ۲۷ درصد دانشجویان برای کار های روزانه خود برنامه ریزی داشتند بین جنسیت ومدریت زمان ارتباط معنا داری پیدا نشد.

نتیجه گیری: باتوجه به شواهد به دست آمده اغلب دانشجویان در طول ترم تحصیلی برنامه ی مدونی برای مدیریت در زمان مطالعه ی خود ندارند. بنابراین لازم است مهارت مدیریت زمان را باتاکید بیشتری به دانشجویان آموزش داد تا نگرش الزامی بودن مدیریت زمان در آنها نهادینه شود.

واژه های کلیدی: مدیریت زمان؛ دانشجویان، علوم پزشکی

بررسی میزان رضایت مندی بیماران مراجعه کننده به بخش ارتودنسی دانشکده دندان پزشکی

مشهد

هومان شفاعی^۱

سیده مریم امیدخدا^۱

^۱بخش ارتودنسی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (h.shafaei@gmail.com)

مقدمه و هدف: رضایت بیماران از مراحل درمان یک فاکتور اساسی در موفقیت درمان می باشد که این رضایت مندی در ارتباط نزدیکی با نحوه ی برخورد پرسنل بخش، اساتید و دانشجویان می باشد. هدف از این طرح بررسی میزان رضایت مندی بیماران مراجعه کننده به بخش ارتودنسی و مقایسه ی میزان رضایت مندی بیماران از اساتید، دانشجویان و پرسنل می باشد.

روش ها: این پژوهش یک مطالعه ی توصیفی است که از بین بیماران مراجعه کننده به بخش ارتودنسی دانشکده دندانپزشکی مشهد تعداد ۵۰ بیمار به صورت تصادفی انتخاب شدند. ابتدا پرسشنامه ای با الگوی (Patient satisfaction Questionnaire) PSQ) مشتمل بر سه قسمت (اساتید راهنما، دانشجویان، پرسنل بخش) طراحی گردید و بین بیمار یا والدین آن ها توزیع گردید. فراوانی نظرات در مورد هر سوال و برای هر گروه بدست آمد و به منظور کمی سازی نتایج از رتبه بندی لیکرت استفاده گردید و بین سه گروه مقایسه انجام شد.

یافته ها: بیشترین درصد رضایت کامل از گروه پرسنل، گروه اساتید و دانشجویان به ترتیب ۶۷٪، ۴۲٪ و ۳۴٪ بود. در گروه اساتید و دانشجویان در تمامی سوالات مطرح شده، جواب "راضی ام" بیشترین فراوانی را داشت حال آنکه در گروه پرسنل بیشترین فراوانی به جواب "کاملا راضیم" تعلق گرفت. آزمون فریدمن نشان داد که بین دو گروه اساتید و دانشجویان از لحاظ میانگین مقیاس سنجش لیکرت تفاوت چشمگیری وجود نداشت اما تفاوت گروه پرسنل با دو گروه دیگر چشمگیر بود. $(P Value) < 0.001$

نتیجه گیری: نتایج این بررسی نشان داد که میزان رضایت کلی بیماران از بخش ارتودنسی نسبتا مناسب است و میزان رضایت بیماران از پرسنل بخش بیشتر از سایرین است. برنامه ریزی کلی برای رسیدن به رضایت بالاتر ضروری به نظر می رسد.

بررسی عوامل تاثیر گذار بر وضعیت سلامت روانی زنان باردار: مقاله مروری

آلا صابر محمد^۱

زهرا کمالی^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد مامایی، کمیته تحقیقات دانشجویی دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(Saberma921@mums.ac.ir)

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد مامایی، کمیته تحقیقات دانشجویی دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه: سلامت روان به رفتار همسو با جامعه، پذیرفتن واقعیت های اجتماعی و قدرت سازگاری با آنها تعریف می شود. با توجه به اینکه زنان باردار یکی از گروه های حساس بهداشتی هستند و سلامت روان آنان، سلامت خانواده و جامعه را تضمین می نماید هدف از این مطالعه مروری تعیین عوامل تاثیر گذار بر وضعیت سلامت روانی زنان باردار می باشد
روش کار: جستجوی در منابع اطلاعاتی الکترونیکی SID، Science direct، Pubmed، Google Scoler، با کلید واژه های زنان باردار، سلامت روانی، خشونت خانگی و واژه های معادل لاتین آن طی سالهای ۲۰۰۰-۲۰۱۴ انجام و ۳۳ مطالعه مورد بررسی قرار گرفت.

یافته ها: سلامت روان زنان در دوران بارداری تحت اثر عواملی مثل احساس در مورد هویت زنانگی، زندگی زناشویی، ارتباط جنسی، خواستن و نخواستن کودک، و بودن یا نبودن در معرض خشونت خانگی است. حمایت های اجتماعی، سابقه قبلی افسردگی، مشکلات زناشویی، مرگ عزیزان و تفکر مداوم در مورد عدم توانایی خود مراقبتی در طول بارداری نیز از عوامل تاثیر گذار می باشد. بین اضطراب مادران باردار و سن آنها رابطه عکس گزارش شده بود. همچنین آگاهی بیشتر مادر موجب کاهش اضطراب آنان شده بود.

نتیجه گیری: مراقبت های روانی دوران بارداری از جمله کلاس های آمادگی زایمان در کاهش استرس و اضطراب نقش دارد همچنین می توان با گسترش مراکز حمایت از زنان و ارائه برنامه هایی مانند فراهم کردن خدمات حقوقی، پزشکی و روانشناختی برای زنان خشونت دیده در کاهش میزان خشونت خانگی و پیامدهای آن در سلامت روان موثر واقع شود.

واژه های کلیدی: زنان باردار، سلامت روانی، خشونت خانگی

آموزش کارکنان واحد مدارک پزشکی بیمارستان کاشانی اصفهان جهت بهبود فرایندهای انجام کار با استفاده از "مدیریت ناب"

سیما عجمی^۱
اکرم صادقیان^۲

^۱استادیار، مدیریت اطلاعات سلامت، دانشکده مدیریت و فناوری اطلاعات پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی، اصفهان، ایران
^۲دانشجو دکتری آموزش پزشکی، گروه آموزش پزشکی، مدیریت مطالعات و آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی، اصفهان، ایران
(sadeghian_akram@yahoo.com)

مقدمه و هدف: آموزش و توانمندسازی کارکنان باعث می شود که نسبت به محیط کار خود حساسیت بیشتری داشته، برای مشارکت در تصمیم گیریهای موفق تشویق گردند. در نتیجه فضای ایجاد شده، افراد می توانند ایده های خوبی تولید و به عمل تبدیل نمایند. این مطالعه با هدف توانمندسازی کارکنان بخش مدارک پزشکی در راستای بهبود فرایندهای انجام کار صورت گرفت.

روش ها: این پژوهش توصیفی- مقطعی در سال ۱۳۸۸ انجام شد. محیط پژوهش واحد مدارک پزشکی بیمارستان آیت ا... کاشانی اصفهان و جامعه پژوهش شامل کارکنان بخش مدارک پزشکی، کارکنان مرتبط با واحد مدارک پزشکی (اعضای گروه ناب) و مشتریان آنها بود. کارکنان در رابطه با نحوه اصلاح فرایندهای انجام کارها مورد آموزش قرار گرفتند و سپس فرایندهای واحد مدارک پزشکی این بیمارستان با استفاده از نظرات کارکنان و گروه ناب شناسایی و ترسیم شد. بدنبال آن اتلافات و فعالیتهای ارزش آفرین در هر کدام از فرایندها تعیین گردید. سپس در فواصل جلسات، کارکنان پیشنهادات خود را جهت رفع اتلافات موجود مطرح، عملی بودن یا نبودن پیشنهادات مورد بحث قرار گرفت و در نهایت فرایندهای اصلاح شده با توافق گروه ناب تایید گردید.

یافته ها: در نتیجه آموزش کارکنان جهت اجرای «مدیریت ناب»، ۱۹ فرایند جاری انجام کار برای چهار قسمت واحد مدارک پزشکی (پذیرش، بایگانی، کدگذاری و آمار)، مشتریها و نیازهای مشتریهای هر واحد مورد بررسی قرار گرفت. ۲۸ مودا و ۱۱ فعالیت ارزش آفرین در این قسمت ها شناسایی و در جهت رفع موداهای موجود ۲۷ پیشنهاد ارائه شد. در مجموع ۸ فرایند از فرایندهای جاری اصلاح و ترسیم گردید. **نتیجه گیری:** پیشنهادات ارائه شده توسط کارکنان مدارک پزشکی و کارکنان مرتبط با آن (اعضای گروه ناب) باعث افزایش کیفیت ارائه خدمات، اشتیاق کارکنان به فعالیت بهتر، صرفه جویی در زمان، مستندسازی صحیح و کاهش نواقص پرونده ها و مشکلات قانونی شد. در آینده نیز با تشکیل گروه ناب این فرآیند مستمرا انجام خواهد شد.

واژه های کلیدی: توانمندسازی کارکنان، بخش مدارک پزشکی، مدیریت ناب، بهبود فرآیند

تأثیر آموزش مبتنی بر بهترین شواهد در ارتقای نظام آموزشی پزشکی

نازنین زمانیان^۱

سارا صبوری^۲

^۱ کارشناس ارشد مدیریت آموزشی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲ دانشجوی دکتری برنامه ریزی درسی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (sabouris2@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: استفاده از شواهد در تصمیم گیری های روزمره از بدیهیات و ملزومات تصمیم گیری درست به شمار می رود. یک رویکرد کلاسیک و یکسان در این مورد می تواند امکان اشتباه را به حداقل رسانده و اطمینان دهد که در بهترین حالت ممکنه براساس بهترین شواهد موجود که مورد ارزیابی اولیه قرار گرفته اند، به تصمیم درستی دست یافته ایم. برای ارتقای نظام آموزشی و بهبود یادگیری فراگیران، باید آموزش پزشکان مبتنی بر نظرات و اعتقادات شخصی به آموزش بر مبنای بهترین شواهد تغییر پیدا کند.

روش ها: برای رسیدن به اهداف این پژوهش مقالات مرتبط در منابع اینترنتی و کتابخانه ای مورد بررسی قرار گرفت. بدین صورت ابتدا در سایتهای مختلف با ارائه کلید واژه های فارسی و انگلیسی آموزش مبتنی بر شواهد مقالات چاپ شده در این زمینه به طور سریع مرور، سپس مقالاتی که با موضوع ارتباط بیشتری داشتند انتخاب و مطالب آنها استخراج شد.

یافته ها: برای ارتقای آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد، آموزش اساتید در زمینه نقد و جستجوی مقالات در حوزه آموزش پزشکی، اطلاع رسانی مقالات مروری منتشر شده و افزایش مطالعات مروری نظام مند که متناسب نیاز کاربران آن باشد انجام گیرد.

نتیجه گیری: برای ترویج فرهنگ آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد در بین اساتید و برنامه ریزان دانشگاه باید برنامه ریزی و اقدام شود.

واژه های کلیدی: ارتقای آموزش، آموزش، آموزش مبتنی بر شواهد

جایگاه آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد در دانشجویان دوره کارورزی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کاشان

مجتبی صحت^۱

سیدعلی رضا مروجی^۲

وجیهه روحی^۳

مجید حسن زاده^۴

^۱ متخصص اپیدمیولوژی، استادیار، گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، ایران (mojtaba.sehat@gmail.com)

^۲ متخصص پزشکی اجتماعی، دانشیار، گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، ایران.

^۳ گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، ایران،

^۴ دکترای عمومی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، ایران،

مقدمه و هدف: امروزه پزشکی مبتنی بر شواهد، با آموزش نحوه استفاده مدبرانه، موشکافانه و صریح از بهترین شواهد جاری در تصمیم گیریهای پزشکی، بعنوان یک رویکرد نوین و قابل اتکا در علوم پزشکی پذیرفته شده و موجب ارتقاء کیفیت آموزشها و نحوه مراقبت‌های بالینی بیماران شده است. پزشکان برای استفاده بهینه از EBM نیاز به شناسایی محیطهای خاص اطلاعاتی، آگاهی از شیوه های صحیح جستجو و ارزیابی منتقدانه اطلاعات دارند. هدف از این مطالعه تعیین میزان آگاهی و نگرش دانشجویان مقطع کارورزی و استفاده از شواهد در آموزش پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی کاشان می باشد

روش ها: این مطالعه به صورت مقطعی بر روی ۱۳۹ دانشجوی پزشکی در مقطع کارورزی طی سالهای ۹۱ تا ۹۳ انجام شد. دانشجویان به روش سرشماری از کلیه دانشجویانی که در بخش پزشکی اجتماعی حضور یافتند انجام شد. پرسشنامه‌ها به صورت بی نام تکمیل و با استفاده از آمار توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار) و تحلیلی با رگرسیون لجستیک و خطی با نرم‌افزار STATA نسخه ۱۰ تحلیل گردید.

یافته ها: میزان پاسخ دهی و مشارکت دانشجویان ۹۵٪ بود. تعداد ۱۳۸ دانشجوی مطالعه شدند. ۶۶٫۷ درصد ایشان دختر و میانگین سنی افراد مورد مطالعه ۲۵٫۴±۰٫۹۵ بود. دانشجویان به طور متوسط در ماه ۱۲٫۸±۳٫۸ از دوره کارورزی بودند. ۲۵٫۲ درصد دانشجویان در زمینه پزشکی مبتنی بر شواهد آموزشی دریافت نموده بودند. تنها ۴۲٪ دانشجویان از کتابهای مرجع برای جستجوی شواهد استفاده می کردند. به نظر دانشجویان تنها ۲۰٪ آموزشهای اساتید در زمینه طب بالینی مبتنی بر شواهد بوده است. این نسبت طی سه سال مطالعه با ادجاست نمودن بر سن، جنس و ماه کارورزی با روند معنی داری سالانه بیش از ۷٪ افزایش یافته است ($B=7.06\pm 2.8; p=0.013$) و از ۱۶٫۵ درصد به ۲۵٫۵ درصد افزایش یافته است. با افزایش ماه انترنی نظر دانشجویان در مورد میزان استفاده از شواهد در آموزشهای بالینی اساتید به میزان معنی داری سالانه ۱٫۶٪ کاهش نشان داد. ($B=-1.6\pm 0.58; p=0.009$) دانشجویان مهمترین موانع در اجرایی شدن این امر را عدم تسلط و آگاهی کافی اساتید از مهارت های لازم در این زمینه (۶۷٪)، عدم وجود انگیزه کافی و حمایت سازمانی (۶۵٪) و زمان بر بودن آن (۵۱٪) ذکر نمودند.

نتیجه گیری: نسبت استفاده از شواهد در آموزشهای بالینی دانشگاهی نسبت به حد انتظار پایین است و با وجود اینکه این روند طی سالهای اخیر افزایش معنی داری داشته است اما با افزایش سابقه تحصیلی دانشجویان به نظر ایشان این کاربرد کمتر می شود.

واژه های کلیدی: آموزش مبتنی بر شواهد، کارورزی

جایگاه پرستاری مبتنی بر شواهد در آموزش بالینی پرستاری داخلی - جراحی

زهرا صفوی بیات^۱

برخیده حسنی^۱

^۱ دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران (zahrasb16@yahoo.com)

مقدمه و هدف: در تحقیق پرستاری پدیده مورد علاقه افراد، سلامت، پرستاری و محیط است تحقیق پرستاری در توسعه و پالایش تئوری دخالت میکند. با توجه به آنکه پرستاری روز به روز در حال تغییر است و نقشهای پرستاران نسبت به گذشته دچار تحول و دگرگونی شده است، لذا نیازهای پژوهشی وی نیز در حال تغییر است. برای پاسخگویی به این نیاز پرستاری مبتنی بر شواهد یکی از رویکردهای علمی قابل تامل است. برای درک بهتر یک رویکرد پرستاری مبتنی بر شواهد در درجه اول باید به مفهوم آن در پرستاری و مزایایی که دنبال استفاده از آن حاصل میشود پرداخت. بر این اساس این تحقیق با هدف تبیین جایگاه پرستاری مبتنی بر شواهد در آموزش بالینی پرستاری داخلی - جراحی انجام شده است.

روش ها: این مطالعه بخشی از یک پژوهش گسترده نظریه مبنایی است که در آن تجربه پانزده نفر از دانشجویان دوره کارشناسی پرستاری، پرستاران بالینی، مربیان پرستاری و یکی از دست اندرکاران برنامه ریزی آموزش پرستاری در دانشکده پرستاری و مامائی شهید بهشتی باروش نمونه گیری هدفمند مورد بررسی قرار گرفته است. برای جمع آوری داده ها مصاحبه عمیق و نیمه ساختار یافته انفرادی انجام گردیده است. در پژوهش حاضر داده ها با انتقال به نرم افزار MAXQ2 2007 کدگذاری و با روش کوربین و استراوس (۱۹۹۸) تحلیل گردیده است.

یافته ها: با تحلیل داده های پژوهش حاضر دو طبقه اساسی؛ "ملزومات آموزش پرستاری مبتنی بر شواهد" و "خلاء های پرستاری مبتنی بر شواهد" شکل گرفت. طبقه اول خود شامل سه زیر طبقه برنامه درسی مبتنی بر شواهد، پژوهش های مشارکتی، گرایش به پژوهش و اثربخشی یافته های پژوهشی بود، زیر طبقه دوم عبارت بودند از مستندات ضعیف، عدم کفایت منابع اثربخش، عدم کارایی یافته های پژوهشی. نتیجه گیری: آموزش مبتنی بر شواهد پارادایمی است که طی آن ذینفعان در آموزش از شواهد تجربی برای تصمیم گیری هایی در مورد مداخلات آموزشی مثلا سیاست گذاری ها، اعمال و برنامه ها استفاده می شود. پیامدهای بهتری حاصل می شود که عمل مبتنی بر شواهد، تکنولوژی اطلاعات، پاتوفیزیولوژی و تفکر انتقادی با برنامه درسی تلفیق شوند.

واژه های کلیدی: آموزش مبتنی بر شواهد، آموزش بالینی، آموزش بالینی داخلی - جراحی

آشنایی دانشجویان کارشناسی ارشد روانشناسی با آموزش مبتنی بر شواهد در غالب کارگاه آموزشی شناخت بیماری در دانشگاه آزاد اسلامی واحد نیشابور

حمیده صمدی

دانشجوی روانشناسی، گروه روانشناسی دانشکده علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی نیشابور، نیشابور، ایران (Samady3429@gmail.com)

مقدمه و هدف: در سال های اخیر گسترش شیوه های جدید در امر مراقبت و درمان نیاز به ایجاد چهارچوب موثر و کارآمد برای ارتقاء کیفیت خدمات ارائه شده در سیستم بهداشتی درمانی را مطرح ساخته است. آشناسازی دانشجویان با مفهوم و ارزش عملکرد مبتنی بر شواهد، آشناسازی دانشجویان با زبان تحقیق و ایجاد مهارت های لازم برای ارزیابی تحقیقات، ایجاد روحیه یادگیری مداوم و آشناسازی دانشجویان با روش های دستیابی به منابع تحقیقات معتبر و توسعه استقلال عمل در دانشجویان می باشد.

روش ها: مطالعه حاضر شامل یک مطالعه گروهی دردوروش پیش و پس آزمون می باشند به صورت توزیع پرسشنامه مبنی بر ۲۲ سوال در سطح لیکرت می باشد و شرایطی فراهم شد تا دانشجویان معاینات بالینی و برخورد با بیمار را داشته باشند.

نتایج: نتایج آماری در نرم افزار اسپس پی اس اس نشان داد که برگزاری کارگاه با رویکرد مبتنی بر شواهد در هر هشت فرضیه آماری مطرح شده تفاوت معناداری در سطح خطای ۰/۰۱ در صد نسبت به قبل داشته است. و به طور چشمگیری افزایش یافته است.

نتیجه گیری: افزودن درس روش تحقیق در برنامه های آموزشی کارشناسی افزایش محتوای مربوط به تحقیقات و عملکرد مبتنی بر شواهد در برنامه های آموزشی کارشناسی ارشد گسترش فضاهای کتابخانه ها به روز نمودن منابع - آشنایی دانشجویان با پایگاه های اطلاعاتی - اهتمام به امر آموزش مداوم زمینه را برای توسعه عملکرد مبتنی بر شواهد و ارتقاء کیفیت و هزینه اثربخشی خدمات فراهم خواهد شد.

واژه های کلیدی: دانشجویان، روانشناسی، آموزش مبتنی بر عملکرد، کارگاه آموزشی، شناخت

بهداشت دهان و دندان کودک

نسرین باغداری^۱

فاطمه صیادی^۲

عصمت پورقنبری^۳

زهرا فاطمی نسب^۴

^۱عضوهیئت علمی، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۲دانشجوی کارشناسی ارشد مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران (sayyadif@yahoo.com)

^۳مقطع کارشناسی، مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران

^۴مقطع ارشناسی (مامایی)، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ایران

داستان فیلم: این فیلم ۱۲ دقیقه ای با استفاده از نرم افزار صدا گذاری بر پاورپوینت به شکل آموزش مجازی برای مردم طراحی شده است. موضوع فیلم بهداشت دهان و دندان است و دارای عناوینی چون ساختمان دندان، عوامل موثر بر سلامت و بیماری دندان ها، جدول زمانی رویش دندان های دائمی و شیری، علایم رویش دندان، اهمیت دندان های شیری و راه های کمک به دندان درآوردن، آموزش نحوه ی تمیز کردن لثه و دندان های نوزاد، نکات مربوط به قطره آهن و اثرات آن بر دندان کودک و در آخر راجع به عادات غلط دهانی، است که در این موارد بحث شده است؛ هدف از ساخت فیلم افزایش سطح اطلاعات مردم به ویژه مادران در زمینه بهداشت دهان و دندان کودکان و اصلاح رفتارها و باورهای غلط آنان می باشد.

واژه های کلیدی: دندان، بهداشت دهان و دندان، دندان دائمی-دندان شیری، اصلاح عادات دهانی و دندانی

فرایند ارزشیابی و اصلاح گزارش نویسی پرستاران: گامی به سوی اجرای عملکرد مبتنی بر شواهد در بیمارستان

حوا عبدالهیی^۱

ملیحه شجاع^۲

زهره پوراسماعیل^۲

مرضیه هودفر^۳

هنگامه قسمتی^۴

^۱ کارشناس ارشد پرستاری، مدیرپرستاری مرکز آموزشی، پژوهشی و درمانی دکتر شیخ مشهد، مشهد، ایران (AbdollahiKH1@mums.ac.ir)

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

^۳ کارشناس ارشد روانشناسی، سوپروایزر آموزشی مرکز آموزشی، پژوهشی و درمانی دکتر شیخ مشهد، مشهد، ایران

^۴ کارشناس پرستاری، پرستار مرکز آموزشی، پژوهشی و درمانی دکتر شیخ مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: گزارش پرستاری خوب، کیفیت مراقبت از بیمار را منعکس و تضمین کرده و مدرک قانونی برای پاسخگویی هریک از اعضای تیم مراقبتی می باشد. برای جلوگیری از ایستا و تکرارخطاها در گزارش های پرستاری لازم است که به صورت دوره ای گزارش پرستاران بررسی و ارزشیابی شده و تغییرات لازم در گزارش نویسی بر اساس منابع مبتنی بر شواهد و روزآمد در اختیار آنها قرارگیرد. در همین راستا این فرایند با هدف ارزشیابی و اصلاح گزارش نویسی پرستاران در بیمارستان دکتر شیخ انجام شد.

روش ها: این بررسی یک مطالعه عملکردی می باشد که پس از نیازسنجی و طراحی برنامه با اجرای ارزشیابی گزارش های پرستاری به مدت ۳ ماه در همه بخش های بیمارستان با بررسی ۳۰ درصد پرونده های آن بخش در هر هفته انجام شد. سپس افراد ذینفع توجیه شده و مسئولین تدوین پروتکل گزارش نویسی تعیین شده و اجرا و ارزشیابی فرایند در دستور کار قرار گرفت.

یافته ها: پس از تصویب طرح و تعیین مسئول، فرایند بررسی و ارزشیابی گزارش های پرستاری در بخش های مختلف بیمارستان طراحی و اجرا شد. بر طبق نتایج به دست آمده بیشترین مواردی که در گزارش ها رعایت نمی شد عدم ذکر مشکل اصلی بیمار در بدو پذیرش (۵۸٫۸٪)، گویا نبودن مشکل جسمی بیمار (۴۴٫۴٪)، عدم توصیف وضعیت ظاهری وی (۴۷٫۷٪)، عدم توجه به وضعیت خواب و استراحت (۶۲٫۲٪) و اجابت مزاج بیمار (۶۱٫۱٪)، درج نکردن سیر بیماری (۴۸٫۸٪) و آموزش های داده شده به بیماران (۶۱٫۱٪) در گزارش ها بود. پس از ارائه این نتایج در جلسات هم اندیشی با سرپرستاران و مدیران، تهیه پروتکل استاندارد گزارش پرستاری، قرار دادن این استاندارد در اختیار همه پرستاران، برگزاری آزمون جامع، ثبت گزارش ها بر اساس پروتکل تهیه شده و ارزشیابی فرایند در دستور کار قرار گرفت.

نتیجه گیری: بر طبق نتایج مطالعه گزارش های پرستاران کاستی هایی دارد که باید با دقت و توجه برای رفع آنها اقدام نمود؛ به نظر می رسد با انجام تحقیقات عملکردی و استفاده از منابع مبتنی بر شواهد و روزآمد بتوان بسیاری از مشکلات موجود در بیمارستان ها را به این طریق شناسایی و برطرف نمود.

واژه های کلیدی: گزارش نویسی، پرستار، شواهد

مفهوم آموزش مبتنی بر بهترین شواهد، چالشها و راهکارها، یک مطالعه کیفی

فریبا عسگری

عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران. دانشجوی دکترای تخصصی آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان
(asgari.frb@gmail.com)

مقدمه و هدف: آموزش پرستاری و مامایی، وظیفه آماده سازی دانش آموختگان با کیفیتی را بر عهده دارد که بتوانند در محیط در حال تغییر جامعه و بالین، نیازهای مددجویان را تشخیص داده و در پرتو استفاده از بهترین شواهد علمی، مناسب ترین مراقبت را ارائه دهند. آماده کردن دانشجویان برای برعهده گرفتن این وظایف خطیر بعهد اساتید مجرب است که باید از کلاسهای درس آغاز گردد. این امر، مستلزم توجه سیستم آموزشی به شواهد و مستندات موجود و مدنظر قراردادن این شواهد در فرایند آموزش است. این مهم از طریق آموزش مبتنی بر بهترین شواهد توسط اساتید امکان پذیرست. مطالعات زیادی در رابطه با آموزش مبتنی بر شواهد و عوامل مؤثر بر آن انجام شده، اما کمتر به مفهوم و عوامل مؤثر بر آن و چالش های پیش روتوجه شده است. لذا، مطالعه حاضر با هدف تبیین ادراکات و تجارب اساتید پرستاری و مامایی درباره مفهوم آموزش مبتنی بر شواهد و عوامل مؤثر بر آن پرداخته است.

روش ها: این مطالعه با رویکرد کیفی تحلیل محتوی با ۱۰ نفر از اساتید دانشگاه علوم پزشکی گیلان که به روش نمونه گیری مبتنی بر هدف با حداکثر تنوع انتخاب شدند، در سال ۱۳۹۲ انجام گردید. برای جمع آوری داده ها از مصاحبه انفرادی نیمه ساختار یافته تاحد اشباع داده ها استفاده شد. از اساتید، سؤالاتی در خصوص آموزش مبتنی بر شواهد پرسیده شد. (نظیر چه درکی از آموزش مبتنی بر شواهد دارند؟ آیا می توانند مورد/مواردی را که بر این اساس تجربه کرده اند توصیف کنند؟ بر اساس چه شواهدی به آموزش دانشجویان خود می پردازند؟ چه عواملی را در این خصوص مؤثر می دانند؟ در این تجربه با چه موانعی مواجه شدند؟). مصاحبه ها ضبط و کلمه به کلمه نوشته شد و برای تحلیل آن ها از روش تحلیل محتوای کیفی استفاده شد. در ضمن، از شرکت کنندگان، رضایت نامه شفاهی برای شرکت در مطالعه و ضبط صدا اخذ گردید.

یافته ها: تجارب و ادراکات مشارکت کنندگان در شش طبقه: مفهوم آموزش مبتنی بر شواهد، محتوای آموزش، گسترش رشته و انتخاب دانشجو، شیوه های تدریس، دانش و تجربه استاد، شرایط بالین قرار گرفت.

نتیجه گیری: براساس تجارب مشارکت کنندگان، آموزش مبتنی بر شواهد مبتنی بر نیازهای جامعه و دانشجویان و یافته های معتبر علمی است. اگرچه اساتید عوامل مختلفی نظیر: محتوا و شیوه های آموزش، دانش و تجربه مدرسان، الگوهای نقش و شرایط محیط بالین را بر آموزش مبتنی بر شواهد مؤثر دانسته اند اما معتقد بودند شرایط محیط بالین، سایر عوامل را نیز تحت تاثیر قرار می دهد بطوریکه بعنوان چالش اصلی مطرح گردید. لذا، پیشنهاد می شود که مدیران ارشد نظام آموزشی با لحاظ کردن دیدگاه های متخصصین، کارشناسان آموزشی و یافته های تحقیقات مربوطه، برنامه هایی را در زمینه بازنگری سیستم آموزشی، بازنگری معیارهای گسترش رشته و انتخاب دانشجو، روزآمدسازی مدرسان، و اصلاح شرایط و ساختار حاکم بر محیط بالین، تدوین و اجرا نمایند.

واژه های کلیدی: آموزش، آموزش پزشکی مبتنی بر بهترین شواهد، پرستاری، مامایی

بالا بردن انگیزه تحصیل به کمک هنر با استفاده از شواهد

سارا عظیمی

کارشناس ارشد هنر اسلامی، دانشگاه هنر اسلامی، تبریز، ایران. (Sara.azimi2765@yahoo.com)

مقدمه و هدف: بزرگسالان اگر نقاش نباشند، به ندرت به نقاشی می پردازند؛ ولی گفته می شود که نقاشی زبان کودک است. کودکان خردسال، فاقد کلمات کافی برای برقرار کردن ارتباط با دیگران هستند و به همین جهت نیز اکثرا به نقاشی یا وسیله های ارتباطی دیگر پناه می برند. مشاوران یا روانشناسان (در جلسات مشاوره و راهنمایی)، یا روان شناسان و روان پزشکان کودک (در جلسات تشخیص و درمان)، اغلب کار خود را با نقاشی شروع می کنند، زیرا بر این باورند که نقاشی، جهت برقرار کردن ارتباط با کودک، وسیله ای سهل و مطمئن است. نقاشی وسیله مفیدی برای بیان زندگی عاطفی کودک است که به او فرصت می دهد تا از طریق نقاشی های آزاد و دلخواه حالت روانی و احساسهای آنی و همچنین تحریکات ریشه دار و ژرف خود را بیان نماید. کودک، به کمک نقاشی، کشمکشها و دلهره های درونیش را آشکار می کند و بدین طریق، از اثر آنها می کاهد. هنگامی که کودک به وسیله ی نقاشی و تصویر اظهارنظر می کند، آثار بسیاری از شخصیت خود را آشکار می سازد، ولی او این کار را برای دلخوشی ما یا فراهم کردن امکان شناخت و بررسی روان شناختی انجام نمی دهد، بلکه آنچه برای او مهم است بیرون ریختن تجربه های اندوخته شده ی اوست که نمایانگر وجود اوست. از این رو در این پژوهش با در نظر گرفتن دانش آموزان با اختلالات رفتاری در پایه اول و دوم ابتدایی نقش هنر بر برطرف کردن این اختلالات بر اساس شواهد تجربی مورد بررسی قرار گرفت. در آغاز سال تحصیلی ۹۲-۹۳ با حضور در کلاس پایه اول و دوم ابتدایی یکی از مدارس به طور کلی از طریق نقاشی، دانش آموزان هر دو پایه را مورد ارزیابی قرار گرفتند. و دو دانش آموز با اختلالات رفتاری به عنوان نمونه مطالعاتی برای بررسی شواهد در نظر گرفته شدند. هدف اصلی از انجام این پژوهش بالا بردن انگیزه دو دانش آموز پایه اول و دوم دارای اختلالات رفتاری برای پیشرفت درسی و اخلاقی و تعمیم نتیجه حاصل بر اساس شواهد برای آموزش در مقطع ابتدایی می باشد.

روش ها: روش این پژوهش توصیفی- تحلیلی می باشد.

یافته ها: در پایان این پژوهش نتیجه حاصل براساس مدارک موجود در شواهد ۱ درباره این دو دانش آموز مشکلاتی وجود دارد که اگر به موقع کشف و راه حلی برای رفع و یا کاهش آن پیدا نشود، میتواند سرمنشا مشکلات روحی و روانی زیادی در زندگی و مراحل ادامه تحصیل دانش آموزان باشد. با بررسی این دو دانش آموز و نقاشی های آنان که براساس نظریه های علمی معتبر، نقاشی زبان گویایی برای بیان روحیات درونی کودکان است و به عنوان یکی از ابزارهای ساده اما در این حال پیچیده با آگاهی و علم لازم در تفسیر نقاشی میتوان به بیشتر رفتارهای نهفته در ضمیر کودکان پی برد. همان گونه که دیدیم با رفتارهایی که این دو دانش آموز از خود در محیط مدرسه نشان می دادند از طریق نقاشی منشا رفتارهای آنها قابل بررسی و با استفاده از ایجاد ارتباط به وسیله هنر و نقاشی که زبانی قابل فهم برای کودکان است و با تلاش و استمرار در اجرای راه حل های انتخاب شده در این پژوهش بیشتر رفتارهای آنان تا حدی کنترل شد. براساس تحلیل نقاشی این دودانش آموز بر پایه ی نظریه های معتبر دانشمندان در کتابهای روانشناسی منشا ترس از مدرسه و عدم برقراری رابطه با همسالان وهمچنین کمبود محبت و فشارهای عصبی در محیط زندگی آنان با ایجاد محیطی امن و ارتباط با زبان هنر قابل کنترل و کاهش است.

نتیجه گیری: این نتایج قابلیت استفاده از این تکنیک ها را برای کودکان با شرایط مشابه آشکار می کند.

واژه های کلیدی: اختلالات رفتاری، نقاشی، پیشرفت تحصیلی

بازاندیشی بر اولین تجربه مربیگری مامایی: با یک صحبت ساده نیز می توان بر دانشجو تاثیر گذاشت

سامیه غنا^۱

اکرم ثناگو^۲

لیلا مهستی جویباری^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد مامایی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران
(sghana87@gmail.com)

^۲ عضو هیات علمی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

زمینه و هدف: یک مربی به عنوان فردی تعریف می شود که آموزش می دهد، مورد مشاوره قرار می گیرد، مشوق می باشد، الگوی نقش های حرفه ای می باشد و بطور کلی فردی است که در یک زمان مشخص هدفش اجتماعی ساختن یک فرد مبتدی برای کسب نقش جدیدش، می باشد. مربیان باید از نظر حرفه ای شایسته بوده و سازماندهی مناسب یافته باشند؛ از مهارت های بین فردی، آموزشی و ارزشیابی خوبی برخوردار و پویا، حمایت کننده، دست یافتنی، علاقمند و قابل انعطاف باشند. هدف از این مطالعه تبیین اولین تجربه از مربیگری در بالین دانشجوی کارشناسی ارشد مامایی می باشد.

روش ها: این مطالعه یک گزارش مورد آموزشی- بالینی با رویکرد کیفی است که برای گردآوری داده از مصاحبه بدون ساختار و تعاملی استفاده شد. علاوه بر تجربیات دست اول (lived experience) از نقل قول های در سایه (shadow, third person) نیز استفاده شد. مصاحبه ضبط، خط به خط دست نویس و با استفاده از رویکرد تحلیل محتوای مرسوم، آنالیز شد.

یافته ها: از تحلیل داده ها دو مضمون اصلی؛ "تبعیت از مربی" و "آمادگی در دوره تحصیل برای مربیگری" با مضامین فرعی "کارآموزی مربیگری"، و "اصول معلمی" استخراج شد. تبعیت از مربی یا حرف شنوایی داشتن دانشجویان بر لزوم آموختن مطالب از زبان استاد و یادگیری از رفتار استاد تاکید دارد. داده ها موید آن بود الگو گرفتن از تجربیات دوران دانشجویی خود، خلاقانه عمل کردن، با دانشجو تصمیم گرفتن نه برای او تصمیم گرفتن، درک استرس دانشجو و برنامه ریزی قبلی، آشنا کردن دانشجو با قوانین و مقررات، تهیه کارپوشه برای دوره، برای تسهیل در ایفای نقش مربی کمک کننده بوده است.

نتیجه گیری: یافته ها موید آن است که آموخته های دوره تحصیلات تکمیلی و تجربیات از مربیان همه و همه می توانند در این دوران سودمند باشد. اولین تجربه نشان داد کلام مربی اگر سازنده باشد می تواند دانشجو را به درستی هدایت نماید، به طوری که حتی همتایان در شرایطی که سرپیچی از قوانین کارآموزی را توسط دوستان خود مشاهده نمایند به یکدیگر در باره تاکیدات توسط مربی هشدار دهند.

واژه های کلیدی: معلم بالینی، مربی، دانشجو، کارآموزی در بالین، بازاندیشی، گزارش مورد آموزشی

کاربرد ارزشیابی ۳۶۰ درجه در مهارت های ارتباطی و تصمیم گیری دانشجویان پرستاری

بهاره فلاح تفتی^۱

مینا حبیب نیا^۲

نسیم اللهوردی^۳

فرهاد کامرانی^۴

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری (داخلی-جراحی)، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم پزشکی تهران، ایران (Baharefallah@gmail.com)
^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری (داخلی-جراحی)، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم پزشکی تهران، ایران
^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری (داخلی-جراحی)، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم پزشکی تهران، ایران
^۴ عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران، ایران

مقدمه و هدف: ارزشیابی بالینی ۳۶۰ درجه در حال حاضر به جای ارزشیابی سنتی، در بسیاری از موارد به کار می رود. این سیستم ارزیابی شامل ابزار اندازه گیری تکمیل شده توسط چند نفر درمورد یک فرد مشخص است. در واقع، جمع آوری اطلاعات از دیدگاه های مختلف شامل استاد، همتایان و بیمار یا خانواده و حتی خود فرد می باشد که از این طریق بازخوردهای گوناگونی درباره مراقبت از بیمار، رفتارهای حرفه ای، مهارت های ارتباطی، شخصیتی و تصمیم گیری به فرد داده می شود. هدف از این مطالعه تعیین کاربرد ارزشیابی ۳۶۰ درجه در یادگیری مهارت های ارتباطی و تصمیم گیری دانشجویان پرستاری می باشد.

روش ها: در این مطالعه مروری، با جستجوی کاملی بر مبنای هر یک از کلمات کلیدی ارزشیابی ۳۶۰ درجه، مهارت ارتباطی، تصمیم گیری و دانشجوی پرستاری در منابع گوناگون (HIB, SID, Irandoc, iranmedex, googl scholare, pubmed) و متون مختلف علمی و کتابخانه ای مرتبط با موضوع تطبیق داده و مقاله مورد مطالعه نگاشته شد.

یافته ها: طی مطالعات انجام شده در این زمینه، ارزیابی مهارت ها در زمینه های گوناگون می تواند باعث بهبود مهارت های ارتباطی و تصمیم گیری دانشجو شود. بازخورد توسط ارزیاب، با توجه به فعل و انفعالات نه تنها باعث آگاهی فرد می شود، بلکه منجر به بهبود مهارت های ارتباطی و تصمیم گیری، اطلاع از کاستی ها و اقدام برای رفع آن ها می گردد.

یافته ها: مطالعات نشان می دهد، اطلاعات به دست آمده از طریق ارزشیابی ۳۶۰ درجه، می تواند بازخوردهای مفیدی برای دانشجویان از جوانب مهارت های برقراری ارتباط، بهبود تصمیم گیری و مراقبت از بیمار داشته باشد، همچنین ارزیابی دقیق این مهارت ها در طول آموزش پزشکی به طور بالقوه می تواند برای اصلاح و شناسایی کمبودها موثر باشد.

واژه های کلیدی: ارزشیابی ۳۶۰ درجه، مهارت ارتباطی، تصمیم گیری، دانشجوی پرستاری

کاربرد روش تدریس ایفای نقش در آموزش دانشجویان

مرضیه قاسمی^۱

مریم احمدی^۲

سمیه قاسمی^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره درمانی، کمیته تحقیقات دانشجویی دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(ghasemim931@mums.ac.ir)

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره درمانی، کمیته تحقیقات دانشجویی دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۳ کارشناسی بهداشت محیط، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: ایفای نقش موقعیت یادگیری مبتنی بر تجربه است که می توان قیاس های درستی از موقعیت های دارای مساله در زندگی واقعی خلق کرد و دانشجویان می توانند از طریق نمونه گیری از زندگی واقعی و خلق مجدد آن، به ایفای نقش بپردازند. روش ایفای نقش برای تجسم عینی موضوعات و درسهایی که برای نمایشنامه مناسب هستند، کاربرد دارد. اجرای این روش باعث رسیدن به اهداف یادگیری در حیطه عاطفی می شود. ایفای نقش عبارت است از اجرای یک موضوع به صورت نمایشنامه توسط بعضی از فراگیران در حالی که سایرین آنها را مشاهده می کنند و موضوع، مورد بحث قرار می گیرد. این روش به مهارت های خاص هنری مانند تئاتر و سینما نیاز ندارد. مدرس بنا به موقعیت، هدف و موضوع مورد نظر، به عنوان یک روش آموزشی از آن استفاده می کند. این مطالعه مبتنی بر شواهد و باهدف رسیدن به پاسخ سوال کاربرد روش ایفای نقش در آموزش دانشجویان چیست؟ انجام شده است.

روش ها: این مطالعه به صورت مبتنی بر شواهد و به صورت مروری و با استفاده از منابع کتابخانه ای و الکترونیکی و جستجو در سایت های علمی SID، magiran، google scholar، pub med انجام شده است.

یافته ها: روش تدریس ایفای نقش برای تجسم عینی موضوعات و درس هایی که برای نمایش مناسب باشند، و کشف هیجاناتی که در انواع مختلف رفتارها دخیل هستند. تمرین رفتارها و نگرش های جدید در یک قالب ایمن (شبه سازی شرایط واقعی) و یادگیری ارتباطات بین افراد، از قبیل ارتباط کارکنان بهداشتی با بیمار کاربرد دارد. ایفای نقش در ساده ترین سطح خود از طریق عمل، به مسایل می پردازد. مساله ای طرح می شود، نقش آن ایفا می شود و مورد بحث قرار می گیرد.

نتیجه گیری: ایفای نقش به دانشجویان کمک می کند تا: بینش نسبت به ارزشها و ادراکات خود به دست آورند. احساسات خود را دریابند و نگرش ها و مهارت های مشکل گشایی را ارتقا دهند.

واژه های کلیدی: روش تدریس، ایفای نقش، آموزش، دانشجویان

رویکرد دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور به جنبه‌های مختلف پزشکی مبتنی بر شواهد

مریم قائمی امیری^۱

سیمین موعودی^۲

بهاره اسبکیان^۲

محدثه شامخی امیری^۲

مریم ابراهیمی^۱

^۱ مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران (mghedcbabol@gmail.com)

^۲ معاونت آموزشی دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران

مقدمه و هدف: پزشکی مبتنی بر شواهد (Evidence Based Medicine, EBM) عبارت از استفاده دقیق از بهترین شواهد پژوهشی در تصمیم‌گیری در موردی که بیمار خاص می‌باشد که به دلیل اهمیت، در سالهای اخیر توجه زیادی به آن شده است. در پزشکی مبتنی بر شواهد، پزشکان بر پایه فرآیند جستجوی اطلاعات، ارزیابی نقادانه، مطابقت و نهایتاً قضاوت و استفاده از بهترین شواهد موجود، تصمیم‌گیری می‌نمایند؛ اخیراً، همسو با دانشکده‌های پزشکی جهان در کشور ما نیز تلاش‌های فراوانی در بکارگیری نتایج آخرین پژوهشها در محیط‌های بالینی شده است.

بررسی مقالات مربوط به پژوهش‌های اجرا شده توسط دست‌اندرکاران آموزشی در مجلات آموزش پزشکی یکی از معیارهای تبیین این موضوع است. این مقالات تا حدودی بیانگر رویکرد و تدابیر مسئولین آموزشی دانشگاهها در این امر است.

این تحقیق با هدف بررسی رویکرد دست‌اندرکاران آموزشی دانشگاهها در خصوص برنامه پزشکی مبتنی بر شواهد انجام گردید. **روش‌ها:** مطالعه کیفی از نوع تحلیل محتوا بود که طبقه‌بندی مقوله‌ها بر اساس مبانی نظری از پیش تعیین شده به روش استقرایی مشخص شد.

یافته‌ها: بین مجلات آموزش پزشکی کشور ۸۳ مقاله با محتوای تفکر انتقادی استخراج شد که یافته‌های پژوهش در ۳ مقوله اصلی کوریکلوم، تفکر انتقادی و ارزشیابی و ۸ مقوله فرعی روشهای تدریس، سبکهای یادگیری، تصمیم‌گیری بالینی، نقشه مفهومی بالینی، نیازهای آموزشی اساتید، دانشجویان، ارزشیابی عملکرد بالینی، نقادی مقالات علمی دسته‌بندی گردید.

نتیجه‌گیری: با توجه به عمر کوتاه مبحث پزشکی مبتنی بر شواهد در دانشگاههای کشور توجه جامعه دانشگاهی به این مقوله ارزشمند است. حتی پژوهش‌های مفیدی در زمینه دندانپزشکی و پرستاری مبتنی بر شواهد در مجلات علمی به چاپ رسیده است. بنابراین به منظور حرکت به سمت محیطی پویا و تصمیم‌گیری‌های بالینی منطبق بر آخرین تحقیقات، پیشنهاد می‌شود مسئولین آموزشی دانشگاهها تلاش‌های خود را در این زمینه بیشتر از قبل نمایند.

واژه‌های کلیدی:

رویکرد، دانشگاه علوم پزشکی، پزشکی مبتنی بر شواهد

آموزش سیستم های اطلاعات مبتنی بر تصمیم راهنمایی جهت عملکرد مبتنی بر شواهد

سهیلاسادات قضوی شریعت پناهی

عضو هیات علمی، گروه پیراپزشکی، دانشکده پرستاری و پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی سمنان، سمنان، ایران (sghazavi@yahoo.com)

مقدمه و هدف: سیستم های اطلاعات و به ویژه سیستم های پشتیبان تصمیم نوع خاصی از سیستمهای اطلاعاتی رایانه ای هستند که اطلاعات به دست آمده از منابع مختلف را بایکدیگر ترکیب کرده، بین آنها ارتباط برقرار ساخته، و به این طریق، به اتخاذ تصمیم مناسب، خصوصاً در مورد مسائل پیچیده، کمک می کنند. در واقع این سیستم با استفاده از فناوری رایانه، دستورالعمل های مبتنی بر شواهد و خلاصه ای از اطلاعات خاص مربوط به بیمار، و از طریق ارائه اطلاعات مناسب در وقت مناسب به پزشک، موجب بهبود تصمیم گیری های بالینی و ارتقا کیفیت مراقبت از بیمار می شود. عملکرد مبتنی بر شواهد، توانایی و مهارت در استفاده و ادغام بهترین شواهد روزمی باشد که از پژوهش های بالینی تکرارپذیر و بدون سوگرایی، با ترجیحات و شرایط بیمار حاصل شده است. هدف از این مطالعه آموزش و یادگیری سیستم های اطلاعات مبتنی بر تصمیم بعنوان راهنمایی جهت عملکرد پزشکی مبتنی بر شواهد بوده است.

روش ها: این مطالعه مروری نظام مند بوده است. جهت گردآوری اطلاعات جستجو در پایگاههای اطلاعات نظیر SID، pubmed، google، SINHAL، springer استفاده شده است.

یافته ها: استفاده از شواهد رایج در عملکرد بالینی و خدمات بهداشتی و برنامه مدیریت تصمیم اهمیت بسیاری دارد. سیستم های اطلاعات به ویژه مبتنی بر تصمیم می توانند داده ها را تفسیر، تغییر و حفظ نمایند. این سیستم ها شامل سه قسمت هستند: داده های خام، داده های پردازش شده و دانش. این سیستم ها از شش برنامه جهت اجرای عملکرد مبتنی بر شواهد پیروی می کنند: پایگاههای داده مرجع، اطلاعات خاص و محتوایی، مخزنهای داده بالینی، مخزنهای داده اداری، نرمافزار پشتیبان تصمیم، اطلاعات سلامت مبتنی بر اینترنت.

نتیجه گیری: باتوجه به اینکه استفاده به جا از سیستم پشتیبان تصمیم بالینی به عنوان یکی از ابزارهای پزشکی مبتنی بر شواهد می تواند در امر تصمیم گیری بالینی به پزشکان کمک کننده باشد؛ پیشنهاد می شود سیستمهای پشتیبان از تصمیمات بالینی در نرم افزارهای سیستم اطلاعات بیمارستانی وارد شده و استفاده صحیح از این فناوری به پزشکان آموزش داده شود.

واژه های کلیدی: سیستم های اطلاعات پشتیبان تصمیم، عملکرد مبتنی بر شواهد، آموزش

ارزیابی برنامه آموزشی کارآموزی داخلی و جراحی از دیدگاه دانشجویان دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی آجا

معصومه کرمی^۱

نجمه لشگری^۲

مریم واشقانی فراهانی^۳

بابک شکارچی^۴

مجتبی گلبو^۵

^۱ (استادیار)، بیوشیمی، دفتر نظارت و ارزیابی، پزشکی، علوم پزشکی آجا، تهران، ایران. (Karami1999@gmail.com)

^۲ میکروب شناسی، دفتر نظارت و ارزیابی، پزشکی، علوم پزشکی آجا، تهران، ایران.

^۳ (استادیار)، پزشکی قانونی، پزشکی، علوم پزشکی آجا، تهران، ایران.

^۴ (دانشیار)، رادیولوژی، پزشکی، علوم پزشکی آجا، تهران، ایران

^۵ پزشکی، علوم پزشکی آجا، تهران، ایران

مقدمه و هدف: بخش مهمی از طول دوره تحصیل هر دانشجو در رشته پزشکی در بخشهای بالینی سپری می شود. آموزش بالینی قسمت اعظم برنامه آموزش را در رشته پزشکی به خود اختصاص می دهد. تجارب و آموخته های دانشی و مهارتی حاصل از این دوره ها موجب دستیابی دانشجویان به اهداف آموزشی برای ورود به محیط درمانی، می گردد. نظارت و ارزشیابی تجارب دانشجویان در این دوره و کنترل نحوه دستیابی آنان به اهداف بالینی از مشکلات و چالشهای پیش روی برنامه ریزان آموزشی است لذا برنامه ریزی صحیح از هدر دادن بخش عظیمی از نیروی انسانی بالقوه، مستعد و کارآمد جلوگیری می کند. در این مطالعه به بررسی برنامه آموزشی کارآموزی داخلی و جراحی از دیدگاه دانشجویان دانشکده پزشکی پرداخته شده است.

روش ها: در این مطالعه توصیفی-تحلیلی، برنامه آموزشی کارآموزی در دو بخش داخلی و جراحی در قالب پرسشنامه از دانشجویان مورد ارزیابی قرار گرفته شده است. سئوالات مشتمل بر سه حیطه مهارت، نگرش، دانش می باشد. در ادامه توانمندی ها، یادگیری فعال و روشهای آموزشی تعاملی و تکوینی دانش و مهارت ارزیابی گردید.

یافته ها: نتایج حاصل از دوره ی کارآموزی داخلی مشخص می کند که در حیطه آموزش %۷۴/۹۲، حیطه مهارت %۶۹/۶۵ توانمندی %۵۶/۹۲، نگرش %۴۱/۷ بیشترین رضایت را داشتند. در دوره ی کارآموزی جراحی نتایج نشان می دهد که درحیطه های مهارت %۶۶/۳۶، نگرش %۷۰ و آموزش %۵۵/۸۳ رضایت مندی وجود داشته که در این حیطه ها، حیطه نگرش بیشترین در صد را به خود اختصاص داده است.

نتیجه گیری: افزایش بهره وری در تربیت نیروی انسانی پزشکی در جهت دستیابی به سطح بهتری از سلامت جامعه از اهدافی است که ضرورت ارزیابی مجدد و کامل نحوه ی آموزش در پزشکی را مشخص میکند. نتایج نشان می دهد که در زمینه مهارت در دوره کارآموزی در بخش جراحی و در زمینه توانمندی و نگرش در بخش داخلی نیاز به بازنگری مجدد وجود دارد.

واژه های کلیدی: ارزیابی آموزشی، مهارت بالینی، کارآموزی

سنجش وضعیت تصمیم گیری مبتنی بر شواهد مدیران بهداشتی در دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه در سال ۹۳-۹۲

حشمت کریمی

کارشناسی ارشد آموزش پزشکی مجازی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران (Karimi_4276@yahoo.com)

مقدمه و هدف: هدف از این پژوهش بررسی و سنجش وضعیت تصمیم گیری مبتنی بر شواهد مدیران بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه است.

روش ها: این پژوهش از نظر نوع مطالعه یک مطالعه بنیادی - کاربردی و از نظر روش یک تحقیق توصیفی - تحلیلی است که به صورت پیمایشی انجام شده است. ابزار پژوهش پرسشنامه استاندارد و فارسی شده کانزاس است که شامل ۳۳ سوال و ۵ محور؛ بیوگرافی (۱۱ سوال)، تصمیم گیری مبتنی بر شواهد (۴ سوال)، اهمیت و دسترسی به تصمیم گیری مبتنی بر شواهد (۹ سوال)، استفاده از داده ها در بررسی های بهداشت عمومی برنامه ریزی و ارزیابی برنامه ها (۲ سوال) و منابع بالقوه برای تصمیم گیری مبتنی بر شواهد (۷ سوال) است. نمونه مورد مطالعه در این پژوهش ۱۵۰ نفر از کارشناسان مسئول واحدهای کارشناسی و ۳۰ نفر از روسا و معاونین بهداشتی شبکه های بهداشتی، خدماتی و درمانی استان کرمانشاه بودند، که به طور تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه، اطلاعات و مدارک علمی و مشاهده بود. داده های به دست آمده از طریق نرم افزار SPSS16 و در بخش توصیفی و استنباطی تحلیل و بررسی شدند

یافته ها: نتایج نشان داد تفاوت معنی داری بین میزان استفاده از تصمیم گیری مبتنی بر شواهد در کارکنان دانشگاه علوم پزشکی استان کرمانشاه براساس جنس آنها ($P \leq 0/023$) و سطح تحصیلات آنها وجود دارد ($P \leq 0/019$) اما تفاوتی از نظر میزان استفاده از تصمیم گیری مبتنی بر شواهد بر اساس سطوح مدیریتی مشاهده نشد ($P > 0/495$).

نتیجه گیری: تصمیم گیری مبتنی بر شواهد به عنوان یک رویکرد نوین و قابل اتکا در بین کارکنان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه پذیرفته شده و جهت ارتقاء کیفیت مراقبتهای بالینی بیماران مورد توجه قرار گرفته است، لذا می توان آن را با نتایج مطالعات مشابه داخلی و خارجی معتبر دیگر در این زمینه مقایسه نمود. همچنین برای رسیدن به نتایج بهتر مطالعات بیشتری با این موضوع در مراکز بهداشتی سطح کشور پیشنهاد می شود.

واژه های کلیدی: تصمیم گیری مبتنی بر شواهد، پرسشنامه کانزاس، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

فناوری اطلاعات و جایگاه آن در آموزش مبتنی بر شواهد

سمیه باغبانی^۱

دارا جوکار^۲

حسین طاهرزاده^۳

اعظم حمادی^۴

یلدا کمال گلپاشا^۵

^۱ کارشناس فناوری اطلاعات مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر، ایران
^۲ کارشناس کامپیوتر معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر، ایران
^۳ مدیر آمار و فناوری اطلاعات دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر، ایران
^۴ کارشناس کامپیوتر مدیریت آمار و فناوری اطلاعات دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر، ایران
^۵ کارشناس فناوری اطلاعات معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر، ایران (y.kamal@bpums.ac.ir)

مقدمه و هدف: دیربازی است که پیشرفت تکنولوژی و گسترش فناوری‌های نوین موجب تحول نظام آموزشی گردیده است. نظامی که در آن پیوستگی عقلانیت حرفه ای و بهترین شواهد تجربی قابل دسترس، با در نظر گرفتن ارزش‌ها و الویت‌ها، آموزش مبتنی بر شواهد را ارائه می‌نماید. هدف از این مقاله بررسی جایگاه فناوری اطلاعات در آموزش مبتنی بر شواهد است.

روش‌ها: مقاله حاضر یک مطالعه مروری با محوریت "عملکرد مبتنی بر شواهد در آموزش علوم پزشکی و آموزش عالی" است که به روش توصیفی و کتابخانه‌ای انجام گردیده. ابزار گردآوری اطلاعات، ۱۶ مقاله علمی پژوهشی داخلی و خارجی (الکترونیکی، چاپی) همچنین کتب معتبر علمی می‌باشد. در این تحقیق ابتدا گستره آموزش مبتنی بر شواهد توصیف و پس از آن نقش فناوری اطلاعات در پیشبرد اهداف و ارائه راهکارهای جدید در دسترس به بهترین شواهد، بیان می‌شود. همچنین چالش‌های موجود و پیش روی این شیوه آموزش، مورد بررسی قرار می‌گیرد.

نتیجه گیری: امروزه دستیابی سریع و مؤثر به اطلاعات و انتقال دانش تخصصی بدون استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات غیر ممکن بوده و بنظر می‌رسد تغییر فرهنگ سازمان‌های آموزشی بسیار ضروری است. آموزش مبتنی بر شواهد رویکردی معتبر، مولد، کاربردی و پایدار است که فارغ‌التحصیلانی متفکر و ماهر در محیط‌های بالینی و آموزشی را تربیت می‌کند. نظام آموزشی با رویکرد سنتی و بی‌توجه به شواهد، هزینه‌های گزاف و اثربخشی کمتری دارند.

واژگان کلیدی: فناوری، اطلاعات، آموزش، شواهد

رویکرد آموزش مبتنی بر شواهد در علوم پزشکی

سمانه غضنفر پور^۱

مهنوش خاکزاد^۲

پروانه رضایی^۳

الهام صیدالی^۴

یلدا کمال گلیاشا^۵

^۱ کارشناس معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر، بوشهر، ایران

^۲ رئیس کارشناسان معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر، بوشهر، ایران

^۳ کارشناس پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر، بوشهر، ایران

^۴ کارشناس معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر، بوشهر، ایران

^۵ کارشناس فناوری اطلاعات معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر، بوشهر، ایران (y.kamal@bpums.ac.ir)

مقدمه و هدف: شواهد معتبر اخذ تصمیمات صحیح تر را سبب می گردد. حوزه علوم پزشکی مرتبط با سلامت جامعه بوده و صحت عملکرد این حرفه از اهمیت ویژه ای برخوردار است. پزشکی مبتنی بر شواهد می کوشد با بکارگیری شواهد بدست آمده از روش های علمی در حوزه طبابت، مزایا و معایب درمان های پزشکی را ارزیابی نماید. پزشکی مبتنی بر شواهد بر پایه مطالعات نظام مند، تجربه و تخصص پزشک و البته ارزشهای جامعه و بیمار استوار است.

روش ها: مقاله حاضر یک مطالعه مروری با محوریت "عملکرد مبتنی بر شواهد در آموزش علوم پزشکی و آموزش عالی" است که به روش توصیفی و کتابخانه ای انجام گردیده. ابزار گردآوری اطلاعات، ۳۸ مقاله علمی پژوهشی همچنین کتب معتبر علمی می باشد. بخش اول تاریخچه و تعاریف بخش دوم آموزش علوم پزشکی و راهبردهای آن در بخش آخر تجربیات، چالش ها و ملزومات این شیوه آموزش در حوزه علوم پزشکی بیان می گردد.

نتیجه گیری: یافتن بهترین شواهد همواره از مهمترین چالش های پیش رو در بخش آموزش مبتنی بر شواهد است. سطح مهارت و سواد اطلاعاتی شامل درک سازماندهی اطلاعات، توانایی جستجو در میان انواع منابع چاپی و الکترونیکی، گزینش و ارزیابی دقیق منابع اطلاعاتی و به کارگیری مؤثر نتایج پژوهش ها نیز در کارایی و اثربخشی این شیوه آموزش بسیار مؤثر است. شواهد توانسته اند فرضیات زیادی را دستخوش دگرگونی نمایند. بسیاری از تحقیقات تجارب موفقی از این شیوه آموزش را توصیف و آن را در علمی همچون پزشکی الزامی دانسته و توصیه می نمایند.

واژه های کلیدی: آموزش، شواهد، علوم، پزشکی، اطلاعات

تعیین پیش‌نیازهای آموزش پزشکی سنتی از دیدگاه حکما

شیمای اصفهانی^۱

سید حمید کمالی^۲

زهرا قربانی فر^۳

^۱ کارشناسی ارشد فقه و حقوق، دانشکده طب سنتی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران
^۲ دکترای طب سنتی، دانشکده طب سنتی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، دفتر مطالعات و توسعه آموزش دانشکده طب سنتی دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران
^۳ دکترای طب سنتی، دانشکده طب سنتی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

مقدمه و هدف: تربیت نیروی انسانی متعهد و حاذق در حوزه نظام سلامت از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و دستیابی به این مهم، با بهره‌گیری از اطلاعات و تجارب و با جهت‌گیری هدایت شده در نحوه تدوین نظام و محتوای آموزشی و مدیریت آن محقق می‌گردد. اطبای گذشته با تکیه بر شواهد و یافته‌های خود، پیش‌نیازهای آموزش پزشکی را تحت عنوان "علوم ضروریه" بیان نموده‌اند. ما با بررسی منابع طب سنتی ایرانی ناظر بر آموزش، و سیره عملی اساتید، به تبیین آنها می‌پردازیم.

روش‌ها: مطالعه کتابخانه‌ای و مراجعه به منابع معتبر طب سنتی از قرن دوم تا قرن سیزدهم (ه.ق) و انتخاب آثاری که اشاره به پیش‌نیازهای آموزشی قبل و حین تحصیل در رشته پزشکی دارد نظیر طبقات الاطباء ابن جلجل، مفتاح الطب، بیان الحاجة الی الطب و الاطباء، آداب المتعلمین و خلاصه الحکمه؛ و فیش‌برداری و سپس تدوین آن در قالب عناوین مشخص که نشان دهنده آرای حکما در انتخاب علوم ضروریه برای فراگیران طب می‌باشد.

یافته‌ها: با وجود تفاوت میان عناوین ارایه شده در آراء حکما، علوم تدریس شده، شامل آموزش‌هایی در زمینه اخلاق‌محوری و عناوینی بوده‌است که زمینه‌ساز حدت ذهن و پویایی اندیشه، برای درک روابط میان پدیده‌ها، یافتن عوامل تاثیرگذار بر آنها در شرایط مختلف و استدلال منطقی می‌باشد. چنانچه در کتاب خلاصه‌الحکمه، علوم ضروریه شامل فقه و حدیث، اخلاق، حکمت، منطق، طبیعیات، هندسه، هیات، نجوم، حساب، و کهانت و فراست می‌باشد.

نتیجه‌گیری: تاکید حکما بر تحصیل علوم پیش‌نیاز طب، حاکی از ضرورت ارتقای مهارت فراگیران در ارایه خدمات منطقی، به منظور پیشگیری، تشخیص صحیح و راهکارهای درمانی مناسب می‌باشد. با توجه به شمول زمان میان دستاوردهای حکما، ضرورت بهره‌گیری برنامه‌ریزان آموزشی از شواهد موجود، بدور از هر گونه سوگرایی و موضع‌گیری‌های عجولانه محسوس می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: علوم ضروریه، آموزش پزشکی، پیش‌نیاز، طب سنتی ایرانی

اخلاق پزشکی مبتنی بر شواهد

احیاء گرشاسبی

عضو هیات علمی، دانشگاه علوم پزشکی شاهد، تهران، ایران (garshasbi@shahed.ac.ir)

مقدمه و هدف: اخلاق پزشکی مبتنی بر شواهد یک شکل از اخلاق پزشکی است که با استفاده از اصول اخلاقی، شرعی و پزشکی مبتنی بر شواهد به ارائه راه حل اخلاقی در تصمیم گیری های پزشکی می پردازد. در این مقاله به این سوالات پاسخ داده می شود: اخلاق پزشکی مبتنی بر شواهد (EBEM) چیست؟ آیا EBEM از پزشکی مبتنی بر شواهد متفاوت است؟ دیدگاه موافقان و مخالفان EBEM چیست؟
روش ها: این مقاله بر اساس مروری بر منابع موجود انجام شده است.

یافته ها: در طول دو دهه گذشته استفاده از روشهای تجربی تحقیق در اخلاق زیستی یا "اخلاق تجربی" افزایش یافته و مورد استقبال محققین حوزه اخلاق پزشکی و بالینی قرار گرفته است. البته در عمل این موضوع تا حدودی مبهم است چرا که شیوه های و شواهد و اقدامات متعددی در تحقیقات تجربی وجود دارد که در تصمیم گیری اخلاقی باید بکار گرفته شود. بهر حال آنچه روشن است نزدیکی متدولوژی EBEM به EBM است که در هر دو نیز استفاده آگاهانه و اخلاقی شواهد مربوط به مراقبت، درمان و پیش آگهی بیمار برای تصمیم گیری اخلاقی و پزشکی بهتر است. از طرفی بکارگیری EBEM مخالفان و منتقدین جدی نیز دارد که معتقدند رویکرد مبتنی بر شواهد با اخلاق زیستی ناسازگار و در نتیجه EBEM نیاستی دنبال شود.

نتیجه گیری: اخلاق پزشکی مبتنی بر شواهد، در عین حال که جدیدترین رویکرد تجربی در اخلاق زیستی است، اما این روش هنوز توسعه نیافته و منابع آن کم و محدود است و احتیاج به زمان و انتظار برای تکمیل و توسعه دارد.

واژه های کلیدی: اخلاق پزشکی مبتنی بر شواهد، پزشکی مبتنی بر شواهد

بررسی آگاهی، نگرش و عملکرد دستیاران طب اورژانس در رابطه با پزشکی مبتنی بر شواهد

راحله گنجعلی^۱

کبری اطمینانی^۲

احسان بلوردی^۳

محمود تارا^۲

سعید اسلامی^۲

رضا کلمکانی^۴

^۱ دانشجوی دکترای تخصصی انفورماتیک پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲ استادیار گروه انفورماتیک پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۳ استادیار گروه طب اورژانس، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۴ دستیار تخصصی طب اورژانس، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (Golmakanir1@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: در طب اورژانس مدرن، پزشکی مبتنی بر شواهد نقش تعیین کننده ای در مشخص ساختن بهترین مداخله درمانی و همچنین میزان مفید بودن روشهای تشخیصی و درمانی دارد. هدف از این مطالعه ارزیابی نگرش و آگاهی رزیدنت های طب اورژانس در مورد پزشکی مبتنی بر شواهد میباشد.

روش ها: این یک مطالعه مقطعی بود که در بهمن ماه ۱۳۹۳ در بیمارستان امام رضا (ع) وابسته به دانشگاه علوم پزشکی مشهد اجرا گردید. ابزار جمع آوری داده ها پرسشنامه ای است که در سایر مطالعات نیز استفاده شده بود. در این مطالعه نگرش آنها نسبت به پزشکی مبتنی بر شواهد، توانایی دسترسی به منابع آنلاین و درک ترمینولوژی مرتبط ارزیابی گردید.

یافته ها: ۴۵ رزیدنت پرسشنامه را پاسخ دادند. میزان پاسخ ۷/۷۳٪ بود. نگرش اکثر رزیدنت ها متمایل به پزشکی مبتنی بر شواهد بود. میانگین تخمین عمل بر طبق EBM50٪ است. ۴۰٪ در زمینه استراتژی جستجو آموزش دیده بودند. در حالیکه در زمینه ارزیابی انتقادی یک نفر و در زمینه EBM فقط ۵ نفر آموزش های لازم را دریافت کرده بودند. مهمترین موانع کمبود وقت و عدم دسترسی به اینترنت ذکر شده بود. اکثر رزیدنت ها نسبت به منابع EBM آگاهی لازم را نداشتند. اگر چه بیش از ۵۰٪ واژه هایی مانند فاصله اطمینان و مرور سیستماتیک را درک می نمودند در حالیکه کمتر از ۳۰٪ واژه هایی مانند خطر نسبی، خطر مطلق و متآنالیز را درک می نمودند.

نتیجه گیری: نیاز است برنامه های آموزشی دانشگاه عمل بر طبق پزشکی مبتنی بر شواهد را ترغیب و ارتقا دهد. بنابراین پیشنهاد می گردد پزشکی مبتنی بر شواهد در کلیه سطوح پزشکی آموزش داده شود.

واژگان کلیدی: پزشکی مبتنی بر شواهد، آموزش پزشکی، نگرش

پیامد تدریس مبتنی بر کاربرد روش تحقیق در مراقبت ها و طراحی پژوهش بر شناخت، نگرش و رضایت از تدریس

فرح مادرشاهیان^۱

محسن حسن آبادی^۲

^۱ مربی گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران (f_madarshahian@yahoo.com)
^۲ مربی گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران

مقدمه و هدف: تدریس سنتی روش تحقیق با آگاهی و رضایت کم همراه است. لذا در این بررسی تاثیر تدریس روش تحقیق مبتنی بر کاربرد در مراقبت ها و طراحی پژوهش بر آگاهی، نگرش و رضایت از تدریس مطالعه شد.

روش ها: در این مطالعه نیمه تجربی دانشجویان ترم ۵ رشته پرستاری دانشگاه علوم پزشکی بیرجند در سال ۱۳۹۱ بصورت سرشماری انتخاب شدند و جهت تدریس روش تحقیق به ۲ گروه ۳۹ نفری تجربی و کنترل تخصیص یافتند. مداخله شامل آموزش کاربردهای روش تحقیق در ارائه مراقبت ها؛ مانند " آموزش بکارگیری اصول جمع آوری اطلاعات تحقیق در نیازسنجی آموزش به بیمار"، تهیه طرح پیشنهادی تحقیق و اجراء پیش مطالعه آن طی تدریس بود. پیامدهای مداخله نمرات آگاهی، نگرش و رضایت از تدریس بود. تدریس گروه کنترل بصورت بحث گروهی بود. دو پرسشنامه پژوهشگر ساخته در آغاز و پایان مطالعه استفاده شد. نمرات آگاهی از روش تحقیق توسط ۲۰ سوال چهار گزینه ای (نمره کل ۲۰-۰)، نگرش نسبت به تحقیق با ۱۲ گویه (نمره کل ۶۰-۱۲) و رضایت از تدریس بوسیله ۲۱ گویه (نمره کل ۱۰۵-۲۱) سنجش شد. اطلاعات با آزمونهای کای دو، تی مستقل و زوج در نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ تجزیه و تحلیل شد.

یافته ها: پس از مداخله، میانگین نمره کل آگاهی ($P < 0/041$) نگرش ($P < 0/028$) و رضایت از تدریس گروه تجربی بالاتر از گروه کنترل بود ($P < 0/001$).

نتیجه گیری: آموزش طراحی تحقیق و کاربردهای آن جهت مراقبتها در افزایش آگاهی، نگرش و رضایت از تدریس موثر بوده و یادگیری مهارت های تحقیق جهت ارتقاء کیفیت مراقبت ها در آن نقش دارد.

واژه های کلیدی: روش تحقیق، آگاهی، نگرش، رضایت، تدریس

ادغام آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد در دوره کارورزی پزشکی اجتماعی

فیروزه مجیدی^۱

افسانه ملک پور

معصومه معزی

فروزان گنجی

محمدعلی ابراهیمی

^۱ کارشناس ارشد آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، شهرکرد، ایران. (nafiroze2@gmail.com)

مقدمه و هدف: پزشکی مبتنی بر شواهد (در اوایل دهه ۱۹۹۰ مطرح و معرفی شد، EBM در واقع توانایی و مهارت پزشکان در استفاده و ادغام بهترین شواهد روز با ترجیحات و شرایط بیماران می باشد. منظور از بهترین شواهد، شواهدی است که از پژوهش های تکرار پذیر و با حداقل سوگیری حاصل شده باشد که اغلب در مقالات مرور نظام بند قابل دسترسی هستند. با وجود نیازسنجی های متعدد در خصوص ضرورت اجرای این برنامه آموزشی و تلاشهایی که در سالهای اخیر در وزارت بهداشت و درمان انجام شده، تا کنون دوره های آموزشی پزشکی مبتنی بر شواهد در برنامه های رسمی دانشگاههای علوم پزشکی وارد نشده اند. لذا با توجه به نیاز دانشجویان و عدم آشنایی کافی آنها با این مبحث بر آن شدیم تا این دوره آموزشی را در دوره کارورزی پزشکی اجتماعی دانشجویان پزشکی بگنجانیم.

روش ها: این مطالعه نیمه تجربی بر روی سه دوره (۱۴ نفر) دانشجویان پزشکی مقطع کارورزی که دوره یکماهه پزشکی اجتماعی را می گذراندند اجرا شد. در این مطالعه یک دوره آموزشی به شکل یک کارگاه دوازده (در مجموع ۸ ساعت) برگزار گردید. در روز اول کارگاه تعاریف و اصطلاحات مرتبط با مبحث EBM و مراحل اجرای آن بیان شد و در روز دوم ارزیابی منتقدانه شواهد حاصل شده از نظر اعتبار، اهمیت و کاربرد بالینی آن و همچنین مباحث آماری مرتبط که دانشجویان در مقالات با آن بیشتر سروکار دارند، بحث گردید. در انتهای کارگاه جهت ارزیابی رضایت دانشجویان از این کارگاه فرمهای در مقیاس لیکرت (موافق، نه موافق و نه مخالف، و مخالف) طراحی شده و در اختیار دانشجویان قرار داده شد. پس از جمع آوری، نتایج آن با نرم افزار SPSS و روشهای آمار توصیفی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: نتایج مطالعه نشان میدهد که اکثر دانشجویان (۷۱٪) موافق بودند که مطالب ارائه شده سطح علمی فراگیران را افزایش داده است و بقیه در این مورد نظر خاصی نداشتند ("نه موافق و نه مخالف"). ۶۴٪ موافق بودند که دانشجویان پس از این کارگاه در فعالیتهای علمی مستقل تر شده اند، ۲۱٪ در این مورد نظری نداشته و ۱۴٪ مخالف بودند. ۵۰٪ دانشجویان موافق بودند که روشهای مورد استفاده در کارگاه موجب شرکت فعال آنها در مباحث گردید و بقیه گزینه "نه موافق و نه مخالف" را انتخاب کرده بودند.

نتیجه گیری: با توجه به اینکه کاربرد اصلی مطالب ارائه شده در این کارگاه در بخش های بالینی در حین راندهای بالینی و ژورنال کلابهاست نیاز است تا اساتید بالینی نیز بیشتر با این مبحث آشنا شده تا فرایند یادگیری EBM به صورت عملی نیز برای دانشجویان استمرار یابد.

واژه های کلیدی: آموزش، شواهد، آموزش مبتنی بر شواهد

آموزش بیماری واژینیت به زنان روستای تل خسرو از توابع استان کهگیلویه و بویر احمد - شهرستان

ياسوج

سعادت پرهیزکار^۱

محسن شمس^۱

فربیا محامد^۱

دکتر موسوی^۲

مهندس کریمی^۲

طاهره محمدی^۲

سمیرا دهقانیان^۲

^۱ مربی و عضو هیئت علمی، گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی یاسوج، ایران (mahamedfariba@yahoo.com)

^۲ بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی یاسوج، ایران

داستان فیلم: هدف آشنایی زنان در سنین باروری با نقش رعایت بهداشت فردی در پیشگیری از بروز واژینیت و پیام اصلی فیلم اصلاح باورهای زنان فوق الذکر در خصوص اهمیت پیشگیری از این بیماری می باشد. با توجه به اهمیت پیشگیری از بیماری دستگاه تناسلی در زنان و نقش آن در سلامت باروری با توجه به بررسی های بعمل آمده مشکل عمده زنان این منطقه (روستای تل خسرو) ابتلا به این بیماری می باشد. لذا پس از طراحی برنامه آموزشی تحت نظارت اساتید متخصص آموزش بهداشت دانشگاه علوم پزشکی یاسوج برنامه آموزشی توسط دانشجویان در روستای تل خسرو اجرا گردید. آموزش توسط دانشجویان به زبان لری متناسب با زبان مردم منطقه صورت گرفت.

واژه های کلیدی: اهمیت رعایت بهداشت فردی، واژینیت، مداخله آموزشی

پیشگیری از کم خونی فقر آهن

فریبا محامد^۱

محسن شمس^۱

عباسعلی کریمی^۱

سیده طاهره ملک حسینی^۲

آسیه یاری^۲

عظیمه خدای نسب^۲

زهرا امینی^۲

سجاد کوهگرد^۲

سید روح الله داوود فر^۲

^۱ مربی و عضو هیئت علمی، گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی یاسوج، ایران (mahamedfariba@yahoo.com)
^۲ دانشجوی کارشناسی پیوسته بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی یاسوج، ایران

داستان فیلم: کم خونی نام عمومی است که به گروهی از اختلالات کمبود سلولهای قرمز خون در بدن داده میشود. از بین کم خونی ها کم خونی ناشی از فقر آهن یکی از شایع ترین کم خونی هاست که خود جزء اختلالات تغذیه ای در کشورهای در حال توسعه از جمله کشور ایران می باشد. اگر برای کم خونی ناشی از فقر آهن اقدامی صورت نگیرد، عوارضی همچون کاهش مقاومت بدن در برابر عفونت ها، کاهش قدرت تمرکز و یادگیری، ضعف و خستگی زودرس، وقفه رشد، کاهش ظرفیت کاری و بهره وری و در نهایت کند سازی فرآیند رشد و توسعه باعث کاهش ظرفیت جسمی و روانی در بخش بزرگی از جامعه میشود. بنابر این هدف این فیلم هدف آشنایی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه اول با کم خونی فقر آهن است. گروهی از دانشجویان فوق الذکر با راهنمایی اساتید ذکر شده به بررسی مشکلات سلامت موجود در مرکز بهداشتی درمانی شهری شهید شفیعی دولت آباد پرداخته و با تجزیه و تحلیل آنها، نیازهای الویت دار سلامت این مرکز را شناسایی، و برنامه ی آموزشی جهت ارتقای نیاز سلامت این مرکز طراحی و اجرا گردید. بعد از انتخاب موضوع کم خونی فقر آهن، با مشورت مدیر و مربی بهداشت مدرسه کلاس های پایه هشتم انتخاب گردید. پیام اصلی فیلم ارتقا دانش و بهبود نگرش دانش آموزان در خصوص کم خونی فقر آهن می باشد. توصیه برای سایر افراد فیلم ساز در این حیطه اجرای برنامه آموزشی طراحی شده موجب ارتقا سلامت دانش آموزان می گردد.

واژه های کلیدی: کم خونی فقر آهن، مداخله آموزشی، دختران دانش آموز

طراحی نرم افزار چیدمان تصادفی سؤالات (Quiz Randomizer): گامی در جهت افزایش ضریب اطمینان برگزاری آزمون‌ها

سیدمصطفی محسنی زاده^۱

علی دشتگرد^۲

محمدتقی صالحی^۳

محمد هادی سروری^۲

^۱ مربی و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، دانشکده پرستاری و مامایی قاین، قاین، ایران (SMMZ1364@gmail.com)

^۲ مربی و اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، دانشکده پرستاری و مامایی قاین، قاین، ایران

^۳ کارشناس مسئول سنجش و ارزشیابی، اداره کل آموزش و پرورش مشهد، معاونت نهضت سوادآموزی، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: مسأله تقلب (Cheating) در امتحانات به لحاظ شیوع در غالب جوامع، موضوعی نسبتاً عمومی و فراگیر است. هرچند مقابله همه جانبه با بی نظمی‌ها در یک مؤسسه آموزشی مقدور نیست، اما در مواردی مانند سطح مراقبت، پیشگیری از امکان وقوع تبادل اطلاعات و نشان دادن حساسیت مؤسسه به اعتبار برگزاری آزمون‌ها، می‌توان مداخلاتی را پیش بینی کرد که ضرورتاً به لحاظ چند بعدی بودن موضوع، لازم است همه صاحبان فرایند یا حداقل نمایندگان آنها در این امر مشارکت نمایند. لذا با توجه به موارد فوق و همچنین به منظور ارتقای کیفیت و اطمینان برگزاری آزمون‌ها، مجریان این فرآیند بر آن شدند تا با طراحی نرم افزار چیدمان تصادفی سؤالات (Quiz Randomizer)، با صرف کمترین وقت و هزینه و نیروی انسانی به هدف فوق نایل آیند.

روش‌ها: در ابتدا نرم افزار چیدمان تصادفی سؤالات (Randomizer Quiz) که تمامی آیتم‌های مورد نیاز جهت طراحی آزمون از جمله نام آزمون، تاریخ برگزاری آزمون، مدت زمان پاسخگویی به سؤالات و بارم هر سؤال، مشخصات پاسخ دهنده، پیام استاد و نوع سؤال (چندگزینه‌ای، تشریحی، پاسخ کوتاه، صحیح و غلط، جور کردنی) با قابلیت ویرایش متن در آن گنجانده شده، طراحی گردید که سازگار با تمامی سیستم‌های عامل ویندوز می‌باشد. سپس بعد از نوشتن سؤالات آزمون در نرم افزار و وارد کردن تعداد آزمون شوندگان، اقدام به گزارش گیری می‌شود. در نهایت نرم افزار به تعداد افراد وارد شده، سؤالات را به صورت تصادفی چیدمان می‌کند به طوریکه ترتیب سؤالات هیچ دو آزمون شونده‌ای شبیه به همدیگر نبوده و حتی در سؤالات چند گزینه‌ای، این چیدمان تصادفی در داخل گزینه‌ها نیز انجام می‌گیرد.

یافته‌ها: اجرای این طرح و استفاده از این نرم افزار از نیمسال دوم سال تحصیلی ۹۳-۹۲ شروع گردید و در آزمون‌های متعددی توسط اساتید دانشکده پرستاری و مامایی قاین مورد استفاده قرار گرفت که مورد استقبال بسیار خوب و رضایت بالای آنها قرار گرفت. نظرات کلیه اساتید و کارشناسان مراقبی که در ارتباط با این طرح بودند حاکی از آن بود که استفاده از این نرم افزار توانسته است به صورت چشمگیری اعتبار و ضریب اطمینان اجرای آزمون‌ها را افزایش داده و معضل تقلب را کاهش دهد.

نتیجه گیری: استفاده از این نرم افزار توانسته ضریب اطمینان و اعتبار برگزاری آزمون‌ها را به صورت چشمگیری افزایش داده و مشکل تقلب در جلسات امتحانی را تا حد زیادی کاهش دهد. همچنین با توجه به ساختار نرم افزار، استفاده کنندگان به حداقل امکانات سخت افزاری نیازمند هستند. محیط بسیار ساده‌ی نرم افزار، استفاده از آن را راحت نموده و به صورت کاملاً رایگان قابلیت استفاده برای کلیه‌ی طراحان آزمون را دارد. همچنین با فعال سازی امکانات ویژه‌ی آن، قابلیت‌های اتصال به بانک‌های سؤالات و قرار گرفتن بر روی وب را دارا می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: تقلب، ارزشیابی، نرم افزار

آموزش چند رسانه ای به مادران در دوره بارداری و پس از زایمان: عملکردی مبتنی بر شواهد موجود

سهیلا محمدی ریزی^۱

شهلا محمدی ریزی^۲

^۱ مربی گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران (mohamadirizi@yahoo.com)
^۲ کارشناسی ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

مقدمه و هدف: در شکل جدید آموزش (آموزش مولتی مدیا) دیگر لازم نیست که آموزش همواره در داخل مراکز آموزشی با دیواره های بسته باشد، بلکه می تواند در سطحی وسیع و با انعطاف لازم، فارغ از زمان و مکان خاص در دسترس همگان باشد به نظر می رسد استفاده از این امکانات برای آموزش، به تحقق برخی از آرمان هایی که به عنوان ملاک های کیفیت آموزش شناخته می شوند، از جمله فراگیرمحوری، یادگیری مادام العمر، یادگیری فعال، تعامل در یادگیری و چند رسانه ای بودن، کمک کند. لذا با توجه به اهمیت روش های آموزشی موثر و مناسب در آموزش دانشگاهی و روش های متعدد آموزشی که در جامعه در حال حاضر مورد استفاده قرار می گیرد خصوصاً در حوزه بهداشت و آموزش پزشکی که بیشتر از روش هایی همچون سخنرانی استفاده می شود لذا این روش آموزشی تهیه و تنظیم شده است .

روش ها: در این نوع برنامه آموزشی تهیه شده مدرس مورد نظر در یک محیط آرام و یا استودیو قرار گرفته و مطالب درسی مورد نظر خود را که قرار است در کلاس درس به دانشجویان آموزش دهد در همان مکان و پس از ضبط صدای خود بر روی پاورپوینت ها تدریس می نماید. در این روش فیلمی تهیه شده که با فرمت های mp3- mp4-avi-wmv می توان آن را نمایش داد و همچنین دانشجو و یا هر مخاطب دیگر می تواند در صورت عدم تفهیم هر قسمت به عقب بازگشته و مجدداً آن را مرور نماید. علاوه بر این مخاطب می تواند آن را بر روی گوشی همراه خود ذخیره نموده تا در صورت لزوم از آن استفاده نماید. یکی دیگر از مزیت های این نوع روش آموزشی قرار گرفتن این نوع آموزش مولتی مدیا در صفحات وب هر دانشگاه و یا دانشکده به منظور دسترسی آسان از طریق اینترنت می باشد .

نتیجه گیری: روش آموزش مولتی مدیا و مبتنی بر موبایل می تواند در حوزه آموزش پزشکی به کار برده شده تا گامی در جهت ارتقاء سطح آموزش و یادگیری دانشجویان برداشته شود .

واژه های کلیدی: الکترونیک، مبتنی بر موبایل، بارداری، پس از زایمان

بررسی میزان آگاهی و استفاده از دندانپزشکی مبتنی بر شواهد در بین دستیاران تخصصی دانشکده دندانپزشکی مشهد در سال ۹۲-۱۳۹۱

امیرمعین تقوی^۱
محمد رضا مختاری^۲
فرزانه لعل علیزاده^۳
فاطمه فرازی^۴
مهدی سهرابی^۵

^۱استاد پرپودانتیکس، مرکز تحقیقات مواد دندان، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲استادیار پرپودانتیکس، مرکز تحقیقات بیماری های دهان، فک و صورت، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(mokhtarimr@mums.ac.ir)
^۳دندانپزشک
^۴استادیار بیماری های دهان، فک و صورت، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران
^۵متخصص رادیولوژی دهان، فک و صورت

مقدمه و هدف: تجربه بالینی با شواهد پژوهشی جهت ارتقای هرچه بیشتر کیفیت مراقبت های بالینی بیماران در سال های اخیر، ترکیب شده است. اهمیت آشنایی با دندانپزشکی مبتنی بر شواهد، جهت دهی برای انتخاب و استفاده از اطلاعات معتبر در میان تعداد زیاد مقالات، کتب و مراجع منتشر شده می باشد. این مطالعه به منظور تعیین میزان آگاهی و استفاده دستیاران بالینی، به عنوان یکی از مهمترین گروه های آموزش دهنده و آموزش گیرنده، از دندانپزشکی مبتنی بر شواهد صورت گرفته است.

روش ها: این بررسی یک مطالعه مقطعی است که گروه هدف آن، ۹۹ نفر از دستیاران تخصصی دانشکده دندانپزشکی مشهد در سال ۹۲-۱۳۹۱ بودند. داده ها توسط پرسشنامه ای که روایی محتوای آن به وسیله صاحب نظران و پایایی ثبات درونی آن با روش Test Retest مورد تأیید قرار گرفت، جمع آوری گردید. داده ها توسط نرم افزار SPSS با ویرایش ۱۱/۵ مورد تحلیل آماری قرار گرفت. **یافته ها:** نتایج نشان می داد که ۹۶ درصد از دستیاران بر این باورند که به کار بردن دندانپزشکی مبتنی بر شواهد در مراقبت از بیماران، نتایج بالینی بهتری را برای آنان به دنبال دارد؛ این در حالی است که فقط حدود ۵ درصد آنان به صورت معمول از دندانپزشکی مبتنی بر شواهد در کارهای بالینی خود استفاده می کردند.

نتیجه گیری: نتایج این بررسی نشان داد که دستیاران تخصصی با وجود نگرش مثبت نسبت به دندانپزشکی مبتنی بر شواهد و دسترسی به اینترنت جهت تصمیم گیری بالینی، عملاً از پزشکی مبتنی بر شواهد استفاده نمی کنند و همچنین از سایت های تخصصی مبتنی بر شواهد بی اطلاع و یا کم اطلاع هستند. به دلیل اهمیت این گروه در تصمیم گیری های بالینی و همچنین آموزش رده های پایین تر، نیاز مبرمی به اصلاح کوریکولوم آموزشی احساس می شود.

واژه های کلیدی: دندانپزشکی مبتنی بر شواهد؛ آگاهی؛ دستیار تخصصی؛ دانشکده دندانپزشکی

تعیین نقش استفاده از تمثیل سازی محتوای آموزشی توسط دانشجویان در بهبود یادگیری آنها

رضانعلی مرادی^۱

فاطمه حاجی آبادی^۲

^۱ دانشجوی پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (Ali.moradi363@gmail.com)
^۲ مربی عضو هیئت علمی گروه داخلی جراحی و دانشجوی دکترای تخصصی پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی – دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: آرمان سیستمهای آموزشی امروزی ایجاد شرایط هرچه بهتر جهت ارتقا و تسهیل یادگیری فراگیران می باشد. استفاده از روشهای آموزشی فراگیر محور کمک بزرگی در تحقق این آرمان بوده است. هدف مطالعه حاضر بررسی نقش استفاده از تمثیل سازی محتوای آموزشی توسط دانشجویان در بهبود یادگیری آنها می باشد.

روش ها: پژوهش حاضر یک مطالعه مروری است که در آن مقالات مرتبط با هدف مطالعه از بانکهای اطلاعاتی معتبر نظیر magiran, iranmedex و SID تا سال ۲۰۱۵ با کلید واژههای "کاربردهای تمثیل در آموزش مطالب علمی" و "آموزش تمثیلی" مورد بررسی قرار گرفت.

یافته ها: نتایج مطالعات مورد بررسی نشان می دهد استفاده از تمثیل سازی و قصه گویی توسط استاد در بهبود یادگیری دانشجویان نقش بسیار موثری داشته و صاحب نظران به استفاده از تمثیل در آموزش تاکید زیادی داشته اند گرچه به دشوار بودن ساخت تمثیل نیز اذعان داشته اند. در این جستجو، مطالعه ای که به بررسی نقش تمثیل سازی توسط خود دانشجویان پرداخته باشد یافت نشد.

نتیجه گیری: با توجه به تاثیر مثبت تمثیل سازی در افزایش تفهیم و بخاطر سپاری دانش و با توجه به مشکل بزرگ این روش آموزشی که همان دشوار بودن ساخت تمثیل می باشد لذا توصیه می شود از خلاقیت دانشجویان در تمثیل سازی جهت اجرایی شدن این روش مفید در آموزش مفاهیم پیچیده پزشکی و پیرا پزشکی استفاده شود.

واژه های کلیدی: آموزش در علوم پزشکی، روش های نوین آموزش، تمثیل سازی

بررسی چالش های موجود در دروس نظری از دیدگاه کارآموزان بخش جراحی عمومی بیمارستان امام رضا(ع)

محمد رضا مطیع^۱
فاطمه معاونیان تربیتی^۲
سید مسعود حسینی^۳

^۱ دانشیار گروه جراحی عمومی، مرکز آموزشی-پژوهشی بیمارستان امام رضا(ع)، دانشگاه علوم پزشکی مشهد. مشهد، ایران (motiem@mums.ac.ir)
^۲ کارشناس آموزشی گروه جراحی عمومی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۳ مربی آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: گروه جراحی در جهت انجام رسالتها و وظایف آموزش نظری خود به کارآموزان همواره با مسایل و مشکلاتی دست به گریبان بوده و هست که تداوم آن چالشها و نارساییها، به افت شدید کیفیت آموزش و تدریس منجر خواهد شد. لذا هدف از این مطالعه بررسی چالش های موجود در دروس نظری از دیدگاه کارآموزان بخش جراحی عمومی است.

روش ها: در این مطالعه توصیفی ساده، ۱۸۰ دانشجوی دختر و پسر مقطع کارآموزی در بخش جراحی عمومی در طی سالهای ۹۳-۹۲ طی ۸ ماه در چهار دوره ۲ ماهه مورد مطالعه قرار گرفتند. داده ها با استفاده از پرسشنامه خودساخته جمع آوری و با آمار توصیفی و روش های آمار استنباطی شامل آزمون های کی دو، دقیق فیشر، آزمون استودنت برای دو گروه مستقل و یا معادل ناپارامتری آن یعنی آزمون من ویتنی در نرم افزار آماری SPSS تجزیه و تحلیل شد.

یافته ها: یافته های این پژوهش نشان داد که از نظر آماری اختلاف معنی داری بین دیدگاه دانشجویان از لحاظ جنسیت و بومی و غیر بومی بودن وجود نداشت. اما بین دیدگاه دانشجویان از لحاظ محدود بودن طول دوره، محدودیت زمان برای یادگیری، زمان برگزاری کلاس، انگیزه دانشجویان، افت تحصیلی، حذف تک درس تفاوت معنی داری وجود داشت ولی حداکثر دانشجویان نسبت به آن نظری کاملاً موافق داشتند.

نتیجه گیری: نتایج حاکی از آن است که حداکثر دانشجویان نسبت به مشکلات و چالش های دروس تئوری نظری کاملاً موافق دارند و این مشکلات را عاملی در جهت افت تحصیلی در طول این دوره ۲ ماهه می دانند و اغلب اقدام به حذف درس مربوطه می کنند.

واژه های کلیدی: چالش، آموزش نظری، کارآموز

مقایسه نقادانه روش آموزشی فراگیر محور Problem Base Learning و Context Base Learning در راستای آموزش مبتنی بر شواهد

سیده نکتہ معصومیان حسینی^۱

زهراسادات منظری^۲

سید محسن معصومیان حسینی^۳

^۱دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری، گروه آموزشی داخلی - جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، مشهد، ایران
(masoumiant911mums.ac.ir)

^۲استادیار مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران و گروه آموزشی پرستاری داخلی جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۳دانشجوی کارشناسی ارشد، بیوشیمی بالینی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران

مقدمه و هدف دو مورد از روش‌های آموزشی فراگیر محور، روش یادگیری براساس مشکل (PBL) و روش یادگیری مبتنی بر زمینه (CBL) می‌باشد که اعتبار جهانی یافته‌اند. هدف از انجام این مطالعه نیز مقایسه نقادانه این دو روش آموزشی می‌باشد.

روش‌ها: برای یافتن مطالعات مرتبط به سایت‌های Google scholar, Magiran, Science direct, pubmed, Proquest مراجعه شد و با کلید واژه‌های فارسی و لاتین یادگیری مبتنی بر زمینه، یادگیری مبتنی بر مشکل، آموزش پرستاری، روش‌های آموزشی، مبتنی بر شواهد و معادل لاتین Nursing Education, Problem Based Learning, Context Based Learning, Teaching methods, Evidence Base و Based Learning در کل مقالات چاپ شده در بازه زمانی ۱۹۹۷ تا ۲۰۱۵ در فاصله زمانی ۹۳/۸/۸ تا ۹۳/۱۲/۳ جستجو به صورت مجزا و ترکیبی انجام شد. تعداد مقالات چاپ شده ۷۵ مقاله بود که کیفیت و نتایج آنها با استفاده از ابزار بررسی کیفیت داخلی و خارجی توسط ۲ داور مورد بررسی قرار داده شد و در نهایت نتایج حاصل از ۴۵ مطالعه تحت آنالیز قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج حاصل از بررسی مطالعات نظیر مطالعه بورلی (۲۰۰۷)، ویلیامز و دی (۲۰۰۰) و ویلیامز (۲۰۱۱) نشان داد که در CBL تمرکز بر مشکل بیمار نیست؛ بلکه بر یک موقعیت بالینی واقعی است. با استفاده از این روش، دانش جدیدی از تلفیق دانش قبلی فرد با اطلاعات جدید پدید می‌آید و هر یک از فراگیران مسئولیتی را برای رسیدن به هدف یادگیری و دستیابی به نتیجه مورد نظر بر عهده می‌گیرند. همچنین فراگیران منابع و شیوه‌های جستجوی یکدیگر را از نظر ارزشی نقد می‌کنند؛ در نتیجه برخلاف روش PBL فراگیران به صحت، دقت و عمق دانش جمع‌آوری شده توسط یکدیگر اطمینان خواهند داشت. بعلاوه نتایج بررسی مقالات نشان داد که در PBL تمرکز بر مشکل بیمار و تاکید بر علوم پایه است و کمتر به ایجاد دانش تاکید می‌شود. همچنین برخی از اعضای گروه در فعالیت‌های گروه و کار گروهی شرکت نمی‌کنند و لذا در گروه به آن‌ها توجه نمی‌شود.

نتیجه‌گیری: تحلیل نشان داد که به‌طور کلی روش CBL، ضعف‌ها و نواقصی را که در روش PBL وجود دارد پوشش می‌دهد. بنابراین توصیه می‌شود بعنوان یک روش آموزشی مناسب با توجه به اهداف تعیین شده برای آموزش در حوزه پزشکی و پرستاریمورد استفاده قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی: یادگیری مبتنی بر زمینه، یادگیری مبتنی بر مشکل، آموزش پرستاری، روش‌های آموزشی

نقش آموزش مبتنی بر شواهد در یادگیری

محبوبه ممتازان

مربی، گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده علوم پزشکی آبدان، آبدان، ایران (Ma.momtazan2013@gmil.com)

مقدمه و هدف: آموزش مبتنی بر شواهد با انتخاب و بکارگیری روش‌ها و رویکردهای آموزشی بر پایه بهترین شواهد موجود سرو کار دارد. ویژگی حاضر می‌تواند در زمینه آموزش بهینه و فعال و یا به عبارتی مادام‌العمر مؤثر باشد. این مطالعه به بررسی نقش آموزش مبتنی بر شواهد در یادگیری دانشجویان می‌پردازد.

روش‌ها: این مطالعه به روش کتابخانه‌ای انجام گردیده است و جامعه مورد مطالعه، مقالات انجام شده در زمینه آموزش مبتنی بر شواهد و تأثیر آن در یادگیری می‌پردازد. در مطالعات انجام شده روش به‌کار گرفته شده و یافته‌های هر مطالعه مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها: در مطالعات انجام شده استفاده از کلیه روش‌های معطوف به آموزش مبتنی بر شواهد را مؤثر دانسته‌اند. به طوری که رویکرد حل مسئله و سخنرانی را در ارتقا توانایی دانشجویان در به‌دست آوردن رضایت از یادگیری و تدریس مؤثر داشته‌اند. جهت تدریس و یادگیری تکیه بر مطالعات مروری نظام مند حائز اهمیت بسیاری است و در بالاترین سطح قرار دارد. کنترل و ارزیابی تأثیر آموزش مبتنی بر شواهد نیز بخشی از برنامه آموزشی مربوطه است تا نتیجه و یا به عبارتی اثربخشی این روش بررسی گردد. آموزش اساتید در این زمینه نیز جهت افزایش بهره‌وری از روش مزبور حائز اهمیت است.

نتیجه‌گیری: استفاده از روش‌های جدید و پویا در تدریس چه به صورت استفاده از ابزارهای فناورانه و چه به صورت روش‌های مبتنی بر شواهد علاوه بر آنکه باعث به روز شدن اطلاعات مدرس می‌گردد، امر آموزش را تسهیل می‌نماید، تأثیر بیشتری در فعالیت یادگیرندگان دارد و از سویی فرد را جهت تبدیل به یادگیرنده مادام‌العمر آماده می‌کند.

واژه‌های کلیدی: آموزش مبتنی بر شواهد، یادگیری، تدریس، یادگیرنده مادام‌العمر

بررسی فرآیند ارزشیابی بالینی مبتنی بر Log Book و میزان یادگیری شناختی و روانی حرکتی دانشجویان پرستاری

آرزو منفرد^۱
عاطفه قنبری^۲

^۱ مربی گروه آموزش پرستاری، دانشکده پرستاری مامایی شهید بهشتی رشت، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، ایران (a.monfared88@gmail.com)
^۲ دانشیار گروه آموزش پرستاری، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشکده پرستاری مامایی شهید بهشتی رشت، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، ایران

مقدمه و هدف: امروزه با رشد سریع یکی از راه‌های اصلی حل مشکلات بالینی، ارزشیابی مداوم و ارزشیابی فرآیند آموزشی دانشجویان با استفاده از کتابچه راهنمای یادگیری بالینی (Log Book) و روز افزون اطلاعات شکاف بین تئوری و عمل روز به روز عمیق‌تر می‌گردد. یکی از راهکارهای جدید رفع این مشکل نگاهی دیگر به آموزش بالینی می‌باشد. بنابراین این مطالعه با هدف، تعیین تأثیر استفاده از Log Book بر یادگیری مهارتی و شناختی دانشجویان پرستاری صورت گرفت.

روش‌ها: این مطالعه بصورت تحقیق نیمه تجربی بر روی ۲ گروه ۷ نفره از دانشجویان ترم ۴ مقطع کارشناسی رشته پرستاری دانشگاه علوم پزشکی گیلان در واحد کارآموزی قلب به روش در دسترس در دو نیمسال تحصیلی صورت گرفت. که در آن دانشجویان با استفاده از Logbook مورد ارزشیابی قرار گرفتند و در پایان نمرات حاصل با نمراتی که دانشجویان از روش سنتی به دست آوردند، با استفاده از آزمون آماری توصیفی و استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون) مورد مقایسه قرار گرفت.

یافته‌ها: میانگین و انحراف معیار نمرات دانشجویان در روش استفاده از Log Book $18/23 \pm 0/58$ می‌باشد. که از میزان میانگین و انحراف معیار نمره کل دانشجویان در روش سنتی $17/46 \pm 0/90$ بیشتر است. اما از نظر آماری تفاوت معنی‌داری بین نمرات دو روش وجود نداشت.

نتیجه‌گیری: با توجه به تأثیر Log Book در یادگیری و توجه بیشتر آن به جزئیات در فرآیند ارزشیابی دانشجویان و استفاده کم آن در آموزش بالینی، بهتر است به منظور ارتقا آموزش ضمن استفاده از روشهای متنوع در ارزشیابی دانشجویان در صورت استفاده از Log Book در فرآیند ارزشیابی دانشجویان باید به برگزاری کارگاههای مختلف با محوریت ارزشیابی جهت دانشجویان و مربیان درگیر در آموزش بالینی بپردازند تا بتوانند با افزایش آگاهی و مهارت‌های لازم، به طراحی مناسبتر این روش و اجرای عملی آن کمک نمایند.

واژه‌های کلیدی: Logbook، آموزش بالینی، ارزشیابی

پزشکی مبتنی بر شواهد (تاریخچه ، کاربرد ، مراحل)

حمید مهدوی فرد

دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پزشکی، کارشناس ارشد علوم بهداشتی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران (mahdavifh1@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: پزشکی مبتنی بر شواهد، به عقیده برخی مولفین اولین بار پس از انقلاب فرانسه در پاریس مورد توجه واقع شده است و عده ای ریشه های قدیمی تری از آن را در طب چینی بدست آورده اند. این علم تلفیقی بین بهترین دانش موجود (Evidence) با تجربه بالینی و ارزش های بیمار است. به منظور به کارگیری پزشکی مبتنی بر شواهد پنج قدم اساسی باید طی شود.

روش ها: اطلاعات این مقاله مروری با استفاده از مرور و خلاصه سازی مقالات و کتب مرتبط از طریق جستجوی هدفمند کتابخانه ای و منابع الکترونیکی بدست آمد. برای آشنایی کلی با مفهوم مراقبت مبتنی بر شواهد و اصول اساسی آن از کتابهای در رابطه با این موضوع استفاده شد. ۲- برای به دست آوردن کاربردهای پزشکی مبتنی بر شواهد، از پایگاه اطلاعاتی MEDLINE و موتور جستجوی عمومی اطلاعاتی Google و برای مقالات فارسی از پایگاه های اطلاعاتی Magiran و Medlib استفاده شد.

یافته ها: پزشکی مبتنی بر شواهد تلفیقی بین بهترین دانش موجود شهادیا (Evidence) با تجربه بالینی و ارزش های بیمار است. بهترین دانش موجود (شاهد)، همان تحقیقات بالینی رایج است که جهت تعیین درستی و دقت تست های تشخیصی، اندازه گیری میزان تاثیر و مفید بودن رژیم های درمانی، و مانند آن صورت می پذیرد پزشکی مبتنی بر شواهد ادغام بهترین شواهد از پژوهش های بالینی با تجربه بالینی و شرایط و ترجیحات بیماران می باشد و مراحل زیر را در برخورد با یک مسئله طی می کند: ۱. طراحی یک سوال قابل پاسخگویی. ۲. جستجوی اطلاعات. ۳. ارزیابی نقادانه اطلاعات بدست آمده. ۴. به کارگیری اطلاعات. ۵. ارزیابی نهایی

نتیجه گیری: پزشکی مبتنی بر شواهد، آنگونه که از نام آن پیداست. بر مبنای بررسی تمامی شواهد موجود، ارزیابی دقیق آنها و انتخاب مناسب ترین گزینه در هر وضعیت بالینی خاص بنا شده است. ناگفته پیداست دسترسی کامل به تمامی اطلاعات موجود شرط اساسی حرکت قدم به قدم در این مسیر می باشد.

واژه های کلیدی: پزشکی مبتنی بر شواهد، تجربه بالینی، شاهد، پژوهش بالینی

تأثیر مداخله آموزشی مبتنی بر تئوری خودتنظیمی در خودمراقبتی و کنترل قند خون در زنان دیابتی

مشهد

مهرا سادات مهدی زاده^۱

نوشین پیمان^۲

^۱ دانشجوی دکترای آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران (mehdizadeh.m@iums.ac.ir)
^۲ دانشیار گروه بهداشت و مدیریت، مرکز تحقیقات علوم بهداشتی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: با اهمیت ترین راهبرد درمانی در کنترل دیابت نوع ۲، تبعیت از رفتارهای خودمراقبتی است. آموزش مددجو مبتنی بر تئوریهای ارتقای سلامت روشی اثربخش در اتخاذ رفتار خودمراقبتی و بهبود سلامت بیماران دیابتی است. هدف مطالعه حاضر، تعیین تاثیر آموزش مبتنی بر راهبردهای خودتنظیمی در ارتقای رفتار خودمراقبتی زنان مبتلا به دیابت نوع ۲ مراجعه کننده به واحدهای دیابت مشهد بود.

روش ها: این مطالعه تجربی بود که با ۸۴ بیمار در دو گروه کنترل و مداخله انجام شد که به صورت تصادفی انتخاب شده بودند. داده ها با پرسشنامه سنجش متغیرهای خودتنظیمی رفتار شامل هدف گذاری و برنامه ریزی و خودپایشی، خودمراقبتی در انجام فعالیت فیزیکی، آزمون سنجش قند خون و وزن در سه مرحله قبل، ۱ و ۳ ماه بعد از مداخله آموزشی جمع آوری شدند و با SPSS 19 با آزمونهای تحلیل واریانس مشاهدات تکراری، فریدمن، تی مستقل و من ویتنی تحلیل شدند.

یافته ها: در گروه مداخله، برنامه آموزشی تفاوت معناداری در میانگین نمره کل خودتنظیمی ($P=0.08/9F=,df=1/71$)، هدف گذاری ($P=0.001/7F=,df=2$)، برنامه ریزی ($P=0.008/5F=,df=2$)، نشان داد که در گروه کنترل اختلاف معناداری مشاهده نشد. همچنین در گروه مداخله نمره رفتارهای خودمراقبتی افزایش معناداری ($P=0.003/109chi=,df=2$) نشان داد. در مرحله پیگیری میانگین $FBS (P=0.019/2df=, BMI (P=0.001/3df=)$ و $P=0.019/2df=$ ، $FBS (P=0.019/2df=)$ ، $BMI (P=0.001/3df=)$ در گروه مداخله کاهش معناداری وجود داشت.

نتیجه گیری: مداخله آموزشی با بکارگیری استراتژی های آموزشی ارتقای خودتنظیمی می تواند منجر به تبعیت در رفتارهای خودمراقبتی در از جمله فعالیت فیزیکی زنان مبتلا به دیابت شود.

واژه های کلیدی: آموزش، خودتنظیمی، دیابت نوع ۲، خودمراقبتی

میزان دسترسی مراجعین به مطب دندانپزشکان عمومی شهر سبزوار در سال ۱۳۹۲

محمد واحدیان شاهرودی^۱

پریسا مهردادیان^۲

عضو هیئت علمی و مرکز تحقیقات علوم بهداشتی، گروه بهداشت و مدیریت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
دانشجوی کارشناسی بهداشت عمومی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.

مقدمه: افرادی که دهانی سالم دارند شانس بیشتر و بهتری برای حفظ سلامت عمومی دارند زیرا که بیماری های دهان و دندان می توانند برای بدن خطرات فرین باشند. یکی از روش هایی که می تواند در محدود شدن بیماری و کاهش هزینه ها و طول مدت درمان نقش پررنگی را ایفا کنند عدالت در میزان دسترسی به مطب دندانپزشکان عمومی است.

روش ها: این مطالعه توصیفی بر روی ۳۶۰ نفر از مراجعه کنندگان به مطب دندانپزشکان عمومی شهر سبزوار انجام گرفت. نمونه گیری از ۱۲ مطب از بین ۴۰ مطب به روش تصادفی ساده با کمک نرم افزار اکسل صورت پذیرفته است و پرونده های بیماران بررسی شده است. داده ها با استفاده از آزمون های آماری و با کمک نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

یافته ها: بر خلاف تصور عمومی ۶۱،۴ درصد مراجعه کنندگان، مردان با میانگین سنی ۳۵،۸۳ سال و ۳۸،۶ درصد زنان با میانگین ۳۳،۸۷ سال بوده اند. رابطه معنادار آماری بین جنسیت بیمار و تعدد خدمات درمانی و ترمیمی دریافتی و همچنین شغل و تعدد خدمات مشاهده نشد، همچنین بین جنسیت درمانگر و نوع خدمت ارائه شده و سن افراد با جنسیت درمانگر رابطه معنادار وجود نداشت. تفاوت معنادار آماری بین جنسیت بیمار و جنسیت درمانگر، سن افراد و نوع خدمت دریافتی و همچنین جنسیت بیمار و نوع خدمت دریافتی، تعداد خدمات دریافتی با نوع خدمت وجود دارد.

نتیجه گیری: عدالت در سلامت با توجه به افزایش آگاهی و تحصیلات افراد جامعه و سطح دسترسی به خدمات، می طلبد که بحث پیشگیری در مقایسه با گذشته اهمیت بیشتری را در میان مردم داشته باشد، همچنین در صورت بی توجهی به مساله جنسیت مراجعه کنندگان و جنسیت درمانگر، بی تردید احتمال افت شاخص های سلامت دهان و دندان و سلامت عمومی جامعه افزایش می یابد.

واژه های کلیدی: دسترسی، عدالت در سلامت، دندانپزشک عمومی

مقایسه عملکرد مبتنی بر شواهد آموزش دانش آموزان مقطع ابتدائی توسط بهورزان مراکز بهداشت شهرستان مشهد او ۲ و ۳ در فاصله سال های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۹

فرزانه مولائی

کارشناس ارشد مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مرکز بهداشت شماره یک مشهد، ایران (molaeef1@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: توجه به اختصاص زمان کافی برای آموزش دانش آموزان، آموزش معلمین مهم می باشد. هدف پژوهش عملکرد آموزش بهورزان مراکز بهداشت شهرستان مشهد او ۲ و ۳ به دانش آموزان مقطع ابتدائی در فاصله سال های ۱۳۸۵ تا ۱۳۸۹ بود.

روش ها: جامعه پژوهش تعداد ۳۹۴ پرونده بهداشتی مدارس تحت پوشش مراکز بهداشتی درمانی روستایی مراکز بهداشت شماره یک، دو و سه شهرستان مشهد بود که تعداد ۴۰ نمونه مورد مطالعه قرار گرفت. شیوه نمونه گیری، تصادفی ساده و ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه و فرم ارزیابی بود. تحلیل داده ها با آزمون آماری فریدمن، آمار توصیفی و آنالیز واریانس بود.

یافته ها: در توزیع پراکندگی میانگین سنی بهورزان ۳۴/۸ سال (انحراف معیار ۷/۳)، ۸۰٪ بهورزان زن و ۲۰٪ مرد، ۶۵٪ بهورزان دارای مدرک تحصیلی دیپلم بوده اند. میانگین امتیاز ارزیابی عملکرد تیم سلامت از دیدگاه بهورزان ۸/۹۵ (انحراف معیار ۶/۶۸) بوده است. وجود اعضای تیم سلامت و همکاری آنان با بهورزان از ترکیب مطلوبی برخوردار بوده است به طوریکه در ۵۷/۵٪ هر سه کاردان بهداشت محیط، مبارزه با بیماریها و بهداشت خانواده، در ۲۰٪ دو کاردان بهداشتی و در ۱۷/۵٪ یک کاردان بوده و فقط در ۵٪ هیچیک از کاردان ها حضور نداشته اند. عدم بازدید از مدارس توسط پزشک خانواده ۸۰٪ و توسط کاردان های بهداشتی ۹۵٪ بوده است. اگرچه میانگین تعداد جلسات آموزشی برگزار شده سیر صعودی داشته است لیکن فعالیت های آموزش بهداشت (دانش آموزان آموزش دیده و میانگین جلسات آموزشی برگزار شده) از نظر آماری معنادار نبوده است.

نتیجه گیری: با توجه به دسترسی آسان دانش آموزان به بهورزان، شاخص های فعالیت های آموزش بهداشت در مدارس سیری نزولی داشته است. توزیع پراکندگی از توزیع نرمالی برخوردار نبوده است که می توان به هماهنگی ناکافی درون بخشی بین بهورز و اعضای تیم سلامت، عدم وجود برنامه مدون جهت بازدید از مدارس ربط داد.

واژه های کلیدی: بهورز، آموزش، دانش آموز

یادگیری ترکیبی مدل نوین آموزش ضمن خدمت کارکنان

فرزانه مولائی

کارشناس ارشد مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مرکز بهداشت شماره یک مشهد، ایران (molaeef1@mums.ac.ir)

مقدمه و هدف: یادگیری ترکیبی، جدیدترین نظریه در آموزش های به هم پیوسته و مرتبط است و از ترکیب آموزش های الکترونیک با شیوه های قدیمی تر آموزش به وجود آمده است. هدف یادگیری ترکیبی افزایش اثربخشی در روش های آموزشی و کاهش هزینه های دوره های آموزش ضمن خدمت کارکنان می باشد.

روش ها: این مطالعه مروری از طریق تعداد کثیری از پژوهش های منتشر شده و مقالات موجود در اینترنت با استفاده از موتورهای جستجوگر، journal American، knowledge pubmed.google، تهیه گردیده است. در مطالعات فوائد شیوه یادگیری ترکیبی در دوره های آموزشی ضمن خدمت کارکنان مورد بررسی قرار گرفت.

یافته ها: یادگیری ترکیبی به عنوان یک مدل یادگیری شامل یادگیری چهره به چهره، الکترونیک زنده و به شیوه خاص است که از وسایل ارتباطی مختلف با فناوریهای همچون یادگیری الکترونیک، پشتیبانی الکترونیک عملکرد و شیوه های مدیریت دانش برای ارائه آموزش استفاده می شود. این شیوه ترکیبی است از شیوه مربی مداری، الکترونیک، خود یادگیری و یادگیری روی شغل. این شیوه ها شامل روش کلاسی زنده، یادگیری الکترونیک زنده و روش یادگیری خود بهبودی است. در این روش، یادگیری با روش های شخصی مانند استفاده از رایانه در فرایند آموزش، آموزش های مبتنی بر وب، مقاله و کتاب ها همراه است. حمایت آموزشی به وسیله ارتباط با یک رابط آموزشی از طریق پست الکترونیک، بحث و گفتگو و جلسات ارتباط با راهنمای آموزشی و سایر تکنیک ها انجام می شود.

نتیجه گیری: بررسی های موسسات تحقیقاتی و دانشگاه ها اعلام می دارد، یادگیری ترکیبی از شیوه های سنتی و شکل های فردی فناوری آموزش های الکترونیک بهتر است. این تحقیقات به ما این اطمینان را می دهد که یادگیری ترکیبی نه تنها توانایی انتقال کارآمدتر مواد یادگیری را دارد، بلکه یک روش اثربخش تر آموزشی نیز است. فرایند آموزش در سازمان ها از طریق مکانیزم هایی تلاش می کند درآمد ها افزایش و هزینه ها کاهش یابد.

واژه های کلیدی: یادگیری، ترکیبی، کارکنان

ارزیابی میزان رضایتمندی دانشجویان نخبه دانشگاه از اجرای دوره آموزشی پزشکی مبتنی بر شواهد

میترا امینی^۱
جواد کجوری^۱
پریسا نبیئی^۱
فرناز صفاری^۱
صدیقه مختارپور^۱
فرناز تکمیل^۱

مرکز تحقیقات ارتقاء کیفیت آموزش بالینی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران
(parisanabeiei@yahoo.com)

مقدمه و هدف: پزشکی مبتنی بر شواهد بر استفاده درست، صریح و مدبرانه از بهترین شواهد موجود در تصمیم گیری درباره مراقبت از بیمار، با بهره گیری از زبان علمی و مشترک برای پزشکان و با تلفیقی از بهترین دانش موجود و اطلاعات به دست آمده از پژوهش های نظام مند با تجربه بالینی پزشک و ارزش های بیمار اشاره دارد. در اجرای این شیوه، استاد در نقش یک محقق فعالیت می کند، وی رویکردها و نظریه های جدید را مطالعه، نتایج مطالعات مختلف را نقد و در نهایت تصمیم گیری می کند. با در نظر گرفتن ضرورت این شیوه مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی شیراز اقدام به برگزاری دوره های پزشکی مبتنی بر شواهد در دانشجویان نخبه دانشگاه نموده است و هدف این مطالعه بررسی میزان رضایتمندی دانشجویان این دوره از کیفیت برگزاری آن می باشد.

روش ها: این مطالعه از نوع توصیفی - تحلیلی و مقطعی می باشد. جامعه آماری آن را کلیه دانشجویان نخبه دانشگاه شرکت کننده در دوره آموزش مبتنی بر شواهد تشکیل می دهد که با توجه به محدودیت جامعه آماری و مشورت با مشاور محترم آماری، از روش سرشماری استفاده شد؛ بنابراین نمونه آماری برابر با جامعه آماری و ۳۸ نفر از شرکت کنندگان در این دوره آموزشی در نظر گرفته شد. ابزار جمع آوری اطلاعات، پرسشنامه محقق ساخته بود که روایی آن را اساتید گروه آموزش پزشکی و پایایی آن نیز در ۱۵ نفر از شرکت کنندگان دوره آموزشی به صورت پایلوت (آزمایشی) با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، ۸۴٪ بدست آمد. تجزیه و تحلیل داده ها نیز با استفاده از نرم افزار SPSS و آزمون های آماری توصیفی - تحلیلی انجام گرفت.

یافته ها: ۳۸ نفر از اساتید دانشگاه در این دوره آموزشی شرکت نمودند که از این تعداد ۲۳ نفر (۶۰٪)، اساتید گروه بالینی و ۱۵ نفر (۴۰٪) اساتید گروه علوم پایه بودند. همچنین ۲۴ نفر از شرکت کنندگان (۶۳٪) را زنان و ۱۴ نفر (۳۷٪) را مردان تشکیل می دادند. کلیه اساتید به طور متوسط ۱۴ سال سابقه کار داشتند و اکثراً بیش از ۴۴ سال سن داشتند. میانگین نمره رضایت ایشان از دوره آموزش (۵۲/۵۲+۲۳/۵) از ۶ بود) که حاکی از سطح خوب دوره آموزشی است. همچنین ۷۹٪ از شرکت کنندگان نحوه تدریس اساتید و سطح آموزشی کارگاه ها را بسیار خوب می دانستند و ۶۷٪ از شرکت کنندگان معتقد بودند که مدت زمان و طول دوره کارگاه ها کوتاه می باشد. و باید طولانی تر شود.

نتیجه گیری: به نظر می رسد با توجه به نتایج به دست آمده، این دوره آموزشی می تواند به صورت گسترده تر در بخش بیشتری از اساتید دانشگاه اجرا و به کار گرفته شود. همچنین نتایج حاصل از بررسی فرم های رضایت سنجی و بازخوردهای شفاهی، حاکی از استقبال مناسب دانشجویان شرکت کننده از کارگاه ها می باشد به شکلی که از زوایای مختلف، کارگاه را مطلوب ارزیابی نمودند. لذا پیشنهاد می شود این دوره آموزشی به عنوان جزئی کاربردی و مؤثر در دوره های توانمندسازی اساتید در نظر گرفته شود.

واژه های کلیدی: پزشکی مبتنی بر شواهد، رضایتمندی اساتید

بررسی تاثیر آموزش نحوه اجرای فعاليت های پرستاری مبتنی بر شواهد بر میزان نگرش پرستاران

کاظم نجفی^۱

مهدی صفری^۲

زهرا صفوی بیات^۳

مجتبی جعفری^۴

مربی، کارشناس ارشد پرستاری، گروه داخلی جراحی، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی بم، بم، ایران (najafikazem67@yahoo.com)
مربی، دانشجوی دکتری تخصصی پرستاری، گروه داخلی جراحی، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.
مربی، دانشجوی دکتری تخصصی سلامت در بلایا و فوریت ها، گروه داخلی جراحی، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.

مربی، کارشناس ارشد پرستاری، گروه داخلی جراحی، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی بم، بم، ایران

مقدمه و هدف: با تغییرات پیچیده و سریع در مراقبت های بهداشتی درمانی، ارائه مراقبت به وسیله بهترین شواهد در دسترس ضرورت دارد. پرستاران بزرگترین گروه ارائه خدمات بهداشتی درمانی را تشکیل می دهند و نقش اساسی در تداوم مراقبت ها، ارتقا و حفظ سلامت ایفا می کنند. بنابراین آشنایی با شواهد موجود و یافته های تحقیقات برای پرستاران از ضروریات محسوب می شود. هدف تعیین میزان نگرش پرستاران، قبل و بعد از آموزش نحوه اجرای فعاليت های پرستاری مبتنی بر شواهد می باشد.

روش ها: در این پژوهش نیمه تجربی ۴۰ نفر از پرستاران رابط آموزشی بیمارستان های خاتم الانبیا (ص) و امام حسین (ع) شهر تهران با استفاده از روش نمونه گیری مبتنی بر هدف انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه ای بود که در طی پیش آزمون و پس آزمون توسط واحدهای مورد پژوهش تکمیل گردید. داده ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS19 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: اکثریت پرستاران (۹۷/۵٪) قبل از آموزش از نگرش متوسط برخوردار بودند. اما بلافاصله بعد از آموزش ۵۲/۵ درصد و در ماه دوم بعد از آموزش، ۷۵ درصد جامعه مورد پژوهش از سطح نگرش خوبی برخوردار شده بودند ($P \leq /0.5$).

نتیجه گیری: آموزش نحوه اجرای فعاليت های پرستاری مبتنی بر شواهد، اثرات خود را به صورت تاثیر مثبت بر نگرش پرستاران گذاشت. امید است پژوهش حاضر بتواند گامی در جهت آماده سازی برای ایجاد تغییر محیط بالینی به سوی اجرایی کردن پرستاری مبتنی بر شواهد بر دارد و کمکی در راه اجرایی شدن این رویکرد باشد.

واژه های کلیدی: آموزش، پرستاری مبتنی بر شواهد

بررسی موانع استفاده از شواهد در سیاستگذاری برای بهداشت باروری

آژ نزال

عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی قزوین و دانشجوی دکترای بهداشت باروری شهید بهشتی، تهران، ایران (nezal_ajh@yahoo.com)

مقدمه و هدف: بهداشت باروری نوعی سرمایه گذاری برای جامعه و آینده محسوب میشود. این سرمایه گذاری در همه زمینه های اقتصادی، اجتماعی، رشد سیاسی و فرهنگی تاثیر می گذارد. لذا استفاده از شواهد جهت سیاستگذاری برای ارتقای آن، توسط مسئولین و سیاستمداران هر جامعه یک امر ضروری است.

روش ها: این تحقیق یک مطالعه مروری است که با هدف بررسی موانع اجرای سیاستهای بهداشت باروری از نظر متخصصان این فن در کشورهای مختلف جهان و با تاکید بر کشورهای در حال توسعه صورت گرفته است. تعداد ۱۹ مقاله مرتبط با موضوع که از طریق جستجو در الزویر، ایران مدکس، پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، پروکوئست، ایران داک و گوگل اسکولار و موتور جستجوی گوگل یافت شد، مورد نقد واقع شد.

یافته ها: نتایج این مطالعه نشان داد که هرچند در اغلب کشورها اصلاحات سرعت شروع میشوند و در بسیاری موارد پیشرفت خوبی دارد ولی بدلائل متعددی مانند نداشتن پشتوانه مناسب سیاسی، مقبولیت اجتماعی، عدم استفاده از تحقیقات و پژوهش های منطقه ای در سیاستگذاری، بی اطلاعی رهبران جامعه، نداشتن منابع مالی و انسانی ... در نهایت به شکست می انجامند.

نتیجه گیری: برای پیشرفت و ارتقای بهداشت باروری، باید سیاستمداران و رهبران سیاستهای خود را براساس شواهد ناشی از تحقیقات در این زمینه بنا کنند و مشارکت مردمی برای موفقیت برنامه ها امری اجتناب ناپذیر است.

واژه های کلیدی: موانع، شواهد، بهداشت باروری، سیاستگذاران

تئاتر دانشجویان: شیوه نوین آموزش به بیماران همودیالیز

محمد نمازی^۱

ناصر فیروزی^۱

معصومه اکبرزاده^۱

محمد میر حسینی^۱

آزاده عرب پور^۱

رسول جان نثار^۱

حمید آزادی^۱

خیزران میری^۲

حشمت مرادی^۳

محمود یعقوبی^۴

^۱ دانشجو دانشگاه علوم پزشکی و دانشکده فنی مهندسی تربت حیدریه، تربت حیدریه، ایران
^۲ مربی عضو هیات علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، تربت حیدریه، ایران (mirikheizaran@yahoo.ie)
^۳ سوپروایزر بالینی بیمارستان آموزشی درمانی نهم دی دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، تربت حیدریه، ایران
^۴ بیمارستان آموزشی درمانی نهم دی دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، تربت حیدریه، ایران

خلاصه فیلم: این فیلم گزارشی از "اجرای تئاتر دانشجویان برای بیماران همودیالیز" می باشد. این تئاتر با نمایش نامه ساده با محتوی آموزش رژیم تغذیه ای بیماران همودیالیز (شامل مواد غذایی دارای پتاسیم و سدیم بالا و محدودیت مصرف مایعات و غذاهای مناسب بخصوص برای بیماران بومی)، مراقبت های لازم برای شنت (اتصال ورید- شریانی)، میزان فعالیت های زندگی روزانه بیماران نارسایی حاد و مزمن با زبان طنز و بومی اجرا شد. از ویژگی های منحصر به فرد زبان طنز و گفتگو های عامیانه ساده با توجه به مخاطبان (بیماران نارسایی حاد و مزمن کلیوی که حدود ۷۰ درصد آنها با تحصیلات ابتدایی هستند) است که جایگزین اصطلاحات دشوار علمی مراقبتی - درمانی در متن نمایش نامه شده است. علاوه بر آن با توجه به آمارهای موجود در مقالات داخلی و خارجی از این طیف بیماران درجاتی از افسردگی را گزارش شده است. که شاد بودن نمایش نامه می تواند ایجاد انگیزه و روحیه نیز نماید. همچنین از ویژگی های دیگر نمایش نامه علاوه بر زبان بازیگران و سادگی گفتار و با لهجه مشترک بیماران همودیالیزی بیمارستان آموزشی درمانی نهم دی دانشگاه علوم پزشکی در بهمن ماه ۱۳۹۴ اجرا شد. این نمایش نامه پس از یک هفته تمرین اولیه در حضور مسئولین بیمارستان مترون، سوپروایزرهای بالینی و حراست بیمارستان اجرای اولیه شد. سپس اصلاحات مقدماتی بر روی آن انجام گرفت تا آماده اجرای نهایی برای بیماران باشد.

از نگاهی دیگر اکثر بازیگران فیلم نامه دانشجویان پرستاری بوده که می تواند با ایفای نقش بیماران همودیالیزی تجربه مستقیم از نقش آموزش مراقبتی خود داشته باشند. در عین حال در ارتباط مستقیم و گفتگوی صمیمانه با بیماران تجربیات ارزشمند و مفاهیم بالینی خود را با آنها تبادل می کنند. با امید اینکه از سطح شیوه های یکنواخت و سطح

دانش به سطح عملکرد بالینی ارتقا یافته و کیفیت زندگی این مددجویان با مراقبت مبتنی بر شواهد دانشجویان و تیم درمان بهبود یابد.

واژه های کلیدی: همودیالیز، مبتنی بر شواهد

بررسی تسهیلات و موانع انجام پرستاری مبتنی بر شواهد (EBN) از دید پرستاران آموزشی و بالینی دانشگاه علوم پزشکی شهر کرمان

عصمت نوحی^۱
افشین شکوری^۲

^۱ دکترای تخصصی آموزش پرستاری، استادیار، گروه آموزش پرستاری داخلی و جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی رازی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران (E_nuhi@kmu.ac.ir)
^۲ دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران

مقدمه و هدف: مراقبت شاهد محور در واقع کاربرد بهترین مستندات علمی در تصمیم گیری های بالینی برای انجام بهترین مراقبت است. یکی از چالش های مهم در این مسیر کارایی آموزش و مداخلات پرستاری، صحت و دقت معیارهای ارزیابی نتایج تحقیقات، توان شاخص های تشخیصی، روابط علی و مقرون به صرفه بودن اقدامات پرستاری است. مطالعه حاضر با هدف تعیین نظرات پرستاران آموزشی و بالینی دانشگاه علوم پزشکی شهر کرمان نسبت به تسهیلات و موانع عملکرد مبتنی بر شواهد در پرستاری انجام شد.

روش: این پژوهش یک مطالعه از نوع توصیفی - تحلیلی است جامعه پژوهش در این مطالعه متشکل از پرستاران بالینی، مدیران پرستاری و مدرسین پرستاری بود. نمونه مورد مطالعه ۳۰۰ نفر محاسبه شد. در این مطالعه با استفاده از ابزار سنجش نظرات به صورت محقق ساخته وبا استناد به ابزار Rostas (۲۰۰۰)، نظرات پرستاران در خصوص تسهیلات و موانع پرستاری مبتنی بر شواهد پس از کسب روایی و پایایی مطلوب انجام شد. برای دستیابی به اهداف تحقیق داده ها با نرم افزار نسخه ۱۶ SPSS و با استفاده از آزمونهای آماری پارامتریک (آزمون t و Anova) و ضریب همبستگی پیرسون تجزیه و تحلیل گردید.

یافته ها: بیشترین تسهیل کننده از دید پرستاران به ترتیب مربوط به مورد برگزاری دوره های بازآموزی روش های تحلیل و بکارگیری شواهد (۲۷/۷٪) و بیشترین موانع مربوط به موانع اجرایی (۲/۲ ± ۴۶) از جمله عدم دسترسی آسان به اطلاعات پژوهشی به روز و کارآمد (۳۸/۱۲٪) بود. بین نمره موانع و تسهیلات ارتباط معنی دار و معکوس وجود داشت $P < 0/02$ و $r = -0/15$. بین موانع و تسهیلات بر اساس متغیرهای زمینه ای غیر از متغیر سن $P < 0/05$ در مورد بقیه متغیرها ارتباط معنی دار آماری مشاهده نشد

نتیجه گیری: رویکرد مدیریت آموزش پرستاری، پرستاران بالینی و بیمارستانهای آموزشی، با رفع موانع و تامین تسهیلات و در اختیار گذاشتن وقت لازم به منظور مطالعه و بکارگیری نتایج تحقیقات در آموزش و عملکرد پرستاری بایستی به سمت حمایت و تشویق از کاربرد شواهد در عمل تغییر یابد. همچنین پرستاران نیازمند آموزش مستمر و کاربردی در خصوص روشهای پژوهش، استفاده از شواهد و نتایج تحقیقات در عمل هستند.

واژه های کلیدی: تسهیلات، موانع، پرستاری مبتنی بر شواهد، آموزش، بالین، پرستاران

مطالعه تاریخچه عملکرد مبتنی بر شواهد در آموزش دانشجویان پزشکی: یک مطالعه کتابخانه ای

ناهید نوری فرد^۱

صدیقه ظفیری^۲

^۱ رادیوتراپی، بخش رادیوتراپی، انکولوژی بیمارستان امام رضا (ع)، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران. (Noorifardnahid@yahoo.com)
^۲ رادیوتراپی، بخش رادیوتراپی، انکولوژی بیمارستان امام رضا (ع) دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.

مقدمه و هدف: لفظ پزشکی مبتنی بر شواهد که عمدتاً به جای لفظ قدیمی تر اپیدمیولوژی بالینی استفاده میشود هم اکنون تحت عنوان عملکرد مبتنی بر شواهد نامیده میشود. عملکرد مبتنی بر شواهد علاوه بر اینکه به زمینه های مختلف مراقبت های بهداشتی اشاره دارد بلکه به روشن کردن اهمیت این نکته می پردازد که "شواهد موجودی" شواهد تجربی هستند و در عمل این شواهد بکار می آیند. مطالعاتی در مورد آموزش مبتنی بر شواهد و عوامل مؤثر بر آن انجام شده، اما این مفهوم در ایران مورد توجه قرار نگرفته است. این مقاله با هدف مطالعه تاریخچه عملکرد مبتنی بر شواهد در آموزش دانشجویان رشته های پزشکی نگاشته شده است.

روش ها: با توجه به اهمیت موضوع با مطالعه کتب و نیز برخی مقالات معتبر چاپ شده در دهه اخیر که با جستجو حاصل آمده است، این بحث گرد آوری و تنظیم شده است.

یافته ها: استفاده از شواهد در تصمیم گیری های روزمره از بدیهیات و ملزومات تصمیم گیری درست به شمار میرود. محمد بن زکریای رازی پزشک ایرانی اولین دانشمندی بود که نظریه تصمیم گیری بر اساس شواهد را در پزشکی مطرح کرد. ابن سینا اولین مطالعه کارآزمایی بالینی یعنی تولید شواهد معتبر پزشکی را بنیانگذاری نمود. اولین بار دیوید ساکت و همکارانش واژه پزشکی مبتنی بر شواهد را در دهه ۹۰ ابداع نمودند. تعریف ایشان از پزشکی مبتنی بر شواهد، استفاده دقیق، روشن و عاقلانه از بهترین شواهد موجود برای تصمیم گیری در مورد مراقبت از بیماران و یا تلفیق بهترین شواهد به دست آمده از تحقیق با مهارتهای کلینیکی و ارزشهای بیمار.

نتیجه گیری: نظام آموزش علوم پزشکی ما نیازمند تغییرات است. امروزه هیچ شکی درباره آن نیست. نهادهای مختلف، کارشناسان و نظریه پردازان بزرگ آموزش علوم پزشکی در دنیا روی این موضوع اتفاق نظر دارند. همه اعتقاد دارند که سازوکار فعلی آموزش، کوریکولوم فعلی روشهای فعلی و محیط های فعلی آموزشی در واقع جوابگوی نیازهای روز افزون جامعه مانیتند و باید در همه اطلاعاتی انجام شود پس در اصل تغییر هیچ گونه شک و شبه ای نیست.

واژه های کلیدی: آموزش، مبتنی بر شواهد، دانشجویان پزشکی، عملکرد، تاریخچه

تأثیر علم تکنولوژی در کیفیت بخشی به برنامه درسی آموزش عالی

صیدکرم نوریان فر^۱

دلبر ناصری^۲

^۱ فرهنگی و دانشجوی ارشد رشته برنامه ریزی، تهران، ایران

^۲ فرهنگی، کارشناسی ارشد ادبیات فارسی، تهران، ایران.

مقدمه و هدف: هدف اصلی این پژوهش، ارائه راهبردهای لازم در جهت استفاده مطلوب از علم تکنولوژی و تبیین و بازنمایی نقش آن در کیفیت بخشی برنامه درسی آموزش عالی است. امروزه، فناوری اطلاعات و ارتباطات (فاوا) بر کلیه جنبه های زندگی فردی و اجتماعی تأثیرگذار است. یکی از ابعاد مهم زندگی بشر که تحت تأثیر این فناوری قرار گرفته است، نظام آموزش و یادگیری است. فناوری اطلاعات و ارتباطات می تواند از جنبه های مختلفی بر آموزش عالی تأثیر بگذارد که می توان از تأثیر بر بهبود مدیریت کلان آموزش عالی، محیط کاریدانشگاه ها، بهبود کیفیت فرایند یاددهی - یادگیری و همچنین تأثیر در عرصه رقابت جهانی در زمینه های علمی نام برد. آنچه در این مقاله مورد بررسی قرار می گیرد، تأثیر علم تکنولوژی بر توسعه آموزش عالی از بعد کیفی و نقش آن در بهبود کیفیت برنامه درسی آموزش عالی است. به این منظور یافته های پژوهشی مرتبط، جایگاه پداگوژی در یادگیری الکترونیکی و الزام های آن و در پایان صلاحیت های مورد نظر جهت ارتقای کیفیت یادگیری الکترونیکی مورد بررسی قرار می گیرد.

روش ها: روش پژوهش مورد استفاده روش مروری - تحلیلی است.

یافته ها: یافته های پژوهش مرتبط با یادگیری روش تکنولوژی را می توان در علم شناختی، علم یادگیری و علم عاطفی تبیین نمود. با توجه به یافته های اصلی پژوهش می توان صلاحیت های استقلال عمل در یادگیری الکترونیکی با تأکید بر توانایی رقابت پذیری، کارآفرینی و به کارگیری منابع، صلاحیت به کارگیری ابزارهای از جمله دانش و اطلاعات در تولید سرمایه فرهنگی و تولید علم و صلاحیت توانایی کار با سایر فرهنگ ها و توانایی همزیستی، همیاری و حل تعارضات را در کیفیت بخشی به برنامه درسی یادگیری الکترونیکی در آموزش عالی برشمرد. آگاه نبودن اساتید در بکارگیری دانش تکنولوژی، مقاومت در برابر تغییرات برنامه درسی، عدم انگیزه، نبود زیرساخت های سخت افزاری و نرم افزاری کافی از جمله ی محدودیت ها و موانع استفاده از دانش تکنولوژی در برنامه درسی آموزش عالی است.

نتیجه گیری: استفاده از دانش تکنولوژی در طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی برنامه درسی، بروز کردن اطلاعات، وجود اساتید متخصص، توجه به سبک های فراگیران، مجهز کردن دانشگاهها به وسایل و امکانات سخت افزاری و علم نرم افزاری و الزام های آن در کیفیت بخشی به یادگیری الکترونیکی از جمله ی وظایف آموزش عالی است.

واژه های کلیدی: یادگیری الکترونیکی، پداگوژی، تکنولوژی، تکنولوژی، کیفیت بخشی

تأثیر روش تدریس سمپوزیوم در یادگیری معنا دار دانشجویان بر اساس شواهد

صیدکرم نوریان فر^۱

دلبر ناصری^۲

علی دهقانی فرد^۳

^۱ مدرس دانشگاه فرهنگیان، دانشکده پیام نور واحد بهارستان، تهران، ایران (karem4955@yahoo.com)

^۲ فرهنگی، کارشناسی ارشد ادبیات فارسی، تهران، ایران

^۳ مدرس دانشگاه پیام نور واحد بهارستان، تهران، ایران

مقدمه و هدف: این مطالعه با هدف بررسی میزان تاثیرگذاری نقش آموزش سمپوزیوم در تقویت یادگیری واقعی (معنادار) دانشجویان دانشگاه فرهنگیان شهر ری انجام گرفته است، روش تحقیق بصورت کمی و کیفی انجام گرفت. در این پژوهش، دانشجویان سه کلاس تحت تدریس، در مقطع کارشناسی رشته مشاوره و راهنمایی، رشته ریاضی و آموزش ابتدایی که در ترم آخر به تحصیل اشتغال داشته اند، انتخاب و از سه روش آموزشی به شیوه کارگاهی (سمینار، کنفرانس و سمپوزیوم) استفاده شد. نتایج ارزشیابی آنان در پایان دوره ی فعالیت نشان داد که کلاس آموزشی مبتنی بر سمپوزیوم، مطالب درسی را بر اساس طرحواره ها و بصورت تخصصی تر و آگاهی علمی آنان برتر از گروههای دیگر بودند (سمینار - کنفرانس). عوامل محتوی، فعالیت دانشجو، روش تدریس کارگاهی، وضعیت فیزیکی و امکانات کارگاهی دانشگاه از جمله عوامل برنامه آموزشی بودند که نقش آنها در افزایش کارایی و عملیاتی کردن یادگیری دانشجویان مورد کاوش و مطالعه قرار گرفته است.

روش ها: جمع آوری داده ها در این پژوهش با شیوه ی کمی و کیفی (فعالیت عملی - مشاهده) صورت گرفته است.

یافته ها: نمایش توصیفی نمرات دانشجویان در رشته های مورد مطالعه در مقیاس (سمینار، کنفرانس، سمپوزیوم)، نشان داد که ارزش میانگین نمره عملکردی در دانشجویان مورد مطالعه در رشته های مشاوره و راهنمایی با رویکرد آموزش کنفرانسی (میانگین ۱۵,۲۵) در حد خوب و رشته ریاضی با رویکرد سمیناری میانگین (۱۶,۵) در حد خیلی خوب، ولی در رشته آموزش ابتدایی با رویکرد سمپوزیوم با میانگین (۱۸,۷۵) در حد عالی است.

نتیجه گیری: نتایج نشان می دهد که برجسته ترین مؤلفه قابل طرح در جهت افزایش سطح علمی " دانشجو" و نوع شکل گیری یادگیری او به عنوان بستری در مواجهه با محرکهای پیرامونی و جدید است. که بعنوان مهمترین عنصر برنامه درسی عملی است که از تعامل و تبادل نظر دانشجویان و تدریس مبتنی بر مشارکت و بارش مغزی که منجر بر حل مسأله و خلاقیت می شود. و در نهایت بعنوان داربست عقلی در می آید و یادگیری در دانشجویان معنادار و پایدار می گردد.

واژه های کلیدی: روش تدریس، سمپوزیوم، یادگیری معنادار، دانشجویان

بررسی تطبیق فناوریهای انتخابی اساتید با ترجیحات حسی ادراکی دانشجویان پزشکی و دندانپزشکی دانشگاه اصفهان

نسیم هدایتی^۱

نرجس امینی^۲

بی بی عشرت زمانی^۳

^۱ متخصص اطفال دندانپزشکی، استادیار بخش کودکان دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران
(nassim.hedayati@yahoo.com)

^۲ دانشجوی دکتری برنامه ریزی آموزشی دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

^۳ دکتری تکنولوژی آموزشی، دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

مقدمه و هدف: هدف از پژوهش حاضر بررسی میزان سازگاری و تطابق فناوریهای انتخاب شده توسط اساتید رشته های پزشکی و دندانپزشکی اصفهان با ترجیحات حسی دانشجویان دندانپزشکی و دانشجویان پزشکی و دندانپزشکی دانشگاه اصفهان است.

روش ها: پژوهش حاضر از نوع توصیفی-همبستگی است که جامعه آماری آن را کلیه دانشجویان پزشکی و دندانپزشکی دانشگاه اصفهان تشکیل می دادند. برای جمع آوری داده ها از پرسشنامه محقق ساخته با ۴۶ سوال استفاده شد. داده های بدست آمده با استفاده از میانگین، انحراف معیار، آزمون های t هتلینگ، t مستقل، ضرایب سامرز، گاما و کندال تحلیل شدند.

یافته ها: نتایج پژوهش نشان داد که ترجیحات حسی غالب دانشجویان پزشکی و دندانپزشکی استفاده از حس دیداری بود. اساتید از ترکیبی از رسانه ها و فناوریها در تدریس بهره می گرفتند که رایج ترین آنها فناوریهایی بود که حس بینایی را تحریک و خواندنی نوشتنی بود. آنها کمتر از فناوریهای مربوط به به کارگیری حس لامسه و سبک حسی-حرکتی استفاده می کردند.

نتیجه گیری: فناوریهای انتخاب شده توسط اساتید با سبک یادگیری دیداری و خواندنی نوشتنی دانشجویان مطابقت دارد ولی با سبک شنیداری و حسی حرکتی آنان همخوان نیست و لازم است اساتید از روش سخنرانی کمتر استفاده کرده و در عوض به کار عملی در آزمایشگاهها بپردازند تا دانشجویان بتوانند آنچه را فراگرفته اند در عمل به کار برند و این نوع از یادگیری سبب افزایش کارایی و اثربخشی تدریس است.

واژه های کلیدی: فناوریهای آموزشی، ترجیحات حسی، دانشجویان، پزشکی و دندانپزشکی

آموزش و عملکرد مبتنی بر شواهد: چالش مربیان و مدیران پرستاری

امیر رضا صالح مقدم^۱

سولماز هلاکو^۲

الهه غایی^۲

^۱ مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
(Holakous921@mums.ac.ir)

مقدمه: وجود شکاف بین عملکرد مبتنی بر شواهد پرستاری با مهارت ها و انگیزه پرستاران برای آموزش و اجرای مبتنی بر شواهد یکی از چالش های پرستاری می باشد. این مطالعه مروری به بررسی آموزش و عملکرد مبتنی بر شواهد و چالش مربیان و مدیران پرستاری انجام شده است.

روش کار: جستجو در پایگاه های اطلاعاتی لاتین science direct, pubmed, proquest (۲۰۱۴-۲۰۰۰) با کلید واژه های practice, education, evidenced based, nurse, nurse manager و در پایگاه های اطلاعاتی فارسی Magiran.SID, jiranmedex (۱۳۹۳-۱۳۷۰) با کلید واژه های آموزش، عملکرد، مبتنی بر شواهد، پرستار و مدیر پرستاری انجام نهایتاً ۲۰ مقاله مرتبط وارد مطالعه گردید.

یافته ها: یافته های مطالعه در دو بخش فرهنگ حمایتی آموزش و عملکرد مبتنی بر شواهد و چالش ها و رویکردهای پیش روی آن می باشد. مطالعات گواه وجود فرهنگ مقاومت در برابر تغییر در پرستاران برای آموزش و عملکرد مبتنی بر شواهد می باشد. عقاید مربیان و مدیران پرستاری را به عنوان قوی ترین عامل در آموزش و عملکرد مبتنی بر شواهد بیان کرده اند. مدیران پرستاری از مربیان می توانند به عنوان فرصتی به صورت عامل تغییر برای تسهیل عملکرد مبتنی بر شواهد استفاده کنند. آموزش و عملکرد مبتنی بر شواهد در راستای یکدیگر به روش عالمانه رشد یابند؛ به صورتی که در ترکیب این دو مهم برای شناخت حرفه ای پرستار در بخش عملکرد پاسخ به سؤالات بالینی بر اساس مداخلات، در نظر گرفتن ترجیحات بیماران، اجرای تغییرات بالینی، در نظر گرفتن نیازهای سازمانی و عوامل تغییر، ارزیابی تغییر بر اساس هزینه و کیفیت مراقبت؛ در بخش آموزش پاسخ به سؤالات مشکلات آموزشی دانشجویان، استراتژی های آموزشی، در نظر گرفتن اولویت های آموزشی، در نظر گرفتن ویژگی های دانشجویان، ارزش ها و عقاید آن ها در طراحی کلاس و فعالیت های یادگیری، ایجاد تغییرات آموزشی و سیستم حمایتی و عوامل تغییر و نیز ارزیابی تغییر بر اساس میزان انگیزه و حمایت دانشجویان و مربیان می باشد.

نتیجه گیری: با توجه به توسعه پرستاری به عنوان یک حرفه نیاز به توسعه عملکرد مبتنی بر شواهد یک ضرورت می باشد. که از طریق آموزش و با رعایت مدل تغییر در سطوح فردی و سازمانی امکان مواجهه منطقی برای حل چالش شکاف بین عملکرد مبتنی بر شواهد پرستاری با مهارت ها و انگیزه پرستاران برای آموزش و اجرای مبتنی بر شواهد فراهم می شود.

واژه های کلیدی: آموزش، عملکرد، مبتنی بر شواهد، پرستار، مدیر پرستاری

اجرا و ارزشیابی مراقبت پرستاری مبتنی بر شواهد بر اساس مدل آیووا در بیماران مبتال به زخم پای دیابتی: مطالعه ترکیبی

شکوه ورعی^۱
مهوش صلصالی^۲
محمدعلی چراغی^۳

^۱ استادیار، دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران (shvraei@tums.ac.ir)
^۲ استادا، دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران
^۳ دانشیار، دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

مقدمه و هدف: زخم پای یکی از شایعترین عارضه های دیابت شیرین است. پژوهش با هدف تعیین تاثیر اجرا و ارزشیابی مراقبت پرستاری مبتنی بر شواهد بر اساس مدل آیووا از بیماران مبتلا به زخم پای دیابتی با رویکردی ترکیبی در پرستاران شاغل در بخش غدد بیمارستان دکتر شریعتی شکل گرفت.

روش ها: این پژوهش مطالعه ای ترکیبی از نوع الحاقی، نوع لانه گزیده با طرح همزمان و با روش مدل الحاقی تجربی است. در بخش کمی مطالعه ای نیمه تجربی انجام شد. اصول و مبانی اجرای مراقبت پرستاری مبتنی بر شواهد بر اساس مدل در کارگاه به ۱۹ تن از پرستاران شاغل آموزش داده شد. عملکرد پرستاران بر اساس راهنمای بالینی ملی منطقه ای زخم پای دیابتی از بعد ارائه مراقبت مبتنی بر شواهد قبل و سه ماه بعد از مداخله، توسط چک لیست نیز مورد بررسی قرار گرفت. همزمان مصاحبه نیمه ساختارمند انجام گرفت.

یافته ها: نتایج نشان دادند که بین آگاهی، نگرش و عملکرد پرستاران قبل و بعد از مداخله تفاوت معنا دار آماری وجود دارد. هم چنین تفاوت میانگین عملکرد مراقبتی پرستاران از بیمار مبتلا به زخم پای دیابتی، سیر صعودی داشت.

نتیجه گیری: پرستاری مبتنی بر شواهد زبان جاری و منطقی در دنیای پرستاری و علمی محسوب می شود چون سعی در ارتقا این زبان بین المللی بین پرستاران و دیگر اعضا حرف بهداشتی را دارد.

واژه های کلیدی: پرستاری مبتنی بر شواهد، مدل آیووا

تأثیر آموزش هوش هیجانی بر اضطراب بیماران همودیالیزی

فاطمه یاراحمدی^۱

سیده فاطمه قاسمی^۲

سعید فروغی^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری مراقبتهای ویژه، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران
^۲ کارشناس ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران
^۳ کارشناس ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، الیگودرز، ایران

مقدمه و هدف: همودیالیز موثرترین درمان در مرحله انتهایی نارسایی کلیه می باشد که می تواند موجب طول عمر بیمار گردد، اما مددجویان را دچار عوارض جسمی و روانی متعددی از جمله اضطراب می کند. مطالعه حاضر با هدف تعیین تأثیر آموزش هوش هیجانی بر اضطراب بیماران همودیالیزی در شهرستان خرم آباد انجام شد.

روش ها: این مطالعه تجربی بر روی ۷۴ بیمار مراجعه کننده به بخش دیالیز بیمارستان های شهدای عشایر و شهید رحیمی خرم آباد در سال ۱۳۹۳ انجام شد. بیماران به صورت تصادفی به دو گروه آزمون و کنترل تقسیم شدند. آموزش هوش هیجانی در طول ۲ ماه در ۸ جلسه توسط پژوهشگر (آموزش دیده) به گروه آزمون داده شد. ابزار گردآوری اطلاعات شامل سه بخش اطلاعات دموگرافیک، پرسشنامه اضطراب اسپیلبرگر و پرسشنامه هوش هیجانی بار-ان بود که قبل و بعد از آموزش توسط کمک پژوهشگر طی مصاحبه با بیماران تکمیل گردید. تجزیه و تحلیل داده ها با نرم افزار SPSS و با استفاده از آزمون های آماری تی زوج و مستقل و آنالیز کوواریانس انجام شد.

یافته ها: نمونه ها شامل ۵۸٪ مرد و ۴۲٪ زن، ۲٪ مجرد و ۶۶٪ متاهل و بقیه بیوه و مطلقه بودند. میانگین سنی ۴۹/۷ و انحراف معیار ۱۰/۸ سال و میانگین مدت زمان همودیالیز در بیماران ۳/۴۸ سال و انحراف معیار آن ۲/۲۲ بودند. آزمون تی مستقل قبل از مداخله بین میزان هوش هیجانی در بیماران همودیالیزی در دو گروه آزمون و کنترل تفاوتی نشان نداد، اما در گروه آزمون بعد از مداخله نسبت به قبل از مداخله افزایش یافت ($P=0/01$). میانگین اضطراب (آشکار و پنهان) نیز در نمونه ها قبل از مداخله در دو گروه آزمون و کنترل تفاوتی نداشت اما در گروه آزمون بعد از مداخله کاهش یافت ($P<0/001$), ولی در گروه کنترل بعد از مداخله تفاوت معنی داری مشاهده نشد.

نتیجه گیری: آموزش هوش هیجانی باعث کاهش اضطراب بیماران همودیالیزی می شود، لذا پیشنهاد می شود از آموزش هوش هیجانی به عنوان راهکاری جهت سازگاری بهتر برای جامعه آماری مذکور استفاده گردد.

واژه های کلیدی: آموزش، هوش هیجانی، همودیالیز، اضطراب

اخلاق حلقه مفقوده شکاف تئوری - تحقیق - عمل

عباس حیدری^۱
حمیده یزدی مقدم^۲

^۱(دانشیار)، مرکز تحقیقات مراقبت مبتنی بر شواهد، گروه پرستاری داخلی - جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
^۲دانشجوی دکتری پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، و گروه اتاق عمل و هوشبری دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران (Ha_yazdimoghaddam@yahoo.com)

مقدمه: فاصله تئوری - تحقیق - عمل به عنوان یک مشکل اساسی در رشته های بالینی همواره مطرح بوده و در حال حاضر نیز این فاصله در حال افزایش است، در حالی که با پیشرفت علوم و فناوری و با توجه به روش های متعددی که در اختیار دانشگاه های علوم پزشکی است پیش بینی می شود که آموزش تئوری و نتایج تحقیق تا حد زیادی به موقعیت های بالینی نزدیک گردد. این مطالعه مروری با هدف افزودن بعد اخلاق برای کاهش فاصله بین تئوری - عمل - تحقیق و تأثیر آن بر توسعه دانش پرستاری انجام شده است.

روش ها: اطلاعات این مطالعه مروری با استفاده از مرور و خلاصه سازی مقالات و کتب مرتبط و از طریق جستجوی هدفمند کتابخانه ای و منابع الکترونیکی در پایگاه های، Science Direct, PubMed, Google Scholar, SID, Iran Medex, Magiran با کلید واژه های تئوری، تئوری پردازی در پرستاری، عمل، تحقیق، اخلاق، فاصله بین تئوری - عمل و تحقیق به فارسی و انگلیسی، جداگانه و ترکیبی به دست آمد. مقالات از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۴ مورد بررسی قرار گرفتند. که در ابتدا تعداد مقالات حدود ۷۰ بود که بعد از بررسی مقالات مرتبط با پژوهش حاضر، مورد بررسی قرار گرفتند.

یافته ها: گر چه پرستاران نقش کلیدی در ارتقای استانداردهای بالای سلامت ایفا می کنند ولی مراقبت های پرستاری هنوز با سنت گره خورده و پرستاراندر به کارگیری یافته های تحقیقی و نظریه ها ناموفقند، از این رو پرستاران برای حفظ تعادل مناسب بین تئوری، تحقیق و عمل، لازم است پرستاران با دانش تحقیق، تئوری و عمل در این زمینه به روز شوند. چرا که به کارگیری نتایج تحقیق در عملکرد پرستاران راهی برای پالایش و گسترش پایه علمی دانش پرستاری و توسعه حرفه محسوب می شود. پس پرستاری به عنوان یک حرفه برای راهنمایی در عمل، نیاز به دانش اخلاقی دارد. نوشتار حاضر به بررسی اجمالی تاثیر اخلاق بر اتصال بین تحقیق، تئوری و عمل در حوزه های مختلف پرستاری از جمله آموزش، بالین، دانش، تئوری ها و در نهایت توسعه ی حرفه ی پرستاری در جامعه می پردازد.

نتیجه گیری: در حقیقت برای ایجاد اتصال بین تئوری، تحقیق و عمل نیاز به یک جزء ضروری به نام اخلاق است. وظیفه ی اخلاقی و تکالیف اخلاقی، اطمینان ایجاد می کند که تئوری، تحقیق و عمل ادغام شوند. لذا برای این که عملکرد جدید توسط پرستاران به طور موثری اجرا شود، باید فرض شود که این عملکردها با ارزش بوده و مرتبط با نقش ارائه کنندگان مراقبت سلامتی است. از این رو پیشنهاد می شود که توجه به اخلاق و مباحث اخلاقی در دروس به این موضوع از همان ابتدای آموزش دانشجویان دوره کارشناسی در دانشکده های پرستاری آغاز گردد.

واژه های کلیدی: تئوری، عمل، تحقیق، اخلاق پرستاری

کاربرد عملکرد مبتنی بر شواهد در آموزش پرستاری

لیلی یکه فلاح^۱
منصوره زاغری^۲
فرشته یکه فلاح^۳

^۱ دکتری تخصصی پرستاری، عضو هیات علمی دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران (Leili_fallah@yahoo.com)
^۲ استادیار پرستاری دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران
^۳ کارشناس ارشد آموزش بهداشت شبکه بهداشتی درمانی ساوجبلاغ، تهران، ایران

مقدمه و هدف: در دهه گذشته انتظارات مسولین درمانی و عموم مردم از پرستاران به عنوان افراد کارآمد و متخصص، با هدف ارتقاء کیفیت مراقبت بیماران، افزایش پیدا کرده است. همچنین با تغییرات پیچیده و سریعی که در امر مراقبتهای بهداشتی درمانی رخ می دهد ضرورت دارد که عملکرد مراقبت، به وسیله بهترین شواهد در دسترس مورد تایید قرار گیرد. اقدامات مبتنی بر شواهد فعالیتها بی نظیر تحقیقات مروری، مشاوره با دانشکده ها و اساتید خبره، و در نظر گرفتن اولویتهای بیماران می باشند. بیشتر دستورالعمل های مبتنی بر شواهد شامل متآنالیز، مرورهای کامل و مطالعات متعدد منفرد می باشند.

روش ها: این مقاله با جستجو در بانکهای اطلاعاتی ovid, google scholar, medlib, elsvier، با کلمات کلیدی عملکرد مبتنی بر شواهد و تحقیقات پرستاری تهیه گردیده است. با این روش تعداد ۳۵ مقاله پژوهشی، مروری و متآنالیز از سال ۲۰۰۲ تا ۲۰۱۱ به دست آمد که از این تعداد ۱۲ مقاله مورد بررسی قرار گرفت.

یافته ها: عملکرد مبتنی بر شواهد تمرکز گسترده تری نسبت به کاربرد تحقیق دارد و نیاز ضروری مراکز بهداشتی درمانی می باشد. بهترین شواهد تحقیقی با انجام و سنتز مطالعات متعدد با کیفیت بالا در حیطه بهداشتی تولید می شوند.

نتیجه گیری: مربیان می توانند دانشجویان را برای سنتز تحقیق در زمینه مورد علاقه تشویق کنند و پروتکلی را برای اجرا در عمل ایجاد کنند. پرستاران شاغل نیازمند جستجوی پیامدهای تحقیق موجود، ارزیابی اثرات بالقوه آنها برای عمل و اصلاح عملکرد آنها با دانش جدید می باشند.

واژه های کلیدی: عملکرد مبتنی بر شواهد، آموزش پرستاری

تحلیل استفاده از ابزارهای فن آموز در آموزش جوامع محلی

گوهر یوسف زاده^۱

هلاله ناطقه^۲

^۱کارشناسی ارشد فیزیولوژی گیاهی، گروه پژوهشی موسسه محیط زیستی سبزکاران بالان، رشت، ایران (Goharusefy@gmail.com)
^۲کارشناسی ارشد مهندسی زمین شناسی، گروه پژوهشی موسسه محیط زیستی سبزکاران بالان، رشت، ایران

مقدمه و هدف: فرایند آموزش مقولهای مهم و کاربردی برای انتقال تجربیها، آموختنها و نیز آگاهی رسانی به منظور بهبود وضعیت جامعه و مردم در مسیر پایداری توسعه و زندگی بهتر است. محیط زیست به عنوان یکی از پایههای توسعه پایدار، بخش تاثیرگذار و جدایی ناپذیر فرایند آموزش در جامعه است.

روش ها: این پژوهش حاصل تجربه های ما از پروژههای اجرا شده در حوزه آموزش محیط زیست و توسعه پایدار در طول ده ساله اخیر به زبان ساده در یک سازمان مردم نهاد موسسه سبزکاران است که محور اصلی آن آموزش جوامع محلی است.

یافته ها و نتیجه گیری: نتایج بدست آمده نشان میدهد، که در آموزشهای میدانی و کارگاههای آموزشی انجام شده در رده سنی بزرگسال و کودک، انتقال مفاهیم با استفاده از ابزارهای آموزشی فن آموز با زبان ساده و متناسب با شرایط سنی و محیطی جامعه هدف بوده و یکی از روشهای کاربردی و اثر گذار در بهبود و ماندگاری این فرایند است.

واژه های کلیدی: توسعه پایدار، آموزش فرایند محور، جوامع محلی، آموزش محیط زیست

بررسی وضعیت جنبه های مختلف پاسخگویی نظام سلامت به نیازهای غیر طبی افراد در بیمارستانهای آموزشی

مهدی یوسفی^{۳،۱}

سمیه فضائلی^۲

سید امیر حسین قاضی زاده هاشمی^۳

سید حسن بنی کاظمی^۳

^۱ مرکز تحقیقات علوم بهداشتی، گروه بهداشت و مدیریت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.
^۲ گروه آموزشی مدارک پزشکی و فناوری اطلاعات سلامت، دانشکده علوم پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران. (fazaelis2@mums.ac.ir)
^۳ مرکز تحقیقات راهبردی سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مقدمه و هدف: دانشجویان رشته های مختلف علوم پزشکی نقش قابل توجهی در فرآیند ارائه خدمات درمانی به مراجعین به بیمارستان های آموزشی ایفا می کنند. لذا بررسی میزان پاسخگویی این بیمارستان ها به نیازهای غیر طبی بیماران بسیار مهم می باشد و این موضوع هدف اصلی این مطالعه بوده است.

روش ها: این مطالعه توصیفی-تحلیلی و از نوع مقطعی بود. اطلاعات مربوط به وضعیت پاسخگویی به نیازهای غیرطبی افراد در بیمارستان های آموزشی شهر مشهد از طریق مصاحبه و تکمیل پرسشنامه سنجش پاسخگویی سازمان جهانی بهداشت (که روایی و پایایی آن سنجیده و تأیید گشت) توسط ۸۶۷ نمونه تصادفی انتخاب شده از خانوارهای ساکن در شهر مشهد جمع آوری گردید. داده ها با استفاده از شاخص های توصیفی و استنباطی آماری در نرم افزار SPSS تحلیل گردید.

یافته ها: یافته های مطالعه نشان داد که اختلاف پاسخگویی ابراز شده در حوزه های دسترسی به حمایت خانواده و اجتماع، کیفیت امکانات رفاهی، استقلال، محرمانگی و برقراری ارتباط مناسب با بیماران با نوع آخرین بیمارستان محل دریافت خدمت (آموزشی، خصوصی و خیریه) معنی دار بوده است. همچنین در تمام حوزه های بالا، میزان پاسخگویی بیمارستان های خصوصی بالاتر از بیمارستان های دولتی و خیریه بوده است. حوزه احترام به شان و منزلت افراد و توجه و رسیدگی فوری، در بخش خیریه بهتر از بیمارستان های آموزشی بود ولی این اختلاف معنی دار نبود. در بیمارستان های آموزشی حوزه محرمانگی بیشترین و کیفیت امکانات رفاهی کمترین میزان امتیاز در پاسخگویی را کسب کردند.

نتیجه گیری: پاسخگو بودن بیمارستان به نیازهای غیر طبی بیماران، یکی از اهداف اصلی هر نهاد ارائه دهنده خدمات سلامت می باشد. ارتقاء این موضوع در اکثر جنبه ها، تنها با آموزش و ایجاد دستورالعمل های مناسب امکان پذیر خواهد بود. لذا قرار دادن و پیگیری جدی این موارد در فرآیند آموزشی دانشجویان علوم پزشکی می تواند تاثیر قابل توجهی در ارتقاء این شاخص ها در بیمارستان های آموزشی و محیط های کاری آینده آنان داشته باشد.

واژه های کلیدی: پاسخگویی، بیمارستان آموزشی، دانشجویان علوم پزشکی

قطعنامه اولین همایش کشوری آموزش مبتنی بر شواهد و دومین همایش کشوری توسعه مشارکت دانشجو در نظام آموزشی: جشنواره فیلم های آموزشی (پنجم تا هفتم خرداد ۱۳۹۴)

ضمن تبریک ایام خجسته شعبانیه، از تمام بزرگوارانی که در به ثمر رسیدن این برنامه کشوری سهیم بودند قدردانی می شود. ما اعضای هیات علمی، دانشجویان و کارکنان دانشگاه حاضر در این همایش، بر ضرورت موارد زیر تاکید داریم و خواهان سیاست گذاری مناسب برای عملیاتی شدن آن می باشیم.

ما بر این باوریم که ضروری است:

همه اساتید، کارکنان و دانشجویان دانشگاه، بیشترین داشته های خود را برای مردم و کشور بکار گیرند.

از شواهد تجربی در جهت تصمیم گیری آگاهانه در باره مداخلات آموزشی در تمامی سطوح نظام آموزشی از کلاس درس تا بالاترین سطوح تصمیم گیری قوانین و مقررات استفاده شود.

بهترین شواهد تجربی قابل دسترس، بر اساس در نظر گرفتن ارزش ها و الویت های فراگیران جهت تصمیم گیری در آموزش مبتنی بر شواهد بکار گرفته شود.

برای ارتقاء کیفیت آموزش و ارائه آموزش استاندارد، رویکرد آموزش مبتنی بر شواهد بعنوان بهترین و موثرترین انتخاب در حال و آینده مدنظر قرار گیرد.

مشارکت دانشجویان در نظام آموزشی ارتقا بیشتر یابد تا زمینه ساز افزایش کیفیت آموزش و مشغولیت دانشگاهی دانشجویان گردد که نتیجه آن توانمندسازی دانشجویان می باشد.

رسانه های آموزشی مانند فیلم های آموزشی بعنوان روش های نوین یاددهی یادگیری در نظام آموزشی که ارتباط مطلوبی با دانشجویان برقرار می سازند توسعه بیشتر یابند.

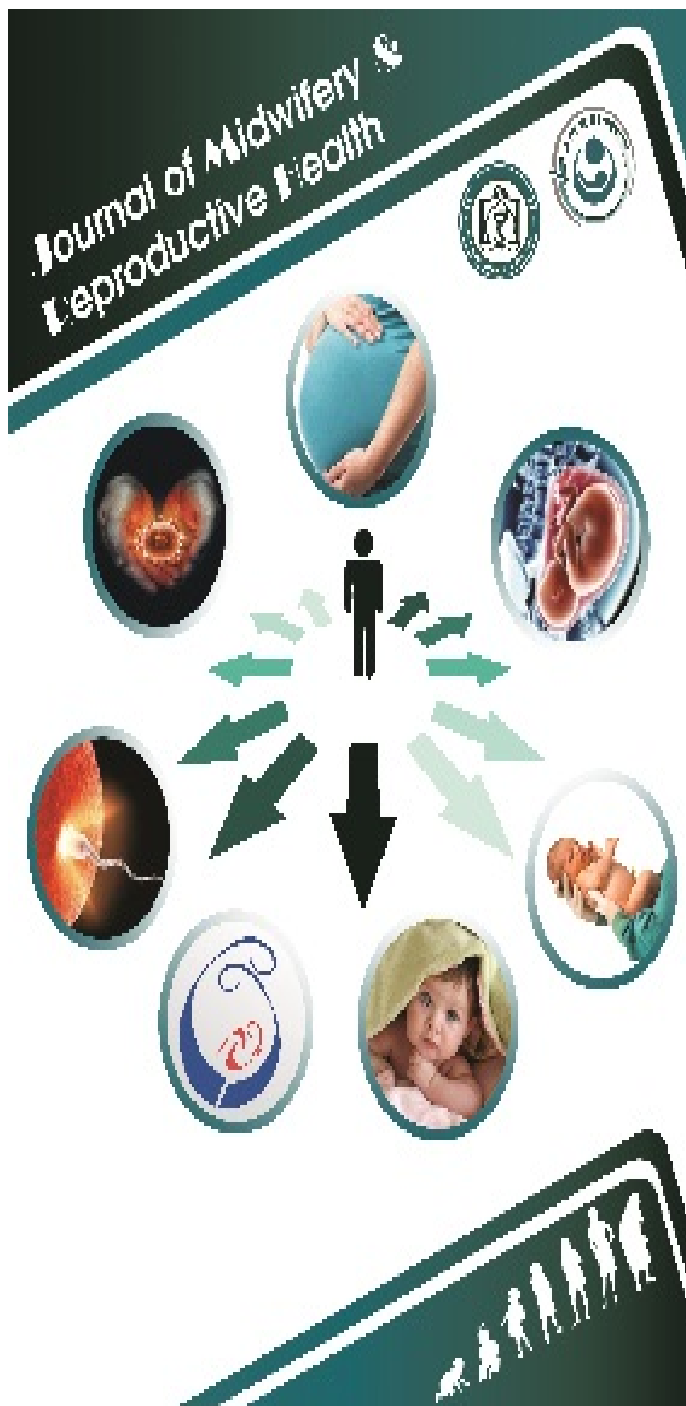
رویکرد آموزش مبتنی بر شواهد بعنوان یک راهبرد در تصمیم گیری های آموزشی بکار گرفته شود تا از اتلاف منابع کشور و مردم پرهیز گردد.

و در پایان بر این باوریم که استفاده از شواهد آموزشی بومی ملی، کشور را در راه رسیدن به مرجعیت علمی یاری خواهد نمود.

Accreditation for Articles Published In Journal of Midwifery and Reproductive Health (JMRH)

We invite all academics ,researchers and students to submit their prestigious articles pertinent to the aim and scope of the journal to be reviewed in the shortest period of time.

The Journal of Midwifery and Reproductive Health (JMRH) announces that it has been accredited by the Iranian Medical Journal Accreditation Commission at the Ministry of Health and Medical Education as a "Research-Scientific Journal". All the articles published in the journal will receive the research scores for academic promotions.

JMRH also is indexed in different databases including CINAHL, EBSCO, ISC, SID, Google Scholar, DOAG, Magiran, Iranmedex, Electronic Journals Library (EZB) and English E-Journals Database. The process of indexing JMRH in some other databases such as EMBASE, IMEMR is ongoing.

The process of the peer review for papers takes less than 2 months.

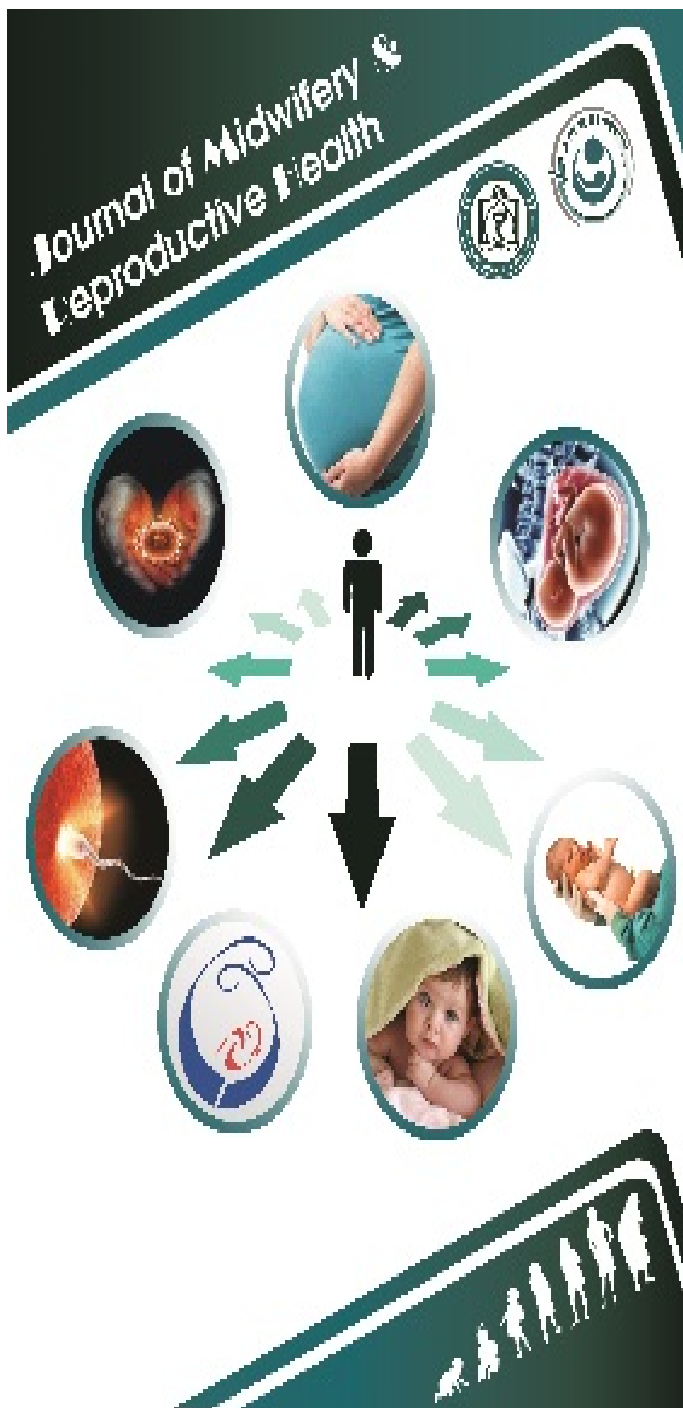
Aims & scope:

The Journal of Midwifery & Reproductive health (JMRH) is a peer-reviewed quarterly English publication of Nursing & Midwifery School, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran. This professional journal provides a venue for the publication of research relevant to midwifery and reproductive health practice by specialists and researchers in various disciplines including midwifery, reproductive health, maternal and child health, obstetrics and gynecology, sexual health promotion, women's health and nursing. It publishes quantitative and qualitative original articles, review articles, short communications, case reports and letters to the editor in a broad range of clinical and interdisciplinary topics including sexual and reproductive health, maternal and child health, safe pregnancy and normal childbirth, adolescent health, family planning, menopause, screening

of gynecological cancers, infertility holistic care, women's mental health, psychosocial and ethical aspects of women's health, counseling and educational interventions in reproductive health and midwifery, women's empowerment and reproductive rights.

Accreditation for Articles Published In Journal of Midwifery and Reproductive Health (JMRH)

We invite all academics ,researchers and students to submit their prestigious articles pertinent to the aim and scope of the journal to be reviewed in the shortest period of time.

The Journal of Midwifery and Reproductive Health (JMRH) announces that it has been accredited by the Iranian Medical Journal Accreditation Commission at the Ministry of Health and Medical Education as a "Research-Scientific Journal". All the articles published in the journal will receive the research scores for academic promotions.

JMRH also is indexed in different databases including **CINAHL, EBSCO, ISC, SID, Google Scholar, DOAG, Magiran, Iranmedex, Electronic Journals Library(EZB) and English E-Journals Database** .The process of indexing JMRH in some other databases such as **EMBASE, IMEMR** is ongoing.

The process of the peer review for papers takes less than 2 months.

Aims & scope:

The Journal of Midwifery & Reproductive health (JMRH) is a peer-reviewed quarterly English publication of Nursing & Midwifery School, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran. This professional journal provides a venue for the publication of research relevant to midwifery and reproductive health practice by specialists and researchers in various disciplines including midwifery, reproductive health, maternal and child health, obstetrics and gynecology, sexual health promotion, women's health and nursing. It publishes quantitative and qualitative original articles, review articles, short communications, case reports and letters to the editor in a broad range of clinical and interdisciplinary topics including sexual and reproductive health, maternal and child health, safe pregnancy and normal childbirth, adolescent health, family planning, menopause, screening

of gynecological cancers, infertility holistic care, women's mental health, psychosocial and ethical aspects of women's health, counseling and educational interventions in reproductive health and midwifery, women's empowerment and reproductive rights.

ویژه نامه خلاصه مقالات

✓ اولین همایش کشوری آموزش مبتنی بر شواهد

✓ دومین همایش کشوری توسعه مشارکت دانشجو در نظام آموزشی: جشنواره فیلمهای آموزشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد ۷-۵ خرداد ۱۳۹۴

اولین همایش کشوری آموزش مبتنی بر شواهد

دارای امتیاز آموزش مداوم

دومین همایش کشوری توسعه مشارکت دانشجو در نظام آموزشی: جشنواره فیلمهای آموزشی

دانشگاه علوم پزشکی مشهد ۷-۵ خرداد ۱۳۹۴

زمانبندی همایش:

شروع ارسال چکیده مقالات: ۹۳/۰۸/۲۷
پایان ارسال خلاصه مقالات: ۹۳/۱۲/۲۷
اعلام داورى مقالات: ۹۴/۰۱/۳۰
شروع ثبت نام در همایش: ۹۳/۰۸/۲۷
پایان ثبت نام (ارایه کنندگان مقاله): ۹۴/۰۲/۱۰

مجموعه های همایش

عملکرد مبتنی بر شواهد در:

- آموزش علوم پزشکی و آموزش عالی
- برنامه ریزی، تدریس، یادگیری و سنجش و ارزشیابی
- آموزش جامعه
- بومی سازی محتوای آموزش
- تطابق آموزش تئوری با آموزش بالینی
- انتخاب کتب و محتوای آموزشی رشته های علوم پزشکی
- تعیین صلاحیت آموزشی استادان
- ارزشیابی آموزشی و فرایندهای یاددهی-یادگیری
- آموزش بالینی (موضوع آزاد)
- آموزش به مردم (موضوع آزاد)
- اخلاق حرفه ای و تعامل استاد و دانشجو در فرهنگ اسلامی

دیرخانه: مشهد- دانشکده پرستاری و مامایی- دفتر توسعه آموزش

تلفن تماس: ۲۹۳-۳۸۵۹۱۵۱۱-۵۱
سایت همایش: <http://cong-ebc2.mums.ac.ir>

The 1st National Conference of Evidence-Based Education

2nd National Conference of Development of Student Participation in the Educational System, Educational Film Festival

دانشگاه علوم پزشکی مشهد - معاونت آموزشی
دو فصلنامه مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی
بهار ۱۳۹۴